

Brevet = I - 136

JMC

1167
1352

Inc. 1312

Albertus Magnus

Compendium Theologiae univ.

Talis

Venetiis 1476.

Hain 439

Pollack 378.

Ind. A. 101

K-3-3-

FL 682

In nomine sancte et individue
trinitatis. Incipit prologus super
Lopendium theologicę vitatis.

Ueritatis theologicę
sublimitas. cuius superni
sit splendoris radius
illuminās intellectū et regalius
delectat ū cōmuniū reficiēs affe-
ctū de magnorum theologorū
scriptis breue cōpendiū collige-
re dignū duxi. quō et euitetur
fastidij plixitas. et tñ ad inue-
stiganda plurima uia detur et
ocasio sapiēti. Theologia cer-
te sciētiarū est princeps omnium
et regina. cui artes ceterę tāquā
pediseque famulāt. Nā de na-
turis rerū illa solū ad usū suū
accepit. de quibus sibi speculum
fabricare ualeat in quo cōspi-
ciat creatorē. Hęc dicit sciētia
sciētiarū que super omnem specula-
tionē philosophicā extollit. et
dignitate ac utilitate omnib⁹
anteferur. Ipsa eim philoso-
phia est que in naturalē et rō-
nalē et moralē distinguit. Phi-
losophia quę naturalis. hęc do-
cet cōgnoscere creaturas. nō
tñ creatorē. Rōnalis uō hęc do-
cet cōcludere hoībus. non tñ
diabolo resistere. Et moralis
licet doceat acquirere uirtutes
cardinales: nō tñ docet acqre

re charitatē. **M**ostra uō phi-
losophia. s. ueritas theologica
hec oīa opatur. **D**ocet. u. deū
cognoscere. diabolo resistere.
et charitatis exercitijs insuda-
re. Hęc est diuinorū pigmēto-
rū apotheca delectabilis super
mel et fauē. Hęc quoq; thesau-
rus desiderabilis super aurū et
lapidē preciosū. Hęc est fons
de loco uoluptatis egrediens
ecclesie militantis irrigās para-
disū. Deniq; pñs scriptū in
septē libellos distinxit. et singu-
las in unoquoq; mater uis ru-
bricis proprijs assignauit. **P**ri-
mus ē de natura deitatis. **S**ec⁹
de opibus conditoris. **T**erc⁹ de
corruptela peccati. **Q**uart⁹ de hu-
manitate xp̄i. **Q**uint⁹ de sanctifi-
catione gr̄arū. **S**ext⁹ de uirtute sa-
cramētōrum. **S**ept⁹ de ultimis tē-
poribus. et de penis malorū. et
de premijs bonorū. Sic ubi gō
in hoc scripto deniaui parcat
mibi. quia ignorās feci. ubi uō
recte processi laudeſ gr̄a Iesu
xp̄i. ad cui⁹ honorē et beatissi-
me matris ei⁹ presens opuscu-
lum compilauit.

Q uod de⁹ est.	Laplin	1 ^o
Q uod unus de⁹ est.		2.
Q uod unū solū pñ⁹ est.		3.
Q uod pater est.		4.

Albertus Magnus. Magnusque Arnoldus. uerique
Ala genuit. scriptis ille sed iste typis.
Ad tempus scriptis poterat luce. *typis*
Paganis: ergo magis debet. *typis*
Editū Venetiā anno Domini 1476.

- ¶ Qd filius est. 5.
- ¶ Qd filius est imago patris. 6.
- ¶ Qd spiritus sanctus est. 7.
- ¶ Qd spiritus sanctus amor patris et filii est. 8.
- ¶ Qd spiritus sanctus charitas et donum scientiarum est. 9.
- ¶ Qd in trinitate personarum unitas essentie est. 10.
- ¶ Qd in trinitate personarum unitas est. 11.
- ¶ Qd equalitas personarum est. 12.
- ¶ Qd inter essentiam et personarum differentia est. 13.
- ¶ De immitate dei. 14.
- ¶ De infinitate dei. 15.
- ¶ De incomprehensibilitate dei. 16.
- ¶ De circumscriptibilitate dei. 17.
- ¶ De eternitate dei. 18.
- ¶ De incommutabilitate dei. 19.
- ¶ De simplicitate dei. 20.
- ¶ De excellentia dei. 21.
- ¶ De notionibus dei. 22.
- ¶ De nominibus dei. 23.
- ¶ Qd deus ineffabilis est. 24.
- ¶ De ideis et libro vite. 25.
- ¶ De appropriatis diuinis personis. 26.
- ¶ De potentia dei. 27.
- ¶ De virtute miraculorum. 28.
- ¶ De scientia dei. 29.
- ¶ De predestinatione. 30.
- ¶ De prescientia et reprobatione. 31.
- ¶ De voluntate dei. 32.
- ¶ De iustitia dei. 33.
- ¶ De misericordia dei. 34.

Inc
1352

¶ Qd deus est Cap. 1°

D

eu esse multis modis ostenditur. Hoc n. fides recta testatur. Sacra scriptura lo-

quitur. Copatio rex ad ipsius id ipsum indicat. Sancti predi-
cant. Creature clamant. Ratio naturalis dicitur. Primo igitur deum esse fides testatur. quia fides catholica credit deum. credit in deum. et credit deo. Cre-
dere deum. est credere ipsum. Cre-
dere in deum. est credendo amare deum. et credendo in eum ire. et membris eius incorporari.
Credere autem deo. est credere verbis ipsius. Primum et tertium bonorum et malorum est. sed secundum bonorum tantum. quia credere deum et credere deo bonis et malis commode est. sed in deum credere bonorum specialiter est. Deus itaque solus habet esse perfectus. Illud enim perfectum est cuius nihil est extra ipsum. unde quod esse nostrum habet aliquid extra se imperfectum est. Deest enim nobis aliquid quod de nostro esse iam preterit. vel quod futurum est. Diuinum autem esse

cum simul totus sit. nec quaquā
de eo p̄terijt. aut futuz sic p̄fe
ctuz est. **S**cōo deum esse scri
ptura loq̄tur. psal. Ab eterno
7 usq; in eternum tu es. **E**xo
di. 3. Qui ē misit me. **J**oānes
Dama. Videtur omnib; p̄nci
palius eozū que de deo dicūt
nomib; esse. qui est. **T**ertio
deum esse reruz compatio ad
ipsum facta indicat. Et enim
deus habet q̄ nostrū esse suo
cōpatum nihil est imo de^o suo
p̄sentiali esse dat omnibus eē.
ita q; si se rebus subtraheret.
sicut de nihilo facta sunt. sic in
nihilum defluerēt. **B**regorius.
Omnia hūana que iusta. que
pulchra sunt dei iusticie 7 pul
chritudini compata. nec recta
nec pulchra sunt. nec oīo sunt.
Quarto sancti predicāt. **A**n
selmus in psal. **E**redim; deū
esse aliquid quo nihil maius co
gitari possit. **D**io. **E**sse oīum
est sup̄substantialis diuinitas. s;.
hoc intelligitur causaliter non
formaliter. **A**ug. **I**llud maxie
habere esse qd̄ maxie distat a
non esse. quod scilicet non hēt
esse post esse. nec esse post non
esse. nec potest cogitari nō eē.
Quinto deum esse creature
clamant. **O**mnia nāq; suo mō
dicunt. quoniā ipse fecit nos.

7 non ipsi nōs. quia ipse deus.
est vox nature. qua omnia pul
chra testantur ipsum pulcherr
imum. dulcia dulcissimū. sub
limia altissimū. pura purissi
mum. fortia fortissimū. 7 sic d
alijs. quia sicut in patria deus
est. speculū in quo; relucent cre
ature. sic in uia econtrario cre
ature sunt speculum quo crea
tozem nostrū speculari. **C**ū
Ap̄st. **V**idemus nunc per spe
culum in enigmate. **I**dem. **I**n
uisibilia dei p̄ ea que facta sūt
cognoscuntur. **S**exto deum
eē ratio naturalis dicitur. que
per effectum in cognitionē aie
peruenit. **O**mne nāq; creatuz
indiget alio. ut sit. 7 itez illud
alio ut sit. 7 ita est in infinituz
procedere. vel erit ibi circul^o.
uel peruenietur ad aliquid qd̄
sit causa omnium. **C**irculus nō
est in rebus singulis. quoniam
opozteret aliquid esse pri^o uel
posteri^o. nec erit processus in
infinituz. quia vniuersitas cre
aturaruz tota causata est. siue
sit finita. siue infinita. ergo in
diget alio ut sit. 7 qd̄ erit ex
tra uniuersitatem causatoruz.
7 hoc deus est a quo fluūt oīa
bona.

Quod vnus deus est.

Capitulum

2

U Num deū esse ostendit
 auctoritate. An in Deu
no. 32° Videte q̄ ego sim so-
 lus. ⁊ nō est alius deus preter
 me. Apl's. Unus deus. una fi-
 des. unū baptisma. Boeci^o Si
 dici potest unissimū est. Idez ē
 semp in uno modo nihil in se.
 nisi se habet. hoc uere unū est.
 in quo nullus est numer^o. aul-
 lum in eo aliud est pret id qd
 est. Idez ostēditur ⁊ rōne. q̄
 simplex forma diuinitatis. si n̄
 esset una ⁊ eodem numero. sed
 cōcabilis pluribus. ut forma
 fori ⁊ placoni. iam contrabe-
 retur ab aliq^o addito ad esse
 singularē. ⁊ ita oporteretur al-
 teri. nec esset simplicissima. qd
 falsum est. quia in hūmo bono
 nulla potest fieri adiectio. cuz
 sit omnino simplex. Nota q̄
 unum sumitur prout est pnci-
 pium numeri. sic deo cōuenit.
Alio modo put cōuertitur cū
 ente. sic deo conuenit potius q̄
 alicui creature. quia cum unū
 sit indiuisum in se. ⁊ diuisū ab
 alijs. excepto deo solo nihil in
 quo non intelligat aliqua di-
 uisio. uel actualis. uel potētia-
 lia. Cum unitas uel numer^o
 aliquis de deo dī nihil ponit.
 ut quidam dicunt. sed tantū pri-
 uat. unde cuz dī deus un^o est.

intelligitur q̄ nō sunt plures.
Aliquod singulare n̄ est unū
 tribus modis. s. pluralitate s̄
 species diuersas. sicut angeli ⁊
 stelle. qui ⁊ que sunt idem ḡne.
 sed differunt specie. uel muta-
 bilitate s̄m q̄. unus homo plu-
 res dicitur. qui modo san^o est.
 modo eger. modo diues. mo-
 do pauper. uel ppagatione s̄
 eādē spēm. put unus homo
 plures est in filijs qui ppagāt
 ab ipso. sed nihil predictoz in
 deo est. De pmo enim cōtra-
 riuū hēmus in simbolo Atha-
 nasis. Hec est fides catholica.
 ut unū deum in trinitate ⁊ tri-
 nitatem in unitate ueneremur.
De secundo. psal. Ipsi pibunt.
 tu autē permanebis. Ber. Nō
 ex tempore alterationē habet
 deus. non in substātia alterita-
 tem. Leo papa. Simplicis diui-
 nitatis nate nihil addi uel mi-
 nui pōt. De tertio. psal. Non
 erit in te deus recens. Recens
 est recenter formatum uel na-
 tum. Diuinitatem tria gene-
 ra hominum multiplicat. sci-
 licet idolatre. psal. Omnes vj
 gentium demonia. Nigromā-
 tij qui attribuunt uirtutem ca-
 racteribus. ⁊ huiusmodi stul-
 titijs. Carnales homines ut gu-
 losi cōlentes uentem. Apl's.

Quorum deus venter est. Et auari qui super omnia pecuniam amant. **Ap̄ls.** Avaritia q̄ est idolorum seruitus. **Est** itaq; in deo vera unitas ppter simplicitatem immutabilitatem ⁊ singularitatem. ⁊ propter unitatis create similitudines. quia sicut unitas à nullo descendit. ⁊ omnis pluralitas ab ea descendit. sic deus a nullo. ⁊ oia ab ipso. **Item** sicut unitas de se gignit unitatem. ita de pater de se gignit alterum se. scilicet filium. ut dicit **Aug.** Id est alterum similem sibi. uel alterum a se. **Et** hoc nomen deus tripliciter accipitur. scilicet naturaliter. ad optine. ⁊ nūcupatione. **Primo** modo soli deo conuenit. **Secundo** modo conuenit bonis hominibus. qui diuine bonitatis participes sunt p gratiam prouidentie. uel doctrinam ⁊ potestatem prelationis. ⁊ potestatem miraculorum. **psal.** Ego dixi dii estis. ⁊ filii excelsi omnes. **Tercio** modo dii dicuntur idola. sed solo nomine. quia res nominis. scilicet diuinitas non illis conuenit. **Primo** modo non habet nomen deus plurale per se. cur sit unus solus deus uerus. nec diuini-

tas recipiat distinctionem. sed secundo ⁊ tertio modo plurale habet.

Quod unum solum principium est.

Capitulum 3.
Sicut unus deus est. sic unū solū principium ē. qd ostenditur multiplici ratione. **Primo** sic. quoniam si duo sūt principia. unū scilicet sūme bonum. ⁊ aliud sūme malum. aut cōicant existētia per se. ut socrates ⁊ plato simul sunt i eē. aut nō cōicant. **Si** ergo alterum illorum erit ens per aliud. ⁊ ita non erunt duo principia. **Si** sic. cum existētia per se sit bonū. malū plus esset malū. si nō haberet aliqd bonū. gō nō ē sūme malū. q̄a si esse p se hēret hoc ipm esse qd est bonū sūme malū nūq; esset. **Præterea** in creaturis quattuor inueniūt. s. multitududo. ordo. ipfectio. ⁊ cōnexio. s; qd̄z istoz pbat tantū unum esse principium. **Omnis** enim multitudine fm **Dionysius** ab unitate trahit originē. ergo necesse est omnis multitudinis unum esse principium. **Item** omnis ordo cū hēat p̄. ⁊ poster̄. oportet q; unū hēat principium. **Item** fm **Boetium**.

Omne imperfectū ab aliquo tra-
 hit originē. supple pfecto. 7 h^o
 est deus noster. **Et** ois cōne-
 xio diuersoz cām hēt sue cō-
 nexiōis 7 cōseruatōis ad unū.
 7 hoc est deus. **Item** si esset
 vnū sūme malū a quo oīa mala
 essent. sequeret q^d fm corpus
 ebristus esset ab illo malo pn-
 cipio. cū in eo fuerit malū pe-
 ne. quod absurdum est dicere.

Ex predictis patet q^d deus est
 pncipiū 7 sūmū. 7 unū solū pn-
 cipiū. tū rōe dignitatis. tū rōe
 ātecessiōis. tū rōe cālitatis.

Quō pat^r est. Cap. 4

Ternū p^rem esse p hoc
 ostēditur q^d tū sit deus
 potentissimus. sapiētissimus. 7
 optim^o. potest. scit. 7 vult se sū-
 me cōicare. hoc est maiestatis
 sue plenitudinem alteri dare.
 ergo deus pater ab eterno fi-
 liū sibi equalē genuit. cui diu-
 nitatis sue estētā cōicauit. **Di-**
 cit enī dñs in **Isaia** Si ego q^d
 gnationē alijs tribuo. ipse ste-
 rilis ero: quasi dicat nō. **Pr**
 eis multiplicat^r dī. **Dicit** enim
 pater eterna gnatione. **Isaias**.
 Gnationē eius qs enarrabit?
Predeliatiōe. **Ephe. p^o**. **S**ia
 vobis 7 pax a deo p^re q^d p^re
 stinauit uos in adoptionez fi-
 lioz. **C**reatiōe. **Deutro**. **Nū**

quid non ipse est pat^r tuus qui
 possedit. fecit. 7 creauit te? **Fe-**
 cit inq^s fm corpus. creauit fm
 animam. possedit fm utrūq^s.
Redemptione. **Isa**. **Tu** domie
 pater noster. 7 redemptoz no-
 ster. a seculo nomen tuum. **Sa-**
 cramentali regnātionē. **p^o Pe-**
tri. **B**enedictus deus 7 pater
 domini nostri Jesu christi qui
 regenerauit nos. **F**idei instru-
 ctione. **Jo. p^{mo}**. **D**edit eis po-
 testatem filios dei fieri. his q^d
 credunt in nomine dei. uel ei⁹.
Sratie adoptione. **Roma**. **A**c-
 cepistis spirituz adoptionis fi-
 liorum in quo clamamus. abba
 pat^r. **S**olone collatione. **Sala-**
stas q^d iam non est seruus. s^z si.
 q^d si si. 7 he. per deum. id est p
 opa dei. **O**pera nostra magis
 sunt per deum uite eterne me-
 ritoria q^d per nos. **P**rimo mo-
 do sumitur pater personalit^r.
 7 iste modus soli patri conue-
 nit. **Q**uarto modo scilicet re-
 demptione. non solum effecti-
 ue sumitur. sed etiam per my-
 sterij exhibitionem. **S**umitur
 etiam personaliter. 7 iste mo-
 dus soli filio cōuenit fm q^d mo-
 dus redemptionis fuit p mor-
 tem filij. **O**mnes alij modi si-
 mul tribus p^ronīs conueniūt.
 quia indiuisa sūt opera trini⁹

voluntate

Deus pater

20

Deus pater

tatis. nisi forte aliquis illorum
modorum conueniat alicui p-
sone p a propatione. Circa
generationem nota quattuor
ppositiones in quibus uideri
poterit. vtrum essentia diui-
na generet uel generetur. Pri-
ma hec est. essentia generat esse-
tiam. Secunda hec. essentia gene-
rat personam. Tertia hec. per
sona generat essentiam. Quar-
ta hec. persona generat perso-
nam. Harum ppositionum
tres prime false sūt. quarta au-
tem uera est. Est enim regula in
theologia q. essentia diuina nō
generat. nec generatur. dicen-
dū tamen q. pater uirtute esse-
tie existētis in se generat. et q.
filio per generationem cōicat
essentia. sicut et spiritui sancto
p pcessionem.

Quod filius est.

Capitulum 5

Quomodo sint correlatiua pa-
ter et filius per easdem
rationes ostenditur filius esse
eternum. per quas et ostensum
est patrem esse eternum. Pre-
terea inter omnes emanatio-
nes perfectissima est generatio
qua penitus assimilatur geni-
tus genitori quod emanationes
alie non faciunt. Cum igitur co-
piosissimo fonti bonitatis cō-

petat emanatio perfectissima.
cōstat q. persona qui pater ē.
qui est fons totius bonitatis
generat filium equales sibi cui
cōicat sue plenitudinem maie-
statis. Aliquis est filius dei p
gratiam unionis. ut christus ho-
mo. Aliquis per ueritates na-
tuitatis. ut christus inquantus
deus. Aliquis per adoptionē.
ut sancti. Aliquis per creatio-
nem. ut quentis creatura. De
filio dei dicit *Arthanasius* in el-
tercationem contra *Arriū*. q.
ipse dicitur sensus quo cuncta
cogitantur. sapientia qua cogi-
tata disponuntur. uirtus qua di-
spōsita perficiuntur. lumen quo
perfecta clarescunt. uerbu quo
clarificata nūciantur. Filius
ergo dei dicitur sapientia pa-
tris. non q. pater sapiens sit
sapientia genita. sed quia filiū
genuit cui appropriat sapien-
tia. Unde pater dicitur omnia
fecisse in sapientia. id est in fi-
lio dei. uel cum sapientia q. est
filius. quoniam indiuisa sunt opa
trinitatis. Unde hec prepositio
in. notat subauctoritatem in fi-
lio qui hoc ipsum habet a pa-
tre q. res creat. Generaliter
enim uerū est q. q. q. h. p. s. o. n. a.
nel opat. hoc hēt a deo a q. ē.
Qualis autem filius sit de patre

similis
pater
et
filius
et
spiritus
sanctus

similis

nota q. hec ppositio. de. quicq. notat cam effiacet. ut cu dicit xps conceptus de spu sancto. quicq. cam materiale. ut cu dicit xps natus est ex maria vigne. quicq. ideptitate essentie. ut cu dicit filius natus de patre. quicq. transubstanciatione. ut cum dicit corpus christi fit de pane. quicq. ordine fm q. dicit creatura fieri de nihilo.

Quod filius est imago patris. Cap. 6.

Imago triplex est. scilicet equalitatis. imitatiois. et replentationis. Primo modo filius est imago patris. 2o modo homo factus est ad imaginem dei. 3o modo mundus dicitur speculum. vel imago dei. Est igitur imago. non ad imaginem. sicut filius. Nam hec ppositio. ad. dicit differentiam et distantiam inter imaginem et imaginatum. hoc autem non cadit in filium. unde bene dicitur imago patris. sed non ad imaginem. et est imago ad imaginem. sicut homo et angelus. Et est aliud non imago. sed ad imaginem. ut mundus hic qui proprie non dicitur imago. sed vestigium creatoris. quia licet trinitatem representet non tamen imitat. nec est capax eius sicut homo. Est tamen mundus ad imaginem dei factus. quia deus aliud exemplar non

habuit. ad cuius similitudines creaturas faceret. nisi seipsum. Est imago genita ut filius. et est imago creata. ut homo et angelus. et est imago facta. ut statua herculis que ipsum representat. Ex his patet quod esse imaginem convenit creatori et creature. Creatori quidem. quia filio quod est imago patris. Creature vero convenit tam corporali quam spirituali quod etiam compositis. Prope tamen loquendo dicitur quod creatura corporalis est creatoris vestigium. unde apostolus. Invisibilia dei per ea que facta sunt etc. sibi hec ppositio. patet. non dicit medium disponens. in quantum creatura considerat in se. sed excitans in quantum est similitudo creatoris. quia non disponit ad cognitionem creatoris. imo per talem modum potest impedire cognitionem. cum inter creatorem et creaturam maior sit dissimilitudo quam similitudo. Creatura vero spiritualis dicitur creatoris similitudo. Ezechiel. Tu signaculum similitudinis etc. et hoc ideo quia in angelo proprie nature simplicitatez expressior est similitudo ad deum quam in homine. Creatura vero opposita. id est homo dicitur imago dei. Genesim. Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem etc. et hoc ideo quia in homine inveniuntur plures trinitates quam in an-

mag. sibi fact.

filii in
de patre

gelo. vñ q^o ad h^o hō poti^o d^r.
 imago trinitatis. Fili^o dei pos-
 sident triplicē excellētiā. sicut i-
 nuit Apl's ad Heb. Qui cū sit
 splendor glorie & figura substā-
 tie ei^o portatq; oia vbo v^o ututis
 sue. **P^o**. s. respē p^ois a q^o pdu-
 cit. & sic est splendor glie p^one.
Est. n. ut ait Dio^o. Focalis ra-
 di^o i se manifestās gliaz p^onā.
Secūdo respectu spūs sācti que
 pducit ex se. & sic ē figura. i. si-
 militudo substātie p^ois. **Est. n.**
 alia psonā ab ipso. sicut a p^ore.
 quā psonā qd nō accepit spūs
 scūs a p^ore. sicut & fili^o. **Tertiaz**
 respectu creaturaz que p eum
 pducūt. & sic ē portās oia v-
 bo virtutis sue. **Prop^o p^o** d^r
 v^o b^o fili^o p^ois. qm pfecte loq^o
 bonitatē. & sumā p^ois liberali-
 tatem qui nihil hēre voluit qd
 filio suo nō cōicaret. **Istud ē v^o**
 b^o ēēntialit^o & ef^onalit^o genitum
 tēporaliter pmissū a pphetis
 & apostolis p^odicatū. ab āgelo
 in incarnationē nūciatū. **Pro-**
 pter 2° d^r fili^o imago p^ois. q^o
 nis tres p^one sūt equales in
 eternitate. i. maiestate. & p^oate.
 tū fili^o d^r poti^o imago p^ois. q^o
 spūs scūs. qā nō solū hz cōue-
 niētiā intus cum p^ore in effētie
 idēptitate. sicut & spūs scūs. s^z
 etiā habet conueniētiā ex cū

p^ore ex eo q^o sicut a p^ore pcedit
 filius. sic a filio spūs sanctus:
 sed a spiritu sancto null^o. **Nā**
 fm rōnem intelligendi respe-
 ctus h^o relationū sūt extrinse-
 cus existentes. quia poti^os ab
 aliq^o sūt q^o in aliq^o. **Intelligē-**
 tia enim relationū ad hoc ad
 qd refertur aliquid respicit.
 vñ si p^orem non habeo fili^o nō
 sum. & ecōuerso. **Prop^o t^o**
 d^r fili^o v^o p^ois. **2°**. Nos āt
 p^odicam^o xpm dei v^o tutez & dei
 sapientiā. **Inuenit** etiā imago
 trinitatis i nobis. v^z in memo-
 ria. intelligētia. & uolūtate. uel
 in mēte notitia & amore. in q^o
 p ordine p^oi & filio & spūi sācto
 assimilāmur. **Nota** etiā q^o
 imago d^r flatiue ad illud cui^o
 similitudinē gerit. & ad qd imi-
 tandum facta est. **Hoc** autem
 contingit dupliciter. quantum
 ad speciem & signum speciei. et
 sic imago hominis ē i filio suo
 qui ipsum in humana specie et
 figura imitatur. & hec est per-
 fecta imago. q^ontum ad signum
 tantum. & non ad n^o tutez spe-
 ciei. sic imago hominis est sta-
 tua lapidea. & hec est imperfe-
 cta imago. **Primo** modo filius
 est imago patris. sicut in natā
 cōicās. **2°** mō imago dei est in
 boie. s^z min^o pfecte.

+Kry alijssimj

Inuio

3

2

Inquit h^o t^o p^ois
 eo d^r d^r d^r d^r d^r
 h^o d^r d^r d^r d^r d^r
 nō d^r d^r d^r d^r d^r
 d^r d^r d^r d^r d^r

Quod spiritus sanctus est.

Lap. 7

Emanatio duplex est in divinis. Una per modum nature. Alia per modum voluntatis. Illa que est per modum nature. est generatio scilicet quod filius est a patre. Illa que est per modum voluntatis. hec dicitur processio appropriata. Prope vero dicitur inspiratio scilicet quod spiritus sanctus est a patre et filio. Idcirco autem hec emanatio per modum voluntatis dicitur esse. quia spiritus sanctus amor est. Amor autem scilicet per voluntatem est. Procedit autem spiritus sanctus a patre mediate et immediate. Mediate. quia filius ipsum spirat qui hoc habet a patre. Immediate vero. quia ipse pater ipsum spirat.

Quod spiritus sanctus amor patris et filii est.

Lap. 8

Spiritus sanctus amor Dei est. et hoc tripliciter. scilicet essentialiter. personaliter. et exemplariter. Essentialiter dicitur spiritus sanctus amor. in quantum ipse cum patre et filio unus deus est. Ipsi enim tres in quantum sunt unum in essentia diligunt se amore essentiali. qui appropriatus spiritui sancto. Personaliter vero

dicitur spiritus sanctus amor in quantum ipse est nexus patris et filii. Pater enim et filius diligunt se amore procedente qui non est pater. nec filius. sed spiritus sanctus. De hoc nexu dicit Aug. Est ineffabilis quodam complexus in illa trinitate non genitus. sed genitoris genitici suavitatis ingenti largitate perfundens omnes creaturas pro parte eorum. Exemplariter quoque dicitur spiritus sanctus amor. quoniam amoris gratia qui est in nobis spiritus sanctus. non solum efficiens est. sed etiam exemplar atque simul. Amor enim qui est in nobis a spiritu sancto est efficiens. et hoc in quantum ipse spiritus sanctus est deus. Exemplariter autem est in nobis. in quantum ipse spiritus sanctus est procedens per modum amoris a patre et filio. Sed finaliter est in nobis amor. in quantum spiritus sanctus a quo amor noster est habet rationem primi boni in quo consistit amor noster. Notandum quoque amor qui est spiritus sanctus ex modo procedendi est nexus. scilicet trinitatis. scilicet per ipsam processionem est distinctus a patre et filio. per naturam vero divine perfectionem est persona et suppositum. per divinam vero simplicitatem ipse est deus et summe bonus.

Amor est

igitur spūs sctus ē amor q̄ p̄r et filius se diligūt. Cū autē d̄r p̄r et filius diligūt se spū sancto. i. amore q̄ ē spūs sctus. et h̄z hoc p̄posito est v̄a. h̄z intelligat sic. diligūt se spū sancto. i. p̄ spūm sanctū. uel p̄ amorē q̄ est spūs sanctus. et p̄m h̄c nō est cōcedenda. esset eiz intellectus q̄ spiritus sanctus esset p̄ncipiū in trinitate. qd̄ falsū est. q̄ a p̄re filioq̄ p̄cedit. q̄ nō est ibi aliqd̄ respectu cui h̄c d̄ctio. p̄ dicat ibi p̄ncipiū. Est. n. reglā q̄ h̄c d̄ctio. per. semper dicit rōem p̄ncipij respectu alicuius positi i locutiōe. sicut qm̄ d̄r p̄r opat̄ creaturæ p̄ filiū. ibi nō t̄at rō p̄ncipij in filio respectu operis. Similit̄ hoc concedit. Filius opat̄ p̄ p̄re. nā ibi notat̄ rō p̄ncipij i p̄re. et hoc duplici respectu. s. respectu filij. et respectu operis.

Quod spūs sanctus charitas et donū scōr̄ est. Cap. 9.

Quam inueniat in scripturis sept̄ q̄ spūs. sctus charitas et donū d̄r. Diligent̄ notādū est qualit̄ hoc debeat intelligi. et verū spūs sanctus sit charitas qua nos deū et p̄ximū diligim̄. Cū notādū ē q̄ amor siue charitas tribus modis sumit̄. Uno mō effecti-

ue. et sic absq̄ dubio uez est q̄ spūs sanctus. amor est quo diligim̄ deū. qz spūs sanctus opat̄ in nobis habitū. et modus charitatis. Alio mō sumit̄ exemplariē. sic etiā spūs sanctus est charitas qua diligim̄ deū et p̄ximū. Charitas. n. que ē spiritus sctus est exemplar n̄re charitatis. Tertio mō sumit̄ charitas formalit̄ p̄ modū inherētie. et sic charitas d̄r virtutis habitus in aīa quo diligim̄ deū et p̄ximū. Et h̄z hūc modū spiritus sanctus non d̄r charitas. nec cōtrariat̄ d̄ctū Aug. li. d̄ tri. c. 6. Eadem charitas qua nos diligit deus. et nos ip̄m. q̄ h̄z v̄m sit. tū alit̄ talit̄ est. nā deus diligit nos ea formalit̄. nos v̄o ip̄m diligim̄ efficient̄ et exemplariē. nō formalit̄. nam oē esse et agere est a forma inherētie agētī. que est p̄ncipiū agendi. et forma sicut caliditas ignis. Sciēdū tñ q̄ spūs sanctus dat̄. cū dat̄ et donū. q̄ spūs sanctus est amor et p̄mū donum. posterius autē nō dat̄ sine pot̄ri. Et p̄terea corpus mysticū est unum per amorē. cū eim̄ nihil creatur sit unū in diuersis particularib̄ oportet q̄ mēbra corporis mystici uniantur unō amore increato q̄ ē spūs sc̄s

Itē fm Aug^o bonū malum
 hoīs est uti fruēdis. ⁊ frui utē
 dis. cōstat g^o q^o oppositum est
 totū bonū eius. s. frui fruēdis.
 ⁊ uti utendū. Sed ad fruēdū
 eo qd fruēdū est requirūt p̄tia
 eius fruibilis. ⁊ etiā dispositio
 debita fruēdi. vñ requirit p̄
 sentia spūs sancti ⁊ eius donū
 .s. amor q^o inhereat ei. verū tñ
 cū dat nobis spūs sanct^o non
 incipit esse in loco nouo. s. no.
 uo mō p̄ p̄ductionē noui effe
 ctus. ⁊ noui respectus. ex quo
 creatura se hēt alit ad spiritū
 sanctū q̄s p̄us. q̄a est in ip̄a. ut
 in cognoscēte ⁊ amāte ipsū. qd
 non fuit p̄ius. **Ex** iam dicitis
 p̄z q^o i iustificatōe duplex cha
 ritas nobis dat. s. creata ⁊ in
 creata. illa qua diligim^o. ⁊ illa
 qua diligimur. vel dat nobis
 charitas increata qua diligi
 m^o effectiue. ⁊ creata q̄ diligi
 mus formalit. q̄a nostrū dili
 ger e ipse creat. **Ex** his colligi
 tur. q̄a s. deus sit ubiqz p̄ esse
 tiā p̄tia ⁊ potētiā. non tñ hēt
 ab oibus hoībuz per gratiaz.
Ad missio spūs sancti duplex
 ē. sicut ⁊ filij. **Una** uisibilis. s.
 cut apparuit sup xpm̄ in colū
 ba. ⁊ sup aplos in linguis igne
 is. **Alia** uisibilis qua mittit in
 mente ad sanctificādā creaturā

ram. ⁊ ista missio fit ad iuhabi
 tationez creature rōnalis. sed
 prior fit ad inpirationē. demō
 strādā alijs. **Eo** modo filij du
 plex est missio. s. uisibilis. ut i
 carnatio. ⁊ inuisibilis. ut est in
 terna mētis illuminatio. **No**
 tandū q^o missio filij ⁊ spūs sa
 cti inseparabilia sunt. sed d̄r filij
 qñ mens p̄ grām illuminat ad
 deū cognoscēdū. d̄r spūs san
 cti. qñ affectus accēdit ad deū
 amandū. **Sciēdū** est q^o solius
 p̄tis est mittere. ⁊ non miti. cū
 eim p̄ a nullo p̄cedat nisi quā
 mitti d̄r. q̄a vō filius ⁊ p̄ducit
 ⁊ p̄ducit. ideo mittit ⁊ mitit.
Spūs uero sanctus p̄ducitur
 eternaliter. sed non p̄ducit nisi
 ex t̄p̄e. ideo ipsius est p̄prium
 mitti ⁊ non mittere. nisi respec
 tu creature. ut ad cōuersionē
 populi d̄r apostoli missi a spi
 ritu sancto. nisi forte dicatur
 mittere hoīem assumptum. **Sed**
 spiritus sanctus mittere dici
 tur inquātū cum patre ⁊ filio
 idem est in essentia trinitatis.
 nōn inq̄ntum persona. sic etiā
 filius mittit se ipsum. vñ **Aug^o**
 libro **De trinitate**. **Intelligam^o**
 illam incarnationē. ⁊ ex uir gi
 ue natiuitatem in qua intelli
 gitur filius missus una eademqz
 ōperatione patris ⁊ filij inse

- i p̄as om̄ia q̄ p̄t̄ia q̄ p̄t̄ia
 p̄t̄ia in m̄ vñ illa vñ vñ

perabiliter esse factam. nō se-
pāto etiam spiritu sancto. Ex
his patet q̄ he sunt improprie
exponende. Spiritus sanctus
mittit se. ⁊ mittit filium. ⁊ fi-
lius mittit seipsum. nisi intelli-
gatur in quātus est de uirgine
natus. Nec autē est ratio. q̄
mittere dicit auctoritatē rōne
productiōis eterne. Quibus
modis datus est spiritus san-
ctus in signo uisibili. Sciendū
q̄ in igne apparuit spūs scūs.
ut calefaceret frigidōs. Et i
guis ut doceret ignarōs. Et i
sono ut terreret rebelles. Ap-
paruit etiam in alijs trib⁹ mo-
dis. s. in nube tēpore. **Moysi.**
ut duccor eius columna nubis
esset. sicut legit̄ **Isa. 16. 63.** Itē
in columba super baptizatū
christū ad ostēdēdam grē ple-
nitudinē que in ipso erat. Itē
in statu post resurrexerunt ad
significandā unificatiōē affe-
ctus. quia status ab interiori
procedit. Datus est igitur spi-
ritus sanctus bis post resur-
rectionē. scilicet in terra p-
pter dilectionē proximi. ⁊ de
celo propter dilectionem dei.
uel datus est in terra ad rela-
xanda peccata aliorū. **Jo. 20.**
Insu. in eos. et dixit. Accipite
spiritum sanctum. quoz nemi.

ꝛ. Datus est de celo repente
ad robur. ⁊ ad operationē mi-
raculorū. de his duob⁹ **psal.**
Verbo dñi celi firmati sunt.
quo ad primum. ⁊ spiritu oris
eius omnis uirtus eoz. quō
ad secundum. **Tertia** fuit col-
latio spiritus sancti apostolis
facta ante passionē. quando
fuerunt baptizati. ibi enim in-
nuitur eoz baptisimus ubi dī.
Qui lotus est nōn indiget.
nisi ut pedes lauet. **In** signum
predictorū ter imingitur hō
mo ad significandam hanc tri-
plicem spiritus sancti missio-
nem. scilicet in baptismo. in cō-
firmatione. ⁊ in morte. **Qua**
druplicem effectum consecuti
sunt apostoli ex presentia spi-
ritus sancti. **Primo** eloquētiā
in linguis. **Secundo** audaciā
in tormentis. **Tercio** efficaciaz
in miraculis. **Quarto** prote-
ctionem a vitijs. quia post pē-
tecostē non peccauerunt mor-
taliter. **Accipiunt** ⁊ modo uti-
liter spūm peccatores in igne
ad purgandū. **Mat. 23. 10.** **Et**
baptizabit uos in spū ⁊ igne.
Itē penitētes ad p̄ficiēdū. **psal.**
Spūs tuus bon⁹ deducet me.
Itē p̄fecti ad sanctificandū. **Ro.**
Qui dedit nobis pign⁹ spūs
scī. **Itē** beati ad fruendū. **psal.**

Remit dō. aīa mea rē. Itē tri
bulati ad cōsolā dñi. **Ro.** Non
accepistis spūs seruitutis. itēz
in timore rē. Itē ignorātes ad
instruēdū. **Jo.** Paradyt' autez
spūs sanctus quez mittet pī in
noīe meo rē. **Quo tpe dat'**
sit spūs sanct' atredēdū est q'
in die quinquagesima. vt oīdat
actoz esse remissioīs. nā ānus
iubileus seruiebat remissioī.
Venit etiā in die dñica vt essz
dies pīmus renouatioīs q' fuit
etiā creationis. **Datus quōqz**
fuit tertia hora. qz dī pī' hō
in hora tertia pdidisse grām.
vñ cōueniens fuit q' eadē ho-
ra apostolis redderet. Itē alia
rōe datus est hora tertia. sūt
ostenderet q' etiā nobis hora
tertia dat' grā dei. **Sūt. n. tres**
hoīe morales. s. stritō. confessio:
7 satisfactio. **De hoc noīe spi-**
ritus sancti sciēdūz est q' potest
esse circūlocutio vnius pprij
nominis: 7 tunc conuenit tātū
psone tertiē ī trinitate. uel pnt
ille dictōes sumi diuīsim. 7 sic
quelibet trīnz psonaz est spūs
sanctus. **Spūs sanctus habet**
multa nomina. dī enim spūs a
spirādo actiue eo q' spiret. **Jo.**
2° Spūs ubi vult spi. 7 hūc
mōdū hoc nomen spūs cōe est
omīb' tribus psonis. s3 spū

sancto ouenit p' appropriatōez.
Alio modo dī spūs a spirādo
passiue eo q' spiretur. 7 h^o mō
ppriū est spūi sācto. q' pcedet
debet p' modū spiratioī. nō so-
lū etiā dī spūs. sed addit' san-
ctus. quia sanctus idem est q'
nūdus uel firmus. uel sine ter-
ra. **Ista autē non solū cōueniūt**
ei quo ad se. s3 in cōpatōe quo
ad nos. nā p' grām spūs sancti
a peccatis mūdāmur. in bonis
firmāmur. a tēnis sepāmur.
Sāctus ergo nō solū est in se.
s3 qā nos sanctos facit ea san-
ctitate de qua dicit **Dio.** Sā-
ctitas est ab omni imūditia li-
bera 7 pfecta. 7 oīo imaculata
mūditia. **Preterea spūs scūs**
uocat. nexus vnitas 7 āplex^o.
7 hoc put cōpat' ad pīez 7 si-
liū. Itē dī donū altissimū. 7 h^o
put cōpat' ad nos. quia omne
datū optimū. 7 oē dō. p. def. ē.
descēdēs rē. Itē dī. fons vīus
qz septēplici riuo donoz nō-
bis fluit. **Ihū.** Spūs sapientie 7
intellect'. spūs cōsilij 7 fortitu-
dinis. spūs sciētie 7 pietatis. et
spūs timoris dñi. Itē dī ignis.
qā affectū accendit. Itēz dicit'
charitas nō soluz quia ē amor
pāis 7 filij. sed quia nos aman-
tes facit. **Item dī spūalis vn-**
ctio. quia omnes tribulatioēs

mūdans suaves facit ⁊ iocun-
das sū illud sū labore reges.
i esta tēperies ⁊ c. Itē dī dexte
dei digitus. qā sicut omīs cor-
porales res digito demonstrā-
tur. ita p spm̄ sanctū ostēdunt
res spūales oculo spūali. Itē in
dī paradyltus. qz cōsolatōnes
mentib⁹ inferi. Itē magistr⁹ oꝝ
optim⁹. qz intellectū ad cogni-
tionē. ⁊ sui ipsius illuminat.

Qd̄ in trinitate psonaz uni-
tas essentie est. Lap. io.

In unitate nature diu-
ne tres sūnt psonē. q̄rū
p̄ma est a nulla. sc̄da est p ḡna-
tionē a sola p̄ma. tertia est per
cōz sp̄rationē a p̄ma ⁊ sc̄da.
Istud tamen sic est. qz trinitas
psonaz nō excludit ab essētia
unitatē. simplicitatē. imēsitatē.
eternitatē. ⁊ incōmutabilitatē.
h⁹ rō p hoc p̄z. qā q̄ crederet
deū non posse se sūme cōicare
negaret in eo potētā. Qui vō
crederet hoc eū posse. sed nesci-
re. negaret in eo sapiētā. Qui
crederet euz hoc posse ⁊ scire.
sed nolle. negaret in eo bonita-
tē. Cū igit̄ pater potuerit. sci-
uerit. ⁊ uoluerit se sūme cōica-
re hoc fecit et̄nalit̄. s. h̄ndo di-
lectionē ⁊ dilectū. hoc est filiū
⁊ spm̄ sanctū. Preterea oē bo-
num est sui diffusiuus. ut dicit

Dio. Sū cū p̄ sit sōns boni-
tatis emanatio erit ab ipso p̄-
fectissima que est ḡnatio. Et
etiā emanatō iocūdissima que
est p modū benignitatis ⁊ li-
beralitatis. hec aut̄ emanatio
amor est. qui est spūs sc̄s a pa-
tre ⁊ filio pcedēs. Et h̄ dicit
amor emanatio liberalitatis.
qā amor p̄mū donū est qd̄ a li-
beralitate pcedit. cū sit donū
intrinsecū in ipso dante. in q̄o
s. amor oia alia donāt. Nec
beata trinitas trib⁹ modis no-
bis inotescit. Ipsa. n. p̄z in scri-
pturis. ostēdit̄ in figuris. relu-
cet in creaturis. P̄mo inq̄tū
beata trinitas p̄z i scripturis.
vñ **Leo papa**. Credimus factā
trinitatē p̄em ⁊ filiū ⁊ spm̄
sanctū. vñ deū oipotētē. vñ
substantie. vñ essentie. vñ
p̄tatis. Itēz **Isa**. Auduit sera-
phim ter dicētia. S̄ct⁹. in lau-
dem beate trinitatis. subiūgen-
tia in singulari. dominus deus
sabbaoth. p̄t̄ ōfessionē uni-
tatis diuine. Si ergo nō eēt
tres psonē nō diceret in gen̄.
Faciam⁹ hoīez ad similitudine
nr̄am. sed meas. ⁊ tunc si essent
tres persone. ⁊ non una substā-
tia. nō diceret ad imaginē. sed
ad imagies nostras. Ad id oī-
dendū ponit in psal. ter deus.

cū dī. **B**enedicat nos de^o de^o
 noster. bādicat nos de^o. ⁊ tam
 solū ponit hoc p̄nomē eū. vbi
 subiungit. ⁊ meruāt eū oēs fi-
 nes terre. **I**te **I**ere. p̄. ab. ab.
 ab. dñe de^o. ecce nescio logi. **C**hi
 de q. ab. triplicauit. ⁊ in singu-
 lari dixit. dñe deus. qd̄ notat
 trinitatē ⁊ vnitatē. **I**te **A**plius.
Ex quo oia. p̄ quez oia. in quo
 oia. ipsi gloria in seclā. **E**t no-
 ta q. hec p̄positio. ex. dicit au-
 tēritatē in esse a nullo. hoc at̄
 p̄i conuenit q. est p̄ncipiū sine
 p̄ncipio. **S**z hec p̄positio. p. no-
 tat opationē. siue mediū. ⁊ esse
 ab alio. vā p̄ hoc intelligit̄ fi-
 lius q. est p̄ncipiū de p̄ncipio.
Hec at̄ p̄positio. in. notat ofe-
 rationē. ⁊ esse ab alijs. ⁊ p̄pte
 rea cōpetit sp̄iū s̄cto. q. ē cōti-
 nentia oīs boni. **O**stēdit etiā
 beata trinitas in figuris. **S**i-
 gnat̄ eiz p̄ tres aīcos **J**ob. **I**te
 p̄ tres āgelos quos **A**brāham
 hospicio recepit. tres vidit et
 unū adorauit. **I**te p̄ tres digi-
 tos qb̄ appēdit̄ moles terre.
Ite p̄ tres ciuitates refugij e-
 quali spacio se distātes. **I**tes p̄
 tria difficilia ad inuestigādū.
Ite per tres ciuitates q̄s vidit
Ezechi. **R**elucet quoqz i cre-
 aturis vestigiū beate trinita-
 tis. **R**ognoscit. u. in magnitu-

dine creaturaz potētia p̄is. in
 dispositōe sapiētia filij. in orna-
 tu bōitas sp̄is s̄cti. **I**te i quō
 libet indiuiduo iuuenies v̄tutē
 sp̄m ⁊ v̄tutē. quoz p̄ p̄i.
2° filio **3°** sp̄iū s̄cto. **I**te i so-
 le uides essētia. splēdorē. ⁊ ca-
 lorē. in qb̄ p̄ez ⁊ filiū ⁊ sp̄m
 s̄ctū cognosces. **I**te in aia s̄m
 memoriā. itellectū. ⁊ uolūtātē.
Considera p̄sonaz trinitatē ⁊ v̄n-
 tatē substācie. **I**te i hier archiā
 celesti sup̄iori de^o est i thronis.
 ut maiestas. in cherubin. ut v̄i-
 tas. in seraphin. ut charitas. p̄
 que notat̄ p̄sonaz trinitatē. **I**te
 in v̄tutibus theologicis. s̄. fide.
 spe. charitate. idē intellige. **I**te
 in trib^o dotib^o aīe. s̄. cognitōe
 cōphēsiōe ⁊ delectatōe. **N**o-
 tādū at̄ q. alit̄ relucet deus in
 creaturis uiatorib^o. alit̄ in be-
 atis. **E**x^o d̄ speculo in q^o alio
 mō u^o a nobis not^o. ⁊ alit̄ igno-
 rit^o. nā notū u^o i speculo. igno-
 ritū p̄ speculuz. **E**x p̄dictis p̄z
 q. taz in creatura corpali q̄s i
 sp̄iali. ⁊ q̄s ex his p̄posita bea-
 ta trinitas cognoscat. tñ diuer-
 sinode put unūqzqz istoz d̄z
 uestigij creatoris. qz aliud d̄r
 ei^o similitudo. ⁊ aliud ei^o ima-
 go. sicut super^o ē notatū in ti-
 tulo q. fili^o est imago patris.
Deniqz sciēdū ē q. plālitatē

psonarū in vnitāte essētie. 7 vnitātē cētū i psonarū plālitāte. s̄m *Be*seruati tenet teas ē. credere pietas ē. nosce vnitā et nā est.

Quō multipliciter trinitas est. Caplm. .ii.

Multiplex inuenit̄ in scripturā trinitas. Est. n. trinitas increata. que sūma 7 ineffabilis est. *A*he trinitates se create. inter has vna est q̄ cecidit. s. rōnalis. 7 cupiscibilis. irascibilis. *A*lia est p quā hō cecidit. s. suggestio diaboli. delectatio sensualitatis. 7 cōsensu ratiōis. q̄ tria significata se p serpētē. mulierē. 7 vix in paradiso. *3^a* est i quā cecidit. s. ignorātia veri. ipotētia boni. 7 cupiscētia mali. *4^a* ē p quā resurgit. s. fides. spes. charitas. *I*te ē trinitas p quā ad grāz repamur. s. triplex substātia q̄ ē in xpo. s. diuinitas. aīa. 7 caro. *E*st at̄ alia p quā regeneramur. s. spiritus. aqua. 7 sāguis. *S*pūs i q̄z scificatōis. *A*qua ablutōis. *S*āguis sc̄dēptōis. *I*stāc nobis *Io.* in eplā sua recitat. *E*st quoqz trinitas alia p quā ad glīaz reformamur. ut sunt tres dōtes aīe. s. cognitio. dilectio. cōphensio. *E*st 7 multiplex trinitas in

creaturis q̄ ē uestigiū beate et icreate trinitatis. 7 de hō hēs i titulo sup̄ra. q. trinitas psonarū 7 vnitās ecntie ē.

Quō eq̄litas psonarū est. Cap. 12.

Equalitas psonarū i trib⁹ cōsistit. vū aug⁹ *N*ullus aliū pcedit et̄nitate. aut excedit magnitudie. aut supat p̄tate. *Q*uō eq̄litas s̄z bec tria sit i deo sic oñdit̄. qz i istis ifer iorib⁹ tria sūt bec. s. substātia q̄ licas. 7 q̄ritas. igr vnitās i substātia cāt idēptitatē. vnitās at̄ in q̄litate cāt filitū dīnez. s̄z vnitās i q̄ritate cāt eq̄litatē. in diuinis ē eq̄litas tm̄nō s̄z tripli cē q̄ritatē. put q̄ritas in deo esse dī. lz ip̄oipe. *P^o* s̄z q̄ritate v̄ntis q̄ ē potētia. *A*lio mō s̄z q̄ritatē duratōis q̄ ē et̄nitas. *3°* mō s̄z q̄ritatē magnitudinis q̄ ip̄e ē intra oīa 7 extra oīa. 7 qua cōtinet et locat oīa. *E*qualitas personarū aliter i his tribus modis ostēdit̄. quoniam in creaturā triplex magnitudo reperitur. s. temporalis. diuersionis. 7 virtutis. *P*rima magnitudo est in reb⁹ multabilibus. *S*ecōda in corporeis. *T*ercia in spiritibus creatis.

Istis tribus respondet in creato
 re. alia tria in quibus etiam persone
 diuine sunt equales. scilicet eternitas
 in esse. magnitudo in immensitate.
 et veritas in posse. hoc tamen posse legimus
 secundum dei veritates sit in deo secundum
 differentiam rei in ipso non habent
 esse. sed secundum quod nostrum respiciunt
 in intellectu. **D**icendum est ergo quod
 tanta est equalitas in trinitate
 quod secundum Augustinum. nec est ad manus
 aliquid. nisi duo. vel omnes quod unus.
 nec manus aliquid omnes quod singuli.
Ceterum ne quoque sunt persone
 diuine. quia in diuinis non
 est ponere duo genera. scilicet sub
 stantie et ad aliquid. quod sitas vero et
 qualitas transeunt in genus substantie.
 sicut equalitas vel sum
 liendo dicunt relationes. sed sub
 stantia eorum est tribus personis.
Relationum autem proprium est simul
 esse. ergo nullo modo pater est pater
 filio. nec secundum id quod ad aliquid est.
 nec secundum id quod absolute est.
Idem ostendit per ex in natura. quod legimus
 splendor sit a sole. tamen esset soli co
 eternus. si sol esset eternus.
Quod in eorum et personam diste
 rentia est. Lap. 13.
Apuud grecos quatuor sunt
 uocabula. scilicet uisus. uisio
 nis. hypostasis. personam hec a
 pud Latinos equales istis quatuor
 uisus essentia. substantia. substantia.

persona Inter hec talis est diffe
 rentia. quia uisus siue essentia uisus
 de creaturis absolute. et sine co
 creatione qualis est humanitas.
 uisio uisus dicit naturam. siue sub
 stans nature. ut homo. hypo
 stasis dicit distinguibile. non tamen
 distinctum determinata personam
 re. ut alius homo. **P**ropon si
 ue persona dicit distinctum deter
 minata personam ad dignitates
 pertinere. ut petrus. unde sicut ho
 mines particulares distincti sunt
 propriis qualitatibus. ita pater et
 filius et spiritus sanctus propriis noti
 onibus. **S**icut autem greci dixe
 runt patrem et filium et spiritum sanctum
 scilicet tres hypostases. id est tres substantias.
 ita et nos dicimus tres sub
 stantias. id est tres res non indigentes
 alia re ut sint. **C**onsiderata igitur
 essentia diuina in se oio indistincta est.
 persona uero in se distincta est suis per
 sonarum. **C**onsiderata autem essentia
 in personis. uel persona in essentia mo
 dum medium tenet. scilicet unitatem et di
 stinctionem. et hoc patet in appropatis
 quod omnibus personis conueniunt. ut po
 tencia. sapientia. bonitas. sed ad
 unam magis determinat. **N**ota
 quod septem substantia sumit personam esse
 tia. et quod essentia nunquam transferretur
 ad significandam personam. **T**res sunt
 definitiones persone. persona est crea
 turæ realis indiuidua substantia.

I

hec sumit penes naturā reſſ^a
est Ugonis de scō vic. scalis ē.

Persona est substēs per se so
lā iuxta quēdā singularē mo/
dū. hoc sumit iuxta etimolo
giā nois. vñ. n. plona quasi per
se ma. 3ª est diffinitio magra
lis sic Persona est hypostasis
distincta ppetate ad dignita
tē prinetē. Nota etiā q̄ ista
q̄tuor. put. supra sūt exposita
7 exēplificata. scēntia. substan
tia. substētia. plona differunt
in creatura. re. 7 noie. sed i di
uinis differunt rōne.

De imēitate dei. La. iq:

Non est in deo q̄scitas di
mēisionis. sed vtutis. nec
ubiq̄ est de^o mole corporis. s3 p
sentia maiestatis. 7 p hūc mo/
dū vñ imēsus. S3 nota q̄ imē
sitas q̄tuor i deo opletit. s. i
finitate. icōphēsi bilitatē. igrcū
scipribilitatē. etermitatē. Si. n.
cōsiderat de^o in se. sic ē ifinit^o
psal. Magnitudinis ei^o nō est
finitis. Si vō cōsiderat in cōpa
tione ad itellectū. sic ē icōphēsi
bilis. Apo^o. O altitudo di 7 c.

Et pp hoc ēt vñ sedere super
cherubin. i sup plenitudine sci
entie. 7 sup oēs itellectū. S3 i
cōpatōe ad locū. sic est in ar cū
scriptibilibus. Ambro. Nihil pie
scriptū 7 cōscriptū. nihil diui

sz trinitas h3. nō loco claudi
tur. nō estimatōe cōcludit. non
etate uariat. si in cōpatōe ad
durationē sic est et n^o. Ap^o. Re
gi seclōz imortali 7 c. De his
q̄tuor dicēdū ē in sequētibus
p ordine. Tenēdū est certissi
me q̄ i deo nō ē ppe lōgitudō
nec latitudo. nec subtilitas. nec
p̄fūdū. s3 hec metaphorice sūt
i deo. Est eiz latitudo charita
tis q̄ nos ab errorē reuocat. Je
reſ. Charitate ppetua dilexi te
iō attraxi te miserās tui. Est
7 lōgitudō patiētie q̄ malos ex
pectat. dissimulat nāq̄ pecca
ta hominū pp p̄nias. Est in eo
sublimitas sapie q̄ oēs sensum
supat. Ap^o. Oia nuda 7 aperta
sūt oculis ei. Est etiā in eo p
fūdū iustitie q̄ peccatores vā
nat. Mathey. Ite maledicti in
ignē eternum.

De ifinitate dei. Lap. is.

Dubitādū nō est deū esse
ifinitū. qz cū i deo sit po
tētia 7 eēntia. p3 q̄ eēntia eius
ē ifinita. sicut 7 potētia. Sū si
cut potētia dei nō ita pōt i tot
qn possit i pla. sic 7 eēntia dei.
nō est ita in aliqb^o reb^o. quā
possit eē in plib^o. imo si mūdi
eēt ifiniti oēs repleret. Pre
terea cū sit deus rerū cā effi
ciēs formalis 7 final. sicut di.

cere de deo nō est inq̄stus. ē cā
 efficiens q̄ sit effectiua. nec in
 q̄stū est formalis q̄ sit forma
 ta. eadē rōe nō erit dicere cum
 sit cā finalis q̄ sit finita. **Nul-**
lo g^o mō dīcedū est deū esse fi-
nitū fm substantiā. nisi finitū di-
cat cōpletū 7 perfectū. Sane
triplex dicitur infinitū. s. negati-
ue. p̄uatiue. cōtrarie. seu despe-
rate. Infinitū negative dī per
abnegationē finis. 7 sic dicitur
infinitū illud quod nō finitur.
7 hoc mō infinitū est qd non ē
nātū finiri. Infinitū p̄uatiue ē
qd nātū est finiri. non tñ finit.
Infinitū cōtrarie est qd habet
cōtrariū dispositionē ad finē
dum. Primo mō essentia diuina
est infinita. qz non hēt finē. nec
est nata finiri. Similiter si di-
cat infinitū 3° mō. Si dō dica-
tur infinitū p̄uatiue. sic nō pōt
dici finita. qz nō est nata finiri.
imō est finēs oīa. Itē finis dī
triplex. dī eīm termin^o. 7 fm
hoc q̄stus cōtinua ponit infi-
nita. qz nō est dim̄sibilis in infi-
nitū. 7 h^o id qz in cōtinuo nō est
termin^o in p̄duceōe. sicut nec i
numero ē termin^o in additōe.
Alio mō dī finis idem qz p̄fe-
ctio. Tertio mō dī finis id pp
qd vnūq̄qz finitur. Quarto mō
deus est infinitus. nō fm q̄sti

tate dim̄siuā que in eo nō est.
 sed fm q̄ritate v̄tuali que in
 ipso est. Sed qz in deo oimoda
 est indīvisio v̄tutis 7 essentie. si
 pōt esse infinitas v̄tutis. quin
 etiam sit essentie. 2° mō mate-
 ria dicitur infinita. quia caret
 p̄fectione. 3° modo malum cul-
 pe dicitur infinitum. quia non
 est ordinatum ad finem.

De incomprehensibilitate dei.
Cap. 16.

O Reator a creatura co-
 gnosci nō pōt ad plenū
 in uia. nel ēt in patria. qz finiti
 nulla est p̄portio ad īfinitum.
Trinicas sibi soli nota ē. 7 hōi
x̄p̄o s̄n Ber. Nihil deo p̄nti^o
 7 nil icōphēnsibil^o. qd nepe cui
 libet rei p̄ntius q̄s esse suū. Sa-
 ne eē omnū dixerim deū. n̄ qz
 illa sint qd est ipse. s̄ qz ex ip̄o
 7 p̄ ip̄m. 7 ī ip̄o sūt oīa. Est. n.
 intelligētia n̄ra ad illā lucē in-
 accessibile multo min^o qz uisus
 noctue ul̄ uesp̄tionis ad lucē.
 vñ dī ī psal. Ambulauit super
 penas nētoꝝ. hoc est sup̄ intel-
 ligētiā ēt āgelicas. vñ cō-
 phēdit deus aliquo mō p̄ fidē
 in uia. **Aug^o Ad** dētis humane
 acies inualida in taz excellenti
 luce n̄ figit. nisi p̄ iustitiā fidei
 emūdetur. **Ad idē Ber.** Ita de^o
 est in rōabil^o creaturis. ut tā

capit ab ipsis. **A** rōabilib⁹ tñ
 capi pōt oib⁹ p fidei cognitōz.
 sed a bonis tm̄ capit p amore.
Dicam⁹ ergo qd de deo sciri
 possum⁹. qd nō sit. nō autē qd
 sit. **A**ug⁹. Intelligam⁹ deū sine
 qualitate bonum. sine q̄ritate
 magnū. sine indigētia creato-
 rem. sine fini p̄siderē. sine hitu
 v⁹ abitu oia cōtinēre. sine loco
 ubiqz totū. sine tēpore sempitē-
 nū. sine sui mutatiōe mirabilia
 faciēre. ubiqz paciētē. **C**ōpre-
 hendit quoqz de⁹. p spem p di-
 gnitate meritoz in p̄ria. **A**ug⁹
Videbim⁹ tne maiestatis eēn-
 tia. 7 vnūqz eo p̄spicaci⁹ q^o
 hic uixerit puri. **E**t est ex^o. i
 mari qd se offert uisui. 7 tamē
 fm̄ abitu totū uideri nō pōt. 7
 hoc est tam p̄p̄ maris latitu-
 diae qz p̄p̄ ip̄s⁹ n̄ri uisus ad
 rātā sup̄ficie ip̄oportōabilita-
 tē. **H**oc igr̄ tenēduz ē q. in via
 deū cognoscere possum⁹ q. ē i
 p̄ria q. sic est. nūqz tm̄ nec hic.
 nec ibi qd est. **U**isus corp̄alis
 spedit tripliciter. s. p tenebras. p
 falsa lucē. p auersionē a re u-
 sibili. **E**odē mō impedit uisus
 sp̄ualis circa cognitionē dei. p^o
 p tenebras peccati uel erroris.
So. **Q**ui facit pccm̄ in tenebris
 est. **A**d cor. **A**dbuc auz legitur
Moyses uelamen est sup cor-

da ip̄soz. **S** per fallaz lucē. h^o
 at̄ sit qn̄ qz metit̄ etna s̄z na-
 talia. **e**x^o h̄r in ligno putrido
 qd i nocte quādā lucē n̄r h̄re.
 s̄z cū dies uenerit nihil ē. **S** p
 auersionē a re uisibili. sine co-
 gnoscibili. h^o est qn̄ qz sp̄reto
 icōmutabili bono reb⁹ mutabi-
 lib⁹ adheret. taliū oculis egris
 odiosa est lux 7 puris amabi-
 lis. **D**e⁹ cognoscit̄ iteri⁹ 7 ex-
 teri⁹. **I**nteri⁹ dupl̄r. qz qn̄qz p
 ispiratōez qd panāis datus ē.
Ap⁹ ad cor. **S**cio hoīez in xp̄o
 Jesu r̄c. qn̄qz p rōez p que mō-
 dū plures phi de deo noticiāz
 hūerūt. **A**d Ro. **S**imilitudina dei
 r̄c. **E**xteri⁹ ē dupl̄r. s. p creatu-
 ras. **A**p⁹ **C**lidem⁹ nūc p speculz
 .s. creataz. q mō s̄e speculz crea-
 toris in p̄riū. sic ecōuerso. ipse
 de⁹ erit speculz creataz. i. futo-
 i q^o oia uidebim⁹ q ad gaudiū
 n̄m p̄inebim⁹. **I**tē p doctrinā.
Ap⁹ **F**ides ex auditu. sicut co-
 gnoscit̄ uinū qn̄z ex auditu. qn̄
 qz m̄s. qn̄z gustu. sic de⁹ quo-
 dā mō cognoscit̄ auditu. s. co-
 gnoscūt. n̄. deū q audiūt v̄bum
 dei. 7 p illō credūt. v̄m̄ cogno-
 scūt theologi q legūt v̄n̄ i scri-
 ptis. 7 phi q speculāt eū i cre-
 atis. gustu cognoscūt soli bōi.
p̄s. **G**ustate 7 mi. qm̄ sua. ē do.
Et iste uisum⁹ mō d⁹ p̄fectissim⁹

est et certissim^o. **D**icitur quod tri-
 bus modis cognoscitur deus. scilicet
 per remotionem. sine abnegationem.
 ut cum dicitur deus non est hoc vel
 illud. **U**nde dicitur negativè de
 deo sunt vere. affirmatiue vero
 incompate. **I**tem per eminentiam. ut
 cum in creatura inveniatur poten-
 tia attribuenda est deo summa po-
 tentia. et sic de alijs. **I**tem per causam
 primam quod per effectus venit ad co-
 gnitionem cause. vel per cognitionem
 motuum ad cognitionem mouentis.
Item nota quod anima sensu percipit cor-
 pora per formas in materia tamen
 parte corpore. imagine vero corpo-
 rum similitudines et formas ab-
 stractas a materia etiam presente
 corpore. vel absente. ratione autem
 corporum naturas. intellectu spi-
 ritum creatum. intelligentiam vero
 spiritum increatum. **S**ciendum est etiam
 quod cognoscibilia quedam sunt in-
 tra rationem. quedam iuxta. quedam
 supra. **I**nter rationes sunt que sen-
 su percipimus. ut alba. nigra. et
 huiusmodi. **I**uxta rationem sunt que ra-
 tione percipimus. ut vera. falsa.
 iusta. vel iniusta. **S**upra rationem
 sunt que sola divina reuelatione
 comprehenduntur. aut auctoritate scri-
 pturarum creduntur. ut tres esse per-
 sonas in unum deum.

De incircumspectibilitate dei.

Cap.

.17.

Ubius deus est. et tamen nullus
 est. quod nec abest ulli loco.
 nec ullo capitur loco. **A**ugustinus **D**e
 est in mundo non inclusus. extra
 mundum non exclusus. supra mun-
 dum non elatus. infra mundum non
 depressus. **E**x his patet quod deus est
 intra omnia. et hoc quod omnia replet.
 et ubique presens est. **I**tem ex omnia qui
 omnia continent. nec usque ualet con-
 tineri. **S**ed nota quod hec propositio
 est. dicitur ibi non actualis presens
 ad locum. sed potentiales que est dei
 immensitas que infinitos mundos
 potest replere si essent. **I**tem ipse
 est supra omnia. quod omnibus pre-
 sideret. nec
 aliquid ei equaretur. **I**tem infra omnia est.
 quod cuncta sustinet. et sine ipso ni-
 hil potest subsistere. **D**icimus
 et quod deus ubique est. non ut indigeat
 rebus quod in eis sit. sed potest res sui
 indigeat ut per eum subsistant. **D**e
 enim ante mundi constitutionem fuit.
 ubi nunc est. scilicet in se. quo-
 niam ipse sufficit sibi. **U**bi
Dic ubi tunc esset cum per eum ni-
 hil esset. **T**unc ubi nunc in se. quoniam
 sibi sufficit ipse. **P**er quod patet so-
 luto quodis quorundam simplicium
 quod querunt ubi deus fuerit priusquam
 mundus esset. **S**ciendum est quod quod ali-
 quid est in loco circumspectiue. et dis-
 finitiue. ut corpus. aliquid diffini-
 tiue non circumspectiue. ut angelus.
 aliquid nec sic. nec sic. ut deus. **E**t

In q. 1. p. 1. q. 1. ubi dicitur quod deus
 est in se. et in se. et in se. et in se.
 et in se. et in se. et in se. et in se.
 et in se. et in se. et in se. et in se.

I

hoc iō. qā nō individuat p ma-
 teriā ut corp⁹. neq; p supposi-
 tū. ut āgel⁹. Alīqd est etiā i lo-
 co. pti; circūspectiue. pti; diffi-
 nitiue. ut corp⁹ xpi in sacmē-
 to. qd est totū sub tota hostia.
 ita q; nō excedit. ⁊ h; h° ē cir-
 cūspectiue. Est quoq; sic sub
 hostia q; non ubiq;. ⁊ sic est ibi
 quodāno diffinitiuē. Corpus
 autē xpi lz nō sit ubiq;. cum sit
 creatura. nec equari possit in
 hōmōi creatori. In plib⁹ tñ lo-
 cus ē totū. i. sub diuisis hostijs.
 ⁊ h° ē pp unionē carnis ad v-
 bū. vñ merito bēt āpli⁹ q; alia
 creata. s. q; i locis plib⁹ simul
 ⁊ semel possit eē. Ex pdictis
 p; q; eē ubiq; simplici⁹ soli cō-
 uenit creatori. sz i loco ur.o eē
 soli cōuenit creature. In plib⁹
 vō locis eē. sed n̄ ubiq; uenit
 corpi Jesu xpi. Nota q; de⁹
 ē multipl; in reb⁹. s. p naturā.
 ⁊ sic est ubiq; potēcialit. p̄sen-
 tialit. eēntialit. Itē p grām sic
 est in bonis. Jo. dicit. Qui ma-
 net in me. ⁊ ego i eo ⁊c. Itē p
 glīam sic ē in rōnali v̄tute aie.
 ut v̄tas. in cōcupiscibili. ut bo-
 nitas. i irascibili. ut pietas. Itē
 p unionē sic fuit in vtero v̄gis
 vnit⁹ hūane nature. ⁊ in sepul-
 chro vnit⁹ carni. ⁊ i inferno uni-
 tus aie xpi. Itē de⁹ dicitur eē

alicubi p occultoz reuelatōez.
Gene. Vere deus est in loco
 isto. Itē p uestigiōz ei⁹ excellē-
 tē rep̄itacionē sic v̄r eē i celo.
 q; ibi maxie reuclat sua potē-
 tia. sapia. bonitas. vel p natif-
 idēptitatē. sicut est filius in pa-
 tre. ⁊ pater in filio. ⁊ spiritus
 sanctus in utroq;. Itē per mi-
 raculorū operationē. **Exodi.**
 Digitus dei est hic. Itē per
 conseruationē ⁊ gubernatōez
 sic est in mundo. **Deus** est in
 seipso. vt alpha ⁊ o. s̄m illud.
Dic ubi tunc esset ⁊c. Ipse eim
 est in mundo. sicut Rex in re-
 gno. **Ber.** Deus ubiq; regnat.
 vbiq; imperat. ubiq; maiestas
 eius omnia replet. ⁊ comple-
 ctitur vniuersa. Itē in āgelo
 ut decoz. inquātum veritas in
 anima. ⁊ sicuti sapoz inquātuz
 bonitas. Itē in ecclesia est. si-
 cut pater familias in domo. vñ
 illud. **Ecce** ego uobiscum sum
 usq; ad cō. se. Itē in electis.
 ut liberatōr a malis. adiutor
 in bonis. ⁊ hoc est quod dicit
Ber. Deus est in creaturis. ut
 mirabilis. in hominib⁹. ut ama-
 bilis. in angelis. desiderabilis.
 in seipso. incomprehensibilis. in
 reprobis. inollerabilis. Itē
 in dānatis. ut terrōr. ⁊ horroz.
Aug. Qui te dimittit quo it⁹

nūi a te placato ad te iratum.
Nō eū manū dñi possumus
 effugerē psal. Si ascendero in
 celum, tu illic es rē. Si vō di-
 bitar vtrū deus sit in diabo-
 lo. Sciendū q̄ quedā noīa sūt
 que inportant naturas prout
 nature sunt, 7 his cōcedēdū ē
 q̄ deus insit. Sunt alia p̄ que
 intelligūt deformatates, ut dia-
 bolus de qb̄ nō est dicēdū q̄
 deus insit, nisi addat inq̄cum
 spiritus est, vel aliquid tale.
Deus est in aia fidelī, ut spon-
 sus in thalamo. Rex in regno,
 turris in castro, magr in scho-
 lis, fons ī ortis, lux ī tenebris,
 thesaur⁹ in agrō, vin⁹ in cela-
 rio, carbūculus in auro, vel si-
 cut māna in archa, sigillum in
 charta, medicina in apotheca,
 sicut cythara ī cōmuniō, ima-
 go in speculo, sicut fruct⁹ in ar-
 bore, oleum in lapide, lilium in
 conualle.
De eternitate dei. Cap. i3.
Sicut de⁹ ubiq̄ est, 7 tñ
 nullo loco circūscribitur
 uel cōtinet, sic eternus est, 7 ta-
 men nullo tēpore mensuratur.
Nō enim ei cōpetit tēp⁹ p̄ns,
 nec p̄terit⁹, nec fut⁹. Nam
 tempus p̄ns esse nō hēt, qz sēp
 prausit, deus autem semp ma-
 net idem. Uñ Hylari⁹. Esse ū

est accidens deo, sed subsistēs
 veritas 7 manēs cā. Similiter
 tempus p̄teritū modo non est
 nec habet esse subsistens, s3 de
 o. dicitur in psal. Ipsi peri-
 bunt, tu autem permanes. Si-
 militer tempus futurum non
 est, sed expectatur, deus autēz
 semp est, vnde mercuri⁹. Ado-
 nas est alpha 7 o. hoc est quia
 deus est p̄ncipium sine p̄nci-
 pio, 7 finis sine fine. Cum enīz
 simplex, sic omnino non habet
 in se p̄ncipiū contrarietatis,
 qd̄ est causa corruptionis, qd̄
 autem sic eternitas fm̄ rē. Sci-
 endum q̄ p̄pe dicitur eterni-
 tas sine principio, 7 sine fine, 7
 mutabilitate, 7 fm̄ hoc conue-
 nit eternitas soli dūine natu-
 re in q̄ ē dūiturnitas imensa.
Eternitas vō fm̄ ethimologiā
 dicit quasi extra terminos, qz
 termino caret, tā initiali qz fi-
 nali, s3 fm̄ diffinitionē Boeci⁹,
 in libro de consō. Eternitas ē
 interminabilis vite iocunditas
 simul 7 perfecta possessio. Ad
 huius diffinitionis intelligen-
 tiam notandum q̄ in quibusdā
 est terminabilitas simpliciter,
 quia ex parte corrupti possūt,
 ut sunt generabilia, 7 corrupti-
 bilia, ad quorum differentiam
 pōnuntur interminabilis, 7 po-

nitur illud per abnegationem. quia simplicitas et precipue diuina nullo modo melius manifestatur quam per remotionem. ut ait **Dionysius**. Et huius ratio est. quia simplicium et diuinorum esse non potest intellectus perfecte comprehendere. et ideo ex negationibus eorum que ab ipsis remouentur manumouunt intellectus ad ea aliquantulum cognoscenda. **Item** in quibusdam interminabilitas essentie. scilicet non uite. ut in corporibus celestibus ad quorum differentiam additur uite. **De deo autem dicit Aug.** quod solus habet immortalitatem. **In** omni enim mutabili natura ubi nulla mors est. si ipsa mutatio. quia facit in ea aliquid non esse quod prius erat. unde et homo quando nascitur quodammodo incipit mori. **In** quibusdam est interminabilitas uite. sed tantum miseriam et infelicitatem. ut in demonibus et danatis ad quorum differentiam additur iocunda possessio. in cuius intellectu est iocunditas felicitatis. quia tunc possessio alicuius rei iocunda dicitur quando ad libitum habetur. **In** quibusdam est interminabilitas uite possessio. scilicet non tota ut in omnibus beatis ante iudicium quorum est beatitudo scilicet parte aie.

et non corporis. ad quorum differentiam dicitur tota. quia totum est quod non est diminutum. uel cuius nihil est extra addere. **In** quibusdam est interminabilitas uite possessio tota. ut in angelis beatis ante iudicium. quia secundum totam sui substantiam habent feliciter interminabilem uitam. sed non simul cum aliqua sit in eis successio reuelationum et gaudiorum. ad quorum dicitur ponitur similitudo. **In** quibusdam est interminabilitas uite possessio tota simul. scilicet tamen non perfecta eo modo quo diximus perfectum nullo indigere. sicut est in angelis et in hominibus beatis post iudicium. ad quorum differentiam additur perfecta. id est nullo indigere ad suum beatum esse. **Patet** igitur ex predicta diffinitione quod tres ponuntur ibi conditiones que sunt inseparabiles ab eternitate increata que deus est. scilicet interminabilitas interminabilitas uite possessio. **Item** inuariabiles ibi tota simul. nihil enim inuariabile est in deo. sed totum simul. **Item** simplicitas ibi perfecta. **Illud** enim summe perfectum est. cui non est possibilis aliqua additio. **Per** primum separatur deus ab omni corpore. **Per** 2° ab omni inuariabili. **Per** 3° ab omni opposito. **Item** nota quod illud quod caret principio et fine dicitur eternum. ut de 2° et 3°

interminatū est. Sed que p̄n̄
habent r̄ carent sine dicuntur
perpetua. ut angelus r̄ homo.
Que v̄o p̄n̄ r̄ finē h̄nt d̄nr tē
poralia. ut sūt corruptibilia. sicut
negabilia. b̄nta. r̄ sensibi
lia. r̄ huiusmodi.

De incōmutabilitate dei.

Cap. .ij.

Incōmutabilis est deus
r̄ ip̄mutabilis. q̄a nō ca
dit in eo mor̄ accēnalis. s̄ aug
mētū. Leo papa. S̄plici natur̄
diuinitatis nihil addi. uel mi
nui p̄t. q̄a semp̄ est q̄d ē. Itē
nec diminutio. a Dalachi. Ego
de⁹ r̄ n̄ mutoz. Itē nec altera
tio. Iaco. Apud quē n̄ ē trans
mutatio r̄ Itē nec s̄m locum
mutatio. q̄a ubiq̄ p̄ns est. Isa.
Celi r̄ terrā ego impleo. Imp̄
mutabilis at̄ est. q̄a nō cadit in
eo mor̄ substāntialis q̄ est d̄ nō
eē ad eē. ut est corp⁹. q̄a finē n̄
hēbit. Mō. n. solū in nihil ē uer
tibile q̄d est de nihilo factum.
Incōmutabilis ē et̄ de⁹. ex eo
q̄ nō cadit mor̄ in eo ex opa
tione. Nā solū deo cōuenit in
opatiōe getū esse. vñ Boeciū.
O q̄ p̄p̄na m̄dū r̄oe guber
nas. Terraz celiq̄ sator. q̄ tē
pus ab euo Ire iubēs. stabitq̄
manēs. Vas cūcta moueri. vñ
q̄n̄ deus facit aliquā r̄ē nō fit

in ip̄so deo aliqua mutatio. sed
in re circa quā opat̄. Q̄d autē
fecit de⁹ p̄dicare subuersiones
minue. r̄ predicere mortē. Eze
chie. quoz neuentū accidit. in ca
libus non mutauit de⁹ cōsiliū
q̄d ab eterno secum habuit. s̄
f̄m̄az que respectū h̄nt ad ip̄a
negocia. q̄a minime subuer tēda
erat s̄m̄ merita. r̄ ezechias mo
riturus erat s̄z causas inferio
res. s̄z hec nō posuerūt necessi
tatē diuine potētē. Itē tres
distinguit mor̄. s̄. naturalis. uo
lūtari⁹. r̄ uolēt⁹. Naturalis q̄
naturalit̄ res tēdūt ad locū pro
p̄riū. Motus autē uolētus est
q̄n̄ cogūt res extra locū p̄p̄.
sed motus uolūtari⁹ est ī hoī
bus uel in angelis. Nāz breua
potius naturaliter mouentur
quādo turunt. uel mouētur.
uel opantur. r̄ iste motus ē me
dius inter naturalem r̄ uiolen
tum. quā partim est natura
lis. s̄. inq̄stū uolūtas cōiungit
suo actui. sicut causa suo effe
ctui. r̄ p̄tum est uiolentus. inq̄s
tum. s̄. mouentur membra con
tra motū suū naturalez. prop̄
quod etiam laxantur que ex
motu naturali non laxantur.
Igitur primo mō mor̄. n̄ ē in
de⁹. s̄. naturalis. r̄ hoc p̄batur
per quattuor rationes. Prima

est. q̄a ois mot⁹ est ad q̄etē. ⁊
 pp̄ indigētiā. sicut dicit ph̄s.
 sed de⁹ nullius eget. 2^a est cus
 sit ubiq̄ nō h̄z necesse de loco
 ad locū moueri. 3^a est q̄a nō ē
 in eo grauitas uel leuitas pp̄
 quā sur sū ⁊ deorsū moueatur.
 4^a est q̄ cū deus in seipso sēp
 maneat nō hēt necesse locū p̄
 priū ⁊ sibi naturalē ex se que
 rere sicut alie creature. Itē 2°
 mō nō mouet. s. motu uolēto.
 q̄a n̄ sit ei uolētia. Job. Si for
 titudo querit robustissim⁹ ē.
 Itē 3° mō n̄ mouet. s. motu uo
 lūtario. q̄a in ope nō laxat ut
 aīalia. Preterea nostra mēs ē
 instabilis. q̄ mō pficim⁹. modo
 deficim⁹. mō r̄miniscimur. mō
 obliuiscimur. mō uolum⁹. mō
 nolūm⁹. mō diffusis cogitatio
 nib⁹ atq̄ affectōib⁹ ⁊ cōsilijs.
 huc atq̄ illuc uagamur. deus
 autē semp se hēt eq̄lī ⁊ imobi
 lī. Itē aliū est mot⁹ circula
 ris. ali⁹ rectus. aliū obliqu⁹.
 Circularis est corpoꝝ sup̄ioꝝ
 put firmamētū mouet fm̄ for
 mā q̄des ut dicit ph̄s. nō fm̄
 substātiā. hoc est dicere q̄ nō
 mouet ad lotū. s̄z in loco. Ad
 otus autē rectus sursum est. uel
 deorsū. fm̄ q̄ corpoꝝa inferi
 oꝝ mouēt pp̄ leuitatē. uel gra
 uitatem. Ad otus obliquus cō

positus est ex recto ⁊ articula
 ri. s̄n q̄ reflectit hēt a motu
 circulari. q̄ dō linealiter p̄ce
 dit hēt a recto. Nullo at̄ isto
 rū modoꝝ mouet de⁹. q̄z p̄pe
 tates istoꝝ motū nō ueniūt
 ei. Possūmus autē dicere q̄ isti
 motus deo cōueniunt mystice.
 ut dicat moueri motū circula
 ri oīa regēdo ⁊ gubernando.
 Itē motu recto bonos remun
 nerādo. Itē motu obliq⁹ ma
 los puniēdo. Eodez mō posset
 dici q̄ deus mouet motu natu
 rali. quo solita. s. bonitate oīb⁹
 creaturis p̄ captu eaz se cōi
 cat. Itē motu uolēto quo pec
 catores iuste dānat. Itē motu
 uolūtario quo cūcta in esse cō
 seruat. Sic pōt exponi dictūz
 philosophi q̄ assignauit motū
 a cētro. ⁊ ad cētrū. ⁊ circa cē
 trū. qm̄ deus mouet ad cētrū
 in incarnatōe. ⁊ a cētro in ascē
 sione. ⁊ circa cētrū in p̄dicati
 one. pp̄ hec ⁊ his filia d̄r in li
 sapiētie. Spūs sc̄us et mobilis
 ⁊ stabilis est. mobilis q̄a facit
 sanctos mobiles ad bene opā
 dū ⁊ in bono pficere. Stabilis
 autē q̄a dat in bono p̄seruare.
 uel mobilis in uia. stabilis i pa
 tria. uel mobilis in actiuis. sta
 bilis in cōtēplatiuis. uel mobi
 lis i alijs s̄c̄ris. stabilis i xp̄o.

Ita. **R**espiciet sup eū spūs dñi
 rō. **S**ciēdū q̄ q̄dā opationes
 attribuit̄ deo s̄z causalitatē ⁊
 eēntiā. ut sc̄i. q̄dā s̄z cālitatē.
 ⁊ n̄ eēntiā. ut comedere ⁊ curre
 re. q̄dā s̄z eēntiā ⁊ n̄ cālitatē. ut
 creare ⁊ iustificare. q̄dā nec sic
 nec sic. ut peccare ⁊ mentiri. ⁊
 huiusmodi.

De simplicitate dei La. 20.

Simplex ē de⁹ ⁊ āgel⁹ et
 aīa. s̄z differēt. q̄z in deo
 idē ē q̄d ē. ⁊ q̄d ē. ⁊ hec ē p̄fec
 ta simplicitas. hec sola icreata
 natura hāc sibi uēdicat simplici
 tatē. ut n̄ aliud ⁊ aliud. alibi et
 alibi. mō ⁊ mō inueniat. **I**n eo
 nēpe q̄d hēt. ⁊ q̄d ē. sēp ⁊ uno
 mō ē. s̄z in āgelo ⁊ in aīa differ
 rūt q̄d ē. ⁊ q̄d est. ⁊ idēo est ibi
 quedā alteritas ⁊ cōpositio. s̄z
 ibi n̄ sit dimēssio q̄zitatatis. vñ
 mercuri⁹. **I**nsup celesti est unī
 tas. in celesti alteritas. in subce
 lesti plālitas. **S**implex ē itaq̄
 d⁹ i eēntiā. q̄z nihil ei accūs eē
 pōt. imo p̄fecta simplicitas ibi
 ē. cū n̄ sit ibi possibilis additō.
 q̄z qcqd ē i deo de⁹ ē. **Vñ Leo**
 papa. **S**implicis dīnitatis natur
 nihil addi. l̄ minū pōt. q̄z sēp
 ē q̄d est. cui pp̄ū ē sep̄itū esse
 cui idē ē uiuere ⁊ itelligere. vñ
 m̄itplex est i donis. **A**p̄. **A**lij

dat̄ s̄mo sapie rē. **Iacob⁹**. **O**e
 da. op. ⁊ oē do. p. r̄c. **N**ō. n. in
 deo ē cōpositio partū itegra
 liū. ut i domo. nec partū potētia
 liū. ut i aīa. nec gñis ⁊ dīaz. ut
 i spe natē materie ⁊ forme. ut
 i corpib⁹. nec coaceruatōis uni
 tatū. ut i nūero. nec q̄d ē. ⁊ q̄d
 ē. ut i āgelo. nec substātie ⁊ ac
 cidētis. ut i diuiduo. nec corpo
 rec substātie. ⁊ icorporee. ut in
 hoīes. **De his. Ber.** **N**on partū
 consistit de⁹. ut corp⁹. nec affecti
 b⁹ distat. ut aīa. nec formis sub
 stat. ut oē q̄d factū ē. **N**oc ē
 ostēdit̄ r̄ de. q̄a cū oē cōpositū
 sit posteri⁹ oīb⁹ suis cōpositōi
 b⁹. nec p̄ principio. s̄. deo qcqd
 sit p̄t⁹ oīz deū q̄ est p̄t⁹ p̄t⁹ nō
 eē cōpositū. **P**reterea nulluz
 cōpositū ē totū suū eē. de⁹ igr̄.
 cū sit suū esse non erit cōpo
 situs. **Vñ Ber.** **N**ō ē formatus
 deus. forma est. non est effect⁹
 deus. omnū efficiens cā est. n̄ ē
 cōposit⁹ de⁹. simplex est.

De excellentia dei.

Laplin.

.21.

Diuine dignitatis excellē
 tia tāta ē q̄ mēs de deo
 cogitās deficit. **L**ū sit eīz ip̄e i
 cōphēribilis. sensus eīm n̄ pei
 pit. **L**ū sit inuisibilis. lingua ip̄z

I

nō explicat. **Q**uō sit ineffabilis. lo-
 e^o eū nō capit. **Q**uō sit icircūseri-
 ptibilis. scriptura eū nō expli-
 cat. **Q**uō sit inestimabilis. rep^o eū
 nō mēsurat. **Q**uō sit inēsurabilis.
 deus eū nō attigit. **Q**uō sit inae-
 cessibilis. desideria et uota trās-
 gredit. **Q**uō sit insupabilis. ul' i-
 cōpabilis. et breuē ois creatā
 ad deū cōparat defectū hz. qā
 finiti ad infinitū nulla ē ppor-
 tio. Ecce pz qz diuina excellē-
 tia nulli^o eget. qz sibi sufficit.
 qm̄ optim^o ē. Nō eim indiget
 corp^e. ut sit. nec locō ut alicubi
 sit. nec tpe ut aliqū sit. nec cā
 ut aliūde sit. nec forma ut ma-
 teria sit. nec subiecto in q^o sub-
 sistat. uel cui assistat. **S**unt et
 alia que soli diuine maiestati cō-
 ueniūt. et nulli alteri create in-
 glus excellētia siue dignitatis
 apparet. sicut est eē oipotētētem
 oibonū. oisciētes. qā cognoscit
 oia pntia pterita et futura. et
 oia singlaria simul actu solus
 cognoscit ea q. subsiuit libero
 arbitrio. et cogitatōes hoimuz
 sol^o cognoscit per seipsū. **I**tem
 ad ipm̄ solū pertinet ubiqz p-
 sentē eē de nibilo res creare in
 instanti operari. in operatōne
 getum esse. mirabilia facere.
 ex auctoritate de qualibz cre-
 atura facere quod uult. uolū-

tatem hominis cognoscere. in
 icu oculi mortuos suscitare.
 essentia hominis illabi peccata
 dimittere. gratiam infundere.
 in igne perpetuo corpus ser-
 uare. **Q**uando aliquid crea-
 ture conuenit quod competit
 creatori. tamen excellētius de
 deo dicitur. ut si in creatura ē
 potentia. in deo sit summa po-
 tentia. si sapientia. in deo sit
 summa sapientia. et sic de alijs.
Unde et huiusmodi dicuntur de
 deo in superlatiuis prop^o qd
 deus dicitur potentissim^o. sa-
 pientissimus. optim^o. pulcher-
 rimus. et sic de alijs. **A**ug^o in li-
 bro de trinitate. **O**pportet deū
 cuius est. et summe cuncta sen-
 tire atqz intelligere. nec mori.
 nec corūpi. nec mutari posse.
 nec corp^e eē. s; spū. oipotētissi-
 mū. mitissi^o. opti^o. beatissimū fa-
 teamur. pōt et p^o auctatē rō i-
 telligi. siue assignari. qz bōa se
 excellēt^o i deo qz i creatā. qā
 sep ē aliqd nobili^o i cā qz i cā-
 to. uidem^o ēt qz aq^o purior ē i
 fōte qz i riuo. Radij quoqz sol
 lucidiores sē in ipso sele qz in
 aere. et dulcedo maior est i mel-
 le qz i mellito.

De notioniibus dei.

Capitulum.

22

Notiones dei sunt quinque
 .s. paternitas. filiatio. p'
 cessio. innascibilitas. et cois spi
 ratio. Prima est patris. 2ª filij.
 3ª spūs sancti. 4ª patris. 5^a pa
 tris et filij. Res p^{ri}me notiones
 dicuntur psonales. eo q^o psonas
 faciunt. et eas ppe distinguūt.
 et ille sole sūt tres unitates triū
 psonarū q^o psonae dicūt tres.
 vñ lz pater plures habeat p'
 prietates. tñ. pater patnitate
 cātū vnus est. indiuisus ē in se.
 et diuisus ab alijs. Innascibili
 tas autem est in p^{ri}e. et sumitur
 p^{ri}uatiue. eo q^o pater sit a nullo
 et tñ pater significat distinctio
 nem psonale. sicut ouis non si
 gnificat per hoc ipsū distinguit
 a signatis. Similit^r cois spiratio
 est idem in patre et filio: et ē di
 stincta ab omni alia notione.
Notādū igit^r q^o ppe loq^ondo
 tres sūt p^{ri}etates psonales.
 .s. paternitas. filiatio. et pcessio.
 quia psonalis p^{ri}etas est que
 uni. soli persone conuenit. et eā
 ab omni alia re distinguit. Re
 latioēs uero sunt quattuor. qz
 una est patris ad filiū. .s. pater
 nitas. alia filij ad p^{ri}em. .s. filia
 tio. tertia est patris et filij ad
 spūm sanctum. .s. cois spiratio.
 4^a spūs sancti ad patrem et fi

lium. .s. pcessio. **N**otiones at
 sunt quinque. quia quelibet rela
 tio est notio. et p^{ri}ter ea inasci
 bilitas que patri conuenit per
 p^{ri}uationē relationis ad aliquid
 p^{ri}cipiū non est relatio. **N**oti
 ones habent multa noia. dicūt
 enim notiones. quia notificant
 psonas. dicuntur etiā distincti
 ones. quia psonas distinguūt.
 dicūt relationes. quia persone
 per eas ad se inuicem referūt.
 dicūt quoq^o p^{ri}ietates. qz p
 p^{ri}e psonis insunt. **N**ota re
 gulas notionū. nulla notio de
 alia p^{ri}edicat. **I**te quelibet no
 tio est essetia diuina que ē de^o.
Ite oēs notōēs sunt una essen
 tia. **I**te nulla notio inest diuine
 essentie que distinguit nec di
 stinguitur. **I**te notiones sūpte
 abstractiue p^{ri}dicant. v^o essetia.
 sed sūmpte cōcertue nō. **V**nde
 bene dicitur essetia est pater
 nitas. sed non dicit essetia ge
 nerans. **I**te notio semp impoz
 eat dignitate. **I**tem sūmpta no
 tione non ponitur persona. qz
 aliquid conuenit notioni q^o nō
 conuenit persone. **N**otioni. n.
 cōuenit p^{ri}ie distinguere. sed
 psonae distingui.

De nominib^o diuinis. 23.
Quone nomen q^o de deo

or. aut eēntiale. aut p̄sōale. aut noiale est. **E**ssēntialiū quedā sūt substātina. ut deus creator ⁊ si mīlīa. quedā uero adiectiua. ut bon⁹. etern⁹. imēsus. ⁊ h⁹ mōi.

Personalia sūt. ut pater. fili⁹. ⁊ spūs sanctus. **N**otionalia sūt ut p̄ntias. filiatio. innascībilitas. ⁊ h⁹ mōi. **D**e his notāduz est q̄ nomē subāle. uel eēntiale substāi ⁊ abstractuz nullo mō p̄t trahi ad supponēdū p̄ p̄sona. vñ false sunt hec. **E**ssēntia genuit essētiā. ul' diuinitas diuinitatē. **A**ct⁹ eīm gn̄atiōis semp̄ ponēdus est in concreto.

Secreta lz sint essēntialia trahi tñ possūt ad supponēdū p̄ p̄sona. ⁊ hec p̄ v̄ba notōnalia. uel p̄ p̄positōes notōnales. vñ uere sūt he. de⁹ genuit deuz. creator creatorē. l' de⁹ v̄ deo.

Silr de noib⁹ q̄ media sūt. ut lumē de luie. **S**tē hoc nomē sapiētia. lz sic abstractū. ut sapia de sapia. **E**ssēntialiū autē adiectiuoz q̄dā p̄dicāt pur̄ diuinā subāz. ut bon⁹. ⁊ ens. q̄dā essēntiā diuinā cōnotādo puatōem p̄ncipi⁹ ⁊ finis. ut eternus. uel certe mēsure localis. ut imēl⁹. q̄dā p̄ncipalit̄ significāt eēntiā diuinā. ⁊ cōnotant effectum in creat̄a actu ut creat. iustificat. uel in habitu. ut iust⁹ ⁊ miseri

coris. uel i potētia. ut oipotēs.

Sūt quedāz uerba quoz significatio. nec modus significādi eādi deo cōuenit. ut currere ⁊ ābulare. nā modus ē uaria inclinatio ai uarios ei⁹ affectus demōstrās. **M**odus significādi nihil aliud ē q̄z dispō uocis que cōstituit intellectū sub tali mō itelligēdi. ⁊ p̄ n̄s ipsā rē. cū g⁹ de deo d̄r ābulare uel currere. ⁊ h⁹ modi. significatio hoz pur̄ sūt actu deo nō uenit.

Modus āt significādi qui quādā iportat ipfectionē. dico quo ad morū. q̄ qdē mot⁹ necessitatis deo uenire ⁊ absōnū est. **Q**uedā sūt quoz significatio deo cōuenit. lz uō mod⁹ significādi. ut creare. facere. q̄dā quoz significatio etiaz deo cōuenit. ut p̄s in h⁹ v̄bo. **E**xo. **Q**ui ē. misit me ad uos. **E**t notādū q̄ oīa que sūt p̄fectionis de deo d̄r. que āt sūt ipfectionis uō d̄r. **E**uz d̄r aut fm̄ assūptionez hūanz nature. uel trāslatiue d̄r. **S**tez in diuinis tñ sūt duo modi p̄dicandi. s. p̄ modū substātie. ⁊ p̄ modū relationis. sed subā cōtinet v̄tutē. ⁊ relatio mltiplicat trinitatē.

Quedā noia que de deo d̄r cūtur et̄nalit̄. ut d̄s ⁊ misericors. que cōnotāt effectum in

creatura fm hitū. **Q**uedā dō
 tēporalit. ut dñator. 7 misera-
 tor q̄ cōnotat effectū in crea-
 tura fm actuz. **Q**uedā plālit.
 ut psonē. **Q**uedā singlarit. ut
 dñus. **Q**uedā ppe. ut ppetā-
 tes psonaz. **Q**uedā appropa-
 te. ut potētia. sapia. **Q**uedam
 positue. ut iust. **Q**uedā pua-
 tūe ut imortalis. 7 hec magis
 ppe dñr d̄ deo q̄ ppositiua. qz
 meli⁹ d̄r de deo qz n̄ sit. qz qd
 sit. **Q**uedam trāstatiue sūt. ut
 agnus. leo. q̄ symbolice de deo
 dñr. **D**uplex est. n. theologia
 symbolica vs. 7 mystica. **S**ym-
 bolica noiat deū ab inferiori.
Mystica a supiori Symbolica
 noiat deū p cōueniētā rez. cū
 d̄r leo. agnus. 7 h̄ mōi. **M**ysti-
 ca d̄o. i. occulta noiat deū p h̄
 q̄ i occulto de ipso sentit per
 intellectuā uisionē. siue cōtē-
 plationē. ut qm̄ noiat deū. sua-
 uē. dulcem. dilectum. 7 h̄ mōi.
Utrobizqz in p creaturas no-
 mīat. s; in symbolica p exteri-
 ores. in mystica p interiores. 7
 digniores affect⁹ quos aīa su-
 pra se recipit. 7 ita impōit per
 donū sapiē. h̄ mōi pprū expi-
 mētū est cognoscere qualis sit
 deus. **Q**uedaz dñr collectiue.
 ut trinitas. trīn. **Q**uedā rela-
 tiue. ut equalis. similis. **Q**u-

dā respectiue ad creaturas. ut
 creator refugius. **E**c hec noia
 n̄ dicūt relationē dei ad aliō.
 s; alia hūt relationē ad ipz ul
 ad ipsa. **D**uo sunt pncipalia
 noia dei. s. qui est. 7 bonū. **P**er
 p̄mū significat dei esse absolu-
 tū in se. 7 sic cōsiderat. ut infi-
 nitū. per 2° notat esse diuinū.
 ut cā. fecit. n. deus oia pp bo-
 nitatē suā. **I**n theologia sup-
 ponit qd̄. 7 hoc pp noia essen-
 tialia. ut dē. diuinitas. potē-
 tia. essentia. natura. **I**te suppo-
 nit qz p psona. supponit que
 p noione. **P**reterea p neutrū
 genus d̄r subā diuina. p mascu-
 linū psona. p femininū notio. 7
 p h̄ p3 qz nō d̄z cātari i hym-
 no. vnus p̄i cū filio. qz p̄ 7 si-
 lus nō sūt unus in psona. sed
 vnū in subā. vñ magis cātādū
 est. vnus patri cum filio.

Quod deus est ineffabilis.

Lap.

.24.

Nihil vigne uel pprie de
 deo dici pōt pp eius ex-
 cellētā. nō. u. p nomia ppe de
 deo loqmur qz noia significāt
 subāz cū qualitate. 7 ita intelli-
 gatur ibi cōpositio forme cum
 materia que in deo nō est. nec
 p. pnciā. qz d̄ deo dicta cadūt.
 a d̄. mōstratōe. nō. n. pōt eē ibi

demōstratio ad sensū. cū sit i-
corpore. nec demōstratio ad
intellectū. cū sit incognoscibilis.

Si g^o dicis q^o b^o mōi pnomia
fm **Priscianus** cadūt a demō-
stratōe casta. erūt: 7 nana. **Di-**
cēdū est q^o ibi est demōstratio
ad fidē. nec p vba que cū mo-
dis 7 formis. cū tēpor sine cau-
agēdi uel patiēdi significantiā
sūt. sed talia nō cadūt in deuz.
neq; p pncipia que sequūt na-
turaz uois 7 vbi. nec per alias
pres oionis que nō sūt subicij
biles ut pdicabiles. **Ex** his pz
q^o deū nō possum notificare
p diffinitōes. s; q^o tūq; p cir-
cūloquitiōē. **S^u Ber.** Quid
est de^o rex q^o oia. p que oia. in
quo oia. Quid est de^o q^o nihil
malius cogitari pōt. Quid est
deus: volūtas oipotēs. bēiūo
letissima v^o. lumē etermū. incō-
mutabilis rō. sūma beatitudo.
inuisibilis. inaccessibilis i se. in
suis spectabilis. 7 sol^o mirabi-
lis. **Ad** vltis modis asseritur
aliquid de deo. **Primo** p natālē
rōem que dicitur q^o vni^o de^o ē
fīnūtor bonoz. 7 punitor
maloz. **2°** p fidez qua dicimus
deū unū esse in subā. 7 trmū in
pson. **3°** p sacrā scripturam.
4° p rōes pbabiles. **5°** p ex-
teriaz opiones l pdicatiōes.

Sz in his duob^o modis nō est
initedū. nisi firmitatē hēat ab
aliquo pdictoz trmū. **Est.** n. re-
gula q^o q^oq; asserit aliquid de
deo q^o nō est sibi certū p na-
turālē rōem. uel p fidē. uel per
sacram scripturā psumit 7 pec-
cat.

De ideis 7 libro uite.

Cap.

.25.

I Dee rex 7 exēplar 7 ra-
tiones sic in deo sunt q^o
idea iporat cām efficiētē cō-
formē effectui. s; exēplar cām
formalē. ratio vero cās finalē.
Deus enim omniū rerū ē p^o
a quo sunt forma 7 exemplar.
ad cui^o imitationē sūt. 7 finis
ad quem sūt. **S**ed tria sic a se
differunt q^o exemplar unū ē.
q^o exēplar cōnotat cālratē. cū
vō in cā sunt unū. sed ratōes
7 idee sunt plures. quā ista re-
spectu rerum dicūt. **S**ūt itaq;
p^oures idee que cōnotāt cogni-
tioniem. **C**ognoscibilia autē di-
stinguūt in cognoscente. **S**imi-
liter 7 rationes in deo plures
sūt. q^o singula cāta sunt pprijs
rōnibus. **A**bsurdū enim est di-
cere. ut ait **Aug.** sequū creatuz
esse ea ratione qua hominem.
Sciēdi autē est q^o duplex ē
pluralitas. vna quidē est rex.

⁊ fm hoc nō sūt plures idee, si
 ue exēplaria ī deo. imo una res
 ē que omnū est exēplar. s. esse
 tia diuina quā oīa imitāt. inq̄s
 bona sunt. **Alia** vō est fm intel
 ligentie rōem. ⁊ h̄z hoc plures
 idee sunt in deo. quia eim om̄s
 res inq̄stū sūt diuinā imitātur
 essentiā. put est imitabilis. nō
 eñ uno modo. sed diuersimode
 ⁊ h̄z diuersos gradus. Sic igr̄
 diuina essentia fm q̄ est imita
 bilis hoc modo ab hac creat̄a
 est p̄p̄a rō h̄ create. ⁊ sili de
 alijs. vñ fm h̄o plēs idee ī deo
 sūt. q̄ intelligit̄ diā eēntia h̄z di
 uersos respect̄ quos res h̄nt
 ad ipsā eā imitātes diuersimo
 de. h̄o at̄ nō solū intelligūt ab ī
 tellectu creato. sed ēt ab incre
 ato ipsi dei. **Sciē. n. de.** ⁊ ab
 eterno sciūt q̄ diuerse creatu
 re diuersimode ipsius eēntiam
 essēt imitāte. ⁊ fm h̄o ab et̄no
 fuerūt in mente diuina plures
 idee fm q̄ intelligūt. sicut ra
 tiones p̄p̄e rez̄ itellecte ī deo.
 hoc eim ip̄ortat nomen idee ut
 sit. s. quedā forma itellecta ab
 agente. ad exēplū exit̄ op̄
 p̄ducere intēdit. **Dicēdum** est
 ḡ q̄ h̄z rōes in deo. ⁊ idee sint
 pp̄ pluralitatē ideator. ⁊ ex
 bēs in naturis. **Idem** eiz q̄
 oēs linee circuli uniḡ in cētro

remote aut̄ a cētro differunt
 ab inuicē. **Item** idee sūt. ut di
 cit Aug. forme p̄ncipales rerū
 que diuina intelligētia cōtinē
 tur. **Dicendū** est igr̄ q̄ sicut in
 mēte artificis prius est forma
 rei q̄s opus exeat. sic idee rerū
 ante mūdi cōstitutionē in mē
 te creatoris erāt. **Nō. n.** aliqd
 ex se aspiciēbat fm q̄ mūdum
 faceret. **Ex h̄o** p̄z q̄ oīs cre
 atura prius in deo existit q̄s ī
 se ipsa. vñ cū ab ipso p̄ creati
 onē p̄cessit ab ipso quodāmo
 distare cepit. vñ rōalis creat̄a
 ad ip̄m redire debet cui primo
 iuncta fuit ante q̄s ess̄. ⁊ h̄o p̄
 ideas que nō aliud q̄s ipse de
 sunt ⁊ erūt. sic aut̄ ad locū vñ
 exēnt flūia reuertūtur. **Res**
 put sūt ī deo d̄nr̄ uita que ī
 portat rōem boni. **Jo. p̄o.** **Qd**
 factum est in ipso uita erat. di
 cūt et lux que ip̄ortat rōes vi.
Aug. sup gen̄ **Creature.** ī deo
 sunt lux. hec iō d̄nr̄. q̄ in deo
 nō sūt mala neq̄ falsa. **Diffe**
 rentia est inter exēplar. ⁊ libz
 uite. ⁊ speculū. **Exēplar.** n. d̄r̄
 respectu rez̄. ut redeūtū tāq̄s
 ad cām p̄mā. q̄ cōnotat crea
 tura. ut supra dictū est. **Specu**
 lū d̄r̄ respectu rez̄ euntū. **De**
 libro uite dicit **Ugō** de sancto
 nic. q̄ liber uite. est cur̄ origo

eterna, incorruptibilis essentia:
 cognitio vera, scriptura idelebilis, i
 spectio desiderabilis, doctria
 facilis, scia dulcis, pfriditas i
 pferutabilis, vba innumerabilia
 tñ unū vbu oia. **A**lia vo morta
 lit loquedo mltiplr ē in deo, s.
 ficut ram⁹ i arboze, apis i flo
 re, navis i littoze, fessus i cha
 lamo, thesaur⁹ i agrō, scripta
 in libro, auicula in nido, piscis
 in riuo, quelibet res in sibi p
 prio, stella i firmamēto, imago
 in speculo, cera in sigillo, gēma
 in auro, mel in fauo.

**De appropatis diuinis pso
 nis: Cap. 26**

Quāvis oia eēntialia oī
 bus psonis eqūlit oueniāt
 appropat tñ pūi potētia, filio
 sapia, spūi sctō bonitas, et hoc
 pp exclusionē carnalis itelle
 ctus, ne v3 pūi rōe ātignatis cre
 dat ipotēs, fili⁹ rōe inuētutis
 erēdat insipiēs, spūs scūs rōe
 ipetnositatia credat crudelis,
 hec rō pūiet ad simplices, s. q
 potētia naturalit pcedit sapiē
 tia, et utraqz bonā uolūtateu.

**De attributis itaqz ē loqui
 duplr, aut fm rē, et sic oīo idē
 sūt, nec appropāt, aut s3 rōez,
 et sic eoz quedā appropriāt, q
 dā nō, nam appropriatio nihil
 aliud, ē q3 spālis attributō rōe**

alie⁹ cōformitatis cū ppo illi⁹
 psonē, sicut potētia h3 silitudi
 nē cū pūe q est pūi uniuersale,
 et sapia cū vbo, et bonitas cum
 amore. **P**redicta appropatōez
 hēt cōsuetudo, scripturaz que
 opa māifestatiue potētie attri
 buit pūi, sapie filio, bonitas spi
 ritui sctō. **A**lia ē appropatō
Hylarij **U**nitas in pūe q non
 hēt pūi inceptōis in se, nec pū
 tēpiū essēdi ab alio. **S**pēs i ima
 gine, i. in vbo, qz sume pulchz:
 vltus in munere, h^o ē i spū scō,
 qz sume, psciuū et cōicatiūū ē.

Istud p alia uerba sic insinuat
Aug. in pūe unitas, in filio eqū
 litas, in spū scō equalitatisqz cō
 cordia. **C**ouenit at pūi unitas,
 qz sicut unitas a nullo descen
 dit, et oīs plālitās ab ea dūnit,
 sic de⁹ pūi a nullo ē et alie psonē
 ab ipso sunt. **P**reterea sicut
 unitas de se gignit unitatē, ita
 de se pūi gignit alterz se, i. filiū.
In filio vo dī eē eqūlitās q eqū
 pūi, nō solū in potētia, sapia, et
 bonitate, s3 etiā in h^o, qz sicut
 pūi dat suā bonitatē alteri pso
 ne, sic et fili⁹. **I**n spū scō aut est
 unitas, equalitatisqz cōcordia,
 seu cōnexio, qz est amor āboz
 .i. pūis et filiū. **I**n quarta ap
 propriatio est q, in pūe ē ratio
 pncipadi et originadi, qz sume

*Unitas est pūe
 et dicitur hinc hinc*

*Unitas est pūe
 et dicitur hinc hinc*

pn^o In filio vō rō exēplandi.
qz sūme pulchrū. s; i spū scō zō
faciēdi. qz sūme bonū.

De potētia dei. Cap. 27.

Potētia dei duplex est. s.
absolutā. 7 ordiata. **Or**

ta vō pōt' p' mō. que n̄ pōt' p'
mō. qz mltā subsūt sue potētie
q̄ n̄ cōueniūt sibi. ut facer' ma-
la. poss; tū ea congruētia. 7 sic
posset ea facere. **De** p' oīa
pōt' oib' mōis. qz pōt' p'ducē
de nō eē in eē. 7 h' p' creatōez.

Itē pōt' ex icōpleto cōpletū fa-
cere. 7 hoc p' ppagatōez. **I**tem
pōt' mutare unū cōpletū i aliū
cōpletū. sicut p; in trāsustātia-
tionē panis i corp' xpi. **De** ta-

libus dicit **Aug^o** Demus deo
aliquid posse. 7 nos itelligere nō
posse. **P**otētia dei apparet in

mūdi initio. medio. ac fine. **I**n
pn^o qdē qz res creauit de ni-
hilo. **I**n medio at qz res ne i ni-
hilo vtrā sua potētia continet.

In fin: vō. qz mortuos mira ce-
leritate suscitabit. **A**ppet quo-
q; potētia dei i reb' spūalib'.

qz cū diabolus ptātem hēat in
nobis immutādi sensū 7 fāta-
siā. āgel' at hēt ptāte sup h' 7
sup itellectū. **S**ol' at de' n̄ so-
lū hēt ptāte sup tria p'dicta. s; ē

ēt pōt' mutare uolūtatē. **Aug^o**
dicit qz de' nos puenit ut uel-

limus. 7 subseqt' ne frustra uel
limus. s; de' sit oipotēs. tū nō
attribuūt ei act' culpabiles. ut

mētiri. 7 male uelle. nec pēales.
ut mettere 7 dolere. nec corpa-
les. ut comedere 7 dormir'. nisi

forte trāsūptiue. nec act' incō-
ueniētes q' pnt eē triplr'. **P^o** si

aliqu' act' cōtradicit die potē-
tie. ut est facere maiōre se. **S^o** si

cōtradicit ei' vītati. ut ē facer'
aliquid siml' eē 7 nō eē. uel q' pte-
ritū sit futurū. **S^o** si contradicit

ei' bōitati. ut dānare Petrū. 7
saluar' Judā. **De** his **Anselm^o**.

Qlibet incōueniēs 7 minimū
ipossibile est apud deū. **D**orū
at hec est rō. qz potētia dei cū

sit pfectissima. nec est de nubi-
lo. nec ē sub aliq' **S**ū nō potest

deficere peccādo. nec succūber'
patiēdo. nec egere subsidiuz in

aliqu' querēdo. ac per hoc nec
culpabilia. nec penalia. nec ma-
terialia pōt'. **D**icendū. quoz

q' de' pōt' oīa p se. uel p crea-
turā. illa dico oīa pōsse que sūt
potētie. hoc aut' sō vī. qz posse

peccare nō est potētie. s; infir-
mitatis. deo aut' cōpetit' pfcēm
posse. 7 pfectū diuinū. de quo
Dio^o **D**ñatio ē n̄ peio. ex. tm.
s; oīuz pul. 7 bo. oīmoda 7 pfe-
cta possessio. firma 7 n̄ ualens
cadere fortitudo. **N**otāduz

q̄ q̄ q̄dā opatiōes attribuūt deo s̄z cālitatē. ⁊ nō s̄z ecūriā. ut comedere. currere. q̄dā s̄m essetiā. ⁊ nō s̄m cālitatē. ut iustificār. creare. q̄dā nec sic. nec sic. ut peccare.

De vtute miraculoꝝ.

Lap.

.28.

Quoniam p̄ diuinā potētia fiūt miracula. iō de miraculis ē agēdū. **Aug.** at illō uocatur miraculū q̄cqd̄ arduū. aut īsolitū supra sp̄z ⁊ facultatē ad mirācis apparet. **Ad h̄** q̄ aliqd̄ sit miraculū q̄tuor requir̄ uel cōcurrūt s̄p̄ q̄ sit a deo. **1°** q̄ sit p̄ter naturā. **2°** q̄ sit euident̄. **3°** q̄ sit ad fidei corroboratiōē. **4°** si aliqd̄ istoz̄ q̄tuor defuerit mirū dici pōt n̄ miraculū. **Nota** q̄ quedā s̄t supra naturā. q̄dā ō naturā. q̄ dā p̄ter naturā. **Supra naturā** sūt illa q̄b̄ n̄ ē s̄iē i natura. nec ī potētia nat̄e. sicut ē v̄ginē parere. **Cōtra naturā** s̄t q̄ fiūt uls̄ ōrio nat̄e. tñ ēminat̄ ad cōformitatē nature. sicut ē ceci illuminatiō. s̄z p̄ naturā s̄t q̄ fiunt ordine s̄iē nat̄e. n̄ tñ p̄ p̄naturā. ut ī mutatiōe v̄gaz̄ ī serpētes. q̄ illō potēnt̄ fieri ordine nat̄e p̄ lōgā putrefactiōem. ut p̄z p̄ ea q̄ fiūt s̄z rōel̄ seinales.

v̄tē q̄ n̄ fuit ibi opatio nat̄e miraculū fuit. **Res** q̄z p̄duciē ab agēte s̄iē successiue. hoc attribuūt nat̄e. ⁊ d̄ nat̄ale. q̄n̄ q̄z p̄duciē ab agēte distiē i s̄tati. ⁊ hoc attribuūt deo. ⁊ d̄ miraculū. **Sciēdū** q̄ q̄z potētia aliq̄ ⁊ ei^o act^o ē naturalis. sicut visus ⁊ uidere. q̄z potētia ē miraculosa. ⁊ act^o ei^o naturalis. ut q̄n̄ cecus illuminat̄ uidet. quādoq̄z utrūq̄z est miraculosum. ut part^o uirginis.

Nota q̄ miracula uel miracula fiūt quādoq̄z in ente. ut statio solis. ⁊ eius retrocessio. q̄n̄q̄z fiunt in uegetabili. sicut quādo uirga Aaron floruit. quādoq̄z in sensibili. sicut fuit in locutiōe asine Balaam. quādoq̄z in rationali. sicut fuit in ambulatiōe claudoz̄. auditiōe surdorum. suscitatiōe mortuoz̄. in partu uirginis. **Ut** autem sciamus quando aliquod miraculū sit.

Nota differentiam inter rationes causales. seminales. ⁊ naturales. quia ratio causalis est potentia passiuā creature. absq̄z omni dispositione nature. ut solūmodo deus ex ea faciat q̄d̄ uult. sicut fuit in partu uirginis. ⁊ ī talib̄ simpl̄ est miraculū. **Rō** at scialis ē potētia passiuā nat̄e. s̄z cō. dispōne.

remota sicut fuit. i. vgis d qb^o
 facti sunt serpentes. 7 h^o factuz
 fuit i istati. nata at fecissz ide.
 sz n nisi paulati p loga putre-
 factione. vñ pz q ea q fuit fm
 rões seuales. puz sūt natalia.
 ptim miraclosa. **R**o natalis e
 potetia cu dispoe ppinq. sicut
 pz i materia qn e i vltia sui di-
 spone. ut formā recipiat. 7 fm
 huc modū e rō natalis i gra-
 no seiato ad pductōes segetis
 7 hoc est miraculū.

De scia dei. Capl3. 29.
Scit de^o oia pntialiter 7
 simul pfecte quoqz 7 i-
 mutabilif. pntialit dico. h^o est
 ita limpide. ac si cūcta esset p-
 scialit eentia. **S**iml et scit oia
 qz uidēdo se. q sibi pns est oia
 uidet. **P**erfecte quoqz. qz co-
 gnitio eius nec pōt augeri. nec
 minui. **S**cit 7 imutabilif. qz no
 scit oia p naturā sui intellectus
 q e imutabilis. **D**icendū g^o q
 de^o cognoscit epalia etnaliter.
 mutabilia imutabilif. cōingē-
 tia ifallibilif. fusa pntialif. d
 pedetia idpedēt. creata i crea-
 te. Alia vō a se. i se. 7 p se. **N**o-
 ta vram iter sciaz dei. xpī. an-
 geli. 7 hoīs. qz de^o scit oia sil.
 uidet. n. multa i uno. n. a se ipō.
 vñ in visōe dei non differt id
 qd uidet. 7 p qd uidet. sicut in

boie q uidet p oculus. qz uidet
 se p se. 7 i se uidet oia. **S**icut
 at fm qz hō scit oia q scit de^o
 scia visōis. lz nō ita limpide si-
 cut de^o. **A**ngelus vō deiforme
 hēt intellectu cū deo. i. illa q scit
 scit simul actu 7 scia visōis. si-
 cut de^o. lz nesciat oia q scit de
 us. sz hō unū solū scit actu. qz
 lz uideat mlta. illa tñ nō uidet
 uno actu uidedi. sz mltis. i. per
 mltas rez silitudines. **S**apia
 dei lz in se ipa nō diuersificet.
 diuersa tñ forit nōia. **I**nqstuz
 .n. sapia dei cognoscua p pas-
 sibiliū dr scia. siue cognitō. **I**te
 iqtū e cognoscitua oīuz q fiūt
 i mūdo dr eē unio. iqtū e co-
 gnoscitua eoz que bñ fiūt dicit
 approbatio. inqtū e cognosca-
 ua futuroz dr pūtio. inqtū e
 cognoscitua eoz q ab ipō vo-
 faciēda sūt dr dispō. inqtū e
 cognoscitua pmiadoz dr pde-
 clinatio. inqtū est cognoscitua
 vānadoz dr reprobatio. **S**o-
 gnitio via cū sit pfcissima. oia
 cognoscit difficillime sub oi-
 b^o cōditōib^o qz rea hūt. 7 pp
 hoc futura scit futura. pntia p-
 scitū. 7 bōa approbāda. mala
 qz reprobāda. **S**i at scire uo-
 lueris qñ d^o cognoscit mala.
Notādū q cōingit aliqd co-
 gnosci duplr. aut p spēs ppā.

aut p spem aliena. 1° mo cog-
 noscit hitus. 2° mo puatio.
 ite pmo mo cognoscit lux. 2°
 mo tenebre. Eodem mo dō ē q.
 p^o mo cognoscit bonus. 2° mo
 malū. s. p spem oppositi hitus.
 Nihil. n. ē malū. nisi bōi pu-
 tio. vñ dō ē q. deus cognoscit
 bonū p unicu mediū. s. p ppaz
 eētia. mala aut p duplex me-
 diū. nā p eētia suaz cognoscit
 hitū oppositū malitie. r illo hi-
 tu mediāte. ut ē in ipō deo co-
 gnoscere cognoscit defectū ei.
 r id dō mala a lōge cognosce-
 rit. vñ p sāt. Et alta a lōge cogno-
 scit. i. male.

De pdestinatōe. Cap. 30.

Destinatōis diffini-
 tōea assignant ab aug^o
 quattuor. 1^a ē pdestinatō ē
 pscia bñficioz dei. 2^a ē. Prede-
 stinatio ē alie ad gliaz pordi-
 natio. 3^a ē. Predestinatio ē p-
 positū mifendi. 4^a ē. Predesti-
 natio ē ppatio grē i pñti. r glo-
 rie i futurō. In p^a diffiniciōne
 notat dia cognitio. In 2ª elec-
 tio. In 3ª uoluntas. In 4ª dire-
 ctio i finē. Predestinatōis cā
 efficiēs de^o ē q̄tū ad effectus
 notatos in noie pdestinatōis.
 Materialis at cā ē ille q. pde-
 stinat. s. formalis ē mōus l' or-
 do pdestinatōis. qz p^o dat grā.

r p^o hoc glia. 2^a finalis ē dū-
 plex. s. ut lim^o sācti r imaclat^o
 in d'spectū dei. Nota d'faz if
 hec q. pōit aug^o. s. uocatoez. iu-
 stificatōem. pdestinatōez. r ma-
 gnificatōem. Uocato. n. retra-
 hit a malo. Justificatō respicit
 initiale bonū grē. Predestinatō
 respicit grē bonū finale. Ma-
 gnificatō vō ē bonū glie fute.
 uel dicas q. pdestinatō p grāz
 gliaz ppaz. Uocato grām of-
 fert. Justificatō illā cōfert. sed
 magnificatō p grāz gloriā m^o
 ticipat. Sciendū q. duplex ē
 actio. in diuinis. sicut in natura
 libus. Una ponit aliqd in rē ex
 ut calor ignis. Alia n. ut uisio.
 r sic uisio in diuinis ē duplex
 actio. Alia nō. ut pdestinatio. q.
 nō ifert reb^o necessitatē. sicut
 vbi grā. De^o scit si iste sit co-
 mestur^o hodie. uel n. nihilomi^o
 iste hz ptāre comededi. r ma-
 nū ad os porrigedi. qz si pde-
 stinatio rebus necessitatē ipo-
 neret multa sequerēt icōueniē-
 tia. nā frustra pponerēt bōis
 p̄mia. r malis supplicia. Itē i-
 iuste remunerarēt boni. r pu-
 nirentur mali. Itē maloz no-
 stroz deus auctor esset. Item
 n. c sperandi aliquid. nec sup-
 plicandi ulla esset ratio. Item
 exacuaretur. libertas arbitrij.

que se hēt ad nerūqz. Item nec
bona facientes essent laudabi-
les. nec mala facientes vitupe-
rabiles. **S**ciendū tamē q. h^o
est duplex. **S**i deus preuidet
hoc. hoc necessario eueniet. qz
comunciz est uera. diuina fal-
sa. 7 est ibi necessitas consequē-
tiē. non consequentia. quia licet
ibi sit hīcudo. siue illatio unius
cathogorice ad aliam. non tam
necesse est q. ipsi^o termini sint
actu. uerbi gratia. **S**i homo ē.
animal est. necessitas est conse-
quentie non consequētis. nam
hoc potest non esse cum mate-
ria. tamen stabit. 7 de hoc ha-
bemus exemplū **Boecij** in lib^o
de consolo. **S**i aliquis uidet ali-
quē faciētē rotam. necesse ē q.
iste faciat rotā. nec tñ uisus ei
ē cā illi^o factōis. sic deus uidet
mala illi^o opa. nec tñ ē cā qre
male opet. vñtū fiet si pñisū ē.
Item bonū exemplū. **S**i aliqz
h3 oculū tāte pspicacitatis. ut
uideret futura. nō ideo ligaret
res ad euētū. **I**te artifex i ma-
teria no dola hñ uidet defectū
effect^o. nihil tñ ē tā effect^o. **I**te
due sūt pagine libri uite. **C**ina
ē pñtis iustie a qua pōt qz de-
lerī. **A**lia ē dispōis eterne dō q
nullus delebit. **D**ra est inf p-
destinatōez 7 psciētā. qz pde-

stinatio est p̄cognitio honorū
cū cāitate eorūdē. s. d. psciētia
dicit p̄cognitionez maloz sine
cāitate. que potius residet pe-
nes liberū arbitrium. **Q**uō dō
a sanctis q. p̄destinatio orōib^o
adiuuat. nō est sic intelligēdiz
q. epale causet eternū. s3 h^o qz
tū ad effectū p̄destinatōis iuuat
orō. s. qstū ad grāz 7 gliaz. qz
fm illa bñ coopatur libez ar-
bitriū p̄destinatōi. **S**ñ sicut d^o
aliquē saluādū p̄uidet. sic 7 mo-
dū quo saluari debeat. pp qd
stultus est q. dicit. **U**olo facere
qd placuerit. qz si saluari de-
beo saluabor. uel si dānari dā-
nabor. **S**icut stult^o esset infir-
mus q. diceret. **U**olo comedere
7 bibere qd placuerit. qz si cu-
rari debeo curabor. uel si mo-
ri debeo moriar. sic. n. inuiles
essent 7 medici 7 medicine. **S**a-
ne si deus permittit liberū ar-
bitrium q. se habeat ad utrū-
libet in maluz cadere. hoc non
permittit. nisi iuste. **R**ursus si
per gratiam p̄ueniat nulli fa-
cit iniuriā. **Q**uō ergo deus ma-
los dānat 7 p̄probat operatur
fm iustitiam. quando uero p̄-
destinat agit fm gratiam 7 mi-
sericordiam que non excludit
iustitiam. **U**oluntate autem p̄-
ma uult deus omnem hominē

saluum fieri inquam homo est. Voluntate autem secunda non vult istum hominem reprobum. inquam ipse est talis.

Voluntas igitur antecedens respicit ordinem nature in finez pue a deo condita est. Voluntas vero consequens respicit ordinem persone. prout est libero arbitrio suo. uel alieno in finem disposita. **H**ec de realitate dicta sunt. sed logice loquendo cum saluatio hominis sit contingens de necessitate de terminari non potest. qd enim potest esse et non esse contingens non necessarium. sicut philosophus dicit in libro secundo pini. **S**i uero queritur quare deus hunc predestinauit. siue elegit. et non illum. hoc in explicabile est in hac uita mortali. Per hoc enim exclamat **Ap^o Ro^o** **D**altiludo diuina sa. et l. den. qz in co. sunt ui. et in. u. ei^o. **S**i enim dicimus qd reprobi repellunt gratiam. hoc uerum est. sed si essent predestinati non repellerent finaliter. **S**nde **Aug^o** libro de predestinatione sanctorum. **G**ratia inquit que occulte humanis cordibus attribuitur a nullo uero corde respicitur. ideo quippe tribuitur ut duritia cordium auferat.

De pscia et reprobatione.

Capitulum.

31.

Reprobatio est ut ait **Aug^o** pscia iniquitatis quorundam et ppatio danationis eorum uide scilicet nota quod in reprobatione tria sunt. **Primum** est pscio iniquitatis ab eterno. **Alter** obduratio. id est subtrahit gratia in pscio. **tertium** est ppatio pene eterne in futuro. **S**i ergo querit utrum reprobatio habeat causam ex parte hominis questum ad primum meritum hominis non est causa quod ad secundum causa est meritoria et effectiua. quod ad tertium causa est meritoria. sed non effectiua. cetera in predestinatione sunt tria contraria. scilicet in bono est gratia. quia predestinationis pparat gloriā secundum beneplacitum. sed reprobatio ppat penam secundum exigentiam meritorum. **De obduratiōe** sciendum est quod trahitur de se secundum similitudinem obdurationis in corporibus. **D**uritia autem corporum sequitur triplex ppetas. **Prima** est inhabilitas ad suscipiendum ipsationes. **Secunda** est stabilitas ad permanendum in se. **tertia** est fortitudo ad resistendum. **His** modis tamen cor obdurari tripliciter. **Uno** modo pibilitate ad suscipiendam gratiam. **Secundo** modo pfirmā adhesionem ad peccatum. **tercio** modo p rebellionem diuinarum inspirationum et mandatorum dei. **Primum** querendum est utrum pscia a deo

possint demereri. et cōrio **A**d
 qd̄ vō q̄ scia dei opat̄ ad res
 creatas. sicut ars ad artificia.
 vñ sicut ars nō solū ē cogno-
 scitiua. s; etiā factiua eōz q̄ s;
 arte fiūt. eōz vō qb̄ ab artis
 regulis deuiat̄ est cognosciti-
 ua tm̄. ita et scia dei est cogno-
 scitiua et factiua oīm bonoz.
 maloz at̄ nō. siue pccōz q̄ tūc
 deuiatōnes quedā ab et̄na le-
 ge ipsius. Scia dei est cognosci-
 tiua tm̄. nō aut̄ cātiua. et lic p; q̄
 boni q̄ p̄ gratiā iustificāt. n̄
 solū sūt ab et̄no cogniti a deo.
 s; etiā ad grām habēdā. Pecca-
 tores aut̄ neq; iustificāt p̄ gra-
 tiā. nec sūt electi uel pordinati
 a deo ad culpā. sed solū p̄sciti
 q̄ nō sūt gratiā bicuri. sed sue
 nature relinquēdi. et q; n̄ oē agēs
 pōt̄ i id qd̄ est supra se natura
 sibi relicta nō pōt̄ in actū me-
 ritorū. q̄ est supra facultatem
 natur̄. pōt̄ at̄ in actū peccati q̄
 est demeritori⁹. sicut et i aliqd̄
 infra naturā humanā existēs.
 hō. n. peccādo descendit a digni-
 tate sue nature. et sic p; q̄ pre-
 sciti pōt̄ demereri facilius q̄
 mereri.

De uolūtate dei. Cap. 32.
Uolūtās dei duplex est.
 scilicet uolūtās signi et bñpla-
 citi. Uolūtās bñplaciti est ou-

plex. scilicet antecedens. de hac uida
 supra caplo p̄ xio. que sepe ex-
 plectur. et p̄ cōsequēs bec nūq;
 remanēt inexplēta. Alia est uo-
 lūtās signi. et bec qñq; remōet
 inexplēta. h̄ mōi ratio est. q̄
 uolūtās dei pōt̄ sumi dupliciter
 uel pprie. sic accipit uolūtās
 bñplaciti uel metaphozice. et sic
 accipit uolūtās signi. 1° mō
 dī de^o aliqd̄ nelle. et hoc uelle
 ipse deus est. 2° mō metaphori-
 ce est ad modū uolētis se h̄re.
 et hoc uelle n̄ est deus. bec igit̄
 diuisio nō rei. s; uocis ē. sicut
 ira pōt̄ dici. uel p̄ se mot⁹ ire.
 uel metaphozice sig^o ire. Uo-
 lūtās bñplaciti dei uñs ē recta
 et efficax. et ir̄rep̄hēbilis. vñ
 q; ē recta. null⁹ ē rect⁹. nisi cō-
 forme ei. s; q; est efficax ni-
 hil sine illa pōt̄ effici. nihil cō-
 tra illā pōt̄ fieri. p̄ nullū pōt̄ i-
 pediri. s; q; ir̄rep̄hēbilis ē.
 nihil p̄cipit. aut p̄mittit. nisi iu-
 ste. nihil agit. aut consilit. nisi
 bene. Signa bñplaciti sūt qñq;
 .s. p̄ceptio. phibitio. cōsiliū. p̄-
 missio. et opatio. quoz numer⁹
 sic accipit. Uolūtās diuina p̄-
 prie loquēdo. aut p̄titiū. aut fu-
 turoz ē. Si respectu p̄titiū. aut
 id est bonuz. et sic ē ipletio. aut
 malū. et sic ē p̄missio. Si respcū
 futuroz sic ē triplex. aut ē m̄

lū. 7 sic ē phibitiō. aut bonum necessariū. 7 sic est pceptio. aut bonū superrogatōis. 7 sic ē cōsiliū. **C**ōtra tria prima potest aliqd fieri. qz se hñt ut i fieri. s3 cōtra duo ultima. s. pmissiōes 7 opationē nihil pōt fieri. qa se hñt ut in facto esse. 7 qd pfectū est nō pōt non fieri. **D**e bis signis nota qz pceptū dicit obligationē ad faciendū bonū. phibitiō dicit obligationē ad uitandū malū. cōsiliū dicit dōctrinā p quas scimus qz id qd cōsiliū si fiat affert pmiū. si n̄ fiat affert supplicū. pmissiō dicit puacionē cohibitiōis. 7 ē signū diuine uolūtatis. nō respectu malū qd pmittit. sed respectu bōi qd ex malo pmissio d̄. **N**ō eim pmittit de malū fieri. nisi ex se ipso aliqd bonū eliciat. ut pz in tētatōnib⁹ diaboli que p̄sunt multipl̄ sc̄is. **P**reterea si nō esset malū nō esset in bono pulchritudo. nisi absoluta. **N**ūc vō pp cōpationē ad malū clarius elucescit. **O**patio nōtat factionē in re p quā refert creatura ad creatorem. **D**e cōformitate uolūtatis nostre ad deū sciendū est qz duplex est cōformitas. s. pportiois. 7 pportionalitatis. **P**ro nō est cōformitas uolūtatus i

se fm rōem eētū. 7 sic ē ipossibile. hoc mō. qz finiti ad infinitū nullā est pportio. s3^o mō ē cōformitas que est fm sūt se hñe qd fieri pōt. possibile ē. n. idē uolūtū esse. at utrobūqz. ut .s. hō uelit id qd d̄ fm uelle. quo uult nos uelle deus. qd si humane attēdim⁹ in forma uolendi. tūc si uolum⁹ hñe mercedē nr̄i corpis oz qz semp cōformemur ei in forma uolēdi. **S**i autē querit utrū absolute teneamur. dñdū est qz cōformitas est quedā in actu ad quas nō tenemur. nisi habita charitate: 7 nec tūc nisi p tpe 7 loco. ut qñ qs cogitat dei uitatē .s. articulos fidei tenet credere. qñ cogitat dei bonitatē tenet diligere. **E**st alia cōformitas i habitu ad quā nō tenet qs. ni si qñ actu dei bonitatē recogitat. qz tūc tenet se ad charitatē dei ppare. **D**e cōformitate aut i uolito sciendū qz uoluntate sensualitatis n̄ tenemur conformari uolūtati diē. nec i uolito nec i forma uolēdi. **U**oluntas sensualitatis tm̄ ē aīantis. vñ qz tū ad h^o nos hac uolūtate nō peccarem⁹. si rō huic uolūtati iuncta n̄ foret. ē^o ē altitatē repm̄ere. s3 uolūtate rōis delibe ratiua tenemur deo conformari

in uolito qđ cōstat nobis deū absolute uelle. ut salutē nrām. uel cōgruit nobis uelle. **S**i uo nō cōgruit nobis quāuis bonuz sit i se n̄ uult de^o id nos uelle. vā h^o n̄ tenemur uelle. nisi in qđtū est uolūtū a deo. vñ si scio deū uelle mortē p̄is mei. tamē possū uitā uelle ⁊ laborare ad hoc. qā nō uult deus uelle me p̄i meo cōtrariū. **S**ic uolūtate cōdisōrata nō tenemur deo cōformari. ut qñ pluit uellem^o qñ n̄ plueret si de^o uellet. qz uolēdo cōditōalitē n̄ discōrdamur a uolūtate dei. qz h^o nō est uelle simpliciter. **S**ic id qđ de^o n̄ uult simpliciter ⁊ absolute. ut sn̄iaz cōmūnatis quā aliqui mutat qñ menta mutat n̄ tenemur uelle.

Cōformitas dīe uoluntatis q̄drupli pōt cōsiderari h̄z h̄z tūcūne q̄tuo: cāz. **1°** s̄m cām materiale. ut qñ idē ē uolūtū qđ se h̄z ut materia circa quaz est act^o uolūtatis. ⁊ iō ista cōformitas ē h̄z qđ tūc. ⁊ n̄ simpliciter. qā eē simpliciter n̄ ē a materia l'forma.

2° mō accipit cōformitas s̄m cāz efficiēte. sicut qñ aliqui uult h^o qđ de^o uult eū uelle. qz de^o hāc uolūtate in eo facit. **D**e^o n. unāquāqz uolūtate in bonū ordinauit. ⁊ hoc uult nos uelle.

3° s̄m cām finalez. ut qñ qz in

gloriā dei sua facta ordiat. pp quā ⁊ de^o facit oīa. ⁊ i his duo bus eēntialitē oīs cōformitas consistit. **4°** s̄m cām formale. ut .i. ex charitate uelit qz quod uult. sicut ⁊ deus ex charitate uult oīa. ⁊ i isto cōsistit p̄fectio cōformitatis. ut. **1°** act^o uolūtatis nr̄e tāto sit uolūtati diuine cōformior q̄sto ē melior ⁊ p̄fectior. **E**x pdictis collige qz p̄fecta seu cōpleta cōformitas ad deū cōprehēdit quattuor. **1°** ut uelim^o qđ deus uult. **2°** ut uelim^o qđ uult nos uelle. **3°** ut uelim^o pp qđ uult. **4°** ut uelim^o eo mō quo uult. **S**ed cōformitas nō plena est triplicit. **1°** si cōformat qz deo in uolito tūc. sicut ⁊ iudei conformes erāt deo in morte xpi. **2°** si cōformet qz i uolito ⁊ i fine. s̄z n̄ i mō. ut qñ qđ n̄ fit ex charitate. **3°** qñ qz cōformat i uolito ⁊ i mō. s̄z n̄ i fine. ut cū ad aliū bonū finē tūc retorqat itētio.

De iustitia dei.

Cap. 33.

Iustitia dī trib^o mōis sumit. **1°** mō qñ reddiuit alicui qđ meruit. **2°** mō qñ p̄missū soluit. **3°** mō qñ ip̄fectū pficiat. **1°** mō remuneratio bonoz ⁊ punitio reproboz ē op^o iustie. **2°** mō icar natio xpi op^o

I

ē iustie. qz pmissū fuit hoc per
 pphetas. 3° mō dī opus iustie
 qm dē peccōzes iustificat cū. se
 ad grām hilitāt. faciedo qd in
 se ē. **N**ota q. i oib⁹ opib⁹ di
 iuēnt iustia 7 misericordia. s3 iu
 sticia qñq3 ē occulta. 7 misicor
 dia manifesta. ut i iustificatiōe
 impij. 7 i p^o aduētū xpī. Aliqu
 ē ecōtrario. s. apta iustia. 7 occ
 ta misicordia. ut i punitiōe p
 uuloz sine bapuzimo dē dētū.
 7 i 2° aduētū xpī. **A**li utrūq3
 ē occultū. ut i tribulatiōe quo
 rūdā. licet iustoz inocētū. sicut
 fuit i Job 7 i iūfirmitatib⁹ pu
 loz. Aliqu⁹ utrūq3 ē aptū. ut i
 remuneratiōe iustoz. 7 dānati
 one reprobōz. qz illos remu
 nerat supra meritū. 7 istos pu
 nit citra cō dignā. qd est mise
 ricordie. sed utrūq3 retribuit
 fm merita. hoc est bonis bōa.
 7 malis mala. qd est iustie. **S**i
 vis scire q iustia punitur hō
 p peccato momētaneo eterna
 liter. vide pmo auctates **Isaie.**
Uermis eoz nō mouet. 7 ignis
 eoz nō extinguetur. **psal.** **S**ibit
 in pgenes patz suoz. 7 usq3 i
 eternū n̄ uidebūt lūm. **Math.**
Ite maledicti in ignē eternum.
Apoca. **A**scendit fumus eoz: um
 in secula seculoz. **Ite Grego.**
 in 4° dialogoz. **S**i deus plus

non attenderet cor q3 facta. i
 iusta posset dici talis iustitia.
S3 qz de⁹ intuetur cor. iustum
 est ut sine fine puniatur q nū
 q3 uelent uiuere sine peccato.
Rōibz idem ostēditur. qz. n.
 hō peccauit in suo eterno. me
 rito punietur i eterno dei. **I**te
 materia ignis est eterna. s. ma
 cula peccati. ergo 7 pena. **I**tem
 peccū ē cōtra illūz q est ifinit⁹.
 ergo pēa debet esse ifinita. sed
 hoc nō potest esse rerbitate.
 vñ oportet qz fiat diuturnita
 te. **I**tem cū homo peccat errat
 in infinitū quodā mō. rōnālis.
 irascibilis. 7 concupiscibilis qñ
 finitū pponit infinito. illa qdē
 iudicando. ista adherēdo. 7 ul
 tima appetendo. vnde cōgrue
 debet esse pena infinita. **I**tem
 mala uoluntas reprobōz eter
 na est. ergo 7 pena. **I**tem ostē
 ditur exemplis. quia uenditio
 momentanea dat ius possidē
 di perpetuum. uel vulneratio
 momentanea cicatricem infert
 perpetuam. **I**tem casus in fo
 ueam temporalis est deiectio
 perpetua. **I**tem eff ossio oculo
 rum temporalis est. 7 cecitate
 operatur perpetuam. **I**tem cā
 men lese maiestatis tpale. ē ser
 uitus ppetua. **I**te potio ueneni
 momētanea mortē opat ppetuā

Dicit Aug^o q^d reddit de^o ma-
la p^{ro} malis. hoc est pena p^{ro} pec-
catis. p^{ro} iustitia. q^{ia} iust^{us} est. uel
reddit bonū p^{ro} malis. hoc est
grām iniustus. qm̄ bon^{us} est. uel
reddit bona p^{ro} bonis. hoc est
grām p^{ro} grā q^{ia} iust^{us} et bon^{us}
est. nūq^{uam} reddit mala p^{ro} bonis.
qm̄ iniustus nō est. **¶** Aliq^{uando} pu-
nit in p^{re}sentia p^{ro} seip^so. ut pec-
cator p^{ro}pter itū in eo purget^{ur}. **¶** Jo.
Ecce sanus fact^{us} es. uade et a.
no. pec. rē. **¶** Itē ut p^{ro}pter peccatū
p^{ro}ptimo cruciet^{ur}. tā hīc q^{uam} in fu-
turo. **¶** Ex^{emplum} hīs de Herode et
de Anthonico. **¶** Itē ut culpa de-
clinetur. ut in Paulo. q^{ui} cecat^{us}
fuit p^{ro}secutor. ut post illumina-
ret medicus p^{ro}dicator. **¶** Ad cor.
¶ Ne magnitudo re. ex. me. rē.
¶ Itē ut gloria in futuro uetur.
¶ Actū **¶** Oportet nos p^{ro} multas
tri. itē. rē. **¶** In p^{ri}mis duab^{us} cau-
sis exercet de^{us} iustitiā. in dua-
bus sequētib^{us} misericordiā. **¶** 1°
punit q^{ui} p^{ro}pter deū. s. ut glo-
rificetur. **¶** Jo. **¶** Neq^{ue} hīc pecca-
uit. neq^{ue} p^{ro}ntes eius rē. **¶** 2° pu-
nitur q^{ui} p^{ro}pter p^{ro}ximū. s. ut
edificetur. sic fuit punit^{us} Tho-
bias. ut alijs daretur ex^{emplum} pa-
tientie. sic punit^{ur} etiā innocetes
pueri. ne uideat incommeniens
peccatorib^{us} si q^{uoniam} tribulant^{ur}.
¶ Iusto dei iudicio punit^{ur} q^{ui} uel

cōcessis abutūtur. ut ad daz. uel
cōcessa rape conāt. ut lucifer.
¶ De misericordia dei.

Lap. 34.

Misericordia sūm ethimo-
logiā dicit^{ur} trib^{us} modis.
¶ Primo dicit^{ur} misericordia q^{uasi}
miseriam cordis diuidens. si-
cut dicit^{ur} iⁿ auctoritate. **¶** Eli-
nō indigent misericordia. quia
in eis nulla est miseria. secūdu^m
hunc modū miseria solum mō
est in terra. **¶** 2° mō d^{icitur} q^{uasi} mit-
tens seorsū cordis rigore. sicut
accipit^{ur} ibi. **¶** Ad misericordia et ueri-
tas obuiauerūt sibi. nā ueritas
p^{ro} rigore p^{ro}cedit. sed misericor-
dia hīc rigore tēperat remu-
nerans supra meritū. et punit^{ur}
citra cōdignū. sic est misericor-
dia etiam in inferno. **¶** 3° mō d^{icitur}
misericordia quasi mira suau-
tas rigans corda. sic misericor-
dia maxime est in celo. **¶** 1° deus
fit iustus. sicut et misericors. tñ
d^{icitur} ei p^{ro}pter esse misereri. pot^{est}
q^{ui} esse iustū. q^{ui} nihil regitur
ad cōplēdū opus misericordie.
nisi uolūtas eius. sed ad cōplē-
dū opus iusticie regit^{ur} etiam
aliquid ex pte hois. exigentia
s. merito. **¶** Ad misericordia dei
p^{ro} in effectib^{us} diuinorū bñfici-
orū. dat. n. reis ueniā dimitte-
do tā peccati reatus q^{uam} peccati

II

sequelas. de quibus duobus psal.

Qui propicius omnibus iniquitatibus tuis. quo ad primum. Qui sanat omnes infirmitates tuas. quo ad secundum.

Item largitur iustis gratiam. dandum. sicut virtutis habitum. et virtutis motum. ut per primum faciat hominem deo gratum. ac uita eterna dignum. sicut per secundum augeat ei meritum.

De his duobus psal.

Qui coronat te in misericordia. quo ad primum. et misericordibus. quo ad secundum. et loquitur de corona gratie. Item refert factis gloria. et hoc dupliciter. quia nunc in spe. et tunc in re.

De his psal.

Qui replet in bonis desiderium tuum. quo ad primum.

Renouabit ut aquile iuuentus tua. quo ad secundum.

Item ex misericordia deus patienter expectat peccatores. benigne reuocat. ulcisci dissimulat. et multis periculis liberat. gratiam liberaliter donat. datam multiplicat. multiplicatam conseruat. conseruatam in celo promittit.

Item ex misericordia deus peccatores ad se redeuntem hilariter suscipit. ad penitentium cor emoluit. offensam cito remittit. iniurie post remissionem non meminit.

Item ex misericordia dat deus aduersa. ut peccatum purget. dat prospera. ut ad amorem perducet. dat sacramenta. ut meritum cumulet. dat precepta. ut premio ditet.

Item ex misericordia

dat deus aduersa. ut peccatum purget. dat prospera. ut ad amorem perducet. dat sacramenta. ut meritum cumulet. dat precepta. ut premio ditet.

Item ex misericordia

dat errantes ad se reducit. euntes ad se conducit. cadentes erigit. stantes tenere non desinit. peruenientes in gloriam. introducit.

Explicit liber primus. Incipiunt Capitula secundi libri.

De ipsa reze creatioe. Cap. i.	
De distinctioe creaturarum in generali.	2
De distinctioe orbium tam celestium quam elementorum.	3
De natura celorum et superiorum corporum.	4
De nata stellarum in coeli.	5
De luce.	6
De planetis in specie.	7
De nata quatuor elementorum.	8
De ipsiis aeris.	9
De tempore.	10
De angelis.	11
De distinctione celestium hierarchiarum.	12
De proprietatibus angelorum in communi.	13
De proprietatibus et officiis angelorum in communi. et singulorum ordinum.	14
De cognitione et motu angelorum.	15
De platone angelorum.	16
De confirmatione angelorum.	17
De custodia angelorum.	18
De locutione angelorum.	19

De spālīb⁹ noīb⁹ āgeloz. 20
De casu angei. 21
De speciali casu. 22
De locali casu. 23
**De restauracione ruine ange-
 lorum.** 24
**Quare peccm̄ diaboli sit irre-
 missibile.** 25
De p̄p̄etātib⁹ demonū. 26
De malicia diaboli 5. nos. 27
De lucifero spālīf. 28
**Quid sit anima secūdū diffi-
 nitionem.** 29
Quid sit anima fm̄ rem. 30
Quid sit aīa fm̄ nomē. 31
De triplici anima. 32
De potētia aīe uegetatiue. 33
**De potētis aīe apprehensi-
 uis.** 34
De seīb⁹ p̄ticularīb⁹. 35
De sensu cōmuni. 36
De ui imaginatiua. 37
De ui extinatiua. 38
De fantasia. 39
De memoria. 40
De ui seībilibi motiua. 41
De potētis aīe rōalis. 42
De diuisione potētiaz. 43
**De differētis potētiaz ipsi⁹
 amine.** 44
De mō cognoscēdi. 45
**De intellectu agente 7 possi-
 bili.** 46
**De intellectu speculatiuo et
 practico.** 47

De rōe 7 p̄tibus eius. 48
De uolūitate. 49
De anime motiuis. 50
De synderesi. 51
De consciencia. 52
De operibus anime. 53
De quātitate anime. 54
De īmortalitate anime. 55
De libero arbitrio. 56
De natura corpis hūani. 57
De phisonomia. 58
**De regulis generalis philo-
 nomie.** 59
De toto homine. 60
De p̄p̄etātib⁹ hominis. 61
De p̄mis parentibus. 62
De p̄ceptis adē datis. 63
De paradiso. 64
De casu primi hominis. 65
**De ordine tentationis in no-
 bis.** 66

De ipsa rerum creatione.
 Capitulū pmū.

Dumme bonita-
 tis triplex efflu-
 xio ē. s. p. gnati-
 onē. p. spiratōz.
 7 p. creationem.
 Que priores emanatōes sūt ab
 eterno s⁴ est de patre. de qua
 nunc est agendū. Inter creare.

II

generare. ⁊ facere differentia est. qz res de nihilo existit in esse per creationē. sed exit in esse de aliquo p factionē. qz facere est opari d aliena mat'ia. sed d lib'at'ia exit in esse per g'itacionē. **D**eus est rex triplex cā. s. efficiēs. exēplaris. et finalis. sed nullo mō materialis. Inter opari dei. ⁊ create d'ra est. qz de' opat in instāci. āge' lus aut' repēte. s. nata paulatim. Preterea rex pncipia sūt a deo. ⁊ imediate. effect' uerō cōsequētes sūt ab ipō mediate nata. nihil aut' ē a deo imediate tū. **C**irca mūdi creationem q'ntor' er' āt errozes. Quidam dicebāt mūdū eternū. Alij dicebāt mūdū qdē factuz. s. habuisse materiale p'ncip'ū. ⁊ nō esse de nihilo. Alij dicebāt deū supiores creatas p se pduxisse. sed inferiores p ministeriū āge' loz. Alij ponebāt duo pncipia sicut manichei. vnū. s. sūme bonū. ⁊ aliud sūme malū. dicētes icorruptibilia esse a bono p'ncipio. corruptibilia a malo. **S**ed oēs errozes excludit **M**oyses. p' mū cū dicit. **I**n pncipio. **2°** ibi **C**reant' s. qn dicit. **F**oen' s. q' cū seqt'. **C**elū ⁊ terrā. **C**enēdū ē ēt qz de' oia siml' creant. nec aliq's nouā spēm. postmodū

addidit quō prius nō fecerit' uel in se. uel i suo fili. ut hoium animas. uel in ratione semina' li. sicut pater in his que naturaliter introducuntur in esse. ⁊ hoc est quod dicitur deum die septima quiescisse non quidem a labore. uel ab opere. sed a nouarum specierum conditione. **D**e operibus uero sex dierum dicunt quidam nūquā in illis debere intelligi ordinez temporis. sed nature. quia dicunt omnia simul tempore su' isse facta. creata. ⁊ disposita. ac in suis speciebus distincta. Alij dicunt omnia simul creata in materia. s. non in tali forma sicut in diebus sequentib' receperunt. ⁊ hec opinio magis sequitur ultimam litterā. sed prima magis sequitur rationem. **D**eus enim dupliciter operatur. aliq' nāqz facit mediante natura. ⁊ hec sunt successiue. aliqua facit per se imediate. ut creare. peccata dimittere. gratiam infunder'e. et huiusmodi. ⁊ talia sunt incōtinenti. ⁊ per fecte. ⁊ complete. **C**um ergo deus p'ncipiales res non produxerit mediante natura. s. imediate. ⁊ p' se u' q' in instanti fecerit eas pfectas. ⁊ cōpletas. tam in materia qz

in forma. **L**ocute sūt quattuor.
he pmitue rex creature. **T**e-
lam empireum. āgeli. materia
mundi. 7 tempus.

De distinctione creaturaraz
in gñali. Cap. 2.

Creatura mūdi triplex
est. s. cōpōralis tm. ut
elementa. spūalis tātum. ut an-
gelus. composita tātum ex his.
ut homo. **C**orporal quoz na-
tura distinguitur ī corpora lu-
cida. ut sydera. 7 opaca. ut ter-
ra 7 metalla. 7 h^o modi. atqz p
spicua. siue diaphana. ut aer 7
aqua.

Creature quedam fin
Grego. hñt esse tātum. ut la-
pides. quedā uiuere. ut arbo-
res. quedā sentire. ut aīalia. q̄
dā intelligere. ut homines 7 an-
geli.

Distinguit āt mūd^o tri-
plex. s. architypus. i. de^o. 7 d^o
ab archos qd est pnceps. 7 ty-
pus qd est figura. i. pncipalis
figura. qz ipse est exēplar mūdi
sensibilis. **I**te ē mūd^o q. d^o ma-
crocosmus. i. maior mūd^o. ve
ē iste mūd^o sensibilis. **I**te ē mū-
dus q. d^o microcosm^o. i. minor
mūdus. ut ē hō.

De his trib^o
Job. In mūdo erat. ecce p̄m^o.
Et mūdus p ipm fact^o ē. ecce
secūdu^o. **E**t mūdus eū n̄ cogno-
uit. ecce terciū. **D**ifferētia ē
int̄ eīm 7 elemētātū. 7 quintaz

effētū. **E**lm est p̄mā cōpōsibi-
lū. 7 nō cōpōsitū. n̄ nec terra
nec aqua. nec aer. nec ignis p̄
rū elm est. 7 simplex ap̄ nos.
qz int̄ se inuicē ista cōmūcēt. 7
māiā in ea p̄e ubi se cōfigūt.

Elemētātū est quōlibet corp^o
cōpōsituz ex q̄ttuor elemētis.

Sēntia est corpus p se diffe-
rēs ab oībus elemētis. 7 elemē-
tatis. tā in materia q̄s ī forma.
tā in nata q̄s in v̄tute nō hñs
in se cōtrarietate. n̄ nec cām
corruptōis.

Opera sex diez
put **M**oyles distinxit morta-
liter sic hñtur. **S**ignāt eiz rex
creatio de nihilo ipij iustifica-
tione. **F**irmamēti opatio boni
ppositi cōfirmatōes. **A**quarū
cōgregatio cordis adunatōz.

Syderū pfectio. exēpluz bone
opatiōis. **P**iscū 7 auū forma-
tio statū actōis 7 cōtēplatiōis.

Mois plasmatio rectitudinem
intētionis. **P**ost hoc uerō seq̄
septima dies eternitatis. s. re-
quies.

Est locus sūmus. i. ce-
lū ubi sola letitia. 7 ē infim^o. i.
infern^o. ubi sola tristitia. 7 est
medius. i. mundus in quo sunt
sūma sperāda. 7 infima metue-
da. **D**iabolus igit̄ a sūmo cor-
ruit. 7 in infimū detrusus est.
qa repādus non erat. **M**ō vō
a sūmo non cecidit. 7 in medio

collocat^r est ut esset ei loc^o q^o ascēderet per iustitiā. nel descēderet p culpā. **¶** *Ugo de scō vic. dicit q^o est aliq^o loc^o in q^o solū 7 sūmū bonū est. s. celū. aliq^o in quo solū 7 sūmū malū ē. s. infern^o. aliq^o in quo solum malū est. sed nō sūmū. s. purgātorii. aliq^o in quo bonū 7 malū est. sed neutrū sūmū. s. mūd^o iste.*

¶ *De distinctōe orbū tā celestiu qz eloz. Lap. 5*

Quorū poralis mūdi machina tota cōsistit in duobus. s. in natā celesti. 7 in natā elemētalī. Celestis at distinguit in tres celos pncipales. s. i celū cristalinū. 7 empiriū. 7 firmamētū. Intra firmamētū qd est celū stellatū cōtinent. 7. orbes planetarū. q sūt Saturn^o. Jupit^{er}. Mars. Sol. Ven^{er}. Mercur^o. Luna. noie at celi cristalinū. sine aquei. intelligit illa pō materie pme. q s^z p^m forma ta est in duos orbes. quoz por est p^mū mobile. Istoz orbū natura ē q oēs mouēt. excepto empirico qd getū est. Natura vō elemētalīs in q^otuor speras pncipales distinguit. s. Ignis. Aeris. Terre. 7 aque. Spera ignis tria habet infrestriū. s. supremū. qd uocat igneum. 7

mediū. 7 isimū. qd uocat olym piū. Similit^r aer tria hēt infrestriū. s. supremū qd uocatur ethereū. 7 mediū. ac isimū. qd uocat aereū. 7 in supremo ē caloz 7 lux pp solis ppingatē. Similit^r est in isimo. s. pp radiōz repulsionē a terra. In medio at infrestriū ad qd nō ptingere pōt repulsiō radiōz est frigiditas 7 obscuritas. in ibi vñr hieare demones q de trasi sūt in hūc aerē caliginosum. Ibi etiā sūt tēpestates. tonitrua. grādo. niuel. 7 silia. **¶** Ex his collige septē orbes terras 7 aquā ābiētes q oēs pnt uocari celi. Istos at excellit celū trinitatis ipse de^o q ē i oib^o 7 sup oia. **¶** Distātia dictoz orbū 7 planetarū hec est. A terra usqz ad lunam sūt miliaria. 15 625. hec sūt stadia. 1260. A luna usqz ad Mercurium sunt miliaria. 7912. 7 semisse. A Mercurio usqz ad Venere tātūde. A Venere usqz ad Solē sūt. 24 433. A Sole usqz ad Martē. sūt miliaria. 15 625. A Marte usqz ad Ionē. 6812. A Ionē usqz ad Saturnum tātūdem. A Saturno usqz ad firmamētum. 24 427. **¶** Ex his colligitur q a terra usqz ad celum stellaz sunt miliaria. 19375.

2° p^m

7
f
e
o
7
7
7

19375

De natura celoz et suprioru corporoz.

Cap. 4.

Celū est corpus purz natura simplicissimū. essentia subtilissimū. incorruptibilitate solidissimū. q̄ritate maximū. qualitate lucidū. dyaphanitate p̄spiciū. materia purissimā. figura sphericā. situ locali sup̄mū. ap̄titudine creaturaz ī se aliquaz cōtētiū. s̄ste p̄prietates tā celo cōueniūt ep̄ eo. q̄ p̄mo mobili. **S**ed p̄ hoc ē celū empir eū a motu est ex̄neū brōz spiritū hīraculū sp̄aliē sedes nūcupat. **C**elo aut̄ cristallino cōuenit sp̄aliter qd̄ ē motu uelocissimuz. ac in inferiora v̄tutis influxiū. **E**odē mō uicēdū est de firmamēto q̄ plurime sibi cōueniūt de p̄prietatibus supradictis. et insup ē aq̄z diuisiū ac stellis decoratum.

Corpa celestia diuidūt in lucēta. et n̄ lucēta. et dyaphana. **N**ā corpus lucēs ē sol. q̄ solus inter sydera lucet. **S**ed nō lucēta sūt ceterē stelle et planete que lumen suū a sole mutant.

Corpa v̄o dyaphana sunt oēs sp̄es celestes. **I**te sp̄es celestes eū mouēt n̄ mutāt locū. s̄ mo uēt in locis suis. **S**upiora insuūt in inferiora v̄tutē moti

uā. uegetatiuā. sēsitiuā. ac oīuz gnabiliū p̄ductiuā. **I**te s̄z careant q̄litatib⁹ elemētariib⁹. nō eim sūt calida uel frigida. sicca uel humida. tñ non insuūt sup libez arbutrū. nec hñt v̄tutem imutādi hoīs uolūtate. s̄z bene imutent atq̄ disponāt cōplexionē hominis aliqñ que uolūtate nō hñt cogere. sed magis et min⁹ in diuersis hoibus inclinare. **O**panē quoq̄z corpora supiora distinetiū cognitiōem diez s̄z lumē solis et distinctōz mēsiū s̄m lumen lune. ac distinctiōne ānoz s̄m motuz solis in aliquo circulo atq̄ distinctiōez tēporz s̄m uariāz cursū planetaz distātiā et cursū ascēsum et descēsum retrogradationē et statū.

Circulus quidē ē ī sp̄ra intersequēs eq̄noctiū q̄ intersectat ab eodē in duas p̄tes equales. et una medietas declinat v̄sus septētrionē. alia uersus austrū. et dicit ille circulus zodiacus. a zoi. qd̄ est vita. nā s̄z motū planetaz sub illa oīs uita sub rebus inferiorib⁹ est. uel dicitur a zodiacis qd̄ ē aiā. quia cum diuidatur in. 12. p̄tes equales. quelibet pars appellatur signū. et habet nōmē speciale a nomine animalis p̄prietatem aliquam cōueniē

rem tam ipsi q̄ animalis. uel pp
dispositionē stellaz fixaz in il
lis partibus ad modū anima
lis. **I**ste uero circulus dicitur
latine signifer. quia fert signa
uel q̄a diuiditur in ea. **A**b **A**ri
stotele uerō in hoc de genera
tione dicitur circulus obliquus.
ubi dicit q̄ fm accessum ⁊ re
cessum solis in obliquo circu
lo fiunt generationes ⁊ corru
ptiones in rebus. **N**omina uo
signorum. ⁊ ordinatio. ⁊ nume
rus in his uersibus notat.

Sunt aries. taurus. gemini.
cancer. leo. uirgo.
Libra. scorpius. architeueus
caper. amphora. piscis.

De natura stellaz in cōl.

Lap^{us}. .5.

Selle supreme in firma
mento figuratur. ⁊ cum illo
semp mouet. materia sunt pu
rissime. figura sperice. q̄ritate
magne. apparenia parue. qua
litate lucide. radiorū diffusine.
reꝝ inferiorū q̄natiue. a sole il
lumiatiōe receptiue. tenebra
rum expulsiue. q̄sto nox obscu
rior. t̄to plus sui manifestati
ue in p̄ntia solis sui occultati
ue. t̄pestatis ⁊ serenitatis cōci
tatiue. uiarum nauigantiū di
rectiue q̄sto soli coniūctiores.

tanto in cōl lucidiores. sed sin
gule minus apparentes. ut ps
in galacia claritate. quātitate.
differunt. ac uēute. **B**alinitia
ē multitudo puaz stellaz q̄si cō
tiguaz illi loco orbis ubi diffū
ditur lumen solis. **F**it aut̄ ecl
ypsis cum se soli luna subnectit.
ut tenebras efficiat. **N**ota q̄
omnes stelle eclipfantur. ⁊ b
uel a seipsis. uel a terra. uel a
planetis. **P**lanete enim dicunt
quādoq̄ retrogradi. quādoq̄
progressiui. quandoq̄ statio
narij. prout in eclipsis suis
diferi. mode mouentur. **P**la
nete sunt syder a inter celum ⁊
terram errantia. firmamento
contrariū cursum agentia. cur
su quem habent ab influxu p̄
mi mobilis mouentur directe.
sed cursu proprio mouent ob
lique nō sintilant. singuli suos
cōlores ⁊ circulos habent. ⁊ ta
men circulos aliorū ingrediūt.
⁊ istorū participāt qualitate.
cum sole itantes occultātur.
quanto terre propinquiores.
tanto circulos habet minores.
quanto sunt altiores. t̄to cur
sus eorum naturalis uidetur
esse tardior. **C**orpora eorum
nō sunt lucida. uel p̄spicua. sed
opaca. **A**lioquin nō eclipfarēt
se irance. **D**ot^{us} p̄mi mobilis. s.

nouē spere ab oriēte in occidē
 tē rediēs itez in oriētē dī rōa
 lis ad similitudinē mot⁹ rōnis in
 microcosmo qm̄ sit cōsideratō
 a creatore p̄ creaturas rediēs
 in cratore. ⁊ ibi sistēdo. Scōs
 mot⁹ firmamētī ⁊ planetariū ē
 huic cōtrari⁹ ab occidēte ī ori
 ētē rediēs in occidētes. q̄ dicit
 irrōalis. siue sensualis ad simi
 litudinē microcosmi q̄ ē a cor
 ruptibilib⁹ ad creatore. ⁊ itez
 rediēs ad corruptibilia.

De luce. Cap. 6.

Lux ē ut ait phis actus
 lucidi. s̄z qd̄ lucidū. Un̄
 sciēdū est q̄ lux est q̄litas acti
 ua corporis luminosi. sicut calor
 ignis. Lux quoqz dat ēē intelle
 ctioale corporib⁹ uel colorib⁹.
 sicut intellect⁹ agēs fātafmati
 bus dat esse intellectuale. Ipsa
 est mediū deferēs oīa q̄ a celo
 in nos descēdunt. Ipsa quoqz
 mutuat corpus nō lucēs a luci
 do. Ipsa est fm̄ phm̄ celi pur
 pura. maleficiōz inimica. nau
 gātū directio. ocul⁹ noctis. fa
 cies omniz rerum. Lux ut ait
 Aug⁹. rectū hēt incessū. vt nul
 lo mō incedat p̄ curuū. hec oī
 bus reb⁹ ⁊ deco:em̄ tribuit. ⁊
 absqz illa cūcta suut ignōta. et
 abscondita. s̄i Doens eim̄ eius est
 subit⁹. qz sine mora replet oīa.

hęc in sup̄ficie est corpis un
 brosi nō se p̄fūdīt nisi in corpē
 dyaphano. vñ s̄z corpis grossi
 tudinē uel subtilitatē magis et
 min⁹ p̄cipat. Lux eim̄ sine sui
 diminutōe ubiqz se diffundit.

Plēs pp̄rietates lucis habes
 infra de sole que illi cōueniūt
 inq̄tū lucet. Sciēdū est q̄ lux
 uocat in corpē luīoso lux. s̄z la
 men put ē cōicās alijs.

De planetis in spe. Cap. 7.

Saturn⁹ est a nobis fmo
 rissim⁹ frigid⁹ ⁊ siccus. 5
 hoc itelligas in effectū sicut in
 alijs planetis. Ex uicinitate
 ei⁹ calor solis remittit. Ex cō
 iūctōe eius cū Jone clar⁹ effi
 cī. cū naturalit̄ sit palidus no
 cius est. Ipso dīante tātā h̄z
 vtutē ut si īfluat in īferioza. se
 tus nascit mortificat⁹ aut de
 bilis. Plus nocet retrocedēdo
 q̄ p̄cedēdo. Adorat in quolz
 signo. 30. mētib⁹. ex quo seq̄ 30
 q̄ cursū suū cōplet. s. 30. ānis.

Jupiter est clarus. ⁊ q̄si ad
 instar lactis candidus in quali
 tatib⁹ est bene tēpatus. qz cali
 dus ⁊ humidus. In sup̄iori p̄ce
 assidue tēpat maliciam satur
 ni cū ascenderit in circulum sa
 turni. conerabit palozem. s̄z sic
 clarus. In quolibet signo mō
 ratur p̄ ānū. ⁊ ita cōplet cur 7

sum suum in. 12. annis. **M**ars
 calidus est et siccus. et ideo no-
 cius ex proprietatibus suis ho-
 mines incitat ad bellandum. et in-
 terpositione ueneris et Jouis
 eius nocitas reprimi. **S**igne
 apparet et radiosus. **I**n quolibet
 signo morat. 40. diebus. **S**ol
 dicitur octies maior terra ca-
 lidus et luminosus. eclipsis pa-
 titur. cois est omnibus. nube ce-
 latur. solus per se lucet. quod nul-
 li syderi magis competit. unde
 et nomen accepit. stellas illumi-
 nat. et tamen eas per suam pre-
 sentiam ab apparetia sui luis
 priuat. medius est planetarum.
 odiosus egris oculis. sed ama-
 bilis puris. tempora distinguit.
 locis imundis non inquat. terre-
 stria consolidat. gelida resoluit.
 flores aperit. fructus maturat.
 corpora dyaphana penetrat. non
 regedit. uisum retundit. uapo-
 res eleuat. hemispha uicissim per-
 lustrat. appropinquans nobis
 estatem facit. recedens uero hye-
 mem efficit. oculus est mundi.
In quolibet signo moratur. 30
 diebus. et .10. horis cursum per-
 annum facit motu proprio. sed di-
 ez perficit motu primo mobi-
 li. **V**enus est lucidus calidus
 et humidus. malitiam Martis
 temperat. semper comitat sole

et cuius precedit dicitur lucifer
 quando sequitur dicitur uesper
 colorem habet candentem et re-
 fulgentem electro similem. In-
 ter sydera plus splendet. com-
 plet cursum suum in. 34.8. die-
 bus. **M**ercurius semper cum
 sole graditur. nunquam ab eo plus
 30. gradibus distans. colorem
 habet radiantem. raro propter
 uicinitatem solis cernitur elo-
 quentia sub ipso est. aq. dicit
 uinari et pesse seminibus. cursum
 33.8. diebus. **L**una no-
 ctem illuminat. lumen mutuat.
 augmentum patitur et detrimen-
 tum. **I**nfima est inter planetas
 eclipsis patitur et efficit. ma-
 culas habet propter conuersiones
 eius quas cum inferioribus habet. **I**te
 corniculata interdum apparet
 ex eo quod pars eius illuminata
 a nobis absconditur. **R**egina
 celi appellatur. quia sol
 tamquam medius planetarum par-
 ticipat proprietates omnium. et eas
 ad lunam cuius lumine suo trans-
 mittit. **I**psa enim luna quecumque
 a sole sicut recipit influit. **C**um
 quod per eas tali modo uirtutes
 planetarum recipimus merito
Regina celi uocat. **H**is uisus per
 quod qui luna prima incedit opti-
 mum est semina iacere. quod tunc uir-
 tutes planetarum que sunt inferioribus

insunt. colligit. frigida e t hu-
mida. solem precedens minuit.
sed sequens crecit. t ab eo elo-
gatur accessus t recessus ma-
ris per ea causatur. **S**igna aut
zodiaci quolibet mese percur-
rit.

De natura elemētoꝝ.

Lap^o.

8.

Ignis consumit t inter-
minat i similitudinē suā
sibi appropinquātia cōuertit.
motū facit de cētro ad circū-
ferētiā. ardet t lucet in matia
aliena. sed nō in sua spera. **I**n-
feriora reducit ad supiora. qd
resoluit terrea i aquosa. aquo-
sa in aera. aera in se. **M**ollifi-
cat dura t indurat. mollia sub-
tiliat. ut pz in resōlutiōe gla-
ciei t cōdēlat. lutū depurat ut
in auro. t corūpit sicut ea que
cōsumit. frigefacit p accidens.
vt pz in aceto. est t penetrati-
uus. cōicariū. t durius. **I**te
ignis in spera sua nō lucet. qd
cōpact^o nō est. **N**ullū enī cor-
pus dyaphanū lucet. sed pot^o
est illuminabile. **S**i etiā ignis i
spera opacens esset eclipsaret
oēs stellas que supra ipsū sūt.
Ignis vō hic lucet apud nos
ppter materiā ordinatam in
qua est. hoc pz. qd vna cādella
alteri opposita vmbriam facit.

Aer subtilis. mobilis. pspici^o
p ispiratōes. t respiratōes. **E**a
loris cordis repatiū. decorat
volatilib^o. **L**oc^o impssiōnū. man-
sio spiritū dānatōꝝ. est t al-
terabilis. leuis. atq; rar^o. non
lucet. sicut nec aliq^o corp^o dy-
aphanū. s; est illuābilis. **A**q^o
sup celos eleuat. piscib^o deco-
rat. tēpestatib^o subijcitur. oīs
fontes t flumina ad mare con-
tinuāt. ad locū vnde uenerunt
reuertūt. **A**er i pbet aqua ifor-
mationē volatiliū ornamētum
t vegetabilib^o nutrimētū. t op-
tie est tenuabilis terminō alie
nō. sed minime finno pprio.
Aqua corp^o ē dyaphanū oī-
bus ē cōis in cristallū cōgelat.
iridez in nubib^o causat. sordes
purgat. ortos irrigat. febricit-
tates sua frigiditate t humi-
ditate delectat. naues uehit. lu-
mē recipit. ad suū pncipiū re-
currit. loca uacua subicit. lapi-
des cauat. ignē extinguit. t o-
lim mundū purgauit. **I**n mari
rubrō pplo dei cessit. de laterē
xpi fluxit. hāc xps in uinū mu-
tauit. ac de ipsa baptismi mate-
riā ordianit. **T**erra inf alia
ela ē ifima. nigra. magis despe-
cta. ponderosa. rotūda. elemē-
tis alijs circūdata. mū fructuū
radix plantaz. nutritrix aialū

edificiorū fūdamētū. mortuorū
receptaculum. machine mun-
dialis centrum. concludit in
se infernum. frigida. sicca. opa-
ca. corporis humani materia.
Semat metalla cētro. motū cē-
trū ex vaporib⁹ suis cōcutit. ī-
clusis herbis ⁊ florib⁹ albet.
⁊ decorat. cōtra eā motu cir-
culari celū cū syderib⁹ voluit.
ab hoib⁹ et iumētis calcat. ho-
rū terre quedā cōpetit fm cē-
lū. qdā fz sitū. qdā fz oteptū
qdā fz ornatū. qdā fz utilita-
tem.

De impressiōib⁹ aeris.

Lap⁹. .9.

Omniteres lz appareat
qsi stella. nō ē tū aliud q̄
vapor inflammat⁹ a incinitate
ignis. sic comas luīs fūdit. et
v̄ figurare mutatiōem regum.
aut bella. aut pestilētiās. **E**oro-
na ē alb⁹ circul⁹. q̄ q̄z appet
circa solē vel lunaz. aut stellas
alias. ⁊ cāt ex reliquijs nubū
p planetaz radios attractis ⁊
illuatis. talis ē circul⁹ figura
ē serenitatis. **A**ssub duplex ē
ascēdēs. ⁊ descēdēs. ascēdēs
fit ex vaporib⁹ inflāmati in
supmo aeris. ⁊ v̄ ascēdētē si-
cut si euolarēt sintille de for-
nace. **A**ssub verō descēdēs est
ignis retentus in nubē. q̄ tamē

expellit obuiāte nube frigida.
⁊ cadit continue. ppter qd̄ n̄
q̄ stella cadens sit longa. quia
reliq̄t ei⁹ vestigia post se. **N**u-
bes fiunt quando a v̄tute so-
lis exhibunt⁹ humorēs. seu uapo-
res de aquis ac paludib⁹. ⁊ lo-
cis hūidis. ⁊ ferūt sursum. **N**e-
bula est id qd̄ ex nubib⁹ aquā
pluētib⁹ religit. ⁊ nō nebula fz
Aristo. signum est serēnitatis.

Laligo est vapor tenebrosus.
que vulgo appellatur nebula.

Iste vapor n̄ eleuatur. fz p̄stq̄z
cōuertatur in nubes. vel i plu-
uiam deprimūt. ⁊ remanet in-
xta terram. **R**os est id quod

descendit ex vapore paruo. et
in descensu suo tardatur in p-
uis minucijs. **P**lumiā est aqua
descendens ex nubibus resolu-
tis. velocitatem habens sue de-
scensiois. ⁊ hoc guttatim. **P**ui-
na ex vaporē orido que cō-
gelatur anteq̄z ex ipso resol-
uatur aqua. **N**ix generatur
in nube calidissima. cuius con-
gelatio simul fit cum comersio-
ne in aquā. ⁊ ideo partes ei⁹
non inspissantur. **G**rādo ge-
neratur ex nube calidissima.
v̄tute solis multū eleuata. que
postq̄z in aquam resoluit. tunc
demuz in medio interistrictio
congelat. **T**onitruū est son⁹

naporis ficci egrediētis de nu
 be humida. uel in nube frigida
 ⁊ humida. ⁊ scindit q̄cquid in
 uent. **S**ris est lumen solis rece
 ptum in nube concava. ⁊ aquo
 sa ac soli ex aduerso opposita;
Glacies est aqua congelata.
Ventus est uapor terreus su
 perioza transcendens. ⁊ aerem
 fortiter percutiēdo impelles.
Venti sunt quattuor princi
 pales. **S**ubsolarius ab oriēte
 temperatus habēs a dextris
 uulturnum desiccantem. ⁊ a si
 nistris currum nubes generā
 tem. **I**tem a meridie est auster
 calidus q̄ flumia gignit ⁊ plu
 uias largas. habens a dextris
 affricum calidum. ⁊ a sinistris
 notbum tempatum quidem. s;̄
 pestilentias inducentem. **I**tem
 a septētrione est aquilo frigi
 dus habens a dextris grecum
 nites facientem ⁊ grandines.
 a sinistris boream nubes con
 stringentem. ac pluuias prohi
 bentem. **I**tē est Zepbyrus flo
 res producens. habens a dex
 tris circū tempestates. ac plu
 uias ⁊ tonitrua generantem a
 sinistris fauonum in oriēte nu
 bila. sed in meridie serena faci
 entem. **T**urbo est uent⁹ egre
 diens de nube in seipsū. ⁊ egre
 diens. uel duo uēti lateraliter

sibi occurrentes. seseq; iuxta
 terram orbiculr̄ inuoluentes.
Terremotus est uapor gros
 sissimus extractus de profundo
 terre non potens exire ppter
 supficiē terre. ⁊ illi⁹ soliditatē
 sicq; coarctatus in interiorib⁹
 ⁊ cavitatib⁹ terrā cōcutit.

De tēpore. Cap. io.
Temp⁹ est mēsurā mot⁹
 p̄nu mobilis. ⁊ h⁹ p̄. qz
 hic est tēp⁹. ⁊ nō in celo p̄. suā
 subāz. qz hic mutāt oīa. ⁊ non
 ibi. hic ē eim nūc hyems. nunc
 estas. nūc pax. nunc discordia.
 nūc trāq̄litas. nunc tempestas.
Mutabilitas rex ostēdit i h⁹
 q; ea q̄ p̄cipue mūdus āplectif.
 .i. sapia ⁊ potētia i oriēte cepe
 rūt. ⁊ trā hitabile p̄currerūt
 usq; ad occidētē. i signū q; oīa
 tēdūt ad occasū. **M**as studium
 sapie cepit in Egipto. postea
 fuit i grecia. post hoc Rome.
 deide i frācia. ⁊ i Anglia. **S**ilr
 regna p̄ fuerūt i oriēte. post i
Grecia. post apud Romanos.
 nūc potestas imperij residet in
 Germania. **P**rop̄tea **J**acobyne
 cōpat uitā nr̄am. ⁊ hec mutabi
 lia uaporis. **S**alomon sōno. **I**sa.
 baculo barūdineo. ⁊ liber re
 gū aque dilabēti. **D**ia ē it rē
 pus. ⁊ eū. ⁊ eternitatem. **M**ā
 tempus habet p̄ncipiū ⁊ finē.

Eū caret fine. sed non princi-
 pio. Eū caret utroq; ter-
 mino. q; est mēsurā intēmiata.
Este sūt etates mūdi. Prima
 est ab Adā usq; ad Noē. hīs
 iuxta hebreos ānos. 1656. sed
 fm. 72. interpretes hnt. 2242.
Scōda est a Noē usq; ad Abra-
 ham. hīs fm hebreos annos
 292. s; fm. 72. 1072. **T**ertia
 est ab Abraham usq; ad Da-
 uid. hīs annos fm hebreos.
 972. sed fm. 72. 1130. **Q**uar-
 ta est a David usq; ad trans-
 migrationē Babylonis. habēs
 ānos fm hebreos. 473. sed s;
 72. 485. **Q**uinta est a trās-
 migrationē Babylonis. usq; ad
 xpm. hīs ānos fm hebr. 585.
 s; s; 72. 578. **S**igit ab exordio
 mūdi usq; ad xpm fm hebre-
 os hēmus ānos. 3952. sed fm
 Hieronymū est hec cōputatō.
 fm vō. 72. quos greci sequūt.
 5508. **E**usebius at quē hōro-
 sius secutus est int utrosq; ice-
 dēs numerat ānos. 5198. quos
 pene oēs latini sequūt. **S**exta
 etas est a xpo usq; ad finē mū-
 di. **S**eptima est gescētū. 7 cō-
 currit cū sexta. **O**ctava ē re-
 surgētū. **P**orro fm hebr. i p-
 etate sūt gnationes. 10. **I**n 2^a
 .10. **I**n 3^a. 14. **I**n 4^a. 17. q; tam-
 a Dach. grā mysterij. 13. ponit.

In ta 13. **E**tates hois sūt iste.
 1. Prima ē infātia a natiuitate
 usq; ad. 7. ānos. **2^a** ē pueritia
 usq; ad. 14. ānos. **3^a** est adole-
 scētia a. 15. āno usq; ad. 28. **4^a**
 est iuuentus a. 28. usq; ad. 49.
5^a ē senect^{as} a. 50. usq; ad. 78.
6ª est decrepitas ab āno. 79.
 quousq; uita finit. **D**ignitas
 dñici diei notat in hoc q; fuit
 pma diez. **I**te ut dñ. erit ultia
 diez. **I**te nox illa nō precessit.
Ite nox illi nō succedit. **I**te ce-
 lū 7 terra in ea sūt creata. **I**te
 angelus in ea cōuersus est ad
 deū. **I**te primo data sunt in ea
 filijs Israhel mādata. ut dicit
 Origenes. **I**te in ea xps natus
 est. **I**te xps in ea surrexit. **I**te
 in ea spūs sanct^{us} dat^{us} ē aplīs.
Ite oēs in ea resurgemus atq;
 iudicabimur. **I**tem in ea conti-
 nuandū ē ppetuo in laude dei.
De āgelis in cōi. Cap. ii.
Angelus est fm **D**ama-
 scenū substantia intellec-
 tualis semp mobilis arbitrio
 libera incorporea deo mini-
 strās. immortalitātē suscipiēs s;
 grām non naturam. **S**ubstan-
 tia ponitur in hac. diffinitōne
 pro genere. 7 ponitur hoc ad
 differentiam accidentis. **I**ntel-
 ligitur etiam substantia quali-
 tercūq; composita ex eo q; est

pmo

7 q^o est Intellectualis dicitur
 potius q^m rationalis. quia ra-
 tio est virtus collativa cause 7
 causati. 7 ideo cōposita. ut ois
 homo est animal. for. 7 **Sylo-**
gism^o nihil aliud est q^m discursus
 a causa in causatum. Intel-
 lectus est de ratione sui. nec cō-
 positionem habet 7 collatio-
 nem. sed est sine inquisitione 7
 compositione. 7 ideo competit
 nature magis simplici p^o d^oa.
 ut est angelus. **Rō** aut^m d^oa est
 nature minus simplicis. s. hois
 semper mobilis. nō dico de lo-
 co ad locum sed mobilitas di-
 citur hic triplicem mobilitatē in
 angelo. s. nature. intelligentie.
 7 voluntatis. **Mobilitatē** enim
 habet nature. quia omne crea-
 tum v^oabile est in nihilum. nisi
 manu omnipotentie diuine cō-
 tineatur. **Mobilitatem** intelli-
 gentie habet. quia licet in an-
 gelo non sit vicissitudo intelli-
 gentie. quo ad scita in verbo.
 cum de form^a habeat intelle-
 ctum fm **Dio^o** potest tamē in
 eo esse vicissitudo intelligentie.
 quo ad cognitionem rerum in
 ppria natura. 7 quo ad discē-
 da. 7 hoc est q^o dicit **Aug^o** q^o
 omne creatum habens intelle-
 ctum intelligit unū post aliud.
Item in uoluntate mobilis est

angelus. quia non simul vult b^o
 7 illud. **Item** potest dici mobi-
 lis motu dilectionis. **Arbitrio**
 libera. hoc non dicitur ppter
 deflexionem ad bonū indiffe-
 renter. 7 ad malum. sed ppter
 liberam electionem eorū que
 uoluerit. vnde bonus angelus
 semper eligit libere bonum et
 angelus. malus libere 7 sine co-
 actione eligit malum. **In** cōpo-
 rea substātia d^oa. quia angelus
 habet pprietatē corporis. nō
 naturā. s. in loco contineris. **Tū**
 enim corpus sit in loco circū-
 spectiue 7 diffinitiuē. angelus
 tū est diffinitiuē in loco. **Deo**
 ministrās. **Ministerium** hic po-
 nitur p quo cuiq^o oblegō. 7 fm
 hūc modū tā assistētes q^m mi-
 nistrātes q^m etiā demones mi-
 nistrāe. **Immortalitatē** suscipiēs
 fz grām. nō naturā. qz rediret
 in nihilū. nisi p grām cōserua-
 tionis detineret. **Angelo** attri-
 buunt q^otuor. s. eēntie subtili-
 tas. intellect^o pspicacitas. libe-
 ri arbitrij facultas. discretō p-
 sonalis. **In** primis tril^o ouent
 aīa cū āgelo. **In** 4°. n. qz aīa nō
 ē psona. hēt et alia tria āgelus
 .s. vtuositatē in opādo. officio
 sitatē in ministrādo. imutabili-
 tatē post electionē. siue i bono.
 siue i malo. **Differētie** quat-

eudor assignat inf angelū 7 aiaz.
P¹ 7 pncipalis est penes eē na
 turale. qz aia ē unibilis corpi.
 ē actu sepata. āgel^o nō. **S**² est
 penes esse logicū. i. diffinitōz.
 qz aia rōnalis est. s3 āgel^o intel
 lectualis. **A**ia eim apprehēdit
 ingredō 7 cōferēdo. āgel^o vō
 intuēdo. **S**³ est penes esse meta
 phisicū. i. sepatū a materia. 7 a
 motu. qz āgelus nō hēt passibi
 lilitatē. nisi respectu supioz. aia
 vō respectu iferioz. qz imitat^r
 a sensibilib^o. **S**⁴ est penes esse
 theologici. qz aia uertibilis ē
 a bono in malū. 7 contrario.
 angelus vō nō. qz manet in eo
 ad qd se cōuertit. siue bonum
 sit. siue malū. **A**ngeli eim sē oēs
 siles in eo qz imortales. inuisi
 biles. indissolubiles. simplices.
 discreti psonis. icōmutabiles. i
 cōicabiles sunt alteri natat. s3
 dissimiles sunt in dōms grē et
 nature. **P**reterea dicit **D**io^o.
 qz in omni nasa spūali creata
 aliud est eētia. aliud est v̄tus.
 aliud est opatio.

De distinctione celestiu hier
 archiaz.

Cap. 12.

B Hierarchia triplex est. s.
 supcelestis. celestis. 7 sub

celestis. **S**upcelestis est in tri
 bus psonis. ut qdā dixerūt. et
 male. qz s̄m **D**io^o. **H**ierarchia
 dicit ordinē. 7 ille absolute nō
 est in tribus psonis. sed t̄mō
 ordo nature. **C**elestis est in or
 dinib^o āgelicis. **S**ubcelestis in
 hoibus sc̄is. **P**orro hierarchia
 celestis diuidit in supioz. me
 dia. 7 iferioz. **S**upioz cōtinet
 tres ordines. s. cherubin. sera
 phin. 7 thronos. quoz p̄mi cō
 siderāt dei bōitate. sc̄di dei v̄i
 tatē. tertij dei eq̄tate. **S**tes in p̄
 mis de^o amat ut charitas. In
 secūdis noscit. ut v̄itas. In ter
 tijs sedet. ut equitas. **M**edia
 cōtinet dñatōes. pncipatus. et
 potestates. quoz p̄mi regunt
 officia āgeloz sequētes capiti
 bus p̄sunt pp̄loz. **A**ltimi p̄rācē
 coercent demonū. **S**ec̄ in p̄mis
 deus dñat. ut maiestas. in se
 quētib^o regit. ut pncipatus. in
 vltimis tuet. ut salus. **I**nferioz
 hierarchia similis cōtinet tres
 ordines. scilicet. uirtutes. ar
 changelos. angelos. ad quorū
 p̄iores p̄tinet miraculorum
 operatio. **A**d secundos maioz
 negociorū denūciatio. **A**d ter
 tios humane custodie sollicitu
 do. **I**n p̄mis deus operatur
 ut v̄t. **I**n sc̄dis de^o fuelat. ut
 lux. **I**n tertijs mittit. ut ispirās.

Hec dicta sunt fm bñm Gre. 7 fm Ber. sed fm Dio. Cur- tures sunt medius ordo secūde hierarchie. 7 pncipatus p̄mus ordo tertie hierarchie. Sic at- tēdēdū q̄ in qualibet triū. hie- rarchiaz p̄missaz notat trini- tas diuinaz p̄sonaz. ut p̄z i ce- lesti hierarchia. tā supiori. q̄ media. q̄ etiaz inferiori.

De p̄prietatibus angelorū. Caplm. 13

Angeli fm Isidorū. sūt spuali subā facti. ante oēm creaturā creati. nata mu- tabiles conditi. sed cōtēplatiōe imutabiles facti. animo ipassi- biles. mente rōnales. felicitate securi. futuroz p̄scij. iusti mū- dū regunt. missi corpora aerea sumūt. in celestibus cōmorāt.

Ber. de eodem. Inuestigemus inuestigabilia. 7 p̄mo spūs esse potentes. gloriofos. beatos. di- stinctos in p̄sonis. dispositos i dignitate. ab initio stātes i or- dine suo. perfectos in gnē suo. imortalitate p̄petuos. mēte pu- ros. affectu benignos. religiōe pios. vnanimitate idiuifos. pa- ce securos. diuinis laudibus 7 obsequijs deditos. Itē fz Ber.

In angelis est dignitas creati- oms. grā cōfirmationis. amor creatoris. uisio diuinitatis. est

etiam in angelo per oīa. sicut supradictū est essentie subēli- tas. intelligētie p̄spicacitas. li- beri arbitrij facultas. agilita- tis uelocitas. p̄mpte oēs obe- diunt. maiores sine elatōne p̄- sumt. minores sine uitio subsūt. q̄ ad exteriora exeunt. ab inte- riori cōtēplatione nō recedūt. oēm uitatez inferioroz supiores p̄ticipant. non ecōtra. Qui ex- cellunt in natura p̄cedūt i grā 7 gloria. In eodē ordine alij eē- alijs digniores duplicē habē- uisione. i. matutinā. 7 uesperti- nā. Illuminatōes quas a supio- ribus recipiūt alijs tribuunt.

De p̄petatib⁹ 7 officijs sin- guloz ordinū. Cap. 14

Proptū est seraphin in amore ardes. 7 alios ad incēdiū diuini amoris pmoue- re. 7 in deum ordinare. formā diligendi erubere. Isti imedia- te deo iūgūtur. 7 ideo purius 7 sanctius in ipsos operantes theophanie deferūtur. ad aliū quoqz ex amātū nō diuertūt. Cherubin quoqz p̄mo 7 p̄nci- paliter relicēt diuini luis ra- dio p̄ eo q̄ uicini diuine 7 p̄- ne uitate iungūt. Istoz officiū est pmouere hoīes ad diuinā cognitionē. ideo dñr p̄re cetis lucere. qz plenitudinē luis quā

suscipiunt alijs inferioribus cōi-
cādo trāsūdūt. **A**broni dicūt
eo q̄ in eis dñs sedeat. ⁊ iudi-
cia sua p̄ eos det̄minat. **I**n his
ḡ p̄cipue relucet rectitudo di-
uini iudicij. **I**lli quoq̄ v̄ritatem
dei quā supra se accipiūt ad i-
feriores trāsūdūt. **D**ñatōnes
dñr̄ eo q̄ ceteris angelis do-
minat ⁊ ab omni opp̄ssioe sūt
liberi. ⁊ nulli inferiori subijciūt.
Moz̄ officij s̄z **G**regō est in
bello sp̄uali instruere qualiter
oporteat p̄latōis officij exer-
cere. ⁊ qualit̄ debeat subditis
dñari. **M**oz̄ officij ē s̄z **D**io
timore scr̄uili deposito in d̄cū
moueri. ⁊ sc̄ssāter ei famulari.
Priūcipatus subditis angelis
s̄sunt. ⁊ eos ad ministeriū di-
uini ex̄plendum dispenūt. Ad
hos p̄tinet s̄m **D**io. **S**uuer-
sale regimen v̄m̄ regni ⁊ gen-
tis ducere ad dei similitudinē.
Ministeriū quoq̄ eoz̄ est s̄m
Gregō. docere hōies. exhibe-
re reuerentiā v̄nicuiq̄ s̄m gra-
dū suū. **M**oz̄ ē officij est pro-
mouere hōies. ut nō p̄p̄t uti-
litatē p̄p̄uā. sed p̄pter solius
dei amorē ⁊ honorē faciāt i-
stitiam. **P**otestatis s̄m **I**lido.
Cirtutes aduerse subiecte sūt
ne mūdo tārū noceāt q̄tū cu-
piūt. **M**oz̄ officij s̄z **G**regō.

est illos q̄ in sp̄uali certamine
desudāt cōfortare. ⁊ ne sp̄uale
regnū amittant defendere. **E**t
s̄z **D**io ad ipsos spectat en-
gelos inferiores q̄tū possi-
bile est diuine potentie cōter-
mare. **C**irtutes sunt insatiga-
biles ad ex̄cutionem faciēdoz̄.
⁊ robusti ad p̄ceptōes mūoz̄.
Moz̄ officij est s̄m **D**io. do-
cere p̄latos ut facile ⁊ p̄leuerā-
ter que ad officij p̄lationis p̄-
tinent exequant. ⁊ sp̄ualia one-
ra sustineant patienter. Item p̄
istos miracula fiunt. ⁊ v̄ritates
faciendi mirabilia p̄fectis cō-
cedunt. **A**rch̄angelī s̄m̄i m̄ncij
nūcupātur. ⁊ s̄ma nūciāt. **M**o-
rū officij est s̄m **G**regō. ⁊ de
his que p̄tinent ad p̄nōtōem
fidei. ut de natiuitate x̄i. i. ⁊ de
factis ei⁹ hōies exp̄dūt. ⁊ de-
mones ab hōibus remouere.
s̄m **D**io p̄phetas reuelare.
Illi illuminatiōes quas a sup̄i-
oribus suscipiūt inferioribus
ānūciant. ⁊ per eosdem nobis.
Angeli sūt in celesti dispositōe
ultimi ⁊ hominibus magis p̄-
pinqui. **A**ngelus nomen ē offi-
cij. nō nature. **I**lli minora m̄n-
ciant. ⁊ hōies ad diuini cog-
nitiōis tucūt. ⁊ ut in se tūcāt in-
struunt. **I**lli se s̄m̄i extēdūt
p̄ dilectionē dei. ⁊ in semetip̄is

firmat p custodia sui. ac sub se
pgressiunt ad auxiliū pximi.

Nos autē assimilari debemus
seraphin p charitatē. cheru-
bin p cognitionē. thronis p eq-
tatē. vñationib⁹ carnē spūi sub
ingādo. pncipatib⁹ reuerētiaz
maiorib⁹ exhibēdo. potestati-
b⁹ tētatiōib⁹ diabolicis resistē-
do. Itē debem⁹ assimilari vtu-
tib⁹ p cōpassiōez. ar. chāgelis p
instructōez. angelis p obsequij
exhibitionem.

De cognitōe ⁊ motu āgeloz
Cap. 15

Angeli cognitōez habēt
matutinā. hoc est cogni-
tiōe rez in vbo. Itē vesptinā
.i. cognitōez rez i se. Itē meri-
dianā. i. spēā dei visiōe. Est ⁊
alia cognitio angelica. put ma-
iores indicāt minorib⁹ q p vi-
uinas theophenia s pceperūt.

Theophenia vō est ostēsiō ali-
cui⁹ cognoscibilis de deo p il-
luminatōez de deo veniētē. et
h⁹ pōt eē. uel in symbolis. l' fa-
cie ad faciē. Nota q. angel⁹ i
cognitōe rez in ppa nata co-
gnoscit plā simul. hitu. n̄ acu.

Circa incarnatōez ⁊ passiōē
xpi scuerūt āgeli subām facti.
sz nō oēs circūstācias. ut qre l'
quō. Preterea qctūqz angeli co-
gnoscit. noscūt remota sicut p

pinqua. qz cognitio eoz non p
sensū. sz p intellectū est. Sta-
tus angeli triplex est. s. innocen-
tie. grē. ⁊ glie. Distinguit mo-
tus angeloz tripli. s. m Dio.
circularis. rect⁹. ⁊ obliqu⁹. Cir-
cularis ē ab eodē i idē. ⁊ o idē
cētz imobilē. hūc motū habēt
angeli q imediate recipiūt illu-
minatōes a deo. ⁊ p illas reuer-
tūt ad deū. Itō āt uenit supi-
ori hierarchie tm̄. Itē motu re-
cto mouēt qn̄ pcedūt ad pui-
dētiā subiectoz recte oia trā-
seūtes. ⁊ ibi nō reuertūt ab eo
dē in deū. sed de uno ad aliud.

Itē est i angelis mot⁹ obliqu⁹
qn̄ cognitōem inferiorū quib⁹
puidēt reflectūt in deū pnci-
piū ⁊ finē pulchri ⁊ boni. No-
ta dīam inter assistere et mini-
strare. qz assistere est faciē cō-
tēplari. sic assistūt oēs bōi an-
geli. Itē assistere ē imediate re-
cipere illuatiōes a deo. sic assi-
stūt tm̄ tres pmi ordies. Item
assistere ē appropinquare deo
⁊ exneū esse ab exteri⁹ missiōe
sic assistūt quattuor pmi ordi-
nes. Administrare vero ē nūciār.
p tps oportuitate. ul' opari
pm officū. est n. ministrare nū-
cij uel officij. Erratū est circa
motū āgeloz trib⁹ modis. Di-
cebāt. n. qdā phi q. āgeli nūqz

1711

et pte. n. b.

mouent. sed mouēt speras. 7 p
 eas uolūtates hoīū. Itē dixē
 rūt qdaz alij q angel^o sit ī plu
 rib^o locis. 7 etiā ubi cūqz si uo
 luerit. Itē dixē rūt alij q. āge
 lus sic uenit de fine spacij q. n̄
 trāsīt media. s3 trāsiit. Illud
 quocqz p̄ternitēdum nō est q
 vñ^o qsqz ordo ab eo ueniat. ut
 fm q. respectu inferiorū ordi
 nū aliquid excellētius accepit in
 munere.

De p̄latione angelorum.

Cap. 16

PResunt qdā āgeli regio
 nibus. ut d̄r **Danieli. 7°.**
Priniceps grecorū 7 p̄nceps p̄
 sarum 7c. Quidā uo p̄sunt ec
 clesijs. **Apoc. 2°** Angelo ephesi
 ecclesie scribe. Itē alij p̄sunt p̄
 sonis. Actū. i2. Angelus petri
 credebāt ad hōstīū stare. qdā
 etiā spiritus maligni d̄r in
 tījs p̄sse. vñ uocat aliqz spūs
 supbie. 7 luxurie. 7 h^o mōi. que
 sūt p̄latōes p̄maneāt. ul^o q̄ cessēt
 post hāc uitā. Sciēdū est q. bie
 rarchie semp stabūt q̄stū ad ī
 stantiā beatitudinis. 7 q̄stū ad
 gradū dignitatis. 7 nobilitatē
 doni gratuiti ac nate. **Cessa
 bunt** p̄latōes angelice ad hoīes
 7 ad āgelos. quo ad actū regi
 minis fm gubernationē mūdi.
 7 electorū fm uā ad p̄uās. **P̄**

latio autem in demonibus. q^o
 ad officium insuleandi 7 iri idē
 di. 7 fm q. unis prouocat al
 terum in malitia. 7 hoc nō de
 struetur. **psal.** Superbia eorū
 qui te oderunt ascendit semp.
 nec destruetur. quo ad malitiā
 7 naturam. **Cessabunt** autem
 eorum p̄lationes quo ad offi
 cum tentandi eos qui sunt in
 uia. **In** hominibus etiam p̄la
 tiones euacuabuntur. quia nō
 erunt decani centuriones epli
 arche. 7 h^o modi. **In** creaturis
 similiter cessabunt p̄latōnes.
 qz supiora non mouebunt tūc
 inferiora sicut modo.

**De confirmatione ange
 lorum.**

Cap. 17

Confirmationē h3 ange
 lus ex tribus. s. ex na
 tura. grā. 7 glia. **Ex** natura. qz
 natura spūalis semel tātūz v̄ti
 bilis est. uel in bonū. uel ī malū
 nisi ex unione un^o cū altero. si
 cut p3 in aīa. que dū est ī cor
 pore potest mutari sepi^o d̄ bo
 no in malū. 7 oīra. soluta uerō
 non. **I**huus autē ratio est. qz
 natura spūritualis p̄pter suāz
 simplicitatem se totam conuer
 tit ad id quod eligit. quod nō
 facit natura unita. quā habet
 corp^o. **fratres.** **Ex** grā filii h3

cōfirmationē. qz si aliqd cōne-
 citur stabili eterno vinculo p
 petuo illa onexio semp manet.
Sic angeli colligati sūt stabili
 eterno. s. de hoc vinculo idisso
 lubili. s. charitatis. **Ap^o.** Cha-
 ritas nūqz excidit. **E**x gloria
 quoqz hāt eā. qz cū hēant per
 gloriā qui est forma cōplectiua
 angeli. i. desiderij nō vagāt ex
 ipm. ut querāt qcqz illo meli^o
 uel desiderabili. atqz iocūd^o.
Nihil. n. in creaturis inueniūt
 qd possit eos a fonte vie dul-
 ce. hinc auertere. **T**enedū est
 itaqz qz angeli boni ex libera-
 te arbitrij ad deū conuersi sta-
 tis fuerūt p grām ⁊ gloriāz in
 uolūtate confirmati fideles ac
 felices effecti. atqz in rōne illu-
 strati. ut nō solū cognoscerent
 res in ppo genere. sed etiaz in
 arte. hoc est in vbo. filius. n. dī
 esse ars pīs p quā opat. **A**cce-
 perūt aut in se pfectionē in uir-
 tute opatiua. sine exequat illā
 assūpto corpore. sine alia atqz
 pfectōez in uirtute cōteplati-
 ua qua quocūqz mittant intra
 deū currūt.

De custodia angelorum.
 Cap. 15.

Angeli nobis ad custo-
 diā deputati tenēt nos
 salutes ne cadamus. ⁊ cadentes

nos adiunāt ut surgamus. nec
 unqz nos deserūt etiā peccan-
 tes qu sint semp pati auxiliari
 si uolum^{us}. **H**oc tñ fallit in ob-
 stinatis a quoz custodia desi-
 tit angel^o actualit. parat^o est
 tñ custodire si redit uoluerit.
 qz nūqz deserit hō ex toto ab
 angelo. **N**ota qz xps habuit
 deputatū sibi angelū. sic ⁊ ha-
 bebūt antichrist^o quē lz ppter
 nimia obstinatōem suā non sic
 hiturus p motionē. habebit ta-
 men ad accusationē. **E**ffectus
 aut āgelice custodie multiplex
 est. **P**rim^o est ipedimenta boni
 ⁊ occasiones mali. ⁊ actōes pec-
 cādi remouere. **E**xodi. **M**ittā
 angelū precursorē q eusciet Je-
 huseū. **S**ecūds est tētatōes miti-
 gare. **D**an. 3°. **A**ngel^o domini
 descendit in fornacem ⁊ c. **T**er-
 tius est contra hostes uisibiles
 aduare. **4° Regū.** **S**idēse^o ui-
 dit castra angeloz. **Q**uartus
 est orationes nostras ⁊ elemo-
 slynas deo. p el. mēare. ⁊ p no-
 bis orare. **A**hobie. 12. **Q**uādo
 orabas cū lachrymis ⁊ c. **Q**ui-
 tus est uiam ostendere. **A**hob-
 bie 5°. **E**go sanus ducam ⁊ re-
 ducam ⁊ c. **S**extus est in agen-
 dis docere. **Z**acha. 2° de ange-
 lo qui instruxit euz de fabris.
Septim^o test se ipsum ⁊ alia se-

+ qstio bina

creta inelaf. **Thobie. 12.** Ego sum raphael angelus. **Ocau.** e a peccatis excitat. Actiu. Surge uelociter. Non est ad feruore excitare. **3. Regum. 19.** Surge comede. gradis eiz tibi restat uia. **Decim.** est solari. **Thobie 5.** Forti aio esto. i p xio e ut a deo cureris. **Undecimus** est de peccatis increpare. **Judith.** Dixit angelus populo **Israel.** Cur contra deum fecistis. **Duodecimus** est contrarias potestates arcere. ne tantum nocere ualeant quantum uolunt. **Thobie. 8.** Qualis angelus a simo deum hgauit. **Angeli** ferunt nobis pp tria. s. pp ruine sue reparatoes. qz hoies saluadi intrabunt in locu cadeciu angeloz. **Itz** pp meriti accidetalis cumulatione qd augetur in eis usqs ad die iudicij. **Itz** pp amoris erga nos demonstrationem. **Diony.** attribuit angelo tres actus. s. purgare illuminare et pficere. Purgat itaqz angeli remouedo fatasmata qz ipediunt illuminatione qua angelus ire die facere in nobis. **Un** tria remouet ab aia. s. ignoratia et uibila fatasmata ac falsas opiniones pbicaz romuz. reuelationi perariaz. **Illuminat** uero aiaz tripliciter ad sensuz. ut patet

qn aliquid manifestat in assumpto corpore. et hac potate et hz diabolus. **Itz** ad intellectu. et talis illuminatio soluz pfecta est. **Notanduz** aut qz angelus non illuminat intellectu efficiendo noua cognitione in aia. qz non pot intellectu noua spes creare nec hincz noui luminis creare uel excitare. s. nec eius intentione quo uult couertere pot. qz hoc contra natura liberi arbitrij. **Itz** n. tria requiruntur ut intellectus nri intelligat aliqd. s. species qua cognoscatur. et lumen in quo cognoscatur. et intentio qua couertat se intellectus sup specie. **Illuminat** aut angelus intellectu nruz excitado et disponedo et lumen diuinu i nobis transferedo. **Facit.** n. ut dictu e i fantasia transmutatione speciez coponedo et diuidedo s. exigentia rei qua uult reuelare. **Item** irradiat lumen intellectus sui fr illas spes ut moueat intellectu nruz. et sic plura et subtiliora uideri pat in lumine duplicato. **Itz** excitat intentione aie aliq motu ut ipa ouertat se sup illa fatasmata abstrahendo se ab alijs. **Proficiunt** aut. i. pmouet ad melius. **Sz** ut u angelus accedere possit affectu humanu triplr pot intelligi. s. efficiendo

uel mouendo uel excitando et adiuuando. Primo modo sol^o deus p^ot inflammare affectus .s. per effectum. Secundo modo ip^o desideratum inflamat .s. excitando et inuadendo. Tertio modo p^ot angelus affectu nostru incedere p motu. De istis habemus exemplū in naturis. qz primo ignis accedit ligna. Secundo modo ligna incendūt ignē. Et tertio q ligna igni apponit incendit ignem. **D**ifferentia ē inter mittere cogitationem et incendere. et mētem illuminare. qz cogitationē imitere est ut dicit Beda int^o creare et facere cogitationē. s. incendere est cogitationē iā factā inflāmare. Illuminare uero ē dare reuelatōes d^o aliquo occulto intelligibili.

De locutiōe angeloz. Cap. 17.
Uerbum triplex ē. s. mētis oris et operis. uerbo mentis loquitur deus angelo. et ecōtrario. Itē deus anime et ecōuerso. Itē deus diabolo et ecōuerso. cuius tñ intērio deum latere non p^ot. Verbo autē oris loquitur homo hōi corpore unico anime. Angelus uero hōmīni in corpore assumpto. s. uerbo operis loquitur de^o diabolo. et angelus diabolo. **D**e

locutiōe itaqz angeloz. **N**ota qz angelus loquitur d^o cū ex uilis in motū admiratiōis exurgit uel cū affectus suos ei p^osentat. quos tñ eū latere minime dubitat. Angelus uero loquitur angelo uerbo mentis sue. species ostendit. sed mediāte illuminatione quādā spūali irradiāte ab ip^o. Itē angelus facit quid coram angelo. quo facto intelligit qd non intelligebat. **E**t sic loquūtur dōms omib^o. s. maiores inferioribus et euer^o. Itē loquitur angelus angelo p cōcōationē diuini luminis ipm instruēdo. sic non loquunt oēs oibus nec oīa. sed tñ superiores inferioribus de his que p diuinas theophonias pcepūt. Loquitur at angelus hōi dupliciter. primo modo uerbo uocali in assumpto corpore. s. tunc sicut non profert sonum in organis materialibus s. naturā. ita nec circularit^{er} mutat mediū quēdamodū in uoce naturali. Vñ nō audit nisi ab illo ad quē ordinat. et simile ē in apparitionibus angeloz quos qdā uident. et alij eque propinqui non uident. ut apparet i Heliseo et puerō eius. Dicunt tñ alij qz angelus nūqz apparet uel apparuit. aut loquitur hōi i subie

cta creatura. s; intencionem sine similitudinem iponit in oculo eius. uel intencionē uocis ponit in aure eius. ⁊ ita recipit sensus cōis spēs illa s. ac deinde pueniunt ad imagiaciones. p^o hec ad intellectus. ⁊ hoc ē q; angelus dī apparere uel loqui hōi.

Secūdo modo loquitur angelus hōi p imp̄ssionē rez sensibilū moto instrumēto imagis. ⁊ sic loquitur uigilantibus ⁊ dormientibus. **I**te loquitur angelus diabolo. spēs sui intellectus ei sine aliqua illuminatione ostēdēdo. **I**te loquitur diabolus hōi dupliciter. **P**rimo modo sensū imutando. ⁊ hoc uel imaginatiōem alicuius rei imprimendo instrumēto uisus. uel obijciendo uisui similitudinem alicuius rei. **S**ecūdo modo loquitur diabolus homini p ipressionē rez sensibilium in instrumēto imaginis. ⁊ hoc facit qñq; uigilantibus qñq; dormientibus. ⁊ sic imittit cogitationē mali. cogitationē malā non pōt imittere que tū mala sit p cōsensu. **E**st ⁊ locutio aīaz. q; aīa loquitur deo p desiderū cuius affectiōnes nude sūt ⁊ apte oculis dei. **A**īa similit̄ angelo loquitur. **S**ed hoc p uoces corporis qual bñ p̄cipit angelus sicut ⁊ alia sen-

sibilia. vñ existēs aīa in corpore alia spāli potāte loquēdi ad angelos non indiget. s; hāc hēbit exuta ā corpore. **I**tem aīa loquitur diabolo. q; similitudines affectiōnū imprimunt sensibus ubi diabolus legit eas.

De spālib⁹ noīb⁹ angelorum Capitulum. 20.

De Michael Gabriel Raphael noībus. **S**ciēdū ē q; hec sūt ppria nomina archangeloz licz eoz interpretaciones cōueniant excellenti⁹. **M**ichael interpretat⁹ q; ut deus. **H**ic est de ordine principatum ⁊ attribuitur ei quattuor. .i. esse ppositū paradisi. .i. ecclesie. sicut ⁊ olim fuit princeps synagoge. **I**tem deferre aīas in paradisu s; hoc intellige q; gloriosi⁹ deferat q; alijs. **I**tes purgare cum dracone. .i. diabolo sicut legit⁹ in Apoc. **I**te uenit eī adiutorium populo dei. **G**abriel interpretatur fortitudo dei. **H**ic est de ordine archangelorum ⁊ merito. quia magna nunciavit. **R**aphael interpretat⁹ medicina dei. ⁊ de ordine angelorum est. qua unam personam custodiunt.

De casu angeli. Cap. 21.

Omnēs angelos fecit deus bonos n̄ tñ sumos. s; medius inter sumū bonū ⁊ bonū; cōmutabile qđ ē creaturā. ita q; si uerteret ad amādū deū q; supra se erat ascēderent ad statū gr̄e ⁊ gl̄ie. Si uero cōuerteretur ad bonum cōmutabile qđ fuit intra se hoc ipō irrueret in malū culpe ⁊ pene. qz nō ē uideat pcc̄i sine decore iustit̄ie

De sp̄ali casu. La. 22.

Quasi diabolus duplex fuit. s. sp̄ialis ⁊ localis. Sp̄itialis. qz cecidit de nate puritate. de flexibilitate liberi arbitrii ad cōmutabile bonū. De luce in tenebras. de sc̄ia ad iḡratiā. de inocētia ad culpā. de felicitate ad penā. ⁊ dilectione in odiū. Post casū n. factus est ipotes ⁊ obstinatus in malo ⁊ excecatus a uero. ⁊ deordinatus in bono. ⁊ infirmatus in uirtute. ⁊ exclusus a dei cōtēplatione. Preterea uolūtas ei⁹ ipia cōuersa ē ad hōis odiū ⁊ inuidiā. vñ toto conaie nitit̄ ad e⁹ subūsiōne p̄ tētātōez mltiplicē

De locali cāu. La. 23.

Quasi ēt diaboli localis fuit qz uel in infernū uel in caliginosus aerē q; ē in medio terti stitio aeris corruit. Demones ei; nō sūt in superiori pte. aeris

ne lumine gaudeāt. nec sunt in pte inferiori ne nimis extra nos leuiāt. Un̄ notādū ē q; in demōnibus ē tria considerare. s. naturā. officiū. ⁊ pcc̄m. Et nature qđ cōuenit locis sumus. i. celū in quo tāq; in loco cōgruo sunt creati. ⁊ postmodū in natura si stetitissent p̄ficiēdi.

Offo uero qđ hnt̄ exercendi hōines uenit locus mediū. i. aer caliginosus ubi ⁊ satis p̄pinqui sūt nobis ad tētādū. ⁊ tñ nō hnt̄ lumē ad gaudēdum.

Sz pcc̄o cōuenit locus infimus. s. infernus. Unde ⁊ demones post sinē mundi quando cessabit eoz officiū detru dēt simul in infernū. Dicūt qdā q; angelus cecidit secūda die. Sz cōioz ē opinio q; priā die subito p̄ creationē suā ceciderit. Dicit̄ cōiter q; decimus chorus āge loz cecidit. s; h̄ nō v̄r qz decē ordines angeloz fuerūt. s; q; tot de singulis ordinibus ceciderūt q; poterāt facere chorū unū. Nouē ordies angeloz s; quilibz ordo hēt suas legiones. Legio aut̄ angeloz bēt. 6666. unitates. Tot aut̄ i singulis ordinibus sunt legiones quot in legione sunt unitates.

De restauratiōe ruie. La. 24.

Angeloz ruina restaura

bit p saluādos. **Dicit** at Aug⁹
q tot saluabūtur hōies quot
angeli ceciderūt. **Greg.** uer o di
cit q tot homines saluabūtur
quot angeli pſiterūt. **Dixerūt**
ēt qdā q dno parietes erūt ī
celo. unus hominū ⁊ alius an
geloz ⁊ q ruina āgelica ſtaur
rabit p uirgines. ⁊ de alio pa
riete tot ſunt ſaluandi quot in
alio pariete ſt vginel ⁊ angeli.

Cur peccm̄ diaboli ſit irremiſſi
bile. Capitulu. 25.

Quare peccm̄ diaboli ſit ir
remiſſibile assignant plu
rime rōes. **Prima** ē qz ſz **Au⁹**
nll'o ſuggerēte peccauit. ⁊ ideo
nullo rparāte redibit. **Secūda**
ē ſz **Dama.** qz cōtra deſfor
mē intellectum peccauit. **Quā**
to aut nobilior ē cognitio tan
to peior eſt error. **Seruus.** n.
ſciēs uolūtātē dñi rē. **Tertia**
ſz eundem **Dama.** eſt qz ange
lus non eſt ſuſceptibilis penitē
tie vñ nec uenie. **Quarta** ē qz
in diabolo extincta eſt ſynderē
ſis quantum ad boni p̄motio
nem. **Quinta** eſt qz natura ſpi
ritualis ſemel tantū uer tibilis
eſt eo qz tota ſe comertat. qd
non facit homo qz caro ſemp
repugnat ſpiritu. **Status** aut
angelī mali triplex eſt ut pate
re potuit ex p̄dictis. **Prim⁹.** ſ.

nocentie. **Secundus** culpe. **Ter**
tius pene ⁊ miſerie.

De p̄petatib⁹ dmonū. L. 26.
Demonel aut ſunt ſpirite⁹
impuri. humani generis
inimici. mente rōales. in nequi
tā ſubtiles. cupidi nocendi. per
ſuperbiam tumidi. ſemp ī ſrau
de noui imutant ſenſus. inqui
nant affect⁹. nigilātes tur bāt.
dormientes per ſomnia ique
tant. morbos inferunt. tempe
ſtates conatant. in lucis ange
los ſe transformant. **Semper**
inferunz ſuum ſecum per tant.
in idolis diuinū officiū ſibi nſ
pāt. ſuper bonos dominari ap
petunt. magice artes per eos
fiūt. bonis ad exercitium dan
tur. ſemper ſim hominis inſi
diātur. **Triplex** acumine ingēt
demones. **Primo** ſubtilitate
nātūre. ⁊ hoc per cognitionem
uel per tinam. **Secundo** experie
tia temporū. **Tertio** reuelatiōe
ſuperioz ſpirituū. **Primo** mo
do intelligunt naturalia p̄ſentia
Secundo modo ſutura natura
lia. **Tertio** modo cognofcunt
uolūtaria. **Multipliciter** uero
diabolus nominatur per qd
⁊ p̄rietates ſue cognofcuntur.
Uocat enīz diabolus. qd inter
p̄retatur deſtuens qz deſiuit. ⁊
cor uic ſpūaliter. ⁊ localiter ſi

cue dictum est grece interpre-
 tatur diabolus clausus erga-
 stulo et hoc sibi conuenit. quia
 non permittitur tantum noce-
 re quantum uellet. **P**reterea
 fm etimologiam diabolus di-
 citur a dia quod est duo et bo-
 lus quod est morselus. qz duo
 occidit. s. corpus et animam. Item
 uocatur demon. i. sanguineus.
 et hoc pp peccu. uel sciens. quia
 uiget triplici scientia sicut deum
 est. Item Bellial quod inter pre-
 tatur absqz iugo. uel absqz do-
 mino. quia pro posse contra eu
 pugnat cum deberet ee subiec-
 tus. Item Belzebub quod inter-
 pretatur uir mulcarum. i. ani-
 rum peccatricum. qz relinquit
 nez spsum xpm. Item Satha-
 nas. i. aduersarius. vñ Petrus ad
 uisari uir diabolus. Item Behe-
 moth. i. bestia qz facit hoies be-
 stiales. Item Leviathan. i. addi-
 tametum eorum qui peccata pec-
 catis cumulant.

De malicia diaboli contra nos
 Capitulum. 27.

Diabolus nocet hoii multi-
 pliciter. quia p uolentiam.
 et hoc qnqz exterius corpus le-
 dendo sicut fecit Job. qnqz in-
 tra membra ledendo sicut i ob-
 sessis. et pp hoc dat paruilis
 angelus bonus ne diabolus in

his ledat eos et excedat. Item
 nocet p ipressionem imaginuz
 mala suggerendo uel p comotio-
 nes sanguinis ad peccu acce-
 dendo. uel sensus exteriores p
 obiectionem falsarum formaruz
 decipiendo. De his et similibus
 dicit Gregorius. Aut opprimedo rap-
 it. aut inuidiando circumolat.
 aut suadendo blandit. aut mi-
 nando terret. aut desperando
 frangit. aut per mittendo deci-
 pit. **D**iabolus decipit homi-
 nes quatuor modis. Primo sua-
 dendo bonum. et hoc pp maluz
 ut cum homini instabili suadet
 ingressum religionis. et hoc ut
 postmodum apostatet. Secun-
 do modo suadendo malum. et
 hoc sub spe boni. ut iurare p
 rebus alterius obseruandis.
Tertio modo dissuadendo bo-
 num tanqz nociuum ut cu dis-
 suadet bono uiro religionis igres-
 sum. ne de hoc peniteat et eg-
 grediens confundatur. Uel qn
 dissuadet alicui orationem uel
 elemosynaz. ne p hoc incurrat
 nanam gloriam. **Q**uarto dis-
 suadendo malu ut ducat ad pe-
 ius. ut qn dissuadet temperantiam
 in uictu et sono. ut p hoc indu-
 cat ad indiscretam abstinentiam
 quod peius est. **I**mpedit dia-
 bolus in effectu sue malitie m-

tis modis. s. quando q̄ per ter-
minum sine potestate a deo im-
positum. Item quando q̄ per
resistentiam honorum spirituum.

Habet. n. quolibz anima duos
angelos. vnum bonuz ad cu-
stodiam. alium malum ad exer-
citium. Item per arbitriuz ho-
minis non consentientis. Item
per peccati abominationez. qz
quadoqz demones nobilioris
nature peccata uilia detestaf.

Item pp cautelam omittit fa-
cere mala ut peius fiat. sicut
modo non uexat excomunica-
tos ut minus timeat tales sen-
tentiā. **U**trum uirtus tenta-
tionis uiuuatur in diabolo q̄
uincatur diuerse sunt opinio-
nes. **D**icunt enim quidam q̄
superatus in uno uitio ipm ui-
ctorem non possit amplius te-
tare de eodem uitio. sed alius
diabolus potest. **A**lij dicunt q̄
superatus de uno uitio nulluz
de illo uitio possit amplius te-
tare decetero.

Data est pote-
stas demonibus exercendi ma-
gicas artes multiplici ratione.

Primo ad fallendum fallaces
sicut egyptios et ipos magos.

Unde et que ipi p talem mo-
dum acturi sunt quasi comuni-
cādo predicant ut ibi. **T**ertius
perdet alium trāsiect^o maxia

regna. **S**ecundo ad mouendum
fideles. ne. s. tale quid pro ma-
gno desiderent. cū uideant etiā
malos facere b^o modi. **T**ertio
ad probandam et exercendam
patientiam et fidem iustorum.

De lucifero.

Cap.

28

De lucifero sciendum est
q̄ fuit de supremo or-
dine superioris hierarchie. ac in
illo ordine supremum gradum
tenuit. cui tāq̄ principi de sin-
gulis ordinibus magna multi-
tudo adbesit. quos omnes se-
cum traxit. victus est lucifer.
q̄a pre ceteris luxit. sueqz pul-
chritudinis consideratio eum
excecavit. **P**rimum hominem
tentauit. et uicit. **S**ecundum te-
tauit. et uict^o est. **P**otestatem tūc
amisit quaz ultimis tēporibus
recupabit. nūc religatus est. et
in fine soluetur. **P**eccatum lu-
ciferi fuit. q̄ se et suum bonum
primaruz dilexit excecatus. de
altitudine habita presumpsit. ac
propriam excellentiam abnuū.
quasi habiturus fuerit a se. nō
ab alio. et sine meritis hēre uol-
uit stare uel spere curz posset.
quoniam q̄ gracia apponeretur.
noluit dei similitudinem con-
cupiuit. nō qdē cā imitacōis. s; q̄

potatis. i. subditos habere. uo
lunt 7 nulli subiecte^o eē recipiunt.

Quid sit aia s3 distictōez. L. 29

Post naturam corporeaz
7 incorpoream dicendū ē
de natura ex utrisq3 cōposita
S3 primo ex parte mentis. se
cundo ex parte corporis. ter
tio ex parte totius hōis. De
aia igitur uidendū est quid sit
s3 d. ffinitionem. Porro a qb
dā diffinitur ut spūs. a qbuidā
ut aia. a quibusdā uero ut spi
ritus 7 aia. Inquantum igitur
aia naturam hēt spiritus diffi
nitur ab **Alexandro** in libro
de motu cordis. Ab **Aug^o** sic.
Aia ē s3ā incorporea intellec
tualis illuminationis capax ul
tima reuelatione pceptua. ulti
ma uero q3 mediantibus angel
pcepit. Ex hac diffinitione co
gnoscimus q3 spiritus huma
nus q3 ē aia inter oēs creatas
post angelos imediate illumi
natiōis diuine sit pceptua. Aia
uero inquātū aia sic diffinitur
a **Remigio**. Aia ē s3ā incorpo
rea reges corpus. Ex hac dif
finitione hēmus q3 aia sit cor
poris rector 7 motor. Itē aia
inquātū aia diffinitur a phō i
libro d aia sic. Aia ē endelchia
.i. actus corporis pbica orga
nici potentialiter uitā hētis.

Endelchia formā uel actus li
gnat. 7 dicitur hic actus prim^o
siue perfectio. Ex hac diffini
tione hēmus q3 aia unibilis est
corpori non omni s3 solo orga
nico 7 pbico. i. naturali ad su
sceptionem aie rōalis dispo
sitiō. Item aia inquātū est spiri
tus. 7 aia sic diffinitur ab **Aug^o**.

Aia ē omniū similitudo. Hec
diffinitio uata est p cōparati
onem aie ad creaturas. Aia. enī
ex sui natura ad suscipiendas
omniū rez tā corpaliū q3 spi
ritualiū similitudines apta ē.

S3 sciendū ē q3 qdā itelligi hnt
p opposita. ut tenebre p presē
tiam lucis. incorporalia p cor
poralia. 7 sic dē suscipere ani
ma spiritualiter rez similitu
dines. Item aie descriptio tā
lis est Anima est deiforme spi
raculum uite. Hec descriptio
datur secundum q3 anima com
paratur ad deum prout non
ex. traduce uel seminali ratio
ne propagatur. sed a deo cor
pori creando infunditur. 7 i
fundendo creatur. Item **Se
neca** sic diffinit animam. Ani
ma est spiritus intellectualis
ad beatitudinem in se 7 in cor
pore ordinatus. Hec diffini
tio est in reuelatione anime ad
fuiem s3 q3 nō solum separata

beatificatur in se sicut angelus.
imo in corpore glorificato ipsi bea-
tudo ampliat.

Quid sit anima secundum rem.

Lap. 30.

Quid sit anima secundum rem di-
uersas uidetur sententias
philosophi protulisse. **Plato** eius
dicit animam numerum sed ipsum mo-
ueretur. **Aristoteles** uelchiam **Pi-
tagoras** et **Pythagoras**. **Hippocra-
tes** spiritum tenuem. **Rabbanus**
lucem. **Democritus** spiritus ex
aethere compositum. **Acconio**
mure hypereus igneum uigo-
rem. **Pannides** dicit eas de
terra et igne esse. **Epicurus**
autem ex aere et igne. Inter has
diuersitates nos sequimur di-
cta sanctorum et catholicorum ma-
gistroz dicentium quod anima est sub-
stantialis et rationalis ad inuiscan-
dum corpus humanum de nihilo
creata. Creata est inquam anima per-
fectibilis et imperfecta quantum ad
sciam et uirtutes. perfectissima tamen
et quantum ad potentias naturales.
Et quod incorporea est sensui non
est subiecta. neque scilicet dimensionem
est excessiua. Quantitate enim
habet anima ut dicit **Augustinus** non di-
mensiua. sed potentia et uirtualem.
Et quod simplex est anima. ideo
nec augmenti. nec decrementi est
susceptiua. quod nec in corpore ma-

iori maiori. nec in minori minor
reperitur. ut dicit **Augustinus**. Adul-
teritudo potentiarum in anima non potest
maioritate in aere natura. sed mul-
tipliciter effectus. Anima etiam est uita
perpetua. scilicet memoria. intelligentia
et uoluntate. ad imaginem
dei facta capax uirtutis et uir-
tutis. susceptibilis pene. uel primum
arbitrio libera. potentis et huius-
modi et affectibus decorata. ca-
ret pondere. et figura et calore
passibilis et mutabilis est eo ma-
gna est. quo capax est eternita-
tis. eo recta quo naturaliter ap-
petens est bonitatis. eo bona quo
principes est diuinitatis.

Quid sit anima secundum nomen.

Lap. 31.

Anima dicitur in quantum corpus
aiat et inuiscat. **Ades** in-
quantum recolit. **Animum** dicitur uult. **Ratio**
dicitur recte iudicat. **Spiritus** dicitur spi-
rat. licet quod spirituale naturaliter habet. **Sens**
dicitur sentit. **Memoria** dicitur recordat.
Uoluntas dicitur cōsētit. **Hec** noia
diuersa sunt anime. non per eentia pla-
nitate. sed per effectum multiplicita-
te et operationem. **De** anima ab a quo
est sine. et nemes quo est sanguis. eo
quod sit sine sanguine. **Uel** dicitur ab
an quo est uita. et mene quo est tri-
butio. eo quod anima uitam tribuit.

De triplici anima. Lap. 32.

Actus anime triplex est. scilicet.

uegetare, sentiū. ⁊ ratiocinari.
 ⁊ s̄m hoc distinguit aie poten-
 tia tripliciter. s. uegetabilis, sen-
 sibilis, ⁊ rōnalis. **De q̄b̄** dicit
Ambro^o. q̄ aia uegetabilis ap-
 petit esse, sensibilis b̄n̄ eē. rōal̄
 at̄ optio eē. ⁊ iō nūq̄s q̄scit vo-
 nec optio cōiūgat. ⁊ pp hoc ni-
 amoris mouet in deū. ut i ip̄o
 sūme delectet. **De tres poten-
 tie in diuersis substantijs tres**
aie dici p̄nt. Nā uegetabilis ē
 aia i plātis, sensibilis in h̄uris.
 rōnalis uero in hoib̄. **In hoie**
at̄ p̄dicte tres aie una sūt esse-
tia s̄z differūt in potētijis. nec
 obstat q̄ in hoie successiue, ac
 diuersis tēporib̄ manifestāt.
 h̄o eis ē a v̄tute formatiua que
 rōalit̄ p̄us disponit ad uitā q̄z
 ad sēsū. ⁊ p̄us ad sensum q̄z ad
 rōez. p̄fertim cū natura n̄ subi-
 to, s̄z paulatī ⁊ successiue op̄et.
Quā at̄ aia rōalis infūdīt corpi
 p̄dicte p̄o infuse n̄ h̄nt actiōes
 suas. deinceps a v̄tute forma-
 tiua. s̄z ab ipsa aia. **Aia** quoq̄z
 duas p̄mas potētias. s. uegeta-
 bilē. ⁊ sensibilē exercet tātū in
 corpe. **Aia** uegetabilis ⁊ sensibilis
 nō debēt dici aie i hoie. s̄z po-
 tētie. nec aia uegetabilis i aiali
 dicēda est aia. sed potētia. **Aia**
 aut̄ uegetabilis in plāta dicen-
 da est aia. non potētia.

De potentia aie uegetatiue.
 Cap. 33

A Nima uegetabilis tres
 h̄z potētias. s. ḡn̄ratiuam.
 nutritiuā. ⁊ augmeētatiuā. **Pr̄-**
ma est ad sp̄i cōseruationez.
Secunda est ad cōseruatiōem
 indinidui. **Tercia** est ad perfe-
 ctionem subiecti. **Vir̄tuti** autē
 nutritiue quattuor deseruiunt
 . s. uirtus attractiua que assu-
 mit necessaria in nutrimento:
Itē digestiua que sepat conue-
 niens ab incōuenienti in alimē-
 to. **Itē** retētiua que cibū taz
 diu retinet in uno loco. donec
 debitā recipiat alterationem.
Itē expulsiua que expellit qd̄
 sup̄fluum est in nutrimento. s̄z atē
 oēs has est appetitiua.

De potētijis aie apprehēsi-
uis. Cap. 34.

A Nima sensibilis dupli-
 cē h̄z potētia. s. apprehē-
 siuā. ⁊ motiuā. apprehēsiua di-
 uiditur in apprehēsiuā de fo-
 ris. ⁊ apprehēsiuā de intus. **Vi-**
res apprehēsiuē de foris sunt
 quinq̄z sensus particulares. s.
 uisus. auditus ⁊c. uel potētie
 exteriores. **Vir̄tes** autem ap-
 prehēsiuē de intus sunt quinq̄z
 potētie interiores sensibiles.
 que sunt cōis sensus. imagina-
 tio. estimatio. fantasia. ⁊ memo-

ria Tradit Perhipathetici
oēs uires istas organicas esse.
7 q̄ per instrumenta corpora
lia suas operationes perficiūt
eo q̄ sint circa particularia tā
tum. Omnis enim fortuna par
ticularis in materia aliena est.
quoniam forma sine omni ma
teria accepta uniuersalis est.
circa quam operatur intelle
ctus. Ita facile est uidere in se
sibus particularibus. quoniam
illi non apprehendunt nisi per
rei sensibilis p̄ntiam. De uir
tutibus autem interiorib⁹ que
sē imaginatio. estimatio. fanta
sia idem est. quoniam in illis
omnibus est apprehensio for
me singularis s̄m sicut p̄rium
7 lineamenta. 7 quātitatē. Om
nes iste potentie passiuē sunt.
7 patiuntur a formis et indiui
duis que sunt principia cogni
tionis sensibilis. sensibilis di
co quia duplex est cognitō in
tellecualis que oritur ex eo q̄
proprie per intellectum habet
dignosci. ut formē conueniētes
7 huiusmodi. Sensibilis que p
uenit ex indiuiduis 7 obiectis
sensuum particulariū que sunt
principia cognitionis sensibi
lis. Sciendūz p̄terea q̄ nulla
potentia apprehensiuā sensibilis
retinet id quod apprehendit.

imo qd̄ una apphēdit alia reti
net. Notādū ḡ q̄ alia uires
est que bene tenet. alia que bñ
recipit. 7 ista que bene tenet p
ficiat sicco 7 frigido. sed illa q̄
bñ recipit perficit humido.

De sensibus particularib⁹.

Lap.

35

Sensus particularis i qnq̄
diuidit. s̄. in visu. auditū
gustū. odoratū. 7 tactū. q̄ i mul
tis conueniūt. 7 in multis diffe
rūt. Conueniūt. n. qnq̄ sensus i
hō q̄ sūt uires passiuē. Sētim⁹
. n. intra suscipiētes. n̄ ex mite
tes. Sensibile. n. positū supra se
sum n̄ sērit. Oēs sensus sē p̄ce
ptibiles singulariū nō uniu. ad
quelibet sensum extendūt ner
ui duo. unus ad sentiēdum qui
agitur contra exteriora. 7 ali⁹
ad motum uoluntariū qui agit
ut ius anime interior. 7 ad or
ganum dirigit intentionem. In
omni sensu oēs esse proportio
nē sensibilis ad sensum. quia in
medijs delectantur. 7 in extre
mis corrūpūtur. Ad sentiēdū
aliquid oportet esse obiectū p̄ns
7 mediū deferens. et organum
sanū atq̄ conueniēs. 7 aie itērio
actualis. Omnes sensus unam
habēt originem s̄m sensum cō
muniē a quo. uelut a centro q̄si
linee quedā exeunt. Differūt

etiā sensus particularis in mul-
tis. nā quilibet habet spāle in-
strumētū. **Differūt etiā in ob-**
iectis. differūt in medio diffe-
rente. qz tactus et gustus hnt
mediū intrinsecū. ⁊ alij extrin-
secus. **Differunt in uelocitate**
apprehēdēdi. qz uisus ē citissi-
me apprehēsiōis. ⁊ remota ap-
prehēdit. **Differūt situ.** qz uisus
est supremus. post auditū.
deinde alij per ordinē. **Diffe-**
runt utilitate. qz gustū ⁊ tactus
maxime sunt necessarij ad cō-
seruationē indiuidij ⁊ speciei.
Gustus. n. discernit cibuz per
quē suat aīal a nociuo. ⁊ tactū
discernit qualitates sensatoz.
sicut calide ⁊ frigide. ⁊ hūmōi.
ut aīal uehinet extrema taliū
qualitatū ne corruptōez incur-
rat. **Differūt gūalitate.** qz tac-
tus est gūalioz. cū nō hēat or-
ganū determinatū. sed ī oibus
mēbris fit. **Differūt etiā in i-**
mpressionū retēione. sensus eim
grossiores. forti⁹ retinet suas
impressiones. sicut ps in tactu.
Nota qz uidemus in su ⁊ ocu-
lo. sed differenter. nā visu ui-
demus effectiue. siue formalitē.
sed oculo uidem⁹ instrumēta-
liter. **Eodē mō** dicēdum est de
ceteris sensib⁹. **Sciā** alienatur a
sensibus tripliciter. **Primo in**

somno. **Secundo** in extasi imaginis in
morte maxime.

De sensu cōi. Cap. 36.

Sensus cōis est potentia
que omnium sensuum particu-
larium obiecta apprehendit. **Oms**
enim sensus exteriores a sensu
cōi interiori uelut a cetero parti-
cularitē exeūt. ⁊ sensatoz suoz
similitudines ad sensū cōm re-
ducūt quo mediante de singu-
loz proprietatib⁹ iudicat ⁊ dicer-
nūt. **Cū** sciēdū qz sensus cōis ē
fons ex quo oēs sensus oriunt⁹
ad quē oīs mot⁹ sensibilium re-
fertur sicut ad ultimū finem.
Hec potentia quedā hēt inq̄tū
est sensus. ⁊ quedā inq̄tū cōis
est. inq̄tū. n. sensus est habet
reciperē rez spēs sine materia.
⁊ tū p̄tē materia. inq̄tū. cō-
munit est habet duo. quorum
vnū est iudiciū sensibilium p̄ qd
nos apprehendimus nos uidere
qñ uidemus. ⁊ audire quando
audimus. ⁊ sic de alijs. **Si** enī
hoc iudiciū nō esset in aīalib⁹.
non satis esset uidere ⁊ audire
utile. ⁊ s̄m alios sensus appre-
hendere. **Scōm** est cōpare p̄ta
sensata dicēdo unū esse dulce.
⁊ aliud dulcius esse. ⁊ hoc idēo
sensus cōis habet. qz ad ipsuz
referūt omnium p̄poz sensuum
sensata. **Hec** virtus in anteriori

pte cerebri ponit i loco ubi cō
currūt nervi sensitivi quōq; sen
suū q; loc^o medullosus ⁊ humi
dus est.

De ni imaginatiua.

Cap. 37.

Utrius imaginatiua ē po
tentia apprehēsiua. i qua
imagines rez sensibiliū refer
uant. Nec vtrius plus abstrahit
q̄ sensus. q̄ sensus non accipit
formā. nisi p̄te re. illa autē re
seruat formā etiā re absēte. In
hoc etiā imaginatiō differt a
sensu cōi. q̄ sensus cōis p̄tia
rei exterioris indiget sicut sen
sus p̄ticularis. Ista autē virtus
i. imaginatiō elabur^o formaz
uocat. q̄ in ea sicut dictum est
foimē a p̄ticularib^o sensib^o re
cepte retinēt. hec potētia in an
teriori pte cerebri seu interiori.
sicut ⁊ sensus cōis ponit. ⁊ hic
inaior est duricies ex frigidit̄
tate cerebri pueniēs. ubi ⁊ ima
ginatiua retinet imp̄ssiones a
sensu cōi receptas.

De ni estimatiua.

Cap. 38

Quasi estimatiua v̄t^o q̄ a for^o
acq̄sita intētiōes elicit q̄
a sensu n̄ p̄cipiūt. s̄m quā ouis
fugit lupū. ⁊ lup^o miseret filio
suo. hoc autē nō posset fieri nisi
lup^o hēret cognitionē ei^o indi

uidui. ⁊ q̄ hoc indiuiduū sit na
tus ei^o. sicut ⁊ ouis app̄hendit
lupū sibi nociuū. Ista v̄o n̄ p̄t
fieri p̄ sensū. Estimatiua differt
ab imaginatiōe. qm̄ imagina
tiō solū retinet formas app̄hē
siās p̄ sensū eōdem. ⁊ ad imagina
tiōnē solā nō seq̄ affect^o mi
serie uel tristitie. uel fuga. uel
insecutio. Ad estimatiōnē autē
statim seq̄ q̄dlibet istoz. vñ si
cut intellectus practicus se hēt
ad speculatiōnē. ita se hz esti
matiua ad imaginatiōnē. ⁊ p̄
hoc estimatiua nō penit^o app̄
hensiua est. sed etiā motiua p̄
hoc q̄ determinat ad qd̄ mo
ueri debeat aial. ⁊ a quo fuge
re. cū. n. aial mouet ad cibū oz
imaginē cibi in aiali esse. Sed
estimatiua nō solū mouet. imō
ēt app̄hēdit. Oportet igr̄ aial
hēre estimatiōnez qua moueat.
Officiū estimatiue est apprehē
dere intētiōes. nō qdē rōnis.
s̄ nature. Cū nō app̄hēdit qd̄
sit similis. aut nomē. aut v̄bz.
uel amicitiam. uel inimicitia. cō
mode ul̄ incōmode. sicut victū
est. Nec vtrius ponit in p̄te
medie cellule cerebri q̄ calida ē
ex motu multū spūs ad ipsam.

De fantasia. Cap. 39.

Fantasia est potētia com
ponēs imagines cū ima

gimbus, et imagines cum intentionibus. **C**oponit inquam fantasia imagines cum imaginibus, ut est apprehendere aliquid esse album vel nigrum, vel diuersas formas componere vel fingere chimeras.

Coponit et imagines cum intentionibus, ut cum apprehendit omnis formam lupinam esse fugendam. **C**oponit et intentiones cum intentionibus, ut per in oue que apprehendit nato suo prebenda esse libera et alienum esse repellendum.

Per fantasiam maior habet cognitio que potest haberi in anima sensibili que est in brutis, per hanc enim non solum scit presentia, sed et prouidet sibi in futurum. **P**er hanc enim quedam animalia faciunt sibi castas, et de cibo prouident in longinquum, per hanc vero illo scit quod sit, idem et de alio quod sit aliud, et sic de eo omni de quo sententia profert per modum affirmatiouis et negatiouis.

Per hanc quoque uidemus aliquid eligere animalia, et aliquid refutare. **A**d electionem et refutationem perexigit scientia et discretio, et ideo multi dixerunt quod fantasia est aliquid rationis, sed diuinus non esse ueram electorem anime sensibilis, sed aliquid simile. **H**ec a uulgo in homine uocatur cogitatio, cum tamen cogitare proprie sit rationis.

Fantasia operatur in sono sicut in uigilia, **Q**uod autem in somnis

res uidentur esse presentes, hoc est a fit reuersio ad sensum ceterum. **I**ta potentia quam coniuncta est rationi incutit est in homine, tunc accipit a ratione et operandi regimen a ratione. **S**ed quod ratio diuersificat secundum diuersitatem eorum de quibus ratio cinatio fit, ideo per operationes fantasie multiplicatur in homine ualde.

Ubi autem fantasia non est cum ratione, ut est in brutis, tunc regitur solum secundum istam cum nature. **E**t quod natura uno modo est in brutis spiritum unam, ideo conceptio fantasie operatur in talibus uno modo.

Et inde est quod ois bruto facit uno modo iudicium suum.

Dixerunt quodam philosophi quod iste uirtus in brutis potius agitur quam agant, sed in homine potius agunt quam agant, quod bruta mouentur secundum impetum et impulsum appetitus naturalis.

Notandum autem humane reguntur secundum regimen rationis.

Notandum quod melancholici et infirmi, et amantes multas habent fantasias, sed hoc non est ex illustratioue que fit per imagines reze sensibilium, sed ex passionibus nature et confusione spiritus ascendenti ad cerebrum et caput turbatum.

Tales enim spiritus diuersarum imaginum inuolutiones faciunt et generant horribiles uisiones et conceptiones.

Preterea scitendum quod bruta citius recipiunt influxum

pmi motoris q̄s hoies. sicut p̄s
 in formica que q̄n cibū colligit
 infra tres dies non pluit. Et
 gallus cantus suū p̄ tepus ua-
 riat. qz imitationē aure ex in-
 fluxiōe pmi motoris p̄sentit.
Hic dicitur hec est rō. q̄n hoies
 multū occupāt circa cōceptio-
 nes suas cōferēdo ⁊ opponēdo
 ⁊ diuidēdo. quare influxiones
 pmi motoris nō capiūt ita ci-
 to sicut bruta que nō sic occu-
 pant in suis cōceptiōib⁹. nec s̄z
 illas opant. s̄z tātū p̄m intelle-
 ctū nature. **I**ta uis. s. fantasia
 plurimū impedit intellectū eō
 q̄ min⁹ occupat aiaz oppositiōe
 ⁊ diuisione imaginū. nō solū ac-
 ceptay a sensib⁹. s̄z et fictarū.
 maxime autē impedit itellectū.
 q̄n aliqd de celestib⁹ et diuinis
 impmit ei. ⁊ hoc ideo. qz cōce-
 ptiones tales intellect⁹ nō pōt
 ferre. nec sūt similes imagina-
 tionibus ⁊ fictiōibus fantasie.
Fantasia uero ponit in medio
 medie cellule cerebri tāq̄ cōt̄z
 inter memoratiuā ⁊ imaginati-
 uam. quia fantasia conuertit se
 tam super formas quas acci-
 pit imaginatiua per sensum q̄s
 super intēctiones quas reſuat
 memoria. ⁊ tūc istas formas ac
 intēctiones diuidit. ac compo-
 nit.

De memoria.

Cap.

.40.

Memoria autem est reposi-
 torium preteritorum. **R**e-
 seruat enim memoria intēctio-
 nes per estimatiōē a figuris
 rerum elicitas. **A**nima per me-
 moriam mediantib⁹ reb⁹ senti-
 bilib⁹ in ipsas reddit res senti-
 biles que sunt extra ipsā. ⁊ pp̄
 hoc oportet actū memorie tu-
 as precedere opationes. quaz
 una est hoc esse receptū. et hec
 est operatio sensus cōmūis. ⁊
 in hoc memoria incipit. secūda
 est hoc esse conseruatum apud
 nos qd̄ sit per imaginationes.
Oportet etiam q̄ ante memo-
 riā quedaz uirtus opetur que
 ex figuris rerū diuidat rerū
 intēctiones singulares. **D**iffe-
 rūt imaginatio ⁊ memoria ga
 ista conseruat species rerum.
 hec conseruat intēctiones spe-
 cierum. **S**ciendum quoq̄ qz
 memoria differt a reminiscen-
 tia. quia memoria discrete ⁊ di-
 stincte reuertitur ad res com-
 ponendo intēctiones distinctas
 cum imaginibus. **R**eminiscen-
 tia siue recordatio est motus
 q̄si incept⁹ ⁊ abscessus p̄ obli-
 uionē. ⁊ est cū collatiōe teporis
 ⁊ loci ⁊ h⁹ modi. **R**eminiscētie.

enim mod^o nō est uniformis, s; causat i plurib⁹ principijs circūstātib⁹ id ē ppe est reminiſcibilitas. cū sit pncipiū mltōz pū⁹ memoratorū. **L**ū. n. p memoria fiat rez appheſio quod eedē res prius fuerit in se. uel in ſenſib⁹ alijs cognite, p; q; si q; rē totalit⁹ oblit⁹ est. nō pōt p memoriā recordari se eē oblitū. **S**z si oblit⁹ est in pte. tūc p id qd remāſit pōt reminisci. s; qnq; ſciuiſſe. uel p collonem reminiscētie pōt etiā. ad id qd oblit⁹ est redire cū illi⁹ adiuto rio qd remāſit memorie. **A**lia est vīa int⁹ memoriā 7 reminiscētia. q; memoriā multa pncipiāt aialia. s; reminiscētia ē ſolū rōis. q; reſcētia est qdā inueſtigatio que ſine ordie rōis nō est. ac ſine deliberatōne p q; aīcedēs ordinat⁹ ad vñs. **S**ane cū q; reminisci. noluerit ea q; nō eo mō quo p ſenſū. s; p intellectū apprehēdit hōc nō fit p memoriā. q; memoriā talia nō reſeruat. s; intellect⁹ cōuertit ſe ſup ea que hēt apud ſe. 7 ea reducit ad actū que h; i hietu. **H**ic autē habitus manet actua liter apud intellectū potētiālē q; est loc⁹ spēz uniuersaliū. **V**n 7 uniuersalia ſpeculata remā nent apud ipm tāq; in loco ſue

gñōis etiā actu quādo illa nou conſiderat. **I**n intellect⁹ autē potētiālis ad has spēz quas ſic h; apud ſe conuertit. nō ab eis auertitur quādo uoluerit.

Altimo notādū q; memoriā ponitur in poſteriori pte cerebri q; locus ē ſicūis pp neruos motiuos q; oriunt⁹ ex ipſo.

De ui ſenſibili 7 motiua.

Cap. 4i.

Sequitur d⁹ ui ſenſibili motiua. hec mouet qnq; ſpirituālit⁹. qnq; corpālit⁹. **P**mo d⁹ appetitiua que mouet dupliciter. aut diligēdo. aut odiēdo. 7 diuidit⁹ in cōcupiſcibilē et irraſcibilē per quas appetitiua bonū. uel inſurgit contra malū. **A**b his vō duobus. ſ. irraſcibili 7 concupiſcibili oriunt⁹ quattuor affectiones. ſ. gaudiū ſpes. dolor. 7 timor. **N**ā ſi pñs ē qd cōcupiſcimus gaudemus. ſi abſens est ſperam⁹. **S**imilit⁹ ſi pñs est de quo irāſcimur dolēmus. ſi abſens est timem⁹. **S**e ſualitas autē est vis anime ſenſibilis motiue. 7 ad idem mouet ad quod concupiſcibilis 7 irraſcibilis. **S**enſualitas enim appetit que delectabilia ſunt coſpi. ac nociua refugit. **D**iffert ac ſenſualitas a concupiſcibili irraſcibili. quia ſenſualitas magis

cōiūgitur corpori. 7 sicut i bru
 tis ita in hoie nulla lege strin
 gatur. quin semp in appetitus
 rez ad corpus ptinētū monēa
 ent. **S**z cōcupiscibilis 7 irasci
 bilis iungit rōm. 7 put sunt in
 homine frenāf rōne. ac regūf
 v̄tutib⁹ que fūdāt i ipsiis. Est
 enim tēpāntia in cōcupiscibili.
 7 fortitudo in irascibili. 7 sic d
 alijs fm q̄ nis motiua sensibi
 lis mouet corporaliter. sic diuidi
 tur in v̄tutē naturalē. vitalē. et
 aialē. **Q**uaz p̄ma sitū suū hēt
 in epate. ut in p̄oxio p̄ncipio.
 cū p̄mū p̄ncipiū est cor. 2^a in
 corde. 3^a in capite. ut in p̄ximo
 p̄ncipio. tū p̄imū p̄ncipiū est
 cor. **V**irtus naturalis est mo
 tiua humoz. vital motiua pul
 suū. aialis est motiua mēbroz.
Dicim⁹ q̄ v̄tus naturalis est
 motiua humoz mediātib⁹ ar
 therijs 7 uenis que radicāt in
 epate fm **S**alientiū. sz fm **A**ri
 stotelē radicāt in corde. 7 hoc
 p̄ sp̄m naturalē. Est aut v̄tus
 naturalis substātia subtilis et
 aerea ui calozis in corde ḡnata
 hec sanguinē ad singula mēbra
 impulsat. ex quo corp⁹ negeta
 tur. **V**irtus vitalis est motiua
 pullū mediātib⁹ artherijs q̄
 radicāt in corde. **S**p̄s eutem
 vitalis est idē qui 7 naturalis.

Idem dico in substātia. sz differe
 rens in v̄tute. hic p̄ artherias
 ad mēbra corporis se diffun
 dens uiuificat ip̄m corp⁹ tāq̄
 instrū. **V**irtus aialis est moti
 ua mēbroz mediātib⁹ neruis
 qui radicāt in capite. 7 hoc p̄
 sp̄m aiale. Est aut sp̄s aialis
 idē q̄ 7 naturalis. 7 vitalis. sed
 aial dicit̄ eū ad cerebrū dene
 nerit. hic ceteris subtilior per
 neruos ad organa sentiēdi vi
 rigitur ut sensus et motus fm
 locū ex ide ḡnēt in corpe aial.
Circa vires istas deniqz sciē
 dū est q̄ cū v̄tutes aiales incē
 dunt. tunc naturales remittū
 tur. p̄pter hoc in hoie dedito
 studio. uel medicatōib⁹ minus
 opat̄ uirtus meritiua 7 ḡnati
 ua. 7 augmentatiua. ex quo p̄z
 q̄ cōcupiscētia carnis domat̄
 i uirō studioso. **U**nde ait **H**ie
 rony⁹. **A**ma sciam scrip̄turaz.
 7 carnis uitia nō amabis. **P**re
 terea q̄n virtutes animales re
 mittuntur. naturales incēdūt.
 sicut p̄z in somno q̄ describit̄
 esse quies v̄tutum animalū cū
 intensiōne naturalium.

De potentijs aīe rationalis
 Cap. 42

Potētia sūt i aīa ut ait ph
 .s. potētie. hīr. 7 passio
 nes. **P**otētie q̄dē sūt inate. hīr

epate
cor.

epate

aut sunt acq̄siti uel infusi. passi-
ones uero sunt illate uel inate.
Sicut n. sūt acq̄siti. ut p̄ i scia
7 uirtute politica. **N**ā ex fre-
quēti studio hō acq̄rit sciam. 7
ex frequēti bñ agere fit hō bo-
nus bonitate uirtutis politice.

Sūt 7 hīc q̄s nō p̄ acq̄sitiōez
s̄ p̄ infusione. sicut sapia fuit i-
fusa **Salomoni**. 7 uirtutes theo-
logice aserūt quotidie puulis i
baptismo. 7 et penitētib⁹ i iu-
stificatiōe. 7 ex actib⁹ n̄ gñant
tales hitus. s̄ pot̄ e⁹. ex ta-
lib⁹ hitib⁹ eliciūt boni act⁹. ex
potētis. uī in hitib⁹ acq̄sitis
seq̄. quales sūt act⁹. tales sunt
hitus. sed in hitib⁹ infusis ē cō-
trariū. s. quales sūt hīc⁹ tales
sunt act⁹. **E**st tñ neruz q̄ sicut
hitus acq̄siti gñant p̄ act⁹. ita
7 generāt p̄ actōes. s̄ nō meri-
tozas inq̄atū tales. **P**assiōes
aut sūt illate ab ext̄ infeco. vo-
cat̄ at̄ passiōes ph⁹. receptōes.
obiectoz. **S**unt 7 alie passio-
nes ut dicāt affectōes sicut do-
lor. timor. spes. 7 gaudium.

De diuisione potentiaz aie.
Lap. 1.43.

Dunc ad diuisione pote-
tiaz aie accedam⁹ **Ph⁹**
igr̄ dimidit p̄ncipalit̄ aie pote-
tias in cogitaciū. 7 motiū.
quas theolog⁹ appellat̄ intelle-

ctū 7 affectū. ipm̄ aut̄ affectuz
intelligit uolūtaē. **P**otētiaz
at̄ aie quedā s̄ separte a corpe.
ut uelle. 7 intelligere. fm̄ quas
aia nō utit̄ corpe. s̄ utit̄ uirtē
corpe. s. fācilia que sic h̄ se ad
intellectū. sicut color ad uisū. ut
ait **ph⁹**. **Q**uedaz uo sūt uires
insepabiles a corpe. ut uegeta-
biles. 7 fessibiles q̄stū ad opati-
onē. 7 q̄stū ad essentiā. ut i bru-
tis. **S**z̄ i hoie sepant uires iste
a corpe q̄stū ad essentiā. licz aia
opatōes eoz exercere n̄ possit
extra corp⁹. **I**n brutis uo sim-
p̄siter perent̄ q̄stū ad utzqz.
Ite aia potētias quasdā h̄z cō-
ueniētes cū brutis. ut ē sensa-
litas. sēsus peccāris. sēsus cōis
imaginario. estimatio. mēora.
Quasdā h̄z nō cōes cū illis
ē iō. 7 itellcus. 7 h̄ mōi. **I**te aia
hēt uires quasdā quo ad seze
est rō. uolūtas. libez at̄ bitrū.
quasdā hēt qb⁹ corpi p̄mis̄.
ut est uis naturalis. uitalis et
gialis. de q̄bus dictū est sup̄.
Ex iā dictis p̄z q̄ potētie dā
sunt organice. quedā nō. **I**n
ex p̄dictis collige q̄ aia rē-
lis oēs potētias habet aie.
getabilis 7 fessibilis. s̄ n̄ in cū
rōnalis est. **U**ez inq̄tū rōis
est addit̄ intellectū 7 libez r̄
bitrū. 7 h̄ mōi. **E**t hoc q̄tōi

cie **Grego⁹** **D**is inqt create
aliquid cōe hēt hō. **H**ēt nāq; hō
cōe esse cū lapidibus. uiuere cū
arborib⁹. sentire cū animalib⁹. in-
telligere cū āgelis. **Q**uicqd. n.
vntis aut nobilitatis hre pnt
nature miseriores. hnt 7 supio-
res. s; pfectiori mō 7 nobiliori
pp hoc manifestatū est q; omīs
uires quib⁹ cōicant cū brutis
differūt specie. put sunt in nō-
bis. 7 in brutis.

De differentijs potētiarum
ipsius anime. La. 44

Quattuor assignāt diffe-
retie vntis intellectiue.
Prima dat fm differētiā na-
ture. 7 sicut intellect⁹ diuidit i
agētē 7 possibiles² datur fm
differētiā obiecti. 7 sic diuidit
intellect⁹ in speculatiuū 7 pra-
cticū. **S** assignat s; differētiā
dignitatis. 7 sic diuidit rō in p-
tē supiorē 7 iferiorē. **4°** datur
s; cōpationē ad actū. 7 sic di-
uidit intellcūs i hitū 7 i actū.

In hitū qdē cū pōt intelligere
qn̄ uult. **I**n actū vō cū actuali-
ter ad itelligibile se comertit.

Differētia uero intellect⁹ in
effectū 7 ei⁹ q; dī adēp⁹ lumi-
tur s; maiorē 7 minorē pfecti-
onē ipsius intellcūs possibilis.

Nā cū intellcūs possibilis re-
cipit spēs cū luie itellcūs agē-

tis. tūc dī itellcūs in affectū. 7
etiā in hitū. **I**ntellectus vō cui
recipit pfecte lumen fm forma-
lem cōiunctionē. tunc uocat in-
tellect⁹ adēp⁹. **D**iligēter autē
notādū est q; oēs differētie in-
tellectuū iā pdicte sumūtur. ul⁹
fm actū. uel fm hitū. uel fm
modū intelligēdi. 7 nulla sumi-
tur s; diuīdēs potētie cogni-
tiue. nisi prima tñ. fm quā di-
uiditur in agētē 7 possibiles.

De mō cognoscēdi.

Cap. 45

Res cognoscit alit⁹ de⁹.
Raliter āgel⁹. alit⁹ hō. **S**pe-
quoq; hō alit⁹ cognoscit deū p
intellectum. aliter per creatu-
ras. **I**ntellectus enim diuinus
cognoscit res ex se ipso. **I**ntel-
lectus autem angeli cognoscit
res per species sibi cōcreatas
que sunt similitudines rerum.

Sed intellectus humanus co-
gnoscit res per species abstra-
ctas a rebus particularibus p
sensem prius cognitū. **U**nde
sciendum q; sicut sensus cogno-
scit res p̄sente obiecto. 7 sicut
imaginatio cognoscit absente
obiecto. 7 tame cū appenditijs
materie. ita intellectus cogno-
scit sine appenditijs materie sub
ntentione uniuersali. **N**ā igit⁹
p intellectū aliquālit cognoscit

oia ⁊ attingit. Cognoscit enim
 dū supra se. ⁊ seipsā in se. ⁊ an-
 gelos iuxta se. ⁊ q̄qd̄ celi ābi-
 t. ⁊ t̄inet infra se. Quid sit āt
 modus cognoscendi deū. nota
 q̄ intellectus human⁹ non co-
 gnoscit deus p̄ abstractionē si-
 cut alias res. ⁊ hoc id est. q̄ si
 militudo abstracta simplicior
 ē illō a quo fit abstractio. deo
 aut̄ nihil simplicius est. alia rō
 est. q̄ in abstractionē oportet
 esse p̄ticulare ⁊ vniuersale. p̄ti-
 culare q̄dem a quo fit abstra-
 ctio. vniuersale aut̄. s̄ se ip̄m
 abstractū. sed nihil horū cadit
 in deū. Sciedū p̄terea q̄ per
 sensū cognoscim⁹ p̄ticularia. s̄
 p̄ intellectū vniuersalia. ⁊ q̄sdo
 se intellectus conuertit ad p̄ti-
 culare ut ip̄m app̄hēdat. tūc si
 militudo abstracta a p̄ticulari
 erit vniuersalis ⁊ n̄ p̄ticularis.
 Itē nihil uenit i intellectū nisi p̄
 sensū. ⁊ hoc fit vobus modis
 . s̄. uel simpliciter. uel p̄ accidēs.
 Simpliciter q̄dē ut q̄n̄ intelligim⁹
 sensibilia prius p̄ sensū app̄hē-
 sa. p̄r accidēs āt. ut q̄n̄ intelli-
 gimus insensibilia p̄ effectum.
 Notādū est etiā q̄ aliud est
 rem p̄ cognitionē in intellectu
 uenire. ⁊ aliud est in re iā itel-
 lecta uersari. q̄ tunc cognitio
 re⁹ p̄ sensū uenit in intellectu.

sicut dictū est. sed cū intellectu
 iā apprehēdit. tūc delectatur ⁊
 negociat in illa. etiā sine sensus
 adminiculo. Ad cognoscēdū
 ista plenius nota uerūq̄ uerū
 esse. s̄. q̄ p̄ticularia cognoscūt
 p̄ uniuersalia. ⁊ ecōtra uniuersalia
 cognoscunt p̄ p̄ticularia.
 Itud sic p̄. q̄ duplex est uni-
 uersale. vñ. s̄. put est abstra-
 ctū. ⁊ aliud cōfūsum. vñ s̄m q̄
 est in p̄ticulari. Dicim⁹ ḡ q̄
 ad cognitionē uniuersalis ab-
 stracti uenim⁹ p̄ p̄ticularia. si-
 cut p̄ in pueris in q̄bus prius
 opat̄ sensitua q̄ intellectua.
 q̄ prius cognoscūt p̄ticularia p̄
 sensū. ⁊ postea uniuersalia per
 intellectus. Sic ⁊ philosophi in-
 ueniūt modū argumētādī per
 inductionē. q̄ ex multis p̄po-
 sitōibus p̄ticularib⁹ unā cōcla-
 sionē faciūt uniuersale h̄o mō.
 Socrates ē aial. Plato ē aial.
 Licero ē aial. ḡ ois hō ē aial.
 Ecōtrario est in uniuersali cō-
 fusio. q̄m p̄ tale uniuersale ue-
 nim⁹ in cognitionē p̄ticulariū.
 sicut p̄ q̄n̄ uidem⁹ hōiem a re
 motis. tūc nō cognoscim⁹. nisi
 er⁹ subāz corporeā. s̄ postea p̄
 motū cernit̄ eē aial. dū vō ma-
 gis approp̄quat cernit̄ eē hō.
 tādē cognoscit̄ esse petr⁹. No-
 ta q̄ s̄ p̄m̄ plura scire possu-

mus. s; unū solū intelligēt. qm̄
 scire dicit hitū p̄ quē plūra sci
 mus. intelligere at̄ dicit accuz
 q̄ nō pōt intellectū esse dupli
 catus. Intellect^o. n. ad unū solū
 se pōt actualit̄ cōuertere. 7 h^o
 p3 q̄ qm̄ q̄s agit duos act^o rō
 nis simul uno tpe. vn^o ē itellcū
 7 ali^o memorie siue cōsuetudi
 nis. vbi ḡa. Aliq̄s dicit horas
 7 querit in libro cōcordātiās. I
 numerat denarios. vni illorū
 .s. querere cōcordātiās. act^o
 intellect^o. sed aliud. s. dicit h^o
 ras est act^o memorie. sicut etiā
 aīal bautū sine regimine intelle
 ctus vadit ad domū ad quā se
 pe iuit. Itē nota q̄ ad intelligē
 tiā rei nō requir̄ p̄ntia rei in
 telligibilis. s; p̄ntia silitudinis
 ei^o tm̄. q; res nō cognoscitur
 eēntia. s; p̄ silitudine. 7 inde est
 q; intellect^o apphendit remo
 ta sicut p̄p̄nqua.

**De intellectu agente 7 possi
 bili.** Cap. 46

Nunc d̄ intellectu agēte 7
 possibili sp̄alit̄ ē d̄d. In
 tellect^o igr̄ agēs ē q̄ abstrahit
 spēs ab imagine siue fātasia. et
 sua irradiatōe facit vniuersa
 les. ac pōit res i intellectu possi
 bili. Nā sicut ad usum corpālē
 exigitur lux abstrahēs intēti
 ones colorū. i. similitudines a co

lorato. 7 pōit eas in aere. nō
 qdē s̄m essentiā. s; s̄m itētiōes
 .i. silitudine. Sic intellect^o agēs
 q̄ est lux aīe pōit spēs abstra
 etas a fātasia in itellectu possi
 bili. nō qdē actualit̄. s; s; intē
 tiōne. i. silitudine. **Q**uare at̄
 inter imaginationē 7 itellectuz
 possibile nō sūt potētie eiusdē
 spēi. qm̄ altera est potentia aīe
 sensibilis. altera aīe rōnalis. In
 tellect^o aut̄ possibile of. q; p̄
 recipere tales spēs. sed nō dum
 suscipit eas. c^o ex^o ē tabula nu
 da nullā h̄ns picturā. potēs ē
 at̄ hēre quācūq; Sane cū itel
 lectus possibile tales spēs re
 ceperit. tūc sicut hēs supra uo
 catur intellect^o in effectu uel i
 hitū. **E**nz d̄o illustrat̄ multitu
 dine spēs̄ sensibilū. tūc est in
 tellect^o adept^o. **Q**ualis autē
 iste spēs remaneāt in itellectu
 possibili. uel q̄lit̄ ad eas fiat p̄
 reminiscētiās cōuersio 7 reuer
 sio hēs supra in c^o de mēoria
Porro intellectus agēs 7 possi
 bilis differūt. sicut lux 7 illu
 minatā. sicut p̄ficiēs 7 p̄fectibi
 le. quia ut dicit ph^o intellectus
 agēs est oīa facere. sed itellcū
 possibile ē fieri. **E**t ut pleni^o
 inotescat notādum q; sicut ad
 hoc per speculū aliqd̄ uideat̄.
 tria sunt necessaria. s. speculū.

quod aptum natum est recipere ipsas species
corporum obiectorum. color autem
in corporibus obiectis. et lux qua
mouetur color corporum obie-
ctorum que sine luminis influxu
ceterumque obijciatur non sunt re-
ceptibiles a speculo. sic similitur
ad hoc ut aliquid in intellectu in-
deamus. quod quod sit intellectus possi-
bilis quod aptum natum est recipere species
quod admodum dictum est de specu-
lo. quod etiam quod sint species spectate
apud intellectum possibilem quod habet
ipsas habitum. cum sit locus spirituum
universalium. Sed sicut color in
corpore non mouetur. nec species nisi
mediate lumine imprimuntur in spe-
culo. sic nec fantasmata erunt
actu intelligibilia. nisi intellectus
agens irradiet et diffundat super
eum lumen suum. sicut lux super colo-
res. ut sic finem actum intelligibilia
efficiantur.

**De intellectu speculativo
et practico.** Cap. 47.

Sicut de intellectu specu-
lativo et practico quod abo in
cognitione consistunt. Sed in hoc
differunt quod intellectus specula-
tiuus cognoscit verum in ratione
veri. practicum autem cognoscit uerum
in ratione boni. Item intellectus specu-
latiuus uocat cognitionem specu-
latiuam. sed practicum dicitur cognitio
affectiuam. Item finis speculatiui

est uerum. finis autem practici est
opus. Item per speculatiuum intelli-
gimus recte. sed per practicum re-
cte uiuimus. Intellectus practi-
cus uocat operatiuum. quod dicitur
a praxi quod est operatio. Item in-
tellectus practicus diuiditur in
rationem et synderesim. Ratio autem
diuiditur in partem superiorem et in
inferiorem. de quibus per ordinem dicitur.

De ratione et partibus eius.
Cap. 48.

Ratio autem est uis anime. non
solum cognitiua. sed etiam
motiua. Ideo autem cum iudicat
aliquid esse bonum uel malum. et ibi
sistit. tunc dicitur cognitiua. Si autem
precedit amplius et iudicat bonum
ut fiat sic dicitur motiua. Si uero
ad hoc ultimam precedit ut non so-
lum iudicet esse bonum ut fiat. sed
etiam id appetit. sic dicitur libe-
rum arbitrium. quoniam liberum arbi-
trium apprehendit rationem et uolu-
tatem. Ratio uero se habet ad bonum
particulare diuiditur in partes
superiorem et inferiorem. Superior
pars diuina et eterne intendit.
Inferior autem de transitorijs
iudicat. et ea disponit. Item su-
perior pars accipit rationes per leges
diuinas. ut hoc est faciendum
quod deus precepit. Pars autem
inferior accipit rationes per le-
ges humanas. ut hoc est faci-

*officio
in uisum
magna*

2

inf 56

endū qđ honestū est. uel qđ ex
 pediat reipub. Item superior ps
 rōis dī uis. qđ h̄ usq; ad cōte
 plationem eternoz. se exten
 dat. differt tñ ab intellectuā
 qđ intelligētia negotiat in eter
 nis per modum rōnis uel intē
 tionis. Ratio autem non sic. s; cō
 sferēdo 7 ratiocinādo. **D**īc
 autem rō alio modo ab intelle
 ctu qñ intellectus apprehēdit
 esse rei absolute. rō autem cuz
 cōllōne unū ad alterum. Infe
 rior uerō pars rōnis dicitur
 multipliciter que circa res cor
 porales uersatur coniūcta est
 sensualitati. 7 sepe allicit ab ea
 uidet enim semp por rigi po
 mum sibi. i. illecebram uicinaz.
Rō tñ inferior 7 superior idem
 sunt in essentia. sed differūt in
 officium. **E**xēplū in oculo sur
 sum 7 deorsum aspiciente.

De aie motiuis.

Cap. 49.

Triū motiuaz aie rati
 onalis est diuisio. **D**iuī
 ditur enim uis motiua in ipa
 tiuam 7 consiliatricē. 7 affecti
 uam. 7 cōsiliatricē simul 7 affe
 ctiuam. **C**is impatiua est libez
 arbitrium 7 synderesis. **C**onsi
 liatrix est ipsa ratio que diuī
 dietur in ptem supiorem 7 infe
 riorē. **C**is affectiua est uolū

tas que diuiditur in thelesym.
 7 bulysim. **C**is que simul consi
 liatrix est 7 affectiua est ipse i
 lectus practicus.

De uoluntate.

Cap.

50.

Inter dictas potentias
 p^o uō est de uolūtate q̄
 inter ceteras motiuas est p̄ci
 pua. cū sit gnālis motor oium
 uirium. **S**um. n. intellectus ap
 prehēdit aliquid ut bonū. uo
 luntas imperat n̄rīb^o affixis
 ipsis ōrganis. sicut uisui ad ui
 dendum. auditui ad audiēdū.
 7 sic de alijs sensibus. **S**imilit
 in motu locali uolūtās impat
 uirtuti animali que est in ner
 uis 7 ī musculis. 7 ita mouet ad
 ambulādū. uel currēdū. 7 ad
 huiusmodi similia. **S**ed fallit
 istud in potentis anime uege
 tabilis in quibus uoluntas suū
 imperium non exercet. **N**utri
 tiua 7 generatiua. 7 augmenta
 tiua. non secundum nostras ar
 bitrium. sed naturaliter opē
 rantur. **U**oluntas autem in
 duas diuiditur partes. s. i the
 lesym. 7 bulysim. i. uolūtātē na
 turalem. 7 deliberatiuam. qua
 rum prima. s. uolūtās natālis
 dirigit p synderesiz. 2^a uō. s. d
 liberatiua p rōez. **N**ota qđ uo
 luntas ppe 7 stricte est timō

2

Rich. 1111

rōnabiliū. sed lar ge dicit etiaz
butoz esse. *Impo*pe vō quali
methaphorice. vī ēt esse nege/
tabiliū. vñ nolūtas pmo mō sū
pra. s. put est rōabiliū ppe no/
lūtas vī s^o mō put est butoz
uocat ppe desiderii. s^o modo
put est uegetabiliū uocat ap/
petitus. *Inter* potētias nulla ē
liberiz qz nolūtas. qz nec obli/
gat organo sicut imaginatio ⁊
estimatio. ⁊ h^o mōi. nec cogit a
bono. sicut itellect^o cogit a ne/
ro. *Chires* at affixe organis i/
mutat. necessario imutato or/
gano. qb^o oib^o nolūtas caret.
vñ ait *Aug^o*. Nihil adeo ī nra
pcāte est sicut uolūtas. Si aut
scire uolueris quare uoluntas
nō cogit a bono. sicut itellect^o
a verō. hec est rō. qz citra pmū
nihil ita bonū qd n̄ aliqd ipse
etōis hēat. s; aliqd ita uez est.
q; nihil falsitatis h; ut in hac
ppositōe qdlibet totū mal^o ē ī
sua pte. vñ tali vō cogit intel/
lectus assērire. s; uolūtas nulli
bono creato cogit adherere.
Itē nolūtas vī mēdū cogi per/
iordinatū appetitū. put uolū/
tas qnz trahit hoiem. ⁊ allicie
ut bonū spnat et icōmutabile.
⁊ reb^o mutabilib^o adheret. s; ī
h^o mōi coactōe libertas qdā
est. vñ *Aug^o*. Omne pccm̄ adeo

est uolūtariū. qd si nō est uolū/
tariū non est peccatum.

De synderesi. La. si
S ynderesis uis est moti/
ua que semp nata ē figi
in supioribus naturalit moues
⁊ stimulans ad bonū. ⁊ abhor/
rens malū. ⁊ in illis nūq; ē er/
rans. neq; fm synderesiz ē pec/
care. *Sciēdū* q; oīs syndere/
sis nūq; extinguit totalit. etiā
in diabolo ⁊ in dānatis rema/
net in illis aliqs act^o. *Synder*e/
sis. n. q̄tum ad instāctū boni.
⁊ q̄tū ad displicentiā mali cul/
pe absolute cōsiderate extincta
est. in diabolo ⁊ in dānatis. fm
vō q; culpa cōpat ad penā. sic
nō est extincta in illis. syndere/
sis etiā in hūc modū remane/
t in eis pena. *Ita.* *Uerius* eoz n̄
moriet. *Mā;* igit displicentiā
mali ī cōpatōe ⁊ collone ad pe/
nam.

De conscientia. La. s;
C onscientia nomen cōscien^{ti}ae
ponitur ab hac prepo/
sitione. cū. ⁊ hoc nomine scien/
tia. vnde conscientia dicit vno
.s. scientiam. ⁊ fm hoc cōscien^{ti}ae
est habitus naturalis. nō soluz
cognitiu^o. sed etiā moriū. *In*
cliat. n. aīaz ad plecurōz bōi. ⁊
fugā mali. *Alio* mō dicit scīa ac/
ceptōez ex pte rōis. qd notat

in hac ppositiōe cū **1°** igitur
mō put cōscia includit sciētā
in se. hz se sicut sup^o. 7 iūgit
syndereli. 7 semp est recta **2°**
mō cōiūgit magis rōni. 7 sic se
hz sicut inferi^o. hoc mō recipit
errore 7 cōturbationē. **In** con
scientia. n. ex pte inferiori bene
pōt accidere error. **Nā** rō cū
cōsciētia pti inferiori iūgit. et
hz v̄lari circa p̄ticularia i q̄b^o
sepe cōtingit errare. sicut p̄ i
sigillo conscientie in quo synde
relis p̄ponit maiore sic. nullū
malū esse faciēdum. rō assumit
minore. s. hoc est malū cōsciētia
cōcludit. g^o nō est faciēdū. **Cir**
ca p̄mā nō est error. **Circa** se
cundā q̄nqz est error. 7 ex hoc
fallitas in cōclusionē q̄nqz orit̄.
Caueda ē cōsciētia nimis lar
ga 7 nimis stricta. **Nā** p̄ma
ḡnat p̄sūptōez. 2^a desperatōz.
Ite p̄ma dicit sepe malū bo
nū. 2^a ecōtra bonū malū. **Ite**
p̄ sepe saluat dānādū. 2^a ecō
tra dānat saluādū. **Nota** q̄
aliud est cōsciētia. aliud ē rior
cōsciētie. tūc. n. est cōscia q̄n q̄s
sentētialit̄ iudicat aliqd eē fa
ciēdū vel vitādū. 7 cōtra talē
cōsciētā facere. etiā si sit erro
nea peccatū est. **Sed** i timorez
cōscie facere nō semp est pecca
tū. q̄ talis timor nō ē semp ex

diffinitina sūa rōis per quas
iudicat se teneri ad aliqd. s. ex
eo q̄ uacillat inter dubia ne
scies qd sit meli^o. uel ad qd te
nearat poti^o. cū tñ nō omitte
ret q̄qd sciret esse placitū vi
uue uolūtati. **De** cōscia quoqz
sciēdū q̄ q̄nqz respicit p̄teritū
q̄nqz p̄is. q̄nqz futūz. **Nā** cō
scia remunerat de p̄terito. de
p̄nti do et. 7 precauet de futū. **1^a**
P̄terita nāqz r̄spiciat ut quādo
cōscia mēē reprehendit de malo
commisso. uel de bono omisso
P̄sentia autem respicit con
tradiciēdo ei e^o p̄ cōsciaz hūm^o
oppositū. **Futura** quoqz respi
cit. ut quādo instruit 7 stimu
lat mentē ad ea faciēda. uel n̄
tāda ad que cōscia ipsa indi
cat nos teneri. **Q̄** d̄ aut̄ cōscia
se extēdat ut victū est tā ad fa
cta q̄s ad fiēda pōt colligi ex
distintōib^o conscientie que ta
les sunt. **Ioānes Dama** **Con**
scientia est lex intellectus no
stri. **Basilius** **Con**scientia est
rōnale iudicatoriū. **Diffinitio**
nes magistrales sūt iste. **Con**
scientia est cognitio sui ipsius.
Ite conscientia est habit^o ani
mi agēdoz. 7 nō agēdoz. **Ite**
conscientia est habitus mentis
boni 7 mali discretiuis. **Ite**
conscientia est credulitas intē

tionis ad aliquod faciendū. vel nō
 faciendū anīmi deliberatiōe fir-
 mata. **E**rroꝝ cōscientie octo
 modis causatur. **1**o ex ignorā-
 tia qñ. s. nescit q̄cqd sit eligēdū
 vel declinādū. **D**e tali errore
 dī 2o palipo. 20. **E**ū ignoram⁹
 qd agere debeam⁹ hoc solum
 residui habam⁹ ut oculi nostri
 ad te dirigantur. **2**o ex negligē-
 tia ut cū qs negligit cōsciāz dī-
 scutere. vel si nescit se expedire
 negligit tamen ab alijs q̄rere.
3o ex supbia ut qñ qs nō hūi-
 liat intellectū suū ut meliorib⁹
 7 sapiētiōrib⁹ se velit credere.
Lōca qd ap⁹ scde coritib. 10.
Capitūātes oēm intellectū ue-
 strū in obsequiū xpī. hoc est q̄
 glibet in credēdis plus dōz con-
 sentire fidei q̄z sibi. 7 in agēdis
 plus dōz alijs credere q̄z sibi. **4**o
 ex singularitate qua hō seqne
 sensū propriū nō conformat
 se alijs. nec seqe uias cōes bo-
 norū. **D**e his numeri. **E**xtr ea
 castrōz cōsumpsit ignis. **5**o ex
 affectu inordinato q̄ sepe incli-
 nat cōsciā ad id qd homo tūc
 appetit. 7 sic facit eā a sua re-
 citudine demare. **S**eneca. **P**e-
 rit omne iudiciū cū res transit
 i affectū. **6**o ex pusillanimitate
 qua qs timet non timēda. s; re-
 ctū iudiciū rationis. **I**ta. **D**ici

te pusillimel 7 fortissimi 7 no-
 lite timere. **7**o ex perplexitate
 qua homo se credit esse positiū
 inter duo peccata. quoz alter
 sit impossibile declinare. **S**; scie-
 dum q; pplexitas nihil ē sim-
 plicit. pōt tñ qs esse pplex⁹ s; qd. i. s. in erroneā cōsciāz qua
 deposita erit liberatus. **8**o ex
 hūilitate 7 cordis puritate. **S**
Bonaz mētū est ubi culpas a-
 gnoscere ubi culpa non ē. **E**r-
 roꝝ p̄mis septē modis accept⁹
 rēphēnsibilis est. **1**o vō nō lau-
 dabilis est. imo nec error dici
 debet. sed humilis suoz dese-
 ctūū recognitio. dñ modo non
 sit minima.

De operib⁹ anime.

Cap. 53

Anna s; diuersas potē-
 tias multas. 7 diuersas
 hz opationes. **I**pa. n. cognoscat
 uez p̄ intellectū spectatū. affectū
 7 bonū p̄ intellectū practicuū.
Discernit at̄ referēdo it̄ bo⁹ 7
 malū. uez 7 falsū p̄ rōem. **D**i-
 scer nit sit 7 eligit p̄ libez arbi-
 triū. **C**ōscit p̄ uolūtate. **I**oue-
 nit mediū p̄ igentiū. stimulat ad
 bo⁹ p̄ synderesū. **A**ia ē i aci-
 b⁹ suis ordinē hz. uaz qd s̄ lue-
 p̄cipit imagiatio sp̄itat. cogni-
 tiō format. igentiū uehigat. rō
 iudicat. mēoria suat. itelligit

apprehēdit. 7 ad extēplationem adducit. **A**ia p̄terea cognoscit res p̄tes p̄ sensū. abūtes v̄o p̄ imagiatiōez. res at̄ i materia p̄ p̄ntia sui. In semetip̄a at̄ seip̄as per reflexionē sui supra se. **A**ia alios h̄z ac̄ p̄tinētes ad corp̄as. sicut ē uegetare p̄ v̄tutem naturalē. sentire p̄ v̄tutē animalē. de q̄b̄ oibus dictū ē supra.

De q̄sitate aie. Lap. 54.

Aia h̄z q̄sitate dimensūā. s̄z v̄ualē. v̄i p̄ q̄ aia h̄z eēntiaz n̄ est in toto corp̄e. s̄z in p̄te cor̄poris determinata. 7 tū v̄tutes influit toto corp̄i. 7 ad h̄c p̄t̄ **Calcid̄** ex^o de aranea que i medio tēlle sue residens sentit quēlibet motū. siue in:er̄i. siue exteri^o i tēlla factū. **E**odē mō aia i centro cordis posita sine sui distēsiōe totum corp̄ sibi unituz sensificat. unificat. atq̄s mouet. **N**ec ̄ simplicitatē aie ē q̄ v̄s̄ tres aie eē. s̄. uegetabilis. sēnsibilis. 7 r̄ōalis. c̄o itelligētia sup̄i ē exp̄ssa. **A**ia quoq̄s s̄z sit simplex. tū s̄m **Boe** v̄t̄c i eo q̄d ē. 7 quo ē. sicut 7 āgel^o 7 oē creatū. q̄ oia differ̄ ut s̄m r̄ōnem uniuersalis p̄dicularis.

De immortalitate aie.

Lap.

55.

Aia n̄m̄ esse immortalē o^o stēdit auctoritate 7 r̄ōe. **Sap̄ie** 3° **I**ustoz aie i ma. dei s̄nt. 7 i fra. **E**t spes illoz imortalitate plena ē. **I**tē i euāgelto. **Q**uerēt hoies mortē 7 nō inueniēt. **I**tē. **S**. loq̄t de malis i ferni. **I**bi mors semp̄ uiuit. si nis semp̄ incipit. 7 defect^o defect̄ nescit. **I**tē **Joānis**. 6° **Q**ui manducat me. car. 7 bi. m. san. h̄z uitā eter. **I**tē p̄ r̄ōnes. p̄o talis ē. **D**is corruptio ex v̄ritate cāt. nihil ac̄ ē q̄d subē aie perariet. **I**tē aia capax beatitudinis ē. s̄z de^o ut ait Aug. igēti liberalitate replet om̄is creaturas p̄ captu eaz. g^o confert aie beatitudinē. s̄z ad beatitudinē spectat uita eterna 7 p̄petua gl̄a. **P**reterea si aia morez cū corp̄e hō n̄ timezet̄ inoz tu^o. sicut nec lup^o. nec can̄s mortu^o. g^o reliq̄t aliq̄d uiuēs post mortēz hois q̄d timet. 7 hoc ē aia. **I**tē cū de^o iust^o sit hēbunt iusti p̄miū. 7 mali penā. s̄z h^o n̄ fit i h^o mūdo. **S**ū mali uideāt florere dēducētes i bois dies suos. ut dicit **Job**. **B**oni g^o ubi florebit̄ fiet eo^o. g^o fiet alibi. s̄z h^o n̄ p̄t̄ gē nisi aia sit imortalis. **Aug**^o **A**ra sēnt i p̄nti tri. et p̄spa cū t̄pe. s̄z cācellatis maib^o more Jacob eadē r̄deūt s̄i sine

maior a. ut hic tribulati ⁊ afflicti sine fine gaudeant. **I**ocundi vero ⁊ dicati penas eternas sustineant. **J**acobus. De gaudiis existimate fratres. cum in varias tentationes incideritis. Beda super isto verbo. Ne indignemini fratres mei si mali mundo floret. ⁊ vos patimini. quia non est christiane dignitatis in temporalibus exaltari. sed deprimi. Nihil enim habet in celo. uos nihil in mundo. Sed spe illius boni ad quod tenditis quod diuina contingat gaudere debetis. **H**ieronymus. Difficile imo impossibile est ut penitentibus quae fruatur ⁊ futuris. ut hic ueteris illic mercedem reficiat. ut de delictis ad delicias transeat. ut in celo ⁊ in terra appareat gloriosus. **H**ic deus fecit animam ad imaginem ⁊ similitudinem suam. sed deus est immortalis. g. ⁊ anima.

De libero arbitrio.

Cap. 56.

Liberum arbitrium est ut ait **A**ug. facultas rationis ⁊ uoluntatis qua eligit bonum gratia assistente. malum uero gratia desistente. **I**n hac definitione simul ponitur ratio ⁊ uoluntas. **R**atio quidem ut consiliarius. uoluntas autem impator. **N**am ratio dicit aliquid esse bonum ⁊ malum. **U**oluntas dicit fiat fiat. **N**ota libertas liberi arbitrii

est libera a coactione sufficienti. sed non libera a coactione efficiendi. **N**ulla. n. coactio exterior est causa sufficientis ut aliquid fiat. sed quibus sit efficiens. ut patet in multis qui coacti sunt negare christum per tormenta. quoniam in hominum motu coacta uoluntas. **U**oluntas est ut ait **A**ug. **Q**uoniam peccator retrahitur a gratia tunc non destruit libertatem liberi arbitrii. quia cecus. uel festus. uel claudus in fontem cadens quod extrahit non fit eo iustus. **L**ibertas liberi arbitrii triplex est. a necessitate. a peccato. a miseria. **P**rima libertas est nature. **2**a gratiae glorie. **I**tem prima est bonorum ⁊ malorum. **2**a tantummodo est bonorum. **3**a est in celo regnatum. **E**x his patet quod libertas malorum est uelle ⁊ nolle peccare. sed libertas in paradiso fuit posse non peccare. nec posse turbari. **P**atet quod quod libertas arbitrii est tantum in bonis quod in malis. quia in bonis est tantummodo fuit misericordie. **I**n malis autem est seruitus miserie ⁊ peccati. sed in prima est liberi ministri. quoniam deus talis fuit destruitur. **N**ota quod deus non potest male facere. ⁊ similiter angelus et ait bone. uel beate. tamen est in eis libertas arbitrii. quia bonum eligunt ⁊ malum declinant. non ex infirmitate necessitate. sed libera uoluntate.

Eodē modo dicēdū est de via
bulo. qz hz liberū arbitriū. bo
nū tñ semp respuit. 7 maluz eli
git. sed hoc non facit in eo uo
lēta coactio. s; nolūtaria obsti
natio. Liberū arbitriū hz se in
qbusdā in differēter ad bonuz
7 ad malū. ut in p̄mis p̄ntib⁹
ante lapsū. In qbusdā p̄ se hz
ad malū q̄s ad bonū. ut in gn̄a
tis post baptisimū. In qbusdā
p̄ se hz ad bonuz q̄s ad malū.
ut in sanctificatis in utero. In
qbusdā se hz necessariū ad ma
lū. ut in infidelib⁹ nō regnatis.
In qbusdā se hz necessariū ad
bonum. ut in cōfirmatis. sicut
fuit beata v̄go post cōceptōez
filij.

De natura corporis hūani.

Cap. 57.

Homo grece ātropos dī
i. arbor euerſa. habet. n.
capūt cū capillis ad modū ra
dicis. brachia v̄o cūz cruribus
sūt quasi rami. Sol⁹ hō est lōgī
7 lati corpis. Sol⁹ ē hō ē ere
cti corpis. 7 h⁹ mōi rō duplex
est. s. naturalis. 7 mōralis. Na
turalis rō est qz in alijs āiali
bus abūdat in capite materia
terrea depmēs. 7 deficit calor
erigens q̄d nōn est i hoīe. Est
7 rō mōralis. ut. s. rectitudo sta
turē corpis attestet rectitudi

nem mētis surſū ad celestia tē
dentis. Accidētia aīe transmu
tat corpus. qz forma delectat i
lis imaginata mouet corp⁹ si
cut tristabilis. 7 iō. Aīc. ait. qz
multū tristis ac leprosum timee.
erit aliqñ leproſus. sicut econ
uerso qz corpis passiōes redū
dāt in anime turbationē. sicut
p̄ in sōno. Itē ptes corporis
hūani hnt similitudinez totius
mūdi. qz tāta est distātia inter
extremitates duoz lōgoz di
gitoz utriusqz man⁹ q̄ta est a
uertice capitis usqz ad plantā
pedis. sicut tanta est distātia a
cenith capitis ad oppositū tro
piū in celo q̄ta est ab oriente i
occidēte. Corp⁹ hūanum ex
quattuor elemētis cōpositū ē.
sed apparet terra in ossibus. 7
in carne. Aqua v̄o in hūorib⁹.
s. sanguine. fleumate. collera.
melāconia. Aer cōtinet in pul
mone. 7 hoc p̄. qz semp i motū
ē. Nā pulmo v̄tilabū cordis
est ne nimio calore dissoluat.
Sed ignis continet in corde. 7
ideo infer⁹ est latū. 7 superius
acutū quā formā ab igne reti
net. Debra corpis triplicia sūt.
Sūt. n. quedā radicalia. ut cere
brū. epār. cor. genitalia. Inter
que tria prima sunt de esse in
diuidui. in qbus ut supra dictū

est sedē hēt spūs naturalis. uitalis. 7 aīalis. s; mēbra genitālia sunt ad conseruationē spēi.

Alia sūt mēbra ueserutētia: ut uene arterie 7 neri per que uehit ille triplex spūs. ut hēt supas. **A**lia sūt mēbra officialia ut manus 7 pedes 7 huiusmōi.

Sūt ēē mēbra tā artificialit ordinata. ut matuo ueseruiāt.

Nā supiora inferiorib; ānūi strāt subnctionē. ut pz in oculis. **I**te inferiora p̄bēt supioribus suppo:ationē. ut pz in pedibus 7 crurib; que totū pondus alioꝝ mēbroꝝ sustinet. **I**te media impiūtur utrisq; ueserutionē 7 necessarioꝝ acquitōem. ut pz in manib; 7 brachijs. **I**te sic sūt ordinata. ut matuo sibi condoleāt. **N**ā si unū mēbrū uolet cōdolent ei oīa mēbra. 7 hoc pp cōnexionē 7 colligatiōnē. **I**te sic ordinata sūt. ut qñ mēbrū deficit alia mēbra eius defectū supplēt. vñ uidem; aliquos carētes manib; comeder cū pedib; 7 alios carētes pedibus cū manib; ābulare. **I**tes sic ordinata sunt ut vnū mēbrū piculis se exponat pro alio. ut pz in capite p̄ cō defenstōe alia mēbra piculis se exponāt. **I**te magnus dolor in uno membro fita: minore in alio nō sentit̄.

Ite mēbra quorū mot; subest libero arbitrio tā p̄mptā obediētā seruāt. ut int imperiū uolūtatis 7 executionē operis quasi nulla mora ideoat. 7 hāc obediētā uidem; seruare oculū i uidēdo. linguā in loquēdo. os in comedēdo. man; in opādo. 7 h; modi.

De physonomia hominif.
La. SS:

Diuerse mēbroꝝ dispositiōes fm artē physonomie diuersos affect; ac mores indicāt in hoīe. nō q; ista signa necessitatē iponāt mouib; hominū. s; ostēdāt inclinacōes nature que tñ retineri potest freno rōnis. **S**equamur igit; i hoc tractatu h; artis magfos auctores. s. **A**ristotelē. **A**uicēnā. **C**ōnsta. **P**hilomenē. **L**o xianm. **P**alemonē incipietes a cōplexiōnib; **A**delāconicos tristes 7 graues esse dicim;. **S**anguineos vō oppōsita hēre uidem;. **C**ollerici faciles sūt ad iras. 7 fleumatici pigri sūt 7 sōdolēt;. **P**hysonomie text; dicit q; masculin; uehemēs est ad ipens studiosus 7 aiōsus. **F**ēie autem misericordes sūt 7 timide. **C**apilli molles 7 rari hebes ingeniu; ploquūt. **I**te capilli crispi p̄nuciant tumidū. 7 lucri cupi

II

dam Item capilli depressi uimium et fronti imminetes ferus declarant animum. et his concordat capitis uersum capillatura. Item capilli flauis et grossi et albi indicant indociles. Capilli uero subnigri si sine moderate temes mores indicant bonos. et bonam hois indicant coplexionem. Caput minus magnus stolidum indicat. Caput antez globosum et breue est sine sapientia et memoria. Item caput humile superius et quasi planum insolentie et dissolationis dat indicium. Item caput oblongum aliquantulum et maleo simile hominem circumspectum ac prouidum indicat. Si oris angusta inuis indocilem et uoracem declarat. lata uero parmitatem signat discretionis. Sed rotunda designat iracundiam. Item humilis et demissa signat uerecundiam et non admittentem turpia. Item quadrata et moderate magnitudinis magne sapientie et magnanimitatis est indicium. Supercilia arcualia que continguntur usque ad cornu nasu signant subtilem et studiosum in omnibus operibus suis. Si autem ibidem coeunt esse hominem et parum sapientem demonstrant. Si autem arcuosi

tas declinat ad tempora. et ad gibositatem genarum signant negligentem. Item supercilia si sine longorū et multorum pilorum signant ferum et magna medietatem. Oculi qui tanquam guttule nitore relucunt mores copiosos indicant. quoniam uarie mouentur ut modo currant. modo quiescant. si gnant mala reuolui iam in aio. sed non dū esse perpetrata signant. Oculi glauci splendore tamen micantes signant audacem et pugilem ad malicia. Oculi nigri tremetes. et obscuri designant potacorem inini. et intepantiam ueneris. Oculi pure nigri signant imbecilem. et sine uitate animum et lucrum audacem. quando autem guttule rubetes aliquantulum ibi sunt. et tamen nigre apparēt animo iustum pbu et uirgeniosu ostendunt. Ubi autem nigri oculis guttule uehemēt rubēt. et alique tendunt ad quadraturam. et quedam sunt palide. quedam glauce. et circuli qui forinsecus ambiunt papillas sunt sanguinolenti. et sunt magni oculi et nitore papulle moueat ut mouet palpebra tales in quantum oculi signant animu qui omnium excedat more ferax. quicquid enim nefandorum cogitari potest talibus oculis perpetrabile est. nec est a domestico cessabunt sanguine.

Oculi nimium prominētes rubicū
 di ⁊ pui lingua declarāt effre-
 nata. ⁊ corpus instabile. **O**culi
 acute intuentes si sunt humidi
 indicant hoīem ueridicū. ac in-
 agendis uelocē puidūq. **O**culi
 q̄ frequēter claudūt. ⁊ frequē-
 ter reuerātur timidū ac imbe-
 cilē declarāt. **O**culi multe ap-
 tions signāt stultū ⁊ inuerecū-
 dū. **S**i autē multe clausure sunt
 signāt mobilē ⁊ incōstāte in dī-
 bus factis suis. **A**ures pminē-
 tes ⁊ ualde magne signāt stoli-
 ditatē ⁊ garulitates. ⁊ impruden-
 tiā. sed ualde pue malignitatis
 sunt iudicia. **A**ures nimium ⁊ ro-
 tūde indocilē signāt. **A**ures ob-
 longe ⁊ āguste inuidie signa sūt.
Aures incētes ⁊ supra caput
 applicate pigrītas designant.
Sene crasse signāt ignauitā et
 sōnolētā. nimium autē tenuel ma-
 lignitatē. **S**ene rotūde inuidie
 arguūtur. **N**ares patule ala-
 critatis ⁊ fortitudinis dāt idi-
 diciū. lōge uo tenues mobilita-
 tis signū hēt. **N**ariū autē pars
 que iuxta frontē est. si nec alta
 nec hūilē. s̄ equali linea descen-
 dat uirile signū est. ⁊ cōstātiā
 demonstrat siue prudentiā. **N**a-
 res minores debito farū assi-
 gnātur. **O**is uulens cū plenus
 est ⁊ crassus ignauū ⁊ uolupta-

tibus deditū signat. nullū de-
 pēdes cogitatorē subdolu in-
 dicat. **L**abia tenuia in ore maio-
 ri si sup^o labiū aliq̄stulū eru-
 peret sup inferi^o magnanimū
 indicat ⁊ fortē. **T**enua uero et
 pui oris imbecilē animū ⁊ uer-
 surū indicant. **L**abia uo soluta
 aliq̄stulū ab ore depēdēt ier-
 tem demonstrāt. **N**ā in asinis ⁊
 equis antiquis hoc signū inue-
 nitur. **O**s puiū cōuenit tam
 uultū mulierū q̄ hoīb^o esse
 minatis. **O**s q̄ uera modum
 dilatat uoracē indicat. ⁊ imitē.
 ⁊ impiū. **L**alis. n. oris rit^o ma-
 rinis mōstris cōuenit. **M**entū
 plixum aliq̄stulū demonstrat
 minus iracūdu ⁊ imin^o p̄tura-
 tū. **Q**ui puū ⁊ breue mētū ha-
 bent imites sunt ⁊ inuidi. **H**oc
 eū plato ad serpētes p̄tinere
 referebat. **U**til^o est mētū cō-
 mēsuratū. s̄m aliqd ad quadra-
 turā accedens. **M**entū si ipro-
 lixū distendat uolū assuetum
 ostendit. **V**ox ex̄is similis uo-
 ci ouū aut caprāz stulticie hēt
 iudicium. **Q**o autem in modū
 auū de facili fiunt lenes. **V**ox
 tenuis quasi lugubris tristē in-
 dicat ⁊ suspiciolū. quoz uox
 in nares incurrit. ita ut nares
 consonent mendaces sūt ⁊ ma-
 liuol. ac malis aliis gaudētes

Leruij longa ⁊ tenuis eum si-
gnat qui maligna meditatur.
Leruij rotunda probat ur-
tutem animi ⁊ corporis humi-
litatez. **L**eruij breuis indicium
est eius qui cum temeritate au-
dax est. **L**eruij nimis erecta i-
solentem ⁊ contumacem dicit.
Pectus quidem multis carni-
bus cōgestum indociles ⁊ igna-
ros indicat. **P**ectus q̄ longa
est q̄ uenter prudentem indi-
cat. **P**ectus si nim ietate pillo-
rum cū uenere tegatur signat
hominem instabilem. ⁊ animus
sine religione ⁊ pietate. **T**ū au-
tem solum pectus capillos pre-
fert animosum designat. **H**u-
meri tenues ⁊ qui in acumie
erecti sunt insidiosum indicāt
hominem. **B**rachia quando in
tanta prolixitate extenduntur
ut erecto corpore extremitas
medij digiti appropinquat ad
genū. licet forte mensura quat-
tuor digitorum deficiet hu-
miles dicit homines ⁊ fortes:
cum autem prolixitas. hec ad
femur definit. uel parum ul-
tra declarat homines inaliuo-
los. ⁊ malis alienis gaudentes
Manus nimium breues ⁊ exi-
gue fortes designant ⁊ saga-
ces. **T**rasse manus si digitos
breues ⁊ ultra modum habēt

declarant tergiuer sozem infici-
oium ⁊ furem. **M**anus indomi-
te idest intorte ⁊ tenues loqua-
ces signant ⁊ uoraces. **U**ngues
albi ⁊ plani ⁊ molles ac tenues
ac obaudentes ⁊ bene plucidi
optimum ingenium indicant.
Ungues influxi ⁊ curui impu-
dentes indicāt ⁊ rapaces. **U**ng-
ues breues nimium declarēt
malignū. **D**igiti collecti ⁊ glo-
bati auarū dicunt ⁊ malignū.
Digiti parui ⁊ tenues sultuz
demonstrant. **D**igiti uero pui
⁊ grossi inuidum indicant ⁊ eu-
dacem. **L**atera tenua ⁊ āgusta
⁊ depressa timiditatez indicāt.
Latera resecta carnibus ⁊ du-
ra ostendunt hominem indoci-
lem. hec. n. ad ranas fm plato-
nem referūtur. **P**ars cruris q̄
sub genu ē que uocat supra qm̄
plena est ⁊ quasi granda intē
partu: hoiez signat ⁊ imprudētē.
molles surē effemiatas assignā-
tur. **P**edes grossi ⁊ breues mal-
de infirmū hoiez indicāt. **P**e-
des nimium plixi punēt ad ho-
minē dolosū. **P**edes ptenues ⁊
breues pdūt hoiez malignuz.
Qui lōgis passib⁹ icedūt ma-
gnanimitate esse solēt et efficaces.
q̄ celeriter icedēdo se cōprimūt
⁊ vultu deducit atq; totū cor-
pus iplicat signat timidū peuz

et vilitatē. Qui b. mes pass^o hēt
 eūdoqz accelerat malign^o eē vī
 et imbecillis. Color cutis niger
 vilitatē indicat. Color albus ru
 beusqz fortes animosqz dñat.
 Color nehemēf albus cū pa
 lore defectuz vilitatis signat ex
 nimia victōria fleumatis. Co
 lor ignitus lucentibus oculis
 ad insaniam vergit. Color me
 dius inter nigrū et albū qz de
 clinat in bñmū si clara ē ostē
 dit virū boni ingenij et honorū
 morum.

De regulis gnālis physono
 mie. Cap. 59.

Generalit^r igī tenēdū est
 qz mēbra que in ppoz
 itione naturali sūt quo ad figu
 rā, colorē, qzitatē, sitū, et motū
 indicāt mētis bonā hūitudinem
 naturalē. Mēbra vō que non
 hnt ppozitionē debitā in figu
 ra, qzitate, sitū, et motū, quali
 tatē puer sū mētis idicāt. Pro
 pterea plato dicebat qz qzūqz
 similitudo aialū aliquorū i ho
 minū est tales hoies etiā ta
 liū imitātur mores. Nota i
 super qz licet p signa mēbroū
 naturalū mores hominū co
 gnoscātur, nō tamē imponant
 necessitatē, sed tantū ostendunt
 inclinationes naturę, nec semp
 veniūtiā affectus hominū. 13

frequētā pbabiliter. Itē ppf
 signa pferanda exteriora, de
 quibus dictū est non statim p
 ferēdū est iudiciū, quia forte si
 gnū est per accides, et nō per
 naturā, et forte mētū est p cō
 trariā cōsuetudinē, et freno rō
 nis tenet. vñ narrat Ari. qz vi
 scipuli hippocratis detulerūt
 philomeni excellentē physono
 mo figurā hippocratis, qui p
 nūciauit de iplo qz esset uir in
 xariosus. Illis aut indignati
 bus et culpātib⁹ philomenē, qz
 vō optio uiro talit^r indicassz re
 tulerūt p hippocrati qz p fess^o
 est philomenē hōc recte iudi
 casset, sed ex amore pblosophię
 et honestatis sui cordis cōcupi
 scentiaz dixit se nūcisse et acce
 pisse p studiuz qd nate fuerat
 denegatū. Deniqz sciēduz est
 qz signa exteriora nō referūt
 nisi ad eas passiones qz naturalit^r
 insunt hōi, sicut est ira, cōcupi
 scentia, et h^o mōi, nō autē ad eas
 que sunt anime solē, sicut ē mu
 sica, geometria, et similia. Sci
 endū quoqz qz in oculis pnci
 palit^r cōsistit ois pfectio phy
 sonomie, et si oculoꝝ iudiciū cō
 firmat ceteroꝝ mēbroꝝ iudi
 ciū, tūc ratū dixit Ari. esse iu
 diciū, ut in leprosis. Si autē con
 trariatē, tūc pualēt iudicia oꝝ

*De signis exterioribus hominum
 et de philosophia.*

loz. ppter qd oēs physonomi
affirmat ut oculū esse uerz cor
dis nuncium.

De toto hoīe.

Lap. 60.

Postq̄ expeditaz est de
homine ex pte mētis. ⁊
ex pte corpis. nūc dō est d̄ ip̄o
put est compositus ex vtr̄oq̄
vbi spāliter d̄ndit̄ dei potētia.
ga naturas tā distātes d̄iūxit
in unā psonā. s. matrā corpo
reā ⁊ incorporeā que maxie di
stant in predicameto substātie.

Preterea cū esz una sola crea
tura que hēbat inē cogitōez
per intellectū. ut āgel⁹. ⁊ alia q̄
hēbat cognitionē foris p sensū
ut q̄libet aīal brntū fieri de
buit creatura ad cōpletionē ⁊
decorē uniuersi pp pfectionēz
uniuersitatis que hac duplici
cogitōe esset p̄dita. ut posset
legere in libro scripto intus ⁊
foris. hoc est in creatore et in
opere suo. **A**nīta est aīa corpi
multiplici rōe. licet sepata di
gnior uideret. **P**⁹ rō est ut p
q̄iūctionē tā dispariū naturaz
erigeret mēs ad sperādū illaz
vniōnē que erit inter animā ⁊
sp̄m. increatū. **A**lia ratio est. ut
anima seruando deo in corpe
hēat maius meritū. qz ubi ma
ior pugna. ibi maior uictoria.

⁊ p d̄ns maior corona. **D**iffi
cultas. n. opig mltum ualet ad
efficaciā merēdi. **3**⁹ rō ē pp cō
plemētū uniuersi. **E**ū. n. sicut di
ctū ē quedā eēt creatura pure
spūalis. quedaz pure corpālis.
cōuenies fuit fieri creaturam
mixtā. s. ptiz spūalē. ⁊ ptiz cor
poralē. **4**⁹ est qz sicut corpus
inūū ualet ad fructum pnie. sic
post mortē resuscitātū ualebit
ad cōfir matōez stole duplica
te. qz nō solū aīa. s. etiā corp⁹
p̄mābit dote sua. **5**⁹ rō est qz
hō ex defectu corpis mltā hēt
materiā humiliatōis iuxta id.

Humiliatio tua in medio tui. **S**i
cut aīa ex cōiūctiōe ad corpus
p̄la cōleq̄ bona. sic ⁊ multa cō
trahit incōmoda. **6**⁹ p̄ci ori
ginālis inq̄nationem. **J**ob. 13.

Quis pōt facere mundū de i
mūdo seie cōceptū. **7**⁹ p̄ci p̄ni
mitatem. **G**en. 8. **P**roni sunt
sēlus hominis ad malū ab ado
lescentia sua. **8**⁹ operandi bene
difficultates. **9**⁹ **Q**uerbi. 24. **P**er
agrus hominis pigri et anslui
⁊ ecce totum suffocauerāt spi
ne. **4**⁹ intellectus hebetudinez.

Sapie. 9. **L**o: p⁹ qd corāp̄it
aggrauat aīaz. **5**⁹ p̄tinuā ipu
gnationē. **S**at. 5. **L**aro occupi
scit adū. **6**⁹ **6**⁹ **C**hr̄az tol
licitudiez. **D**ath. 6. **D**i. no. ne

solliciti sitis aie uře rē^o pas/
sionū multiplicatē. **Job. 13.** **flhō**
nat^o de muliere breui uines tē
pore. repletus multis miserijs.
S^o glorie retardationē gloriā
.n. p̄cipere nō possum^o q̄sdū i
co:pe detinemur. pp hoc **Ap^o**
cupiebat dissolui: 7 eē cuz xpō.

De p̄peratibus hominis.

Lap.

Properates hoīs sūt vi/
scernere inter honestū 7
turpe. vñ 7 solius hoīs ē hone/
stū p̄sequi cū oia bruta nisi uti/
lia 7 delectabilia p̄sequāt. **Itēz**
passiones ordinare ad inuicez
rōes. **Supra** mūdū p̄ intellectuz
eleuari. 7 iō qñ aliqz p̄ adhesi/
on: in terrenis se mūdo inferi/
orē facit iā q̄si honore hūmita/
tis exut^o p̄peratē accipit be/
stie ita ne dicat fieri p̄ cōcupi/
scētā porcus. p̄ irā canis. p̄ ra/
pinā leo. 7 sic de alijs. qd̄ pla/
to nocuit scōaz aīarū iconu/
ptionē qd̄ qdā male intelligen/
tes crediderūt platonē dixisse
q̄ aie exētes de corpe intra/
būt bestias qd̄ falsū est. **Annū**
ciā h̄re fm oꝝ gen^o aīctie. 7 in
hoc differt a brutis que n̄ hūt
aīctie spēs nisi que delectatōis
est. uel cū mericina. 7 h^o modū.
Intellectū theoricis eminētū
bus speculari 7 delectari in ta

libus. **de recūdari** in turpi ppe/
trato pp qd̄ inemēdabiles vñ:
inuerecūdi. qz in aliq^o mutati
sūt a rōnis honore pccōz na/
turā assumētes. **Perfecte** eē cō
iugale aīal eo q̄ legib^o ordina/
tas faciāt hōestas nuptias. **Si**
mle aīal esse. qz distributōes 7
cohabitōes 7 federa pugnas p
fecerit hz urbāitatib^o ordiatas.

Disciplic eē pceptibile pp rōis
vñ. **Esse** aīal māluetū. **Nā** pp
cūlitate hz eē aīal risibile. **Esse**
aīal gloriofū pp pfectas gau/
dēdi rōes q̄ soli cōringūt hōi.

Esse microcosmū. i. minozē mū/
do eo q̄ de oib^o creaturis ali/
qd̄ hēat hō. vñ eē cū lapidib^o.
uegerari cū arborib^o. scire cū
aīalib^o. itelligere cū āgelis. ex/
duplici natura cōpositū esse. s.
corpali 7 spūali creaturariū eē
dignissima. **Esse** animal rōale
7 mortale. **Humana** fragilitas
in hoc consistit q̄ in homine ē
assiduitas deficiendi. impossi/
bilitas standi. facilitas cadēdi.
difficultas resurgendi. nilitas
nascendi. incertitudo moriēdi.
Defectus humanus est qz qd̄
quid habemus aliunde habem^o
imperfecte habem^o. 7 in sup̄er/
amittere possumus. **In** homie
quoqz est moriēdi necessitas. 7
hec illata necessitas. sicut fuit

in Adam. uel inata. sicut ē in ho-
bis. uel assumpta. sicut fuit in
christo.

De primis pentibus.

Cap. 62

Umina bonitas uolens
cōicār bonū suū cū alijs
fecit creaturā rōatē que sumū
bonū intelligeret. intelligendo
anaret. amādo possideret. pos-
sidedo beata esset. **F**ecit autē
deus hoīem formādo corpus
eius per ministeriū angelorū
d̄ lino terre in agro. Damasce-
no. 7 inspirauit in faciē ei⁹ spi-
raculū uite. iam creauit quā
corpi facto uniuert. **F**ac⁹ ē autē
hō ad imaginē dei in natalib⁹
7 ad similitudinē in gratuitis.

Dī autē hō fac⁹ ad imaginē 7
similitudinē dei pot⁹ q̄s āgel⁹.
q̄z ueniētā h̄z hō cū deo int⁹
7 extra. qd̄ nō hēt āgel⁹. **I**nt⁹
eum hēt cōueniētā h̄z meno-
riā. intelligētā. 7 uoluntatē. si-
cut angelus. **N**ā sicut a p̄e est
fili⁹. sic ab hoīe hō eiusdē natu-
re. **P**reterea sicut de⁹ platus ē
omni creature simplicit. sic hō
in suo uniuerso. **P**s. **O**mnia sub-
iecisti sub pe. 7c. **I**tem sicut de⁹
ubiqz est. sic anima ubiqz est in
suo habitabili. idest ī corpore.
non quidem per essentiā. sed p
potentiā. **D**ignitas hūana

est in hoc q̄ deus fecit hoīem
ratione sapientem. uita inocen-
tem. dominio potentem. **P**ri-
mum notatur in hoc q̄ homo
factus est ad imaginē dei. **S**⁹
q̄ ad dei similitudinē. **S**⁹ quia
prepositus est hō cunctis ani-
mātib⁹. 7 alijs creaturis que
omnia sibi seruiunt. **E**t nota
q̄ uoluntati bonorū hominum
non solum subditur creatura.
sed etiam ipse deus. **P**s. **U**olun-
tatem tuncitū se faciet 7c. **I**tez
angeli q̄ deputāt ad custodiā.
Itez demones qui dant ad exer-
citiū bonorū. **I**tez hoīes boni q̄
sunt socij tribulationū. **I**tez ho-
mines mali qui bonos magis
p̄mouēt p̄sequēdo q̄s possēt fa-
cere seruēdo. **C**orp⁹ tale de-
dit de⁹ p̄ hōi q̄ aīe subiectū
esset ut essz obrepans sine re-
bellione. essz p̄pagabile sine li-
bidine. essz uegetabile sine mor-
talitate. essz p̄portōabile quo
ad cōplexionē eq̄le. essz quoqz
aīe conforme. ut sicut aīa erat
innocens. 7 tamen poterat pec-
care. sic corpus esset impassibi-
le. ut tamen posset immortalita-
tem incurrere. 7 ideo poterat
mori. 7 non mori. poterat h̄re
sufficiētā 7 indigētā. poterat
obtemperare 7 rebellare. 7 hō
fuit ratōe nature defectiue ex

nihilō create. nec per gloriā
confirmate. **F**uit tamen corp^o
ita cōditum ut in eo esset nulla
pugna rebellionis. nulla pni-
tas libidis. nulla diminutio ui-
goris. nulla corruptio mortis.
Sed aūt immortalitas corporis.
Ade pncipalit^r fuit ab aia. sicut
ab influente a corpe p eq̄li cō-
positōe sicut a disponente a li-
gno uite. sicut a uegetate. a re-
gimine vō diuine potēcie. sicut
ab interi^r cōseruate. ⁊ exteri^r
ptegēte. **F**act^o est itaqz homo
absqz oi culpa ⁊ miseria. nec ad
culpā hūic fomicis icitamētū.
Insup datū ē ei q̄druplex adiu-
torū. **P**rimū ad recte uolēdū.
qđ est scia. **S**ecūdo fuit ad murmu-
rādū cōtra malū. ⁊ ad stimula-
dū ad bonū. qđ est synderesis.
Tercio fuit scia illuminās intellectū
ad cognoscēdū deū suū. se ipsū.
⁊ mūdū istū q̄ face^r fuerat pp
ipm. **Q**uarto fuit charitas accēdēs
affectū ad diligēdū deū super
oia. ⁊ pximū suū sicut se ipsū.
Prima vñō prinēt ad pfectōz
naturaliy. alia duo ad pfectōz
gratūtoz. quozū unū fuit grē
gratis date. s. scia. reliquū grē
gratiam facientis. s. charitas.
Accepit homo triplicē oculum.
Carnis quo uideret mūdūz.
rōnis quo uideret animū. ⁊ cō-

teplationis quo uideret deus.
Et sic oculo carnis uidet hō
que extra se sunt oculo rōis q̄
sunt intra se. oculo pteplatiōis
que sunt supra se. **N**oticiā dei
hūic cui^r pntiā quādā iteriori
aspiratōe cōteplabat nō ita ex-
cellenter ut in patria. nec ita in
enigmate ut in uia. **R**es etiam
factas nouit qđ omnib^o noia
iposuit. **N**oticiā quoqz sui ha-
luit. qz qualis fact^o erat sciuit
⁊ qđ agere qđ cauere deberet.
intellexit. **F**uit quoqz sine pe-
nalitatib^o. qā nec esuruit. nec
sitiuit. **S**item frigus uel est^o. la-
bor uel infirmitas eū non lesit
nec mortem expectauit. quia
uiuus erat ad gloriā trāsfe-
rendus. **C**estib^o nō eguisset ee
nudus. **V**ecūdiā nō sensisset. na-
tura in eo quo ad deformitatē
mēbrorū nō errasset. **C**once-
ptus fuisset sine pudore. ⁊ par-
tas sine dolore fuisset. **A**dot^o
mēbroz etiā subiecti uolūtati
fuissent.

De preceptis Ade datis.
Cap. 63

Adam factum deus trā-
stulit in paradysū. ⁊ ibi
de costa dormientis Enay sibi
sociam formauit. **S**ed hanc nō se-
cit de capite ne uirō domiare^t
nec de pedibus ne contēneret.

sed de latere ut amoris uincu-
 lum probaretur. **D**uplex bo-
 num illis deus pparauit. vna
 temporale. aliud eternum. pri-
 mum dedit. 2° promisit. Ideo
 duplex preceptum pignus ho-
 habuit. vnum nature ad custo-
 diendum bonu datum. Aliud
 discipline ad pmerendu bonu
 promissum. et hoc non poterat
 mereri meli^o qm per mera obe-
 dientiam. que tunc mera e qsi
 preceptum ex se solo obligat.
 et non ex alia ca. et tale dicitur
 preceptum discipline. quis per
 ipsum discituz quata sit uirtus
 obedientie. Unde et discipline
 preceptum dicitur. qz uitate li-
 gnium scientie non suadebat na-
 tura. sed disciplina. Preceptuz
 vero nature duplex fuit. vna
 de conseruatione indiuidui. ut
 ibi. De omni ligno paradisi co-
 mede. Inter que ligna i medio
 paradisi fuit spaliter nominatu
 lignum vite. et sic dicitur est ab
 effectu. quia coispora primoru
 parentum debebat cotinua ue-
 getare. Aliud fuit preceptu na-
 ture per conseruatione speciei
 ut illud. Crescite et multiplicati-
 mini. Circa primum. i. pceptuz
 discipline. nota qz aliquid pro-
 hibetur quia in aliu. Exodi. 20.
Non fur tuum. facies. Aliquid

qz occasio mali. **S**ach. 5. No
 iurare omnino. Sic prelacus
 malea prohibere potest que tñ
 non sunt expressa in sua regu-
 la. Aliquid ad pbationem obe-
 dientie. et tale fuit preceptu de
 ligno uite.
De paradiso. Cap. 64.
Omo pdictis fult^o au-
 xilijs accepit locu padisi
 terrestriis i hitatione traglla.
Fuit autez locus ille ut ait **D**a-
 mascenis exaltatois unuerse
 pmpuatiu qui terra excellioz
 est positus. et tepato ac purissi-
 mo aere circūfulget. platis sep-
 et florib^o ornat^o est. bono odo-
 re plenus. nullūqz irrobabilium
 aialiu ibi hitat. sote qz diuidit i
 quattuor capita irrigatur. Li-
 gno uite ac scientie boni et mali
 decoratur. Per cherubin et fla-
 meum gladium custodit. **N**o-
 tandum insuper qz ibi nulle sūt
 tempestates. **D**ue quoqz hye-
 mes sūt ibi et due estates. et bis
 fructificat ibi arbor. In utro
 qz solstitio. hnt hyeme tempa-
 eissimam. et in utroqz egnocio
 estatem. huiusmodi ratio e. qa
 padisus sub circulo egnociali
 sitas est et semp hz egnocium.
De casu pmi hois. Ca. 65
Inuides g^o diabol^o fe-
 licitati hois i spe spētis

psam mulierē tāq̄s fragilitate
 aggredit̄ rēcādā quā cū in re-
 spōsione dubitatē cerneret for-
 tius institt. 7 uincēs illā tādez
 uirū illa mediāte deiecit. Pro-
 cessit ergo sic **P**o. s. q̄redo cur
 p̄cepit nobis de^o 7c **2**o asserē
 do falsū, nequaq̄s moxiemini **S**
 p̄mittēdo. eritis sicut dii scie-
 tes bo^o 7 malū. Processus iste
 fuit magne v̄lutie. quia p̄cessit
 expiēdo ipellēdo 7 alliciēdo.
Expiētiā. n. accepit in interro-
 gatiōe. ipulit in mēdacij asser-
 tiōe. allexit in falsa p̄missiōe.
Allexit uero diabol^o mulierē
 p̄ triplex appetibile. s. p̄ sciētiā
 que ē appetibilis rōalis p̄ ex-
 cellētiā ad modū dei q̄ ē appe-
 tibilis irascibilis. p̄ suauitatem
 q̄ ē appetibilis concupiscibilis.
Igī uir peccauit. qz lignū ueti-
 tū gustauit. vñ ad penā accepit
 ut in sūdoze uult^o sui pane sub
 uelceret. **M**ulier āt in duob^o
 peccauit. **N**ā supbiuit 7 uetitū
 comedit. vñ 7 duplicē maledi-
 ctionē habuit. s. sub uiri ptate
 eris. 7 hoc pp̄ p̄mū. **S**cē i doloꝝ
 paries. 7 h^o pp̄ 2°. **D**iabolus
 vō in ser. p̄te inuidit mētē est
 7 decepit. vñ pp̄ p̄mū uicē ē
 ei. **S**upra pecc^o tuū gradieris.
 pp̄ 2° terram comedes. pp̄ 3°
 ipsa cōteret caput tuū. **S**i scire

uolueris q̄s eoz plus peccant
 .s. uir nel mulier. dicendum et
 qz plus peccauit mulier q̄stum
 ad aliqua. 7 q̄stū ad aliqua. **N**e
 uir. **N**ā mulier plus peccauit
 quo ad peioris finis intētiō 3.
 uoluit. n. fieri sicut dñs. sed ur
 intēdebat nō cōtristare deli-
 as suas. **S**cē mulier peccauit in
 p̄les. qz i se i deū 7 i p̄xi. **S**cē
 mulier dāno suū peccauit. quia
 p̄les maledictōes recepit. **M**u-
 āt peccauit p̄ q̄stū ad oriēne
 qz ex certa scia. **S**cē uir peccā-
 uit maiori i gratitudie. **Q**ue-
 rūt multi cur de^o hoiez fecit
 qz posset peccare. 7 ad h^o si-
 gnāt plime rōes. **P**o ē uostē
 dat̄ dia potētia qz so^o i nabi-
 lis ē. ois autē creatura mirabil
 ē. **2**o ut dclaret dei sapiā de
 malo scit elicere bonū. qz po-
 tuit fieri nisi de^o creatū fe-
 cisset v̄ribile in malū. **3**o t ma-
 nifestetur dei clementia x̄ps
 per mortem suam homē p̄di-
 tum liberauit. **4**o ut ofndat
 dei iustitia que non solum red-
 dit bonis premia. sed ēmalis
 supplicia. **5**o ut hō nō sipeio-
 ris cōditionis q̄s alie creature
 q̄s oēs de^o sic āmistruit. ut
 eas p̄prijs motib^o agi sinat.
 vñ 7 hoiez i p̄po arbitrio flin-
 quere debuit. **6**o ē laudūana.

Laus est enim uiri iusti qui po-
tuit transgredi. et non est transgressus.
1ª est uetus uniuersa. quia oppo-
sita in xta se posita magis elu-
cescunt. ita mali bonos comedunt
ad inuicem compatitur. **2^a** est. quia
boni exercitantur et probantur per ma-
los. Adā et Eua post peccatum
de paradiso expulsi sunt. sic lucifer
de celo: et in hac ualle mise-
rie habitans factus est mortua-
les. **N**ā sicut in celo est non posse
mori. sic in inferno est semper
mori. **I**n mundo medio posse ui-
uere et posse mori. **E**x his patet
quod primus status hominis fuit ino-
cencie. secundus gratie. tertius cul-
pe. quartus penitencie. quintus glorie.
Dū eis inordinate erexit se su-
pra se cecidit miserabiliter isra-
el. scilicet a statu inocencie et gratie in sta-
tum culpe et miserie. **I**tem quod fa-
ctus est inobediens suo superiori
iusto dei iudicio factus est. ut si-
bi fieret inobediens suus inferus.
scilicet caro. et maxime circa membra
uerti generatiue deseruientia.

De ordine tētatōis in nobis.
Cap. 66.

Ordō tētatōis quod fuit in
primis pentibus etiam in
nobis cōplet. **N**ā sicut serpens
ibi suggestit. mulier delectata
est. uir comedit. sic in nobis fit
Greg. foabolus gerit spiritus

officiū. **S**ensualitas uero que in
carne est officii mulieris. et ratio
tenet locū uiri per consensū. uel
dicas sicut **Aug.** quod suggestio ser-
pentis est primus motus ex somi-
te. comestio uero mulieris est de-
lectatio cogitatio. scilicet per inferio-
rem partem rationis. sed comestio ui-
ri est consensus rationis. scilicet superioris
partis. **P**er hec. n. tria. scilicet suggestio-
ne. delectatione. et consensu
homo in tētatōne ducitur. quia tenta-
tio per suggestionē inchoat. sed per
delectationē progreditur. per consensū
autē consumatur. **S**unt autē alia tria
per que homo in tētatōne detinetur.
scilicet opus prauū. consuetudo. et de-
speratio. **S**ciendū est quod tēta-
tio est triplex. scilicet prima est a dia-
bolo. uel per modū suggestionis.
uel per modū afflictionis. **2^a** est a mū-
do quod uoluptate ac uanitate al-
licitur. uel persecutione fragitur. **3^a** est
carnis que per sensualitatem. ac so-
mitē ad peccatū impulit quod ratio
consentit pericit peccatū. **D**ue
sunt species tētatōis. scilicet diaboli.
1^a mundi. et sunt extra nos. et non
habet peccatū. **2^a** **Aug.** tētatō cui
non consentit non est peccatum. sed
materia exercende uirtutis. **3^a**
modus tētandi est intra nos. et
est peccatū ueniale. quoniam primus
motus est tūc. sed mortale est si
consensus aduenierit. **C**etera per

dicōs tentatores dedit nobis
 vñs tria remedia. qz ptra dia
 bolū hēmus spūs angelicos q
 ad bonū nos stimulat. ⁊ cōtra
 insultus diaboli defendūt. Itē
 cōtra mādū hēmus exēpla san
 ctoꝝ. quos nō alliciebāt mūdi
 blandimēta. nec terrebat sup
 plicia. Itē cōtra carnē habem⁹
 bona naturalia. s. synderelis et
 um. irascibile que naturaliter
 nos docent nō accescere carni
 sed spūi. **M**ōm⁹ etiaz gratuita
 .s. charitatē. tēpantiā. ⁊ h⁹ mōi
 qb⁹ carnis vitia mortificam⁹.
Est autē differētia inter tēta
 riones que sūt p diabolo. ⁊ que
 sūt a carne. **T**ētārōes oīs que
 a diabolo sūt sepe diuini pref
 rōem. ut cū nup faciatns famē
 patit. ⁊ post lōgā dormitionez
 sōno grauat. **T**ētārōes vō que
 sūt a carne frequēter sur gūe
 ppter necessitatē. sed interdū
 excrescūt in supfluitatē. ut si ci
 bus post ieiuniū imoderate ap
 petit. uel in comedēdo mēsurā
 ⁊ modus n̄ tenet. **T**ētatio mul
 tiplex est. qdā ē pbatōis. hec
 est a deō sū qz vñs tentauit
 Abrahā. quedā exaiatōis. hec
 est ab hōie. quedā p̄cipitatōis.
 hec est a diabolo. qz p̄mos pen
 tes tētauit. quedā delectatōis.
 hec est a carne. quedā cōsensūs.

hec est rōis. **T**ētationū q̄tenor
 sūt spēs. **P**rima ē aspa. hec fit
 de laborib⁹ incōsuetis in p̄nci
 pio cōuersiōis. **S**ecūda ē nana
 ⁊ ouit de sp̄nālīb⁹ p̄speritatī
 b⁹. ut cū qz de v̄tutū successi
 bus gloriat. **T**ertia est vubia.
 ut qñ qz abigit quid certū de
 aliqua retinere debeat. v̄nde
 accidit qz segmior qsqz ad bo⁹
 reddit qā id qd agit bonūz eē
 vubitat. ⁊ p̄mior sit ad malūz
 qñ malū esse nescit. **Q**uarta ē
 fraudulēta. ut qñ diabol⁹ i an
 gelum lucis se trāsfigurāt sub
 spē v̄tutū inducēs vitium. hec
 fit qñ suadēdo honestatē indu
 cit supbiā. uel dissuadēdo v̄
 scretū obsequiū inducit nimīū
 carnis cōmodū. uel suadēdo iu
 stū iudiciū inducit crudelitātē.
 uel suadēdo misericordiā inducit
 reissionē ⁊ negligētiā. uel sua
 dēdo largitatē iducit p̄digali
 tatē. ⁊ sic de alijs. **I**n tabb⁹ at
 piculōsissimū ē piculū n̄ nider.
Priaz p̄l. appllat ciorē nōc̄nū
 p noctē. n. aduersitas d̄signat.
Secūaz appellat sagittā uolātē
 in die. qz p̄ diē p̄speritas deli
 gnat. **T**ertiā appellat negociū
 pambulās i tenebris. ⁊ hec pp
 vubiū pplexitatis. **Q**uartam
 uocat demoniū meridianū. vñ
 dicit. **N**ō timebis a ti. no. a sa.

uo. i. vi. a nego. p̄. i. te. ab icur.
 7 dmo. mere. **De his q̄ttor**
gñibus tētationū idē ait. Sup
 aspidē quo ad p̄. 7 basiliscuz.
 quo ad 2°. 7 cōculcabis leonē.
 quo ad 3°. 7 draconez quod ad
 4°. **Prop̄ p̄dictas tētatiōes**
 uel deceptiōes diaboli nō sunt
 etiā licita faciēda. 7 hec i q̄qz
 casib⁹. **Prim^o** est si suadet hōi
 aliq̄d bonū nō faciēdū ne uide
 amur suis cōsilijs cōsenti. vñ
 xp̄i ip̄o suadete uoluit facef pa
 nē de lapidib⁹. q̄d tñ op^o bo^o
 fuisset. **Sec^o** si ppōnat aliq̄d
 bonū cōtra legē dei. **Ch̄i** Ma
 chabei nolēbāt comedere car
 nes q̄s tpe necessitatis comede
 relicuisset. **Tert^o** qñ bonū sit
 cū scādalo alioz. **p̄ corinth. 8.**
Peccātes in fr̄es t̄c. 7 loq̄ de
idolaticis. **Quart^o** est qñ bo^o
 fit p̄ ostētatōnē. **Iob.** Si oscu
 latus sum manū meā que ē ini
 q̄as maxia. sup qd̄ dicit **Gre.**
Danū suā osculatur q̄ laudat
 qd̄ facit. 7 hec ē miq̄tas maxi
 ma. **Quint^o** cū ipedit obediē
 tiam superioris. quia licz p̄p̄
 mandatum prelati nūq̄ maluz
 debeat fieri. p̄t tñ bo^o aliqñ
 pp̄ obiaz remitti. **Remedia** d̄
 tētatiōes memoria dñice passi
 onis. mortificatio carnis. utile
 exercitiū. declinatio occasiōnū.

conculcatiō principij tēnatiō
 num.

Explicit liber secundus. In
cipiunt capitula libri tertij.

De malo in gñe.	Ca. i.
De peccati diffinitōne.	2
Quid sit peccū fm̄ rem.	3
Quid sit peccū fm̄ nomē.	4
De origie peccati.	5
De diuisione peccati.	6
De effectu peccati.	7
De peccato originali secūduz	
rem.	8
De peccato originali secūduz	
nomen.	9
De primis motibus.	10
De morosa delectatione. 7 cō	
sensu peccati.	11
De peccato ueniali.	12
De effectu peccū uenialis.	13
De septem uitijs capitalib⁹ in	
specie	14
De superbia.	15
De inuidia.	16
De ira.	17
De accidia.	18
De auaritia.	19
De gula.	20
De luxuria.	21
Quomodo septem uitia sunt	
uenialia uel moralia. et pri	
mo de superbia. siue nana	
gloria.	22

De inuidia quō sit mortale uel ueniale. 23

De ira quomodo sit mortale uel ueniale. 24

De accidia quomodo sit mortale uel ueniale. 25

De auaritia quomodo sit mortale uel ueniale. 26

De gula quomodo sit mortale uel ueniale. 27

De luxuria quomodo sit mortale uel ueniale. 28

De peccato in spm̄ sc̄m̄. 29

De peccato cordis. 30

De peccato oris. 31

De peccato operis. 32

De peccato omissionis. 33

Explacunt capitula. Incipit liber tertius.

De malo in genere. La. i.

Malus triplex ē. scilicet. culpe. pene. et dāni. quod opponitur triplici bono. scilicet. honesto. delectabili. et utili. Nam culpe opponitur honestū. pene opponitur delectabile. dāno opponitur utile. Ad aliū est utile multis modis. propter suā ordinationē. quia per utilificationem ponitur in loco inferiori in uniuersitate rerum. unde et bene ordinatur. et sicut et ordinate ponitur

ditur diabolus in inferno. et fur in patibulo. 2° modo utile est propter suā coactionē. Amaritudo enim conscientie cogit hominem a peccato recedere. Item in eo dicitur. Crepabit te. et auersio tua in crepabit te. Item in eo dicitur. Quod deus malū et amarū est te dereliquisse deum deū tuū. 3° est utile per ipsius mali considerationē. ex eo enim quod homo malū uidet naturaliter proficit. quia sicut homo naturaliter bonū appetit. ita naturaliter horret malū et fugit.

De peccati diffinitione. Lap. 2.

Post malū in genere sequitur de malo culpe in specie. Diffinitur autem peccatum multis modis. 1° sic ab Augustino. Peccatum est uolūtas retinēdi uel consequēdi quod iusticia uetat. Item ab eodem. Peccatum est dictū uel factū. uel concupitū contra leges dei. Item Ambrosio. Peccatum est per uariationem legis diuine et celestium inobediētia preceptorum. Item Augustino. Peccatum est spreto incomutabili bono rebus mutabilibus adherere. Primum diffinitio dicitur secundum causam efficiētiē. 2° secundum causam materiale. 3° secundum causam formalem. 4° secundum causam finale. In quarta diffinitione nota quod in peccato

III

duo sunt. scilicet auersio a creatore. et uersio ad creaturam. quorum primum est quasi formale. 2° quasi materiale. Et in actioe non est peccatum ratione uersiois. si non consistat in creatura. sed ratione auersiois in qua est deformitas et receptio. Quod autem ratione uersiois non sit peccatum principaliter. patet quia potest fieri uersio in creatura ut quia quod delectatur in creatura plus debito. sed tamen circa deum. quia quod potest delectari in creatura sine omni peccato ut cum delectatio naturalis est tamen habet quod uisus delectatur in uirtute. et gustus in dulci. et sic de alijs. Interdum potest etiam quod delectari meritoze. scilicet quia ad deum referri. vii ps. Delectasti me domine in factura tua etc. Sed tunc sumitur delectatio pro motu. non pro passione.

Quid sit peccatum habet ratione.

La. 3:

Terendum est de peccato quod non est substantia uel res aliqua sed defectus et corruptela. Et dicitur peccatum nihil proprie tria. Primo proprie dicitur quia peccatum non est aliquid reformatum. sed corruptio boni. Secundo proprie effectus. quia peccatum animabiliter hominem. et deficere facit a uero esse. Tertio proprie respectus. quia uile facit hominem et indignum premio. Circa predicta tamen

sciendum est quod aliud est peccati actus. et aliud habitus. et aliud macula. Peccati actus aliquid est. sed non habet amplius esse adueniente gratia. sed peccati habitus quod relinquitur ex malis actibus aliquid est. et remanet interdum et cessantibus actibus. et post infusam gratiam et peccati remissionem. Peccati uero macula nihil est habet rationem. et tamen deformat animam non per modum passionis sed per uicium. sicut truncatio membri deformat corpus et macula. Dicit autem Augustinus. Quod obstinencia nulla substantia est. et tamen ex ea corpus languet. Ita peccatum non est res aliqua uel substantia aliqua. ex eo tamen natura corrumpitur. sed deletur per gratiam. Notandum preterea quod peccatum quia quod transit actu. et remanet reatu. sicut patet in peccato originali post baptismum quia quod transit actu simul et reatu. sicut peccatum actuale post penitentiam perfectam. quia quod remanet actu et reatu sicut peccatum originale ante baptismum.

Quid sit peccatum habet nomen.

La. 4:

Peccatus eius habet matrem non uocatur macula. et hoc quia imaginem anime deformat. Ita reatu. quia ad penitentiam eternam obligat. Ita pollutio. et hoc quia ad contagiones

contracta ex terrena delectatione. **I**te uocat pena, inq̄ntū respicit peccatū p̄mi hoīs. in q̄ natura n̄ra fuit corrupta. **I**te delictū. s̄z q̄ ē recessus a dignitate gr̄e habite. **I**te uocatur culpa prout respicit penā. **I**te offensa. ⁊ hoc quia cōtra diuinā legē. ⁊ hōitatē. **I**te p̄uaricatio. ⁊ hoc inq̄ntū mandatū dei respicit. **I**te uitiuz. i. defectus bonoz naturalium. **I**tem peccatū put ē cōuersio ad bonū cōmutabile. **I**tez uocatur scelus. pp̄ iniuriā dei magnā. **I**te nefas put ē illicitū p̄sone. p̄petranti. **I**te uocat crimē put ē dignū accusatione ⁊ pena.

De origine peccati.

Cap. 5.

Quāuis peccatū sit cōtrariū ip̄i bono. nō tñ h̄z eē nisi in bono. quod q̄dez bonū ē liberū arbitriū. ac uolūtas. a qua peccatum sicut a prima origie. ⁊ in qua ē sicut in proprio subiecto. **U**olūtas igitur est causa peccati. causa dico nō efficiens. sed deficiēs. **U**olūtas. u. s̄z q̄ h̄z respectū ad suū p̄ncipiū a quo ē. s̄. ad deum. non est nata elicere ex se nisi bonū. s̄z fm̄ respectum ad p̄ncipiū. ex quo ē. quod est

nihil. inclinā ad malū. cū ip̄a uolūtas sit ex nihilo tēdit ad defectum. **S**i ḡ uolum⁹ scire unde sit malū culpe materialit̄ dicemus q̄ ex absentia debiti boni. s̄. sp̄ci modi ⁊ ordinis. **S**ed si uolum⁹ scire unde sit originaliter. dicem⁹ q̄ a uolūtatē siue libro arbitrii. **D**e p̄ḡssu peccati. nota q̄ p̄ccm̄ inītiat p̄ i cogitatōe. p̄cedit ⁊ crescit i delectatōe. p̄ficiat cōfesus. **T**urca p̄ḡssū p̄ccī sciēdū q̄ q̄dā antecēdit ip̄z p̄ccm̄ q̄dā sequūtur. q̄dā circūstāt. p̄ccm̄ antecēdit aliqua ex pte auersionis. aliqua ex pte cōuersionis. **E**x pte auersionis antecēdit ip̄z p̄ccm̄ ista. **C**ōtēp̄tū. **O**missio. **I**ngrātitudō. **I**nobediētia. **P**reuaricatio. **M**ala uero q̄ p̄ccm̄ antecēdit ex pte cōuersionis sunt hec. s̄. **L**ogitatio. **L**ibido. **C**ōcupis. **D**electatio. **P**eruersa intentio. ⁊ cōsensu. **A**lia sunt que sequunt̄ peccatū. sicut est macula. i. deformatio imaginis dei. ⁊ reatus. i. obligatio ad penā et̄nam. **S**unt adhuc alia que peccatuz comitantur. ut sunt peccatoruz circūstantie que peccatum aggrauant. ⁊ diminuunt que notantur in hoc versu. **Q**uis q̄d ui p̄ quos.

III

quotiens cur quō quando.
 Actio deprauat etiā p pecca-
 tū. et illa q̄ de genere bonoz
 ē q̄sq̄ in pncipio. q̄sq̄ in me-
 dio. q̄sq̄ in fine. ⁊ hoc p ma-
 lam intentionem. uel p negli-
 gentiam. uel per uanam glo-
 riam. **Unum** peccatum dicit
 maius altero. mltis modis. s.
 causalitate. ut peccatum luci-
 feri. uel generalitate. ut pecca-
 tum **Adē**. uel deformitate. ut
 peccatum **Iude**. uel difficulta-
 te ut peccatum in spiritū sac-
 tum. uel p̄sōsitate. sicut pec-
 catū ignorantie. uel inseparabi-
 litate ut peccatū cupiditatis.
 uel pronitate ut peccatūz car-
 nis. uel offensioe. ut peccatū
 idolatrie. uel expugnandi dif-
 ficultate. ut peccatūz supbie.
 uel mentis cecitate. ut pecca-
 tum ire. **Circa** peccati graui-
 tatem. nota q̄ nihil ē peccatū
 uiro p̄fecto q̄ non sit pecca-
 tum in imperfecto. nisi in his
 q̄ nouit. **Nā** p̄fectio n̄ mutat
 ge^o peccati. s; q̄sitate auget.
De diuisione peccati.

La. 6.

Diuisio peccatorum ml-
 tiplex ē. **Alia** ē eim fm
 cām efficientē fm se. ut hec.
Peccatoz aliud ē ex ipoten-
 tia. aliud ex ignorātia. aliud

ex malicia. **Alia** sumit secun-
 dum causam efficientēz rarōe
 annexi s; q̄nā sumit hec diui-
 sio. **Peccatoz** aliud est ex amo-
 re male accedente. aliud ex ri-
 more male humiliante. hoc ē
 q̄ hō potius uult peccatum
 committere. q̄ amato ca:ere:
 aut malū pene quod timet i-
 currere. **Sumuntur** peccatoz
 ē diuisiones secundum cau-
 sam materialei circa quam
 primo sumit hec diuisio. pec-
 catoz. aliud est cordis. aliud
 oris. aliud opis. **Itē** hec. **Pecc**
 catoz. aliud locutionis. aliud
 cogitatiois aliud opationis.
Secundo mō sūt sic. **Peccōnū**
 aliud est in deum. aliud in se-
 ipsum. aliud in proximum. **In**
 deum diuiditur sic. aliud in pā-
 trem. aliud in filium. aliud in
 spūz sanctum. **Alijs** trib^o mo-
 dis peccat. s. male p̄ infidelita-
 tē v̄ deo sciēdo. **Itē** blasphe-
 mādō. **Itē** sacramēta dei idi-
 gne tractādō. **Alio** peccat q̄
 i deū. s. ip̄z tētādō. ⁊ h^o fit tri-
 pl̄. **Nā** q̄sq̄ tētāt q̄ dei po-
 tentiā. ut cū signa perit. q̄sq̄
 dei iustitiā ut cū p cādēs fer-
 rū l'p duellū. l' sūa q̄ iudiciū
 q̄rit. q̄sq̄ v̄ mīas. ut cū q̄ dei
 bonitatem examinans com-
 mittit se stultis periculis ⁊

In seipm peccat q̄s trib⁹ mo-
dis s̄c̄r. s̄. necessaria sibi sub-
trahendo. Itē sup̄flua sumen-
do. Itē ultra vires quicquam
aggrediendo. In pximū pec-
cat et quis tripl̄r. s̄. pxio sua
auferendo. Itē sibi in necessi-
tate nō coicando sua. Itē ma-
lo exēplo illū ad peccatū tra-
hendos. Sumunt p̄terea diui-
siones peccatoꝝ s̄z cāz forma-
le. ⁊ hoc tribus modis. q̄nqz
naturalr s̄z q̄litatez nel s̄z q̄z
titate. nel s̄z relationē. Secū-
dū qualitatē sumit hec diui-
sio. Peccatoꝝ aliud ē cōmissi.
aliud est delicti. quoz p̄mūz ē
p̄uaricatō p̄ceptoz negatioꝝ
2° ē p̄uaricatō p̄ceptoz affir-
matioꝝ. Itē p̄dictū p̄ccm ē du-
plex cōtra duas p̄tes iustitie
que sunt declinare a malo. ⁊
facere bonū. Itē alia diuisio
sunt s̄z q̄litate sic. P̄ccōꝝ q̄dā
s̄ carnalia. q̄dā sp̄ualia. s̄z car-
nalia s̄t maioris ifamie. sp̄ua-
lia v̄o maioris culpe. Secū-
dū q̄titate sumit hec diuisio. Pec-
catoꝝ aliud ē mortale. aliud ē
ueniale. quoz p̄mū dicit̄ p̄-
sio. 2° v̄o iordinatō. qm̄ p̄ccm
mortale ē auersio total̄ a bo-
no icōmutabili. ⁊ ouersio to-
tal̄ ad bonū cōmutabile. Sed
p̄ccm ueniale ē amor uolupta-

tū i creatura citra deū. tñ se-
cū dū religionē sumit hec di-
uisio peccatoꝝ. aliud ē origina-
le. aliud actuale. Ultima diui-
sio ē s̄z causā finalē. ⁊ h̄ du-
pl̄r. quia uel s̄z ip̄m appetibi-
le. uel s̄z actū hoīs appeten-
tis. Secū-
dū ip̄z appetibile su-
mitur hec diuisio. De quod i
mūdo ē aut ē cōcupia carnie.
aut cōcupia oculoꝝ. aut sup̄bia
uite. quoz p̄mū est appetitus
v̄liciaz. s̄z appetit⁹ diuitiaz.
tertiū ē appetit⁹ honoꝝ. Se-
cū-
dū actū hoīs appetētis di-
uidit̄ p̄ccm̄ in septē m̄ia ca-
pitalia. Sup̄biā. Inuidiā. Irā.
Accidiā. Auaritiā. Bulā ⁊ Lu-
xuriā. Nota q̄ qnqz s̄t ge-
nera opū. Nam quedā sunt
mala in se. ut illa que s̄z suaz
naturā mala sunt. possunt tñ
p̄ aliquā circūstātiā fieri bo-
na ut homicidiū. Quedā s̄t
mala secundū se ut illa que p̄
nullā circūstātiā possūt fieri
bona sicut ē odire deū forni-
cari. ⁊ huiusmodi. Quedā s̄t
bōa i se. ut q̄ s̄t bōa ex gene-
re. tñ p̄nt fieri mala ex circū-
stantia. sicut ē dare elemosy-
nā. Quedā s̄t bōa s̄z se. ut q̄
p̄ nullā circūstātiā possūt fie-
ri mala. sicut ē diligere deum
ex charitate. Quedā sunt in

uia. ne q̄ nec bōa nec mala se
p̄nt tñ fieri ul' bōa l' mala. sic
ē mouere pedē sine delibera-
tiōe. uel quādoq; comedere.
De effectu peccati.

Cap. .7.

Malea mala facit hōi pec-
catū. t̄ an̄ mortē t̄ i mor-
tē t̄ p̄ mortē. **A**n̄ mortē pec-
catū hec mala opat' Natu-
ralia vulnerat. ut significat i
illo q̄ icidit i latrones. **I**tem
intellect' obscurat i cognitiōe
uerti. t̄ affect' tepescit i opa-
tiōe hōi. **G**ratia spoliatur.
1re. 4° disp̄si s̄ lapides sac-
tuarij t̄. **S**z ne aliq̄d bonum
peat illa bōa opa q̄ q̄ peccā-
do mortificat alijs saluandis
uabūt. sicut qñ corpali morte
q̄s morit fr̄es t̄ p̄pinq̄ i hōis
eius succedūt. **A**iaz maculat.
2re. 4° Demigrata ē sup car-
bones facies eoz. **A**d penā ef-
nā obligat. **Sen. 2°** Quacu-
q; die comederis morte mo-
rieris. **I**tez sciam amaricat.
Iere. **U**ide q̄ malū t̄ amarū
ē te derelisse deū tuū. **R**os
idurat puer. **P**eccator cū i p-
fundū peccōz uenerit cōtēnit.
Insensibilem reddit. **Sen.**
Uisus ē ei q̄si ludēs loq̄. **S**ile-
hēs i cane submergēdo q̄ nō
sentit lapidē i collo. donec in

aquā ex nauē pisciat. **A**iam
occidit. qz v̄a uira. i. dō puat.
p° Reg. 31. **S**aul irruit i gla-
diū suū. **S**z nota q̄ peccā uicia
le dispōit ad mortē. **M**ortale
v̄o dat t̄ i fere mortē. s̄z obli-
natio detinet in morte. **A**d
alia peccā trahit. **B**reg. **P**ecm̄
q̄d p̄pniaz n̄ diluit mox suo
pōdere ad aliud trahit. **E**x
hēm' in **E**baym. q̄ egr' s̄sus i
agrū occidit fr̄em suū **A**bel.
Ex' hēs ē i figura. **L**ou' **P**ecm̄
egressus de archa. incept' ē
a q̄s. **E**t dina egressa ut uide-
ret t̄. v̄ginitate amittit. **E**t iu-
das egressus xpm tradidit.
Et p' adulteriū **D**avid secu-
tū ē hōicidiū. t̄ sic p̄ q̄ peccm̄
ē pena peccati. **P**ecm̄ eiz scōz
q̄ in se ē culpa p̄cedētis peccā-
dī p̄ca. t̄ ita dī aliqd. s̄ile cul-
pa t̄ pena. s̄z rōne actōis cul-
pa. dī v̄o pena rōne passiōis.
qz culpa ē q̄d facim'. p̄ca v̄o
q̄d patimur. **L**icet igit' oīs
culpa sit a nobis. n̄ tñ oīs pe-
na ē a nobis. imo q̄dā ē a no-
bis acta. q̄dā a deo iſſicta. q̄-
dam a p̄mis pentib' tracta.
Et qz cū q̄s facit q̄d n̄ v̄z iu-
stū ē pati q̄d v̄z. **I**ō oīs p̄ca ē
iusta t̄ a diuina p̄uidētia ordi-
nata. **Q**uō āt unū peccm̄ na-
scat' ex alio sic appet' **S**ibria

que vult oēs excellere dolet
 si aliq̄ ei equat. ⁊ sic ex ea na
 scit invidia. **I**nvidia vō q̄ d̄ fa
 cili irascit ei cui inidet. ideo
 ex ea nascit ira. **S**z ira cū nō
 pōt se iudicare trīstiat. ⁊ i vō
 ex ea nascit accidia. **A**ccidia
 vō solatōez q̄rens i exterio
 rib⁹ facit auaz. **A**uaritia aut̄
 q̄ i epalibus abūdat. pōt ma
 gis exercere gulā. **G**ula vō
 pp̄ ueteris repletioez de facili
 spumat in libidine. ⁊ ita gñat
 luxuriā. **I**te bona q̄ fiūt in
 fructuosa r̄ddit. ⁊ q̄tū ad me
 ritū ⁊ q̄tū ad p̄mū. sicut ra
 m⁹ p̄citas ab arboze nō p̄fert
 fructū. sed arefcit ⁊ habititat
 ad icendū. **D**e talibus v̄ de
 utero. **M**aledict⁹ eris igre
 diens ⁊ egrediēs. s. eccl̄az ma
 teriale ad or̄adū. q̄ taliū oīo
 nō ē meritoria. imo dicit **Aug⁹**
 q̄ si tales cruce se signāt po
 ti⁹ icludūt i se diabolū q̄s ex
 cludāt. q̄ iā in eis p̄ effectum
 hitat. **E**x hoie ifernū facit.
 q̄ i peccōze ē ignis auaritie. se
 tor luxurie. tenebre ignorātie.
 v̄m̄s v̄scie. sitis v̄cupisic. de
 mones p̄ effectū. ⁊ b̄i. **I**tem
 tandē hoiem r̄liq̄t uacuum.
Gen. Terra erat inanis ⁊ ua
 cua ⁊ mento. q̄ mūdo adherē
 tes snggunt ubera arida eo q̄

reliquat fontē vite ⁊ uenā aq̄
 nū uiuētū ⁊ palludib⁹ turbi
 dis se satiāt. **I**te fallēdo de
 cipit sic lig⁹ putridū d̄ nocte
 lucēs. ⁊ sic esca i hamo latens
 pisce v̄cipit. **S**tultū hoiez de
 monstrat. q̄ peccādo q̄s sibi
 on⁹ ad se depmēdū ipōit. ⁊ li
 gna s̄ dorlū suū cremāda col
 ligit. ⁊ illi fuit q̄ eū p̄ fuitio
 torq̄bit. **Aug⁹** **S**tultū ē i tali
 statu uiuēt i q̄ q̄ n̄ audet mo
 ri. **S**ciendū q̄ peccm̄ grauat
 hoiez i morte. q̄ i morte pua
 tur hō solatio uisibiliū q̄ di
 lexit. s. cibo. potu. amicis. reb⁹
 lumie. ⁊ ege. ⁊ p̄po corpe. q̄ d̄
 nūq̄s i tali for⁹ suscipiet. imo
 uellz h̄re sic q̄n p̄ dimidia pte
 corrosū ē a v̄m̄b⁹. q̄ supebit
 sia peccōris q̄n corp⁹ resūmē
 dū uidebit. **T**urbabit pecca
 tor i morte q̄n uidebit cur̄sū
 demonū ad auaz. p̄tū ad res.
2. reñ. Oēs inimici ei⁹ apphede
 rūt eā int̄ āgustias. **P**ostre
 mo uideū ē q̄lit peccm̄ p̄mat
 hoiez p̄ morte. **C**ōfusioem
 hēbit ex maloz opū denu da
 tiōe. p̄pheta. **R**euclado pu dē
 da tua i facie tua. **E**xproba
 tiōez xp̄i audiet i iudicio. **Ma
 thei. 25.** **E**surui eis ⁊ n̄ dedi
 stis mihi māducare. **⁊c.** **R**e
 ge ⁊ luce puabit. **Ma
 thei. 22.**

Ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ mitte
 tite cum ī tenebras extiores.
Un̄ n̄ ualebit ei ille cant⁹ Re
 gez et naz ⁊ **S**uffragijs ec
 clesie n̄ gaudebit. **I**sa. 66. **T**er
 mis eoz n̄ moriet ⁊ ignis eoz
 n̄ extinguet. in infernū p̄cipita
 bit. **E**x. 17. d̄ lapid⁹ molari quē
 angel⁹ ī apoc. picit ī mar̄ di
 cens hoc ipetu mittere baby
 lon ī infernū. **E**t deo ⁊ electis
 ⁊ oib⁹ bōis sepabit. **D**athei
 .25. **I**te maledicti ī ignē eter
 num. **E**t statu penitēdi ca det
Iere. **L**āsijs estas finita ē mel
 lis. **O**is spes mie p̄cidetur.
Isa. **N**ō r̄m̄sebit testa ut por
 tet ignicul⁹. s. ebaritatis d̄ in
 cēdio aut bauriat paz aq̄ de
 fouea. s. diuie mie. **S**ic itaqz
 pccm̄ nocet ī pccō existēti ac ī
 pccō moriēti sic quoqz multi
 plicif nocet pccm̄ ipm̄ defēti
 ⁊ de illo penitēti. qz gloriā p̄
 me inocētie nūqz recuperabit.
 sicut eiz corrupta de celo vir
 go n̄ erit. ita semel peccāsa nū
 qz se n̄ peccasse gaudebit. **I**stō
 multis ostenditur exemplis.
Nam post sanationez vulne
 ris semper māet cicatrix. **I**tē
 qui semel fur atqz semper d̄
 fur. **I**tē dom⁹ eius dom⁹ di
 scalciati dici pōt. **I**tē symon
 quē dñs a lepra mundauit p̄

mūdationez sēp uocat symō le
 plus. **I**tē tēpluz qd̄ rēedifica
 tum fuit p̄ destructōez pmi:
 nullo mō fuit s̄sē in pulchri
 tudine tēplo porū. **A**d t̄palem
 penā obligat. **C**ū n̄ exibat ide
 donec reddat nouissimū qua
 drantē. **I**tē regnū celoz nō in
 trabit donec lignum fenū sti
 pulam. i. pena peccatorū tam
 mortaliū qz ueialiū que ī pre
 senti soluta nō est sup ipm̄ cec
 met. **E**t gloria retardat qd̄
 figuratū est in **A**bsalon q̄ po
 stqz p̄ri recōciliatus fuit. tam
 māsit duobus annis qz facies
 eius nō uidit. quia tā diu dif
 fertur quis a gloria quouiqz
 fiat sine omni macula sicut e
 rat in baptismo. **T**emp⁹ amif
 sum ⁊ meritum qd̄ sibi cong
 rere potuit cum premio nū
 qz recuperabit. **I**ere. **Q**ui uē
 dit ad id quod uendidit nō
 reuertetur. **O**bscurat oculū
 cognitiōis ⁊ hoc propter tra
 bem que intulerat prop̄ ster
 cora hyrundinū que ipsum
 excecauerant. ut signatur in
Ahobia. **U**nde **A**ugustin⁹. **O**cu
 lis agris odiosa est lux sicut
 nocturnis ⁊ uespertilioibus. **E**t
 nota qz ad hoc de quodam
 ceco quez lx̄ dñs illuminauerit

nō tñ statis pfecte nidit. s; ui
dit hoies qñ arbores ābulan
tes. **A**ffectū reddit tepidū. si
cut in pede vulnerat. ēc sana
tus claudicat. ⁊ arbor de lo
co suo ammota. aliqd v̄ntis
amittit. **U**nde dem ē hōi post
peccatum. **S**pinas ⁊ tribulos
germiabit tibi. ⁊ dem ē serpe
ti. **S**upra pecc^o tuū gradieris
Fastidiū hōi gn̄at. **E**ro. **A**ia
nra nauscat sup cibo isto le
uissimō. **A**ug^o. **P**alato nō sa
no pena ē panis. **I**dē de se di
xit postq; v̄sus fuit. **P**lus ua
lebit malū inolitū q̄ bo^o iso
litū. **A**d bñ opandū ipedit.
Ben. 19. **A**roz Loth respiciēs
r̄troula ē i statuā salis qd ste
rilē facit terrā. **I**tē in dolore
partes filios. s. bonoz opuz ⁊
scōz. **A**d resistendū tētatio
nib^o debilitat. **J**udic. 16. **S**an
son p^o criminū abscissioez a
misse vires. ⁊ arbor lesa p se
curiz cito a uetō deijcit. **F**e
ruorē minuit charitatis. sicut
eclypsis solis diu p^o modū no
cet t̄re. eo q; modico t̄pe sibi
v̄tus radiōz solis subtrahit.
3° **R**l. i. **R**ex david tenuerat
⁊ cu opiret uestib^o n̄ colesie
bat. **E**t aqua calozē ignis mi
nuit ul extinguit. **D**olozē ⁊
timorē sēp iñigit. dolorē qdē

qñ cert^o de p̄petrata culpa. tñ
morē at qz incert^o ē d̄ uenia.
Aug^o. **P**enitēs sēp doleat. et
de dolore gaudeat. ⁊ nō semp
doluisse doleat. **P**er pecca
tū corrupit puritas liberi ar
bitrij duplr. s. i agēdo. ⁊ susci
piēdo. **I**n agēdo qdē. qz n̄ po
test sēp facere qd v̄z ul uita
re qd nocet. **I**n suscipiēdo at.
qz gr̄az stabile n̄ pōt suscipe i
hac uita. **I**tē corrupit ratio
in hac uita duplr. s. q̄stum ad
discretiōez iudicij inē bonū ⁊
malū. ⁊ q̄stum ad deliberatōez
v̄silij int expediēs ⁊ iexpedi
ens. **I**tē corrupit affect^o du
pliciter. s. i ordie ⁊ i mō. qz nec
sēp ē ordinat^o nec sēp modera
tus. **P**ecm̄ multis nocet. s.
ipi faciet. **P**s. **P**ecm̄ meū v̄tra
me ē sēp. **H**is q̄ s̄ i purgato
rio quos nō p̄nt peccōies tam
efficacit iuuate. sicut si cēt i
gr̄a. **I**psis dānatis ⁊ hoc per
modū v̄iūctiōis. q̄to eiz plu
res sūt in ifernd̄ t̄to maior
horroz. ⁊ maior p̄ea. **F**allit eiz
in iferno regla illa. **S**olatiū ē
miseris socios h̄ie p̄eaz. **S**al
uatis ⁊ hoc p modū abstracci
onis. **N**ā ex v̄sortio ⁊ socie
tate gloriōicōz auget donū
accidētale. **D**emq; ipis uia to
ribus nocet. tū p eo q; acies

eorum contra demones minuit in
 illo qui peccatum perpetravit tunc pro eo
 quod alio modo exemplo corrumpit
 et scandalizat. **¶** Multa mala si
 multum eveniunt homini ex eo quod in
 peccatum a quo pro penitentia surrexe-
 rat reciduat. **¶** Prima est quod homo
 fit impotentior ad resurgendum.
¶ Heb. 6. **¶** Impossibile est eos qui se
 mel illuminati sunt et gustaverunt
 gratiam et plausum sicut iterum renouari.
¶ Secundum est quod virtutum fortificatio
 ad impugnamendum. **¶** Aug. de se lo-
 quitur. **¶** Plus inquit valebat ma-
 lum inolitum quam bonum inolitum.
¶ Tertium est quod culpa sit diffici-
 lior ad remittendum. **¶** Jere. **¶** O
 quam utilis facta es nimis iteratis
 vias tuas. ita est deus qui vulnus
 iteratum tardius sanat. **¶** Quar-
 tum est quod deus sit difficilior ad
 placandum. **¶** R. **¶** De semetipso quod ad
 primam petitionem invenit misericordiam eo-
 rum pacto quod staret in hierusalem. **¶** Sed
 quam sceleratius peccavit sine ulla
 misericordia occisus est. **¶** Quintum est
 quod diabolus difficilior est ad ex-
 pellendum. **¶** Luc. **¶** Tunc assumpsit
 septem spiritus nequiores se. et ingressus
 sunt habitare ibi. et si. no. ho. il. pe.
 po. **¶** Sequitur de corruptione spiritus
 et motus et ordinis. **¶** Cuius nota quod
 bonitas naturalis operata ad naturam
 quam speciosam facit deus spiritus. **¶** Sed
 corrupta ad opus quod modificat

deus modus. corrupta vero ad fini-
 nem. **¶** s. **¶** deus ad quem ordinat deus
 ordo. **¶** Alio corruptio spiritus
 est dissimilitudo anime ad deum. **¶** Tunc
 spiritus anime est similitudo deus. **¶** Corru-
 ptio vero modi est diminutio ex-
 tensivis virtualis sine infirmo
 potentie que ex hoc est. **¶** anime non su-
 stentat cibo spirituali gustando
 quam suavis est dominus. **¶** Corruptio
 autem ordinis est in anima cum aspectu
 et affectu deorsum est ad creaturas
 est naturaliter situm. **¶** Cuius est hec
 duo que sunt quasi caput anime sursum
 sunt ad deum in naturali situ et or-
 dine scilicet. alioquin homo erit quasi eum
 sursum. **¶** Alii proutio spiritus est desor-
 mitas sine careria debite rec-
 titudinis voluntatis. **¶** Rectitudo
 autem voluntatis est ut non decli-
 net a suis extremis. **¶** s. a deo prin-
 cipio. et a deo fine. **¶** s. omnia que habet
 a deo principio referat ad deum
 finem. **¶** Cuius enim quod habet sibi
 attribuit aut ponit alium finem
 quam deum. homo iste curat. **¶** Item proutio
 modi est excessus proutie
 voluntatis. **¶** s. cum vult aliquid di-
 vine voluntati contrarium. **¶** Item proutio
 ordinis est confusio voluntatis a
 deo et conversio ad creaturas. **¶** Item
 alii creatura rationalis a summo
 bono est per triplicem habitudinem. **¶** s.
 efficientis formalem ac finalem. **¶** et
 ideo nata est agere opera sua a deo

et secundum deum et propter deum. et hoc secundum modum
 dum spiritum et ordine sibi illi. Sed
 quoniam eadem rationalis creata de nihilo
 facta fuit quantum ad eas materialiter
 potuit deficere suis actibus.
 ut. scilicet operationes sue non essent a deo.
 ac propter hoc nec secundum deum nec propter deum.
 hoc autem est peccatum ipsius spiritus modo
 di et ordinis corruptivum.

De peccato originali secundum rem.
 Cap. 8.

Quod dicitur de peccato in genere.
 dicitur de peccato in specie. et
 pro de originali et pro hoc de actuali.
 licet igitur anima non sit ex tradite. tamen
 originalis culpa ab anima ad eam tran-
 sit ad animas posterorum mediante
 carne propter concupiscentiam generatam. Ita quod
 sic ab anima peccata infecta fuit ca-
 ro ad eam. et propria effecta ad libidi-
 nem. ita seminata caro secum trahit
 infectioem et vitiat animas. Ex quo patet
 quod peccatum originale est in carne et est in
 anima. In carne est materialiter et origi-
 naliter. et in anima formaliter tanquam in sub-
 jecto. Sola enim anima est susceptibilis vitii-
 tis et vitij. et tamen sic deum est ex vitio-
 cione ad corpus corruptivum tra-
 hit ad vitium. sic quoniam cadit quod in lu-
 tum sedat et maculat. Talis autem infec-
 tio anime non tamen est peccata. sed est culpa.
 Ipsa vero culpa que maculat est deleta in
 baptismo. Pena autem que fomes ap-
 pellatur siue peccandi prinitas re-
 manet post baptismum. Licet enim curat

in baptismo culpa quantum ad reatum
 damnationis eterne. tamen remanet
 ipsa pena quantum ad actum et motum
 concupiscentie. cum que nos oportet quod diu
 vivimus pugnare. nisi extingua-
 mus concupiscentiam per gratiam. quod tamen ra-
 ro contingit in aliquo homine. quod
 dico propter beatam mariam virginem
 in qua fuit extincta in conceptio-
 ne filij per gratiam singularem. Ex
 predictis patet quod persona corrumpit
 naturam. et e contra natura corru-
 pta corrumpit personam. Nam pro
 peccatum primi hominis corrupta
 est humana natura. sed natura
 sic corrupta corrumpit alias
 personas. Notandum autem quod corru-
 ptio persone est reatus mentis. cor-
 ruptio vero nature est infectio car-
 nis. put est principium ad carnes
 alteram. Denique nullo modo debet
 imputari deo infectio anime. sed eam
 creando infudit et uniat cum car-
 ne infecta. quoniam ordinatissimum fuit
 ut humana natura videretur. ita quod
 videretur propagaretur et propter peccatum pu-
 niret. Unde sic in videretur fuerat
 ordo sapientie. et propagatio fuerat
 est ordo nature. sic in videretur obvenit
 fuerat ordo iustitie. Et ita patet
 quod non est deo divina equitate. si ad
 posterum culpa transmittitur. De-
 cendum igitur quod originalis culpa trans-
 fusio vel transmissio non est a deo
 nec a natura videretur. sed a vitio pri-

mi hois ppetrato. Et hoc est
 qd ait Aug. qd pccm originale
 nō trāsmittit ad posteros p
 pagatio s; libido. Sic eiz vdi
 tnis ē hō ut spūs pess; corpi.
 ⁊ corp⁹ subeēt spūi. s. q̄diu il
 le obediret suo vditōri. Et eō
 si spūs nō obediret deo iusto
 vdi iudicio cor⁹ icipet rebella
 re spūi. Sic ut gō si Adā ste
 tisset cor⁹ suū obediēs ei fu
 isset ⁊ tale ad posteros trans
 misisset. sic Adā ex qd peccauit
 ⁊ caro ei scā ē rebell; o; qd ta
 le ad posteros trāsmittat. ⁊ qd
 de⁹ s; istitutiōes pmaria aiaz
 ifūdat corpi. Et ex hō p; qd
 pat ē cā original' pccī i filio. ⁊
 cāz hic itellige i gñe cause ef
 ficiētis. Oēs p cupisciaz nati
 nascūt filij ire pp qd icurri
 mus mltiplicē defectū tā cor
 poris q̄ aīe ad quos subseq
 mur penā mortis. ⁊ penā care
 tie uisiois diuīe. ⁊ amissionis
 glie celestis. nō solā i adultis.
 uex et i puul' n̄ baptizatis q
 pena micissima inf' cetos pu
 niūt. qz solā pēaz dāni bnt sū
 pēa scelus. Originale pccm sic
 curatur p baptismū. i pēte q
 nihilomin⁹ ab eo q curat⁹ est
 trāsmittit i plē. sic videm⁹ q
 circūcis⁹ gñat filiū cū pputō
 ⁊ granū nudū semiatū gñat

gr anū cū palea. Et hec ē rō.
 qz hō gñat filiū n̄ s; qd crāc⁹
 ē i mēte. sed s; qd corruptus
 ē in carne nō fm. qd spūalis.
 s; fm qd carnalis.

De pccō originali fm nomē.

Lap.

9.

Originale pccm h; mlti
 no ia. ⁊ hō mltiplici de
 cā. Scōz eiz qd originale pccm
 hpat ad aiaz uocat' ifirmitat.
 qz addit aiaz ipotētē ad fiste
 dū motib⁹. Itē fednas. qz p
 ipz aia maclat. Itē pnicat pp
 vtinuā icliatiōes appetit⁹ ad
 malū. Itē corruptō. qz ducit
 ad nibiliū. i. ad pccm. Itē ui
 tiū. qz diminutio ē bonoz nafa
 liū. Itē lāguor nate qz durat
 i nafa corrupta. S; s; qd cō
 pat ad cor⁹ uocat'. lex carnis
 eo qd lege diuīa carni sit iflic
 tū. Itē lex mēbroz. qz mouet
 orgaua ad opa cupie. Itē ty
 rān⁹ pp dānatōes quā h; qsi
 uiolētā i ipa carne cupiscibi
 li. Itē somes. qz sic cinis fo
 uet ignē. ita p ipm fouet pccz
 i carne s; actū nutritie ⁊ gñā
 tiue. Itē stimul⁹ carnis. qz sti
 mulat carnē ad pmos mot⁹.
 ⁊ aiūm ad cōsensū. Sed put
 cōpatur ad act⁹ delectabiles
 uocat' cupia que sonat uitiū
 in actu. put ē in adultis. Itē

concupiscibilitas q̄ sonat uitiū
i potētia p ut ē i puulis. **S**e-
cū dū vō qd̄ opat̄ ad p̄ hoīez
a q̄ d̄bit̄ uocat̄ pccm̄ origīa
le qd̄ ē carētia debite iustitie
hominis.

De p̄mis motib̄: La. 10.

Quā pccōz aliud sit ac-
tū. aliud d̄ctū. ip̄m pec-
catu actualē frequēt̄ a p̄mis
motib̄ h̄z ortū. Cū sciēdū q̄
i statu inocētie n̄ mouebat̄ se
sualitas nisi f̄m motū rōnis.

Iō stāte p̄ hoīe i eodē statu
n̄ potat̄ i eo eē pccm̄ et uenia-
le.

Primi mot̄ ⁊ si p̄ticularit̄
⁊ singillatiz p̄nt̄ declinari. cū
nullo nō oēs p̄nt̄ cauēri. quia
sic tot s̄ pccā quot s̄ et̄ pene
pccā. ⁊ iō merito d̄nr̄ uēalia.

Qz hoc ip̄o sūt̄ digna uenia.
Prim̄ mot̄ sic describit̄. qz
ē mot̄ s̄sualitatis f̄m̄ impulsū
fornit̄ ipetuose tēdentis ad
finitione creat̄e delectabilis.

Dupl̄r̄ p̄m̄ mot̄ distiguit̄
q̄ntū spectat̄ ad p̄ntēz mat̄iaz
i. p̄mo. p̄m̄ q̄ ē natalis. ⁊ 2°
p̄m̄ q̄ ē sensualitas. Cū ergo
loquāt̄ de p̄mis motib̄ q̄ s̄
pccā itelligendū ē de sc̄do p̄-
mis q̄ s̄ s̄sualitatis. qz p̄mo
p̄mi nō s̄ pccā cū sine nata-
les ⁊ ex gen̄ mortis. qd̄ p̄z p̄
hoc q̄. tales n̄ sequūt̄ imāgia

tionē s̄z solūmō nataliū q̄lita-
tū actōez. **S**ed d̄r̄ at̄ sc̄do p̄-
mi sūt̄ pccā. qz s̄ ac̄ iord̄a
ti i ḡne moris. qd̄ p̄z p̄ h̄o q̄
tales mot̄ s̄ s̄sualitatis q̄
subiacēt̄ aliq̄ mō d̄m̄ uolū-
tatis. **V**olūtas at̄ ē p̄ncipium
moralīū sicut̄ hēt̄ 7. ethicoz.

Hinc ē q̄ gen̄ mortis i p̄nci-
pio incipit̄ ubi iuenit̄ dominū
uolūtatis. hoc at̄ ē i sensuali-
tate.

Quāuis at̄ p̄ rōez pre-
dictā sit i sensualitate pccm̄.
n̄ tā erit̄ mortale s̄z t̄mō ue-
niale. qz uolūtas nō h̄z plenū
dominiū s̄ p̄mos mot̄ q̄ s̄nt̄
sensualitatis. sic ē i ill̄ actib̄
q̄ ex ip̄io uolūtatis p̄cedūt̄. s̄z
h̄z i eis dominū iōplectū si-
cut̄ i ill̄ actib̄ q̄ ip̄ ip̄iū ra-
tōis p̄cedūt̄. ⁊ t̄mō uolūtas ta-
les mot̄ s̄sualitatis impedire
poterat. ⁊ iō sūt̄ pccā uēalia.

Pp̄ h̄o dic̄ **A**uḡ q̄ pccm̄ a deo
ē uolūtariū. q̄ n̄ s̄nt̄ uolūta-
riū n̄ ē pccm̄. **P**rim̄ i q̄oqz
mot̄ iō sensualit̄ describūt̄.
qz talīū motū p̄cipiū sensu-
alitas ⁊ subīn̄. **D**icē dū ergo
q̄ p̄mi motus. d̄m̄ p̄dicta
sunt̄ peccata uēalia triplici
rōne. **P**rimo qz uolūt̄ ad illi-
citū. **S**ecūdo c̄sūt̄ quodā-
mō uolūtariū n̄z se. s̄z qz sic
dictū ē n̄ ipedit̄ a uolūtate.

uel et pp precedentē apphēfio-
nē. **T**ertio pp delectationē ā-
nexā. **S**ū. n. anima p delecta-
tionē cōiungit creature obte-
nebrat ⁊ priorat. sicut qū cō-
iūgitur deo illuminatur. ⁊ me-
liorat. **N**ota q; hō prior est
ad malū q̄ ad bonum. ⁊ hoc
multa decausa. **P**rimo quia
sicut dicitur **Sap. ii. Corp**
quod corrumpitur aggrauat
aiam trahens illam ad malū.
⁊ n̄ sic erigēs ad bonū. **S**cdo.
quia sicut dicit **Aug. spū** ua-
let malū inelictū q̄ bonū inso-
litū. **T**ertio qz naralit̄ facili-
ē descēdere qz ascēdere. ⁊ un-
magis trahit deorsus qz decē-
pit. **Q**uarto qz icitās ad ma-
lū delectatō p̄ns ē sēp. s; finis
v̄tutū incitās ad bonū ables
ē. **D**electabile at̄ apprehēns;
p̄ sensū nel imaginationē q̄si
de necessitate mouet occupat.
Quinto qz plures circūstan-
tie requirātur ad bonū qz ad
malū. **S**exto qz tendimus ad
n̄s p̄ncipiū. s; ad nihilū. **S**ep-
timo qz sōmes qui mouet ad
malū temp̄ intra nos ē. glīam
vero quā q̄rim⁹ ex nos ē. **D**e-
tauo qz uires aīe sunt active
ad dīgēdū t̄palia. s; passīue
⁊ materiales ad ea q̄ s̄ gr̄e ⁊
gl̄ie. v̄n̄ vsus. **Q**uicqd̄ habet

meriti p̄uēt⁹ gr̄a donat. **N**il
deus in nobis p̄ter sua dona
coronat. qz nō possunt haberi
uirtutes p̄ modū acquisitionis.
nis sed p̄ modū receptionis.
Unde malū possumus facere
p̄ nos. s; n̄ possum⁹ facere bo-
nū sine gr̄a adiutrice.

De morosa delectatione.

La. ii.

Delectatō carnalis mo-
rosa peccnī ē mortale.
s; nulla d̄f morosa nisi qū ex
cōsensū ratiōis ē. **U**n̄ nō itel-
ligit̄ hic mora t̄pis sed cōsens-
sus. **S**ciendū ē ḡo quia delec-
tatio si sistit circa cōsensū ue-
niale peccatū ē. si uero p̄cedit
ulterius ita q; hō uult interi-
⁹ delectatione uoluptari. nec t̄n̄
ult in opus p̄cedere. talis cō-
sensū ē itra mortalia op̄tād⁹.
q̄o maxie debet intelligi i car-
nālibus peccatis. veruz t̄n̄ iste
cōsensū in illecebra duplex ē.
qz cōsensū i illecebra aliquis
ē subitus nō p̄phabitā deli-
berationē. sed ex sola corrup-
tione carnis quā p̄cedit appe-
titus sensualitatis in primo
motu. **T**alis aut̄ cōsensū d̄f
subreptio. ⁊ est peccnī ueniale.
Ali⁹ cōsensū ē i delectatōe mo-
tuū carnis q; ē cū deliberatōe
rōis. ⁊ iste ē peccnī mortale ut

dem ē. Si at tō scērit cū deli-
 beratōe q̄ sit p rōes diuinas
 hō mō. q̄ oē lege dei phibitū
 ē uitādū. tūc dicit pccm eē in
 supiori pte rōis. **S**z si delibe-
 ratō sit p rōes hūanas l' na-
 turales hō mō oē i q̄ trāsgre-
 dit mediū vtutis ē uitādum;
 tūc dicit pccm esse i iferiors
 pte rōis. **E**t si adhuc pcedit
 scēsus nlr̄. q̄. s. ppōit op̄
 sūmare. tūc uolūtas p facto
 sputat. et si factas desit pfi-
 ciendi ip̄s op̄. **S**i vō scēq̄ cō-
 scēsus r̄ op̄ i his q̄ diuina lege
 s̄ phibita pccm ē mortale cō-
 sumatū. **E**x p̄dcis collige di-
 stictōes. qz delectatō duplx ē
 s. nat̄al. r uolūtaria. **I**n delcā-
 tiōe pure nat̄al. nec ē meritū
 nec demeritū. **U**olūtaria du-
 plex ē. qz alia ē i cōtatore. alia
 i creatura. **D**electatō q̄ i cō-
 tatore ē. hōa ē. d̄ q̄ ps. **D**emo-
 sū dei r̄ delectat̄ sū r̄. **Q**ue
 at i cōtata ē. duplx ē qdā eiz ē
 pp dū. r hec hōa ē. s̄ hic sūif
 delectatio p opatōe rōis. nō
 p passiōe. de q̄ ps. **D**electa-
 sū me dñe i scura tua. qdaz ē
 d̄ deū. r hec sūif duplex ē. q̄
 qdā nō ē d̄ deū. s̄ pter deū. r
 hec ē pccm uēiale. qdā vō ē d̄
 deū siplr. q̄ fragit̄ di pceptū.
 r hec ē pccm mortale.

De pccō uēiali.

Ca. 12.

Peccatū uēiale nōris
 ē cipe. **N**ā i pnt̄ post
 baptisimū. pmo surgūt uenia-
 lia. postea mortalia. **U**ēiale s̄
 pccm ē ut ait **aug**. **I**nd̄ hōiez
 usqz ad reatū ppetue mortis
 n̄ grauat. s̄ penā mere. r sic
 facile idulget. **P**ccm uēiale.
 s̄ ē a uolūtate. ad hō nouēte
 l' p̄mitēte. l' n̄ phibēte. **P**ecca-
 tū aliqd̄ ē uēiale trib' no dis.
Prio mō ex gñe. sic vñi ocio
 sū ē uēiale. **S**cdo ex eētū. s̄
 qz p p̄ntaz d̄ mortali it uēia-
 les. **T**ertō ex cā. ut qn̄ sūt qdā
 ex ifirmitate uel ignoātia. q̄
 s̄ qn̄qz sint mortalia tū dñr
 uēialia. siue remissibili ex cō-
 patiōe ad pccm qd̄ si ex cer-
 ta malicia. qd̄ ē irremissibile.
 r hō uex ē. nisi aliqd̄ it mor-
 tale ex suo gñe. sicut i fornicā-
 ri. qz tale et si fiat ex ifirmi-
 tate mortale ē. **S**ciēdū qz pec-
 catū uēiale. nūqz p̄t fieri mor-
 tale. **I**ta. s. si intelligat̄ idē fm
 sbāz. qz pus uēiale mortale.
 fieri nūqz pōt. r hoc nec q̄tū
 ad actū. nec q̄stum ad macu-
 lā. **E**t rō huiusmodi ē. qz nul-
 la res pōt mutare suā sp̄m.
Peccatū autē uēiale r mor-
 tale sunt diuerse spēs peccati.

Uerū tñ actus q̄ ex se est de genere uenialis p̄t fieri mortalis quattuor modis. Primo ex cōscientia, quia q̄qd̄ sit cōtra cōscientiā edificat ad gehennā, etiā si sit cōtra cōscientiā erroneā. ⁊ hec ē ratio, q̄a tuz in peccato duo sūt. scilicet auersio ⁊ cōuersio, ⁊ penes p̄m̄ indicitur peccatus, q̄m̄ auersio a deo est quasi formale, ⁊ cōuersio ad creaturam quasi materiale. **Q**uamuis ergo leuare festucā uel calamus de terra uideatur leue ⁊ indifferens, tamē q̄n̄ sit cōtra cōscientiā peccatū est, q̄a sp̄nit bonum incōmutabile, ⁊ ita sit auersio a creatore. **S**ecūdo ex cōplacētia. **C**ū Aug. Nullū peccatus a deo est ueniale q̄d̄ nō fiat mortale dū multū placet. **T**ertio ex dispositōe, q̄z frequēter p̄ lapsū in uenialia disponit homo ad mortalia, ⁊ hoc s̄m̄ illud **G**reg. **U**ita s̄i saxa grandia uide nē obruaris arena, ⁊ hoc ideo dicit, quia sepe de minimis peccatis uenit ad magna, sicut de modica sintilla q̄n̄q̄ surgit magnus ignis **Ecc. 19.** **Q**ui modica sp̄nit paulatim decidet. **Q**uarto ex p̄gressu, q̄z q̄i surgit ueniale si nō p̄hibe

retur p̄osset p̄gredi usq̄ ad mortale, nō quia ip̄m ueniale in subā possz fieri mortale, s̄ q̄a ex ip̄o occasionaliter p̄t fieri p̄grediēdo usq̄ ad mortale. **E**t istud p̄z in p̄mis mortibus q̄ inter uenialia cōputantur, sed quādo delectatio cōualefcit i tñ q̄ cōsensus accedat iam peccatū mortale ē.

Differētia est inter peccatū mortale ⁊ ueniale, quia peccatum ueniale est libido sine uoluptas in creatura circa deū. **M**ortale autem est libido sine uoluptas in creatura supra deum uel eque deo. **R**ecetus ordo est ut bonū incōmutabile preferatur bono cōmutabili, ⁊ honestum utili et uoluntas dei uoluntati n̄re ⁊ ratio sensualitati q̄n̄ iste ordo p̄uertitur, tunc peccatū cōmittitur. **U**erū aliquis possit cē uel uiuere sine peccato ueniali dum est i hac uita p̄nit. **D**icendū est q̄, si loq̄mur de tota uita hominis qui puenit iā ad etatem adultam de excellenti ⁊ speciali grā est q̄, talis sine ueniali peccato sit sicut beatus. **A**ug. dicit de beata uirgine, **S**i autē loq̄mur de aliquo p̄ticipula uite p̄nit, sic p̄t eē aliqs s̄m̄ peccō ueniali. **I**stud p̄z p̄ ex.

quia nauis potest singula for-
 rama nauis ad horā obstrue-
 re ne aqua intret s; nō potest
 fil' oīa obstruere ut aq̄ nūq̄
 intret. vñ charitas ēt pfecta
 nō facit q; peccm̄ ueniale non
 adueniat. sed facit q; n̄ durz.

Quēdamodū caminus ignis
 nō facit ut gutta aque sibi nō
 apponat. s; facit ut apposita
 citius extinguat. Perfecta eiz
 charitas statim inflāmat ho-
 minē ut de peccato uēiali do-
 leat ⁊ pēiteat qd̄ nō facit cha-
 ritas imperfecta. vnde in ip-
 sfectis aggregantur multa ue-
 nialia. per que fit ad pstra-
 tionē maior dispositio.

De effectu peccati uēialis.

2a. 13.

Effectus peccati uēial'
 multiplex est. Prim⁹ qz
 ad penā obligat. nō aut deter-
 minate neq; pēise obligat ad
 penā eternā uel purgatoriam
 uel pñtis satisfacionis. s; ad
 aliquā illaz penaz quā s; fo-
 rū ecclie pñtis satisficiat hō
 leniter s; forū purgatoriz pu-
 niēt grau⁹. s; vō forū infer-
 ni puniet hō grauissime p ue-
 niali. qz etnāl' si cū ueniali ⁊
 mortali decesserit. **Exemplū**
 habem⁹ de hoc. quia mēfura
 uini q̄ i uno loco ualet. 6. de

narios si ducat ulterius ualet
 .i.6. ⁊ si ducat adhuc ulterius
 ualet duos solidos. **Pena tñ**
 illata p ueniali in inferno in-
 cōpabil' minor ē q̄ illata p
 mortali. **Unde** solet dici q; pe-
 na illata in inferno p mortali
 ē sicut soliditas. illata uero p
 ueniali ibidē ē sicut supficies.

Illata p ueniali i purgatorio
 ē sicut linea. **Illata p ueniali i**
 pñti ē sicut punct⁹. **Unde** sic
 ista q̄tuor sunt improportio-
 nabilia. ita inter pñctas pe-
 nis magna ē dīa. **Secundus**
 effectus ē q; peccatū uenialē
 aīaz maclat. ⁊ ponit tale ex⁹

Aliqñ eiz denigrat aliq̄ ima-
 go depicta i tñ ut uideri non
 possit. **Aliquando** vñ sic ob-
 scurat ut uideri quicē possit.
 sed non plene discerni. ⁊ ideo
 pp̄ talē dīaz dicit gregorius
 q; uēiale obscurat. mortale ob-
 tenebrat. **De maclauero** ista
 dī q; in saluandis o; peccatū
 ueniale delet a grā finali. ⁊ hō
 q̄tū ad culpam ⁊ nō q̄tū ad
 penā imo illa soluenr i pur-
 gatorio. **Delet** autem pecca-
 tū ueniale grā finalis in ipsa
 dissolutōe corpis ⁊ aīe ex vtu-
 te cōplexiōis ⁊ sui status q̄-
 uis nō sit mot⁹ cōtritiōis ad
 illud directus. s; hoc icelligit

uerbū Aug. q dicit. q i purga
torio pōt ee abso'lo a pena. nō
a cōpa. hoc ab antiquis dicitū
ē. s; nūc cōit tenet. q; pccm ue
male hinc uerferat a multis. r
q; qm ad culpā in purgato
rio et purgat. q; dñs dicit de
qbusdā peccatis q; nō r'mittit
tur neq; in hoc seculo. neq; i fu
turo. **Expōit gēgo.** q; uenialia
dimitte't. in futuro q; si intelli
gat q'stū ad penā tm. tūc expo
sicio Gregorij nulla ē. q; etiā
mortalia quo ad penā purgā
tur. q; hic soluta nō ē. **Tertius**
ē. q; minit feriozē charitatis
sicut aqua in igne piccta. licz
ignē nō exinguat. feriozē tm
illi tēpat. **Quart' ē.** q; potē
tias aie i bōis opib' lassat. si
cut qā pōnit pōdus sup equū
mīn' erit pmpē ad ambulan
dū. **Quit' ē** q; retardat a glo
ria. q; hō q; deberet r possēt
statiz euolare ad celū p' mor
tē. cogit pp uenialia ad tēpus
i purgatorio expectat. **Nūqz**
eiz ab aliquo facies dei uidebi
tur. donec soluat mīnūm qua
drantē uenialū pccōz. s. p pe
nā. **Oporetet.** n. quēlibz ita mā
dū ee an introitū paradisi. sicut
fuerat i innocentia baptismali.
Sextus ē q; bona glie celestis
diminuit. nō quidē illa que iaz

debet r q; iā hēmus ibi p meri
tū reposita. s; q; deberēt si ue
nialia nō fierēt. q; medio tpe
possent aliqua bōa fieri qā il
la fiūt. p'pterea post p'etra
tōz uenialū. opz nos oya qdā
uertete ad solonez huiusmōi
debitoz. p q; nobis dberet cre
scere cum' eterni pmiss' **Sept**
imus effect' ē. q; uenialia se
pe sūt occasio mortalū pccōz
r hoc q'tuoz modis. sicut bēs
s ca' p'rio. ubi dicit q; actus
q; ex se uenialis ē. pōt fieri mor
tal' q'tuoz modis. **Hoc ē** etiā
singularitē aduertēduz q; sic
ad remissionē pccī mortal' exi
git d'sertio act' pccādi cū uo
lūate i postez abstinēdi. **Sic**
quoq; pccm ueniale i pnti non
dimittit. nisi actū r pposito d
seratur.

**De septē uitij capitalibus in
specie.** **Ca. 14.**

Pccōz actiū. unū uiti
uz ē duplx radix. triplx
fomētū. septiforme caput. unū
itū d' s'rbia. in x illud. **Sintū**
oīs pccī supbia. **Duplx** radix
est timor male hūiliās r amor
male accēdēs. tū oīs tior o: tū
bz ab amore. null' n. timet ali
qd p'ere. nisi q; amat illud hē
re. **Triplex** fomētū. sūt tria q;
sūt i mūdo. s. cōcupia carnis. ce

cupiscia oculoꝝ ⁊ supbia uite.
Septiforme caput s̄ **S**rbia.
Inuidia s̄ **I**ra. **A**ccidia s̄ **A**uaritia
Gula s̄ **L**uxuria. **I**nt̄ q̄ s̄ q̄z
 sp̄ualia. duo v̄o carnalia. **S**uf
 ficiētia hoꝝ nitioꝝ sic p̄t col
 ligi. **V**olūtas n̄ra doꝝdiat. aut
 qz appetit n̄ appetēdū. aut qz
 refugit n̄ refugēdū. **S**i p̄o m̄o
 aut e inter? ⁊ sic ē uana gl̄ia.
 aut exten? ⁊ sic ē adaritia. aut
 iferi? ⁊ sic ē delectabile. **S**z il
 lud delectabile aut ē ad ofua
 tioēz idiuui. ⁊ sic ē alimentū
 qd̄ appetit inordinate a gula.
 aut ē ad ofuatioēz sp̄ei. ⁊ sic ē
 coit? q̄ appetit a luxuria. **S**i āt
 uolūtas n̄ra doꝝdiat qz refu
 git qd̄ n̄ ē refugēdū. **H**o p̄t eē
 tripl̄r. aut. n. refugit qd̄ n̄ ē re
 fugēdū s̄z p̄uersū istinctū rōa
 lis. ⁊ sic ē inuidia. aut s̄z istinctū
 p̄uersū irascibil̄. ⁊ sic ē ira. aut
 h̄m p̄u sū istinctū occupabil̄. ⁊
 sic ē accidia. **E**x his p̄z q̄ q̄e
 tuoz s̄t appetibilia. ⁊ tres s̄t ui
 res s̄z q̄z istinctū ē fuga. ⁊ iō
 tū s̄t. ⁊ p̄ccā capitalia. **P**ccā
 q̄ dicta s̄t q̄nqz se publice oñ
 dūt. ut qū directe fiūt. q̄z v̄o
 sub quadā spē paliata decipi
 unt. **C**ū supbia q̄nqz dic ad h̄o
 uolo p̄eē ut possim p̄desse. **I**ra
 dic n̄ debēt illata mala tolera
 ri ne ofuescāt iferi. **I**nuidia di

cit alijs bōa n̄ cupio. ne i suc
 cessib? elenēt. **A**ccidia vic ad
 h̄o i laborib? inibi p̄co ne teme
 ritate idistecōis arguar. **A**ua
 ritia dic. **A**d hoc s̄t m̄ta ofze
 gāda ne p̄p̄ op̄ia omittat fur
 tū ul rapina. **G**ula dic ad h̄o
 ē corp? cibis ⁊ potib? delica
 torib? uctriēdū ut sit forti? ad
 deo fuidū. **L**uxuria dic ad tē
 pus dz q̄s̄qz ad libitū uiuere.
 ut possit postea fortit? penitef
Septē uitia op̄at septē besti
 is. **S**rbia op̄at leonī. **I**nuidia
 canī. **I**ra lupo. **A**ccidia a sino.
Auaritia ericio. **G**ula arfo.
Luxuria porco. **A**lio? op̄at ⁊
 infirmitatib? **S**upbia op̄at in
 flatioē. **I**nuidia lepre. **I**ra fre
 nesi. **A**ccidia litargie. **A**uaritia
 hidropisi. **G**ula epiletie. **L**uxu
 ria febrī. **S**eptē uitia xpi pas
 sioē curāt. **C**apitis iclinatio in
 cruce curat s̄rbia. **O**ro p̄ iimi
 cis irā. **A**ptio latif inuidia. **P**or
 tatio crucis accidia. **T**raditio
 sp̄us p̄t corpis cruci. m̄ris di
 sciplo. nestū crucifixionib?. hec
 curāt auaritia. **F**lagella? luxu
 ria. **P**otatio fellis gulam.
De supbia. **L**ap. is.
Dūc dicēdū ē de. ⁊ uit
 is capitalib? i spē. ⁊ p̄mo
 de supbia q̄ ē regina oīz uit
 oꝝ ⁊ mat. **E**n āt supbia ut ait

III

Aug⁹ puerse celsitudinis appeti-
tus. Un sicut idē Aug⁹ ait. Su-
pbia oib⁹ uidet. s. maiorib⁹. qz
eis nō eq̄tur. Inferiorib⁹ qz ei
eq̄ri timet. parib⁹ qz ei equat.
Supbia v̄r iūciū ois pccī tri-
plici rōe. **P**^o pp cāz q̄ iuenit
in oī pccō. qz i oī pccō iuenit
rēpt⁹ di q̄ ē qdā cā pccī. Idē
aut cōtēpt⁹ ē aūsiō a creatore
q̄ i oī pccō ē. ubi p̄pōit bonū
cōmutabile bono i cōmutabili.
qz sic sine charitate alie v̄rtes
nihil s̄t. itea sine supbia alia vi-
tia nihil. Abstrahē s̄bīā 7 hē-
bis gr̄as. qz supbis de⁹ r̄sistit.
hūilib⁹ at̄ vat gr̄as. **C**ōnerum
.n. inq̄stū h⁹ i n̄ ē r̄ceptiū. sed
cōcauū. **S**ecūdo qz p^o pccm̄
fuit. h⁹ eis gr̄ie peccauit diabo-
lus i celo. **Ma.** Ponā sedē meā
i aq̄lone 7 ero s̄i. al. **E**t p̄m⁹ hō
in padiso. **Gen.** Er̄itis sic dij.
sciētes bonū 7 malū. **3** qz ex
ea nascūt alia vitia fm̄ p̄us 7
posteri⁹. h⁹ ē mediate ul̄ ime-
diate sic hēt s̄. c. de effectu vi-
tior⁹. **E**st at̄ inf supbiā 7 ua-
nā gl̄iaz dīa. qz lz v̄ro biqz sic
appetit⁹ p̄pe excellēcie. tñ sup-
bus sibi appet magn⁹ itus. sed
uanagloriosus appetit apparef̄
i ore alior⁹ p̄ laudē extiorē.
Diuīsa pccā dicūt radices 7

vitia sine cause alior⁹ pccōz s̄z
diuisis respectib⁹. **S**upbia v̄r
iniūciū ois pccī pp tres causas
supius enarratas. libido ē v̄r
cā ois pccī sic ait Aug⁹. 7 hoc
pp oleccatōez ciāte q̄ iordiate
trahit aīaz 7 autit a sūmo bo-
no. **E**st. n. libido ip̄roba uolup-
tas q̄ mouet aīa rōnal. ad hoc
q̄d delectēf̄ i creatā. **L**upidi-
tas ē dī radix oīuz maloz sic
dic aplus. i. ad thi. 6. 7 h⁹ p̄p̄
eandē rōez sicut libido. **E**st. n.
cupiditas ex amore iordinato
ad creataz. **L**uxuria ē s̄z **L**as-
sianū dī. radix ois pccī. qz car-
nales delectatōes nobis s̄t na-
turales. **A**d natālia at̄ p̄mpri-
sum⁹ 7 difficult̄ resistim⁹. **I**n
anis glorie septē s̄t filie scdm̄.
Greg. **P**ria ē iobediētia. qz
uanagloriosus i nullo vult ui-
deri inferior. q̄d fieret. si face-
ret mandatū. **S**ecūda ē r̄ctio
qz vult uincere cū clamore. et
hoc p̄pter apparere. **T**ertia
est iactātia q̄ qz enūerat bona
sua. ut laudabilis appareat.
Quarta est hypocritis que
querit in exterioribus homi-
nibus apparere. **Q**uinta est
pertinacia que factum suum
uel dictum malum defendit.
ne errasse uideatur. **S**exta

est discordia q̄ ō oē dictū sustinet
 net l'assinitur. **T**riū pp uanam
 gloriā. **S**̄ ē nouitacū p̄sūp̄cō
 q̄ q̄ nouat' dic nelinemit ut
 laudet. **Q**uattuor s̄t sp̄s su
 pbie quas assignat. **R**eg. 32°
 moral'. **P**ria e cū hō a se ipso
 estimat h̄ie bonū qd̄ h̄z. **S**e
 cūda si desup datū credit p̄ su
 is tū merit' accepisse se putat.
Tertia cū isetat se h̄ie bonū
 qd̄ n̄ h̄z. **Q**uarta qm̄ cetis de
 spectis singlarit' uult uideri.
Per p̄mā ⁊ recūda sp̄z iuriat'
 hō dō i se. qz p̄mā pōit se hō
 totā cāz sui boni. s̄z i scda pōit
 se cāz p̄ncipalē. **I**n 3° dō sp̄e i
 iuriat hō deo i p̄xio. **I**n q̄rta
 at iuriat hō deo i eo qd̄ n̄ h̄z.
Gradus supbie s̄z Ber. sūt
 .12. q̄ s̄t. **C**uriositas. **M**ētis le
 uitas. **I**nepta letitia. **I**actātia.
Siglaritas. **A**rrogātia. **P**resū
 ptio. **P**ecōz defēho. **S**ilata cō
 fessio. **R**ebellio. **L**ibertas. **P**ec
 candi cōsuetudo. **N**ūer' illoz
 sic accipit. **S**̄ dō p̄ supbiā iuriat
 cur deo ⁊ hōi. deo cui d̄z eē i
 ferioz. hōi cui d̄z eē par. **S**ex
 p̄mi grad' accipiūt s̄z iuriā q̄
 sit hōi cui d̄z eē par. **Q**uat
 tuor alij s̄z iuriā q̄ sit hōi su
 p̄riori ut plato. **D**uo ultimi de
 terminant' p̄pe q̄tū ad iuriāz
 q̄ deo im ediate sit. h° iō uici'

mus. qz ⁊ supiores gradus in
 deū redūdāt s̄z mediate p̄xio.
Grad' at uocat. qz sit a mio
 r' p̄gressus ad mai'. **P**rim' .ii.
 mai' ē. secūdus peioz. ⁊ sic scā
 dendo inuenit q̄ ultim' ē pessi
 mus. **C**ū iuriā q̄ ē r̄specu pa
 ris ē mioz. **A**lla dō q̄ ē respec
 tu s̄rioris ē maior. s̄z illa q̄ est
 respectu dei ē maior. p̄p qd̄
 ⁊ isti grad' talr ordiant'. **S**u
 pbia facit multa mala. **P**o' id
 qd̄ dei ē usurpat. s̄. gliaz. **A**sa.
 42. **G**liaz mēa alij n̄ dabo. **I**n
 hōis. n. opib' q̄ facim' duo s̄t
 s̄. honor ⁊ utilitas. **S**z p̄ dñs
 sibi refuat. aliud nobis tribu
 it. **C**ū debem' deo suā p̄te re
 linq̄re si n̄ra p̄te nolum' spoli
 ari. **S**ecūdo p̄fectos uiros
 ipugnat. **S**upbia ē eiz q̄si tur
 ris babel q̄ usqz ad celos. i. usz
 ad uiros celestes debebat p̄ci
 gere. **S**ibia ē hōis opib' isi
 diat ut peāt. **C**ū supbia iexpu
 gnabil' ē sic castrū i alto mōte
 sitū. **S**z grā dei hōiez unūdat
Iaco. 4. **S**ibis de' resistit q̄c.
 2° **R**eg. i. **A**notes gelboe nec
 ros nec plunia nēiat supuos.
Cū s̄z nat'az onerū n̄ ē recep
 timū s̄z cōuū. **S**z at hōiez dō
 puat. **U**go de scō **C**ūctore. **S**u
 pbia aufer t mibi deū. **I**nuidia
 p̄ximū. **I**ra me ipm'. **S**upbia

et deo est odibilis. **Eccl. 10. 7. p. u.**
Aria sit qui odit deum, pauperes super
 pbu et. **Deu** impugnat. quia ne
 xillu inimici sui. i. diaboli possit in
 castro suo. et oportet ue xillu xpi
 .s. cruce qua vix sep homo portat
 iux illud. **Qui** vult venire p
 me. **Diabolo** hoies assimilat.
Ipe est eis rex super oes filios su
 pbie. **Un** sicut dñs ait de cha
 ritate. **In** h^o cognoscent oes q
 discipuli mei eritis. si dilectores
 habueritis ad iuice. **Ite** pot di
 aboli? dicitur d^o supbia. **In** h^o co
 gnoscent et. **Al** hoies stultu de
 monstrat. quia acilla ornat et dñaz
 nuda relinquit. **Ite** quia magna p
 modico uedit. i. p laude hūa
 na. **Ite** quia credit se posse cu su
 pbia illuc attingere. ubi diabo
 lus existens non potuit cu supbia
 remanere. **Al** hoies deiecit. quia
 scandentes in altu d^o facili cadunt.
 et qui se eleuant sub hostio hu
 mili de facili caput ledunt.

De inuidia. **Cap. 10:**
Inuidia est ut ait **Aug^o**
 iodiū felicitatis aliene. **I**
 b3 **Joane** damas. **Inuidia** est tri
 stitia de aliis bonis. **Dr** aut in
 uidia a non uidedo. quia non pot ui
 dere bona aliorum. **Un** displicentia
 boni que est inuidia pot notari p ui
 sioes interioris et exterioris sicut
 uult **Seneca** dicens. **Quicquid**

meum fugim? igestu oculis uix
 uidem? **Inuidia** h3 gnqz filias
 fm **Greg^o** **W** est odium quod est
 uelle malu alicui et nolle bonu.
Secda est exulta^o i adusis xpi
3^a est afflictio i pspis pximi.
4^a est insurre^o que est detractio
 latens. **5^a** est detractio. hec aut
 fit i apto. quia intendit melior ap
 parere illo cui detrahbit. **In**
 uidia multa mala facit. **De** lu
 mie facit tenebras. de uidente
 cecū. quia pximi bona uidere non
 pot. **Un** inuidus opat noctue et
 nesprithoi. **Aug^o** **E**gris oculis
 odiosa est lux que puris est amabilis.
De uita morit. **Greg^o** **D**anis
 uita fortiu roborat et puuloru
 necat. **Un** inuid^o opat febrisatā
 ti cui est boni cibi se orij. **Deo**
 contrariat. quia tā bonu est de^o ut
 ait **Aug^o**. ut est d^o mal^o bonu eli
 ciat. **Iz** ecotra tā mali sit isti. ne
 de bonis malu eliciat. **Ite** diuina
 boitas oia sua cōicat. isti uo non
Ite deo placet bonu bonis. ac
 malu displicet. isti aut e3 bonu
 gre et nature puerit. **Un** sicut
 oia mūda mūdis. sic istis oia se
 imūda. **Et** sicut bonis mala co
 opant in bonu. ita iudis bona
 coopant in malu. **Un** de tales
 aurū uertūt in cupru gemas
 in lutū. granū in palea. nūū in
 aqua. mel in fel. diē in noctem.

gan diu in merore, rosaz in pa
 laru baltam in sterqumiu, elec
 titariu in uenenu. **M**doez ma
 ledicite. **I**sa. **S**abe q dicitur bo
 nu malu re. **S**ultu efficit. **M**i
 nis errat q idcirco sibi vult
 unu oculu erui, ut alij et unaf
 eruat, sicut facit iudus 7 dia
 bolus q p hoc q alijs iudet si
 bi magis nocet. **A**uctore snu
 torquedo ledit. **S**ene. **C**icinā i
 uidi in oibus civitatibz oculos
 7 aures herent. **P**roximu frau
 dulēter decipit. **A**n iudus cō
 pat cani q blādit i facie 7 mor
 det a tergo. **I**te Jude q osculo
 xpm tradidit. **I**te hōi pfido q
 ledit homiem qui eum nunqs
 molestauit.

De ira.
 Capitulū. 17.

Ira est ut ait Aug^o ulci
 scendi libido, 7 **L**af. **I**ra
 est mot^o ai cōcitat^o ad penas.
 hec ē diffinitio ire p unū nō
 p zelū de qua ē hic agēdū. **I**ra
 igit duplex eē hz .i. nature et
 moris. **P**ut g^o deordiat ab op
 timo hz eē mortale qd mitū ē
 quia ira non est peccatum rati
 one pure passionis. immo pe
 na. sed cum hoc dicit quan

dam actionem per quam ter
 ordinat hominem. 7 q^o tum ad
 deum. 7 q^o tum ad proximum.
Vult enim a se expetere uel a
 iudice a deo constituto 7 sub
 deo. **U**trum teneatur quis
 remittere iniuriā iunico peten
 ti. **N**ota distinctōez. qz ex ini
 riā solent oriri tria. **P**ri^o ē ran
 cor iu affectu. **S**ecundum est
 rancoris signū in effectu. **T**er
 tium est actio contra iniuriā
 tem. **P**rimū teneatur quis sta
 atim remittere. 7 si non roge
 tur. **S**ecundum teneatur remie
 tere ueniam ueraciter petenti
 .i. parato emendare secunduz
 facultatem suam. **T**ertium nō
 teneatur remittere. **S**i uo uo
 lueris scire utrū ille cui facta ē
 iniuria debeat amicitia q^o rere
 sciendū q duplex ē debitū. **P**
 est necessitatis sine q^o nō ē sa
 lus. **S**ecundū ē pfectōis. **Q**uā
 tū ad p^o debitū nō tenet qz re
 cōciliatōez q^o rere siue amicitia
Sz de 2° dic **L**hriso^o qz debz
 q^o rere recōciliatōez ut duplicē
 coronā consequat. **C**inā qz iniu
 riā passus est. **A**liā qz prior ro
 gavit. **D**ns aut pōit tres gra
 dus circa reatū ire cū dic^o. **D**is
 qz irascitur fratri suo rens erit
 iudicio. **Q**ui aut dixerit racha

III

rens erit cōcilio. **Q**ui autē di-
 xerit facte reus erit gehenne
 ignis. **D**e his dicendū ē q̄ ubi
 creuit gradus culpe creuit et
 ordo penę. **U**nde recte ira sine
 uoce puniēda est iudicio. ira
 cum uoce concilio. ira cū ser-
 mone cōtumelie gehenne igni
 mancipatur. **S**ecūndum **A**ugu-
 stinū. **I**n primo est ira tantum
In secūdo ira et uox. **I**n tertio
 ira est et sermo et certa expres-
 sio irrisiōnis. **D**icit autē **Gre-
 go.** q̄ iudiciuz est cause discul-
 sio. concilium sentētie diffini-
 tio gehenna ignis snie execu-
 tio. **N**otādū q̄ reddere ma-
 lum pro malo est fragilitatis.
 sicut fecit **Joab** quādo interfe-
 cit **Abner**. s. interfectorem fra-
 tris sui **Asael**. **S**ed reddere ma-
 lum pro bono est puerilitatis.
 sicut fecit **iudas** tradēdo **chri-
 stum**. **R**eddere bonum pro bo-
 no est equitatis sicut fecit **As-
 suerus** quando **Dardochens**
 honorauit. **R**eddere bonuz p̄
 malo est perfectionis sicut fe-
 cit beatus **Stephanus** quan-
 do pro inimicis suis orauit. **F**i-
 lie ire scdm̄ **Grego.** sunt sex.
Prima est rixa. hec est audax
 uoluntas uindicandi iniuriam
 factaz per se. **S**ecūda est tu-

mor mentis. hec est uoluntas
 uindicandi causa fugiens ad-
 uersantem ne cum eo colloquū
 habeatur propter extimatas
 inimicitias. **T**ertia est contu-
 melia que est uoluntas se uin-
 dicans per exprobrationē ma-
 lozum. **Q**uarta est clamor q̄
 est uoluntas se uindicans i ex-
 altando uocem per uituperiū
 exprobratus et ad aliorum per-
 ueniens aures. **Q**uinta est i-
 dignatio que est uoluntas se
 uindicans per signuz molestie
 exterius declaratum. **S**exta
 est blasphemia que est uolūtas
 se uindicans per opprobrium
 deo uel sanctis illatum. **E**x
 ira ueniunt multa mala. **H**os-
 pitium spiritus sancti turbat.
Grego. **D**um ira animū pul-
 sat spiritus sancto hospitium
 suum turbat. **N**am sicut in pa-
 ce factus est locus dei. sic in
 discordia locus diaboli. **T**ales
 sunt etiam incendiarij domus
 dei. **ps.** **I**ncenderunt igni sanc-
 tuarium tuum domine. **rc̄.** **U**n-
 de isti sunt similes draconem q̄
 emittit ex ore ignem. **Q**uod
 dei est sibi usurpat. s. uindic-
 tam. prower. **A**dibi uindicam
 et ego retribuam. **T**alis se fe-
 cit iudicem et deum uult esse

tortore sicut dicit Aug^o Dic. n. mal^o in oionib⁹ suis. Dñe occide malū iūmicū meū. Rūdet ei dñs. quē nfm ꝛ Ambo estis mali. imo tal' vult eē actor et iudex ī eadē cā. **S**tultū se de monstrat. qz p cor suū imittit gladiū ut ledat tunicā iūmici. imo si sapiēt' faceret p^o se d. se ipō iudicare deberet. irā. s. per celū aduersus irā suā p uiciūꝛ assumēdo. **Q**uia purgationis pūrit ī rubiginē dprauatiōis. **A**dversitates eīꝛ q' ipꝛ dberēt a peccō purgare p ipaciaz magis inqñāt ꝛ fornax pbatōis mutat ei aux ī cuprū. ꝛ flagel' lū ex grano facit paleā. **D**urā sniaz tal' ī iudicio expectabit. **T**ū. n. dñs ipropabit qbusdā. **N**ud^o fui ꝛ n̄ coopuissis me. **Q**uid victuri sunt illi q n̄ solū nudos n̄ uestiūt. sꝛ ēt uestitos spoliāt. **B**ellū mundi. carnis. ꝛ diaboli d̄ se istaurāt. sꝛ sapiētes sedāt minores guerras pp maiores q̄ iminēt. **D**alā faciūt dmutatōez. qz auferēdo palliū bōe fame dāt tunicā inocētie. **R**emedia ire sē **S**ilētij obfuoatio. **P**uer. **L**ū de fecerit ligna extinguet ignis. qz sicut ex collisiōe duoz corpoꝛ elicif ignis. ita ex amarīs vbil aliquoz ira dicit. **P**ii. **R**e

sponsio moll' frāgit irā. ꝛ fmo durus excitat furoꝛēꝛ sibi dē. **Q**uasi q canē aurib⁹ ꝛē. **D**urice passiois ꝛ si dōra. **S**i passio dñi ad memoriā reuocetur nihil a deo durū ē qd n̄ eqñi- nūt tolleret. **H**oc figuratū est nūeri. **21**. **U**bi respicientes spētē ethneū sanabāt. **I**te p̄mij tolle rācie aiā duersio. **U**nde cōsi de ratio p̄mij minuit uim flagelli. **D**e accidia. **L**ap. 18. **A**ccidia ē d̄ vntū lauda bili exercitio utriusqz hoīs lāguida deiectio. **I**te accidia ē diffidētia de pp̄iis uirib⁹ ꝛ de mādato dei iplendo ardua tristitia. **D**uo noia sē h^o uitiij. s. **T**ristitia ꝛ **A**ccidia. **H**oz at̄ noīꝛ hec ē rō. qz ī isto peccō ē auersio a spūali bo no qd estimat' graue. sicut ē ie unare ꝛ h^o i. ꝛ rōe h^o d̄ tristitia. **E**st ēt ibi ouersio ad creaturā. s. ad getē q̄ estimat' lenis ꝛ rōe h^o d̄ accidia. **P**s 8° ex his qz h^o uitiū pur uocat' tristitia oppōit' letitie spūali q̄ ē ī exercitio spūali. **S**ꝛ pur uocat' accidia opponit' fortitudi ni q̄ consistit ī aggrediēdis arduis. ꝛ sustinēdis aduersis. **A**ccidia denoiat' ab accēdine. qz p eā aiā tediū hꝛ de oi spūali d̄fficulti. **A**ccidia sꝛ. **S**. hꝛ sex

filias **Sp** uocat malitia q̄ h̄z
Aug est uolūtas machinādi
 malū alicui. **L**ū eiz q̄s iūriat
 alij tūc irascat̄ a postea tristat̄
E despacio qz diffidētia me
 ritoz mat̄ ē diffidētie p̄mioz
 ex q̄ itez ouit tristitia. **E** pu
 sillanimitas q̄ nascit̄ ex diffi
 dētia pueniēte ex cōsideratiōe
 p̄pe firmitatis. aut̄ opis ardu
 tatis. **E** rācor q̄ ē iuefatiū
 odiū. Sic eiz ex charitate sunt
 opa bōa ex qb̄ ē cōfirma^o. cha
 ritatis. ita ex ira ē accidia. ex
 accidia uelustas ire. **E** tor
 por circa p̄cepta. i. q̄dā insēsi
 bilitas pp̄ quā hō n̄ pōt iduci
 ad executiōez mādatoz di. **E**
 ē euagatio mēis circa illicita.
 hec at̄ euagatio q̄nqz ē p̄ticu
 laris a certā h̄z materiā. a sic
 quēit̄ oib̄ uitijs. q̄nqz ē ḡnal̄
 a icerta. a hec ē p̄pe euagatio
 accidie. **Q**ui eiz ē absoꝝptus
 tristitia n̄ h̄ns i se viū delecte
 euagat̄ ad oia q̄rēs delectati
 onē. **E**x accidia eueniūt mul
 ta mala. **P**receptū d̄ni negli
 git̄. **B**en. 3. In iudore vultus
 tui a. maledicēio dei icurrit̄
Ex de ficu cui d̄ns maledi
 xit. qz folia tm̄ h̄nt. **M**athei
 .21. **D**iscrepat a cetis crea
 turis. **E**x i corpib̄ iaiaia. si
 cut i sole a luna q̄ quotidie sur

gūt a p̄ficiūt cursū suū. **I**dē p̄z
 in corpib̄ aiatis. sicut i arbo
 res a herbe q̄ h̄z i hyeme nude
 sint. tm̄ v̄ritē fuāt. a i t̄pe suo
 redēnt ad cōsuetā. **I**dē oūdit̄ i
 sensibilibus. **S**per. 6. **U**ade ad
 formicā o piger. **P**reciosū t̄ps
 pdit̄. qz eo nihil p̄ciosus ē q̄
 breui hora possz obtinere ue
 niā ḡa3 a gl̄iaz. **E**t tm̄ ut ait
Ber. Nihil uili^o reputat̄. quia
 dicit̄ hoies ociosus. **C**erte a fru
 amur. **S**p̄uale lucrū negligit̄
 qz qz q̄ n̄ mercat̄ i nūdms po
 stea n̄ hēbit. **P**u. **P**ropt̄ frigus
 piger arare noluit. medicabit̄
 ḡ estate a uabit̄ ei. **C**ncita
 menta uitioz colligit. **P**u. 24.
Per agrū hois pigri i trāliu a
 ecce totū replauerāt urtice et
 coopuerāt sup̄ficiē eius spine.
Nota qz aq̄ corūpit̄ gete. a
 ferrū cōbit̄ rubiginē. a porcus
 mactand̄ p̄mittit̄ i gete pin
 guescet̄. **L**ocu diabolo p̄pat.
 qz hō ociosus ē q̄si puluinar
 diaboli. a i ollā tepidā libent̄
 musce isidiāt̄ q̄ feruētē fugiūt
Lētationib̄ p̄z. **C**ū legit̄ i col
 latioib̄ pat̄ri qz mōachū opā
 tē demō null̄ pullat. ociosus i
 nūeri. **E**st eiz hō accidiosus q̄
 si urbs absqz murōz ambitu a
 qualī signū positū ad sagiteā.
Faliores p̄rit. qz uult metere

7 non seminare. sicut gattus q
 libenter pisces comedit. s3 nō
 eos libenter capit. Seneca. In
 certum est in quo loco quomō
 mors te excipiat. 7 ideo tu il-
 lam in omni loco 7 tēpore ex-
 pecta. **F**urem fodientē parie-
 tem non repellit. qz mors fur
 est. 7 quotidie tollit unum as-
 ferem. i. unum diem. **M**athei
 .24. **S**i sciret utiqz paterfami-
 lias 7c. **R**eceptaculū sordius
 se facit. **B**er. **O**ium tētationū
 sentina est ocium. **S**pm eim est
 occasio luxurie. 2. **R**. **F**actus
 ē eo tpe quo solēt reges ad
 balnea pcedere. **I**tem occasio
 avariti. **A**ct. **A**theniēses ad
 nihil aliud uocabant 7c. **I**tem
 occasio curiositatis. i. thi. 5.
Discūt circuire domos. **S**tul-
 titiam oñdit. qz tonitrua au-
 diēs nō surgit. **L**onuit autem
 christus i predicatione. tona-
 bit etiā in die iudicij. **I**te stul-
 tus ē q imūditias de oculo nō
 eijcit. **M**athei. 7. **H**ypocrita
 eijce primū trabē d oculo tuo
Ad celestia uēire negligit. qz
 nix ad locum quis ueniet qui
 unum pedē hodie mouet 7 p
 annū alium. **S**ic 7 illi quozum
 motus est pes intellectus. 7 non
 pes affectus. cum tamē sit af-

fectibus ambulandum.

De avaritia.

Lap: 19.

Auaritia ut ait **Z**ylusius ē
 imoderatus amor hūdi.
Ite scdm **B**er. **A**uaritia ē qua
 rūlibet rerum insatiabilis 7 i
 honesta cupido. **S**cdm aplm
Eph. 5. **A**uaritia est idolorum
 seruitus. quia homo auarus ex-
 libet creature quod debet cre-
 atori. s. fidem spem 7 charita-
 tem. hec eim auari exhibēt pe-
 cunie. **I**n hoc ergo specialiter
 reprehendūtur isti qui rei ui-
 lissime amorem suū exhibēt. s.
 pecunie que de terra tollitur
 quā natura infimam ordina-
 uit. **D**icitur in ecc. q' auaro
 nihil est celestius 7 hoc propf
 quattuor causas. **P**rima ga-
 fere omnia scelera perpetrā-
 tur pro avaritia. ut furta. per-
 iuria. homicidia 7 huiusmodi
Secūda qz ē otra legē natē.
Luce. 6. **Q**uecūqz uultis ut fa-
 ciant uobis ho. 7c. **T**ertia qz
 ē otra legē scriptā. **L**uce. 6. **E**s-
 tote misericordes. sicut 7 p' ue-
 ster. 7c. **Q**uarta qz ē d' leges
 utilē q ē in oī? reb' q cōpel-
 lūtur se dare. **A**uar' eiz qli ca-
 pras detinet res ne se cōicare
 possint. **U**trū autē cuiqz lice-

at thesauros cōdere. **N**otandum q̄ ē thesaurizare ex affectu auaritie absq̄ intentiōe necessitatis pprie uel aliene. ⁊ h̄ modo thesaurizare oibus est prohibicum. **A**lio modo ē thesaurizarē ex puidencia. ⁊ hoc uel cōsideratione necessitatis. ⁊ sic cōceditur penitentibus secularibus ob necessitatē filioruz educandoz uel filiaruz coniugio tradendarū. nō autē ditandorum. sed seruiato modo uel statu persone. **A**lio mō est thesaurizare ex cōsideratiōe publice utilitatis. s. regni defendendi uel cultus dei ampliandi. ⁊ sic concessus est regibus ⁊ thesaurizare. personis autē ecclesiasticis pprie nūq̄ thesaurizare licet. nec pecuniā etiam tenere intentiōe seruandi. **A**m brosius. **A**uruz habet ecclesia non ut seruet s̄ ut erogat. **E**x predictis patet q̄ duplex potest esse amor pecunie uel terporalium. siue respectu necessarii. siue respectu superflui. **R**ōtra primum prohibet domin⁹ p̄focantem sollicitudinē. **R**ōtra sc̄dm̄ prohibet thesaurizationē. **E**x auaricia sequitur multa mala. **P**rimo quia a deo maledicatur. **A**ugustinus.

Maledictus dispensator auarus cuius largus est domin⁹. **S**emper eget. **A**nonymus. **A**uaro tam deest quod habet q̄s quod non habet. **S**tultus mercator est qui regnum celorum. immo ipsum christuz uedit pro paucis denarijs. ⁊ in hoc sepe peior est auarus homo q̄s ipse **J**udas qui uendit christum triginta denarijs. **I**ste autē interdum pro uno denario. **C**orpus eniscerat: quia diuitie acquiruntur cum labore. possidentur cum timore. amittuntur cum dolore. **U**nde ipsi laborant ⁊ alij in labores eorum sepe intrant. scilicet fures uel latrones uel certe filij mali. **I**sti similes s̄nt araneae que faciendo telam pro capiēdo muscas. seipsam eniscerat. **A**dentem suffocat. **A**ugustinus. **N**aufragium fugas et plumbum amplecteris. **U**nde **S**oc. massam argenti proijciens in mare dixit. **A**dergaz te ue mergas me. **E**ngnat. **E**xo. **F**ilij isrl' kniebāt ī luto ⁊ latez. **E**xecat. **E**xemplū ī **A**hob. q̄ execat⁹ fuit sercore byrrudinum. **C**or dilacerat. **U**nde diuitie comparantur spinis. **D**athe. i. **I**nsatiabilem facit

Unī cōpanē sacco ptulo r̄ iser
 uo q̄ nūq̄s dic̄ sufficit. Et mā
 ri cui oīa flumina influūt. r̄ ta
 men nō redūdat. Et hydro
 pico q̄ q̄sto plus bibit tanto
 plus sitit. Filie auaritie sunt
 sex scōm **Breg** Prima ē ob
 duratio cordis que fit omit
 tendo. elyām. Itam filiam
 uocat **Isidor** in hūanitatē.
2^a ē uolētia hec sit nocēdo
 alicui palā affecta mala quam
 uocat **Isidor** rapacitatē. **3^a**
 ē iquetudo. hec ē appetit^o lucri
4^a ē piuriū. qđ sepe icidit in
 emptioēs r̄ uēditioēs. **5^a** ē fal
 lacta q̄ fit p̄ v̄ba decipiētis in
 occulto. **6^a** ē fraus hec ē dece
 ptio p̄fecta. r̄ h^o in p̄ntia illi^o q̄
 d̄cipit. **7^a** pditio q̄ ē idē qđ
 d̄ceptio q̄ fit i absētia d̄cepti.
De gula. Lap. 20.
Gula ut ait **Aug** ē imode
 rata cibi auaritas. Item
 Gula ē uoīax edacitas nate
 finib^o n̄ r̄ctā. Quinq̄ modis
 peccat̄ circa gulas. ut dic̄. **S.**
1° cū q̄s horā comedēdi p̄ue
 nit. r̄ h^o fit p̄ ipatīz expectā
 di t̄ps̄ debitū. **2°** cū q̄s q̄rit
 cibaria p̄ciosā r̄ delicata d̄ q̄
 bus **Quid** Est v̄tus placit̄is
 abstinnisse cibis. **Sz** h̄ hoc se
 cit diues ille q̄ epulabat̄ quo
 tidie splēdide. **3°** q̄n q̄s men

surā excedit. s. nimis comedere
 do. Sciendum tamen quia qđ
 uni nociuū est alteri est reme
 dium. sic r̄ qđ uni est mensura
 debita. alteri est excessus. **U**nī
 non consilitit mensura in cibi
 q̄ritate. sed in comedentis q̄li
 tate. Verūtamen quidam ieiū
 nium suum recōpensant p̄ mō
 dum nimietate superflua. s. h^o
 quid aliud q̄s dare d̄nos obo
 los pro uno denario. **Q**uar
 to quando nimis ardentē ac
 festine quis comedit. Non eīz
 usus ciborum sed concupiscen
 tia in uitio est. **Q**uinto quā
 do quis cibaria sua nimis stu
 diose preparat. **U**nde **Ber.**
 Non sapores. sed fames ex
 citet appetitum. **I**n omnibus
 his sumenda sunt non que uo
 luptas. sed que requirit neces
 sitas. **C**ontingit etiam pecca
 tum esse circa diminutionē ci
 bi. sicut circa superfluitatem.
Filie gule sunt quinq̄ scōm
Breg **1^a** Prima ē scurrilitas.
 quia gula mouet ad v̄ba scur
 rilia. **2^a** Secunda multiloquiūz
 .s. d̄tractio. inuēpia. r̄ alia uer
 ba inania. **3^a** Tercia inepta leti
 tia. i. lasciuia carnis suę gest^o
 cōporis inordinatus. lasciuia
 mētis demōstrans. **4^a** Quarta
 imunditia que solet puenire

III

et gula ut e' nōmie' et ebrietati
 ones fetide et luxuria. **E'** est
 ebrietudo mētis. i. subuersio rō
 nis. **G**ula duo cōplectit. s. cō
 mēssatōez et ebrietatē. et p'p'e
 loquēdo p'sūmōia oppōit cō
 mēssatōi. et ebrietati sobrietas
Gula nocet mltiplr. **D**e pa
 dilo eijcit hoies. ex^o i Adam.
Spūalia bōa p'dit. ex^o i Elau
 q' p' cibo nēdidit p'mogenitu
 rā. diabolo uomū p'pat. **D**a
 the **S**i eijcis nos hinc mitte
 nos i porcos. **S**eruū suū d' se
 aiat. **P**u' Qui delicate nutrit
 suū suū postea sentiet illū cru
 macē. **L**uxuriā iducit. ex^o de
 Loth. **H**omicidā pficit. ex^o
 de Joanne baptista. q' uini
 p'ijt. **I**nducit mortē nate. **E**c.
Popt' erapulā multi pierūt
Gen. 2 Quacūq' die come
 deis ex eo mortē morieris. In
 ducit mortēz culpe. p' tbi. 4.
Cidua i olietja uiuēs mortua
 ē. **I**nducit mortē gehēne. **L**uce
Dines epulo sepult' ē i ifer
 no. **R**emedia gule s' q'ttuor.
Pu' ē spūaliū ciboz frequēs
 sumptio. **D**ath. 4. **N**ō i solo
 pa. ui. hō. **S**edz future car
 nis n're cōsidera'. **M**iero. **S**aci
 le cōtēnit oīa q' se sep cogitat
 morituz. **E'** ē et ne cōne oli
 veratio. **L**uc. **H**ō qdā fecit ce.

ma. **E'** ē famis xpi et suoz
 p'latio. **R**ef. **R**ecordate paup
 taris mee absinthij et fellis.
De luxuria. **L**ap. 21.
Luxuria ē ex imūdis ve
 siderijs ueniens lubrica
 mētis et carnis p'stitutio. **I**tez
 luxuria ē libidiose uelupratis
 appetit'. et itelligas hic appeti
 tū q' ē ex cōsensu rōnis. qz talis
 ē pccm mortale. et v' peccatū
 mortale qū rō n' p'hibet hui'
 appetitū cū possit. **D**'rie lu
 xurie s' s'p'ia ē fornicā q' ē
 soluti cū soluta. **E'** meretriciū
 qd' sit duplr. s. p' uagā libidi
 nē cū diuisis sectādo. s. cū pub
 lice nēali cubēdo. **E'** ē adul
 teriū q' cōiugal' thoz' uitiat.
E' ē stupriū q' s'gial' itegri
 tas corrupit. **E'** sacrilegium
 q' cōtinētia deo dicata ledit ut
 i clericis et religiosis sacris or
 dinib' sublimatis. et i his q' emi
 serūt notū cōtinētie. **E'** ē ince
 stus q' uinculū cōsanguinitatis u'
 affinitatis uel cōpatermitatis
 corrupit. **E'** ē pccm cōtra na
 turā siue sodomia q' natural'
 usus puerit. **N**otandū autē q'
 aliqd' ē cōtra naturā sp'ei. et ali
 qd' est cōtra naturā gnis. **P**
 mō oē pccm mortale ē cōtra
 naturā. qz in rōnali creatura
 temurmurat synderesis cōtra

Handwritten mark

omne peccatū. **S**z secūdo mō peccatū
 so domie ē naturā gnis. qz n̄
 solū in hoie sz et in brutis di-
 uersi sexus in coitu ueniunt.
Un si aliq̄ mō fit naturā ge-
 neris ē. **O**ctaua ē libidinosus
 coit̄ diugal q̄ mltiplex ē. **L**oi-
 tus. n. diugal alius licit̄. alius
 fragil̄. alī impetuosus. **L**icit̄ tri-
 pliciter fit. ut qn̄ cā plis. uel ad
 ampliandū cultū dei. ut cā red-
 dendi debitū. ul̄ cā uitā de soz-
 nicatōis n̄ i se sz in cōiuges. **P**ri-
 mus ē pietatis. **S**cōs iusticie.
Tertio cautele. In his nullū d̄r
 peccatū eēt. **F**ragil̄ ē qn̄ fit cā de-
 lectatōis. 7 tūc distiguit. qz si
 amor illi delectatōis p̄ponit̄
 deo mortale peccatū ē. si v̄o post
 ponit̄ uiciale. **I**mpetuosus ē q̄
 ex sola libidie pueniēs metas
 hōnestatis 7 rōnis trāscēdit.
 qv̄ fit qnqz modis. **1**o cā sati-
 ande libidis p meretricias blā-
 ditias. **2**o cū fit v̄tra naturalēz
 modū. **3**o cū fit t̄pe p̄hibitōis
4o qn̄ fit in loco p̄hibito. **5**o
 qn̄ accedit ad mulierē p̄gnātē
 uicinā partui ul̄ q̄ ē i fluxu mē-
 struo. **F**ilie luxurie s̄. S. scōz
Greg. **P**o ē cecitas mētis. qz
 sz Aug. in ope luxurie tota rō
 absorbet. **S**ecūda ē icōsistatō
 mortis. s. iferni. **T**ertia icōstā-
 tia. s. ad cogitādū desideran-

dūqz nūc istud nūllid. **4**o
 amor sui. s. qo alis desiderat
 longā uitā ad ho ut expleat
 noluptatē suā. **5**o p̄cipit̄ q̄
 qz currit p̄cipitā ad peccādū
 exponens se picw mortis pp
 luxuriā faciendā. **6**o est odiuz
 dei qv̄ fit. qz deus abstrahit 7
 punit eos q̄ sequit̄ carnis de-
 litias ad qz inclinat luxuria.
7o affect̄ p̄nti seculi. s. appe-
 tit̄ bonoz diuitiaz sanitatis
 fortitudis 7 hui. p q̄ luxuri-
 osus finē suū p̄q̄. **8**o ē de-
 spatio futuri secl̄ q̄ ē diffiden-
 tia glie l̄uenie. **9**o seque. 7 hec
 ē filia luxurie. **L**uxuria
 nocet multiplr. **D**eo ē otume-
 liosa. qz tēplū ei inqnat. **D**e-
 mōibus placita. **J**ob. behemat
 dormit i locis humētib. **S**bō
 p̄po noeiu. p̄ comin. **6** Qui
 fornicat i corpus suū peccat.
Proximū scādalizat. **O**see. **F**ac-
 ti estis laqus specularōi. 7 re-
 the expansū sup mōtē thabor.
Aiam pp̄iaz dānat. **R**. 12.
Nō recedet gladius de domo
 tua. hoc dictū fuit ad d̄v pp
 peccatū ber sabee. **U**lissimo do-
 mio se subijcit. s. carni 7 sensu
 alitati. **S**en. 3. **Q**uia obedisti
 uoci uxoris tue. maledicta fra-
 in ope tuo. **A**dentem infatuat.
Osee. **U**inū 7 mulieres auferēt

cor. **R**emedia luxurie sũc. Oc-
casiones fugere. **Job.** Depigi-
fedus cum oculis meis ut nec
cogitarẽ de v̄gine. **Puer.** Qui
tengerit picem coingnabit ab
ea. **Doctis.** extrema cogitare.

Puer. Demorare nouissima
tua ⁊ in eternũ non peccabis.

De se nõ p̄sumere. q̄ cecidit
Dauid sanctissim⁹. **Salomon**
sapientissim⁹. **Banson** fortissi-
mus. **Frequit** se occupat. **Die.**

Sẽp aliqd bõi facito. ut te dia-
bolus iueniat occupatũ. **Leu-**
tatiõ i p̄ncipio r̄sistere. **Ben.**

Ipa oteret caput tuum. **Lar-**
nem domare. **Adarci.** Hoc
genus demonij non eijcit nisi
in oratione ⁊ ieiunio.

Quo supbia sit mortale uel
ueniale.

Lap.

22.

Omnia p̄dicta q̄uis s̄p
sint peccã. nõ tñ s̄p sunt
mortalia. **Unde** uidentum est
quãdo unũq̄q̄ mortale sit. ⁊
quãdo ueniale. **Uana gloria**
igitur ex suo genere est uenia-
le. quia genus operis sumitur
ex obiecto. **Vanũ** autem sc̄dm
se non est obiectũ peccati mor-
talis. sed uenialis. **Unde** cum
uana laus sit hui⁹ peccati ob-

iectum. patet q̄ non semper ẽ
peccatum mortale. **Erit** tamẽ
uana gloria mortalis duplici-
ter. s. ratione finis propt̄ quẽ
laus appetitur. **Opus** namq̄
tale est quale est id propter qd̄
appetitur. **Item** ratione ope-
ris in quo laus queritur. **Cir-**
ca primum dicendum est q̄ q̄
duplici fine laus querit̄. **Pr-**
mo ad uitandum malum infa-
mie sicut **Samuel** se laudauit.
i. **R.** **Secundo** propter ali-
quam utilitatem spiritualem.
ut est gloria dei uel edificatio
proximi. sicut **Paulus** se com-
mendauit. 2. **Loz. ii.** **Tercio**
propter lucrum auaritie sicut
pharisei qui deuorant domos
uiduarum longas orationes si-
mulantes. **Adathej.** 23. **Quar-**
to propter aliquem actum ue-
nialis peccati. sicut quando qd̄
laudari uult eo q̄ uenialiter i
laude delectetur. **Primum** est
prudencie. **Secundum** est cha-
ritatis. **Tertium** est mortale. ⁊
idem intelligendum est quan-
docũq̄ laus ponitur finis ali-
cuius operis. **Quartũ** est ue-
niale. **Sequitur** secunda cau-
sa. quare uana gloria sit pec-
catum mortale. scilicet ratio-
ne operis per qd̄ laus q̄rit̄.

hoc at pot fieri triplr. qz laus
 qnz p opa illicita. qnz p opa
 ex se idra. qnz p opa vtutu. Si
 p^o mo. sic tale e pccm qle e id
 illicitu. s. mortale ul ueiale. Si
 2° mo. sic e pccm ueiale. ut hie
 diuicias l' uestes pcciosas cu ab
 usu taliu i laude. **Uex** tu si ta
 lia se de se iordiat. ut sine oc
 casio pccu mortal. s; qz mlter
 cu ornata m. retricio ad aias
 capiēdas ppat. l' si scm illud e
 illicitu ex p'bitioe supioris.
 ut torneamtu 7 h'i. cu excede
 ret pceptu ecclie sic se peccata
 mortalia. Si 3° mo. si laus q
 rat p opa vtutu. h' e duplr. l'
 qz appetit^o landis adiugit opi
 vtutis taqz icides. sic otigit i
 caeta l' i pdicatioe qnz. 7 tuc est
 ueiale. **U** laus e finis pncipa
 lit p'stitue^o opi vtutis 7 opati.
 ita qz ibi otinuit sine ulu. et
 sic e mortale. qz tuc iheret ei
 ut fini ul^o. **N**ota qz ma^o est
 pccm gl'ari de boīs spūalibus
 qz de t'palib^o. qz min^o hnt mo
 tiuū eo qz min^o appeāt extra
 qz t'palia.

Quo inuidia fit mortale uel
 ueniale.

Inuidia ex suo gñe est
 pccm mortale. qz cu iui
 dia fit Remigi^o sit dolor de

alio bono dñiat dñcte chari
 tati qz nō emulat. s; cōgaudet
 vitati. p^o **Coz. 13.** Charitati vō
 nihil e dñiu nisi pccm mortale.
Tñ illō qd ex gñe est mortale
 pot ee ueiale l' pue i suo pmo
 motu otinuit l' ex sua rōez tra
 hit. **D**olor g^o d' alio bono e
 qdrupt^o. l' qz ep^o p^o motus
 ex uenies. sic qdā uafat i uidi
 si. 7 h^o nullū pccm e. cu nullo
 sit i p'ate nra. l' e^o p^o mot^o
 qñ appetit^o sine o'pleta delibe
 ratioe tali passioe affiat. 7 sic e
 ueiale pccm. l' e act^o uoluntari^o
 deliberatie. 7 sic e mortale. uel
 trahit p' itentōez ex sua rōez.
 ut qñ dolor de alio bono sur
 git cuiqz ex cā bōa. sic qñ dolz
 aliqz de bono t'pali alteri. qz
 uidet illō redū dare i dñm tū
 aie illi. l' et i dñm cōitatis
 7 tal' dolor bon^o e. qz ma^o bo
 nū sēp e appetēdū. **N**otā dñ
 g^o qz p dolore bōi o'phēditur
 gaudiū d' malo qd ex ipō cāt.
Quo ira fit mortale ul ueni
 ale.

Ira ex suo gñe e pccm
 mortale. quia scdm **Ist
 dozum** fra est animus cōcita
 tus ad penam prouocanti in
 ferendam. **T**alis autem mo
 tus dñiat charitati qz nō tricat

nec cōgitat malū. i. corinth. 13.

Ira igit̄ uel dicit̄ irā celi que ē detestatio uitij. ⁊ hoc nō ē peccatū. sed ē pfectōis. Pōt etiam q̄ sibi p hūc modū irasci. sicut dicit̄ glo. sup illō ps. Irascimini ⁊ nolite peccare. Quid ē igit̄ hō penitēs nisi irascēs sibi: uel dicit̄ remissionē affectus circa pximū p quā hō nō dolet de malo pxī. nec gaudēt d̄ bono ē? lz n̄ uoleat d̄ bono. nec gaudat d̄ malo ē. s; ē idifferēs ei. ⁊ sic nō est mortale. sed ipfectio charitatis. uel dicit̄ actualē ipatiētiam absq; appetitu iudicte. talis mot⁹ etiā deliberatus est peccm̄ ueniale. q; hēt incōpletā rōnem ire. sicut ex supradicta pz diffinitōe. uel dicit̄ ipatiētiam cū appetitu iudicte. ⁊ hoc est triplex. quōz hoc est a natura. sicut est in melāconicis in qbus fm phm cōtinue mordet nafa pp qd̄ sem p sunt turbulēti. et sic nullū est peccm̄ cū sit motus naturalis. quōz est ab appetitu indeliberato ⁊ sic ē ueniale. sicut alij pmi mot⁹. Quōz est a uolūtate deliberatiua. ⁊ tūc ē peccatum mortale.

Quō accidia sic mortale uel ueniale. Cap. 25.

Accidia ex suo gñe ē peccatū ueniale. q; s; Aug.

Accidia ē tediū iteri boni. s; aut nō opponit̄ charitati. s; uicit̄ diminutionē feruoris charitatis i quo consistit oē ueniale. Illud gō tediū. uel ē motus naturalis. ⁊ sic nullū est peccm̄. uel est mot⁹ appetit⁹ cōtristari de ope spūali laborioso. ⁊ sic ē ueniale. quōz etiā ille appetit⁹ naturalis sit deliberat⁹. q; cōsensus iu ueniale non est nisi ueniale.

Accidia uo ex gñe ⁊ p se ueniale est. uel hoc tediū redōdat in omissionē eoz q̄ sūt necessaria salutē. ut frāger̄ pcepta dei uel ecclesie sine cā rōnabili. ⁊ tūc est mortale. Si aut̄ tediū illud ex omissionē boni ⁊ difficultate agrediēdi bonū ducat in desperationē. tūc iā accedit ad peccm̄ in spū sc̄m. Et si tediū illud crescit qd̄ etiā ducit in tediū uite i tm̄ q; iniiciat sibi man⁹. tūc iaz similit̄ ē Jude q; laqo se su pēdit.

Quō auaritia sit mortale uel ueniale. Cap. 26.

Auaritia s; **T**ullio est imoderatus amor hūdi. hec igit̄ aut consistit i appetēdo. l̄ i acq̄rēdo. uel i retinēdo. Si p̄mō hoc ē quōz mōis p̄ q; appetit̄ aliena appetitū p̄pleto q; pcederet in op̄ si adess; facultas. ⁊ sic ē peccm̄ mortale. s; q; appetit̄ illicita uolūtate p̄pleta.

ut si aliq̄s idign⁹ conat̄ bñfi⁹
 ecclesiasticū adipisci. sic itēz est
 mortale. 3° si appetit talia. sine
 sint illicita. sine aliena cū volū
 tate cōditionata. s. si posset h̄re
 sine offēsa Dei ac iniuria pxī.
 7 tūc vel nullum. vel ueniale est
 sine talē oditōz actualit̄ addat
 sine habitualit̄ eā intendat. 4° si
 simplicit̄ appetit h̄re supflua 7
 hoc appetitu suffocātē mētē. s.
 a cura sui 7 cōsideratiōe vini
 noz. 7 hoc ē pccm̄ mortale. 5°
 si supfluo amore inheret tēpo
 rālib⁹. tñ infra dei amorē hoc
 est ueniale. Si aut̄ auaritia cō
 silit̄ i acgrēdo hoc est triplr.
 qz vel acquir̄t iniuste quocūqz
 mō. 7 tūc est mortale. vel acq
 rit p tale op⁹. aut artē. aut offi
 ciū. qd̄ p se est pccm̄ mortale. si
 etiā esset sine lucro. ut pcreare
 aliqd̄ fornicari. 7 tūc est mor
 tale. Vel acgrit talia p opā illi
 cita que sūt ueniale pccm̄. ut cū
 aliq̄s v̄ba iocosa cōponit ad lu
 crū. salua tñ honestatē. 7 hoc ē
 ueniale. nisi ppter delectationē
 dissolutionis totalit̄ se det ta
 lib⁹. tūc n. mortale ē. Dico at̄
 pp delectationē. qz si aliq̄s per
 necessitatē p talia sibi sustētā
 tionē cōgreret cū aliā lucrosā
 nefaret nō reputarē eū i statu
 vānatoz. Si at̄ auaritia cōsi

sistit in retinendo hoc pōt esse
 gnqz modis. 1° qz retinet sci
 enter ea que restituere tenet. 7
 aio retinedi. sic est pccm̄ morta
 le. 2° qz retinet ea que ad ne
 cessitatē suaz 7 suoz pertinēt.
 vel ad cōseruationē stat⁹ sui. 7
 suoz fm̄ dēcētā suā. 7 hoc nō
 est pccm̄. 3° qz retinet supflua
 respectu utriusqz iā dictoz. et
 hoc tēpore extreme necessita
 tis alicui⁹ sic est pccm̄ mortale.
 4° qz retinet supflua etiā ci
 tra extremā necessitatē ex in
 faciabili cupiditate. sic ē pccm̄
 mortale. Precipūū aut̄ signum
 talis affect⁹ est qz qz rel poti⁹
 sinit putrescere penes se qz uti
 liter alijs dispēset. 5° qz reti
 net supflua quedā ex inordina
 to amore tēporaliū p quē mo
 dici officit a medio largitatis.
 saluo tñ statu v̄tutis. 7 sic ē ue
 niale. Nota qz auaritia ex
 suo gnē est mortale. quā Apl̄s
 idolatrie cōpat. nō qz sit v̄spe
 illi⁹ peccati. cā n̄ h̄at actū e⁹.
 s; qz facit aliqd̄ simile idola
 trie seruiēdo creature poti⁹ qz
 creatori.
 Quō gula sit mortale vel ue
 niale. Cap. 27.
 Ula ex gnē suo ē pccm̄
 ueniale. qz appetitus cō
 medēdi ex sua rōe nō subiacet

III

dominio uoluntatis. **S**ola ē i-
 moderat^o appetit^o comedēdi.
 qđ pōt esse qñqz modis. **P^o**
 si est ibi solus appetitens cibi. ⁊
 hoc nūqz est peccm. nec ē delectatio
 cibū consequēs est peccm
 inq̄tū ordinat^o cōtra defectuz
 cibi cōtrariū. hec. n. sunt pure
 naturalia. in qb^o nec ē meritū.
 nec demeritū. **2°** si appetitui
 necessitatis adiūgit appetitus
 delectatōis ⁊ uoluptatis i cibo.
 ⁊ hoc est peccatū ueniale. **3°** si
 est ibi trāsgressio p̄cepti. ut cū
 aliqs sine necessitate soluit ieiunium
 ecclesie. uel quando religiosus
 comedit carnes. cū hoc
 in suo ordine sit phibitū. s. sub
 p̄cepto sic ē mortale. **4°** si ap-
 petitus edendi est cū libidine. ut
 quādo nimio ⁊ finali affectu ī-
 heret delectatōi cibi. ⁊ hoc est
 peccatū mortale. **5°** si dicit^o
 in consuetudinē talē que facit to-
 tam uitā hoīs delectatōib^o h^o
 modi deputari. hec tñ sūt uici-
 na peccato mortali eo qđ ebrie-
 tas ab ap̄lo inter peccata mor-
 talia op̄uat^o. **E**brietas tamen
 qñqz est peccatū ueniale. ut qñ
 ultra necessitatē qđ accipit s̄m
 mēsurā tamen p̄ceptibile. **Q**ñ
 vō qđ egredit^o a mēsurā p̄cepti-
 bili s̄m rōnem hā ordinatā ad
 discernēdū. ⁊ hoc in tali mēsa

in qua eueritur status mentis
 effrenata libidine quando hoc
 deo preponit tunc peccat mor-
 taliter. **S**i aliquis autem in-
 briaat alium ita scilicet inuitās
 eum ad potum. ut intendat sta-
 tum mentis eius euerter. ⁊ h^o
 facit in eius noeuimentum pec-
 cat mortaliter. quia aufert ei
 plus q̄ si auferret aliquod bo-
 num temporale. quia usum ra-
 tionis aufert ei.

Quō luxuria sit mortale n^o
 ueniale.

Cap. 28

Luxuria est ex suo genē
 peccm mortale. qz ē tra
 illō. **N**ō mecaberis. **C**ōcupiscē
 tia luxurie distiguit i sex mo-
 dis. **P**rim^o est cū cōcupiscētia
 uringit in p̄mo motu tān. ⁊ sic
 est peccatū ueniale. **2°** est cū
 sequitur consensus usqz in de-
 lectationē. licet nō in op^o. ⁊ sic
 est mortale. **3°** est cū cōsenti^o
 ē in opus. ⁊ sic est iterū morta-
 le. **4°** est cū cupia nō solū te-
 netur corde. s. ē pascit uisu. ⁊
 sic itez est mortale. **5°** **6°**
Qui uiderit mulierē ad ucu-
 eam. iam mechatus est eam iu-
 corde suo. idest si animo ⁊ sine
 attendat mulierē ut cupiscat
 eam. quia s̄m **Aug^o** hoc nō est
 iam titillari. sed plene cōsentire

libidini. bñ at dñ ad cōcupiscē
dā eā. qā si aliqs uideret muli
er ē ut re pulchrā. 7 uideri nō
pcederet. tūc nullū peccm esset
u: l solū peccm curiositatis. **S**^o
modus est in stultologo. ut cui
qs mulierē peat. uel pp libidi
nē hēt secū familiaria colloqā
7 est mortale. **S**^o modus uo
cat ab **A**lo turpitudine. **G**lo.
ut in oculis 7 in āplexis. hoc
ē peccm mortale. 7 tāto graui
peccat q̄ro magis libido p ta
lia accēditur pp nimā appro
ximationē ad ignē. **N**otādum
vō q̄ tāgere mulierē p̄ter intē
tionē nō est peccm. similit cū in
tentionē tāgere. s; ex necessitate
nō est peccm. **S**ed tāgere ex li
bidine uel osculari ad nō peinē
tē peccm mortale est. **N**ota q̄
dñā est inter p̄mos mot^o gñā
riue 7 nutritiue. qz p̄mos mo
tus i gñatiua semp ē peccatū.
nisi p sacramentū matrimonij
excuset. sed nō semp in nutriti
ua. qm potētia concupiscibilis
nō tāto corrupta est in nutriti
ua sicut i gñatiua. **D**e hac ma
teria regre supra titulo p̄xio.
vbi agit de sp̄ib^o luxurie.

De peccato in sp̄m sc̄m.

Lap. 29

Quiauis oē peccm gñalit
sic ostra deū trinu 7 unū

appropate. tñ dñ aliq̄o peccm i
piem. aliq̄o in filiū. aliq̄o i sp̄s
sc̄m. **I**n p̄em. n. peccat ex im
potentia. **I**n filiū ex ignorātia
In sp̄s sc̄m ex malitia certa. h^o
est qm uolūtas p̄t 7 scit resi
stere alicui malo. 7 tanū ex sola
malitia illud eligit. **P**eccatū in
sp̄m sc̄m mere pcedit ex libera
uolūtate 7 iproba 7 directe i
pugnat grām sp̄s sc̄m. 7 iō n̄
hēt colorē excusatiōis. qz q̄tū
est de se directe ē ipugnatiuz
medici 7 remedij. p qd fieri h̄z
remissio peccati. **P**eccatū i sp̄s
sc̄m dñ irremissibile in h^o seclō
7 i futo. nō qā dimitti n̄ possit
s; qā uix dimittit. aut i h^o se
culo q̄tū ad culpā. aut in futu
ro q̄tū ad penā. **I**tem quia nō
legitur dimissū p̄pter quod vi
citur irremissibile. sicut **a**del
chisedech dicit sine patre. qā
non legitur de eius patre. **I**te
quia aduersat̄ sonū remissiois
.i. spiritui sancto. **I**tem p̄pter
impotentiam hominis. qā uix
se potest preparare ad gratiā
quem tanta moles peccati pre
mit. **S**ciendum est q̄ accipit
hoc nomen irremissibile tripli
citer. s. negatiue. ut quia nullo
modo potest remitti. hoc mo
do peccatum angeli 7 dñato
rum est irremissibile. **I**tem p

III

privatiue. ut qz nō hēt cōgruē
tia de se ut remitti debeat. licz
ex cōgrua uolūtate dei possit
oē peccatū diuitti. hoc mō oē
peccm mortale est irremissibile.

Ter cōtrarie fm qz hēt aliqua
culpa cōtrariā dispositiōez ad
remittēdū. hoc mō peccatuz in
spīn sc̄m est irremissibile. quia
cōtrariat grē remittēti peccm.
7 hoc p dispositiōez. uel p̄sump
tione. uel alias spēs h' pecc̄.

Sex sunt spēs peccati in spīn
sc̄m. v3. desperatio. p̄sumptio. i
pugnatio uitatis agnitiōe. i
pugnatio uitatis agnitiōe. i
denū charitatis fraterne. ob
stinatio. finalis ipenitētia. hoz
numerus sic accipitur. **I**n re
missiōe tria sunt. si pecc̄mittit.
7 ille cui remittit. ac dispositio
remittēdi in eo cui remittitur.

In ipso remittente duo sūt. s.
misericordia 7 iustitia. **C**ōtra p
mū est desperatio. **C**ōtra 2° ē
p̄sumptio. **I**n eo cui remittit
duo sunt. s. dolor de cōmisso.
7 p̄positū de nō omittere. **C**ō
tra primū est obstinatio. **C**ō
tra 2° est finalis impenitētia.

Preterea dispositio remittē
di i eo cui remittit duplex ē. s.
cognitiō ueri. 7 amor boni. **C**ō
tra primū est impugnatio uita
tis agnitiōe. **C**ōtra 2° inuidētia
charitatis fraterne. **D**e fina

li penitētia nōta qz si dicit con
tuitationē peccati usqz in finē.
sic in omni peccō in quo qs de
cedat est finalis p̄nia. p̄t autē
est una spēs peccati in spīn sc̄m
fm qz hic sumit sic dī p̄positū
nō penitendi.

De peccis cordis. Ca. 30.

Pecata cordis sūt hec
cogitatio delectatio. cō
sensus. desideriū mali. volun
tas p̄uersa. infidelitas. in deuo
tio. p̄sumptio. desperatio. timor
male humilians. amor male ac
cedens. suspitio. ira. inuidia. fo
dium. timere seruilit. exultatio
in aduersis. p̄ximis. cōcept' pau
perū uel peccōz. p̄sonarū acce
ptio. p̄fidia. affectus pentū ear
naliū sine p̄ta letitia. seculi tristi
tia. in p̄tentiā. auaritia. super
bia. perplexitas. obstinatio. ma
lis. sedū. bōis. accidia. in cōstātia.
Pea p̄nie. dolor qz n̄ facit āpli
mali. hypocrisis. amor placen
di. timor displicēdi. rerecūdia
de bono ope. amor p̄uat' sen
sus singularis. ambitio. digni
tati. suana gloria de bōis na
ture. uel gratie. uel fortune. ve
recūdia de pauperibus. ami
cis. cōcept' amonitiōis. misere
ricordia.

De peccatis oris.

Cap.

31.

Peccata oris s̄t hec. Crebra iuratio. Per iurans. Blasphemia. Nom̄ dñi irrēuenter assumere. Veritatē ipugare. De mēdicio ⁊ uanis alios instruere. Cōtra deū murmurare. Irruere ēē horas dicere. Detractio. Adulatio. De daciū. Cūtipiū. Adaledictio. Infamatio. Cōminatō. Impugnatio vitatis agniti. Impugnatio charitatis fratne. Sciatō discordie. Proditio. Falsum testimoniū. Mala cōsilia. Deisio. Cōtradictio obediētiē. Inuertere facta bōa. In ecclesijs placitare. Ad irā hoīem puocār. Reprehēdē p̄ximū in aliq̄ qd̄ ipse facit. Clamuloquz. Scultiloquiū. Proferre v̄ba ociosa. Iūel sup̄flua. uel curiosa. Factantia. Verboz politio. Peccōz defensio. Clamor. Rilus. Lachimus. Turpilogū. Lenociniū. Cātare cantilenas seculares. In cantu diuino magis studere uocē frāgere q̄s deuote psallere. Durmurare. Verba scurilia p̄ferre. In iniusta cā aduocare. Ad aliam cōmendare.

De peccatis opis.
Lap. 32

Peccata opis sunt hec. Gula. Luxuria. Ebricitas. Symonia. Sorcilegiū. Uio

latiō diez solēniū. Sacrilegiū. Indigne cōicare. Actorū fractio. Apostasia. Dissolutio i uino officio. Scandalizare suo malo exēplo p̄ximū ⁊ corrūperē. Ledere hoīez in rebus. ut in p̄sona. uel in fama. Furum. Rapina. Usura. Deceptio. Ludus. Cēditio iustitiē. Exactio indebita. Abelonea iniusta. Auscultare mala. Joculatorib̄ dare. Necessaria subtrahere. Superflua sumere. Ultra ures proprias qd̄uā aggredi. Cōsuetudo peccandi. Recidmatio. Simulatio. Tenere officiū ad qd̄ nō sufficit. uel qd̄ sine peccato nō agitur. Corrigere. Nouitatem inuenire. Maiorib̄ rebellare. Dinozes opprimere. Delinquere uisū. Auditu. Soderatu. Gustu. Si tactu. Lucta. Scaulis. Numerib̄. Itinerib̄. Nutibus. Mandatis scripturis. Circūstantias aggrauātes omittere. Et que sunt tempus. Modus. Numerus. P̄sona. Mora. Scientia. Fetas. Cōtationē preuenire se ipsū ad peccatum cogere.

De peccatis omissionis.
Lap. 33

Peccata omissionis sunt hec. De deo non cogitare. Ipsū non timere. uel ama-

Pe. Gratias de beneficijs uen
agere. Opera que qs facit ad
ipsum non refert. De pecca-
tis sicut debet non dolere. Ad
gratiam percipiendam se non
preparare. Gratia accepta nō
uti nec eam seruare. Ad inspi-
rationem diuinam se non con-
uertere. Voluntatem suam uo-
luntati diuine nō conformare.

Ad orōnes uicendas non attē-
dere. Orationes debitas omit-
tere. Ea que tenetur ex uoto.
uel precepto. uel officio negli-
gere. Ecclesias ⁊ pdicationes
fugere. Tentationi non resiste-
re. Inuētiā inuictas negli-
gere. ⁊ negligēter facere. ⁊ que
statim facienda sunt differre.

Bonis proximi non gaudere.
Aualis non condolere. Iniuri-
as non remittere. Fidem pro-
ximo non seruare. ⁊ beneficijs
eius non respondere. Delin-
quentes non corripere. Lites
non sedare. Ignorantes nō in-
struere. Afflictos non consola-
ri. Ammonitiōibus non acquie-
scere.

Explicit liber tertius. Inci-
piūt capitula quarti libri.

De incarnatōe xpi.	i.
De habitatione angelica.	2
De responsione uirginis.	3
De sanctificatōe marie.	4
De conceptione diuina.	5
De rationibus incarnationis christi.	6
De modo incarnatōis.	7
De unione ⁊ natura assum- pta.	8
De utilitate incarnatōis.	9
De mirabilibus circa incarna- tionem	10
De natiuitate xpi.	11
De circūcisione domini.	12
De baptismo domini.	13
De plenitudine grē xpi.	14
De plenitudine sapientie chri- sti.	15
De merito christi.	16
De uolūtate xpi.	17
De defectibus quos christus assumpsit.	18
De passione xpi.	19
De effectu passiois xpi.	20
De cruce xpi.	21
De desecū xpi ad iferos.	22
De resurrectōe xpi.	23
De ascensione xpi.	24
De ascensu christi ad dexte- ram.	25

Explicit capitula. Incipit li-
ber quartus.

De incarnatōe xpi. Ca. i.

Sicut deus est rex
 incipit effecti-
 uum in creatioe. sic
 et effectuum in re-
 deptione. et pfe-
 ctuum in retributioe. qm sicut p-
 oia creauit p vbu increatu. sic
 oia recreauit et inonauit p vbu
 incarnatu. Porro circa inegr-
 natione xpi tal' fuit ordo. Sa-
 lutatio angelica. respotio vgis.
 Sanctificatio materna. coceptio
 diuina. de qbus nuc p ordines
 est agendum:

De salutacione angelica.

Cap. 2

Iesus est angelus gabriel
 q fuit de ordine archan-
 geloz ad beatam vginem. cui ap-
 paruit uisione corpali. qm lo-
 queret loquit one spuali. Ad
 illud notabile sacrm nunciu de-
 buit esse angelus pp tria. 1o pp
 cognatione vgnitatis ad age-
 licam naturam. 2o pp ordine pdi-
 tionis huane. qz sicut ibi uenit
 diabolus in serpente ad mulie-
 rem. ita hic de uenit p angelum
 ad vginem. ut sic ex opposito
 medicina respodeat morbo. et
 reparatio lapsui. et remediū nocu-
 meto. qz sicut illa gra fuit ie-
 patio nature humane sic fuit et
 ruine angelice. vnde cor bnficio
 utraqz nata coter debuit mi-

nistrare angelica. s. et humana.
Dividit at salutatio beate v-
 ginis in tres ptes. Primam ptes
 incepit angelus dicit. Ave gra-
 tia plena. d. t. b. r. in. m. s. e. o. a. m.
 subiu xit helisabeth. cu ait. Et
 bndictus. f. n. tui. Tertiam appo-
 fuit ecclesia ut i reuereta no-
 men a Marie heret. naz. **M**aria
 no est de textu. Ista salutatio
 comendabilis est in quatuor.
1o pp auctore. qz nullus e an-
 gelus a deo. pp nunciu. n. n.
 ho fuit dignus nunciare. s. z age-
 lus. nec qlibet angelus. s. z gabriel.
3o ab ea que salutat. qz uirgo
 nec qlibet vgo. sed a **M**aria. **4o**
 ab ipso mo salutandi q indicat
 inocetiam virgil. cu di gra plea.
Ite excelleniam coceptiois. cu di
 vns tecu. Ite privilegii pro gati-
 ue singularis. cu di bndicta tu
 in mulierib. **S**alutatioes qdaz
 inueniunt opertius salutis. 2o
Regu. i. s. Salue rex. qda gre.
Ap in plib locis. Gra uobis
 et pax. qda gaudij. **T**hobie. 5o.
Gaudiu tibi semper. qda be-
 nedictiois. **R**uth. **B**ndicat ti-
 bi vns. **H**ec at salutatio angeli
 ex oib pdictis. clata vi. **S**o-
 tinet. n salure cu icit. Ave. Ite
 gram cu dicit. gi plena. **I**tem
 gaudia cu dicit. ns tecu. **I**te z
 bndictionem cu dicit. bndicta

tu in. m. Preterea in hac salu-
tatione notat triplex progati-
ua beate uirginis. s. nature eius
di. Aue. gre. cu dicit gra plea.
glorie cu dicit. bndicta tu i. m.

Nota deniq; sex in angelica
legatione. P q; reueret beatā
vginē salutaue cum dixit. Aue
g. p. q; excellēter cōmēdauit
ibi. Bndicta tu rē. q; dulcē
cōfortauit ibi. Ne timeas. m.

q; elegant modū exposuit
ibi. Spūs scūs supuēiet i te rē.

q; diligēter suā legationez
cōpleuit ibi. Ecce recipies 7 pa-
rias. q; cōueniēt ple nasci-
tur a descriptis ibi. Ideo q; qd
nascet ex te scū uocabit filius
dei.

De responsione uirginis.

Lap. 3.

Duos legim⁹ in scripta
dialogos. vnū int **Eua**
7 diaboliū quo mors cōclude-
bat. Alter int **Mariā** 7 āgelū
quo uita oriebat. Uide autem
tria que fecit beata vgo in sa-
lutatiōe angeli. s. cogitationem
seu deliberatiōē. qz cogitabat
qualis essz ista saluatiō. Int-
rogationez. qz querit quō fiet
istud. Consensū. qz respondit.
Ecce ancilla domni rē. Nec in
deliberatione fuit subita sicut
Eua. nec in interrogando dubia

sicut **Zachariās**: nec in cōfen-
tiēdo tarda sicut **Sarra**. In re-
sponsione consensus beate vir-
ginis quattuor vba inuenies.
que quattuor v̄tutibus maxie
redolent. ait. n. Ecce qd ē obe-
dientie pmpre. Ancilla dñi. qd
est humilitatis pfecte. Fiat mi-
hi. qd est charitatis inflāmate.

Scdm verbū tuū. qd est fidei
deuote. Septez verba hec lo-
quuta est beata vgo in euāge-
lio. P fuit Unū nō hnt. 2°
Fili quid fecisti nobis sic. 3°
Quocūq; dixerit uobis facite.

4° qn salutauit **Helisabeth**.

5° Quomō fiet istō rē. 6°
Ecce ancilla domni. 7. Da-
gnificat aia mea dominū. Ter-
tiam primum fuit pietatis. 2°
charitatis. 3° instructōnis. 4°
consolationis. 5° discr etionis.
6° hūilitatis. 7. orōnis. 7 gra-
tiarum acnōis. Et nota q; uer-
ba predicta fuerunt breuia p-
ter ultimum.

De scificatione materna.

Lap. 4.

Sancificatio triplex est.
Quedā cōis que fit p sa-
cramenta. quedā spālis que fie-
p grām spūs scī. quedā spālisti-
ma que fit p grām singularē.
Prima remouet culpā 7 ofert
gratiā. remanet tamē fomes 7

pnitas ad peccādū. 7 talis est
 baptisimatia. 2^a remouet culpā
 7 pnitatē peccādi mortaliter.
 7 talis fuit factificatio Joānis
baptiste. 7 Iere. in utero 3^a re-
 mouet culpā originale 7 pnit-
 tatem ad peccādū tā uenialit^r
 q̄s mortaliter. 7 talis fuit i be-
 ata uirgine. Et sciendū q̄ licet
 gratia sanctificatiōis in utero
 sit maior q̄sum ad essentiaz q̄s
 grā sacramentalis. tamē q̄sum
 ad aliquos effectus maior est
 grā sacramentalis. qz baptisim^o
 unpnit caracterē. 7 apit ianuā
 celi. 7 bilitat hoiem ad alia sa-
 cramenta quoz nihil facit san-
 ctificatio in utero ex se. Uerū
tñ grā sanctificatiōis in utero p̄
cellit in hoc grām baptismale.
 qz talit^r sanctificat^o nō pōt mor-
 talit^r peccare. 7 ad uenialia mi-
 nus inclinat eū fomes. Prete-
rea minora 7 pauciora uenia-
lia cōmittit. 7 talis grā fuit in
Joanne baptista. 7 ideo ne i ua-
 nū gratiā dei recipet fugit ho-
 minū societate. 7 artissimā i se
 penitentiā tenuit ne leti saltē
 maculare uitā fame posset.
Patet igr̄ q̄ in factificatiōe in
utero confert grā media inter
grām sacramentale. 7 grām ple-
ne cōfirmationis in patria que
habet cōiūctū sibi finē ultimū.

Ad cōfirmationē enim pfectā. 3
 tria pertinet. Primū ē i sepa-
 bilis adhesio rōnis ad deum.
 2^a est inflexibilis subiectio
 infirmaz potētiāz aie sub in-
 perio rōnis. 3^a est indiscōti-
 nualis cōuersio actualis tota^r
 hois in deū quādo hō diuina
 dulcedine affectus ex toto cor-
 de 7 ex tota aia. 7 ex oib^{us} miri-
 bus semp acutē tēdit in deū. 7 i
 quocūqz aliud in q̄ relucet de^o.
Primū hōz hēi grā factifica-
 tionis simplr. ut. s. null^o q̄ pri-
 cept^o fuerit n̄ possit peccare
 mortalit^r. 2^a hūit beata vgo. 7
 iō nec uenialit^r unqz peccauit. si-
 cut dicit Aug^{us} at uō pōt cō-
 uenire gratie uie eo q̄ illud ex
 fruitōe dei causet que tātū est
 in patria. Tres fuerūt sancti-
 ficatiōes mris dei. 3
 1^a fuit sā-
 ctificatio in utero. 7 hec tres
 habuit effect^o. s. originalis cul-
 pe expiationē. 7 gratie infusio-
 nē. 7 fomitis tantam restricti-
 onem ut non posset in morta-
 le peccatū duci. licet fomes ma-
 neret fm essentia. 2^a sanctifi-
 catio fuit in spūs sācti obābra-
 tione. 7 filij dei cōceptiōe q̄ tri-
 bus pmissis tuo semp addidit
 s. omnimodā fomitis extinci-
 onē. 7 cōfirmationē i bono. ita
 qz que p̄us peccare nō poterat

mortaliter iam non possit peccare. **M**os duos effectus expressit angelus. **Luce. i.** Spiritus sanctus superuenit in te quo ad primum. **E**cce uirgo altissimi obubrabit tibi, quo ad 2°. **I**sta confirmatio non fuit liberi arbitrii ablatio, sed eius per gratiam completio. **P**reterea spiritus sanctus superuenit in eam, non solum ad sanctificandum, sed etiam ad fecundandum, cuius uirtute uirgo concepit, uirgo peperit, et per partum uirgo permansit. **3°** sanctificatio fuit in filii dei incarnatione quod nouem mensibus in utero eius mansit. **E**x his omnibus predictis duos effectus addidit. **U**nus fuit quod omnes dispositiones fornicis sublatas fuerunt, sicut quando morbus curatus adhuc interdum remanet reliqua curatio. **S**ecundus fuit dedicatio ad diuina, ita quod etiam licitis usus mundanis, scilicet naturalibus aptare eam esset impossibile, quia tunc non solum mens, sed etiam corpus luce diuinitatis resplenduit, ut signatum est **Ezechi. 43.** **E**x predictis collige quod fomes et personam inficit et naturam. **P**ersonam quod est ad malum pronam facit, et simulat ad peccatum. **N**aturam uero quod carnem inficit put est principium ad alteram carnem. **S**ed beata uirgo in prima sanctificatione que fuit in utero mun-

data fuit ab originali peccato, in quantum fomes respicit personam suam, quia nihil in persona sua purgandum remansit. **I**n secunda uero sanctificatione que fuit quando spiritus sanctus superuenit in eam purgata fuit a fomite prout ipse fomes respicit naturam in conceptione ad prole propagandam, non opere nature, sed opere spiritus sancti. **R**emotus, non fuit essentialiter propter quod pars ab ea separata in corpore christi de fomite nihil habuit sicut nec mater. **N**ota similiter ex predictis et ex sequentibus quod beata uirgo ex prima sanctificatione exercebat puritatem deus baptizatus, ex sanctificatione secunda exercebat puritatem ad quam habuit ante peccatum per confirmationem exercebat angelos, quoniam nec illi crescere possunt in premio substantiali siue essentiali, sicut nec decrescere, sed beata uirgo proficere potuit in merito et non deficere. **P**uritas matris dei fuit quadruplex in qua nulla creatura sibi poterit comparari. **P**rima puritas sanctificationis in utero. **O**mnis enim rationalis creature puritas, uel est nature, ut angelus, uel est gratie gratis date ut fuit innocencia primi statum hominis, uel est gratie gratum facientis, et ista est maior alijs duabus.

Unde cum in illa specie gratie
 sanctificatio mris dei fuerit su
 preina. p3 qd unicit puritatem
 ois pure creatur. **2^a** e puritas
 inocerie in uita in qua silt oes
 excellit. qz beata vgo uixit sine
 oi pccō 7 hoc oportuit eē ma
 xime gratie que nō solū ipsius
 naturā pficeret. s3 eā supra le
 gem nature corrupte extolle
 ret. **3^a** est puritas vginē casti
 tatis i qua excellit 7 āgelos. 7
 hoies. **Angelos** qdē qz s3 **He**
ronymū. hec retinuit p vteuz
 castitatis qd fuit in angelis ne
 cessitatis nature. **Item** excellit
 homines in b^o. qz pmū exēplaz
 fuit b^o itegritatis. **ps.** **Ad**ducēt
 regi vginis post eā. **¶** **P**refea
 ostēdit illud alia rōne. qz sūma
 est hec puritas. que pot^o pōt
 suū orariū secū pati qz possit
 uiolari. 7 talis fuit vgitas dñe
 nre. que gaudiū matris h3 cuz
 vginē tatis honore. ideo nec pri
 mā simile uita est. nec hre sequē
 tē. **4^a** est puritas factificatōis
 ex supūctiōe spūs sancti 7 p
 sentie dei in qua excellit oēm
 creaturā. **Tu.** n. esse matrē dei
 sit dignitas superior que pure
 creature cōicari possit necesse
 est grām ad hoc disponētē esse
 maiorē oi grā pure creature.
¶ **O**portet g^o puilegiū scificatio

nis sue in hac pte oēs scificati
 onem exceder e aliorū.

¶ **D**e cōceptione diuina.

Lap. 5.

¶ **M**ox ut virgo beatissima
 assensū angelo p̄buit. di
 cens. **F**iat mihi s̄m v̄bū tuum.
¶ **S**pūs scūs sup eaz uenit. ac fi
 liū dei cōcepit. **¶** **H**ec aut tria si
 mul fuerūt tēpore nō natura.
 tñc iplēta sunt pambula figu
 rarū. 7 documēta scripturaz.
 7 desideria ppl. etaz. pp qd et
 aduētus xpi dī plenitudo tē
 poris. **¶** **Q**uare at xps nec p^o
 nec poster^o uenerit. nō nulle sē
 rōes. **¶** **P**ria est ut ordinē uni
 uersū de^o nō turbaret. **¶** **S**igula
 nāqz suis s̄nt tēporib^o quanto
 magis in maximo dei ope. s. fi
 lii incarnatione. **¶** **2^a** ne fides 7
 spes de pmissa icarnatōe. 7 mi
 nis tar data perirēt. **¶** **S**i. n. tar
 dasset uenire quotidie dectē
 uisset hoies in fide 7 tepuisset.
 sed prius uenire non fuit ne
 cesse. quia non pr odest medici
 na spiritualis sine affectu reci
 pientis. **¶** **3^a** est ut supreme in
 firmitatis culpe imediate suc
 cederet melioratio. sicut sum
 mum dolorem acute febris sa
 natio. **¶** **Q**uarta ut homo le
 ge naturali 7 scripta cōuiceret
 sicut ait Augustin^o. qz si statim

III

uenisset diceret homo qz p le-
gen naturalē saluari poterat.
7 supflūū crederet aduētū xp̄i.
Similit̄ dicere poterat de lege
scripta. sed cōperto qz nec sic.
nec sic saluari poterat. tūc ne-
nit ipse. qz tūc erat tēpus mīse-
rendi. **S**ⁱ ut sicut p̄m̄ hō cō-
ditus fuit sexta die ad totius
mūdi cōpletū. sicut sc̄s fie-
ret in sexta etate ad totū crea-
ture p̄fectionē. sexta enim etas
apta est ad exercitiū sapie. ad
remissionē culpe. ad meritū ui-
te eterne. 7 ad trāsiū de statu
miserie ad statum glorie. 7 ista
notant in sexta etate rōne p̄fe-
ctōis senarij. **S**ⁱ qz xp̄s non
debuie uenire in p̄ncipio t̄pis.
qz aduētus eiⁱ nimis fuisset fe-
stinus. nec in fine ultimo. quia
tunc nimis fuisset tardⁱ. s̄z de-
cebat saluatore int̄ t̄pis morbi.
7 tēpus iudicij intr̄ oducere eē-
pus remedij. **S**ⁱ qz decebat
duccē p̄fectū tūc se ostēdere. cū
esset oportūtas currēdi ad
brauiū. hoc est in fine tēporū. 7
tū ante terminū. ut p̄ timorē iu-
dicij stimulatī p̄ spem p̄m̄i at-
tracti. 7 p̄ exēpli p̄fectōz aiāti
sequi possemus efficacit̄ duce-
z nostrū. **S**ⁱ qz decebat media-
torē quosdā mēbr̄ oꝝ suoz ip̄z
p̄cedere. quosdā ip̄m sequi. In

carnationē christi multe figur̄
p̄cesserunt 7 p̄betie de gl̄is
aliquas assignemus. **A**braham
descendit in **E**gyptum ut pe-
grinaret ibi. **L**apis p̄cisus ē de
monte sine manibus. **F**lūius
egrediebatur d̄ loco uoluptatis
ad irrigādū padisum. **S**apia
edificauit sibi domū. excidit co-
lūnas septē. **A**br̄ on̄i fecit sibi
Salomō de ebore grādē. **N**o-
uū faciet d̄ns sup̄ terrā semia
circūdabit uirū. **J**onas i mare
proijcit. 7 mare sedat. **S**ella-
būt montes dulcedine. **D**escē-
di in ortū meū ut uiderē poma
cōualliū. **C**ellus gedonis rori-
ficat. **A**dāna suat in urna eu-
rea. **A**ir ga **A**ar on floret. **F**los
d̄ radice eius ascēdet. **E**mittit
colūba de archa **N**oe. **A**ditit
lignū in aquas marath. **P**ara-
disus plātat. **A**doyes ponit in
phylcellā cyprea. **A**bel iduit
Joseph tunica polimita. **I**n so-
le posuit tabernac̄z suū. **D**uo
uir̄i serūt in mite botrū de ter-
ra p̄missiōis. **A**ditit **J**oseph i
cisternā. **A**rb̄s fortitudinis nr̄e
syon saluator ponet in ea mu-
rus. **E**mitte agnum d̄ns. **R**o-
rate celi desuper. 7 u. plu. iii.
Ascēdet d̄ns super nubē leuē.
Ad. serico dia 7 uer. i. ob. si. **S**e-
ma car b̄uculi i ornamento auri.

Simul in unū diues ⁊ pauper.
Ego p̄m⁹ ⁊ nouissim⁹. In cha-
 ritate perpetua dilexi te. **M**u-
 titur **D**aniel in lacum leonuz;
Apparet in camino quart⁹ si-
 milis filio hominis. **A**mbra de-
 scendit in horologiu. 10. gradi-
 bus. **I**gnis apparet in tubo n̄
 cōburens. **S**olem nube tegam.
Quid lucidius sole? ⁊ hic desi-
 ciet. **P**s. **A** summo celo egressio
 eius.

De rōnibus incarnationis.

Cap. 6.

Per v̄bū igr̄ incarnatus
 facta ē hūani ḡnis repa-
 tio. nō quia aliē saluari nō po-
 terat. sed quia nullus ali⁹ mo-
 dus fuit ita cōgruus ipsi repa-
 tori ⁊ repabili ac repatiōi. **C**ō-
 gruebat inq̄ iste modus repa-
 tori quem decebat suā potētā
 sapiam ⁊ bonitatem ostēdere.

Quid aut potētius q̄ v̄lgerē
 extrema sume distātia. hoc est
 creatorē ⁊ creaturaz. **M**agna
 enim potētia fuit in cōiūctōe
 dispariū clemētōz. **M**aior in
 cōiūctōe illoz ad sp̄m creatū.

Maxia in cōiūctōe istoꝝ oīuz
 ad sp̄m increatus. ubi ⁊ maxia
 disparitas est. **Q**uid v̄o sapiē-
 tius q̄ q̄ ad p̄fectionē totius
 uniuersi fieret cōiūctio p̄mi et
 ultimi. hoc est v̄bi dei. q̄ oīuz

p̄ncipiū ⁊ humane creatur̄ que
 in opibus sex diez fuit ultima
 omniū creaturaz. **Q**uid etiā
 beniuolētius q̄ q̄ creator r̄ ex
 cōicare se uoluit reb⁹ creatis. ⁊
 bec bēignitas magna fuit i cōi-
 catione sui oībus reb⁹ p̄ p̄ntiā
 maior. qz cōicauit se bonis per
 gr̄am. maxia qz cōicauit se hōi
 p̄ unionē. ⁊ p̄ cōsequēs ḡnibus
 singuloꝝ in unitate p̄sonē. **F**uit
 etiā iste modus cōgruētissim⁹
 ipsi repabili. qz hō p̄ peccatum
 corrūit in infirmitatē ⁊ igno-
 rātiā ⁊ malitiā p̄ que inept⁹ fa-
 ctus est ad v̄ritē diuinā imitā-
 dā. ⁊ ad v̄itatē cognoscendā. ⁊
 ad hōicitatē diligendā. **I**deo de⁹
 factus est hō p̄ q̄d se reddidit
 hōi imitabilē. cognoscibilem. ⁊
 amabilem. **F**uit etiā iste mod⁹ cō-
 grūētissimus n̄re repatiōi. quia
 d̄ns in forma serui p̄dcurauit
 salutē serui. **S**ūt ⁊ alie rōnes
 q̄e fuit inemēs deū incarnari.
P⁹ est qz p̄uicator abstulit
 nobis deū. v̄nde cōueniēs fuit
 ut repator r̄deret nobis deū.
Qz qz humilitas secuit deuz.
 sed non potuit humiliari usq̄
 ad penas i natura diuis. oport-
 tuit ḡ qz in alia. **E**⁹ ut pp̄he-
 tias implet. **I**sa. **E**go ḡ loq̄-
 bar ecce adsum. **A**bbacuch. **A**p-
 parebit in fine. ⁊ nō mētiet. si

apud eū attendere
 in libro s̄o doug
 p̄f̄erit q̄d cupit q̄
 a cōm b̄m̄a
 h̄m̄a p̄p̄er s̄o

q̄m̄a s̄o alij

moza fecerit expecta euz. quia
 uenies ueniet. ut. s. doceret po
 tius uincere p iustitia qz p po
 tens. **4^a** pp ut adu icouenies
 qz si deus incarnari no. potuit
 uel nesciuit. uel noluit. uidet in
 eo esse ipotetia. uel ignorantia
 uel inuidia qd absit. **5^a** ut ta
 ta esset huilitas in redemptore.
 qzta fuit supbia in puaricatoz.
 qz supbia tata fuit ut ho uellet
 esse ut de. vn huilitas tata de
 buit esse. ut de fieret ho. **6^a**
 ut nostru amorem excitaret. et
 nostras spem erigeret. **7^a** ut
 exepum imitade vtanis nobis
 daret in forma uisibili. huia
 na. Quauis opa trinitatis sint
 indiuisa. ita q. qd opaf una
 plona opet. et alia. ti sol^o filius
 accepit carne. et no pf uel sps
 scus. Et henus exepm i trib^o
 domicellis induetib^o ipsaz ter
 tiam de qbus pot dici qd quid
 facit una facit alia. vna tamen
 sola induit. Eode mo dicenduz
 q. incarnationis op^o qnz attri
 buit pri. ut ibi. At ubi uenit ple
 nitudo tps. mi. de. si. suu. qnz
 attribuit filio ut ibi. **Exiu** a
 pre meo. et ueni in mndu. qnz
 spm sco. ut i simbolo. Qui co
 ceptus est de spu sco. **Sz** hec io
 dnz. qz op^o incarnationis fuit
 maxime potetie. sapie. et bonita

spia

nis que trib^o psonis attribuit.
Sic aut multe rones quare
 filius incarnatus sit. et non pa
 ter uel spiritus sanctus. **Pri**
 ma ut per eadez sapientia que
 mundam considerat fieret re
 patio. **Secda** ut qui filius e in
 deitate esset filius in humani
 tate. **Tertia** ne ides esset et pa
 ter et filius si pater de homine
 nasceretur. **Quarta** qz con
 gruentius mittebatur qui est
 ab alio qz q est a nullo. **Qui**
 ta pp confirmationem heredi
 tatis pmisse. ne. s. possamus vi
 cere patri. **Domine** tu habes
 filium cui competit hereditas
 qua homini promissisti. **Sexta**
 ut prius erga nos onderet cha
 ritas. **Jo. 3°** Sic de^o uile. m. ut
 si. su. unigenitu daret. **Septia**
 ut ostendat q. deus pater nihil
 het qd non sit nobis patuz da
 re cum filium suum unigenituz
 dederit. **Octaua** ut sicut dei
 filius factus est homo. sic ho
 mo fieret filius dei. **Aplos** ad
Gal. Misit deus filium suum
 ut adoptione filioz recipem^o.
Nona ut essz occasio salutis.
 q. d^o occasio ruine. **Decia** qz
 imago debuit p imagine rpari.
Undecia qz sicut vbu metis ine
 diate grossiori nata emittitur
 per uocem. sic vbu eternuz per

spia

assumptionē nre nature. **¶** 1^a q^a medius int^r psonas debuit esse mediator dei. s. 7 hominū. **¶** 2^a q^a sapia p^ris rep^r debuit appetitorē sapiē. **¶** 3^a q^a Erinis sicut dij sciētēs bonū 7 malū.

¶ 4^a q^a decētissime cōiūgitur humilitas 7 sapia. puerbi. vbi hūilitas. ibi 7 sapia. vñ filium dei p^rcipue decuit incarnatio.

¶ 5^a q^a ideo nō sūt nisi sapientia dei que filio appropat. vñ cū singl^e ideo singl^oz sint cāe. tūc demū oia pfecta sūt 7 ppleta cū p unionē ad suū pncipiū redierint. **¶** 6^a q^a si p^r fuisse 7 incarnat^o. tūc nulla persona sine pncipio fuisse.

¶ 7^a q^a oportuit incarnatū psonā tāq^{uam} sacerdotē supplicare p natū assumpta. s. magis decuit filiū supplicare p^r q^{uam} ecōtra. **¶** 8^a q^a si spūs scūs fuisse 7 incarnat^o. tūc vno essent filij. **¶** 9^a q^a nullum decet magis reducere ad vniū nā cognitionē q^{uam} vbi quo pat^{er} se declarat. q^{uod} est unibile carni. sicut 7 verbū uoci. **¶** 10^a q^a nullū decet magis reducere hominē ad filiatiōē ad optinā q^{uam} filiū naturalem.

¶ De modo incarnationis.

Cap. 7.

¶ 1ª cōi repatōe omnium decet^o erat ut fieret concursus

erū d^{icitur} triplici hierarchia. s. diuina āgelica. 7 hūana. vñ in ministerio incarnationis fuit carlus angeli nūciatis 7 vginis cōcipiat^{is}. ac vbi dei carne assumētis. **¶** 2^a q^a filius dei mittit^{ur} in mūdū nō sic loci mutatio. s. nature hūane assumptio. q^{uod} ipsi mitti est esse ubi p^r fuit. s. al^{iter} ibi esse q^{uam} prius fuit. 7 hec alteritas nō est ex pte ei^{us} q^{uod} ē cū sit imutabilis. s. ex pte eius in quo est. q^{uod} vnt^{us} nre carni ut nō sit imutatio ex pte sui. s. ex pte nri. **¶** Præterea in mutatioe loci exigit nō esse ubi q^{uod} p^rus erat. sed nec hoc est in filij missione. q^{uod} post incarnationēz fuit in p^ræ sicut semp^{er}. **¶** Christus assūpsit naturā nostrā q^{uod} nōc mōis. s. misericordit^{er}. **¶** Ap^{osto} ad Titum 3°.

¶ Secundū suā misericordiā saluos nos fecit. vtilit^{er}. s. p^{ro} salute nra p^{ro}spatus est salutē in medio terre. **¶** Sapit^{er} q^{uod} assūpsit bonū nature reprobandō malū culpe.

¶ Isa. **¶** Bueritū 7 mel co. ut sci. re. ma. 7 e bo^o. **¶** Fortit^{er} q^{uod} sic suscepit naturā hūanā q^{uod} nūq^{uam} d^{icitur} p^{ro} sunt eaz. q^{uod} p^{ro} mortē uitā fuit diuinitas carni in sepulchro. et aīe in inferno. **¶** Dirabilit^{er} quia cōiuncta sunt in carne sumum 7 imum. hoc est deus 7 limus.

¶ Verbū caro factū est quinq^{uam}

natura in nullo supposito pot
 subsistere pter q̄s in p̄pa hypo
 stasi. ideo unio illa nō pot esse
 in p̄pa p̄sona hoīs. s̄s dei. 7 p
 pter ea deus in una p̄sona p̄ sua
 rum fecit se ip̄m suppositū hu
 mane natur̄. **U**n̄ tātū ē ibi una
 p̄sonalitas. 7 unitas p̄sonalis. s̄.
 ex pte assumētis. **A**d esse nāq̄s
 p̄sone triplex exigit distinctio
 s̄. singularitatis. 7 naturalis i.
 cōicābilis ac excellētia digni
 tatis. **P**ropt̄ p̄mū nullū omibi
 le ē p̄sona. **P**ropt̄ 2° aia nō ē
 p̄sona. **S**3° pp̄ 3° x̄ps fm̄ q̄ est
 hō nō est p̄sona. **E**x his patet
 que sint v̄a uel falsa inter has
 q̄tuor̄ pp̄oes. **P**1^a p̄sona assū
 psit p̄sonā. **2^a** natura assūpsit
 p̄sonā. **3^a** natura assūpsit na
 turā. **4^a** p̄sona assūpsit nat̄ā.
P1^a vno mō est falsa. alio mō ē v̄a.
Si eim̄ sumat̄ nat̄ā. put̄ ē cōis
 trib^o p̄sonis sic est falsa. **S**i v̄o
 sumat̄ natura. put̄ est in p̄sona
 filij sic ē v̄a. **4^a** at̄ p̄positio sim
 plicit̄ est v̄a. **A**d intelligētiaz
 hor̄ nota q̄ tres fuerūt opi
 niones de incarnatōe x̄pi. **P**1^a
 op̄io dicebat q̄ filij dei assum
 psit hoies. **S**ecunda dicebat
 q̄ assūpsit humanā naturā.
Tertia dicebat q̄ assūpsit ho
 minē ut uestem. **P**2^a opinio non

tenetur. qz p̄mit q̄ in christo
 sunt due p̄sone. qd̄ est falsum. **S**ecunda cōis est 7 uera. qz po
 nit q̄ christus est unū solū. licz
 sit aliqd̄ fm̄ q̄ hō. **I**te p̄tē q̄
 assumens nō est assūpti. **I**te q̄
 ille hō diuina est essentia. 7 ecō
 tra. **I**te q̄ omnia pp̄ietas filij
 dei inest ei. 7 ecōtra. **T**ertia o
 pinio tāq̄s heretica reprobatur.
 qz ponit non esse in una p̄sona
 christi duas naturas. 7 q̄ due
 substātie hūane nature. s̄. 7 di
 uine nō p̄tinet ad pluralitatem
 filij dei. **D**icimus ergo q̄ tā
 ta est ibi unio. ut q̄qd̄ dicitur
 de filio dei dicat̄ de filio hoīs
 7 econtra. **S**i d̄is tñ exceptis in
 quibus exprimit unio. uel clau
 ditur negatio. s̄. ut fiat uocabu
 lum in quo aliqua repugnātia
 includitur. sicut est vniri. incar
 nari. assumi. assumere in quib^o
 includit̄ respect^o unionis vni^o
 nature ad alterā. 7 tunc nō te
 netur p̄dicere regula. **S**imilit̄
 non tenet si in uocabulo inclu
 ditur negatio alicuius cui^o op
 positum alteri non competit. si
 cut icipere esse creati 7c. **N**o
 ta q̄ proprie loquēdo cōposi
 tio est cōpositioz. cōiunctio ē cor
 poris 7 aie. vno est diuine na
 ture ad hūanā. tñ ponit unum
 q̄nq̄s p̄ reliquo. **Q**uinq̄s fue

rñt stat^o pñi hois. 7 de quolz
 stati recipit xps aliqd. **Pri-**
 mus inocetie de quo xps acce-
 pit pccī imunitate. **2°** grē de
 q^o accepit plenitudinē gratie.
3° culpę de quo accepit recō-
 pelationē pene. **4°** penitētie
 de quo accepit passionē dolo-
 ris 7 tristitie. **5°** glorie de q^o
 accepit plenā fruitionē. **Corp^o**
 christi sñi **Damascē.** formatū
 fuit ex sanguine beate v̄ginis.
 non ex carne. Nā vere materis
 est sñi p̄hos materiā tantūmō
 ministrare. s; dare v̄tutē for-
 matiā que actiue naturaz seu
 materiā format est patris 7 nō
 matris. **Sum** igitur beata vir-
 go p̄petatē vere matris ha-
 beat oportet q; materiā contu-
 lerit que s; naturā sit materia
 cōueniens humano corpori. et
 tñ integritatē v̄ginale nō pol-
 luat. **Talis** at materiā nō est
 caro. q; dicit ph̄s q; id qd ē
 ps actu nō est materia gñonis
 cū non sit in potētia totū. **Ta-**
 ro at est ps actu. vnde non est
 materia gñatiōis. **Talis** quoq;
 materiā non fuit semen femi-
 neum. q; hoc puritati virginis
 non conueniebat. nec etiam sñi
 ph̄n est necessariū ad gñatōes
 q; aliqne mulieres concipiunt
 sine seminatōe. **Talis** ergo ma-

teria fuit s̄guis. q; ip̄e s; ph̄
 losophū ē i nobis matiā gñat
 om̄s. **Qd** at dicit **Ap^o** ad ro.
 p^o. **Qui** sc̄us ē ei ex seic **Da-**
 uid. intelligēdn ē originalit n̄ ma-
 terialit. **Vire** at formatiua in
 beata v̄gie n̄ fuit ex p̄re carna-
 li. s; ex v̄tute altissimi.

De utilitate icarnatiōis.

Cap. 9.
Adilim^o p̄ pccm̄ xp̄ā ex
 cellētiā. m̄cis inocetiam.
 ac dei aicitā. **Hec** at recupare
 oportuit p̄ bñficiū saluatoris.
Excellētiā n. recupar n̄ potui-
 mus nisi p̄ excellētissimū recu-
 patorē. q; si p̄ aliquā merā cre-
 aturā repati essem^o. tūc opor-
 teret nos esse subiectos illi cre-
 aturę. **inocetia** n. repari non
 potat. nisi p̄ satisfactorē suffi-
 ciētissimū q; esset de^o 7 hō. de^o
 qdē q; p̄ hoie satisfaccō poss;.
 hō vō de grē **Adē** q; peccauerat
Ille nāq; ognie satisfaccō q;
 pt 7 dz. s; n̄ pt nisi de^o. nec dz
 nisi hō. **Alcuius** s̄itr n̄ potat re-
 formari nisi p̄ mediatorē que-
 niētissimū. q. s. utiq; p̄ti d̄fonis
 ec̄. 7 utiq; p̄ti aic^o. h^o vō xp̄o
 v̄cūt q; ē deo p̄i filis p̄ v̄nita-
 tē. 7 hōi lapsō p̄ h̄vanitatē. **Ue-**
 nit g^o de^o i icarnatōe tāq; dñs
 ad suos ut eos corrigeret. tāq;
 magister ad discipulos. ut eos

Matrimon
 7 original
 7 16 62
 7 basis
 7 infim^o

v̄tutē formati
 v̄tutē altissimi

9117 ff

instrueret tãq̃ medic⁹ ad egro-
 tos ut eos sanaret. **Per** p̃mū
 ostēdit deus potētiã p̃ 1° sapiē-
 tiã p̃ 2° bonitates. **Quat-**
 tuor fructus incarnatōis poit
Ber. dices. **1^a** Dñs de celo de-
 scēdit ut gaudeat eluviētes. **2^a**
 nra celi botrus erūpit ut gau-
 deat sūtētes. **3^a** Oleū effusus ē ut
 gaudeat egrotātes. **4^a** Lapis sine
 manibus de mōte p̃cisus est ut
 timeat negligētes. xpo homini
 ples acc⁹ cōueniūt nobis mltū
 saluiferi pp̃ qd̃ diuersis reb⁹
 naturalib⁹ ⁊ artificialib⁹ cōpa-
 tur. **Ipe** nãq̃ xps dñ caput nō-
 strū pp̃ sensum ⁊ motū. **Sp̃nālē**
 quē suus mēbris infuit. **Adi-**
 ator qz p̃cipat p̃petates die
 ⁊ huāne nature. ⁊ ideo int̃ deū
 ⁊ nos efficaciter pōt mediare.
Sūdam. tū pp̃ fidē qua in no-
 bis illuminat intellectū. **Hostiū**
 pp̃ charitatē. qz p̃ficit affectū.
Pastor inq̃stū incorporat nos
 ecclesie p̃ sacramēto ⁊ p̃cipa-
 tionē. **Hostia** qz soluit obliga-
 tionē cōtractā per pccū origi-
 nale ⁊ actuale. **Sacerdos** quā
 ipse se rogat. ipse se exaudit.
 ipse seruus se rogat dñm. ⁊ ipse
 de⁹ exaudit se hoīem. **via** exē-
 plo. **vita** in p̃mio. **Item Ber.**
 enūmerat quatuor utilitates ad
 ue. nus dñi dices. **Venit** medi-

eius ad egrotos. **Redemptor** ad
 uēditos. **Via** ad errantes. **Vita**
 ad mortuos. **Ostēdit** adhuc
 multe utilitates incarnationis
 xpi. qz de⁹ fact⁹ est hō. ut fie-
 ret hō deus. dñs fact⁹ est ser-
 uus. ut fieret seruus dñs. deus
 de celo ad terras descēdit. ut
 hō d̃ terris ad celos ascēderet.
 deus fact⁹ est fili⁹ hoīs. ut hō
 fieret fili⁹ dei. **Immortalis** fa-
 ctus est mortalis. ut mortales
 fierent imortales. diues inno-
 cens factus est paup. ut paupe-
 res fierent diuites. **Obscurata**
 est lux ut nos illuminaret. **Esu-**
 riuit pams. ut nos reficeret. **Si-**
 tiuit fons. ut nos inebriaret.
Tristata est leticia. ut nos leti-
 ficaret. **pauebat** fidatia. ut nos
 confortaret. **Laxata** ē uia ut iter
 nostrū ad celestia dirigeret.
De mirabilibus circa incar-
 nationem. domini.

Lap. io

Excellebat incarnatio xpi
 nostrā corruptionez in
 plurib⁹ p̃ q̃ apparet qz ibi na-
 tura sua p̃didit iura. **Inueniūt**
 enim multa tam ex pte m̃is q̃
 ex pte plis. ⁊ q̃s ex pte modi.
 que non sunt fm̃ uiam nature.
 sed fm̃ potētiã uirtutis infini-
 te que solius dei ē. **Ad** ir a igr̃
 fuerunt in matre que fm̃ **Ber.**

sine pudore secūda. sine grāua
 mine grauida. sine dolore puer
 pera. Ibi portauit stella solem.
 palmas uitę. riuus fontes. filia
 p̄tem. creatura creatorum. fuit
 unq̄s mater patris. ac filia nati.
 fuit quoq̄s prole posterior. cō
 tēto minor. m̄f 7 v̄go fuit. 7 cū
 deo filiū cōez h̄uit. maledictōz
 legis euasit ubi maledicte fue
 rūt v̄gines 7 cōiugate. Virgi
 nes qd̄ qz nō genuerūt. cōiū
 gate v̄o. qz ī doloze peperūt. Sz
 utrūq̄s beata v̄go euasit. qz v̄
 go genuit. 7 dolorem nō sensit.
 Aug. Speculū non rūpit radi
 solis. 7 ita integritatē uirginis
 ingressus. aut egressus dei ui
 tiare non potuit. Mirabilia
 quoq̄s fuerūt in ple. qz ī istāti
 fuit ibi sanguis sepatio cōsolī
 datio. figuratio. aiatio. deifica
 tio. Et qz ista n̄ fuerūt successi
 ua p̄z ex scripta. Iere. Femina
 circūdabit uirū. Patet etiā ex
 v̄tute agēte spūs sācti t̄ ē sibi
 to opari. q̄uis at̄ mēbra cor
 poris xp̄i fuerūt in cōceptione
 cōpleta atq̄s p̄fecta usq̄s ad aie
 susceptionē. ipsoz ī mēbr̄orū
 distinctio fm Aug. tā pua 7 te
 nis fuit qz humano uisui ut x
 possz subijci. qz ī tāto fuit mi
 nus corp̄ illud q̄s ali⁹ cept⁹
 cū formā q̄stū augeri posset ī

utero infra. 4. 6. dies. Tā mira
 culosū fuit qz in tā puo corpō
 recepta fuit aia. sz hoc id̄ factū
 fuit ut cōceptio xp̄i q̄stū ad tē
 pus manēdi in uterō non esset
 nostre conceptioni dissimilis.

Præterea ab instāti cōceptiōis
 scuit oīa ēt sz qz hō. Itē ī frui
 tione fuit p̄fecta aia et̄. Itē q̄s
 tū ad hoc non solū fuit uator.
 sed etiā cōphēsor. Itē mundus
 fuit ab oī peccō. 7 plenus oī grā
 7 v̄tute. Itē h̄uit quoq̄s p̄ez in ce
 lis. 7 m̄rem in terris. sed p̄rem
 sine matre. 7 m̄rem sine p̄fēte
 p̄ incarnatōez. ipse dñs fact⁹ ē
 feruus. Et̄tern⁹ scūs est t̄pālis.

Immēsus factus est puulus. sic
 fūmus ignis. incōphēbilis sit
 localis. Siplez fuit cōpositus.

Dicit Aug. Videt̄ inuisibilis.
 palpat̄ ī palpabilis. immortalis
 occidit̄. Itē Aug. Quis unq̄s
 extimare posset ut portat̄ et̄n̄
 manib⁹ femineis portator or
 bis. panis āgeloz manducaret̄
 seu aleret̄. v̄tus celoz infirma
 ret. vita omniū moreret̄. Ad̄ic
 quoq̄s notandū est qz sicut ī di
 uinis est trinitas p̄sonaz ī uni
 tate essentie. ita in xp̄o est tri
 nitas cēntiaruz seu naturaz in
 unitate persone. quia sicut ī di
 uinis per diuersas p̄sonas non
 distinguit̄ esse. sic in xp̄o p̄ di

uerlas naturas non distinguit per sona. Deniq; christi incarnatio fuit mirabilis ex mo. ga cu tres modi pducedi homine pcessissent. Primus vz nec d ui ro. nec de muliere. sicut i Adā.

2° de uiro sine muliere. sicut in

Eua 3° de uiro 7 mulier. sicut in oib^o concupiscibilis natis. Ad cōplemētū decuit uniuersi qrtū modū introduci. ut. s. h^o de muliere fieret sine uir o p vtu tē opatoris. In cōceptiōe g^o filij dei simul cōcurrūt uir 7 in nata. infusa. 7 increata. Virtus inata misericordiā ministravit.

Virtus infusa purificando ad unionē vbi adapeauit. adapea tione dico cōgrue nature. Vir tas increata subito pfectū qd nafa nō potuit nisi successiue.

De natiuitate dñi. La. ii.

Natiuitas xpi triplex est .s. diuina. hūana. 7 gra tinea. Prima est ex patre. 2^a ex matre. 3ª fuit in mente. De pa tre nascit^r efualit^r fōe matre tē poraliter. In mēte spūalit^r. Et iste tres natiuitates sumūt fm tres substācias que sūt in xpo .s. ipsi^o diuinitas. caro. 7 spūs.

Nā ex pte nascit^r deus. ex ma tre caro. ex mēte nascit^r spūs. s. p grām. Ex pte nascit^r semper. ex matre nascit^r semel. In mēte

nascit^r sepe. **S**cōz natiuitatē di uinā xps hēt ptem sine matre. fm hūanā hz infez sine pte. fz gratuitā hz ptem 7 infem. fm ill^o. Qui fecerit uoluntatē p̄is mei. 7c. **Matth. 12.** Has tres na tiuitates respētat ecclesia i die natiuitatis ei^o. primā. s. diuināz in missa que cantat^r i nocte. Est eim nobis hec natiuitas occul ta.

Matth. 12. Bñationē ei^o qz enar rabit. **S**cōz in missa que can tat in auroz. qz natiuitas hu mana prim fuit occulta. par tiz manifesta. **O**cculta qdē q̄tū ad modū. qz nat^o ē de v̄gie. fz ma nifesta q̄tū ad factū.

Terciaz .s. gratuitā in missa que cātat in die. qz natiuitas gratuita est manifesta in qua xps p affectū cōcipit. p effectū nascit^r. p pfe ctū nutrit^r. **Matth. 12.** A tione tuo cō cepim^o. 7 pepim^o spū salutis.

De diuina itaq; gnarōe hī p^o li^o fz nūc de hūana psequēdū ē. **N**ota itaq; qz fz v̄ba apli ubi ait. Apparuit grā v. sal. n. o. ho. eru. nos 7c. **N**atitas xpi fuit gratiosa. gloriosa. copiosa fructuosa. **G**ratiosa qz appuit grā. **G**loriosa qz saluatoris nfi dei. **C**opiosa qz oibus hoibus. **F**ructuosa qz eandēs nōs. **I**ste fruct^o natitatis xpi duplex ē .s. respectu t̄pis p̄ntis 7 futuri.

Itē respū ep̄is p̄ntis duplex ē fructus. Pr̄m̄ ē declinatio mali ibi. ut abnegātes impietate q̄ ad ad malū qd̄ ē cōtra fidē ⁊ secularia desideria q̄ ad malū qd̄ est cōtra bonos mores. 2° fructus ē opatio bōi ibi. sobrie quo ad nos. iuste q̄ ad p̄xi^o. ⁊ pie q̄ ad deū. Itē respū futuri tēporis duplex ē fructus. Pr̄m̄ ē spei ⁊ resurrectōe ibi. expectātes beatā spes. 2° gaudij ⁊ glificatōe ibi. ⁊ aduētus magni dei. Appuit eis ⁊ natitate xpi benigntas ⁊ hūanitas d̄ triplici latibulo. s. de sinu p̄ris ⁊ q̄ celebrat. de umbra legis ⁊ q̄ figurabat. de uētre m̄ris ⁊ quo formabatur. Itē nāq̄ agn^o soluit signacula libri signati. Natitas xpi fuit hōesta. utilis. ⁊ iocūda. Quid at̄ utili salute hōis. Uocabis inqt̄ nomē ei^o. Iesū q̄ saluū faciet ppl̄m suū. certe a formidie r̄ionis. ab imanitate lāgoris. a detētōe carceris. a subūgatōe hostis. Quid hōestu^o p̄tū v̄gis. Ubi v̄go ē q̄ gnat. de^o ē q̄ gnat. spūs scūs q̄ opatur ⁊ gnatōe. Quid iocūdi^o ortu dei ⁊ hōis. Gaudij qd̄ ē p̄cesserūt. ut Abrahā q̄ exultauit ut uideret diē d̄ni. Ios̄. 8°. Itē q̄ sequūt. ga. i. d. sēp̄. Ad phili. 4. Itē q̄ p̄ntes erāt ut āgeli d̄cā-

tātes. ⁊ passioes uidentes. Ios̄. i. n̄o series. ⁊ Symō ap̄lexā. s. maxie v̄go ip̄s ḡnans. luce. j. Et ex. spi. m. i. d. la. m. Protulit in natitate nobis beata v̄go fructū q̄ fuit seiat^o ⁊ d̄ceptōne germiauit ⁊ natitate. collect^o ⁊ p̄auoz uolūtōe. ad donū alle^o ⁊ purificatōe. flagellat^o ⁊ stipite. uētilat^o ⁊ falsioz testiū aculātōe. imolat^o ⁊ passiōe. purgat^o ⁊ resurrectōe. comedit in quotidiana eucharistie suscepōe ⁊ ⁊ celesti fruitione. Beata ita q̄s v̄go ē celū q̄ xps orauit. Ipa nubes q̄ xpm pluit. Ipa terra que xpm germinauit. In natuitate d̄ni fuit beata v̄go terra d̄ c^o limo format^o. ē uer^o adā. terra d̄ q̄ orta ē uitas. fra d̄ q̄ ort^o ē fruct^o tre sublimis. terra bōa ⁊ q̄ semē cecidit. fra fluēs lacte ⁊ melle. terra germi nās herbā uirētē. terra d̄ qua ouebat fons irrigās uniuersā sup̄ficiem terre.

De circūsiōe d̄ni. La. 12. In circūsiōe accepit xps multiplici rōe. 1° ut legē quā dedit alijs. ⁊ ipse cōpleret. 2° ut humilitatem ostenderet. quia enim terimonia h̄b^o ad q̄m tenebat se subiecit. ipse nāq̄ d̄ns legis fuit. 3° ut sanguinē suū pro nobis non

solū in etate uirili. sed etiā i infā
tia fūderet. **4°** ut circūcēdos
fore spūalit ostēderet. **5°** ut
hereticos fūderet q dixerūt
eū nō uerū corp^s. s; fāstasticum
hūisse. **6°** ut indeis satisfāce
ret q scādalizati fuisset. si cir
cūcūsiōnē nō accepisset. **7°** ut
legē ueterē approbaret q usq;
ad ipz obseruāda fuit. **Legalia**
enim fm Aug. fuerūt āte passi
onē uiua. ⁊ post passionem dñi
morta. s; postq; p mūdū cla
rit euāgelii sepulta. **Circū**
cidit̄ Iesus nō solū circūcūsiōe
legali. s; etiā circūcūsiōe spūali.
Un possum^s circūcūsiōne qua
druplicē assignare. **1°** cir cū
cidit̄ euz p^r cultello paupertatis
in natiuitate. **2°** circūciderūt
eū. pentes eius octauo die cul
tello penalitatis. **3°** circūcidi
tur in oī uita sua cultello humi
litatis. **4°** circūciderūt eū iu
dei in passione cultello crucis.
⁊ hoc p milites pilati. **Circū**
cidit̄ etiā Iesus in suis quadru
plicit̄. **1°** p detractores q au
ferūt aicos ⁊ famā. **2°** p raptō
res q auferūt bōna t̄palia. **3°** p
hereticos q auferūt aiaz. **4°** p
tyrānds qui auferunt corpus.
Circūcūsiō nra spūal duplex
est. **1°** mētis i pāti a culpa. **2°**
corpis in futuro a pena. **Pria**

significata est p circūcūsiōnē so
lenē que facta est in **Egypto**. ⁊
hec triplex est. s. incipiētū a ni
tius cultello iusticie. s; p̄ficiē
tius a su p̄luis cultello miseri
cor die. s; p̄fectoz a mūdiali
bus curis cultello charitatis p
fecte. **2^a** significata est p circū
cūsiōnē factā in galgalis in tra
pmissiōis. q; in octaua resur
rectōis p petrā xpm circūcūde
mus ab oib⁹ miseris. **Ex** quo
p; q; efficiātor ē nostra circū
cūsiō spūalis q; indeoz carna
lis. q; illoz circūcūsiō n̄t̄ pec
catū originale tulerit. tñ iannā
padisi nō apuit. s; nra utrūq;
facit. **In** hac materia duo tā
gant. **Primū** est xpi hūilitas i
circūcūsiōne. **2°** eius sublimitas
in nois impositōe. **Uocatur** est
inq; nomē eius iesus. **Digni**
tas autē h^o nois multiplex ē.
Est n. ab eterno cōsecratū. ut
dicit **Ber.** Ab antiquis p̄figu
ratū. s. in **Iosue**. **A** p̄phetis de
sideratū. **Isa.** Nomē tuū in de
siderio aīe. **A** sanctis patribus
p̄phetatū **Salomonis** oraclo.
A deo noiātū. **Ap^o** ad philip.
5° Dedit illi nomē ⁊c. **Ab** ange
lo p̄nūciatū. **Luce** p^o. **Sanc**tum
nomē ei⁹. **Ab** apostolis magni
ficatū. **Actū** **5°**. **Ab** apostoli
gaudētes ⁊c. **A** martyrib⁹ ce

significatū. quia p noie passi sūt.
A confessorib⁹ collaudatū. ps.
 Laudate pneri dñm ꝛc. **A** scis
 vgrū p gustatū. **L**ant. j. Oleū
 effusū nomē tuū. **J**esus est mel
 in ore. melos in aure. iubilul in
 corde. **A** b oibus scis exaltatū.
 ps. Magnificate dñm mecū. et
 ex. n. e. i id ipm. **P**etrus Actū
 quarto. Non est aliud nomen
 sub celo in quo oporteat nos
 saluos fieri. **I**n hoc noie ielus
 sunt qnqz littere que possūt eē
 initia istaz dictionū. **J**ocunditas
 meretiū. **E**t inetas uiuētū.
Sanitas languētium. **L**ibertas
 egeniū. **S**atietas eluriētū. **E**t
 hoc nomē **J**esus xpo conuenit
 tripliciter. **P** rōne nature. ut
 qui ex diuina natura erat sal
 uator auctoritate ex humana
 nata fieret saluator mysterio.
 ut uendicaret sibi nomē salua
 toris. **R** rōne decētie. qz de
 cuit ut ex re nomen hēret. **U**n
 quia saluat a peccō. a diabolo. ꝛ
 ab inferno merito nomē habet
 illi bñficio cōgruēs. **R** ratiōe
 efficacie. qz xps nos sua passi
 one saluauit.

De baptismo domini.

Cap.

13.

In baptismo dñi notat
 ipsius hūilitas. ꝛ nostra
 utilitas. **I**psius hūilitas notat

in quatenor. **P**rimo qz uenit
Jesus. s. dator salutis. ꝛ nō idi
 gens salute. **R** qz ad iordanē
 ubi creator elemētōrū subiecit
 se humili elemēto aque. **R** qz
 ad hoiez. i. **J**oānē. s. dñs ad ser
 uū. rex ad scutiferū. sol ad luci
 ferū. **R** qz ad baptizandū. ab eo
 s. fons a riuo. plenitudo a fili
 la. auctor baptisimi a baptisimi
 ministro. **U**tilitas nostra nota
 tur in quattuor que circa chri
 stum baptizatū euenerūt. **P**
 qz cū xps baptizatus fuit cō
 festim ascēdit de aqua per quā
 notat in nobis gratie infusio.
 hō enim per baptismū liberat⁹
 a culpa ad uirtutē statim ascen
 dit. **R** apertū est celum p quō
 notat per baptismū ascenden
 tis enolatio. **R** descendit spi
 ritus sanctus corporali specie
 sicut colūba in ipm. per quod
 notat qz baptismus facit homi
 nem tēplū spūs facti. **R** uox
 patris facta est. **H**ic est filius
 meus dilectus in quo nōtatur
 qz per baptismū de filio ire fit
 filius gratie. **I**n baptismo xpi
 notat substantiaia baptisimi no
 stri. s. baptizans ꝛ baptizandus.
 materia. forma. ꝛ intentio. **B**a
 ptizans fuit **J**oānes in quo mi
 nistri sanctitas designat. **B**a
 ptizandus fuit christus. nostꝛ

baptismū consecrans. qz tactu
sue mūdissime carnis unū rege
neratiā cōtulit aquis. **D**atā
fuit aqua magis cōueniēs 7 cō
munis ceteris liquozib⁹ ad ba
ptismū exūs. **F**orma vō notat
p testinoniū trinitatis. **F**uit. n.
ibi pater innoce. filius in car
ne. spūs scūs in colūbe specie.
Interio cōseqt formā. **V**oces. u.
ut ait phūs signa sūt eaz q sūt
in aīa passionū. **P**er uocē pa
tris que audita est in baptismo
xpi notant quqz dignitates et
excellētie xpi. **L**ū emin dī hic
est cōmēdat xps a vera eēntia
qz solus de⁹ hēt uerū esse. **D**e
eīm esse a forma est. de⁹ autēz
forma est sine materia ut dicit
Boeci⁹. **L**ū dī fili⁹ cōmēdat
xps a similitudinis paterne cō
uenientia. ex eo nāqz dī filius.
qz fit ut ille pp qd filius dicit
imago pīs potius ēt qz spūs
scūs ppt rōem quā hēs lī p⁹.
Lū dī meus cōmēdat a substā
tie indifferētia. dī. n. me⁹ idest
mibi subālis. **L**ū dī dilect⁹ cō
mēdat ab amoris benignolētia.
Ideo pater diligit filiū. 7 oīa q
hēt dedit in manu eius. **L**ū dī
in quo mibi cōplacui cōmēdat
a spālī cōplacētia. **S**ed nota q
placitū est quīeta uoluntas. vñ
cōplacui. i. cū spū scō in filio fz

naturā assūptā quīeni.

De plenitudīe gratie xpi.
Cap. 14
Post hoc cōsiderādū est
vñū incarnatiū qz ad
plēitudinē charismati spūaliū.
que sunt plenitudo grē i affcū.
plenitudo sapie in intellectu. ac
plenitudo meriti in ope 7 effe
ctu. **C**irca pīmū notādū est qz
in xpo a sui cōceptōe fluit ple
nitudo gratie qz ad grām p
sone singularis. 7 qz ad grāz
capitis. 7 qz ad grāz unio
nis. 7 bec triplex grā. est eadē
in essentia. sed differēt in effe
ctu. **G**ra. n. psonē singularis ē
grā habitualis quā hūit comple
tissime 7 plenissime xps. exce
pta fide 7 spe quas vīrutes non
hūit. sed id qd eis succedit i pa
tris. qz fidei succedet cōgnitio
spei. spei vō succedet cōphēsi
rei. **S**ciendum autē qz predi
cta grā per sone singularis exu
berat in xpo ita qz influit i mē
bra corporis sui inystici sensūz
7 motū spūalem fz fontalē ple
nitudinē oīs gratie in ipō ha
bitantis dī grā capitis. vñ no
ta qz xps fm utrāqz naturam
dī caput ecclesie. qz nō solū in
qz deus. sz etiā inqz hō in
fluit sensū 7 motū spūs 7 grē i
dēs q adherēt ei. uel p fidē re

ca. vel p fidei sacramētū. **S**ed inq̄stū hō influit eā p motū meritū. ⁊ illud meritū qd nō soluz ex cōgnō. s; etiā cōdigno meritū influit mēbris grām. ⁊ hōc hūit ex unione ad v̄bū. **E**x p̄ dictis collige q; x̄ps inq̄stū hō d̄r caput ecclesie triplici rōne. **P**̄^o pp influentiā gratie sicut victū est. **2**̄^o pp cōformitatez nature quā h; caput ad mēbra q; licet x̄ps excellēt mēbra sua q̄stū ad naturā diuinitatis. tñ cōformis est illis in natura humanitatis. **3**̄^o d̄r caput metaphōrice. q; sicut corp̄ x̄pi uez cōstat ex purissimis mēbris. ita corpus eius mysticū ex puris fidelib; **N**ā de plenitudine ei⁹ oēs accipiūt beneficiū gratie ⁊ sp̄s q; ad eū accedūt. ut p fidē rectā. l; p fidei sac̄m. **A**lia rōe fm q; hō d̄r caput. s. pp naturā cōformitatē quā caput hēt ad totū corpus ut supra dictuz ē. **P**reterea fm q; eadē gratia singularis p̄sone habilitauit humanā naturā x̄pi ad unione v̄bi. ut v; digna esset uniri tāte celsitudini. vocat grā unionis per quā x̄ps nō tātū felicitate glorie. neq; etiā adoratōe latie dignus fuit. **A**ttamē inq̄stū est cōstructio trāsitiua. cuz d̄r grā unionis est unio hūane nature

ad diuinā naturā que gratis ⁊ sine meritis data est hūanitate x̄pi. **S**icut. n. differe grā hūanalis a grā p̄sonali. ⁊ a grā capitis. sic unio differt a grā hūanali. propter quod dicitur in **Joanne** q; spiritus sanctus datus est ei non ad mensuram. quod dupliciter exponitur. **P**rimo sic non ad mensurā. idest totaliter ⁊ non particulariter. ut q; quid potuit deus ei de spiritu sancto dare dedit ei. **S**ecundo sic non ad mensuram. idest sup omnem portionem respectu aliorū hominum. **D**e hoc qd dicit **Ioannes** Plenus gratie ⁊ ueritatis. nota q; multipliciter distinguit plenitudo. **P**rima est sufficientie que in quolibet iusto reperit. **2**̄^o est copie q; fuit in ap̄lis ⁊ in **Stephano**. **A**ctū **7**̄^o **Stephan** ar. ple. grā ⁊ for. **3**̄^o ē uniuersitatis q; ē i ecclesia cui nullū donū deest. **4**̄^o ē excellentie que fuit in beata v̄gīe que oēs scōs excedebat in grā. **Ecc̄. 24**̄^o **In me oīs grā** **Luce**. **11** **Aue grā ple** **3**̄^o **sup̄fluētie** que fuit in christo **Joā. p**̄. **P**lenū gratie ⁊ ueri. **C**irca innocētā x̄pi hoc sciēdū ē q; habuit imunitatē oīs clpe. ⁊ q̄stū ad actū. ⁊ q̄stū ad posse. q; nō peccauit nec peccā potuit. nec

peccm originale a pre traxit. qz
preem no hnt carnale. nec a ma
tre hnt peccm qua sps factus
totalit a fomite liberavit.

De plenitudine sapientie xpi.
Cap. 15

Inc in xpo fuit ois ple
nitude gre. ita r ois ple
nitude sapie. no solu qtrum ad
cognitionez. Veru etia qctu ad
modos r differetas cognosce
di qui sunt quz. **Prim** e co
gnitio sepitinalis ex pte dinita
tis. r h^o mo cognoscit oia siml
.f. finita r infinita. qz apud deu
ois infinitas est finita. **De**. n.
uidet multa in uno. i. in se ipso.
vn no differt qd uidet. r p qd
uidet. qz uidet se p se. r in se ui
det oia. no solu que fecit. sed q
facere pot que sut infinita. **2°**
modus est cognitio sensualitatis
ex pte carnis. r iste mod^o e co
gnitio p expietia qua xps non
sensit oia simul. qz sensus non e
pticeps rex nisi ad pntiaz obie
cti. **3°** modus est spualis ex p
te metis. r iste triplex fuit. f. p
naturā. p gras. r p gloria. **Per**
naturā est igr tert^o mod^o co
gnoscedi q xps cognouit oia
que spectat ad unuerfi cōstitu
tionē. sz lōge excellēti^o qz adā
etia existēs in natura instituta.
4° mod^o est p grām hoc mo

xps cognouit oia q spectat ad
būani gnis redēptionē. lōge rī
excellētius qz aliqs pphetaz.
uel et āgeloz. **N**o solū. n. hnt
xps sciaz p hitū. ut adā r āge
li. sz etia p hitū infultū uelut scā
p grām illūinati. cognitionē nō
hnt p hitū acqritū q pp ipse/
ctionē in xpo nō fuit. **5°** mo
dus est p gloriā. h^o mo cogno
uit oia xpi finita qde cognitōe
actuali infinita non nisi cogni
tione hituali uel excessiua. **6°**
.n. xpi p gloriā cōphēsiōis ca
plebat quecuqz cape pot natā
finita unita infinito. **7°** **S**ciēdus
g^o q res dupliciter hnt cogno
sci in arte. f. uel ab ipso artifi
ce. uel ab alio arte cōtēplante.
utroqz mo cognouit xps res.
1° mo p naturā diuinitatis. **2°**
mo p naturā pphēsiōis. **Pa**
tēt igr ex pmissis quz dīe co
gnitōis q erāt i xpo. **Per** p^o. n.
modū hnt cognitōez. ut de^o p
2° ut hō. **3°** ut uiator. p 4°
ut illuinator. **5°** ut cōphēfor.
Xps sz uerāqz naturā dī lux.
qz sz dinitate illuat int^o aiaz.
r sz būanitate iformat exteri^o
uitā. r h^o triplr. f. miraculis. p
dicatōib^o. r exēplis. **1°** e potē
tie. **2°** sapientie. **3°** bonitatis.
Nota preerea q scientia xpi
hōis lipidissima est inter scias

creatas. qz nihil hēt amixtum
 de suo contrario. uel actu. uel po
 tētia. p̄fertim cū n̄ possit aliqd
 ignorat̄ pp̄ sui unione ad v̄bū.
 tñ qz aīa xpi creatura est nō ē
 scia et̄ ita limpida sicut dei qz
 uis scit oīa sicut de⁹. **Q** d̄ t̄z
Jesus p̄ficiēbat sapia et erate
 corā deo et hoibus. nō ē intelli
 gēdū q̄ in se p̄fecerit. qz ab in
 stāti cōceptōis sapia p̄leu⁹ fuit.
Sz potius in alijs q̄ docerina
 sua et exēplo p̄fecerūt. et b̄ co
 rā deo. i. ad gloriā dei et hoīb⁹
 .i. ad utilitatē hominū. **P**rofi
 ciebat tñ **J**esus etiā in se cogni
 tione expimentali et sensuali. qz
 b̄z **A**p̄lm̄ vididit ex his q̄ pas
 sus est obediētiā.

De merito xpi. **Ca. iō.**

Simul fuit xps uiator et
 cōphēfor ab instāti cōce
 ptionis sue. **E**x tunc eim̄ cepit
 mereri et frui. **D**eruit at̄ inq̄s
 tū uiator nō inq̄stū cōphēfor.

Perfectio et plenitudo meriti
 xpi notat̄ i istis. **P**rimo q̄stū
 ad eū q̄ merebat. qz n̄ tñ hō. s̄z
 etiā de⁹. **2**o q̄stū ad tēpus q̄
 merebat. qz ab instāti cōceptōis
 sue usqz ad horā mortis. **3**o
 q̄stū ad id p̄ qd̄ merebat. qz p̄
 hitū p̄fectissime charitatis. et p̄
 exercitium p̄fectissime v̄tutis.

4o q̄stū ad eū cui merebatur

qz nō tñ sibi. sed etiam nobis.
Dibus eiz opib⁹ que p̄cedebāt
 ex libero arbitrio meruit sibi
 uitā eternāz iā habitā et nobis
 habedā. **1**o q̄stū ad id qd̄ me
 rebat nobis. qz ueniā. grām. et
 gloriā. stolā quoqz carnis et ap
 tione ianue celestis. **A**n̄te incar
 nationē eim̄ xpi diabolus hūit
 manū attrahētē. et manū ipellē
 tē. **A**trahētē dico potēt in cul
 pā. **I**mpellētē aut̄ sine obstaclo
 ad limbum in penā. **S**z xps p̄
 mā manū suo merito debilita
 uit. sedam v̄o penit⁹ āputauit.
Igr̄ in merito xpi radicata sūt
 merita nostra siue satisfacto
 ria pene. siue meritoria uite et
 ne. qz nec ab offensa creatoris
 digni sumus absolui. nec imēfi
 tatē p̄mij que deus est digni su
 mus assequi nisi p̄ meritū hois
 dei. **1**o q̄stū ad id qd̄ mereba
 tur sibi. qz s̄z nō mereret glori
 ficationē mētis quā iam hēbat
 meruit tñ sibi p̄ hūilitatē passi
 onis acceleratōez resur̄rectōis
 glorificationē sui noīa. et digni
 tatē iudicarie p̄tātis. sicut ait
Ap̄ ad philip. 2o. **I**huist⁹ scūs
 est p̄ nobis obe. u. ad mozt. et se
 ḡtur. p̄pter qd̄ et deus exal. il.
 quo ad p̄mū. et dedit illi nomē
 ṛc. q̄ ad 2o. ut in noīe **J**esu oē
 g. f. ṛc. quo ad 3o. **2**o q̄stū

ad modū quo merēbat. **D**icit enim mereri q̄s tripliciter. s. de indebito faciendo debitū. uel d̄ debito magis debitum. uel de debito uno nō faciendo debitū alio nō. **P**remissis duob̄ modis meruit nobis ⁊ non sibi. q̄ nō poterat facere sibi de indebito debitū. uel de debito magis debitū. cū a principio fuerit sancti s̄m̄. nec i scitate potuerit p̄ficere. **S**̄ uero modo meruit sibi. quia bonuz glorie q̄d sibi fuit debitū p̄ gr̄az unionis. fecit sibi debitū alio modo. s. p̄ virtute bone opationis. meruit eim sibi uitā eternā iā habitaz sicut nobis habendā.

De uolūtate xp̄i. Ca. 17.

Uolūtās in xp̄o duplex fuit. s. creata. et icreata. de qua supra dictū ē. s̄ creata uolūtās ei⁹ duplex fuit. s. rōis ⁊ sensualitatis. **A**d huc uolūtās rōis duplex ē. s. rōis. ut rō ē. ⁊ rōis ut natā ē. uolūtate rōis ut rō ē ⁊ formauit se i oib⁹ uolūtati icreate. s̄ uolūtate rōis ut natā ē ⁊ uolūtate sensualitatis uoluit aliqd̄ pp̄ā. q̄d noluit uolūtate rōis ut rō est. s. n̄ mori. ⁊ in hoc iste uolūtates nō fuerunt sibi contrarie. s̄ uolūta cōtraria fuerūt. qm̄ s̄m uolūtate diuinā q̄d iustū erat uoluit.

s̄ uolūtate rōis iuste ⁊ sensite. s̄m uo uolūtate carnis penam recusauit. ⁊ sic inaqueq̄s uolūtās q̄d suū erat tenuit. s. uolūtās diuina iustitiā. uolūtās rōis obediētis. uolūtās carnis naturā. i. pone recusatōez. **T**ū p̄ q̄ aliqd̄ uelle est illicitū ratiōi q̄d nō est illicituz sensualitati. sic fuit in christo uelle nō mori. q̄ uis uolūtās nō morēdi fuerit cāliter a sensualitate. fuit tamē occasiōalit̄ a rōe. q̄ xp̄s sicut uoluit fecit illud horribile uenire in imaginē ⁊ estimatōz q̄ facto natalit̄ mortē ⁊ efugit. **B**̄ at̄ uoluit pp̄ n̄am instructōez. ⁊ sic rō p̄ sensualitate aduocauit dicēs. **P**̄ si fieri p̄t̄ transeat a me calix iste. ⁊ hec petitiō fuit tā sensualitatis q̄ rōis. **S**ed sensualitatis fuit tāq̄ affectatis. rōis at̄ tāq̄ p̄ponētis. ⁊ hoc xp̄s fieri uoluit ad triplicem instructionē nostrā. **P**rima est ut sciamus nō esse peccm̄ aliqd̄ uelle ex sensualitate. q̄d est contrariū uolūtati diē. **2**̄ ē ut martyres xp̄i nō se desperēt si mortē horreāt. cuz illā etiā filius dei borruit. **3**̄ est ut discamus discrete petere. s. supponendo uoluntatem n̄am uoluntati diuine. ⁊ hoc notatur in conditione appōsita si fieri

potest. et ibi. uerūtamen non sicut ego uolo.

De defectibus quos christus assumpsit. Cap. 18.

Non solū xp̄s assumpsit humanā naturā. sed etiā defectus circa naturā. quos uel ip̄m decuit assumere. **S**icut cū pe ne sint excitatiue uirtutis p̄fecte et testificatiue hūane natur̄ non simulate assumpsit penalitates tā corporales q̄ sp̄iales que respiciūt nostrā naturā in cōi. sicut famē. sitim ex absētia alimenti. tristitiā et dolorē in p̄ntia nocementi. et h̄ modi. ut est calor. frigus. lassitudo et c.

Nec oēs defectus corporales assumpsit. sicut sunt defectus egritudinum multiformiū. nec omnes sp̄iales. sicut sunt peccatum. ignorātia. rebellio carnis ad sp̄m̄. **P**reterea q̄ nullus innocens debet inuitus penam sustinere. cū hoc esset extraordinē diuine iustitie christus sic penalitates suscepit. ut tamē pati nō posset inuitē. q̄ passio sua nec fuit contra ordinem diuine uoluntatis. nec cōtra ordinem rōnis. licet cōtra uolūtate sensuualitatis et carnis. **D**icimus etiā q̄ xp̄s uere timuit. et uere doluit. et uere tristis fuit. put ista notāt propassionem.

Differt at̄ ppassio a passione. q̄ tūc affectio d̄r ppassio q̄sdo aīa sic afficit q̄ oculum mētis neq̄q̄s turbat. It̄ passio mentes turbat. et facit a reccititudine. uel a rēplatoe dei ueniare. et tunc rō ledit et patit. vñ differunt ista duo sicut dispō et h̄tus.

De passioe xp̄i. Cap. 19.

Circa passionē dñi cōmē Adam̄ in ope patiētia insupabile. i mō uilitate admirabile. in cā eharitatem inestimabilem. **C**irca corp̄ nota q̄ xp̄s sustinuit clamorū asperitate in tacet. **I**n audiet opprobrioz et uationē. **I**n gustu acetū et fellis amaritudinē. **I**n oculis lachrymarū effusione. **I**n corde timorē. **D**e mō patiēdi tenēdū ē q̄ xp̄s passus ē passione gñali. q̄ p̄m oīa mēbra corporis. **I**ta. **L**z. **U**idimus eum non h̄ntem speciem neq̄ decorem. **I**te passione acerba. **T**re. **I**. **S**onos oēs q̄ trāstis p̄ mā. **F**uit xp̄i passio maxima tū rōne it̄ctōis pp̄ oprimā dispōez ip̄i patiētis. tū p̄pter innocētā ei. tū p̄pter honoris eius excellentiā. **H**onorablem enī si cōfūdū p̄ ledit p̄cipue inter suos. **I**te grauis fuit eius passio pp̄ ip̄i uirtuositate. q̄ hō uilis et morte sua dolere non debet.

cū turpiendo sua tūc sine capi
 at. **I**te pp ignominiosā passiōz
 que attenditur i patibulo cru
 cis q̄ fuit suppliciu pessimorū.
 7 i cōsortio iniquoz. s. Jatronū
 cū qb^o erat dānat^o. **U**rat at
 xps passiōe gñali infectionem
 uniuersalē. passiōe acerba libi
 dinē. passiōe ignominiosa sup
 bie p̄sūptionē. **I**n cā passiōis
 attēdit charitas maxima q̄ nos
 liberant ab inferno veniā dā
 do. qua mūdū renouant grāz
 largiēdo. qua celū apuit gloriā
 cōferēdo. **H**ec tria norāt in ti
 tulo crucis. **N**ā pp pmū dicit^r
Jesus. p̄pter 2° dī nazarens.
 qd̄ inter p̄cat cādidus. p̄pt 3°
 rex iudeoz. **C**hrīstus sanguinē
 suū fudit quoz uicibus uinis 7
 semel mortuus. s. in circūciōe.
 in orōne. in coronatōe. i flagel
 latōe. 7 in crucifixiōe. in lica
 tione. **P**er pmū docemur pec
 cata abijcere. **P**er 2° mētis au
 gustiā p salute n̄ra tenet. **P**er
 3° aiām nostrā v̄tutib^o ornat.
Per 4° carnē nostrā domare.
Per 5° inembra n̄ra mādatīs
 dei ligare. **P**er 6° uulneratuz
 cor amore dei hēre. **P**ostrēdo
 qz iste passiōes nō attingebant
 diuinā naturā. s. hūmā. ideo i
 morte xpi facta ē diuisiō aīe a
 carne ut tñ salua esset unio taz

carnis q̄ anime ad diuinitatē.
Hoc ē sciēdum est qz xps si
 passus nō fuisset. tñ senio dese
 cisset q̄zū p̄nebat ad cōditio
 nē hūane nature in se cōsidera
 te sine unione. s. in p̄tate nate
 unite fuit. uel sic deficere. uel n̄
 deficere.

De effectū passionis xpi.
 Lap. 20

Effectus passiōis christi
 multiplex est. sicut p̄z in
 bis q̄nqz v̄sibus. **P**assio debi
 litat ipoliat iformat honorat.
Excitāt inflāmat repat paces
 dat 7 armat. **S**anat uiuificat
 ducit dulcorat obūbrat. **A** cul
 pa renocat reserat illumiat or
 nat. **P**assio debilitat v̄tutē de
 monū. **J**ob. 40. **Q**uasi in ha
 mo capiet **L**eniarchā. **S**poliat i
 fernū. **I**ta. **T**oca nomē ei^o spō
 lia v̄trabe. **I**nformāt p̄ exēplū
 p̄^o Petri. 4. **C**hrīst^o passus est
 p̄ nobis. uobis re. ex^o v̄n xps
 est quasi liber positus in pulpi
 to crucis ut uiscam^o obediētiā
 patiētiā. hūilitatē. 7 charitatē.
Disce autē quō se hūit sp̄alit in
 caplo qd̄ sibi tenebat. v̄n **B**er.
Stenit **J**esus corā p̄fide inclina
 to capite. uultu placido. sinē
 raro. uoce submissa. deflexis i
 ter rā aspectib^o. pat^o ad oppo
 bria. 7 ad uerba promptus.

Honorat imitatores suos **Mat.**
Sic honorabit que rex uo-
 luerit honorari. **Ex** citat ad pu-
 gnā spūale. **i. Macha. 6.º** **Q**ue-
 derūt elephātib' sanguinē. **In**
 flāmat ad diligēdūz. **Ser.** **S**up
 oia te mihi reddit amabilē ho-
 ne **Iesu** calix que bibisti. op' re-
 dēptionis nostre. **Rep**at natu-
 rā āgelicaz. **Spse. n.** xps ē lapis
 angularis q' fecit utraqz unū.
Pacē dat int' deū 7 hoiez. 7 int'
 āgelū 7 hoiez. 7 int' hoiez 7 ho-
 minē. **Eccē.** **In** tpe iracūdie fa-
 ct' est recōciliatio. **Ar**mat oīa
 mūdū carnē 7 diabolu. **Vñ** li-
 gnaf p clypeū quem leuauit
Iosue cōtra haym. **S**anat mē-
 tis uulnera. **Numeri. 21.** **A**spi-
 cientes ī spēte ethneū sanabāt.
Unificat spūalit' **Ap' ad ro.**
Lū eīm' mortui peccis 3ui. 7c.
Aug'. **M**ortuus ē unīc' ne ma-
 neret unīc'. **D**ucit p mare h'
 mūdi. **Exo. 4.º** **D**e v'ga **Moy**
 si. **D**ulcorat. **Exodi.** **D**e ligno
 misso in aquis **Naratb.** **O**bū
 brat. **Cañt. 2.º** **S**ub ūbra illius
 que desī. **Sedi** a culpa reuocat.
Isa. 53.º **A**trūc' ē pp scelera no-
 strā. **R**eferat celū. **Isa.** **D**abis
 clauē **Dauid.** i. crucez sup hūme-
 rū er'. **I**lluminat. **Vñ** crux ē qsi
 cādelabz tabernacū. **Ite** **A**ho-
 bi. **I**lluminatus ē p fel. piscis.

Ornat. **Vñ** dixit beata **Agnes.**
Et sanguis ei' ornauit genas
 meas. **I**bi ill' passioe sua uicit
 diabolu que ligauit infernum.
 que spoliante. moreē quā supra
 uit. mūdum que cōten' p'sit. sup
 plicium qd' p'ulit. celum quod
 apuit. **P**assio xpi tollit. 7. uir-
 tia' capitalia. **L**ollit. n. supbiam
 capitis inclinatio p quā uide-
 bat fugere titulū cruceis. in q'
 scriptū erat rex iudeoz. **I**nni-
 diā brachiorū extensio qsi ad
 āplexū inuicē. **A**uaritiā mul-
 toz erro gatio que in passione
 tradidit. **Ser.** **D**isce hō inq' tū
 debes diligere deūz qui nobis
 carnē suā in cibū. sanguinē ī po-
 tū. aiām in p'ciū. uestē cruce fixo
 ribus. corpus discipulis. m'rez
Joanni. **A**ccidiam festinatio ad
 passionē. **I**trā mollis respōsio.
Sulā fellis 7 aceti potatio. **L**u-
 xuriā lateris uulneratio. **I**n
 redēptione nostra fuit grā mi-
 rabilis. **P'** ex pte mortui. qz
 charitas dei uidit q. nec p ai-
 cos. nec p p'ciuz poteram' nos
 redimere. p'pterea frēz nrm se
 fecit nostrā naturā assumēdo.
Vñ ps. **R**edime me dñe 7 mise-
 rere mei. quia unicus. i. nō hñs
 aicos. 7 paup. i. nō hñs p'cium
 sum ego. **E** 2º ex pte redimētis
 qui cuz liberare posset ex po-

centia fecit hoc potius ex misericordia ut ad amorem nos constringeret suum. et iusticie ipsius satisficeret. **3°** ex parte recepti qui opprimebatur criminum fuit. et detinebatur in carcere. **3°** ultra partem magnam erat quod filius servus fieret. ut servus fieret liber. **4°** magna fuit quod dominus ad carcerem limbi descenderet. ut servus celum ascenderet. **4°** ex parte iusticie. quia nulla iusticia dicebatur ut innocens puniretur pro reo. **5°** ex parte excellentie divine. quia mirum erat quod imperabile ponebatur sub prelio vilis creature. **6°** ex parte peccati dicitur: **Si. n. redimisset nos sole adhuc ad gratias tenerem. nunc autem redemit nos anima corporis et vita. ut nihil horum sibi subtraherem.** **7°** Circa passionem domini nota septem suavitates. scilicet. Inclinacionem capitis ad osculum in signum nostre reconciliacionis. Brachiorum extensio ad amplexum in signum receptiois in gratiam de peccato. Lateris apertio per effusionem peccati nostre redemptionis et ablutionis. Exiit. n. sanguis et aqua. Clavorum in manibus et pedibus infixio per memoriam nostre recordationis. **Mat. 4. 9.** Numquid oblivisci poterit mulier infanciam suam. Porro vis demeritorem in exemplum nostre confessionis que dicitur

esse iuda. **Crucis portationes** in exemplum nostre imitacionis. **Lorone spinee impositione** in figuram nostre glorificationis. **De effectu passionis domini** ait **Aug^o** **Per redemptionis nostri mortem** de tenebris ad lucem. de morte ad vitam. de corruptioe ad incorruptionem. de exilio ad patriam. de luctu ad gaudium. de terris ad celestem regnum vocati sumus. **Ite dicitur quod christus fuit sacerdos** pro quem reconciliati sumus. fuit templum in quo reconciliati sumus. fuit deus cui reconciliati sumus. **Christus fuit mediator** populi iudaici et gentilis. et secundum hoc dicitur lapis angularis. **Ite dicitur homo** et angelus. et secundum hoc dicitur pacificus. **Ite dicitur dei et hominum.** et secundum hoc dicitur redemptor. **Ber. Quid ultra debuit facere et non fecit.** Absolvit vinculum. Illuminavit cecum. Reduxit erronem. Reconciliavit reum. **Ite Aug^o** **Ecce pro impiis pietas flagellat.** pro stulto sapiens illudit. pro mendace veritas negatur. pro iniquo veritas natur iustitia. pro crudeli misericordia affligitur. pro misero sinceritas repletur aceto. Dulcedo felle imbutur. pro mortuo vita moritur. **Christus pro nostra infirmitate** medicinas accepit in se curavit enim nos per

dietam quando ieiunauit qua-
draginta diebus ⁊c. per sudo-
rem quando factus est sudor
eius sicut gutte sanguinis. per
minutiones quando fuit clauis
⁊ lancea vulneratus. per potio-
nem quando gustauit acetū cū
felle mixtum. per emplastrum
quando eius facies fuit spiritus
illita. per electuarium quando
corpus ⁊ sanguinē dedit in ce-
na discipulis.

De cruce domini.

Cap. 21.

In cruce xpi notat hec.
Supplicium quo nullum
maior. **Ar.** i. O uos oēs q trāsit
tis p uia ⁊c. Nullus maior dico
ex eo q passus est ipse iust^o p
iniustis ex iniustis causis. sub i
iustis iudicijs ⁊ iniustis penis.
Opprobriū quo nullus uilius.
Sapie. ⁊ a morte turpissima cō-
dēnemus eū. **Preclū** quo nullū
cōuenientius. qz sicut p lignū ue-
nit culpa. sic ⁊ p lignū redēptio.
Mysterium quo nullum pfun-
dius. **Eph. 3.** Ut possitis com-
prehendere euz omnibus san-
ctis ⁊c. quod exposuit Aug. de
cruce. **Exemplū** quo nullū pfe-
ctius. i. **Petri. 4.** Xps passus ē
p nobis ⁊c. **Trox** multis re-
bus cōpat. **Spa** est enim clauis
celi. **Uectis** archē. **Naui** ma-

ris. **Arbor** daniel. **Palma** fru-
ctuū **Salomonis.** **Baculus** Ja-
cob quo trāsiuit ior danē. **Spe-
culum** imitationis. **Scala** ascē-
sionis. **Maduus** quo **Leuiathā**
capitur. **Locular** quo xpi san-
guis exprimit. **Eythara** qua
demon saulis compescitur. **Pa-
lus** quo serpens ethneus suspe-
ditur. **Thau** quo frontes fide-
lium signantur. **Landelabrum**
quo tabernaculū illuminat. **Lignū**
aquis marath dulcorās. **Uir-
ga** **Moysi** p mare rubrū pplz
dei duces. **Bladi** ipiū **Goliā**
decapitās. **Uexillū** ad pugnam
spūale colligēs. **Cathedra** di-
scipulos xpi erudiens. **Equus**
dei amicos honorās. **Ulypeus**
Iosue hay ipugnās. **Liber** my-
steria p fūda reuēns. **Altare** ac-
ceptissimā oblatōez recipiens.
Septē vba xps i cruce pte-
lit. **Pr** ignosce illis. **Pr** hō
die mecū eris i paradiso. **Pr** adu-
lier ecce filius tuus. **Pr** Sitio.
Pr Hely. Hely. **Lamazabata-
ni.** **Pater** in manus tuas cō-
mēdo spiritum meum. **Pr** Cō-
sumatū est. **Per** pūū docemur
iniurias dimittere. **Per** 2° pe-
tēs exaudire. **Per** 3° pentes
honore. **Per** 4° salutē nrāz
desiderare. **Per** 5° ad deum
in necessitatibus clamare. **Per**

sexu auxiliū nostrū ī deo pō-
nere. Per septimū iūtā nostraz
fine debitō cōsumāre. **Q**uat-
tuor brāchia crucis signāt q̄-
tuor v̄tutes quib⁹ extēdi debz
hō noster interior. Signat eim
ps supior charitatē. Inferior
hūilitatē. A dextris obediētā.

A sinistris patiētā. Itē ī q̄tu-
or brachijs crucis notāt bene-
ficia crucis. Signat eim ps su-
perior ianue celestis aptionez.

Inferior inferni destructiōem.
A dextris grē collationez. **A** si-
nistris peccatorū remissionem.

Quatuor ligna fuerūt ī cui-
ce sicut dicit magister in histo-
ria. Pes nāqz crucis de cedro.

Stipes de cypro. **T**ransuersale
de palma. **T**abula de oliua. Si-
gnat eim cedrus altitudinē cō-
replationis. **T**ypus famā bōe
opinionis. **P**alma fructū iusti-
tie. **O**liua lenitatē misericordie.

De descensu xpi ad inferos.

Cap. 22.

A Nima xpi post mortez
descēdit ad infernū. siue
ad limbū ad liberationē eoz q
xpi mēbra existētes de h° se-
culo trāsierūt. **D**iabolus enī
vū manus in eū extēdit ī quo
nihil iuris hēbat merito ami-
sic ī alijs potestātē. **A**lia cā q̄re
xps ad inferos descēdit ē ut

tātus esset descensus q̄ntus eēt
liberādoz casus. **P**rim⁹ eiz hō
sic in statera liberi arbitrij po-
situs erat ut possz ad iūtā eter-
nam ascēdere. uel ad mortē de-
scendere. put uellet. **S**ed pccō
pacto sic alterū brachiū state-
re per om̄s culpe dep̄ssum est.
ut esset in imo inferni. alterum-
vō in sūmū celi. **N**ō āt ascēde-
ret depressum nisi descenderet
brachiū aliud. **D**escēdit g⁹ vō
minus usqz ad infernū ut bō-
minē captiuū eleuaret usqz ad
celū. **T**ertia rō est quare xps
descēdit ad infernū. s. ut sicut
uiuus fuerat lumē mūdi p pre-
sentā coipalē. ita mortu⁹ esset
inferni lumē p diuinitatis mā-
iestatē. **4**⁹ rō est ut idem xps
hoc exequeret p efficaciam qd
passiōe sua meruerat fm suffi-
ciētā. **D**uo q̄ppe mēruit p suā
passiōē. s. satisfactōez. ⁊ ianue
aptionē. ⁊ ideo hec vno effecit
in descēsu suo ad inferos. qz p
satisfactionē soluta sūt iaz vin-
culā captiuitatis. per aptionez
aut. **I**anue facta est illustratio
ipsius carceris ēt fm lucē ex-
teriorē. **L**iberant āt xps om̄s
illos q meriti sui capaces eēt po-
terāt. sicut fuerāt sancti p̄es
q n̄ pp reatū p̄sone. s. pp rea-
tū nature tm detinebāt. **D**ā

nati at h^o meriti capaces non
 sūt. neq; puuli in limbo detēti.
 qz. de corpe xpi nō sūt. nec per
 fidē. nec p fider sacramētū. **D**i
 cēdū est g^o q; aīa xpi p triduū
 mortis sue cū scia pūb^o i limbo
 fuit. **I**bidē fuit 7 latro cui dñs
 dixit. **H**odie mecū eris i padi
 so. qz noie padisi itelligitur dei
 fructio. qz paca dei passio. tā
 ipe latro q; alij q; erāt i limbo
 uiderūt deū p eētā. **A**d quē
 at infernū descēderit si scire uo
 lueris. nota q; infern^o sumitur
 dupliciter. s. p pena. 7 p loco pe
 ne. s. m p mū dī q; demones in
 fernū secū portāt sēp. **I**te pur
 sumit p loco pene infern^o qua
 drupliciter distinguit. **U**n^o est in
 fernus dānatoz in quo ē pena
 sensus 7 dāni. ac tenebre interi
 ores 7 extiores. i. absētia grē.
Iste sēp hēt luctū. **S**up hūc lo
 cū est purgator^o in quo ē pēa
 sensus 7 dāni. 7 ad tēpus. 7 sūt
 ibi tenebre exteriores. 7 nō in
 teriores. qz hnt grām lucē in
 teriore qūa uidēt se esse saluā
 dos. **S**upm^o loc^o inf^o hec ē lim
 bus scōz patruz ubi fuit pena
 dāni 7 nō sensus. 7 fuerunt ibi
 tenebre exteriores. 7 nō tenebre
 puatiōis grē. **A**d hūc locū xps
 descēdit. ac suos ide liberauit.
 7 sic infernū momōdit. qz pte

abstulit. 7 pte reliquit. mortem
 vō quo ad electos penitus de
 struxit. sic dicit **D**ice. **M**ors
 ero mors tua. ero mortuus tu^o.
 o iferne. in **D**ice. **I**z. **H**ic quo
 qz loc^o sin^o **A**brahae dicebat.
 qz **A**brahā ibi fuit. **S**z nūc ce
 lū empireū ē sin^o **A**brahae. qz
 iam est ibi **A**brahā. **A** millo pdi
 ctōz locoq; est trāsit^o ad aliū.
 nisi q; olim a scōo fuit trāsit^o
 ad qrtū. hoc est a purgatorio
 ad limbū scōz patrū. **E**x iā p
 dictis pz quare cātā. **L**ibera
 aīas omnū fidelīū defūctorū
 de penis inferni. 7 de pfundō
 lacu. qz infernus ibi sumit pro
 purgatorio. sicut 7 ibi sumit p
 limbo qñ dicit xps ad inferos
 descendisse. **E**x pdictis collige
 q; xps mortuus corpe descen
 dit ad iferos in aīa. 7 surrexit
 i utroq; **D**icēdū ē q; xps illo
 triduo tot^o fuit i sepulchro. s;
 nō totū. 7 totus fuit in inferno.
 s; nō totū. qz tot^o dicit psonā.
 totū vō dicit naturā. **S**imilit
 dicēdū q; cū imio aīe cū corpe
 faciat hoīem xps i illo triduo
 nō fuit hō. s; aīa 7 caro unita
 essent cū vbo.
De refrectōe xpi. **L**a. 25.
Qrist^o surrexit 3° die
 a mortuis. resumēdo cor
 p^o vō tale qle prius hūit. s; im^o

passibile et immortale. Caro enim
 xpi que in natiuitate floruit. in
 passione aruit. p. gloria resur-
 rectionis resloruit. et renouata e-
 ut aagle inuenerit. tunc leo catulum
 suum suscitauit. et ut femur reui-
 xit. tunc sicut dicit **Ieremias** figurat ex
 eodem luto fracti uas fecit uas
 aliud sicut placuit in oculis eius.
Tunc Jonas in uentre ceti illesus
 exiuit. tunc uestitum est cadela brum
 auro. tunc suscitatum est taberna-
 culum dauid quod cecidit. tunc rursus
 sit sol qui prius erat in nubilo. tunc
 uisificatum est granum frumeti
 quod cadens in terram mortuum fu-
 erat. tunc ceruus resumpsit cor-
 nua. tunc **Salomon** tulit portas cum
 postibus. tunc **Joseph** eductus de
 carcere tódet. et constituit dominus
Egypti. tunc uisissus saccus cir-
 cundat leticia. Dominus probauit re-
 surrectionem suam esse ueram per an-
 gelos qui non mentuntur. **Matth. 28.**
Uisidens ut angelus dixit mulie-
 ribus. **Ite** per inimicos quorum uis
 lidissimum est testimonium. **Matth.**
Ecce quidam de custodiibus uene-
 runt in ciuitate. et nunciaverunt prin-
 cipibus sacerdotum etc. **Ite** proba-
 uit eam non arte magica factam. et
 hoc per comestione. **Ite** non esse
 fantastici corporis. et hoc per tactum.
Ite probauit in eodem corpore quo
 passus est factam. et hoc per ostensi-

one cicatricum. **Ite** probauit eam
 fuisse in corpore glorificato uni-
 to deitati. et hoc per ingressus in
 domum ianuis clausis. **Ite** proba-
 uit eam multis apparitionibus. **Ap-**
 paruit enim ipsa die resurrectionis
 quinquies. **P^o Marie magda-**
lene. Jo. 21. Mulier quod ploras.
2° mulieribus redeuntibus a
 monumento. **Matth. ultio. 3°**
Petro. scilicet non inuenit modum. **4°**
 duobus discipulis euntibus in emam.
Luce ultio. 5° discipulis con-
 gregatis per metum Iudeorum quoniam
Thomas non fuit cum eis. **Jo. 20.**
Ite apparuit inter resurrectiones
 et ascensionem quingies. **P^o Thome**
 cum alijs. **Jo. 20. 2°** discipulis per
 sanctis ad mare thiberiadis.
Jo. 21. 5° discipulis in monte **Tha-**
bor. **Matth. ultio. 4°** in **Thie-**
rusale. **3°** quoniam comedit cum disci-
 pulis. **Matth. 28. 1°** **Luce ultio. 7°**
Actu 1. **Ad** uultus de caelis sur-
 rexit dominus. scilicet ut scripturas imple-
 ret. quoniam eis dominus dixit. **Ecce** ascen-
 dimus hierusalem etc. **Luce. 18.** sub
 iuxit et die tertia resurget. ut
 nos ad surgendum spiritualiter pro-
 uocaret. quia turpe est ut se deat ser-
 uus quoniam coram eo surgit dominus. **Ut**
 futura resurrectione in se proba-
 ret. **Ut** potentiam sue diuinitatis
 ostenderet. quia mortuos suscitatur
 non est opus nature. scilicet die poterat.

tie. Non est enim regressus a puatione ad habitū, vt nos ad contēnenda terrena pro adipi scenda gloria animaret. **Surrexit** christus uelociter. qz ter tia die. Nam sicut ianuis clau sis ad discipulos intrauit. et sic ut salua uirginitate de uterō matris exiuit. sic eum mortuū nec petra in qua iacuit. nec mi litum custōdiā potuit retinere.

Integraliter. qz in corpe et aia. **Socialiter** quia multa corpora sanctorum qui dormierāt sur rexerunt. **Eternaliter**. Ap^o ad Ro. 6°. **Christus** resur ges ex mortuis iam non moritur rē.

Similiter surgēdum est nobis spiritualiter sicut eis modis re surgemus in die iudicij corpo raliter. Resurrectio christi est causa et figura nostre resurre ctionis spiritualis. causa dico motiua. et hoc dicitur. qz causa motiua est in cōpatione nostri.

Dum enim consideramus glō riam resurrectōis christi mo uemur ad surgendum in nou tate uite. Item causa motiua ē in consideratōe dei patris. qm̄ pater dans resurrectionē filio mouetur ad dandam eādez gloriā fratribus suis. sicut rex quando facit filium suū milite mouetur amore filij ut cum eo

faciat multos milites. **Figura** uero fuit. quia sicut christ^{us} sur rexit in nouitate uite. ita et nos in nouitate uite abulemus. Itē sicut diem resurrectionis christi precessit dies mortis in pas ceue. et dies quietis in sabato sequenti. ita et nostrā gloriosā resurrectionem precedit in nobis mortificatio uitiozū. et qes contēplationis eter noz. **No ta** qz sicut duplex est mors. s. anime per culpam. et corporis per extinctionem. ita duplex est resurrectio. s. anime p grā. et corporis per gloriā. Et si cut aie mors causauit mortem corporis. sicut habetur **Gen. 3°**. Ita econtra resurrectio aie causabit resurrectionē corpis gloriosam. **Sciendū** qz qdaz resuscitant sicte sicut **Samuel**. qui licet uere **Sauli** apparue rit. vt habetur **primo Regum 27°**. non tamen uere resuscita tus fuit quidam imperfecte si cut **Lazarus** iterum moritur. quidam perfecte sicut christus semper uiuēt. **Prima** resu scitatio significat conuersionē siue penitentiam hypocrita rum. **Secunda** reciduantium. **Tertia** pseuerantiū.

De ascensioe christi.

Lap.

24.

Differētia ē inf ascēsiōz
 ⁊ assūptiōē. ⁊ euolatiōz
 qm̄ ascēsiō pertinet ad christū.
 Assūptio ad beatā v̄ginē. Euolatio autē ad alios scōs. Et rō
 h̄mōi est. qm̄ ascēsiō fit ppria
 v̄tute ascēdētis. Assūptio autē
 v̄tute xpi assumētis qua filius
 obseq̄i matris. Euolatio v̄o fit
 ministerio angeloz. Alia ē v̄ia
 qz locus euolatiū est fm̄ distin
 ctionē choroz. Locus v̄o assū
 pte v̄ginis est sup̄ choros āge
 loz. Loc⁹ xpi ascēdētis ē supra
 vel ultra locuz assūp̄te v̄ginis.
Pirca ascēsiōē xpi octo sūt
 cōsiderāda que circūstāt ascen
 sionē. ⁊ colligunt ex officio de
 ascēsiōē. **P**rimū ē qz eleuat⁹
 est uidētib⁹ discipulis ut desi
 deriū nemēdi ad ip̄z excitaret
 in eis. **2°** est qz nubes suscepit
 eum ab oculis eoz. p̄ umbram
 nubis signat qz in hoc mortali
 corpe Jesum in altū videre nō
 p̄dssim⁹. **3°** ē qz eleuatis ma
 nibus ferebat in celū. Eleuauit
 man⁹ p̄pter duo. s. ut suos p̄i
 offerret. ⁊ ut inimicōs manu al
 te retracta p̄cūteret. **4°** est
 qz bñ dixit eis ut eos cōtra ho
 stem munitet. ⁊ bonis celestib⁹
 augetet. **5°** est qz ascendit in
 iubilatione qd̄ refertur ad vo
 cem iocūditatis redēptoz ascē

dentium cū ip̄so qui prius no
 ce lacrymabili in portis infer
 ni clamauerunt. **A**duenisti de
 siderabilis que expectabam⁹.
6° est qz ascendit i uoce tube.
 qd̄ refert ad sonū p̄dicatiōis
 apostoloruz qui sonus fuit eis
 iniunctus dicente dño. **E**untes
 in mūdum uniuersum p̄dicatē
 euangeliū oī creature. **M**acth.
 ultimo. **E**x tunc enim in omnē
 terram exiit sonus eoz. **7°**
 est qz ascendens in altū captiua
 duxit captiuitatē. id est capti
 uos in captiuitate inferm̄ quos
 secum uictor eduxit. **8°** est qz
 dedit dona hoīb⁹. quia omnia
 bona nōstra desursum sūt. quo
 christus ascendit. **S**idorū prima
 duo habent ex epistola. s. 3° ter
 tium ⁊ quartum ex sine euan
 gelij. **L**uce ultimo. quintum et
 sextum ex ps. septimū ⁊ octa
 uuz ex epistola Pauli ad ephē.
4° Ascendit christus egressus
 ad celum multipliciter. s. tāquā
 uernus obediens completa obe
 dientia quo ad patres tāqz bo
 nus mediator facta pace ⁊ cō
 cordia quo ad homines tanqz
 strenuus ppugnator cōtra de
 mones. Ascendit xps pluribus
 de causis. s. ad gescēdū post la
 hōres quibus fatigat⁹ fuit tri
 ginta tribus ānis nobis fuit.

Ad intercedēdū p amicitia p q̄
bus vtilit̄ laborauit. **Ser.** **Ser.**
curū accessū habes o homo ad
deū ubi habes filiū mediatorē.
7 mat̄rē mediatoricē. **Fili.** ostē
dit patri latus 7 vulnera. **Ma**
ter ostendit filio pect̄ 7 ubera.
ibi nulla potest esse repulsa. ubi
ror occurrit amoris insignia.
Christus ḡ optim̄ aduocat̄
est qui tot hēt linguas pro nō
bis loquētes quoc̄ p nobis vul
nera accepit. **A**d cōquerēdū de
inimicis p q̄bus uires suas in
uiciliter expedit. **Isa.** In uacūū
laborauit. **I**tem ascendit x̄ps ut
nobis locū p̄paret. **Jo. 10.** **Ua**
do uobis parare locū. ut fidu
ciam hoc ip̄m sp̄adi nobis tri
bueret. ut in corpale possessiōz
eterne hereditatis nos mitte
ret. **Jo. 15.** **S**i eis nō abiero pa
elye. nō ue. ad uos. **U**t deside
riū nostrum post se traheret.
Tant̄. **T**rahe me p̄ te. **U**t uis
uobis ad celū ostēderet. qz si
cut dixit **Lucas.** **E**duxit d̄ns
prius discipulos suos foras ci
uitatē in Bethaniā ut ip̄a e
ductione cognoscerent hic nō
habere manētē ciuitatē. **Q**u
nūc i Bethania eduxit eos pus
que interpretat̄ dom̄ obediētie
signat qz p bonū obediētie trā
siri esset ad celestia. **P**ost h̄

transire fecit eos in montē oli
uarū. ut per montē intelligat̄
eminētia sp̄s in cōtēplatione.
p oliuas aut̄ pinguisimi pecto
ris deuotio. **U**ltat̄ v̄o p̄. ista
nō restat nisi salt̄ aie in celus.
Exaltat̄ fuit x̄ps tripliciter. s̄i
terra p vite meritū. sup terraz
p crucis suspēdiū. sup celos p
ascēsiōis iubiliū. **A**scēsiō chris̄ti
fuit angelis mirabilis. **Isa. 63.**
Quis ē iste qui uenit de edon
tiuctis vestib̄ de bosra. demo
nibus terribilis. **J. R. S.** **N**on
fuit tātz gaudium heri et nu
dius tert̄. **T**rahe nobis. **H**ec s̄
v̄ba philistinoy quādo uocife
rabātur filij Israhel. dū addu
ceretur archa federis de sylo
in castra ut per eam haberent
diuinū adiutorū i p̄lio. **A**do
minibus salutaris sicut appa
ret supra ex multiplici ascēsiōe
x̄pi. **A**scendit chris̄tus multipli
citer. s̄. potent̄. qz eleuatis ma
nibus ferebat in celum. **P**atē
qz uidētib̄ illis eleuat̄ ē. **S**an
cteter qz ascēdit in iubiliōe.
Decet qz cū duab̄ turmis re
grediebat. s̄. hominū. 7 āgelo
rū. **N**on autem dico qz ibi fue
rūt angeli in adiutorū necessi
tatis. sed in obsequiū dignita
tis. **H**omines quoqz illos dico
quos de inferis liberauit. 7 q̄

post resurrectionē mortuū sūt
 de numero saluādoꝝ. nec pur-
 gatorio ulterius indigētes. Ele-
 uenter qz bñdixit eis. **X**ps
 nō statim post resurrectionē ce-
 lū ascendit triplici rōe. **P**⁹ qz
 differēda erat ascēsiō ut multi-
 pliciter pbarētur resurrectio. ut
 dicit **Accuū. i.** In multis argumē-
 tis apparet eis per dies. 40.
Q⁹ est ut patiētia nostrā infoz-
 maret qua mercedē debemus
 equinivē expectare. sicut agri-
 cola nō statim post seiationem
 metit. sed fructuū maturitatez
 expectat. **Q**⁹ est pp discipuloꝝ
 cōsolationē. ut dicit glosa. **Act.**
 .i. sicut. 40. fuerūt hore mortis
 xpi. ita 40. dieb⁹ cū eis tōuer
 factus est post resurrectionē. qz
 cōsolatio diuina excedit tristi-
 riā humanā. **M**oca qz christo
 cōuenit descendere de celo tñ
 modo sūm diuinā naturā. quia
 de⁹ illuc venire dicit. ubi spāli
 effectu apparet. sed ascendere p
 priē ei cōuenit sūm humanā na-
 turā. qz sūm illā solūmodo mu-
 rat locū. nō sūm diuinā naturā.

De ascensu xpi ad dexterā.
 Cap. 25

Ascēdēs xps i celū sedet
 ad dexterā dei p̄is oī-
 potentis. **D**uo intelligunt per
 dexterā. **D**ominus ē equalitas

maiestatis ad quam xps sedet
 sūm diuinitatē. **De hac dextera**
 loquit **Ap. vices.** **T**ales habem⁹
 potifice qui cōsedet in dextera
 maiestatis in excelsis. **Q**⁹ ē qz
 per dexteram intelligitur po-
 tiora bona glorie in quibus xps
 sedet sūm hūanitatē. quoniam col-
 latū est ei a deo qcqd conferri
 potuit. 7 licet ab instāti cōcepti-
 onis xps accepit bōa grē 7 glo-
 rie in anima eadem tamē bona
 fuerunt in ascēsiōne manifesta.
 7 in loci cōgruentia cōpleta. **De**
 hac dextera dicit ad **colō. 3.** **Q**uē
 sursum sunt querite ubi christ⁹
 est in dextera dei sedēs. ubi vi-
 cit glo. que sursum ubi sedet xps
 sūt potiora bona grē 7 glorie.
Dicimus ergo qz ascensio xpi
 fuit tā ad locū qz ad dignitatē.
Inq̄rtū qdē fuit ad locū sic a-
 scēdit sup oēs celos usqz ad vi-
 gnissimū locū celi empirei. siue
 ad altissimā ei⁹ ptē eo qz nobi-
 lissimo ei⁹ corpi xpi cōgruit lo-
 cus talis. **N**ō est tñ dicēduz qz
 corp⁹ suū sit obligatū ad locū
 illū. s3 qz loc⁹ ille sit sibi sūm cō-
 gruētia deputat⁹. **I**nq̄rtū autē
 ascēsiō fuit ad dignitatē. sic se-
 det ad dexterā p̄is. n̄ tñ qd
 sitū qz p̄i nō cōuenit. s3 quō ad
 excellētia duplicē sicut dicitū ē
 qz p dexterā intelligit equitas

maiestatis q̄ cōpetit x̄po s̄z di
uinitatē. uel p̄fectio p̄m̄i q̄ sibi
cōpetit s̄z hūanitatē. **De te-**
re iudū quocō nō ē q̄ credimus
x̄pm̄ ad dexterā dei p̄is sedē
te. **Stephan⁹** at̄ uidit eū stātez
a dextris dei. qz nos credim⁹
eū regnāte 7 q̄scētē qd̄ notat
in sessione. s̄z **Stephan⁹** i tribu
latōe posit⁹ hūit pp̄gnatorē
7 susceptorē. nū uidit eū stāte.

Merito x̄ps dī sedere ad de/
xterā dei. Sedere qd̄ qz labo
rauit. **ps̄** In labo. sū a iu. mea.

Ad dexterā at̄. qz dū fuit i si/
nistra aduersitatis. **ps̄** Afflic⁹
sū 7 hu. sū nī. **Dei** qz p̄ abiecti
onē merito d̄s cōleg ḡliam. qz
q̄ se humiliat exaltabit.

Explicite liber quart⁹. **Inci-**
piunt Capitula libri q̄nti.

De v̄tutib⁹ 7 origie gr̄e.	1
De bono.	2
De distinctōe gr̄arū.	3
De effectu gr̄e.	4
De v̄tutibus. 7 primo quid sit v̄rtus.	5
De p̄fectōe v̄tutuz.	6
De equalitate v̄tutū	7
De cōnexionē v̄tutū.	8
De cōmedatione v̄tutū.	9
De effectu v̄tutuz.	10
De merito v̄tutū.	11
De hilitatōe v̄tutū.	12

De operibus meritorijs.	13
De sine actiōis.	14
Quid mereamur.	15
De distinctionibus 7 disse/ rentijs v̄tutū.	16
De differentia v̄tutū car/ dinaliū 7 theologicarū	17
De v̄tutibus theologiacis in genere.	18
De fidei utilitate.	19
De effectu fidei.	20
De articulis fidei.	21
De spe. 22. De charitate	23
De differentia inter chari/ tatem 7 alios mores.	24
De effcū charitatis.	25
Quib⁹ reb⁹ charitas assi/ miletur.	26
De excellētia charitatis.	27
De signis dilectiōis.	28
De gradib⁹ amoris.	29
De ordine charitatis.	30
De dilectōne p̄ x̄m̄i.	31
De dilectione inimicorū.	32
De v̄tutibus car dinalib⁹ in genere.	33
De prudentia.	34
De tēperantia.	35
De fortitudine.	36
De iusticia politica.	37
De donis in cōmuni.	38
De timore in cōmuni.	39
De timore seruili.	40
De timore iniciali.	41
De timore filiali.	42

D e dono pietatis.	43
D e dono scientie.	44
D e dono consilij.	45
D e sapia ⁊ intellectu.	46
D e beatitudinib ⁹ in gñe.	47
D e p ^o beatitudine.	48
D e secunda.	49
D e tertia.	50
D e quarta.	51
D e quinta.	52
D e sexta.	53
D e septima.	54
D e octava.	55
D e sensibus spūalib ⁹ .	56
D e fructib ⁹ spūalib ⁹ . 12.	57
D e viliis ⁊ latria.	58
D e pceptis in gñe.	59
D e primo pcepto.	60
D e secundo.	61
D e tertio.	62
D e quarto.	63
D e quinto.	64
D e sexto.	65
D e septimo.	66
D e octavo.	67
D e nono ⁊ decimo.	68
D e consilijs in genere.	69
D e consilijs euangelicis.	70

Explicunt capitula. Incipit
liber quintus.

De virtutibus ⁊ origine gra-
tie. Cap. .i.

Quodamodum de
celis de⁹ n̄ desce-
dit p̄ cēntiā suaz
icōmutabilē. s̄ p̄
influentiā ab ipso
manētem ita nec spūs rōnalis
elevator supra se p̄ sitū locale. s̄
per h̄itū deiformē. Cū necesse
est spūi rōnali si d̄ esse dignus
eterne beatitudinis q̄ princeps fiat
influentie bōnitatis diuine.

De bono.

Cap.

Ad bonū gr̄e nō pōt. q̄
p̄ se uenire cū h̄ n̄ sit s̄
limites nature. s̄ s̄ influentiā
largitatis diuine. Sicut. n. crea-
tura p̄ sua defectibilitate suo
p̄ncipio semp̄ eget. ut sit in esse
nature. sic idem p̄ncipiū pro
sua bonitate insinere nō cessat
creature rōnali uitā spūales. ut
bñ sit ei i eē gr̄e quā nō p̄t h̄e
sine deo largitore. Verū tamen
inexcusabilis est homo si gr̄az
gratū faciētē nō recipit. q̄ gr̄a
gratis data semp̄ p̄esto est h̄-
berū arbitriū excitare ⁊ cōmo-
uere cū⁹ est huic amonitōi cō-
sentire. ⁊ hoc est quod in se est
facere. quo facto potest hō ad
gratiam gratum faciētē se p̄-
parare. Quāuis enī gr̄a beat̄
dei dono. efficiente. non. tū sine
liberō arbitrio consentiente. q̄

sicut ait Aug⁹ Qui creatit te sine te. n̄ saluabit te sine te. **I**te gr̄a gratū faciēs a trib⁹ ē. sed aliter ⁊ alit⁹. Est eīm a deo efficiēte. a gr̄a gratis data liberū arbitriū excitāte ⁊ mouēte. ⁊ a libero arbitrio cōfētiēte. quīs eīm liberū arbitriū non possit gratiā efficiere i hoīe. pōt tamē se ad hoc habilitat⁹ ⁊ ppare ut hēat. **S**icut aliq̄s nō pōt illuminare domuz. pōt tñ aperire fenestrā quo facto sol intrat ⁊ domū illuminat. **Q**uō autē dico de libero arbitrio consentiēte intelligo de adultis. qz in pui- lis fides pentū ⁊ sacramētū ecclēsie. ⁊ meritū xp̄i sufficit. ⁊ excusat eos in potētia sui. **S**ic dū etiā q̄ habilitatio siue pparatio ad grām triplex est. s. efficiēs. formalis. ⁊ materialis. **P**ri⁹ est a deo. **S**ec⁹ a gr̄a gratis data. **T**er⁹ a nobis. **A**īa nūqz hēt facultatē ⁊ īfinitū cognoscēdi ⁊ diligēdi deū ex natura. sed nō hz cognitiōnē vitatis ⁊ ordinē dilectionis nisi ex gr̄a. **A**d opā bōa tria nos incitat. s. lex natē que scripta est in corde hoīū dicēs. **Q**ue multis ut faciāt uobis hoīes tū. **R**ō que dicit ea esse delectabilia. utilia. ⁊ honesta. **G**raciā que dicit seruiēdū esse deo. qz sume bon⁹ subue-

niendū pxio. qz dei filius. quia imago dei. qz i beatitudie soci⁹. **G**raciā nō datur ei q se nō habilitat ad grām. ⁊ de hoc multa hēs exēpla. s. in illo q ad largiētem manū n̄ extēdit. qz de⁹ q̄s tū i se ē dat oib⁹ affluēt. **I**n illo q cōtra lumē oculos claudit cū de⁹ facit oriri solē suuz sup bonos ⁊ malos. **I**n illo q fomē repiēs fūdū uasis sursum erigit. qz deus sicut ait Aug⁹ singēt i liberalitate. ac libertatis ubertate repleuit oēs creaturas pro captu eaz. **I**n illo q domū suā cingit spinis ne igrediat aīc⁹. **I**psē vō de⁹ sēp stat ad hostiū ⁊ pulsat. **I**n illo q cātaby ⁊ zizaniā nō extirpat de agro suo pp qd fruct⁹ pficere nō pnt. **I**n illo q ligna igni suberabit. qz tūc ignis deficit. **I**n illo qui ad sumēdū cibū negligit os aperire. qz talis d̄z mento fame mori. **I**n illo q tpe pugne arma proijcit. qz talis sepe capitur ⁊ vulnerat. **I**n illo q mouere negligit remos tpe tēpestatis. qz talis submergitur. **I**n illo qui exūs in egritudine medico contradicit. **G**raciā nobis pcedit a deo sicut radius a sole. sicut germē a radice. sicut mel a flore. sicut riuus a fonte. sicut imago ab artifice. s. in exēplar īf⁹

7 facturam exterius.
De distinctione gratiarum.

Cap. 3.

Gratia dicitur triplex. Primum generaliter, et sic gratia est adiutorium divinum creature gratis impetratum et idifferet ad quemcumque actum, quod sine huiusmodi adiutorio gratie nihil possumus facere. Immo nec est esse durare. Secundum de gratia specialiter, et talis gratia dicitur gratis data, scilicet donum quo se homo preparat ad suscipiendum donum spiritus sancti. Tertius enim gratie est revocare liberum arbitrium a malo, et excitare ad bonum sine qua nullus facit sufficientem quantum in se est ut prepararet se ad salutem. Tertium de gratia proprie, scilicet donum datum divinitus ad merendum, quod quidem donum gratia gratum faciens appellatur. Sine ista gratia nullus potest mereri, nec in bono proficere, nec ad gloriam pervenire. Ista gratia triplex invenitur et invenitur ex verbis apostoli ubi ait. Gratia dei sum id quod sum, ecce prima, et gratia eius in me uacua non fuit, ecce secunda, sed gratia eius in me manet, ecce tertia. Preter predicta dicitur gratia gratis datus, ut est deus. Item gratia gratie significum ut est prophetia et potestas faciendi miracula. Gratia gratum faciens distinguuntur in operantes, et cooperantes. Gratia operans dicitur p-

veniens, et incipiens, ac liberans, quod peccatum expellit. Gratia cooperans dicitur subsequens, et perficiens ac divinans, quia liberum arbitrium adiuvat, et ei cooperatur in merito. Ad dupliciter distinguitur bonum, est enim bonum per essentiam, et hoc est deus. Unde nemo bonus nisi solus deus. Est et bonum per participationem, et illud distinguitur in bonum nature. Unde Augustinus. Omne quod est in quantum est bonum est. Beatus. Cui dicit deus cuncta que fecerat, et erant valde bona. Item est bonum in genere, hoc est bonum in obiecto sicut est elemosyna. Nam ibi est acus in debita materia etiam si desit forma substantiarum. Item est bonum ex circumstantiis, hoc est quando bonum ex genere uestitur debitis circumstantiis, sicut est dare elemosynam indigenti tempore debito ex compassione et huiusmodi. Item est bonum virtutis, et hoc est quando additur operi perfectio ex parte operantis que est per habitum mentis bene constitutum. Item est bonum meritum hoc est quando addit operi ipsi debiti finis intentionis super motum naturalem. Item est bonum gratie ut est ipse habitus gratum deo faciens. Item est bonum glorie ut bonum remunerationis eterne.

De effectu gr̄e. Cap. 4.

Effectus gratie ē quod ex
 cieat liberū arbitriū ad
 bene cogitādū. ⁊ sanat ipsū mu
 tando affectus ipsūq; roborat
 pducendo ad actū. Itē gratia
 hominē deo reconciliat. a pec
 cato quoq; liberat. ⁊ penas e
 ternam in temporale cōmutat.
 Itē gratia opera nostra me
 ritoria facit. ⁊ bona per pecca
 tum cōmissa resituit. atq; sta
 bulū in palatiū conuertit. Itē
 p gr̄am efficitur anima sponsa
 christi. filia regis eterni. ⁊ tem
 plū spiritus sancti. Itē gratia
 ipsam aīam purgat illuminat ⁊
 pficit. Itē gratia mentem ele
 uat. deo assimilāt. ⁊ spūali sola
 tio cibāt. **Nota** qd quāuis v̄
 gratuita simul insit aīe cū gr̄a.
 nō tū h̄z effectū suū tā cito si
 cut gr̄a. qm̄ effect⁹ gr̄e ē facer̄
 gratū deo. ⁊ facere dignū vita
 et̄na. ⁊ hic effect⁹ statū inest pu
 ero post baptisimū. Virtutis at̄
 effect⁹ ē elicere actū meritorū
 de potētia. ⁊ hic effect⁹ n̄ statim
 inest puero p̄ baptisimū. h̄ at̄
 n̄ ē pp̄ defectū virtutis. s; pp̄ i
 potētia nate agētia. **Puer.** n. n̄
 ē apt⁹ ad act⁹ uolūtarios. **Un̄**
 sciēdū qd triplex ē pfectio. **P̄**
 ē gr̄e ⁊ causat gratuitū. **2^a** ē v̄
 tutis. ⁊ causat bonū actū. **3^a** ē

opis virtutis. ⁊ cāt meritus. **P̄**
 pfectio pficit aīam. **2^a** perficit
 aīe potētias. **3^a** perficit ipsos
 actus.

De virtutib⁹. ⁊ pmo qd sit vir
 tus. Cap. 5. :

Quē v̄ virtutib⁹ ē agēdū.
 ⁊ pmo quid sit virtus.
Virtus est ut ait Aug⁹. bona
 qualitas mentis. qua bñ uiuif.
 qua null⁹ male uitif. quā solus
 de⁹ in hoīe opat. **Hec** diffini
 tio dat in cōparōe ad agētem.
Itē Aug⁹. Virtus est hīc mēdis
 bñ institute. hec dat in compa
 tione ad bonū in quō est. **Itē**
ph̄us. Virt⁹ est habitus uolū
 tarius imēdiate cōsistēs qd ad
 nos terminata rōe put sapiēs
 determinabit. **Hec** dat in cōpa
 tōe ad actū i quē est. **Itē ph̄us**
Virt⁹ est dispō pfecti ad opti
 mū. hec datur fm̄ opatiōez ad
 finem. **Itē Isidorus.** Virtus
 est animi habitus. nature dec⁹
 uite ratio. morum pietas. cult⁹
 diuinitatis. honor hominis. e
 terne beatitudinis meritū. hec
 datur in cōpatione ad effectū.
Diffinitio Aug. sic expōit. Vir
 tus ē bona qualitas. hic ponit
 qlitas p gr̄e. bōa v̄o ad dīam
 malarum qualitatū anime. **Di**
 cit quoq; bona qm̄ a bono deo
 dat. ⁊ bonos tū inhiēt. ⁊ bōs

facit 7 ad bonū pdncit. mens
 ponit ad differētiā qualitatuz
 que sunt in corpore. qua bi ui
 uitur ponit ad differētiā qua
 licatū qbus recte intelligit. si
 cur est scia qua null^o male utit
 ponit ad differētiā qualitatuz
 qbus bene 7 male uti possum^o
 quā solus deus opat in homie
 ponit ad differētiā vcutū ear
 dinaliū que hnt p acquisitionez.
Circa aliā diffinicoez Aug. no
 tandū est q ubi ponit bit^o me
 tis bene istitute. 7 hoc ad simi
 licudinē regnū. qd tunc bene in
 stituitur qn recte cōsultū 7 hū
 impatur. 7 iuste obeditur. **E**o
 dem mō bene instituta est mēs
 si rō recte cōsultū. si uoluntas
 bene imperat. si sensualitas ve
 bitō mō obrēperat. **E**t himo
 logiā uirtutis hec est. **V**irtus
 .n. dī quasi uis intus. 7 hec uis
 consistit in aggressione arduo
 rū. in tollerātia aduersoz. 7 in
 abstinētia placitoz. **I**tē dicitur
 uirtus quasi uiror nitens. **I**tē
 dicitur uirtus quasi uirū tuēf.
Itē dī uirt^o quasi uirib^o nitēf.
Itē dī uirtus quasi uiri statuf.
De pfectione uirtutum.
 Cap. 6.

Quam uirtus in medio cō
 sistat fm phm. illud me
 diū est in tribus. s. in agendis. i.

itra. supra. 7 ciera modū. **S**ap.
Rōnale obsequiū uestri ū. **R**o.
 12°. **I**n habēdis. s. in cer supstū
 7 indigentia. **P**uer bi Diuitias
 7 paupertates ne dederis mihi.
In sustinēdis. s. inter eleuari in
 pspēris. 7 uerjci i aduersis. vñ
 illud. **N**ō declinetis a dextris
 neq^o a sinistris. **A**d Multiplex ē
 pfectio. s. sufficiētie. hāc habet
 oēs existētes in charitate. **O**r
 dimis h^o. ppr iū est seruare cō
 tinētiā. **R**eligionis h^o ppū est
 renūciare oibus. **P**relatōis ad
 hāc ptinet ponere aiaz p oib^o
 bus suis. **S**ecuritatatis h^o ppū
 est hēre mortez in desiderio. 7
 uitam in paciētia. **A**d pmā pfe
 ctionez tenetur qlibet. ad ultri
 mā vō null^o tenet. **S**z. ad tres
 medias tenentur aliq ex uoto.
 ex officio rē. **V**irt^o cōpatur
 multis reb^o. s. **A**nro. **E**ccl. **A**n
 rum pbat fornax. **A**belāuro
 abscondito. **D**ath. **S**imile ē re.
 celo. the. absco. **S**emis. **E**ccl.
Quasi uas auri. so. oz. o. la. pā.
Armis. 2°. **R**. **Q**uomō cecide
 rūt fortes in preliō. 7 pierunt
 ar. bel. **A**rboribus. **D**ath. 7°.
Dis arbor bona fru. bo. f. **D**e
 hoc **U**go dī scō victōre. **A**rbor
 sapie per timorē seminat. per
 grām irrigat. p fidez radicat.
 per deuotionez germinat. per

Desideriū crescit. p̄ charitatem
roborať. p̄ spem uireť. p̄ circū-
specione frōdet. p̄ disciplinaz
floreť. p̄ doctrinā fructificat. p̄
patiētiā maturaescit. p̄ mortem
carpit. **Itē** v̄tus cōpat florib⁹.

Lañt. 2. Fulcite me florib⁹. **Sol**
tibus. **Lañt. 4.** Sol ortoz pu-
teus aquarū. **Semitis. puerbi.**

Uie eius uie pulchre. 7 oēs se-
mite eius pacifice. **Uelub⁹. ps.**
Altit regia a vex. t. i. ue. dau.

Stell. Baruch. 3. Stelle autēz
vederūt lumē in custodijs suis.

Pinguētis. Lañt. Que est ista
que ascēdit p̄ desertū sicut uir.
fu. ex aro. mir. et uni. pul. pig.

Libarijs. vñ dñs in euangelio:

Jo. 4. **De** cib⁹ ē ut fa. uo. ei⁹
q̄ mi. me. **Alis. ps.** Quis dabit
mibi pēnas sicut **col.** Res sunt

bōe cōditōes v̄tutis que sūt tē-
ratōnis remotio. actū multi-
plicatio. 7 in bono delectatio.

1. ipsā v̄tutē. firmat i radice.

2. quasi florib⁹ decorat. **3.** sa-
pore fructū delectat. **Similit**

dicēdū est q̄ ad cōsumationēz
v̄tutū q̄tior ista concurrūt. s.
dispō ppās. hie iformās. opa-
tio pbās. p̄miū coronās.

De eq̄litate v̄tutū. **La. 7.**

Uirtutes oēs i eodē hoie
sūt equales. s. inf se sūt
disticte p̄ ppās excellētiās. et

hec equalitas in multis d̄rigit.
Eq̄les nāq̄ sūt v̄tutes. **1.** q̄-
tū ad eēntiāz. qz oīs v̄tus sim-
plex est. **2.** q̄tū ad eq̄lē radica-
tionē in aīa s̄m q̄ ipsi e. **3.** q̄-
tū ad relationē ad eūdē finem.
qa oēs pp̄ deū opāt. **4.** q̄tū
ad equalē effectū. qa eq̄liter sa-
ciūt dignū uita et nā. **5.** q̄tūz
ad equalē facilitatem ad accu-
suōs q̄tū in ipsis est nisi impe-
diāt. **Sicut** v̄tutes eq̄les sūt p̄-
dictis moīs ita ineq̄les sūt alijs
modis. **1.** q̄tū ad usū. qa sūt
sicut arma. **2.** sicut miles n̄ pu-
gnat eq̄liter cū oib⁹ gñib⁹ ar-
moz. sic est de v̄tutib⁹. **2.** q̄tū
ad auctoritatē. qa s̄m hoc ma-
ior ē oib⁹ charitas. **Et** q̄libet
v̄tus pōt eē maior alia s̄z aliq̄z
p̄rogatiuā quā hēt s̄m aliq̄ez
effectū. **Sciēdū** ē q̄ eadē v̄t-
nō ē eq̄lis sibi semp. **Presunt**
n. v̄tutes multis moīs. s. q̄tūz
ad itēlionē. q̄tū ad radicatioz.
q̄tū ad potētiā uirtutis. q̄tūz
ad maiore exp̄sionē diuine si-
militudinis. 7 q̄tū ad diutur-
nioriē p̄manentiam. **Preterea**
crescente una uirtute crescunt
oēs. 7 hēs exēplū in cythara i
qua si debet esse debita p̄por-
tio sonoz. necesse est ut qn̄ una
chorda tēdit. etiā oēs alie ten-
dāt. ne in armonia fiat dislo-

nancia. Quare autē poleat ali
 quis vlu unū virtutis potius
 q̄ alterius multe sunt ratiōes.
Prima est q̄a deo sic placet q̄
 dator est virtutis. **2^a** est na
 tura cōplexiōnis que magis ē
 confona operibus vnus virtu
 tis q̄s alteri. **3^a** est usitatio.
 quia exercitavit se quis magis
 circa unam virtutem q̄s circa
 aliam. **4^a** est quia minus im
 pugnatur a vicio contrario illi
 virtuti. **5^a** est quia maiorem
 habet discretione in operibus
 vnus virtutis q̄s alterius. Que
 libet enim virtutis habet suas p
 prias rōes. **6^a** est difficultas
 status. quia cum de nouo quis
 conuertitur licet habeat maio
 rez charitatē q̄s ali^o q̄ diu fuit
 in charitate. non tamen est ita
 bene expeditus ad bene agen
 dum sicut ille p̄pter reliquias
 peccatorū que adhuc inherēt.
Magnitudini scientie respon
 dere debet magnitudo virtutis.
 et hoc multiplici ratione. s. rōe
 exempli diuini. **Jo. i.** Menū grē
 et veritatis. **Luce ultimo.** Potēs
 in opere et sermone. **Act. i.** Ce
 pit Iesus fa. et vo. rōne exēpli
 angelici qui q̄to plus cognō
 scūt tāto plus dīligunt. ratiōe
 exempli hūani. **Mat. i.** Qui
 at fecerit et vo. hic ma. no. 7c.

rōne exēpli naturalis. qm lux
 et calor in sole p̄portionat. rōe
 obligationis. **Luce. i2.** Seruus
 sciens vo. vo. s. 7. n. fa. plagis.
 na. multis.

De conexiōe virtutum.

Cap. 8.

Connexte sunt sibi vtutes
 et cōordinate. ita ut qui
 unam habet. habet et oēs. **1^a**
 rō est largitas dei dantis. q̄ n̄
 dat unā sine alia. **2^a** rō est q̄a
 sicut unū mēbrū indiget alio sic
 est in virtutib⁹. **3^a** rō est quia
 sicut i cythara si defuerit una
 chorda n̄ erit armonia p̄fecta.
 ita nec in aīa erit spūalis melo
 dia nisi adsint oēs vtutes. **4^a**
 rō ē q̄a cōtra singula vitia sūt
 alique vtutes. **5^a** oportet oēs
 virtutes h̄re ut oīa vitia ipu
 gnēt. **6^a** rō ē q̄ sicut stelle su
 psūt i speris suis. ita et vtutes i
 aīe sede eē debent. **7^a** rō ē q̄a
 aīa ē sicut vas so. ornātū oī la
 pide p̄cioso. i. virtutib⁹. **8^a** rō
 ē q̄a aīa ē sicut orō nobilis cui
 n̄ deest decōr virtutis. **9^a** q̄a
 aīa ē sicut apotheca cui deesse
 n̄ d̄s oīs uirtualis medicina. ea
 q̄ de conexiōe virtutū dicea s̄
 itelligi debēt de virtutib⁹ gra
 uitatis q̄ oēs q̄ ad bit⁹ s̄ cōne
 xe sicut q̄ ad act⁹ meritorios
 sūt eōles. **Et 13 filis sint virtu**

tes. tñ alique dñr mñes uirtu-
 tū. nō q̄ bit² uirtutis generet
 bitū. s̄ motus motū. sicut dicit
 Ber^s Idcirco inq̄t parit̄ cog-
 nitione cognitō. amorē amor. fre-
 quētā frequētā. familiaritatem
 familiaritas. fiducia fiducia. ipe-
 tratio ipetratōne. s̄m hūc mo-
 dū quattuor dñr eē mñes uir-
 tutū. s̄. fides origie. q̄ ex moti-
 bus fidei surgūt mor² aliarū
 uirtutū. Charitas educatione.
 Prudētia regimie. Humilitas
 cōseruatōe. Vitia uero nō sunt
 cōnexa sicut v̄tutes. rō h² mōi
 est. q̄ vitia sūt in nobis ex opi-
 bus n̄ris que similia n̄ sūt. Vir-
 tutes aut̄ theologicē nō sunt in
 nobis p̄ acquisitionē. s̄ p̄ infusi-
 onē. Alia rō ē. q̄ vitia s̄ oppo-
 sita ad inuicē. sicut auaritia 7 p̄-
 digalitas q̄ n̄ est ī uirtutib².
De cōmedatōe v̄tutū. La. 2.
Uirtus cōmedabilis ē s̄p^o
 a cā efficiente q̄ ē deus.
 Ipsā. n. ut ait Aug^{ssol} deus in
 hoīe opat². s̄ a cā materiali in
 q̄ est. q̄ n̄ n̄lī in bōnos inh̄itat.
 Nō est sicut de bōis natalib²
 7 fornicis. q̄ talia pluit deus
 super iustos 7 iniustos. s̄ a cā
 formali. q̄ ē decor sp̄ialis. ps.
 Dis gl̄ia ei² filie regis abine²
 7c. 4° a cā finali. Aug. Premiū
 uirtutis ē ipe q̄ uirtutē dedit.

Uirt² ē bōa mltipli. **¶** P^o in
 se. q̄ sicut ait Aug^{ssol} Uirt² ē bōa
 ql̄itas mētis. Nā bōa possessio
 est que p̄p̄nqua ē ciuitati. hoc
 āt ē inra ciuitatē q̄ ī aīa. **¶** 2°
 in cōpatōe. **¶** Hebr. 15. Optimū
 est gr̄a stabilire cor. **¶** 3° ī opa-
 tōe. q̄ bonū facit hoīs op². q̄d
 nō esset meritoziū nisi ex uir-
 tute p̄cederet. **¶** Grego^{ssol} Nichil
 hēt uiriditatis ram² boni opis
 nisi māserit in radice charita-
 tis. **¶** 4° ī cōmutatōe. q̄ de lu-
 po facit agnū. 7 tenebras con-
 uertit in lucē. **¶** Dalū. n. culpe in
 bonū gr̄e cōmutat. **¶** 5° in di-
 stinctōne. q̄ p̄ uirtutes distin-
 guūt filij dei a filiis diaboli.
¶ Io. 15. In hoc cognoscet oēs q̄
 discipuli. m. e. si di. ha. ad iuicē.
¶ 6° in exēplifitatōe. q̄ oēs scī
 studebāt uirtutib². **¶** Cū cōmeda-
 m² ī Abel inocētā. In Abrahā
 obediētā. In a^o Dofse māuetu-
 dinē. In Dauid hūilitatē. 7 sic
 de alijs. **¶** Laudabilis est uirt²
 p̄ multa. Quia magne digni-
 tatis. Xpm. n. doctore hūit. vñ
 Math. n. Discite a me. q̄ mi-
 tis lū. 7 hūilis corde. Quia ma-
 gne sublimitatis. **¶** Tulli² Uirt²
 una ē al. def. radibus. Quia
 magne iocūditatis. **¶** ps. Ecce q̄p̄
 bo. 7 q̄p̄ io. Quia magne retrī-
 buōis. **¶** ps. In custo. ill. re. nul.

Quia magne utilitatis. **Boet.**
 Nūq̄ sine p̄ca s̄ uita. ⁊ nūq̄
 sine premio sunt v̄tutes. Quia
 magne securitatis. **Tull.** hoc
 donū sapie est ut oia tua in te
 posita esse dicas. **Comēdabili**
 est studiū v̄tutis studio sciētie
 rōe exēpli. qz facti h̄ fecerūt.
 rōne auctoritatis. **Ap̄.** Nō in
 sermone est regnū dei. s̄ in uir
 tute. **1° cor. 3°.** rōe effectus. qz
 v̄tus pccm expellit. scia nō. ra
 tione originis. qz v̄tus a deo
 fundit. scia p̄ studiū acquirit.
 rōne finis. qz finis uirtutis est
 gloria ⁊ nō scie. rōe obiecti. qz
 v̄tutis obiectū est bonū. sciētie
 v̄o nō. rōne materie in qua est.
 qz uirtus nō nisi in filiis dei.
 scia nō semp. rōne securitatis:
 qz securi⁹ est esse bonuz q̄ esse
 p̄m. rōne honestatis. qz ma
 ior gloria ē seq̄ deū q̄s **Aristo**
telē. rōne uitādi mali. qz primi
 p̄ntes si extendissent ita ma
 nū ad lignū uite sicut ad lignū
 scie nō incurrisset tot mala i se.
 ⁊ in posteris sicut incurrerūt.

De effcū uirtutū.

Ca .io.

Uirtutis gaudūz p̄cellit
 gaudū mūdi. s̄. in dura
 tione. **p̄uerb. 15°.** Securi⁹ mēs
 quasi iuge gaudū. s̄. gaudium
 hypocrite ad instar. **p̄uerb. 11°.**

20) In puritate scie sicut mū
 dius regescit in florib⁹ q̄s i lu
 to. In dignitate. **Bl. ad gala.**
Elatio animi d̄ his que digna
 sūt gaudū mūdi de indignis ē.
 In salubritate. **Sap̄.** Nihil uti
 lius i uita hois. ecōtra gaudū
 mūdi. **p̄uer. 14°.** Extrema gau
 dij luct⁹ occupat. In libertate.
Ad gala. 4°. Qua libertate xps
 nos liberauit. Peccator autē li
 gatus est. **p̄uerb. 5°.** Iniquitates
 sue capiūt ipiū ⁊ funib⁹ pccōz
 suoz cōstr̄ ingit. In diuina p̄e
 rialitate. **Aug.** Tale bonum est
 deus ut nemini eū deserētū b̄i
 sit. s̄. nōta cōtrariūz in malis.
Uirtus operatur mira multī
 plex. s̄. in celo cui uim facit. **Un**
adach. 11°. Regnū celoz uiz pa
 titur. ⁊ ui. ra. il. In mūdo quia
 custodie hoiez ne comburatur
 igne concupiscentie. ⁊ ne mer
 gatur i aquis uoluptatis. ⁊ ne
 ingnetur. luto incōtinētie. ⁊ ne
 lacrefc̄ sp̄inis auaritie. In cor
 de humano. quia uulneratū sa
 nat. ⁊ ingnatū mūdāt. mortuūz
 uiuificat. excecātū illuminat. In
 inferno. quia ignis infernalis
 non potest incendere v̄tuosuz.
 sicut nec ignis materialis sala
 mā dram. **Uirtus** rationabile
 illuminat ad cognitionem ueri
 cōcupiscibile excitat ad amorē

boni. Irascibile confortat ad destinationem mali. Item deo assimilatur. quia patri per veritatis vigorem. filio per uirtutis splendorem. spiritu sancto per charitatis feruorem. Angelis conformatur. **Hieronymus** In carne enim praeter carnem uiuere nature est angelice non humane. **Medietate** iocundat. ornat. subleuat. honorat. sanat. uiuificat. cibatur. dicit. mudatur. **Secundum** uirtus mala praeterita expellit. praeterita impugnat. in futuris praemium impugnat. in mente bene inspicit. dilectum deo hominem efficit. fructum tam praemii quam meriti adducit. temporalia discretè disponit. opera que in se indifferètia sunt bona facit. Sicut ea que dicta sunt declarant nobis effectus uirtutum generalis. ita sunt singularum uirtutum effectus aliqui speciales. Sicut est quod humilitas deo subijcet. praemia reducit. iniustitia deducit. obedientia conducit. patientia perducit. perseverantia introducit. puritas iungit. charitas deo unit.

De merito uirtutum:

Cap. ii.

Meritum est boni operis efficacia ad obtinendum illud quod non habetur. uel ad habendum iustius quod habetur. **Christus** pro meriti de non debito sic de bitum. et ipsum debitum sic magis

debitum. Sicut rex dat equum quem miles non meruit. sed per uolum equi meretur eundem equum iam datum. **Triplex** distinguitur meritum. scilicet congrui. digni et condigni. **Meritum** congrui est per quod disponit subiectum ut possit recipere gratiam secundum rationem diuine iustitiae. **Meritum** digni dicitur ad assequendum illud quod in se est. **Meritum** digni dicitur ad assequendum illud quod meretur. **Meritum** condigni dicitur equalitatem meriti ad remunerationem. **Dico** autem equalitatem non arithmetica. sed geometrica. id est non quantitatis. sed proportionis. **Et** hoc patet quia deus semper remunerat supra meritum sicut punit citra condignum. **Utrum** non est inter meritum et praemium equalis quantitas. sed proportio. quia apud deum non est iniustitia commutativa. cum nulli debeat aliquid. sed distributiva. **Uocat** autem iniustitia commutativa iniustitia fori qua datur unus panis pro uno denario. uel una panis pro solo do. **Iustitia** uero distributiva est principium qua distribuuntur dona secundum proportionem ad meritum. et ista est apud deum. **Unde** apostolus. **Unusquisque** pro operibus mercedem accipiet secundum suam laborum. **Dicendum** ergo quod nullus

meret sibi p̄mā gr̄az. s. m̄ritō digni 7 condigni. s̄ tātūmodo merito congrui. Similiter existēs in charitate nō pōt alteri mereri p̄nam gr̄am merito cōdigni. sed merito digni. 7 merito congrui. Pōt at̄ existens in gratia mereri sibi augmentum gr̄e ex cōdignō. 7 p̄ cōsequens merito digni. 7 merito congrui. put̄ sup̄ius exposita sūt. Prefati tres modi merendi ḡnalic̄ habētur. vnde si alij inueniunt̄ ad eosdē tres reduci poterūt.

¶ In 9° d̄r q̄ beata uirgo meruit portare christū. intelligendū est cōpatine. i. quia ipsa potius debuit portare q̄ alia. uel pōt intelligi de merito cōdigni.

¶ Itē mali dicunt̄ mereri t̄palia. q̄ nullū bonum irremuneratū sicut nullū malū impunitū. sed hoc d̄r improp̄e. quia opera in mortali facta non sunt directe bona. cū non sint iformata charitate. tamen quia talia opera aliqd̄ bōi h̄nt. d̄ns interpretat̄ ea ut bona. 7 aliqd̄ dat p̄ eis. Itē peccōr̄ q̄nq; meret̄ occasioalit̄. q̄ pat̄pes obtinet̄ bona int̄dū benefactorib; suis. quaz̄ p̄cum occasio sunt elemosyne. Itē satis improp̄e sumit̄ meritū. ubi d̄r. Felix culpa que talē ac tātū meruit h̄c redeptōrē. sibi emiz

ponit meruit p̄d̄ exigebat.

De habilitate uirtutum.

Cap. iz.

¶ Quāuis null; sibi mereatur primam gratiā. s̄m q̄ dictum est. potest tamē peccator. se habilitare ad gratiaz faciendū quod in se est. q̄ nulli talium gratia denegatur. hoc autem non est ex merito digni uel condigni. sed congrui. Nec vero congruitas multo magis est ex parte dei gratiam conferentis q̄ ex parte hominis se ad gr̄am habilitantis. quia in p̄paratione ad gr̄am 7 in infusione gratie habet se anima ad modum materie. ipse uero de; ut primum mouens 7 efficiens. **¶** Alia rōe p̄ q̄ h̄mōi congruitas est magis a deo q̄ ab homine. quia bilitatio que est ex parte hominis solūmodo dat locum diuine misericordie. ut salua iustitia possit alicui conferri gratia. quia iniuria fieret diuine iusticie si tali daret gratia in quo esset obex. idest uoluntas peccandi. Sufficiens igitur habilitatio ad gr̄am est. si homo facit quod in se est. Faceat autē qd̄ in se est tria cōplectitur. s. ut homo actum peccandi. 7 uoluntatem peccandi uel rat 7 conetur in bonum prout

est sibi possibile. **N**ota q̄ oē meritum uel demeritum acquiritur in hac uita. **U**nde non facere bonū, sed facere bene laudabile est. **N**on enim uerbis, s̄ aduerbijs meremur. **U**nde v. **I**n uite meritis presunt aduerbia uerbis.

De operibus meritorijs. **Lap.** **iz.**

Opera meritoria totaliter sunt a gratia, et totaliter sunt a libero arbitrio, licet principaliter a gratia, quia gratia comparatur ad liberum arbitrium, sicut fessor ad equum quem dirigit, ita gratia dirigit liberum arbitrium in exercitio uirtutis.

Per nos enim malū facere possumus, sed non bonum. **A**d efficaciam merendi tria ualent. **P**rimū est difficultas operis, quod patet in martyrio. **S**ecundam promptitudo uoluntatis. **A**p̄

Milarē enim da. di. deus. **T**ertius est magnitudo charitatis.

Ipsa enim est pondus sanctuariorum sicut quia omnia que erant in templo ponderabantur. **A**d hoc quod aliquid opus sit meritorium tria requiruntur. **P**rimū est quod ipsum opus fiat in charitate, quia opera que sunt extra charitatem mortua sunt, sicut carbo extinctus. **S**ecundū quod

fiat ex charitate, multa, non fiunt in charitate que non sunt meritoria ex eo quod non fiunt ex charitate, id est quod non referunt ad finem debitum. **T**ertius quod idem opus sit refferibile, hoc ideo dico, quia mala non possunt bona intentione fieri, alioquin sequeretur absurditas quod idem opus esset meritorium et demeritorium. **A**ttendunt autem tria in merito ex parte hominis, scilicet subiectū, hoc est anima, scilicet liberum arbitrium, scilicet intentio finis.

Mis tribus rādēt tria ex parte dei, scilicet gratia, uirtus, charitas. **E**t gratia quod reddit subiectū deo gratū. **U**irtus autē habilitat liberum arbitrium. **C**haritas uero dirigit intentionē in debitū finem. **D**icitur enim Aug. quod meritū consistit penes liberum arbitrium occasionaliter, hoc dicit quod liberum arbitrium facit ad meritū, scilicet non sufficit penes uirtutē formaliter, hoc dicit, quia ex uirtute tantū ex forma procedit motus, et elicitur de potentia penes uirtutum motū essentialiter, hoc dicit quia motus essentialiter est meritum penes gratiam efficaciter, hoc dicit, quod sine gratia nullus motus est meritorius penes opus instrumentalis, hoc dicit, quod opus exterius est in instrumentalibus ipsius meriti. **N**ota generaliter quod non meremur

sine gr̃a. neq; passiõib⁹ inq̃ctus
 passiones. neq; motib⁹ nature.
Dicit. n. phis Natura neq; bõi
 neq; mali sum⁹. neq; iusti. Au⁹
 Nemo inuus hñ facit. etiã si
 bonus est qd̃ facit. neq; libero
 arbitrio ligato. Quisq; enim
 nõ hēt ulum rōis ⁊ liberi arbi
 erij non meretur uel demeret.
 sicut sunt infantes. dormiētes.
 infani ⁊ alia huius.

De fine actionis. Ca. 14.

Quia meritū uel demeri
 tū circa finē actionū atcē
 dit. ideo nota regulas de hac
 materia. Ex fine dī acc⁹ bon⁹
 uel malus. malus acc⁹ nõ sit ex
 fine bonus. Una intencio mul
 tos acc⁹ informat. An si aliq; **U**
 intēdit unū soltōū dare p̃ deo.
 ita q; quotidie det unū dena
 riū si qñq; obliuiscit. ⁊ non re
 fert i deū dationē h⁹ denarij.
 tñ datio est meritoria p̃ ipsā
 itencioē primā. **F**ine sub fine
 pōt q; ponere. vbi gr̃a. Aliq;
 intēdit ire ad sorū. ⁊ hoc intē
 dit ut emat medicinas. ⁊ ad h⁹
 emit eas ut curet ab infirmita
 te. ad hoc curari desiderat. ut
 deo meli⁹ seruiat. **I**n isto ultio
 p̃cedētes uolūtates oēs sūt me
 ritorie p̃p̃ ultimā. fm. n. ultimū
 finē oēs p̃ce dētes uolūtates iu
 dicāt bone uel male. maxie qñ

p̃iores acc⁹ sūt indifferentes.
Diuersi fines nõ sunt faciendi.
 quoz unus nõ sit ad aliū refe
 ribilis. vbi gr̃a. Aliq; intencio
 ire ad unā domū ut luxuriet.
 ad h⁹ uult luxuriari ut famoz
 sit. ad hoc uult esse san⁹ ut ser
 uat deo. **I**ste finis ultim⁹ illas
 uolūtate ultimas q; ē luxuriari
 nõ informat. sed poti⁹ econtra
 illa uolūtas istā intencioē ve
 format. quia unā intencio p̃uer
 sa plures deprauat uolūtates.

Nota q; actio corporalis pōt
 referri ad finē tēporalē. dūmō.
 referatur postmodū ad deū.

Actio autē spūalis ut p̃dixi non
 pōt referri ad finē tēporales.
 etiã si illud tēporale referatur
 ad deū. Et h⁹ ē qd̃ dicit Aug.

Debemus māducare ut euan
 gelizemus. nõ euangelizare ut
 māducem⁹. **S**i at̃ in actõib⁹ si
 nis pximus ponat deus. ⁊ si
 nis ultimus aliqđ tēporale ma
 lum est. Bene autem licet cōsti
 tuere duos fines. s. tēporales. ⁊
 eternum. ita tamen q; eternus
 sit finis ultimus.

Quid mereamur.
 Lap. is

Pera bona sūt merito
 ria triū. s. uite et̃ne aug
 mēti gratie. ⁊ remissionis pene.

Primuz rñdet radici op̃is. s.

charitati. 7. hoc e pmissi subale
 uite eterne. Premiu vo accidē
 tale rñdet opi. sicut 7 augmen
 tū grē. qz opib⁹ excellētibus. 7.
 superrogatiōis meremur ma
 gis augmētū grē q̄s alijs opi
 bus. Remissio at̄ pene rñdet pe
 nalitati opis. qz opa q̄ magis
 sunt penalia magis sunt meri
 toria remissionis pene. Est eim
 regula i theologia qz pēa pene
 resolutoria est. Nota igit qz
 licet tota uis merendi uia eter
 nā. 7 etiā alia consistat in char
 itate. nō tñ tot⁹ effcūs. qz effe
 ctus merēdi 9̄sistit in magnitu
 dine opis. sicut p3 in merito re
 missionis pene. qd nō solū cōsi
 stit in charitate. s3 etiā i opib⁹
 penali⁹. Et h⁹ mōi exēplū ha
 bonus in xpō q meruit nobis
 aperiōne ianue paradisi cū effe
 ctu. hoc aut̄ meritū nō erat ex
 sola charitate. sed in charitate
 7 excellēcia opis. i. in sua passi
 one. Scienduz est qz de pmiō
 subālī meret hō tantum p unū
 actū q̄stū p mille manēte eadē
 radice 7 nō crescēte. Valent tñ
 opa h⁹ mōi ad multa alia. vnde
 v. Jotūdat mētē. uirtutes stabi
 lit. meritū auget. s. meritū acci
 dētalis premi. Peccata remit
 tit. q̄stū ad penā que dimissa sē
 quō ad reatū p. grām. Debili

tat fomitē. remouet accidē. ex
 citat hoīem in assuefactōe bōi.
 atqz repellit tētatiōes diaboli.
 Nota qz pmiā grāz null⁹ pec
 cator pōt mereri ppe. 7 h⁹ m⁹
 tiplici rōe. P⁹ qz talis nō hēt
 radice merēdi. i. grām. P⁹ p
 status indignitatē. qz pccōz nō
 est dignus pane quo uescit. P⁹
 qz nullius hoīs op⁹ placet deo
 nisi placat ipse prius. Un pri
 s̄pexit de⁹ ad Abel qz ad mu
 nera eius. ut dī Gen. 4. 4.
 qa naturalit̄ ācedit cā suū
 effcūs. sic 7 grā cū sit cā meri
 ti pcedit meritū. Ipsa enim fm
 Aug⁹ uolūtate nōstrā puenit ut
 uelim⁹. 7 segetur ne frustra ueli
 mus. Grā sicut supra dictū est
 p bonū usum ei⁹ 7 merito. cōdi
 gni meret augeri in uia ut au
 cta mereat perfici in patria. et
 hoc a deo cui⁹ est grām infun
 dere. augere. 7 pficere. s3 coo
 pationē uolūtatis nōstre. Nā
 sicut de⁹ est ipsius grē fontale
 pncipiū infundendi sic ipse sol⁹
 est pncipiū augendi per modū
 influentis. grā vo p modū me
 riti 7 dignitatis. S3 libez arbi
 triū p modū coopantis. sicut li
 berū arbitriū per grāz meret
 merito cōdigni augmētū grē i
 statu uie. sic etiā meret merito
 cōdigni ipsi⁹ cōplēctū i statu

patrie. Quare at mereamur
 ex cōdigno uitā eternā mte sc
 cāe. **2^a** est efficacia doni spūs
 sancti coopantis in merito. **3^a**
 vitatis dei pmittētis. **3^a** p
 suafibilitas liberi arbitrij cōse
 tiētis 7 finalit pseuerātis. **4^a**
 difficultas status merēdi. **5^a**
 dignitas xpi capitis nri infue
 nientis qd gloriificari debet in
 mēbus suis. **6^a** liberalitas dei
 tribuentis que nō decet parua
 reddere. **7^a** est obsequiū fi
 deliter sibi obtēpantis. **8^a** no
 bilitas opis qd ex charitate p
 cedit. qd tāū pōderat in con
 spectu iudicis q̄tū amor ex q̄
 pcedit. 7 iō nō pōt sufficienter
 nisi a sumo bono remunerari.
Opa que nō fiūt in charita
 te. i. cū pccō. lz nō ualeāt ad ui
 tā eternā. ualēt tñ ad alia mul
 ta. vñ vsus. **A**ptat. s. cor ad su
 sceptionē grē. minuit. s. penā q̄
 deberet si nō fieret illud opus
 nō illā que iā debet. **E**t dat bo
 na terre. s. temporalia. occupat
 .s. ne sit hō interim ociosus. uel
 opi malo deditus. **A**ssuecit. s.
 ad bene opandum. delectat. s.
 mētē. **D**irigat. s. fomētē. **A**rcet
 .s. fluxū peccati. **U**ltimo scie
 dum q̄ nullū malū impunitū. 7
 nullū bonū irremuneratum.

**De diffinitionibus 7 differe
 tijs vtutū.**

Lap. 16.

Uirtutes s̄m **Macrobiū**
 dñr qñqz politicē. qñqz
 purga toie. qñqz pur gati ani
 mi. qñqz exēplares. **Pr**imal do
 cet **Salomō** in **puer bije**. **Secū**
das in **ecclesiastes**. **Tertias** in
canticis. **Quartas** in deo legi
 nius. **Politice** nāqz dñr s̄m q̄
 regit uitā humanā q̄ ad opa
 exteriora. 7 s̄m q̄ pugnat cō
 tra uitia. **Pur gatorie** dñr s̄m
 q̄ iam sunt in uictoria uitiorū.
 7 respiciūt prim interiora. p̄t̄z
 exteriora. **Pur gati animi** dñr
 qñ dñctis iā uitijs possessor
 vtutū q̄scit raro insurgētib?
 p̄nus motib?. **Exēplares** dñr
 que in mētē diuina consistunt.
Nā idee vtutū i deo sūt. 7 ip̄e
 rex omnū ē exēplar. **Aristote**
les diuidit vtutes intellectuā
 les 7 cōsuetudinales. **I**ntellec
 tuales diuidit in sophiā. i. sapiē
 tiā. 7 intelligētiā. 7 fronesym. i.
 prudētā spūs. **E**t hec tria or
 dināt nos ad deū. qz sophya re
 git affeūm. intelligētia itellectū.
 lz fronesys utrūqz. **P**rudētia
 enim spūs regit cogitatōnes 7
 affeccionē. **C**irtutes uero cō
 suetudinales diuidit in honesta
 te. 7 liberalitate. **S**ed de duo bz

dinant nos ad hoïem. qz bone
 stas ordinat hoïem quo ad se
 ipsum. liberalitas quo ad pxi
 mū. Itē philosophia moralis di
 uidit i ethicā hiconomicā. 7 po
 liticā. Itāz pma mores quo ad
 ipm hoïem. siue quo ad se ipsū
 instruit. scōia familiā disponit.
 tertia urbes 7 regna gubernat
 7 regit. **C**irca vntes hoc te
 nedū est qz cū sit una grā gra
 tificās aiaz. septē tñ sūt vtutes
 qb' hūana uita regit. Tres q
 dē theologice. 7 qtuor cardia
 les. 7 licet he vtutes sine gratu
 ite p informāte grām. pnt tñ fi
 eri infozmes p culpā. 7 itēz i
 formari p pñiaz adueniēte grā
 que est hitū vtus. origo. finis.
 7 forma. **N**ā cū hitus aliar uz
 vtutū hnt sine grā 7 charitate
 in qbus cōsistit uita vtutū dñz
 informes. **C**ū aut grā supuene
 rit. tūc formāt 7 dcozāt. 7 deo
 fiūt acceptibiles. **C**ū vtutes
 iformes sūt sicut colozes in te
 nebris. 7 sicut carbones extin
 cti. 7 sicut rami aridi. 7 sicut
 ale mortue. 7 sicut aux obscu
 ratū. 7 sicut gēme cōnerse i sci
 lices. **E**cōtra vtutes formate
 sicut colozes sūt in luce visibi
 les qdē aspectui cōplacētes. 7 si
 cut carbōes ardētes. 7 sicut ra
 mi iuētēs. 7 sicut ale uiuentes

acualētes. 7 sicut aux fulgens.
 7 sicut gēme uas aureū decora
 tes. **D**ifferētia est inē vtutes
 7 precepta. 7 dona. 7 fruct'. 7
 beatitudines. quia uirtutes pō
 tentias disponūt. precepta opa
 respiciūt. dona vtutib' perfe
 ctionem addunt. fruct' spūi si
 ue gustui sapore spūalem appo
 nunt. beatitudines ipsis uirtu
 tibus statū. siue iue. siue patrie
 contingūt. **A**lia est differētia.
 qz uirtutib' bñ opamur dōis.
 expēdite beatitudinib' pfecte
 opamur. s3 fructibus fruimur
 deo.

De differētia uirtutūz cardi
 naliū 7 theologiaz.
 Cap. .i7.

Differētia uirtutū theo
 logicarum 7 cardinaliū
 hec est. quia theologice mouēt
 ad finem. sed cardiales mouēt
 ad ea que sunt ad finem. **A**lia
 differētia est. quia theologi
 carum uirtutum finis et ob
 iectum est ipse deus. 7 non ob
 iectum proprie. **I**tem uirtutes
 theologice habentur per infu
 sionem. cardiales uero p acq
 sitionem. **I**tem theologice mo
 uent ad opera ex rationibus
 sumptis a iure diuino. sed car
 dinales a iure naturali. **I**tem
 uirtutes theologice atcedūt

Actum ad actus interiores, cardinales vo q̄tum ad opa exteriora. affecte theologicē nō habēt sine dōis. cardiales vo hū p̄nt sine dōis. Sic theologicē sunt discretiue actū in deū. cardinales vo in pximū. Sic in theologicis sic ē q̄ bitus ḡnat act⁹. s; i cardinalib⁹ est ecōtra. qz ibi act⁹ ḡnat hic⁹. vñ phūs. Quales igt sūt act⁹. tales sūt bitus.

De virtutibus theologicis in genere. Cap. .iij.

Anima q̄tū ad supiores ptem in qua cōsistit imago trinitatis rectificari hēt p tres v̄tutes theologicās. vñ sicut imago creatoris consistit in trinitate habitū cum unitate gratie. sic per hos tres bitus virtutū anima fertur in sūmā trinitatē fm̄tia appropriata tribus personis. ita q̄ fides dirigit in sūmē uerū credēdo et assentiēdo. Spes vo in sūmē arduū in̄tendo ⁊ expectādo. charitas autem in sūmē bonū desiderādo ⁊ amādo. Virtutes theologicē differūt iter se multipliciter. Primo s; actus p̄prios. Nā fides facit deo assētere. spes in deo confidere. charitas facit deū amāre. Scōdo differūt rōe subiecti. qz fides ē in rationabili. spes i irascibili.

charitas in concupiscibili. i. abe sunt in uolūtate que p̄t similitudinē actū accipit noia hātū potētiaz. Tertio differūt rōe obiecti. Nā fides ē circa uerū. spes circa arduū. charitas circa bonū. Quarto rōe effectus. Nā fides in p̄nti deū seq̄t. spes in celū conuēat. charitas pennit āplexat. Quinto differūt rōe finis. qz p fidē cognoscit deus ut ueritas. per spem h̄r ut eternitas. p charitatez diligitur ut bonitas.

De fidei utilitate. Cap. .iij.

Fides est subā spandarū rez argumētū nō apparētū fm̄ aplm̄. In hac diffinitione fides d̄r subā. i. fundamētū substās edificatio spūali qd̄ ē grā ⁊ gloria. Ipsa nāq; fides facit aequaliter res spandas in nobis subsistere per grām. ⁊ faciet eādē per gloriā. qz ipsa ē primus habitus uirtutum. primus dico non tempore. sed natura. Rerū spandarū dicitur quia fides per assensuz facit in nobis subsistere res spandas. Argumētū d̄r. i. arguens mētē. qz fides inclināt intellectuz ad credendum id quod non apparēt. ⁊ ppter hoc d̄r pot̄ argumētum q̄ conclusio. quia fides

pbat de nō apparentib⁹ q̄ sit:
 ⁊ nō pbat⁹. **N**ō apparentū di-
 citur. quia fides sua virtute et
 luce manifestat ea que non ap-
 parent tam p̄terita q̄ p̄ntia. ⁊
 q̄ futura. **P**reterita q̄dē. quia
 s̄m **A**postolū fide intelligimus
 aprata esse secula. **P**ntia vero
 sicut ait **Aug**. **D**omin⁹ deo aliqd
 posse. ⁊ nos itelligere n̄ posse.
Futura autē q̄ p̄ fide credim⁹
 refrectōz mortuoz ⁊ h̄ mōi.
Fides d̄r multiplici. s. hitus
 informat⁹ charitate illuminās
 mentē ad credēdū. **A**ct. i. **F**i-
 de purificās corda eozū. **E**qua-
 litas informis. **I**aco. 2. **F**ides
 sine opib⁹ mort. **D**otus fidei
Aug. **F**ides est credere qd̄ nō
 vides. **F**acilitas credēdi. **M**at.
 8. **N**ō inueni tantam fidez in
Israbel. **D**euro tō fidei. **M**atth.
Mulier magna ē fides tua. **A**r-
 ticul⁹ fidei. **C**ū in simbolo **A**t-
 thanasij. **D**ec̄ est fides catholi-
 ca ne credamus ⁊ cōfiteamur.
Sicut in aliqua scia quedā sūt
 antecedētia ut suppositōes. q̄-
 dā vō cōsequētia ut cōclusiones.
 quedā quasi media ut p̄posi-
 nes pbātes. **I**ta in doctrina fi-
 dei quedā sūt ibi ad modū sup-
 positionū ut uniuersalia ante-
 cedentia articulos. s. q̄ scripta
 sit condita ⁊ expōsita inspira-

tione spūs sancti. ⁊ q̄ vera sūt
 que loq̄tur dom⁹ in scriptu-
 ra. ⁊ per sanctos suos. ⁊ h̄ mōi.
 quedā ad modū cōclusionū. ut
 ea que ad mores p̄tinet. s. for-
 nicationē esse mortale peccatū
 ⁊ h̄ mōi. quedā ad modū p̄po-
 sitionum ut articuli fidei. **E**t
 nota q̄ fides est q̄si media int̄
 opinionē ⁊ sciam. quia opinio
 se habet ad unam p̄tem cōtra-
 dictionis cum formidine alte-
 rius partis ⁊ sine cause cogni-
 tione. **S**cientia vero se hēt ad
 aliam p̄tem contradicōis sine
 formidine relique. ⁊ cum cause
 cognitione ac p̄ mediā necessa-
 ria. vñ scia ē necessariōz. ⁊ ita
 p̄ q̄ fides p̄cipiat cū neraqz.
Ad fidei p̄fectōem septē p̄ti-
 nēt. **1**⁹ est q̄ sit p̄me ueritati
 in exa sicut fides **M**oyſi qui se
 negauit filiūz filie **P**haraonis
 magis eligēs affligi cū populo
 dei q̄z t̄p̄alis p̄cc̄i h̄re iocū dica-
 tē. **2**⁹ est q̄ sit charitate for-
 mata. sicut **M**agdalena quam
 fides saluaz fecit. ⁊ cui dimissa
 sunt peccata multa. quoniā di-
 lexit multum. **3**⁹ est q̄ sit de-
 uotione feruida sicut illi⁹ mu-
 lieris cui dixit dñs. **O** mulier
 magna est fides tua. **4**⁹ q̄ sit
 bonis opib⁹ pbata. sicut fides
 cornelij. **5**⁹ q̄ sit fortitudine

robosata. sicut fides **Stephani**
Laurēcij ⁊ alioꝝ martyꝝ. q̄ p
 fidē fortes facti s̄ i bello. **3°**
 q̄ sit obediētia decorata. sicut
 fides **Abrahe**. **4°** q̄ sit hūili
 tate subiecta. sicut fides beate
 uirginis q̄ ait. **Ecce ancilla dñi.**
Nota q̄ fides magis innitit
 auctoritati q̄ rōi. q̄ s̄ **Gre.**
Fides nō hēt meritū cui hūana
 rō prohibet expimentū intellige
 sufficiēs. q̄ suis eiz fides rōib⁹
 firmet. tñ nec talib⁹. nec expi
 mēto sensibili d̄z q̄s credē cō
 tra fidē. sicut p̄z in eucharistia
 ubi ⁊ uisus. ⁊ gustus. ⁊ tact⁹. di
 cit esse panē ⁊ uinū. s̄z fides di
 cit esse corpus ⁊ sanguinez dñi
 n̄ri **Iesu xpi**. vñ **Aug.** Q̄ d̄ itel
 ligim⁹ debem⁹ rōi q̄ d̄ credim⁹
 debemus auctoritati. q̄ d̄ opia
 mus debem⁹ errori. **Nota** q̄
 duplex est cognitio de deo. s̄
 naturalis ⁊ accidētalis. **Natu**
 ralis cognitio duplex est. s̄. āte
 peccā qua hō cognoscebat apre
 deū in creaturis. ⁊ post peccā.
 ⁊ hoc est p̄ speculū i enigmate.
Accidētalis cognitō triplex ē.
1° est acq̄sita p̄ rōnes naturales
 quā hūerūt pl̄i. ⁊ hec d̄ scia.
2^a ē q̄ h̄r testimonijs scriptaz ⁊
 miraculoꝝ. ⁊ hec cognitio d̄r.
 fidelis informis. **3^a** ē que h̄r p̄ in
 fusionē gr̄e grātum faciētis. ⁊

hec d̄r fides formata. ⁊ p̄ tales
 cognitōnē assentit aia p̄me ue
 ritati p̄ se. ⁊ supra oia. **Quā** ea
 adueniente peñt oēs alie cog
 nitōnes accidētales ad min⁹ q̄
 ad actū. **Quā** eim alie cognitōez
 ueniūt in aia. tūc fides tāq̄ ue
 locioꝝ p̄occupat mo⁹ omniuz.
Quā fides sit nō de apparētib⁹
 ⁊ difficile sit occulta credere.
 duo sunt necessaria ad hoc ut
 firmiter credat. **1°** est illustra
 tio ueritatis aias eleuās. **2°** est
 rectificatio auctoritatis ilustrē
 tis aiam. quoz p̄mū est p̄ fidē.
2° est p̄ scripturā auctoritaz. et
 p̄ sp̄m s̄m editā. **Auctoritas** g^o
 p̄bet fulcimētum fidei. ⁊ fides
 assentit auctoritati. utrūq̄ vō
 p̄ christum est. p̄pter q̄d ⁊ splē
 dor ⁊ uerbum dicitur. quia mē
 tem per fidem illuminat. ⁊ ueri
 tatem per doctrinam ostēdit.
Hoc quoq̄ sciēdū est q̄ una
 est fides tantum. tam in p̄ete
 ritis q̄ in p̄sentibus ⁊ futuris.
 licet magis clara sit in eis ⁊ ex
 plicita quā sequūtur christuz q̄s
 in eis qui p̄cesserūt eius ad
 uentum. sicut nouū testamētuz
 clarius est q̄s uetus. **Q̄d** enim
 nos credim⁹ esse factū ātiḡ pa
 tres credebāt esse futurū exce
 ptis istis que adhuc restāt cō
 plēda. sicut ē resurrectio mōꝝ

tridz. 7 iudiciū extremū. 7 re-
muneratio bonoz. 7 punicio re-
probatorū.

De effectu fidei.

Cap. 20

Fides multa bōa facit. f. boiem saluat. **U**n dicitū ē ad **Dagdalene**. Fides tua te saluā fecit. **A**ntem purgat. **A**ctuū i^o fide purificans corda eorum. **C**ontra mūdum pugnat. **H**ebz. i2. **S**ancti per fidē ui. re. **P**ostulata impetrat. **U**n ilud. **O** multa magna est fides tua. fiat sicut petisti. **P**erseuerantiam dat. **A**p. **S**u autem in fide stas. **T**epozalia contēmit. **H**ebz. ii. **F**ide **M**oyseg grandis effectus est negantē se filiū esse filie pharaonis. **I**ustificat. **R**o. 4. **T**redidit **A**brahā deo 7 re. est ei ad in. **B**eatificat. **J**o. 20. **Q**uia uidisti me. **T**ho. cre didisti. b. q non ui. 7 cre. **S**up sūdamētū fidei qdam edificāt aurū cōteplātōis. qz q cōteplāt sine fide qsi uidēt uidere solem sine oculis. qdā argētū p̄dicatōis. qz q p̄dicat sine fide nō loquitur eū q fm deū ē fidelē sermōnē. quidā lapides preciosos bonoz operū. quia q bñ opat sine fide est sicut q facit structurā super arenā. **I**te alij edificant ligna. f. amorē ardētiorē

tpaliū. alij fenū. f. fimmū delectationū carnaliū. alij stipulam. f. ociosoz uerboz 7 operū insirmoz. **I**sti qdē saluāt merito sūdamēti. sic tñ quasi p ignē purgatorij exuret edificū n̄ idoneū tāto sūdamēto. **F**ides hz quosdā effect^o essētiales 7 p̄ncipales. ut est facere filios dignos uita eterna. 7 facere similes deo. 7 purgare aīaz a tenebris peccati siue infidelitatis. **I**sti effectus sūt a deo. **A**lios hz effectus uolūtarios. 7 secundarios. ut est credere 7 dirigere opa aīaz uirtutū. 7 imperare omnibus suo mō. **E**t isti effectus a libero arbitrio sunt.

De articulis fidei. Ca. 21.

S respect^o hēat ad eos q symbolū ediderunt. tunc articuli sūt duodeciz ad numerū duodeciz apostolorū. **S**i autē cōsiderem^o que radicaliter sūt credēda. tunc articuli sunt. i4. quoz. 7. spectāt ad diuinitatē. 7. 7. ad xpi hūanitatē. 7 bec signata sūt i. 7. stellis. 7 in. 7. cādelabus aureis in quoz medio filius hoīs ābulabat. **S**unt g^o septē articuli fidei qui p̄tinent ad diuinitatē. **P**rimus est credere unum esse deū qui ibi nō tatur. **T**redo in deū. **S**ecūd^o est p̄rem esse deū. ibi. **P**atres

dipotētē. 3° ē filiū esse deū. ibi.
Et in Jesū xpm filiū ei³ 4° est
 spm scm esse deū. ibi. **C**redo in
 spm scm. Sic pz q. pdci q̄ttuor
 articuli sūt de unitate die esse
 tie. ⁊ trinitate psonaz. 5° ē cre
 dere remissione pccōz his qui
 sūt in ecclia. ibi. **S**actā ecclēsiā
 ca. s. co. r. pccōz. 6° ē mortuoz
 resurrectōez. 7° ē credere bo
 noz remuneratiōē sub q^o cō
 phēditur ⁊ maloꝝ punitio. ibi.
Vitā eternā. **E**t isti tres arti
 culi ad diuinitatē ptinēt. q̄ v̄
 tute diuinitatis fit pccōz re
 missio q̄ ē aīe uiuificatio ⁊ cor
 porū resurrectio. atqz corpis
 ⁊ aīe simul glificatio. Alij septē
 sūt q. ptinēt ad hūanitatē xpi.
Prim^o est credere siliū dei eē
 ceptū de spū scō. ibi. **Q**ui cō.
 ē de spū scō. 2° ē filiū dei na
 tuz ex Maria uirgine. ibi. **E**x
 maria uirgine. 3° filius dei p
 nobis mortuū i cruce. ibi. **P**al
 sus sub pō. pi. cru. mor. ⁊ sepl.
 4° est filius dei descēdisse ad
 inferos fm aīam. ibi. **D**escēdit
 ad inferna. 5° est filiū dei sur
 rexisse a mortuis. ibi. **T**ertia
 die re. a mor. 6° est eundē ascē
 disse ad p̄ris eq̄litate. ibi. **A**scē
 dit ad ce. se. ad dex. d. p. o. 7°
 est filiū dei iudicaturū uiuos et
 mortuos. siue bonos. siue ma

los. ibi. **I**nde nē. ē iu. ui. ⁊ mor.
Isti. i. q. articuli colliguntur ex
 simbolo quē apli ediderūt. **A**r
 ticulū pmū ⁊ secūdi de diuini
 tate posuit Petrus. 2° Andreas.
 Bartholomeus. 3° Symon.
 Ladens. 4° a Nathanael. 5° Itez
 p^o articulus de hūanitate xpi
 posuit Jacobus maior. 2° ⁊ 3°
 Joānes. 4° Thomas. 5° a Na
 theus. 6° Jacobus minor. 7°
 Philippus. **T**ria sūt symbola.
Primū apostolorū. 2° nitēnij
 concilij. 3° Athanasij. **P**rimū
 factū est ad fidei iustitūtiōez.
Scōm ad fidei explanatiōez.
Tertiū ad fidei defensionem.
Nota q. aliud ē credere deū.
 ⁊ aliud credere in deū. ⁊ aliud
 credere deo. **Q**ui credere deū
 est credere ipm esse. **C**redere
 āt in deū est credēdo ipz ama
 re. ⁊ credēdo in deū ire. ac mē
 bris eius incorporari. **C**redēt
 v̄o deo ē credere v̄bis eius.
De spe. **L**ap. 22.
Spes est certa expectatiō
 future beatitudinis ex
 dei gratia ⁊ meritis pprijs p
 ueniens. **I**n hac diffinitōe non
 sumitur certitudo rationis in
 qua plene uni parti consentit.
 sed certitudo opinionis q̄ uni
 parti consentit. quia rōne p
 bari uideretur. nec tamē omnino

sed tū formidine. **Id** autē expe-
 ctationis cā pncipalis est gra-
 tia dei 7 non nostra merita. qz
 opera nostra non sunt mērito-
 ria nisi ex dei gratia. **Si** te me-
 ritis tū spere aliqd non ē spes
 sicut ait **Grego.** s3 plūptio. **In**
 pdicta diffinitōe diffinit mot^o
 spei 7 non uirtus. sed vrus spei
 diffinit sic. **Spes** ē audacia mē-
 tis de largitate dei accepta ha-
 bendi uitā eternā per bona me-
 rita. **Inter** fidē 7 spem talis ē
 differētia. **Fides.** n. est de pteri-
 tis 7 futuris. **Spes** autē de fu-
 turis tātū. **Fides** de bonis taz
 sibi q3 alijs est. **Spes** autem de
 bōis sibi tātū. **Conueniūt** tamē
 in hoc q3 tam fides q3 spes est
 de inuisibilib⁹. **Certitudo** spei
 orit^{ur} ex tribus. s. ex diuina lar-
 gitate. ex abūdantia meritoꝝ.
 7 ex pꝛegustatione eternoꝝ.
Nota q3 spes put est uiatoꝝ
 sic est cū certitudine opinionis
 ut dictū est. **Spes** autē illorum
 q3 sunt in purgatorio. 7 q3 fue-
 runt in limbo est cū certitudine
 scie 7 non opinionis. ut est illa
 uiatoꝝ. **Unde** declinat aliquō
 modo a spe prope dicta. **Spes**
 nero que fuit in **Stephano** qm
 uidit celū apertū. 7 que fuit in
Paulo. q3do dixit. scio cui cre-
 didi tē. 7 que fuit in **Adā** ante

peccatū fuit cū certitudine ni-
 sionis. tamē satis debitoris q3
 in celo. **Unde** spes sic sumpta
 adhuc est minus prope dicta.
Ex his p3 q3 in patria nō est
 spes pꝛemij. quia beatitudo est
 omniū bonoꝝ simul tota pos-
 sessio. **Unde** ibi nihil futuꝝ est
 qd speret. **Et** licet sanctis ad-
 huc sit futura resurrectio cor-
 porū fm rem. tñ pñs est f3 co-
 gnitionē. **Spes** at sic futuꝝ re-
 spicit q3 puat tam pñtiā rei q3
 cognitionis put spes pꝛe su-
 mitur. **Duplex** ē spes. s. suffra-
 giū 7 auctoritatis pꝛe. **Prima**
 posita est in sanctis. **2^a** in solo
 deo. 7 hec triplex ē. s. uenie. **ps.**
In te dñe speraui nō cōfūdā i
 eternū. **Gre. ps.** **Sperātes** ā
 in dño misericordia circunda-
 bit. **Blonie. puerbi.** **Qui** sp. it
 in deo saluabit. **Effect^o** spei
 multiplex est. **1^a** tribulatiōe li-
 berat. **ps.** **In** te sperauerūt pa-
 tres nostri. sperauerūt 7 libe-
 rasti eos. **exēplū** de Susanna 7
Damele. **2^a** confortat. **2. adacha.**
7^a **Pereuntes** septē filios sub
 unū diei tꝛpe spiciēs mī bono
 aio ferebat pp spē quā in deū
 hebat. **Decem** eleuat. **Isa. 40.**
Qui sperāt in dō. muta. forti.
 assument pēnas tē. **Saluat. ps.**
Qui saluos facit spātes in se.

K

Teporalia ministrat ps. Oculi
omniū i te. spe. d. 30. **S**pes cō
par' mltis reb'. **D**r. n. galea. j.
Thela. 5. **I**nduti galeā salutis.
Anchora. hebr. 6. **Q**ui cōfugi
mus ad tenedā ppositā spem.
quā sicut anchorā hēm' aie tu
tā ac firmā. **A**dedicā. ps. **S**pe
rās i. do. n. cōfirmabor. **B**ēma
puerbi. i. 7. **B**ēma gratissima
expectatio p' solātis. **S**olatiū.
hebr. 6. **F**ortissimū solatiū bea
mus q' cōfugim' ad tenedā p
positā nobis spe. **C**laus. **S**lo.
sup illō ps. **S**pate in dno. **P**er
spem intrā ad illud incedum
q' d' credit. **L**ignus uite. **S**apie.
Si corā hoib' tor'nta passi sē
spes illoz i' mortalitate. plēa ē.
De charitate. **L**ap. 33.
Charitas h'z apostolū sic
dixi i. j. **A**hmo. j. **C**ha
ritas est finis pcepti de corde
puro 7 scia bōa 7 fide n' ficta.
Et sumit finis cōsumatōis. q'a
charitas ē cōsumatio sue pfe
ctio oīs pcepti. **P**ōt ēt d'ca si
ms t'minatōis omniū pceptoz.
qz oia opa que sūt in pceptō tē
dunt ad charitatē. ut magis ac
magis beat. **D**e corde puro. i.
de intellectu puro. dicit glo. **E**t
sumit h'c intell'us p actu in
telligēdi fin' quē causat motus
charitatis. **Q**uāto. n. q's magis

intelligit tāto magis diligit. nō
si alias impediatur. **E**t h'c illa p
positio. de. denotat cāz efficie
tam. **E**t cōscia bona. i. spe. qz q'
purā cōsciaz hēt secure sperat.
Et fide nō ficta. i. simulata. 7 nō
frāgili. sed inter aduersa forti.
Prosper in libro venita cōtē
placius describit charitatē sic.
Charitas est ut mihi uideat re
cea uolūtas ab oib' terrenis p
sentib' ac futuris p'isus auer
sa. **I**uncta deo inseparabil' 7 uni
ta igne quodā spūs scī a q' ē. 7
ad quē refer' incēsa. **I**ngnamē
ti ois extranea corūpi nescia.
nulli uitio mutabilitatis obno
xia sup oia q' carnal' diligit
excellsa. affectionū omniū potē
tissima. diuine cōtēplacōis aui
da. **I**n oib' semp' inuicta. sūma
actionū bonaz. sal' moy. finis
celestiū pceptorū. mors crimi
nū. uita uirtutū. v' pugnatiū.
palma uictoz. saccaz mētū ar
ma. cā meritoz bonoz. p'mū p
fectoz. sine qua null' deo pla
cuit cā qua null' unq's peccare
potuit. fructuosa in penitētib'.
leta in p'ficiētib'. gloriosa i' pfe
ueratib'. uictoriosa in martyri
bus. oposita i' oib' oio fidelibus
ex qua q'qd ē boni opis uinit.
Charitas autē q'stū ad actum
diffinitur q'ttuor modis. **P**

fic in 3° libro s^uiaz Charitas est dilectio qua diligit de^o pp se. 7 proximus pp deū. 7 in deo.

2° sic Quid est charitas nisi vita copulis amātē cū amato.

3° sic s^um Aug. Charitas est uirtus qua uidere deū 7 pfrui desideram^o

4° sic s^um Aug^o Charitas est uirtus que animi n^ori rectissima affectio est. Harū diffinitionū prima dat in cōpatione ad deū. 2^a in cōpatione ad eius possessore. 3^a in cōpatione dilecti ad dilectum.

De differētia inter charitatem 7 alios mores.

Cap. 24

Amor triplex ē. s. naturalis. gratuit^o. 7 uiciosus. Amor gratuit^o est laudabilis. quia uirtus est. 7 habet princi^o palem finem. s. bonum incōmutabile. Sic diuiditur in aicitia 7 concupiscentiā. s^um amicitiaz diligit quis deum purissime nō respiciens utilitatem suam. sed bonitatem amati. hoc mō plus diligit homo deū q̄ se ipsū. s^um uero concupiscentiā diligit quis deus. quia remuneratōez in eo expectat. Amor naturalis. nec laudabilis est. nec int^uperabilis. 7 habet sinez indigētiā uel utilitatez propria. iste similiter diuidit in amicitiam

7 cōcupiscentiā. s^um amicitia diligitur hoc amore nos 7 n^oraz pfectionē 7 n^oraz o^osuatōez. 7 magis ea q̄ sūz plus necessaria. ut caput pro quo totū corpus exponim^o. hic cōis ē nobis 7 brutis. s^um concupiscentiam vō diligitur deū. q̄ necessitati n^ore uel subuenit. uel subueniet quia hoc amore nō diligit res pp se. s^uz pp usū eius. unde hoc amore plus se diligit hō naturalit^{er} q̄ deū. Amor uiciosus uitupabilis est. quia peccū est. 7 habet sine uoluptatē siue delectationē in creatura. hic diuiditur in amicitia 7 concupiscentiā. s^um amicitia diligit^{ur} hoc amore delectatōez creature pp se. q̄nis in nobis nō hēat. s^um cōcupiscentiā vō diligit^{ur} uoluptatē creatur^u pp nos. Amor itez multiplex ē. s. naturalis erga se. pius erga parentes. iocūdus erga socios. iustus erga amicos. uolēt^{er} erga inimicos. sanct^o erga deus. Ite differētia ē inf^{er} amore. dilectionē. 7 charitatē. qz amor proprie est natur^u. 7 d^o amor quasi aioz unio. qz quietat appetitū in re amata. Dilectio est amor pximi. 7 dicitur dilectio quasi duo ligans. sociat. n. amātez cū amato in amore. ut se mutuo diligant. Charitas est amor

in deū hec amicū determinat. ⁊
indicat oībus cariorē. vñ dicit
charitas quasi cara unitas. uel
carū deo faciens. **A**lia ē dīa
inter p̄dicta. qz amam⁹ deū pp
se. diligimus eum super oīa pp
sua beneficia. qz dilectio est di
uersoꝝ electio. charitas uerūqz
cōplectit. s. sup oīa. ⁊ pp se. **D**i
ligere deū in hoc differt a di
lectiōe pximi. qz diligere deū
est uelle ei bonū qd hēt. s. qz sit
dipotēs. ⁊ sūme bon⁹. ⁊ h⁹ mōi.
Ite diligere deū est uelle p̄ce
pta eius seruare cum intētiōe
fruedi eo. **I**te diligere deū est
eū uelle possiderē. ⁊ ab ip̄o possi
deri. **I**te diligere deū est uolū
tate dei uolūtati sue in oīb⁹ p̄
ferre. **D**iligere v̄o pximū est
uelle sibi bonū. nō p̄ eentia. s. p̄
grām. **I**te diligere pximū est
i se uelle. ⁊ idem uolle in beno.
Ite diligere pximū ē successū
bonū ei optare ⁊ querere. **I**te
diligere pximi est uelle ei qd
sibi. **E**st iterū dīa int̄ dilectiōz
dei ⁊ pximi. quia deū diligim⁹
in se ⁊ pp se. pximū v̄o diligi
mus in deo ⁊ pp deū. **Q**ūz di
cimus. duplicē esse charitatē. s.
dei ⁊ pximi. hec duplicitas nō
intelligit̄ q̄stū ad hitus. s. q̄stū
ad act⁹. qz uno hitū charitatis
diligit deus ⁊ pxim⁹. **C**ha

ritas quādoqz dicit habitum.

Rō. 5. Charitas dei diffusa
est in cordibus nostris. quāz di
cit motum. **2. Cor. 2.** Ordina

uit in me charitatem. quādoqz
signum. **Unde Jo. 15.** Maiore
charitatē nemo habet. i. maius
signū charitatis. quādoqz ter
ciam personā in trinitate. i. Jo.

4. Deus charitas est. ⁊ sic su
mū p̄sonalit̄. quādoqz sumitur
essentialiter. ⁊ cōta trinitas dī
charitas. quādoqz sumitur pro
feruore charitatis. **Unde Luce**

7. Dimissa sunt ei peccata mul
ta. quā dilexit multū.

De effectu charitatis.

Cap.

25

Quoniam charitas peccatū expellit.

vñ de **Magdalena dī.**

Dimissa sunt ei peccata multa
quā dilexit multū. **Legē custo**

dit. Rō. 13. Qui diligit pxī
sū legē implent. **Deū homini**

iungit. J. Jo. 4. Qui manet in
charitate in deo manet. ⁊ deus

in eo. **Deuētem uirtutibus or**

nat. J. 2. Cor. 13. Charitas paciēs
est. benigna est ⁊ c. **Perfectionē**

adducit. Apostolus. Adhuc ex

cellentioꝝrem uiam uobis demō

stro. Gloriam tribuit. Joā. Si
quis diligit me ⁊ c. ⁊ sequit̄. ad
ueniemus ⁊ mansionē apud eū
faciemus. **Dilectiōe dei dignū**

facit. **Joā. 16.** Si qd diligit me diliget a patre meo. **Charitas** in cordib⁹ diffundit cū ad p^{ri}o dilatat. Effudit p^o p^{ri}o dicationē. ⁊ p^o opera misericordie. **Infundit** p^o illuminationē grē. **Superfundit** p^o opa pfectōis ⁊ supererogatiōis. **Per charitatē** uenit deus ad hoīes in incarnationē. ⁊ in hoīes in grē collatōe. **Per ipsā charitatē** currūt hoīes ad deū bona opatione. ⁊ pueniūt ad eū in glouificationē. **Amoris est penetrare.** qz ieiua cordis penetrat. **Cañt. 2.** **Culnerata charitate** ego sū. **Lāqui dū facere.** ⁊ hoc p^o desiderium essendi cum amato. **Cañt. 5.** **Mūcietis dilectō meo.** qz amore languet. **Inebriare.** quia sic tendit in amatū qz sui ipsius ⁊ omnū rerū preter ipm obliuiscitur. **Cañt. 5.** **Comedite aīci mei.** ⁊ bibite. ⁊ inebriamini carissimū. **Liquefcere.** qz cor in diuina dulcedine sic resoluitur qz appetēs cū appetibili mirabili amicitia unīc. **Cañt. 5.** **Anima mea liquefacta est** ut dilect^o loquer mibi. **Amor hz uim** diffusiuam in bona opatione. untiuam in p^{ri}mi dilectōe. trāsfornatiuā in iustificatione. **Item** aliter hoc ostenditur qz habet uim diffusiuā. ut p^o in creatōe.

trinituam ut patet in chrisli incarnatione. transformatiuā ut in glouificatione.

Quibus rebus charitas assimilatur. **Cap. 26**

Charitas est bonoz principium. quia a deo bonoz mediū. quia fm deū bonoz finis. qz propter deum. **Charitas** dicitur bone opationis pncipius. quia mouet ad id. **Grego.** **Charitas** operatur si est. **Dicitur etiaz mediū.** quia opera informat. **Dicitur quoqz finis.** quia opera dirigit ⁊ ad debitum finem perducit. **Quomodo charitas dicat finis.** sciendum est qz triplex est finis. s. cōsumptōis. cōsumatiōis. ⁊ terminationis. **Primo modo charitas est finis pccōz** quia ea consumit. **2° modo ē finis pceptoz.** quia ea perficit. **3° modo tam uita eterna** qz ipse deus est finis nostri laboris. sed uita eterna finis est q^o quiescitur. sed deus termin^o in quo quiescitur. **Charitas** dicit forma uirtutum multipliciter. **Primo** quia monet oēs uirtutes ad exteriora opera per que perficiuntur uirtutes ⁊ merentur augeri. **Secundo** quia omnes uirtutes mouentur ad suam charitatis. s. ad bonum.

Charitas. n. hēt bonū p sine ⁊ obiecto. **A**lie v̄tutes h̄nt bonū. nō p̄o obiecto. s̄z p̄o sine t̄m. ⁊ ille finis v̄turū p̄fectionē deno- rat. **C**haritas auget uirtutū delectationē. ⁊ tollit fastidiū. ⁊ allenuat onera pp ipsi⁹ deside- riū. **4.** qz cōponit aiam. ⁊ p̄- ficit. nō qdem in esse nature. s̄z i eē gratuito ⁊ merito nō. **C**ha- ritas multis rebus d̄r similis. qz opatur auro qd̄ forma ⁊ tri- bulationis p̄bat. **A**urore quaz sequit̄ dies eternitatis. **A**rche **N**oe in qua q nō fuit inuētus perijt. **A**rbori bonos fructus p̄ferēt. **A**le ad celestia sublaū- ti. **B**itumini aiaz deo cōiūgēti. **C**lavi celum aperiet̄. **C**ozone mētē decoꝛanti. **C**apiti sensum ⁊ motū influēt. **C**haritas eim̄ influēt sensū. i. rōnē merēdi alijs v̄tutib⁹. ⁊ motuz. i. affc̄m mouē- di meritoꝛie mētē deo illumi- nātē. **E**bori thronū. deo exhi- bent. **F**irmitamēto aquas uolu- ptatis ab aquis eternitatis di- uidēt. **F**onti mētē irrigāt. **G**e- me aiaz ornāt. **G**ladio flāmeo p̄adisum custodiēt. **G**igni affc̄m accēdēt. **H**ugo suauiter p̄mēt. **M**āne de celo descēdēt. **R**ose rubēt. **R**adici humorē gratie quē a sūmo trahit ad uirtutes t̄s as̄nutenti ut sic nutriatur. ⁊

conseruēt̄ in bono. **S**oli ful- genti. **T**hesauro latenti. **V**incu- lo oēs rōes diligendi i dilecto colliganti. **V**ino inebrianti. **C**le- sti peccōꝝ turpitudinē coopici. **U**nguento uulnera letalia cu- ranti.

De excellētia charitatis.

Lap.

27.

Charitas excellit alias v̄- tutes i multis. **1.** in dei conformitate. **2.** in sp̄ali digni- tate. **R**icardus. **C**haritas ē re- gina uirtutū. **3.** in speciositate. qz est planeta ueneris ⁊ aīe pul- chreudo. qz sicut pulchritudo exterioris hoīs est ex decenti- mebrōꝝ ordinatōe ⁊ uenusta- te coloris. sic pulchritudo aīe ē ex decenti ordinatōe actū et h̄itū uenusto. hoc facit chari- tas in aīa cuius actus ordina- tus est ⁊ uenustus habitus. **4.** in sup̄portatione laboris. **Aug.** **O**mnia graua et imania leuia facit amor. **5.** in uigorositate. **Lañt. 8.** **F**ortis est ut mors di- lectio. **6.** in utilitate. **Aug.** **H**abe charitatem. ⁊ fac qd̄ uis. **7.** in delectatione. quia charitas fm̄ actum suum facit delectat̄e in deo non solum in patria. sed etiam in uia.

De signis dilectionis.

Cap. 28

Signa dilectionis sūt hęc
 qđ amicus amicū libēter
 audit. libēter de ipso loquitur.
 Sepe de ipso cogitat sine tedio
 sibi oblectur. Corpus ⁊ res p
 illo exponit. Offensam cauet.
 offensū placat. Longauidet p
 speritati. condolet aduersitati.
 Gaudet de sua pntia. dolet de
 sua absentia. Diligit ⁊ odit hō
 qđ ille. Conatur ei placere. ti
 met displicet. Erabit alios ad
 eius amicitias. Munera ab eo
 data nō alienat. Consilijs suis
 acquiescit. petie ab eo fiduciali
 ter. Qualiter possit quis scire
 verū hēat charitatem. Nota
 qđ qđā sciunt se non hēre cha
 ritatē ut qui sūt in actu peccā
 di uel in pposito. Quidā dubi
 tant se hēre charitatē. qđ rōnes
 hnt p utraq pte. ut sunt illi q
 incipiunt facere quod in se est.
 Quidā putāt se hēre charita
 tē. sicut q multa bona fecerunt
 ⁊ diu abstinuerunt a peccato.
 adhuc tñ sustinet motus tēta
 tionis. ⁊ imagināt turpia. Qui
 dā experiūt se hēre charitatē.
 ut illi q gustāt diuinā dulcedi
 nē i qb fomes fere extinct⁹ ē.
 ⁊ qđi sep uel bōa faciūt. ul asse
 ctāt. Quidā terti sē se hēre cha
 ritatē. ut qb dē ruelauit. qlis

sūt paul⁹. cui dñs dixit. Suffi
 cit tibi gratia mea.

De gradib⁹ amoris.

Cap. 29

Gradus amoris sūt. isti.
Prim⁹ ē cū diligo me
 ppter me. Iste amor uō est bo
 nus. Scōs est cū diligo deuz
 ppter me hic est mer cenarius.
 sed tunc est bonus si pncipalis
 finis est deus. Terti⁹ est cum
 diligo deū ppter se. i. qđ bon⁹.
 Iste est ualde bon⁹. qđ talis a
 mor uno tāñ oculo. i. dextero
 respicit deū. Quart⁹ est cum
 diligo me pp deū. hic ē optim⁹
 qđ in tali amore nihil ē qđ grāe
 hō de suo ēt in se ipso. sed qđ dei
 sūt. Sup oia diligēdo ē de⁹. qđ
 cū ipse sit pncipiū. ⁊ hoc ipso ē
 sūmū. ⁊ hoc ipso qđ sūmū est.
 sūme bonū ē. ⁊ hoc ipso qđ sū
 me bonū ē. sūme btñ ē. ⁊ hō ipso
 qđ sūme btñ ē. sūme beatificū
 est. ⁊ hoc ipso est sūme fruēd⁹.
 ⁊ hoc ipso est sūme per amozez
 ei inherendum. ⁊ in eo tanqđ in
 fine quiescendum. Aria gene
 raliter diliguntur. scilicet utile.
 delectabile. ⁊ honestum. Propē
 pimum diligenda est tribula
 tio. quia utilis. Propter ter
 tium diligenda est uirtus. quia
 honesta. Sed propter 2⁹ dili
 gēdus est deus. qđ delectabilis

imo pp hec dia diligendus est
deus. quia ipm diligere est uti
le. delectabile. ⁊ hōestū. **B**ra
dus amozis uel charitatis i q
bus tollit peccatum sunt ista.

Primo tollit peccm mortale.
non qstū ad habitū. sed qstū
ad actum. liberat enim a peccō
mortali. sed nō a potestate ca
dendi in illud. **S**ecūdo modo
tollit peccm qstū ad actū ⁊ qstū
ad habitū. sed neutro modo ue
niale. sicut pz in aliqb⁹ sanctifi
catis. **T**ertio modo charitas
tollit peccm utroqz modo. ⁊ ue
niale qstū ad actū. sed nō quō
ad habitū. talis fuit in beata v
gine ante cōceptionem christi.

Quarto modo tollit utrūqz
utroqz modo. sicut fuit in bea
ta uirgine in conceptiōe christi
⁊ post. tunc eniz fuit in ipsa sub
latus fomes peccādi totaliter.

Quinto modo tollit utrūqz
utroqz mō. ⁊ insup oēz miseriā
⁊ hoc fiet in patria. **P**erfecta ē
charitas qn̄. ē hitu magna mo
tu interiori directa. ope exteri
ori sollicita. radice stabilita. fer
uore discreta. vncladine cōso
latoria. **D**iligit deus toto cor
de. i. intellectu sine errore. tota
aīa. i. uolūtate sine otrietate.
tota mēte. i. memoriā sine obli
uione.

De ordine charitatis.

Cap. 50

Ordo charitatis fz Aug.
est diligere p^o qd supra
nos est. i. deum. deinde qd nos
sum⁹. post hoc qd iuxta nos ē.
.i. pxim⁹. ultimo qd intra nos
est. i. corp⁹ nōstrū ppū. In eo
de gradu cōtineri debet corp⁹
xpi. qz utrūqz tenet rōez infe
rioris hom respectu spūs nri.
Secūdu **A**mbro diligēd⁹ est p^o
mo de⁹ p^oentes. deinde filij.
postea domestici. ultio inimici.
sed hoc de exhibitōe qdaz in
telligūt. **A**liqs diligitur magis
ab altero multiplicat. s. maiori
affectu sic sup oīa diligēd⁹ est
deus. sed inter hoīes magis di
ligendi sunt p^oentes qz filij. de
inde consanguinei fm gradus
cognatōis. **M**aiori affectu di
ligendi sunt filij qz p^oentes. sed
eque p^oentib⁹ prius succurrē
dū ē magis indigēti. **A**d vīz
magis diligēdi sunt q se magis
ad grām ppāt ⁊ hilitāt ad glo
riā sic diligēdi sūt fm gradus
picipādi bonū grē. **N**ota qz
idem ordo dilectionis est natu
re ⁊ grē. hoc excepto qz dilec
tione naturali hō se magis di
ligit qz deū. fz ecōtra ē in dilec
tione gratuita. **P**reterea sciē
dū est qz idem est ordo chari

tatis q fm Aug^o est in via erit etiā in patria. quia cum gloria perficiat naturam qcqd n̄ erit imperfectōis in natura manebit in gloria.

De dilectione pxi. La. 31.

Mutuo se debēt hoies diligere. qā om̄s membra unius corporis mystici xpi. qā uno spū sancto uiuificāt spūa liter ⁊ unū. qā unā fides habent. qā unū baptisina receperūt. qā unū patrem habent ee dominū. qā ad unum regnū tēdūt. **Dilectiones pxi suadet ius nature. Math. 7. Omnia quocūqz uultis ut faciat uobis homines. ⁊ uos facite illis. Ius scripture. Math. 22. Diliges pxiū tuū sicut te ipsum. Exēplum creature. qā omne simile diligit sibi simile. **1. Delict^o est diligere qz diligi quadruplici ratione. 1. q^o quia qd diligitur sci mus. sed quod diligamur nescimus sed credim^o. 2. q^o qz diligere pprie uertus est. s; diligi aliene. 3. qā cum diligitur a lios nobis obligam^o. cū uo diligitur alijs obligamur. 4. qā quia cum diligitur meremur nobis. cū autem diligitur alijs merentur sibi. **Per dilectiones pxi efficiamur imitatores xpi. Io. 17. Hec ē pceptū meuz ut******

ui. in. s. di. nos. **D**iscipuli saluatoris. **Io. In hoc cognoscet oēs qz discipuli mei. e. ⁊ Speculatores dei. j. Io. 2. Qui diligit fratrem suum in lumine pmanet ⁊ uidet deuz. Societas fraterna utilis ē roe subleuatōis. Eccl. 4. The soli. quia si ceciderit nō habet subleuatē. Rōe cōsolationis. ps. Ecce qz bonū ⁊ qz iocūdu. Rōe exhortatōis. **Seneca. Sēper ate oculos tuos ponēdus est alijs cū exēplo pficias. qā nisi ad regulā praua nō corriges. puer bi. A modica lūntila augetur ignis. De dilectōe inimicōz. L. 32. Nota qz alia est dilectio affectūs. ⁊ alia effect^o. **D**ilectio affectūs duplex ē. qz alia ē in nocētie. ⁊ alia beneficētie. **D**ilectōe inocētie tenemur diligere inimicos. qz n̄ obem^o eis optare malū inqstū malū. s; inqstū ē eis expedire uel reipu. **A**ffectūs dilectōis beneficētie duplex ē. s; pncipalis ⁊ scdari^o. **A**ffectūs pncipalis ē uelle ⁊ optare inimicis bōa spūalia. sicut ē gratia ⁊ gloria. hoc mō tenemur p affectū diligere inimicos. **A**ffectūs at dilectōis scdari^o ē optare inimicis bōa t̄palia. hō mō n̄ timūm^o semp diligere inimicos. qz non****

manu postulat

qz
qz

4

semp expedit eis bona t'palia.
Eodē mō distinguēdū ē de di-
 lectione effcūs q est similit ino-
 centie ⁊ beneficētie. **P**riō mō
 tenemur oēs diligere inimicos.
 qz tenemur eis nō inferre ma-
 la nisi pp. bonū p'sone uel repu-
 blice. **2°** mō distinguēda ē di-
 lectione bñficētie. qz si ē bñficium
 spūale ad salutē necessariū. tūc
 tenemur illud inimicis ipēdē.
 sicut orare p eis. n̄ qdē i spāli.
 s; in gñali. ita. sicut nō excludi-
 mus eos ab orōnib' cōib'. **S**i
 vō est bñficiū t'pale. ad hoc nō
 tenemur nisi i casu necessitatil.
Nota tñ eē duplicē inimiciz.
 .i. p'sone n're ⁊ ecclie. **I**gī imi-
 co p'sone bñfacere p'fectōis est.
 nisi inq̄tū sibi uel alteri bñfi-
 nociū essz. qz in tali cān bñfi-
 subtrahere utile ē. **I**nimico autē
 ecclie bñficiū subtrahere p'fe-
 ctius est ⁊ meli'. nisi inq̄stū per
 bñficiū sperat recōciliād' ec-
 clelie. **E**x p'dictis p; q; opta-
 re bōa t'palia inimicis ecclie i-
 p'fectōis ē nisi p accūs. s. qñ cre-
 dūt p hoc conuertēdi. **I**nimico
 vō p'sone optare bōa t'palia p-
 fectōis est nisi p accūs. s. qñ pu-
 tātur ei uel alij nociua. **N**ota
 q; licet amicū diligere sit ma-
 gis debitū. tñ diligere inimicū
 magis est meritōuū remissiois

pene. ⁊ ad alia multū ualet. **1°**
 qz magis accedit ad p'fectionē
 v'tutis. **S**ed maioris p'fectōis uel
 maior v'tus est. qz magis gra-
 tuitū est. **2°** qz mot' charitatis
 ad inimicū magis meritōius ē
 remissiois pene. ⁊ hoc rōe diffi-
 cultatis. licz in amicū sit magis
 meritōius uite eteazne rōe intē-
 tions. **S**anior. n. naturalis fer-
 uētiorē facit motuz charitatis
 sicut dispositio materialis con-
 fert forme. **3°** qz inimicū dili-
 gere exp'liius signū charitatis
 est. qz cōtra motū nature ē. vñ
 valde difficile est. nisi ad hie gra-
 per quā uincat natura. **N**o-
 ta q; ille cui iniuria facta ē nō
 debet recōciliatōez petere. sine
 q̄rere ex debito necessitatis. s;
 si facit cōplet debitū p'fectōis.
 vñ dicit **C**hris' q; talis debz
 recōciliatōnē querere. ut du-
 plicē gl'iam cōsequat'. **T**uas qz
 iniur iam passus. alteram quā
 prior rogauit.

De uirtutibus cardinalibus.
 Cap. 33.

Per uirtutes cardinales
 aia rectificat in suis v-
 tūtib'. **N**ā prudentia rectifi-
 cat rōnalem. **F**ortitudo iraci-
 bilem. **T**emperancia cōcupisci-
 bilem. **I**usticia uero rectificat
 omnes uires prout natura ui-

*de uirtuti
 cardinali*

stitit comprehendit non solum
 specialem iustitiaz que est in cō
 murationibus uel distributio
 nibus. sed etiam legale que est
 omnis uirtus prout eius act^o
 pertinet ad debitum obedientie
 pceptoꝝ. Ipsa enim iustitia ge
 neralis comprehendit uirtutes
 ordinantes ad pximum. ut est
 equitas. ⁊ liberalitas. ⁊ ordina
 tes ad se ipsum. sicut est innocē
 tia. ⁊ penitentia. ⁊ ordinātes ad
 deum. sicut est laetia. pietas. et
 obedientia. Propter hoc iusti
 tia dī est curre oēs uirtutes. et
 q̄ non tantum est uirtus spe
 cialis. sed etiaz generalis com
 prehensens totius anime rec
 titudinem cum ipsa dicatur re
 ctitudo uoluntatis. Item p uir
 tutes cardinales instruitur ho
 mo in operibus ⁊ contra uicia
 armatur. **P**rimū sit dupliciter.
 quia instruitur quo ad se p pru
 dentiam. ⁊ quo ad pximū per
 iustitiam. **S**ecūdū etiā sit du
 pliciter. quia homo armatur ī
 p̄speris per tēperātiā. ⁊ in ad
 uersis per fortitudinē. **I**te di
 cit **Aug.** q̄ prudētia ē in eligē
 dis. fortitudo in tollerādis. tē
 perātia in utendis. iustitia in di
 stribuendis. **I**tem dicit q̄ pru
 dentia est in p̄cauēdis insidijs.
 iustitia in subuēntēdo miserijs.

fortitudo ī p̄ferēdis molestijs.
 tēpātia in coerendis delecta
 tiōib^o p̄misijs. **Aug.** ait ī musica
 sua q̄ succedit prudētie cōtem
 platio. fortitudini firmitas ad
 herētie tēpātie. mēsurā delecta
 tōis. iustitie debita or dīatō ad
 deū ⁊ pximū. **I**ste q̄tetuor uir
 tes appellāt cardiales. qz sicut
 hostiū v̄tit ī cardie. sic ī his v̄
 tit ⁊ regit uita hoīs. **C**ocat ē
 politice. qz ordiat ī his uita ci
 uilis. **D**icūt ē hūane. qz hūa
 no studio acgrūt nisi diuiniens
 infūdāt. **A**ppellāt ē cōsuetudi
 nales. quia non ex uno actu. s̄
 ex consuetudine nascuntur. uel
 quia honestas hūana se magis
 exercitat ī istis. sicut scōꝝ de
 uotio se magis exercitat in uir
 tutib^o theologics. **N**ota q̄
 prudentie est scire quid possit.
 tēperātie est non presumere
 quod non possit. iustitie ē uelle
 in omnibus qd̄ equuz sit. forti
 tudinis est uelle plus q̄ possit.
Iste uirtutes habēt suos gra
 dus perfectionis secūdu quos
 aliter possident incipientes. ali
 ter proficientes. aliter p̄fecti.
Dicūtur etiā uirtutes politice
 q̄nqz s̄m q̄ regunt uitam ho
 minis q̄ ad opa extioꝝ. ⁊ p̄u
 pugnat contra uicia. ⁊ hoc mo
 do sunt incipientijs. **P**urgatorie

dicuntur. secundū q̄ iam sunt in
uictoria uictorū. ⁊ cōsistunt p̄
xim intra. p̄xim extra. ⁊ sic sunt
p̄ficiendum. Dicuntur etiam
purgati animi s̄m q̄ iam deu
ctis uictis quiescit homo. ita q̄
varo primi motus insurgūt. ⁊
hoc mō p̄tinent ad perfectos.

Exemplares dicuntur put sunt
in mēte diuina. Nā sicut omniū
rex deus exemplar est. ita ⁊ idee
uirtutū in ipso cōsistūt.

De prudentia.

Lap. 34.

Prudētia s̄m q̄ est uirtus
politica est ut ait **Ada
crobi** ad rōnis normā que co
gitat que agit uniuersa dirige
re. ac nihil p̄ter rectum uelle
uel facere. Prudentia uo s̄m
q̄ est uirtus purgatoria est ut
idem ait. ⁊ mundū ⁊ oia que in
mūdo sunt diuinoꝝ cōtēplatiōe
despicere. ⁊ oēm aīe cōgnitiōez
in sola diuina erigere. Prudē
tia autē put est uirtus purgati
animi. est sola diuina nosce. ⁊ ea
tāq̄ nihil aliud sit teneri. Pru
dentia sane exemplaris est ip̄a
mens diuina. cui oia nuda sunt
⁊ aperta. Partes prudētie s̄z
Tullij sunt. **Intelligētia**. **Pro
uidētia**. **Memoria**. **Intelligē
tia** uero est p̄ quā anim⁹ p̄spi
cit ea que sūt. **Prōuidētia** autē

uirtus est. ut idē ait per quā ui
det aliqd futurum ante q̄ sit.
Memoria s̄m eūdē est p̄ quā
sperit q̄ ea que fuerūt. **No
ta** q̄ duplex est iudiciū ratiōis.
discretiui. s. ⁊ diffinitiuū. Judi
cium discretiui est quo rō indi
cat aliquid esse faciendū uel nō
faciendum. Circa tale iudiciū
est sciētia ⁊ non uirtus. Judi
cium uero diffinitiuū est quo
ratio imperat aliquid fieri uel
non fieri. ⁊ circa istud est uirtus.

Unde in primo iudicio se habz
sciētia ad operationes bonas
ut consiliarius. In secundo uo
iudicio se habet uirtus ut im
perator. Prudentia habet re
gere ceteras uirtutes in acti
bus suis s̄z omnes partes phi
losophie moralis. que sūt ethi
ca. siue monastica. hyconomica
⁊ politica. quarum prima mo
res quo ad se ipsuz instruit. 2^a
familiam disponit. 3^a urbes ⁊
regna regit. **Triplex** est pru
dentia. Prima est cordis. ⁊ hec
est in dispositione presentiuꝝ. ⁊
recōgnitione p̄teritorū. ⁊ p̄
missionē futurorū. **Deutro
no**. 32° **Utinam** saperent. s. p̄te
rita. ⁊ intelligerent. s. p̄sentia.
ac nouissima p̄uiderent. scilicet
futura. **Secūda** est oris. ⁊ hec
est i moderatiōe s̄mōnū. p̄uer.

3
I
sensu. 7 circa pprietas eoz ma-
terias. s. visum. auditu. olfactu.
Pertinet etiā hoc factū ad ta-
ctū. nō qdē q est in gñatiua. s. z
ad alios tactū quoz organa s. f.
manus ad pcutiēdū. uel capie-
dū. 7 pedes ad ābulādū. In oi-
bus istis modū ponit modestia
Dignitas tēpātie in hoc est q
aiam decorat. qz sicut in natu-
ris forma decētiōr est materia
sic 7 in morib⁹ pl⁹ cōmēdatur.
mōd⁹ qz ipsa actio. ppē hōc tē-
perātia cōpat⁹ soli q medi⁹ pla-
netarū est. 7 decētiōr int⁹ oēs.
Aderitū cumulat. qz mediū te-
nuere beatū. **U**n dī qz v̄bis non
meremur. sed a dūerbijs. i. n̄ eo
q. aliqd facim⁹. s. z in eo qz bñ
facim⁹. **I**llud pz in illa uidua q
obtulit ouō minuta. 7 magis cō-
mēdata ē qz q magna miserūt
i. gazophilatio. **V**itio sol appeti-
tius refrenat sicut supra dēn̄
est. v̄ cōpat⁹ frēno. 7 remo. et
lime que supflūū tollit rubigis
de ferro. **A**ctiōes tēpat⁹ fm q
apl's instruit dicēs. **R**ōale ob-
sequiū nestrūz. **A**mediū seruat.
Ber. **A**ene mediū si nō nis pde-
re modū. **D**e hoc medio dicit.
AMedio tutissim⁹ ibis. **I**stō me-
diū uoluit dñs nos tenere qñ
fecit nō de capite. uel de pede
mulierē. sed de costa. **E**t qñ fe-

cit hoiem ptim corpālē. 7 ptim
spūalē. ut dignitate nature eēt
sub natura angelica. 7 sup cor-
porēā. **C**hrīsto assimilat q ste-
tit in medio discipuloz. sicut i
medio doctoꝝ. suspēsus ē i me-
dio latronū. locatus est in me-
dio duoz animalū. uisus est a
Joāne in **A**poca. **I**n medio cā-
delabrorū aureorū. **N**aturāz
conseruat. quā natura in me-
dijs delectatur. 7 per extrema
corumpitur. **U**nde phūs. **E**x-
cellentia sensorūz corumpit
sensus. **P**erculis eternis abat.
Unde tēpātia cōpat⁹ ligno ui-
te qd erat in medio paradisi.

De fortitudine.

Cap.

36

Fortitudo fm **A**cro-
bium put est uirtus poli-
tica. est animū supra metum
periculi agere nihilqz nisi tur-
pia timere. tollerare fortit⁹ ad-
uersa uel prospera. **F**ortitudi-
nis purgatoꝝ est aio nō ter-
reri a corpore recedente nec al-
titudinem abhorrere. **F**orti-
tudinis purgati animi est passi-
ōnes ignorare. non mettere ue-
nesciat irasci. 7 nihil cupiat in-
honestum. **F**ortitudinis exem-
plaris est esse imutabiles. quia
semper idem est. nec aliqn mu-
tatur. **P**artes fortitudinis s. z

Fulhi sunt quattuor: Magnificencia, Fiducia, Patientia, et Perseuerantia. Magnificencia. In eudem est magnarum et excellentiarum rerum cum anipla quadam animi ppositione cogitatio atq; ministratio. Fiducia est uirtus per quam in magnis et honestis rebus multu in se animus ex spe certa fiducie collocatur. Patientia est honestatis et utilitatis causa reru arduarum, atq; difficiliu uoluntaria et diuturna perperessio. Perseuerantia est utus in roe bu considerata, stabilis et perpetua permanensio.

Multi sunt effectus fortitudinis. **P**rimus est qd hostib; triumphat. **D**ath. 4. **C**ur fortissimus. **2**o quia hoi sua boia coleruat. **L**uce. **L**u fortis armatus. **3**o qz dicit. **P**rouerbi. **D**an fortis diuitias pat. **4**o quia regnum celoz expugnat. **D**ath. **R**egnu celoz uim patitur. **5**o qz ornat. **P**uerbi. **F**ortitudo et decor indumentu eius. **6**o qz in extremis affecurat. **P**uerbi. **L**eo fortissim; bestiaz a nulli; panet occurru. **7**o qa remuneratoez expectat. **P**uer. **M**ulierē forte quis inueniet. **7**c. **F**ortitudo consistit in quinq; scilicet in aggressionē arduoru. **P**e. **C**urilicer agite et confortet cor

uestrum. **I**n contēptu terrenorum. **M**oyses. **M**oyses negauit se esse filiu Pharaonis. **7**c. **I**n sustinētia tribulationu. **L**aut. **F**ortis est ut mors dilectio. **I**n resistētia tērationum. **A**plis. **N**on coronabitur nisi qui legitime certauerit. **I**n impugnatione uiciorum. **J**ob. **M**ultria est uita hominis sup terrā. **M**ultria iuuant fortitudinem. **P**rimum est exortatio prudentiu. **U**nde legitur de **J**uda. **M**acha beo q; armauit socios non clypei uel haste minutione, sed sermonibus optimis. **2**o exēplum robustorum. **U**nde legitur. **D**e **E**leazar q; elegit fortiter mori pro paternis legibus. **E**xēplum uirtutis et fortitudinis posteris relinquens. **T**ertium exercitatio in pugnis. **U**nde legitur. **I**osue q; dominus non deleuit hostes filiorum Israhel statim oēs, sed reliquit aliquos ut haberēt cōsuetudinē p̄iadi. **4**o est spes remuneratois. **2**o. **P**alip. **C**onfortet man; ure. et n̄ dissoluāt. est enim merces operi uestro. **5**o hostium debilitas. **G**rego. **D**ebilis ē hostis q nō p̄t uincere nisi uolentem. **6**o orationis adiutoriu. **E**ro. **L**u eleuaret man; **M**oyses uncebat filij Israhel. **7**o armoruz

spiritualiu apparat. **S**on San-
 son uincebat philisteos in ma-
 dibula asini. i. repantia 7 simpli-
 ciate. **S** memoria dominice
 passionis qd signatu est i **Da-**
 uid qui conera **Goliath** uenit in
 baculo 7 funda. **S** ab spua
 lis. ps. Panis cor hois confir-
 met. **R.** Ambulauit **Delegas**
 in fortitudine cibi illi. **et vn et**
Petrus potat spūs scī grā cō-
 fortat est dicens. **Oportet** deo
 obedire magis q̄s hoibus. **Idē**
uo Ap. ante talē cōfortationē
 dixit. **Nescio** hoīem hunc.

De iusticia politica.

Lap. 37

Iusticie politice fm **Ma-**
crobiū ē suare unicuiqz
 qd suū est. **Iusticie** purgatorie
 fm eūdē est ad unā cuiusqz p-
 positū uiāz uniuersūsqz vtiūis
 officiū conseruare. **Iusticie** autē
 purgati animi est ita cū supra
 mente sociari ut seruet cum ea
 fedus ppetuū imitādo. **Iusticie**
 exēplaris est q̄ penni lege sem-
 piterna opis sui cōtinuatiōe nō
 flectitur. **Partes** iusticie fm
Tulliu sūt sex. s. religio. pietas.
 gratia. vindicatio. obseruātia.
 ueritas. **Religio** s̄z eūdē **Tul-**
liū est uirtus que superioris cu-
 iusdā nature quā diuinā nocēt
 curā cerimōniāqz affert. **Pie-**

tas est per quā cōiūctis sāguie
 beniuolēcie offm 7 beniuolens
 tribuit cultus. **Gratia** ē i qua
 amicitiaz 7 officioz alteri me-
 moria. 7 remunerādi uoluntas
 continetur. **Vindicatio** est per
 quā uis 7 iniuria. 7 oē qd ob-
 scurū est defendēdo atqz ulci-
 scendo ppulsat. **Obseruātia** ē
 uirtus p quā hoies aliqua di-
 gnitate antecede. tes cultu quo-
 dā 7 honoz dignātur. **Veritas**
 est uirtus p quā imitat ea que
 sunt. aut fuerūt. aut futura di-
 cūtur. **Nota** q̄ iusticia nō tā
 ē uirtus spālis q̄s gnālis. ut hēs
 supra de uirtutib cardinalib
 i gnē. **Iusticia** ut dīr libro sapie
 ē ppetua multiplici rōe. **P** q̄
 ppetuat aiām stabilēdo eaz in
 debito loco. s. sub deo 7 supra
 corpales creaturas. **S** q̄ ma-
 nebit in pūa fm eētā 7 usum.
Alie autē vīrtes cardinales 7 si
 maneāt in pūa fm eētā. n̄ tū
 s̄z oēm usū. **Repantia**. n. nō re-
 frenabit motū illicitos. pudē-
 tia nō cauebit ab insidijs. **For-**
titudo n̄ aggredietur terribilia.
Iustitia per uertitur tripliciter
 s. a more. persone. uel pecunie.
Ita **Abē** qui iustificans impiū
 p munere. **Timore**. **Euāgelii**.
Nolite timere eos q̄ occidunt
 corpus. **Ranico. e.** **Idē** sciens q̄

per inuidiā tradi disset en / Pla
ra mouēt ad rectitudinē iustitiae.

P est rectitudo humani cor
poris. quia indecēs ualde est in
rectō corpore curuū hōe aūm.

Q est naturalis inclinatio. qz
ut ait Aug / Iustitia est in corde

hois naturaliter **Q** qz bruta
aialia docent multa que p̄uēt

ad iustitiā. ut est innocētia. con
cordia. ⁊ b̄mōi **Q** ē scripta

Ecclesiasticus / Qz ad mortē certa pro
iustitia / Effcūs iustitiae est qz bea
tificat. **Dath. 5** / Beati qz esu
riunt ⁊ t̄iunt iustitiā **Petr** / Si

qd patimini pp iustitias beati.

Quia exaltat. Ecclesiasticus / Qui opa
tur iustitiā exaltabit. qz appe
titiū cōcupiscētie refrenat **Ma.**

Erit iustitia cingulū lūboꝝ e⁹.

qz locū deo p̄pat. **ps** / Iustitia ⁊

iudiciū p̄patio sedis tue. quia a
morte eterna liberat. puer **Iu**
stitia vero liberabit a morte.

Quia coronat. A himo / Repo
sita ē mihi corona iustitiae **Quia**

remunerat. **ps** / Retribuet mi
hi dñs fm iustitiam meā **Iusti**

tia consistit in fide. **ap** / **Redi**
dit **Abrahā** deo. ⁊ reputatū est

ei ad iustitias **Itē** in oīone. **ps**.

Clamauerunt iusti. ⁊ do. ex. e.

In sācta meditatioe. **Ecclesiasticus** / **Bea**
tus uir qz in sapientia morabit.
⁊ in iustitia meditabit **In bu**

militatioe. **Dath.** Sic decet nos
implere oēm iustitias. **blo.** Per

fecta iustitia est subdere se mi
nori. **In** eruditōe. puer. **Semī**

nāti iustitiam merces si delis.

De donis in cōi. .

Cap. 38

Iacet dēs hīcus dātū dūi
nitus possint dici gñalīe

dona dei **Spālīe** tñ ⁊ appropa
te septē sūt dona spūs scī. que

p̄ ordines **Ma.** undecim enume
rat a s̄mo incipiēs usqz ad ul
timū descēdendo **Septē** igit

sunt dona. multiplici rōe **Q**⁹

ut p̄ hec septē expellant uitia
septē. s. ut timor expellat sup
biā **Pietas** inuidiā **Scia** uā q̄

ē quasi qdā insania **Fortitudo**

accidiā **Cōsiliū** auaritiā **Intel**
lectus gulā **Sapientia** luxuriā.

Q⁹ dicantur esse septē dona
propter expediēdas uires na
turales **Nam** irascibilis indig

et expediri tam in prosperis
qz in aduersis **In** prosperis q̄

dem per timorem **In** aduersis
autem per fortitudinē **Concu**

piscibilis indiget expediri qz
tum ad effectum respectu pro
ximi. quod fit per pietatem. et

quātū ad effectus respectu dei
qz fit per gustū sapientie **Ra**

tionalis uero indiget expediri
in ueritatis speculatione. quod

7

+ timor superbia
uirtus / subbia
Scia / uirtus
Fortitudo / auaritia
Intellectus / luxuria
Sapientia / luxuria

fit per donū intellectū. ⁊ in iu-
ri electōe. qđ fit p cōsiliū. atq;
in electi exactione. qđ fit per
sciām. per hāc eim cōuersamur
in medio nationis prate ⁊ per-
uerse. **S** dicuntur esse septem
dona propter regimē actiue ⁊
contēplatiue uite. **C**ōtēplatiua
siquidem tria dona debet ha-
bere. s. timorem ad reuerentiaz
maiestatis. **I**ntellectū ad intel-
ligentiā ueritatis. **S**apientiam
ad gustū bonitatis. **A**ctiua uo
habet pietatem ad agendū. for-
titudine ad sustinēdū. scientiaz
ad discretione pietatis. cōsiliū
ad discretionem fortitudinis.

Maxima ergo dona sunt ad i-
tellectū spectantia. quia lux co-
gnitionis multū ualet ad recte
uiuēdū. **P**ropter eādem causaz
fit donorū obuatio. ubi quasi
semper adiungit unū directiuū
cū alio. qđ spectat ad actionem
uel passionē. **U**nde **B**rego. sup
Ezech. dicit qđ sumus p sapiāz
maturi. per consiliū cauti. per fortitu-
dinem animosi. per scientiā di-
creti. p pietatē misericordes.
per timorem humiles.

De timore in cōi.

Cap.

39

Timor est ut ait **A**ug. su-
ga mali. **S**pēs timoris sc

sex **P**rimus est naturalis quo
quibet naturalit̄ timet nocumē-
tū nature. **I**ste non est merito-
rius neq; demeritorius. qđ n̄ sub-
iacet libero arbitrio. ⁊ dī na-
turalis nō a natura instituta:
sed destituta. quia iste timor est
pro peccato p̄mōz parentū in-
flicto. hoc timore x̄ps natura-
liter mori timuit. **S**ecundus ē
timor humanus quo quis ni-
mis timet peli sue. **I**ste timor
nascitur ex nimio amore p̄tis
uite. ⁊ est qñq; mortalis actus
eius. i. cuz prius quis peccaret
mortaliter qđ amitteret uitam
suam. qñq; est uenialis. ut cum
qs faceret p̄uis peccū ueniale.
qđ pmitteret se occidi. **T**ertius
est timor mūdānus quo qs ni-
mis suis reb⁹ inheret. **I**ste na-
scitur ex nimio amore ter-
poraliū. ⁊ ē qñq; mortalis. qñq;
uenialis penit̄ eodē mō quo dī-
ctum est de humano. **Q**uartus
est timor seruilis quo qs timet
peccare principalit̄ pp penam.
Quinens ē timor initialis qđ
timet quis penā ⁊ dei offensaz.
Un̄ quasi duos habet oculos.
vnū ad penā. aliū ad deū. ⁊ hic
est p̄ncipalior. **S**extus est ti-
mor filialis quō qs timet offe-
sam dei. uel sepationem a deo.
Numerus p̄dictoz timorū sic

accipitur. Aliquis timor est a spiritu sancto et cum spiritu sancto. sicut timor initialis et filialis. Aliquis a spiritu sancto est. et non cum spiritu sancto est. sicut timor seruilis. Aliquis est cum spiritu sancto. et non a spiritu sancto. sicut timor naturalis. Aliquis nec a spiritu sancto. nec cum spiritu sancto. sicut timor humanus et mundanus. quos nec spiritus sancti gratia secum copat. nec per spiritum sanctum dantur. Est aduersus alius timor reuerentie qui solus inter timores erit in patria. sicut dicit psalmus. Timor domini sanctus permanet in seculum seculi. Reuerentia uero est resilio a considerata magnitudine dei in propria uilitate. Timor domini multa bona facit. Primo quia expellit peccatum. puerbi. Timor domini expellit peccatum. Sapientiam gignit. *Eccl. primo.* Qui timet nihil negligit. Ad eum stabiliat. puerbi. Nisi in timore domini tenueris te instanter cito subuertet domus tua. Spiritualiter dicit psalmus. Non est inopia timentibus eum. Bona opera cumulat. *eccl.* Qui timet deum faciet bona. Tor delectat. *Eccl.* Timor domini delectat cor. Vitam prolongat. *Eccl.* Timor domini apponit uitam. De

notionem irrigat. *Eccl.* Timor domini fons uite. Eternaliter remunerat. *Eccl.* Timor dei bene erit in extremis.

De timore seruili.

Cap.

40

Timor seruilis donum spiritus sancti est. non tamen est cum spiritu sancto. sicut aurora cum sole est. Timor seruili spiritui sancto locum preparat. ut eum sicut setem filum introducat. Setem filum introducendo ipsum precedit. non tamen cum ipso permanet. sicut ait Augustinus. Timor seruilis est bonum quod nemo bene utitur. quis licet habitus timoris seruili bonus sit in se secundum quod donum spiritus sancti est. tamen eius actus quandoque peccatum est. Timor itaque seruili duo facit. Primum est quod preparat uiam charitati. Secundum est quod retrahit a peccato metu pene tantum. Ratione primi bonus est. secundum rationem sancti distinguit. Unde notandum est quod usus timoris seruili duplex est. scilicet cum quis utitur essentia habitus tantum. uel cum quis utitur seruitate. Primo usus eius bonus est. Nam ille est abhorreret penas eternas. quod bonum est. cum sit etiam in timore initiali. Secundum modo usus eius malus est. quia

usius eius est vitare malum ex
coactione per penā. cui⁹ ramen
affectus habetur in nolūtate. r
sequeret^r effcūs si sparetur im
punitas. ut ait **Aug⁹** Et intel
ligitur dictus eius qui ait q^o ti
mor seruilis bonus est. non tñ
qui timet seruiliter bene agit.
quia agere bonum est ex uolū
tate facti. sed agere bñ. i. meri
torie est ex nolūtate agentis q
agit ex virtute charitatis r grē.
De timore initiali. ;

Cap.

41

Timor initialis idēo sic di
ctum est. q^o est incipiētū
pmo penetrere. **Un⁹ Isa⁹** Dñe a
timore tuo concepimus r pepe
rimus spm salutis. **Qui** adhuc
sunt in angustia p peccato qd
cōmiserūt. sed agustia hoc fo
ras mittitur qñ cōscia serenat
ad plenū. quia perfecta chari
tas foras mittit timorē initialē
inqētū hēt naturā timoris ser
uilis. fm hoc. s. hēt oculū ad pe
nam. **Timor. n. initialis** habet
duos oculos. vnum ad glōrias
qui est ei essentialis. alterū ad
penam qui est ei accidentalis. s^z
timori seruilis essentialis. **Pre**
terea timor initialis abstinet a
peccato nemali propter penas
purgatorij in quo casu⁹ potest
conuenire cum perfecto. q enā

timet penam purgatoj inqē
tum est dilatiua glōriue se
patua ad tempus. **Duplex** ē
amor. s. filialis quo vñ dili
gimus ppter se tātū merce
narius quo nō diligit^r pñci
paliter. sed secundario pto re
spectu ad mercedem. huic du
plici amori respondē duplex
timor. s. initialis. r filialis. **Nā**
filialis timor respōt amori
filiali. initialis vō rñet amori
mercenario.

De timore filiali.

Cap.

42

Timor filialis pē timet
offendere de q nō pp
pccm non separatur deo. tñ a
pccō abstineret neosū offen
deret. **Et** in hoc timor filialis
differt ab initiali ai ppe est
timor separationis. q^o propt cō
scientiā peccati tunc separari
deo. **Timor vō filialis** nūmō
timet offendere deū. **Alia** est
vra q^o timor initialis est ipse
ctoz. s^z filialis pfectoz. **Est**
vra q^o cum in timore pene sine
duo. s. punctio. r citela. **Ipsa**
pūctio pñet ad timorē initialē.
talis. n. pūctio est ex scia
peccati de quo neit^r an sit di
missum. **Caute**la o pñet ad
timorem filiale. sic. n. pfectus
cauet pccm quo a deū offēdit.

ita per consequens cauet pens.
sed tñ p accñs. Timor èt filia-
lis dñi sanctus ⁊ castus.

De dono pietatis.

Cap. 43.

Donū pietatis in tribus
consistit. scilicet in cultu dei. i
ueneratione sacre scripture. et
in proximi honore. Cultus dei
consistit in professione diuine
maiestatis. ⁊ hoc est theologia.
Uenerationis sacre scripture con-
sistit in hoc ut ei firmiter cre-
datur. ut sollicite custodiamur ⁊
fideliter dispense. Illud uero p-
ximi consistit in reuerentia su-
priorum. in conformitate equa-
liū. ⁊ in subuentione inferiorū.

De dono sciētie.

Cap. 44.

Sciētie donū siles actus
hēt cū prudētia. qz est v-
tus politica. sed differt in rōne
agendi. Prudētia. n. procedit
ex principijs iuris naturalis.
Sciētie uero donū ex princi-
pijs fidei. Proprius actus scē-
tie doni est docere recte cōuersa-
ri in medio natiōis prauē ⁊ p-
nerse. Ad quōd requirunt tria.
Primum est qz habeat rōnes
quibus se defendat ab ipugnā-
tibus fidem suam. Secundū
est qz a malo absteat. Tert-
tium qz bene ⁊ prudenter tem-

poralia amministret. **P**reterea
sciētie donū est dirigere ope-
ra ad normam rōnis. ⁊ ad con-
formitatem dei. Item per sciē-
tie donum scitur ne sub specie
boni malum lateat. Item donum
sciētie regit pietatem ppter
quod etiā hec duo cōbinātur.
Item per donū sciētie scit hō
ad sit. ⁊ a qō sit. ⁊ ad quid sit.
Sciētie donū est sciētia faciē-
doz. ⁊ ideo rōne sciētie consi-
stet in cognitione fm quam nō
uirtus. sed rōne faciendorū.
consistit in operatione. ⁊ hz hō
est uirtus.

De dono consilij.

Cap. 45.

Consiliū sumit tribus mo-
dis. quāqz dñi cōsiliū deli-
beratio de reb⁹ ualētib⁹ ad fi-
nē ad quē tendim⁹. ⁊ tale cōsiliū
priet ad prudētiā. uel idē est
qz prudentia. quāqz dñi cōsiliū p-
suasio rex excellētuz ad quē nō
tenemur fm quō dñi hoc esse cō-
siliū. Si nis pfectus esse. uade
⁊ uende rē. quāqz dñi cōsiliū
prudētiā exercitatuā cōtem-
platiuorū ⁊ actiuoz donū.
⁊ deliberatio de operibus ar-
duis. siue teneamur ad ea. siue
non. ⁊ fm hoc sumitur cōsiliū
donū. Nota qz sicut ad scē-
tie donū priet reprobare malū

et eligere bonū. ita p̄tinet ad cō
si tū cauere pericula que sūt in
hoc exilio. Item sicut scie donū
hēt regere pietatē. ita donū cō
silij hēt regere fortitudinē. In
hoc autē differūt consiliū et sciē
tia. quia scia est circa bonum et
malū. s; cōsiliū est circa diffici
le et arduum.

De dono sapie et intellectus:
Cap. .46.

Sapientia et intellectus differunt. quia sapientia est cognitio dei absolute. intellectus uero est illative. s; in cōpatione ad creaturas. Item alia dicitur. quia intellectu cognoscitur deus per illuminationē de auditis in scriptis. sapientia autē cognoscit experimento. Item per intellectū deum cognoscimus. per sapientiam dulcedinē eius gustam. Cū sapientia dicitur quasi sapore uirtutū cōdita scientia. Item sicut dicit Beatus per intellectū sumus prouidi. per sapientiam maturi.

De beatitudinibus in gēne.

Cap. .47.

Beatitudines sunt septem s; distinctōes graduum. quibus sunt octo s; essentias que saluator enumerat in sermone de monte. s; paupertas spiritus. mitis lucus. esuries iustitie. misericordia. mūditiā cordis. pax

quarū beatitudinū iuner? sic accipitur s; integritē pfectionis. Reuertit ad regritatē pfectionis tria. s; rectus a malo. pcessus in bono. pfectus status in optimo. Sae autē oē malū pcedit ex tumore supbie. aut ex rancore malie. aut ex lagore cōcupiscētie. Cōtra hec tria sunt tres beatitudines. s; paupertas spiritus contra alū tumoris. mitis contra alū rancoris. lucus contra alū libidinis. Item pfectus attenditur s; mutationē que est ex duabus uias dñi. s; misericordiā. et ueritatem. de quibus in p̄. Cū uerse uie dñi misericordiarū ueritas.

Item s; has duas uias sumunt due beatitudines. s; suries iustitie. et affectus misericordie. Preterea status in optio attenditur duobus modis. s; in limpida cognitiōe. et tranquilla affectione. et s; in hoc sumuntur due ultime beatitudines. s; mūditiā cordis ad deū uidendū. et pax mentis ad perfecte fruendū.

Per has septem beatitudines excluduntur septem capitalia uitia. Paupertas spiritus excludit superbiam. Misericordia iram. Lucus inuidiam. quoniam qui luget pro peccatis aliorum non inuidet illis. Esuries iusti

rie accidia. **A**d misericordia auaritia. **A**d uicia cordis gula. ga cordis mundicia n̄ seruit ue- tri ad modum bruti animalis.

Pax excludit luxuria. qz gustato spu desipit ois caro. **E**t sicut in enumeratōne donoz est ordo artificialis quo pmo ponuntur digniora. ita in beatitudinibus est ordo naturalis ubi digniores ponuntur ultimo.

De prima beatitudine. **Ca.** 48.

Paupertas spūs ponitur hic p abstinetia ab amore mudi. i. ab amore carnalium uoluptatū et delitiarū. ac pprie excellentie. **H**ec tria complectitur amor mundi. **U**n̄ dicitur super Lucas. Pauperes sunt q non querūt illecebrosa. **S**uper **M**ath. **G**rego. Pauperes spūs sunt humiles et timētes deum. **A**lia glosa dicit q pauperes se q nihil hnt et oia possident.

De scda beatitudine. **Cap.** 49

Mitis est sicut dicit **A**rist. qui nec patit. nec deducitur. **E**st autem mititas eadem cum mansuetudine. habetur. n. in glo. super **M**ath. qz mansuetus est qui nullam amaritudinē sentit. ex quo patet qz mānsuetudo est idē qz patientia ali-

quo modo. **D**ifferunt tamen mansuetudo et patientia. quoniam patientia est in sustentia molestiarum corporalium. mansuetudo in sustentia contumeliarum.

De tertia. **Cap.** 50.

Lucius est lugere p peccato. et ipsius odire ita qz inlurgamus ad destructionem ipsius. **L**ugere autem de malo. ut fugiamus ipsum. inquam auerit ab amico. sic lugere est solius charitatis. **L**ugere autē de quolibet malo speciali est cuiuslibet virtutis. **Q**uelibet. u. virtus luget de suo cōtrario.

De quarta. **Cap.** 51.

Luxuries iusticie est uehemens desiderium iusticie siue summi boni. **E**suries autē iusticie potius ē beatitudo qz esuries aliarū virtutū cardinaliū. qz p iustiaz imediate coniungimur deo qd n̄ fit p alias virtutes cardinalis. **I**ustia. n. put hic sunt ophe die fidē. spē. charitatē. q̄ imediate coniungūt nos deo.

De quinta. **Ca.** 52.

Misericordia est per quā p terrenis celestia mere- mur. **O**pa misericordie sūt. i. q. si septē corporalia. et septē spūalia.

Corporalia sunt hec **C**onfirmatio
 infirmorum **P**otatio sitientium
Redemptio captiuorum **V**estio
 nudorum **C**ollectio pegrinorum.
Sepultura mortuorum **P**ro sex d.
 istis habemus de euangelio. se
 prima de thob **O**pera spua
 lia sunt hec **D**elinquenti igno
 scere. **P**eccante corripere. **I**gno
 rantem docere. **T**urbanti con
 sulere. **D**estum consolari. **P**ro
 salute xpi exorari. **I**nurias su
 stinere. **E**t hoc ultimū ppica
 dicitur opus misericordie. ga
 responso mollis et humilia fra
 git iram. et hoc pium est. s. furo
 rem irati mitigare.

De sexta:

Lap. 53

Mundicia cordis est qua
 clarificat cor et mundat
 ad uidendum deum. et ardentissi
 me diligendum. **A**ccipitur autē
 mundicia cordis hic non p. vir
 tute. sed pro statu. quod dicitur qui
 est purgati animi.

De septima:

Lap. 54

Pax est status virtutis in
 quo est delectatio in deo
 sine contradicōe carnis mundi
 et diaboli. vel si aliqua est ineffi
 cax est. **U**n patet q. pax est sta
 tus animi purgati sum. **P**acifi
 cis autem magis attribuit esse

filios dei q. alios. quia licet mi
 sericordia maxie assumat ho
 minem deo q. tum ad opa ex
 teriora. tamen q. tum ad ince
 riora magis assumat pax.

De octaua.

Lap. 55

Octaua beatitudo est de
 qua dicit beatus q. psecuti
 dne patiunt pp iusticia. q. ipoz.
 est regnū celoz. **D**ec v. s. s. su
 stinētia psecutionū pp iusticia.
 anexa est paci. **T**um n. pacific
 sit absq. contradicōe carnis mā
 di et diaboli. patet q. idē patius
 est supare tetarōes mortis pro
 xpō in eodē gradu est cū pace.
 ppter hoc dixim q. octo sūt
 beatitudines q. tum ad eintā.
 sed tātū septē q. tum ad distincti
 onem graduū. qm sup pacē nō
 est virtus alia. **D**icit n. **Aug.**

Pax est finis et cōsumatio oīz
 virtutū. **O**ctaua beatitudo dicit
 redire ad caput duob' modis.

Po ga idē pmiū sibi pmittitur
 q. pme beatitudini. s. regnum
 celorum. 2o quā oēs pbāt a p
 ma usq. ad ultimā verum vere
 sine. **U**nde **Gregori.** **Q**ualis
 uniusq. apud se lateat. illata
 contumelia pbat. **E**t his vic
 tis colligitur q. habitus vtu
 tum cardinalium pncipalit' vi
 spouunt ad exercitium actiue.

habitus verò donoz disponē
ad actus contemplatiue. habi
tus vero beatitudinū disponū
ad pfectionē vtriūsq.

De sensibus spūalibus.

Lap. 56

Per sensus spirituales p
cipit anima spiritalia.
quia uidet sponsi sui pulchri
tudinem sub ratione splendo
ris. audit amenissimam armo
niam sub ratione uerbi. Gustat
sūnam dulcedinem sub ratione
sapientie cōprehēditis vtriūq.
s. uerbum et splendorē. **M**o
rat sūmā fragrantia sub ratione
uerbi inspirati. **T**angit sūmaz
suauitatem sub ratione uerbi in
carnati. et inter nos corporaliter
habitantis. reddentis se nobis
palpabilem et osculabilem per
ardentissimam eharitatē. **E**x
predictis patet q. sensus spūa
les dicuntur conceptiones mē
tales circa ueritatē contem
plandam. que quidem contem
platio incipit a sensu. et puenit
ad imaginationem. et de imagi
natione ad rationem. et de rōe
ad intellectum. et de intellectu
ad intelligentiam. et de intelli
gentia ad sapientiam. siue noti
tiam excessiuam que incipit hi
in uia et consumat in gloria.

De fructibus spūalibus.

Lap. 57

Fructus duodecim spi
rituales nō dicūt nouos
habitus. sed status consolatio
num quibus consolatur spiri
tus iustorum. et iste delectatio
nes consequentur opera per
fecta. **S**unt autem isti fructus.
Charitas. **G**audium. **P**ax. **P**a
cientia. **L**onganimitas. **B**oni
tas. **B**enignitas. **M**ansuetudo.
Fides. **M**odestia. **C**ontinentia.
Castitas.

De uulua et latritia.

Lap. 58.

Ulteria est seruitus et re
uerētia deo exhibita. vñ
si creature exhibetur honor
deo debitus est idolatria. **L**a
tria comprehendit quinq. s. si
dem. **S**apientiam. **R**euerētia.
Sacrificium. **O**rationē. **P**u
ma duo sunt cordis. alia duo
sunt operis. vltimum est oris.
Ulta debetur creature inq̄
tum est imago dei. **U**nde uulua
est honor qui debetur sanctis.
Unde de beata uirgine sciēdus
est q. inq̄tum est persona san
cta debetur ei uulua. sed inq̄tū
mater dei debetur ei iper uulua
i. superior uulua. **S**ane si psona
cui debetur uulua est in placioe
constituta debetur ei reueren
tia que consistit in obedientia.

mādatoꝝ. ⁊ in exhibitioe bo-
 norū. Si autēz est persona sim-
 plex debetur ei reuerentia tā-
 tum que consistit in exhibitioe
 honorū. **S**perdulia debet crea-
 ture excellēti sicut ē caro xpi.
 beata vgo. crux christi. **U**n scie-
 dum est qd uere ligno crucis
 christi in quo pepēdit si non fi-
 gurata signo crucifixi debetur
 sperdulia. quia est instrumētum
 nostre redemptionis. **C**rucib⁹
 autem factis inq̄stū sūt lignus.
 siue res tales nihil debetur. sed
 crucibus factis in signū christi
 crucifixi debetur latría. **I**ma-
 ginibus autem eadem debetur
 adoratio q̄ debetur ⁊ illis quo-
 rum sūt imagines. nō inq̄stuz
 res facte adorantur. sed illos
 quorum sūt imagines adora-
 mis.

De preceptis in genere.

Lap. 59.

Preceptū est imperiū
 faciendi aliquid. uel non
 faciendi. **P**receptorū alia sūt
 affirmatiua. **U**t honora p̄rem:
 alia negatiua. ut non occides.
Precepta affirmatiua stricte si-
 mendo dicūt p̄cepta. s; negati-
 ua dicūt p̄hibitiones. **P**rece-
 pta affirmatiua obligāt semp.
 sed nō ad semp. **S**ed negatiua
 obligant semp. ⁊ ad semp. **P**re-

cepta decalogi possunt di da-
 ta vel ināta. **P**rimo moe tā-
 tum pertinent ad populū Isra-
 heliticū. **S**ecundo moe ad
 omnes ⁊ obligant. q̄a quiquid
 continet decalogus exicite.
 hoc continet lex nature scri-
 pta est in corde cuiuslib; im-
 plicite. **I**stud enim prectū le-
 gis nature. s. qd tibi nouis fi-
 eri. alijs ne feceris. inclut hec
 precepta. **N**on occides. **N**on
 furum facies. ⁊ hui⁹ mō que
 decalogus ponit explite.

Quedam precepta ti dunt
 impatiue. s. illa que sūt ēirma-
 tina. quedam indicatiue. nega-
 tina. ⁊ hoc ideo. quia officili⁹
 est facere bonum q̄z odinare
 malum. **P**lures enim sciendo
 bonum requiruntur cūstantie.
In quibusdam preceptis
 prohibetur actus ⁊ effectus. ut
 patet in his. non mechberis.
 non concupisces rem p̄oximi-
 tu. quia appetit⁹ est n̄nis in-
 ordinatus ad illa. **I**n quibusdā
 solūmodo prohibetur cuius. ut
 cum dicitur. non occides. **I**lloc
 dico secundum formā tradē-
 di. uon per uirtutem iūelligen-
 di. quia omnia precepta nega-
 tiua coercent manū ⁊ animū.
Ead multis modis ligantur. s. le-
 ge nature. ut est diligere deū ⁊

super omnia, et nulli facere quod nobis fieri nolumus. Preceptis diuinis ut ligabatur Adam preceptis sibi datis, et Iudei suis. **V**oto, quia secundum Augustinum, uolere est uoluntatis, sed redde-
re est necessitatis. Unde quibusdam consilia etiam precepta sunt, sicut religiosi qui uouerunt talia decretis patrum, ut est ieiunare aliquas uigilias, et huiusmodi. Consuetudine secundum quod in Francia primogenitus succedit in regno. Adanda-
tis prelatorum. Unde super cathedram Moysi etc. Conscientia quia secundum Augustinum, Quicquid sit contra conscientiam edificat ad gehenam. Numerus preceptorum sumitur sic, quia quedam ordinant nos ad deum, quedam ad proximum. Quod deus insinuare uoluit quando in duabus tabulis legem dedit. In prima tabula sunt tria precepta que pertinent ad deum. Primum pertinet ad patrem, quia est de diuina unitate. Secundum ad dei filium, quia est de iuramenti ueritate. Tertium ad spiritum sanctum, quia est de spirituali uocatione. In secunda tabula sunt septem precepta ad proximum spectantia.

Primum est de exhibendis bonis, ut est illud, Non honora patrem tuum etc. Reliqua sex sunt de cauendis malis que inferri possunt corde, uel opere, uel ore. **O**pere ledimus proximum tripliciter propter quod dantur tria precepta. Primum est, non occides. Secundum, non mechaberis. Tertium, non fur-
tum facies. Ore quoque ledimus proximum, et contra hoc, illud non dices contra proximum tuum falsum testimonium. Corde ledimus proximum dupliciter. Quandoque respectu rei irrationalis, de hoc dicitur, Non concupisces rem proximi tui. Quandoque respectu rei rationalis, et de hoc dicitur, Non concupisces uxorem proximi tui. **D**e primo precepto.

Cap. 60

Primum preceptum tres habet clausulas. Prima est, Non habebis deos alienos coram me. Ubi prohibemur adorare creaturas spirituales, scilicet angelos. Secunda est, Non facies tibi sculptile, hoc est imagines fictas, que nullius rei naturalis sunt representatiue. Tertia est neque omnem similitudinem, scilicet

imaginem rei naturalis. et sequitur que est in celo desuper. ut solis et lune. et que in terra deorsum. ut hominis. bouis. et similitum.

Neque eorum que sunt in aquis sub terra. i. piscium non adorabis eas. s. actu exteriori. neque colles. i. affectu interiori.

Ex his patet quod non reprehendunt christiani quod faciunt imagines non quod ad adorandum. sed ad memorandum.

Honorant quod exhibet sanctis non est laerie. sed dultre. Secundum rem allegoricam. s. clausula habet precepti ostendit iudeos et saracenos esse idolatras quod deos habent alienos.

Judei quidem a Desha. Saraceni a Daugmeth. Contra secundam clausulam. s. non facies tibi sculpsile faciunt heretici pessimi quod non credunt deo nisi quod imaginatioe sua et fantasia con-

singunt. Contra tertiam faciunt mali christiani. quod superbi colunt similitudine eorum que sunt super terras. s. honores diliguntque prelatas.

Auari colunt similitudine eorum que sunt in terra. s. pecuniam et diuitias. Voluptuosus colit similitudine eorum que sunt in aquis. i. delicias voluptatis.

De secundo. Cap. 61. Scundum est non assumes nomen dei tui in uanum.

Die prohibet iuramentum quod fit sine causa et piurium. Ceterum non peccat. s. pro nihilo iurans. et falso iurans assumit nomen dei in uanum quod pinus sine causa nominat sumam ueritate. scilicet ante nominatam continent.

Tribus modis quod peccat i per iuratio. uel iurando contra conscientiam. uel iurando illicitum. uel ueniendo contra iuramentum. Preterea sciendum est quod iuramenta que ex certa conscientia faciunt uel sonant in blasphemias. ut quando quis iurat per corpus dei. et similia. uel sonant irreuerentis. sicut quando iurat per uulnera christi se peccat mortale. ut graue. etiam si uerum est quod iurat. sicut preceptum non solum intelligit secundum predictam rationem litteralem. sed et intentionem morale.

Assumit. nomen dei in uanum multipliciter. s. corde. ore. et opere. Corde sicut mali qui tamen nomine sine re dicunt christiani. qui licet faciunt receptum baptismi. tamen rem sacramenti non habent id est gratiam. Ore scilicet mala iuratione uoti transgressione. predicatioe facta uana intentione et idem oratione de qua dicitur. populus hic labijs me honorat etc. Opere sicut hypocrite nomen dei assumunt in simulatione operis exterioris non in puritate cordis. Unde

sumit in uanū. quia receperūt mercedē suam.

De tertio precepto.

Cap. 62

Gertiu est. **N**emento ue die sabbati scifices. n̄ fa ctes oē op^o in eo. In hoc pree pto quoddā est morale. ut uacatio que ad deum est. orādo. colendo. medicādo. quoddā ce rimoniaie ut assignatio diei se ptimi qui signat tipice cessatōz peccati. Allegonice getē corpis xpi in sepulchro. Anagonice re quem eternā in celo. **I**stud g^o pceptū pōt tripliciter accipiss^o gñalit^o ut cessemus a uicijs. 2° spālit^o ut cessem^o ab opib^o cor poralib^o que ipediūt uacatōez ad deū. 3° spālissime. ut ē in ui ris cōceptiuijs q ab oib^o mū danis se sepant ut totalit^o deo uacent. **U**acatō ē necessaria. 2ª debita. 3ª pfecta. **S**cōm g^o q sabbatū dī requies siue uacatio ad deū sic dies dominica pōt dici dies sabbati. 7 quelibz dies statuta ad ueneratiōez di uinā in qbus cessandū ē ab ope suū. ia peccō. 7 ab ope ipediē te uacationē ad deū. **O**pa enim seruilia determināt ab ecclesia: ut opa mechanica. que sūt agri cultura. mercatū. placita exer citia.

De quarto precepto.

Cap. 63

Quartū est. **H**onora pa tre tuū 7 mrem tuam: **I**huic pcepto addit^o pmissio. s. ut sis longeuus sup terrā. quia iustū est ut cōseruatiō uite alie ne mereat cōseruatiōē uite p prie. **P**r dī in hoc mandato q ē pncipiū p gnationem quo ad esse nature. ut pat^o carnalis. uel q ē pncipiū p ministeriū rege neratōis. quo ad eē grē. ut pat^o spūalis. **S**umit^o alio mō pater n̄ fm rōem ppā. s. fm rōem pso ne q dī pī etate. uel p rege q dī pī defesione. **H**onor hic intelligit^o dupl^o. s. exhibitō cor poralis in sustētatiōe. 7 spūalis in reuerētia 7 obia. **S**z in obe dientiā diuersificatur fm di uersitatem patrum. quia patri spiritali debemus obedire in spiritalibus. s. prelato secula ri. s. regi in temporalibus rei publice. patri carnali in dispo sitione rei familiaris.

De quinto precepto.

Cap. 64.

Quintū ē. **N**on occides: **I**huic explicite phibetur homicidiū. s. iplicite oīs mot^o ire cōtra pximū. siue ille sit tū cordis. ut ira. siue oris. ut con tumelia. siue opis. ut percussio.

citra mortē uel depollatio **P**rohibetur. hic ois occisio iniusta. que fit tripliciter. s. ex cā. ut in illo qui occiditur sine culpa. uel ex ordine. ut cum ille qui n̄ est mister legis occidit. uel ex aīo ut qn̄ minister legis occidit nō amore iustitie. sed libidine uin. dicte. **D**istinguitur homicidij genus dupliciter. s. uex qd̄ dicit corpale. ⁊ interpretatus qd̄ dicit spūale. **H**omicidium spūale fit duob' modis. **U**no modo omittendo ut cum quis uidet aliū in extrema necessitate. ⁊ non subuenit ei. interpretatiue dī euz occidisse. **A**lio modo fit cōmittēdo. et hoc qn̄qz corde. s. odiēdo. **J. Jo. 20.** Qui odit fratrem suū homicida est. qn̄qz ore. s. detrahēdo qz ille cui detrahit occidit in scia illi' q̄ audit detractores in qua prius uiuebat p̄ bonam famā. qn̄qz ope. s. malo exēplo alicui occasiōez ruine prestādo. ⁊ tūc interpretatiue dī illum occidisse.

De sexto.

Lap. 65.

Ex tū est. **N**ō mechaberis. **I**n hoc p̄cepto ut dicit Aug. phibet ois illicit' cōcubitus. ⁊ ois illegitimus usus eoz mēbroz. **D**e hac materia quere supra libro 3°. in ca° de

luxuria. ⁊ ca° sequenti.

De septimo.

Lap.

66.

Septimū est. **N**ō furus facies. **I**dic fm̄ Aug. phibetur ois tractatio rei aliene ex cupiditate. **C**ōtractatio rei aliene pōt fieri licite trib' modis. **P**° quando fit nō ex cupiditate. sed ex obediētia. sicut fecerunt filij Israhel auferēdo uasa egyptioz. **S**ecūdo q̄do fit ex cautela. ut si aliqz fures gladiū furiosi. ne sibi uel alijs noceat. **T**ercio quando fit ex necessitate. ut cum aliquis eluriens ad mortem surat panē. quia in necessitate sunt omnia cōia.

De octauo p̄cepto.

Lap.

67.

Octauū est. **N**on loqueris contra proximū tuuz fallum testimoniu. **I**dic phibet oīne genus mēdacij. sicut dicit Aug. qd̄ detrahāt p̄ tres dias. **E**st. n. mēdaciū p̄nciosū qd̄ nocet. officiosū qd̄ pdest. ioculosū qd̄ delectat. **I**ncludit in hoc p̄cepto taciturnitas ueritatis tēpore necessitatis. tamen causa ⁊ oportunitas facit ipsā taciturnitatez ueritatis esse licitā.

De nono ⁊ decimo.

Lap.

68

D Onū ⁊ decemū p̄ceptus est. Nō cōcupisces rem p̄xi tui. nec desiderabis uxore eius. nō seruū. nō ancillā. nō bo uem. nō asinū. nec oia que illi⁹ sunt. Duo p̄hibet hic. scilicet cōcupiscentia carnis in uxore p̄xi. ⁊ cōcupiscentia oculorū in re aliena. Nā ad hec duo maxīe inclināta natura corrupta. Ad unū p̄p̄ cōseruationē sui in esse indiuidui. Ad alterū p̄p̄ cōseruatōez sui in esse sp̄s. Sic nō p̄hibet appetit⁹ q̄ est ex corruptiōe fornicis. uel ad delectatōez sēnalitatis. q̄ impossibile ē q̄ ille cōcupiscentie non sint in nobis. s̄ p̄hibet habit⁹ qui est ex cōsensu rōnis. quāuis istud p̄ceptū ad duo tantum determinet. tñ n̄r̄ ibi uniuersalit̄ oīs cōcupiscentia male uolūtatis.

De consilijs in ḡne:

Lap. 69.

Consiliū p̄t̄e diuidit̄ cōtra p̄ceptum est p̄suasio melioris bōi ad qd̄ n̄ tenemur. Cōsilia in multis differūt a p̄ceptis. P̄ q̄ ad p̄cepta tenemur. ad consilia uō nō. q̄ p̄cepta seruare est necessitatis. cōsilia uō uolūtatis. Item lex uetus dat p̄cepta. euāgelia uō cōsilia sup̄ad dūt. Item consilium pertinet ad p̄fectos. p̄ceptū

ad p̄ficiendos. sed permissio ad imperfectos. p̄hibitio uō ad peruersos. Item p̄cepta sepant nos ab illicitis. consilia uō a concessis. Item per p̄cepta declinamus peccatum. sed per consilia occasiones peccati. Item per p̄cepta maxīe negatiua penam fugimus. sed per consilia merita cumulam. Item consilia seruata afferunt p̄m̄ium. non seruata nō adducūt supplicium. Item ad p̄cepta constringimur ex debito. s̄ ad cōsilia non nisi ex uoluntate. Item consilium per uotum fit p̄ceptum. sicut ait Aug⁹. Uolere est uoluntatis. sed reddere est necessitatis. Item melius est esse deuotum in minoribus q̄ in maioribus in deuotum in ueniri. Unde melius est nuda p̄cepta seruare cum deuotione q̄ se ad consilia obligare. ⁊ in his negligentem esse. Nota q̄ in lege moysayca fuerunt iudicia cerimonialia ⁊ moralia. Lex autem euangelica iudicia temperat partem auferendo. figuras euacuato rerum neritate exhibendo. p̄cepta consumat adiiciendo. adiicit autem tria. scilicet instructionem documentorum. promissionē p̄m̄iorū. ⁊ perfectionē cōsilioz.

Et iō dī lex moſayca ab euāgelica differre: q̄ illa figuraz ē. hec vitatis. illa pene. hec gr̄e. illa h̄ralis. hec ſpūalis. illa occidens. hec uiuificās. illa eiōris. hec amoris. illa ſeruitutis. hec libertatis. illa oneris. hec honoris.

De conſilijs euāgelicis.

Lap. 70

Qonſilia que x̄ps adiecit p̄ceptis ſunt iſta. **P**ri- mu eſt paupertas que cōſiſtit in abdicatione pprietatis. vñ **Luce** i4. **Q**ui nō renūciauerit oib⁹ que poſſidet nō pōt me⁹ eē. diſcipul⁹. **M**ath. i9. **O**is q̄ reliquerit domum uel fratres r̄c. p̄pter nōmen meū centuplū ac- cipiet. r̄ uitā eternā poſſidebit.

De h̄o Hiero⁹ **S**adonach⁹ ha- bens obolū n̄ ualet obolū. **2⁹** eſt obediētie. vñ illud ſup ca- thedrā mo. ſe. ſcri. r̄ pha. q. vi. ſa. r̄c. **M**ath. ultio. **S**i q̄s uult poſt me uenire ab ſemet. r̄ tol. r̄c. **S**ciēdus aut̄ q̄ duplex eſt obediētia. ſ. p̄fecta que ſe ex- tendit ad oīa que nō ſūt cōtra deū. uel cōtra regulā quā quis p̄feſſus ē. r̄ que diſpēlatōi pla- ti nō ſubdit. **De** hac obediētia **Ber** p̄fecta obiā legē nescit. terminis nō artat nō continet p̄feſſionis anguſtia. **A**d hanc

nullus tenetur debito ceſſita- tis. ſz ſolū p̄fectōis. ſut tene- mur ſemp imitari. **Chriſmata** meliora. **A**lia eſt obediētia p̄- fecta. tñ ſufficiēs ad ſatē q̄ q̄s obedit tātū in his q̄ ſeruare p̄miſit. uel in illis quōn his i- plicite cōtinēt. ſicut ſi illa ſine q̄bus religiōis p̄fectō ſuaſ. ut recipe officia. r̄ h̄ōi. r̄ ta- lis obediētia neceſſitas ē. **S**ū ergo dicit bea⁹ **Ber**dicus in regula. q̄ ſi prelatus recipiat aliquid impoſſibile tēdū eſt facere. loquitur de obediētia p̄fecta quam obſeruat ſubdi- tus in his ad que nō obligatur ad prelati p̄ceptū conſiliū ē r̄ magne p̄fectioni r̄ nō ne- ceſſitatis. ſed ſi ſeru. ad ſim- plicem amonitionē ille quid ē maioris p̄fectioni. **A**ertū eſt caſtitas de qua r̄c. **S**unt eunuchi qui ſe caſtruerūt p̄- p̄ter regnum ce. **A**d illud per- tinet illud **M**ath. **S**ad iſtis q̄a dictum eſt antiquis **N**on me- chaberis. **E**go aut̄ dico uō- bis qui uiderit mulrē ad cō- cupi. eam r̄c. **H**ic o. n. d. i. c. q. n̄ ſolum conſenſus eſt d̄nabilis ad opus mechationis. ſed etiā conſenſus ad delectū. **N**o- ta q̄ cōcupiſcere eſt iſto mo- tu ueniale eſt. ſed cōcupiſcere

Y

ex deliberatione pficiēdi mōr-
tale est. **P**redicta tria consilia
sūt spūalia ⁊ substantialia ois
pfecte religionis. quia suos ob-
seruatores elongant a malo. nō
solum q̄stum ad culpam. s; etiā
q̄stum ad causam. **O**mne nāq;
malum oritur ex triplici radi-
ce. s. ex concupiscētia carnis. ex
concupiscētia oculoz. ⁊ ex hu-
perbia uite. **P**redicta tria cō-
silia perfecte nos elongant ab
hac radice triplici. **Q**uartuz
cōsiliū est charitatis. **Matth.**
Diligite inimicos ue. **I**stud q̄-
stum ad dilectionem affectus ē
preceptum. sed q̄stum ad vile-
ctionem effectus est consiliū.
quia inimico nelle gratiā ⁊ glo-
riam est necessitatis. sed osten-
dere ei signa beniuolentie est p-
fectionis ⁊ consilij. **U**nde ad hō-
oēs non tenentur. **S**ane nega-
re homini signa familiaritatis
quando ueniā petit. uel necessi-
tas exposcit uindicta est. uel q̄n-
se ille qui hostis erat ad fami-
liaritatem ingerit si habeatur
presumptio q; non simulate nel
irrisorie faciat. tunc diligēdus
⁊ inter amicos cōputāndus. **S**;
q; aliquis ultro se ad familia-
ritatem inimico ingerat. hoc p-
fectionis est. **U**nde q; aliq; in-
iuriam passus reconciliationē

querat ⁊ amicitia non est debi-
tū necessitatis. sine quo n̄ est
salus. sed est perfectionis ⁊ con-
silij quo māgnū expectat pre-
miū. **Q**uintū est mansue-
tudinis. **Matth.** **S**i quis te per-
cusserit in unam maxillam. pbe-
ei aliam. hoc sic intelligit. para-
tus sis aliam sustinere patien-
ter. ⁊ istud consiliū est patien-
tie respectu lesionis corporis.
Sed ad idem pertinet illud qd̄
est patientie respectu ablatiōis
rerum. sicut est illud. **Q**ui uult
secum contendere in iudicio. et
tunicā tollere. relinque ei ⁊ pa-
liū. **N**ota q; cōtingit sua re-
petere corā iudice fideli dupli-
citer. aut cum cōtētionē ⁊ frau-
de. aut cum charitate. **P**rimū
nulli licet. **S**ecū dū uo licet infir-
mis ⁊ imperfectis. perfectis at
nō. **U**nde non repetere cōsiliū
est infirmis. perfectis uero pce-
ptum. **I**llis autem qui renūcia-
uerunt ppetati non licet repe-
tere sua ut sua. sed ut congre-
gationis. ⁊ nec propter se. s; p-
pter cōmune boni. **S**extū ē
misericordie ⁊ superrogatiōis.
ut illud. **O**mnī petenti te tri-
bue. ⁊ illud. **S**i uis perfect⁹ eē.
rade ⁊ uende omnia tū. **N**o-
ta q; dare superflūū est necessi-
tatis in necessitate extrema. s;

dare quibus egerit. consilij. Aug.
Melius est minus egere. quā pl^u
 hēre. **Q**uā antea dicit domin^u.
Omnia quecūq; vultis ut fa-
 ciant vobis homines. uos eadē
 facite illis. sic intelligēdū. **Q**ue-
 cūq; vultis rōabiliter et dicte-
 re charitate ut faciāt vobis tē.
Unde si peteremus rē aliquā
 et non uideremus illud esse rōa-
 bile. non uellemus iam rōabi-
 liter dari nobis. **S**eptimum
 consiliū est de simplicitate ver-
 borū. ut ibi. sic sermo uester est
 est. non non. **E**nīus sensus est si
 affirmatio uel negatio ē in ore
 sit et in corde. **E**t ad hoc consi-
 liū reducitur illud. Audistis quā
 dictum est anciuis. non periu-
 rabis. **E**go autē dico uobis nō
 iurare omnino. **N**ota q; iu-
 rare quātum ad infirmitatē pti-
 net permissionis est. **N**ō iura-
 re autē quātū ad pfectionē pti-
 net consilij est. **P**rohibz dñs iurā-
 re per creaturas. s. per celum. uel
 terrā. uel capillū. pp idolatriā.
 ne. s. credamus aliquid munimi-
 nis esse in illis. sunt tamen iu-
 ramēta p euāgeliū et cruceb. i.
 per eum cui hec sunt dedicata.
Oceanū ē deuitāda occasiōe
 peccati. **U**nde dī. **S**i ocul^u tu^u
 scandalizat te. erue euz et pice
 abs te. **f**in Aug^u. nullū mebio-

rū erui picipitur ad lram. s; de
 casio peccandi. **P**otest. n. occa-
 sio esse ex aspectu. et tunc ocul^u
 scandalizat. **U**nde potest eē oc-
 casio ex contractu. et tūc man^u
 scandalizat. **P**otest insuper esse
 occasio ex alio et a consiliario.
 qui dicitur otulus. uel ab adiu-
 tore qui dicit man^u. et ē dextera
 que est adiutor in spūalib^u. s. in
 temporalib^u. h^u mōi enim
 si scandalizant abijciendi sunt.
 quia occasiones peccandi sunt
 abijciende. **N**onū consiliū est
 de rectitudine intētionis ac fi-
 nis. vñ dī. **A**ttēdite ne iustitiaz
 uestraz faciatis corā hoib^u tē.
Item illud. **N**esciat sinistra tua
 quid faciat dextera tua. **I**tem
 sic luceant opa uestra corā ho-
 minibus ut glorificent patrem
 uestrū tē. **D**e his nota q; cō-
 tingit cōstituerē duos fines. s.
 temporale. et eternū sed si eter-
 nus finis est ultimus. hoc bene
 licet. **A**ctio autem spūalis uel p-
 dicatio non potest rferri ad fi-
 nem temporalem. itq; illud tē-
 porale referatur ad eum. qā
 non sunt facienda iala ut ue-
 niant bona. **E**t quōd dicit Aug^u.
Non debemus euāgelizare ut
 māducemus. sed rducare ut
 euangelizemus. **N**ota q; te-
 nemur illos actus rferre ad

V

Deum quorū habemus dom-
 nium ex imperio rationis. ut ē
 manducare. cogitare. eligere. ⁊
 similia. sed non tenemur actus
 referre inobedientes rationi.
 ut est nutritiua. respiratiua. et
 h^o mōi. **D**ecimum cōsiliū
 est de conformitate operis ad
 doctrinam. ut ibi. **A**lligant one
 ra graua ⁊ importabilia digi-
 to autem suo nolunt ea moue-
 re ⁊c. **A**d idem. hypocrita eisce
 prius trabem de oculō tuo
 ⁊c. **N**ota q̄ in predicatione
 asseritur aliquando tentio ge-
 neraliter. scilz de his que perti-
 nent ad statum salutis. aliq̄do
 asseritur tentio fm statum p-
 fectionis. ut p̄ote religionis. **P**
 modo tenetur predicator face-
 re quod dicit. cū asserit ad h^o
 omnes teneri. **S**ecundo modo
 non tenetur nisi perfectionem
 illam ipse nouerit. **U**trum at
 malus peccet predicando. vi-
 stinguitur quia existens in pec-
 cato nōtorio peccat quādo p̄-
 dicat. siue ex necessitate officij
 hoc faciat. siue ex uolūtate. qz
 scandalizat. **E**xistens autem in
 peccato occulto si predicat. ⁊ n̄
 studet ex dicto suo compungi
 adhuc uidetur peccare. quia ui-
 detur contēnere. **U**ndecimū
 cōsiliū est de uitanda sollici-

tudine ut ibi. **N**olite solliciti eē
 ⁊c. ⁊ ibi. **N**olite cogitā de cra-
 stino. **S**ciēdū q̄ triplex ē solli-
 citudo. **P**rima est laudabilis. ut est
 prudentie spūalis. **U**nde Apo^o
 ad corinth. **Q**ui sine uxorē est
 sollicitus est. que dei sunt quō
 placeat deo. **I**tem ad Ro. de p̄-
 latis. **Q**ui pest in sollicitudine.
Secunda est tollerabilis. ⁊ est
 sollicitudo cure tēporalis quo
 ad corp^o. **L**uce. **M**artha mar.
 solli. es. ⁊ tur. erga plu. **T**ercia
 est vituperabilis. ⁊ ista est sup-
 flue thesaurizatōis quo ad aua-
 ritiam. **E**ccl. **P**eccatori autem
 dedit deus afflictionē pestimā
 ut addat ⁊ cōgreget. ⁊ hec ua-
 nitias ⁊ casta sollicitudō mētis.
Sollicitudo prima precipitur.
 secunda tolleratur. tertia pro-
 hibetur. **D**uodecimū est fra-
 terne correctōis. ut ibi. **S**i pec-
 cauerit in te frater tuus ⁊c.
Nota q̄ fratrem corripere
 quandoqz cōsiliū est. ut quā-
 do corripitur super uenialib^o.
 quandoqz est preceptus. ut cor-
 ripere v̄ mortalib^o. ⁊ isto sc̄do
 modo ad om̄s pertinet ⁊ obli-
 gat semper. quia p̄ locō ⁊ t̄pē
 .s. quando uacat. ⁊ uidet q̄ uti-
 lis est correctio. **S**ciēdū est q̄
 triplex est correctio. scilz amo-
 ris. timoris. ⁊ pudoris. **A**d hunc

ordinem fraterne correctionis docet dñs in euāgelio. **P**o cuius innuit fratrem reuocādu esse a more cū iubet euz singulariter corripere dicens. **T**orripe eum inter te et ipm solū. **S**ed si hoc non ualet docet eū esse reuocādu timore ubi ait. **S**i te nō audierit adhibe unū uel duos te cū. et si hoc non ualuerit docet eū esse reuocādu pudore. ubi dicit. **S**i nec illos audierit dic ecclesie. **S**i at ecclesia nō audierit sit tibi sicut ethnicus et publican⁹. i. excoicari debet. et sic euitari. **S**ane pdicit⁹ ordo fraterne correctiois intelligit tñ de criminalib⁹. qz d culpis coi bus solent claufare. nō premissa tamē admonitione. **C**eterū tamē accusans aliū caueat diligēter. nō hoc faciat ad diffamādum. sed ad corrigēdu. quoniam si quis ex deliberatione contrariū faceret mortalit⁹ peccaret.

ExPLICIT liber quintus. Incipiūt capitula libri sexti.

D e medicina sacroꝝ.	1
D e diffinicionibus sacri.	2
D e factis noue legis.	3
D e effectu sacroꝝ.	4

D e numero sacroꝝ.	5
D e potestate dispensationis sacramentoꝝ.	6
D e triplici statu fidelū.	7
D e institutioe sacroꝝ.	8
D e baptismo.	9
D e cathecismo et exorcismo.	10
D e confirmatione.	11
D e eucharistia.	12
D e dignitate eucharistie.	13
D e mirabilib⁹ que fiunt in eucharistia.	14
D e dignitate in suscipientibus corp⁹ xpi.	15
D e modis sumendi eucharistiam.	16
D e abstinētia a coione.	17
D e officio misse.	18
D e negligentijs que fiunt in missa.	19
D e penitētia.	20
D e qualitate penitētie.	21
D e effectu penitētie.	22
D e partibus penitētie.	23
D e contritione.	24
D e confessione.	25
D e qualitate et effectu confessionis.	26
L ui debeat fieri confessio.	27
D e sigillo confessionis.	28
D e satisfactione.	29
D e partib⁹ satisfactiois.	30
D e iustificatione impij.	31
D e penitētia venialiu.	32

VI

- P**ropter qd dimittitur peccatum ueniale. 33.
- D**e extrema unctione. 34.
- D**e sacro ordinis. 35.
- D**e qualitate ordinadop. 36.
- D**e sacro matrimonio. 37.

Explicunt Capitula. Incipit liber sextus.
De medicina sacramentorum. Capitulum primū.

Questis medicus humani gn̄is repatiuus tali mō: sanauit egrotū sicut oportune competebat egrotati. ⁊ egritudini. ⁊ occasiōi egrotadi. ⁊ ipsi egritudinis curatiōi. Egrotus igitur est hō. **A**dorbus autem originalis est culpa. **O**rgo isti culpe licet pncipalit fuerit ex consensu rōnis occasiōē tamē sumpsit ex sensibus carnis. **A**d hoc ergo qd medicina respondeat morbo oportuit qd nō tm̄ esset spiritualis. sed aliqd haberet de sensibilibus signis. ut sicut sensibilia fuerunt aīe occasiō labedi. ita esset ei occasiō resurgendi. **E**t propter hoc medicina nostri vulneris cōsistit i.

ecclesiasticis sacramentis.
De diffinitionibus sacri. Lap. .2.

Sacramētū ē ut ait Aug^o inuisibilis gracie uisibilis forma. **H**ec diffinitio generalis est. **E**t conuenit sacramentis tam noue q̄ ueteris legis. quia tam illa q̄ ista sūt ex similitudine representatiua. ⁊ ex institutione significatiua. **S**ciendum enim qd eadem diffinitio conuenit sacramentis noue legis. sed sic supplēda est ita ut ei^o similitudinez gerat. ⁊ causa existat. quia non solum ex similitudine representant. neq̄ ex institutione signant: sed ex uirtute diuina sanctificant. ⁊ gratiā conferunt. per quam anima curatur ab infirmitatibus uitiorum. ⁊ hoc est qd insinuat Aug^o in alia diffinitione dicens. **S**acramentus est illud in quo sub tegumento rerum uisibilium diuina uirtus secretius operat. **E**st ⁊ tertia diffinitio **U**go. de sacro vic. qui ait. **S**acramētus est materiale elementū extrinsecus: oculis suppositum ex institutione significans. ex similitudine representans. ex sanctificatione aliquam gratiam cōferens inuisibilem. **T**ria tanguntur hic que sunt de ratiōe:

sacramenti stricte et proprie sumpti.
Primū est naturalis similitudo
 ex qua habet aptitudinē signi-
 ficandi. **S**ecundū est actualis in-
 stitutio ex qua habet ordinem
 determinatū respectu h^o signi-
 ficati. **T**ertiū est spūalis sacrifi-
 catio ex qua habet virtutē effi-
 ciendi illud significatū.

De sacramentis noue legis.
 Cap. 5.

Sacramenta legis gratie
 x^pe instituit tanq̄ noue
 legis latoꝝ in qua uocans ad p̄-
 mia dedit p̄cepta. instituit sa-
 cramenta. **C**hristus. n. v̄bū pa-
 tris cū sit sūme v̄tatis. et boni-
 tatis. et sūme v̄tutis. rōne sūme
 bonitatis pmisit p̄mia beati-
 ficantia. rōne v̄tutis dedit p̄ce-
 pta dirigentia. rōne v̄tutis in-
 stituit sac̄ra adiuuātia. ut p̄ sa-
 cramēta reparet virtus ad im-
 plenda p̄cepta. et per p̄cepta p̄-
 ueniat ad p̄mia. **I**nstituit autē
 sac̄ra in verbis et elementis. ut
 ait **Aug^o**. **A**ccedit v̄bū ad elm̄.
 et sic sac̄m. et est etiā elemētū p̄
 materia. et forma v̄boꝝ p̄ for-
 ma. **A**d hoc vero instituta sunt
 sac̄ra in verbis et elemētis. ut ha-
 berent euidentiam significan-
 di. et efficaciaz sanctificandi. q̄
 dum elementa oculis. et verba
 auribus. se offerant. qui sunt

dnō sensus p̄cipue ognōsci-
 tiui dant euidentiam gnificati-
 onis. **D**einde verba sanctifi-
 cant elemēta. ut plūior. fiat
 humane creationis eicacia.

Instituit autem dōs. sacra-
 menta diuerſimode. quēdā eis
 sunt ante aduentum iū. ut ma-
 trimonium et penitentia. **S**ed
 hec duo confirmantur et consu-
 manit in lege euangēlica. dum
 penitentiam predicat. et nup-
 tijs iterfuit. **A**lia quinq̄ sacra-
 menta christus instituit. **C**on-
 firmationem quidem parulis
 manum imponendo. **F**unctionē
 vero discipulos ad irandum
 mittendō qui infirmos unge-
 bant oleo. sicut dicit **M^{at}**.
Baptismum vero accipiendū
 deinde formam dāto. **O**rdi-
 nem autem potestati ligandi.
 et soltendi tribuendū. et confici-
 endo sacramenti altaris. **E**u-
 charistiam ante ope ando cō-
 pando se grano sinapis. et con-
 ficiendo ac dādo discipulis i-
 mminente passione sacramentū
 corporis et sanguinis sui. **I**nsti-
 tuta sunt etiā sacramēta mul-
 tiplici de causa. **P**rimo pro-
 pter humilitatem qua hō que-
 rit salutē inferioribus se. **S**e-
 cundō propter eruditionē qua
 homo per insibilia ad cogno-

VI

scenda inuisibilia rapiat. **T**ertio propter exercitationē qua homo noxiam declinet occupationem & otium. **Q**uarto propter congruitatē medici ad medicinam. quia cum medicus sit deus. & homo congruenter continere medicina debet aliquid diuinum. s. inuisibilem gratiaz. & aliquid humanum. s. uisibilem gratie formam. **Q**uinto est cōgruitas ex parte infirmi. quia cum infirmus sit homo ex corpore & spiritu. spiritus autem in corpore non bene capiat spiritalia nisi in corporalib⁹ congruum fuit dare medicamenta spiritalia in rebus corporalibus sicut pilule in nebula vāf. **S**exto propter augmentationem meriti. muleum enim ualeet ad meritum quando deo creditur in his ubi ratio humana nō potest dare experimentū. **P**atet ergo ex predictis que sit sacramentoz causa efficiēs. que diuina institutio. que formalis. qz gratie sanctificatio: que finalis. quia hūane infirmitatis curatio.

De effectu sacramentorum.

Cap. 4.

Effectus sacramentorum noue legis multiplex ē. **P**rimo a peccato mundant.

Secundo in bono conseruat. **T**ertio corpori christi mystico incorporant. **Q**uarto iustificant. **Q**uinto ad futuram uitam preparant. **S**exto erudiendo illuminant. **S**eptimo a malo preseruant. **I**ta patent in septem sacramentis per ordinem. **N**am primum operatur baptesmus. **S**ecundū confirmatio. & sic de alijs. **S**acramenta dicuntur uasa gratie. & causa. non qz in eis gratia substantialiter contineatur. uel casualiter efficiatur. cū in sola aīa habeant collocari. & a solo deo infundi. sed quia in illis. & per illa gratiam curationis a summo medico christo oportet hauriri. licet non alligauerit potentiam suam in sacramentis. qz et per alias uias gratiam conferre ualeat quando uult. **S**acramenta semper habent significationē neritaris. sed nō semper efficaciam curationis. non propter defectus ex parte sui. sed ex parte suscipientis. quia gratia nulli datur repugnanti gratie fonti. **U**nde & sacramenta non sanctificant. nisi accedentes digne & absqz omni fictione. **A**liquando uero uirtute sacramentorum fit de attrito cōtrit⁹. ita qz defect⁹ dignitatis.

uel p[ro]p[ri]ationis ex parte suscipi-
entis suppletur. Verum diuina in
sacramentis cōtenta. dūmodo
non accedat sciens in mortali
peccato. uel in proposito peccā-
di. Unde sciendum q[ue] quidā su-
scipiunt sacramentum tantum.
ut fite accedentes. quidam rez
tantum. ut qui per contritiōē
et fidei deuotiōē. recipiūt gra-
tiam ante q[uam] ueniant ad sacra-
menta. quidam et sacramentum
et rem suscipiunt. ut digne ac-
cedentes. **S**acramentum dicitur
a sacrandō. et hoc potest in-
telligi tripliciter. aut sancticia-
tem efficiendo tantum. aut san-
ctitatem signando tantum. aut
sanctitatem signando et efficiē-
do simul. **P**rimo modo con-
uenit ratio sacramenti reb[us] si-
gnatis per sacramenta tam ne-
teris q[uam] noue legis. **S**ecundo
modo conuenit. signis ueteris
legis. **T**ertio modo conuenit
sacramētis noue legis. **I**n mō-
dum exemplum habem[us] in naturis.
quia medicina dicit sanare effi-
ciendo tantum. sed sudor sanat
signando tantum. exercitatio
sanat efficiendo et signando.
Quinque sunt que habent iusti-
ficare animam. sed diuersimō-
de. **D**eus enim iustificat aucto-
ritate. gratia iustificat forma-

liter expellendo mōrbum spiri-
tualem. **I**mpletio mandatorum
iustificat. ut dieta. **S**acramen-
ta uero tanq[uam] uasa. medicina-
lia in quib[us] confertur gratia.
Sacerdos aut minister. **E**xē-
plum horum habemus in cura-
tione morbi corporalis. **D**eus
enim sanat corpus auctoritate.
medicina effectiue. dieta confes-
uatione. uas medici cōreptiue.
Un dicitur uulgariter. **P**iscis
iste sanauit me. medic[us] uero sa-
nat ut minister.

De numero sacramētor[um].

Cap.

Sacramēta noue legis sūt
septem sicut et sepe diuersi
tates hominū in ecclesia. **P**ri-
mum est intrancium ut baptis-
mus. **S**ecundum est pugnan-
tium. ut confirmatio. **T**ertius
uires resumentium. ut euchari-
stia. **Q**uartum resurgentiū.
ut penitentia. **Q**uintū exē-
tiū. ut extrema unctō. **S**extū
ministrantiū. ut ordo. **S**epti-
mū nouos milites intrōducētū
ut mōnōiū. **S**acramēta si-
gurata sūt in septē sigillis. q[uod]
fuit ueteris testamēti pagina si-
gillata que agnus qui hēt cla-
uē dauid qui claudit. et nemo
aperit reserauit. **I**tem in septē
tubis q[uod]bus angeli cecinerunt.

VI

Itē in septē stellis quas hēbat
 similis filio hoīs in dexta sua.
 Itē in septem panib⁹ qb⁹ dñs
 turbā satiauit. Itē in septē oca-
 lis super unū lapidem. Item in
 septem lucernis tabernaculi su-
 prepositis candelabro. Item in
 septem lotionibus Naaman.
Sacramenta sunt septē que
 disponūt ad septē uirtutes ha-
 bendas. **N**az baptimus est sa-
 cramentum fidei. **C**onfirmatio
 spei. **E**ucharistia charita-
 tis. **P**enitentia iusticie. **E**xre-
 ma unctio pseuerantie. que est
 fornicu dñis complementū. **O**r-
 do prudentie. **M**atrimonium
 temperatē. **A**lia ē rō numeri
 sacroz est qui ordināt contra
 triplicē culpam. et contra qua-
 druplicem penam. **U**n̄ baptis-
 mus ordinatur contra peccatū
 originale. **P**enitentia oera mor-
 tale. **E**xrema unctio cōtra ue-
 niale. **O**rdo contra ignorātiā.
Eucharistia conera maliciam.
Confirmatio contra impoten-
 tiā. **M**atrimonium contra cōcu-
 piscetiā quā tempat et excusat.
Alia adhuc ratio numeri. quia
 sacra sūt cā sanatiua morbi spi-
 ritualis ad modum corporaliū.
Medicina uero corporalis qua
 duplex est. curatiua. conserua-
 tiua. p̄suatiua. et melioratiua.

Simili mōdo sacramēta curāe.
Baptimus curat simul et to-
 taliter. **P**enitentia uero curat
 paulatim q̄tū ad penā cuiuscū-
 qz pene homo debitor sit. **E**x-
 trema unctio curat a morbis le-
 uiozibus. s. a uenialibus. **S**icut
 baptimus et penitentia curant
 a letalibus. **S**ic ergo predica-
 tria sacra sunt quasi medicina
 curatiua. **C**onfirmatio est me-
 dicina conseruatiua. sanicatis
 spiritalis in qua datur spiri-
 tus sanctus ad robur et conser-
 uationem gratie date in bap-
 tismo. **M**atrimonium est medi-
 cina p̄suatiua. **O**rdo est me-
 dicina melioratiua in quo aug-
 mentatur gratia. **E**ucharistia
 hec omnia simul facit. **C**urat
 enim uenialia. que sunt occasio
 ruine maioris. conseruat enim
 gratiam inuentam in homine.
 et augmentat. sicqz meliorat. et
 nihilominus a peccato p̄ser-
 uat.
De p̄estāte dispensatōis sa-
 cramentoz. **C**ap. 5.
P̄estates dispensatōis
 sacroz regularit̄ spec-
 tāt ad gen⁹ hūanū. **I**n oib⁹ sa-
 cramentis dispensatōis necessarin
 est dispensatōis intēctio qua qd
 intēdit facere qd xps instituit
 ad humanā salutē. **U**el saltem

facere qđ facit ecclesia in quo claudit in generali incētio p̄dicta. qz ipsa ecclesia sicut, sacra a christo accepit sic ad fidelū salutem dispensat. rursus quia ordo dignitatis exigit ut inferiora maioribus submittantur. **Q**uedā respiciūt excellentiā dignitatis. ut sacra cōfirmatiois ⁊ ordinis. vñ cōfirmatio ⁊ ordo cōferūt ab ep̄is. **Q**uedā respiciūt indignitā necessitatis. **V**e baptismus ⁊ n̄rimoniu. quorū vnū regenerat. alterū generat. ⁊ horū dispensatio etiā psonis inferiorib⁹ cōcedit. maxie in articulo necessitatis qđ dico rōne baptismi. **Q**uedā autē sacra sūt quasi media. vt eucharistia. penitentia. ⁊ extrema unctio. **E**t istoꝝ dispensatio ad solos p̄tinet sacerdotes qui sūt quasi in medio inter ep̄os ⁊ minores psonas cōstitutis. **S**acra dispensari p̄nt a bonis ⁊ malis. a fidelib⁹ ⁊ infidelib⁹ intra ecclesiā ⁊ ex. qz si dispensari possēt tātū a bonis nullus esset cert⁹ de susceptioe sacri. cū nullus sit certus de bonitate ministri. sicut nec de p̄ opa. ⁊ ita oporteret iterari. ⁊ malitia vni⁹ p̄iudicaret aliene salutis. **I**dcirco dispensatio sacri cōmittit hōmini. non rōne sanctitatis que uariat. sed rōne

auctoritatis diuinę que semper manet q̄ntum est ⁊ se. **S**ciendum autem qđ in sc̄ris quedā sūt substantia. quedā vō sacramēta. **Q**uātū d substantia ha nō plus ualeat q̄atto hōi ministri q̄ mali. qz eius ibi opat⁹ ut actor. homo uro ut mister.

Sed in sacramētib⁹ sicut sūt orōnes plus pōt alere opatio boni q̄ mali. hoc est autē p accidens. nō p se. i. q̄m ad alios effectus accidentes. nō q̄m ad essentielles. q̄m apud hereticos sint sacra uia. non tamē recipientibus uti. nisi ad ecclesie unitatem resant.

Unde **A**ug⁹ ecclesia cōp̄a paradiso iudicat posse baptismum homines recipere. sed salutem nō tenere. **N**am ⁊ flumina de paradisi fonte largit⁹ t̄nauerunt. non tamen in sal. sopotama. nec in Egypto qz illa flumina p̄tinerūt est felicitas uite que de paradiso cōmenatur.

De triplici statū fidelium.

Cap.

6.

Triplex est status fidelium in ae ecclesiastice hierarchie. s. flei genite. fidei roborate. ⁊ fidei multiplicatae. **P**er primū fit distinctio fidelium ab incredulū baptismo. **P**er 2⁹ fit distinctio fortium ab

VI

infirmis. ⁊ hoc in cōfirmatōe.

Per tertiū fit distincio cleri-
coꝝ a laycis per sacꝝ ordinis.
Hinc est qꝫ hec tria sacꝝ cara-
cteres impūmūt quos indelebi-
liter impꝛios semp distinguūt.
vñ nullatenus iterari possunt.

Character ergo baptismalis est
incipiētū. Cōfirmatōis vero
pꝛficiētū. sed ordinis pꝛfecto-
rum. **P**redicta triplex distin-
ctio fit ad similitudinē distinc-
tōnis alicuꝝ exercitꝝ. **P**rima ē
cōis. s. totius exercitus ab alio
exercitu. ⁊ hec fit pꝛncipaliter
p baptismū. s. est spꝛialis. s. mili-
tum a popularibus. hec autē
fit per cōfirmationē. s. est spe-
cialissima. s. ducum militum ab
utrisqꝫ. ⁊ hec fit p sacꝝ ordi-
s.

Preterea qꝫ character est signū
distinguitiōnē spꝛiale ⁊ indelebile.
iō nō cōfert in sacꝝ que solēt
iterari. sicut ē pꝛia. mꝛimomū.
⁊ h' mōi. **N**otādū ergo qꝫ ca-
racter baptismalis est omniū
caractēꝝ alioꝝ fundamētū. Et
ideo illo non habito nō possēt
cetēri impꝛi. ac p hoc oportet
dnuo fieri ut illi characteres ha-
beāt. vñ si qꝫ ordinat nō bap-
tizatus nihil pꝛsus agit. qꝫuis
tria sacꝝ ut dictum est pꝛpter
characteris impꝛiōnē nō iterāt.
tñ quasi cōe ē hoc oibus sacꝝis

nō iterari circa eādem pꝛsonas
⁊ materiā. ⁊ ex eadez cā. ⁊ hoc
est ideō ne fiat rēmelia sacꝝo.

Ex hōc enim credi posset qꝫ sa-
cramēta prius dispꝛsata eēt
in efficacia ⁊ inepta. licet qꝫdaz
ex necessitate ⁊ aliis causis ite-
rari possint. **Q**uedā sunt de
sacramētoꝝ subā. quedā de cō-
gruentiā. **S**i ea que sūt de sub-
stātia omittātur. euacuātur sa-
cramēta. ⁊ sē iterāda. **O**mniū
vō illoꝝ que sunt de cōgruentiā
nō euacuat sacꝝa.

De institutione sacramētoꝝ.
Cap. .8.

In initio instituta sūt sa-
cramēta ad curationem
hominum. ⁊ semper cuni mor-
bo cucurrerunt. **I**n lege eiz na-
ture fuerunt oblationes. sacri-
ficia. ⁊ decimationes. **I**n lege at-
scripta introducta est circunci-
sio. ⁊ adiūcta est expiatio atqꝫ
superaddita oblationum ⁊ sa-
crificiorum multiformis distin-
ctio. **I**n lege autem noua statu-
ta sūt sacramēta numero pau-
ciora. utilitate pꝛetiosa. uirtute
efficaciora. pꝛeminētia dignio-
ra. atqꝫ significatione euiden-
tiora. in qbꝫ est impletio simul
⁊ euacuatio oīūꝝ pꝛdicioꝝ. sicut
Ugo de sancto victo **P**rimi

temporis sacramenta fuerunt sicut umbra. Medij temporis sicut imago. siue figura. Postre mi vero temporis. s. gratie. sicut corpus quod intra se veritatein. continet et gratiam qua significatione representat et principaliter conferunt et promittunt. Predicta patent quia eiusdem mudationis similitudo est in oblatione legis nature. s. occulte inuenitur. In circuncisione vero euidentius aliquotuluz expmitur. per baptismu autes manifestius declaratur. Item sacramenta ueteris legis nutriebant paruulos. exercebant perfectos. et diuos onerando domabant. Sed sacramenta noue legis conferunt. que uetera de longinquo monstrabant. Unde priora sacramenta ppauerunt. et pduxerunt ad noua. sicut uia ad terminu. sicut figura ad ueritatem. Item sacramenta noue legis efficiunt quod figurat. sed hoc non faciunt sacramenta ueteris legis. Est et alia differentia quod coe est omnibus sacramentis. quod consistunt in reb sensibilibus inuisibilem tamen gratiam significantibus. sed spale est sacris noue legis quod consistunt in uerbis et in rebus. Item sacramenta noue legis iustificat.

et optu ad op^o optu. et optu ad opus operas. sed sacra ueteris legis solum optu ad op^o operas. quod non ualebant facere nisi quod tu illoz charitas et deuotio fidei excedebat. Hoc non intelligit de circuncisione que cum non fuerit in lege data nequaquam inter legalia computatur. quod ipsa in paruulis tollebat originale. et gratiam conferebat quod non faciebant legalia. Item legalia fuerunt secundum Augustinum ante passionem domini uiua. et statim post passionem mortua. et postquam claruit ueritas euangelij fuerunt oio sepulta. Nra uero sacra usque ad finem temp^o in suo uigore manebunt.

De baptismo. La. 9.
Baptismus est ianua diuinorum sacrorum. quod nulli referatur in ecclesia aliud sacramentum ante ipsum.
De substantia baptismi sunt quatuor. Quod expressio forme uocalis a deo instituta que est hec. Ego te baptizo In nomine patris et filij et spiritus sancti absque omissione. additione uicioris. uel posteratione ordiis uel comutatione non istis. In quattuor modis forma uerborum uolatur. s. omissione additione traspositione comutatione. i. si ponit loco patris et filij et spiritus sancti nomen potetis. sapientis. et benigni. quia in quocumque idiomate

baptizetur nō debēt poni ap-
 propriata tribus personis, sed
 expiessa nomina personarum.
Similiter baptizato non debz
 dici imergo vel intingo. **S**e-
 cundum est ablutio per elemē-
 tum aque cuiuslibet, uel maris,
 uel fontis, uel fluminis, siue fri-
 gide uel calide in toto corpore
 facienda, uel saltem in digniori
 parte, scilicet in capite. **T**ertiu
 est q̄ imersio ista fiat ab vno,
 ⁊ in eodem tempore quādo for-
 ma vborum exprimitur, ita q̄
 non vnus puerum imergat, et
 alius uerba proferat. **Q**uar-
 tum est intentio, vel spalis, vel
 generalis. **S**pecialis autem in-
 tētio est ut ille baptizand⁹ mū-
 detur. **G**eneralis autem est fa-
 cere illud qd̄ facit ecclesia. **I**n-
 tētio quoqz illius requiritur q̄
 est baptizandus si est adultus,
 quia qui inuiti baptizantur nō
 recipiunt sacramētū. **Q**uin-
 tum est fides ipsius baptizan-
 di, quia in adultis requiritur
 fides propria, sed in paruulis
 aliena, quia paruuli in fide ec-
 clesie baptizantur. **B**aptismus
 merito fit in aqua, ⁊ non in a-
 lio liquore, quia homo cum p
 peccatum primi patētis incur-
 rerit imūditiam, ignorantia, ⁊
 concupiscentiam per baptisimū

ab his tribus liberatur. **E**t h⁹
 notatur in pprietatibus aque
 .s. puritate, perspicacitate, ⁊ fri-
 giditate. **N**am baptismalis a-
 qua sua puritate nos mundat,
 sua pspicacitate illuminat, atqz
 sua frigiditate ab estu concupi-
 scentie nos temperat. **I**te bap-
 tismus fit in aqua ne quem ino-
 pia excusaret, ⁊ ne propter de-
 fectum salutis periculum homi-
 nes incurrerent si in alio aliq⁹
 liquore fieret, ⁊ ut inueniatur
 apud omnes cōis baptismi ma-
 teria. **T**riplex est baptism⁹, .s.
 fluminis, flāminis, ⁊ sanguinis.
Inter hos talis est differentia,
 quia baptismus fluminis a to-
 ta pena liberat ⁊ a culpa, ⁊ gra-
 tiam in habitu infundit, ⁊ cara-
 cterem imprimi. **B**aptismus
 flāminis delet culpam, non se-
 mel tantum, sed pluries, ⁊ habz
 gratiam in usu in quo consistit
 meritum. **B**aptismus sanguis
 liberat ab omni tentatiōe, ⁊ cō-
 fert statim premium, quia pro
 prium est martyrum statiz euo-
 lare. **E**x his patet quis sit me-
 lior inter hos baptismos, quia
 se habent ut excedentia ⁊ ex-
 cella. **I**n baptismo quoddā est
 sacramētū taneū, ut ablutio ex-
 terior, quoddam res tantū, ut
 gratia interior, quoddam res

7 sacramētū ut caracter. **O**ccō
 sunt v̄ solēnitāte baptisimī que
 non sunt de substantia. **U**n̄ v̄.
Sal oleū chrisma cereus chris-
 male salua. **S**tatus virtutē ba-
 ptisimatī ista figurant. **N**ec cū
 primis non mutant esse, sed or-
 nant. **I**n quatuor locis inungi-
 tur baptizandus, s. in frōce, ut
 fidem publice protestetur. **I**n
 vertice ut agenda ab eo subtri-
 huius intelligantur. **I**nter scapu-
 las ut iugum chasti suauit̄ por-
 tetur. **I**n pectore ut dulci cor-
 de deus diligatur. **B**aptismus
 fuit institutus materialiter qñ
 chrisma baptizatus fuit, for-
 maliter quando dixit. **I**ste dō-
 cete qñs gentes r̄c. finaliter qñ
 dixit. **N**icodemō, nisi q̄ renat̄
 fuerit r̄c. effectiue quādo x̄ps
 passus ē. **E**ffect̄ baptismi du-
 plex est. **A**d alia sacramēta p̄-
 parat, q̄ baptism̄ est intrātū.
Ad peccato mūdāt qd̄ signatū ē
 in mari rubro, vbi submersi s̄t
Egyptis, sed filij Israhel exie-
 runt securi. **N**ota q̄ in bap-
 tismo deletur originalis pecca-
 ti macula sōmes non tollit, s̄
 remittit̄ penā relaxat. **U**n̄ pue-
 ri induitur ueste candida. **R**a-
 tioalem illuminat. **U**n̄ pōit sal
 in ore. **C**oncupiscibile ad bonū
 inflāmat. **U**n̄ v̄at candela pue-

ro. **I**rasabilem confortat. **U**n̄
 Israhel uicit Amalech post trā-
 situm maris rubri. **I**nocētiāz
 tribuit, qd̄ figuratū est per co-
 lumbam que sedie super **J**esum
 baptizatus. **C**aracterem impri-
 mit, hoc signat̄ p̄ mare vitreū
 in **A**poca. **S**omites mitigat qd̄
 figurat aque frigiditas. **D**io-
 nem ecclesie prestat, sicut Jere-
 mie cir cūcisio, q̄uis sacrificat̄
 fuerit in utero. **A** satisfactiōne
 exteriori liberat, q̄ non requi-
 rit gemitū neq̄ placcū intelli-
 ge exteriorē, nā exterior requi-
 ritur in adulto, s. contritio, po-
 testatē diaboli minuit, qd̄ sig-
 nat̄ exsufflatio. **J**anua celi ape-
 rit quod signatū est christo
 baptizato aperti sunt celi. **E**t
 notanduz q̄ passio christi ape-
 ruit ianuam celi per cām meri-
 toriam 7 satisfactōnā gñalem.
Baptismus autem aperit per
 causam efficientem singularez.
Os ad laudandum, 7 aures ad
 audiendum aperit. **U**nde poni-
 tur salua in ore 7 aure pueri.
Templum christi afficit. **U**nde
 dicitur baptizatus. **E**xi immū-
 de spiritus, 7 da ocum spiri-
 tui sancto. **L**audabilem coram
 deo reddit. **U**nc balsam̄ est
 in chrismate. **S**olat̄ pueri bap-
 tizandi usq̄ ad pscha 7 pen-

VI

recofen. nisi urgeat necessitas. uel timeatur periculum. referuari ad signandum q̄ in baptismo fit resurrectio spiritua- lis. ⁊ q̄ gratia. spiritus sancti datur. **Baptismus christi ⁊ Joannis** conveniunt in materia. ⁊ in modo mergendi. sed. differunt in forma. quia baptismus Joannis tradebatur in nomine uentur̄i. Differunt etiam in effectu. quia baptismus christi in uisificat. Joannis autem non. Itē in fine q̄ baptismus Joānis ad baptismū xpi inuitabat.

De catechismo ⁊ exorcismo.
Lap. io.

Catechismus ⁊ exorcismus tanq̄s preparatorij p̄ mittuntur baptismo. ut in ipso gratia efficacius opetur. Tribus de causis catechismus. in- stituit̄ est. Primo propter in- structionem de articulis omni- bus ad fidei susceptionem. Se- cundo. propter responsionem ad fidei perfectum. Tertio p̄ pter sponsonem ad fidei ob- seruanciam. Quia uero adul- tus peccatum proprium habet requiruntur hec ab eo. ⁊ pro se respondere. debet. Paruulus autem quia non habet pecca- tum actuale. nec. per se respon- dere potest. requiruntur hec ab

eo per uicarium. quia pro ipso respondet de fidei obseruātia.

Exorcismus ideo institutus est ut baptizando diaboli pote- stas repellatur. Nam propter peccatum hominis diabolus in homine potestatem accepit. et etiam in illa que uenit in usuz hominis. Unde tam adulti q̄s paruuli exorcizari. debent ad expulsionem diabolice potesta- tis.

De confirmatione.
Lap. ii.

Confirmatio sacramētū est pugnantium. de cui⁹ substantia sex sunt. Duo ex p̄ te sacramēti in se. scilz materia christiatis ⁊ forma uerborum que talis est fm morem magis cōem. Signo te signo crucis. confirmo te christmate salutis. In noie p̄ris ⁊ filij ⁊ spūs s̄cti. Duo ex parte ministri. s. digni- tas pontificalis. ⁊ intentio de- bita. Duo ex pte suscipiētis. s. frons in quo debet fieri chris- matio. ⁊ q̄ confirmādis sit ba- ptizat̄. Unctio christiatis tri- plex fit in tribus sac̄is. quoz̄ diuersitas ex fine accipitur. In baptismo fit. in uertice ad sig- nandum fidei susceptionem. quia uertex est locus cellule ra- tionalis. In cōfirmatione fit in

fronte ad significandū audaciaz
 cōfessōis. cur impedimentū est
 timor ⁊ verecundia que spāte
 manifestat in palore uel rubo
 re frontis ex ppingtate cellu
 le imaginatis. In ordine sit in
 manib⁹ ad significandū ptātē
 psecrādi bñcia corporis sacrs.
Hui⁹ sacri multiplex est utili
 tas. qz grāz datā in baptismo
 confirmat. ps. Confirma hoc
 deus qd̄ opatus es in nō. s. in
 baptismo. Ad militiā spūalem
 pparat. Cū confirmādi tanq̄
 pugiles pugnaturi inungūtur
 ne ab inimicis de facili terre
 antur. Et qz oēs xpiani debēt
 esse in bello xp̄i ppter hō oēs
 debent sacm hoc accipe ut fa
 cilis possint contra mūdū car
 nem ⁊ diabolum pugnare. Ad
 confessionem constantē nomis
 xp̄i aiāt quem oportet uerim
 deū ⁊ uerū hōiem cōfiteri. 1°
 Ut confiteamur eū fm diuinaz
 naturā p̄ri ⁊ spūi scō equalem.
 2° ut cōfiteamur eū fz hūānā
 naturā crucis ptulisse suppli
 cū. Primi apparet in forma v
 hoz in trinitatis exp̄sione. 2°
 claret in frōte crucis signatōe.
 Intus ⁊ extra nos ornat spūa
 li decore. Intus qd̄ p conscie
 puritate. s. ex p odore bone fa
 ue. Et bec duo signāt i chri

mate qd̄ cōficiat. ⁊ oleo ppter
 pmū. ⁊ ex balsam pp scdm. In
 bonis agendis. ⁊ ualis sustine
 dis roborat. De enim ibi spi
 ritus sanctus adobur. Aiām
 ⁊ corpus armat. Anima quidē
 per imp̄sionem oraceteris con
 tra pusillanimitatis uitu. Cor
 pus uero per clypeum crucis
 contra insultus demonum. Au
 daciam prestat ontra timorē
 in confessione nominis christi.
 ⁊ in consignatione frontis qui
 est locus verecundie. Post pu
 gnam coronat. quod notat in
 uitta que circa caput ligat con
 firmati. Quedaz sunt circa cō
 firmationes que nō sunt de eē
 sa crī. sed de bñ esse que sē bec.
Qd̄ ieiunis ⁊ a ieiuno detur.
 qd̄ per aliquem ep̄o p̄ntet. qui
 etiam patruus efficitur. qz mē
 tra circa caput circūliget. Per
 istud sacm sūnt fideles plene
 christiani. plenitudine dico co
 pie qui tancū in baptismo ple
 ni. sacri sunt plenitudine suffic
 entie. Sacramenta se habent in
 dignitate. ut excedentia ⁊ ex
 cessas. Nam eucharistia p̄mi
 net in esse. Baptismus in effe
 ctu. Matrimoniu in mysterio.
 quia signat coniunctionē xp̄i ⁊
 ecclie. Cōfirmatio in dignitate
 mītri. qz non cōferitur nisi ab

episcopi. **P**ria in peccatorum remissionem. et sic de alijs sacramentis.

De eucharistia. Cap. 12.

Eucharistia est sacramentum charitatis tantae divinae quam nostrae. quod deus in hoc sacramento signum magne dilectionis nobis ostendit et nostrae dilectionis affectum per idem sacramentum spiritualiter erga se infundit.

De suba hoc sacramento sunt quatuor. Primum est quod consecratis eucharistiam sit sacerdos. Secundum species panis et vini. Tertium intentio consecratis.

Quartum est forma verborum. **Hoc est eius corpus.** Et ista est super calicem. **Hic est eius calix.** Ad pleniorem intelligendum ista nota circa intentiones quod aliud est intentio aliud attentio. quod intentio semper est necessaria. vel spiritualis vel generalis. sicut de cetero est de baptismo. **Attentio autem non est de suba.** sicut quando mens rapit in platea verborum ad alia. quod quandoque contingit ex infirmitate. quandoque ex negligencia in curia. et tunc est peccatum.

Sciendum preterea quod non solum requirit intentio consecratis. sed et intentio istud sacramentum instituentis. **Unde si aliquis sacerdos staret in foro et super omnes panes formam verborum proferret.** et cum intentione consecratis non fieret ibi transubstantiatio. et hoc non esset pro defectu virtutis verborum cum una vice sacerdos possit consecrare tot

hostias quot totum mundo sufficeret si essent necessarie ecclesie. **Et pro defectu intentionis illius.** quod hoc sacramentum instituit quod non intendit quod cum tali ludibrio vel stulticia fieret consecratio. **Et pro utilitate vel necessitate ecclesie generalis vel particularis.** Circa quoque formas verborum sciendum quod cum dicitur. hoc est eius corpus meum. ista unctio eum non est de suba forme. **Et de bene esse ipsius.** **Unde omitti non debet.** **Ad namque est forma necessaria sine qua non potest transiatio fieri.** **Salud est forma debita sine qua non debet fieri.** **Eodem modo dicendum est de speciebus panis et vini.** **Unde nota quod materia eucharistiae.** alia est necessaria. alia est debita. **Materia necessaria est quod eucharistia panis sit frumentinus.** quod sine illo non potest fieri consecratio. **Et materia debita est quod panis ille sit azim.** quod si in fermentato posset officii. tamen hoc non debet fieri duplici de causa. **Pria est quod panis azim venit in institutione.** **Christus eius dedit discipulis corpus suum.** **Secunda est quod panis conuenit et significatio.** **Christus enim sine omni fermento peccati fuit.** **Sicut dicendum est de materia calicis.** quod alia est materia necessaria. alia debita. **Materia necessaria calicis est vinum.** quod sanguis christi non potest

in alia materia officii quod in uino.

Natura uero debita est quod aqua ut
no misceat, et hoc duplici ratione.

Prima quod talis materia uenit isti
tutiori. **C**orpus eius sanguinem suum sub
tali spe uedit. **S**ecunda quod talis
materia uenit et significatio, quod
ecclesia que prima quam signat, christo
per fidem et charitatem iungit. **S**ciens
uero quod in aceto et agresta non con
ficiat, quod acetum non est uinum, sed fuit,
sic et agresta non est uinum, sed erit.

In confectioe sanguinis tam mo
dicum aque uel amiscei uino quod
absorberi possit ab illo, aliogen
i pedicet secretatio, scilicet si uinum ab
aque uincit. **I**stud uel signat, quia
cum nos ad christum uertimur non ipse
in nos, sed nos in ipsum mutamur,
quod corpori suo mystico incorporamur.
Si una gutta uini imponit
ex aliquo negligentia sanguini non
per hunc uelint esse sanguis, nec per
amixtionem uini in sanguinem mu
tat, sed utraqz spes in sua natura
permanet. **S**ed si uino multum po
nit ad unam guttam sanguis, sicut
quicquid sit in ablone tunc ibi desi
nit esse sanguis, quod spes illius gut
te sub qua est sanguis absorbetur a
multo uino adiuncto. **C**irca eu
charistiam est quoddam sacramentum tam ut
spes panis et uini, quoddam est ibi
res tam ut corpus christi mysticum,
quoddam est ibi res et sacramentum, ut cor

pus christi uel quod traxit de uir
gine. **I**stud eius est res prima et sa
cramentum secundum.

Sub utraqz spe
totus christus est diuinus, scilicet corpus et
anima et deus, ac per hoc utrobique est
unum et simplicissimum sacramentum. **S**ub
spe namque panis est corpus christi per con
uersionem, et sanguis per connectionem,
et anima per unionem, et diuinitas per
unionem.

Ista, nam quod tunc non potest di
uidi nec ab invicem separari, eodem
modo uicendum est de sanguine.

Pre
terea christus totus est in omni spe, sic
quod est in quolibet parte eius sicut sit in
tegra illa spes sicut uisita, ac per
hoc non est ibi ut circascribitur ul
occupans locum, ut hinc sicut uel per
ceptibilis per aliquem sensum corpo
reum.

Ex hoc habet hunc aspectum quod
si diuidat in multas partes in quolibet
appetit imago, que prius ap
parebat in integro. **I**dem ex hoc est
de sermone, quoniam multis recito
ga quilibet auditor recipit illum
totum.

Unde quicquid sermo sit
unicus in preterite, totus tamen
est in quolibet audiente. **H**os
tia frangit in tres partes propter
multas rationes. **P**rimo propter
tres personas diuinas in una es
sentia, sic per tres partes in diuisi
one hostie, unus tamen est christus.

Secundo propter tres status ec
clesie, scilicet militantium, triumphan
tium, et in purgatorio existencium.

VI

Tertio ppter tres status xpi in qbus fuit. s. mortalis. mortuus. 7 immortalis. **Q**uarto ppter tres aptiones in corpe xpi tpe passiois. s. manuu. pedu. 7 lateris. **Q**uinto pp tres subas in xpo. s. diuinitatis. aie. 7 corpis. **S**acram corpus xpi figuratus est multiplr. s. i oblatioe melchisedech in q figurate hem forma extiore sacri. 7 pmu effectum. s. refectionem. ibi enim pcessit figura spiritalis in pane 7 uino. **I**tem eucharistia est relectio spiritalis uite in re. **I**te in mana ubi figurat effectus glorie. **I**te in agno paschali in quo figurabat liberatio a fuitute egyptiaca. **I**tez noster agnus e signu liberatiois a diabolo. **I**te in diuersis sacrificijs de qbus habet in leuitico qbus figurabatur oblatio passionis xpi ubi fuit hostia ad reconciliatione. 7 uictia quo ad satisfactoez p peccatis nostris 7 holocaustu quo ad toti cor poris sui lesione. **I**tem in oblatione mane de qua legitur libro **Judic**. per quam figurabatur in quo debet fieri oblatio 7 super que. quia in fide **Iesu christi** qui per petra designatur. **I**tem in uirga ionathe melica ubi figurabatur quis of-

ferre debeat. per fauuz enim mellis designatur deuotio of feretis. **F**igura sanguinis xpi fuit unum ad designanduz deuotionem. **A**nt. **I**ntroduxit me rex in cellam uinariam. **I**te aqua ad significandum ablu tionem. **U**nde illud. **U**idi aqua egredientem 7c. **I**tem sanguis ad designanduz redemptioez. **H**ebr. **S**ine sanguinis effusio ne non sit remissio. **D**e dignitate eucharistie.

Caplm 13.

Q Ignitas 7 excellentia h² sacrameti apparet i multis. **P**rimo quia sicut dictum e tam ante legem qz in lege fuit prefiguratum. **S**ecudo quia a prophetis pronunciatuz. ps. **P**anem angelorum ma. homo. ponitur hic preteritum pro futuro prophetali certitudine. **T**ertio quia a christo institutum. 7 hoc dupliciter. s. uerbo 7 facto. **U**erbo ut pz **Ios**. **E**go sum iquit panis uiuus quid de ce. de facto. **M**athei. **A**ccipite 7 come. hoc est corpus meum. **Q**uarto quia ab apostol ser natum. **C**or. **C**onuenientibus uobis in unuz et cetera. **Q**ui to quia a summis pontificibus sollempnizatu qui ordinaueru

hinc agitur

cantū 7 orōnes. locū 7 tēpus.
 uestiūta 7 uasa diuersa. q̄ oia
 sūt ad decorē h̄ sacri. **Ad** Da-
 xima dignitas apparet i h̄ sa-
 cramento. qz cū xps oset ex tri-
 bus substantijs. s. deitate. aia. 7
 corpe. **Spa** siqdē deitas excellit
 oia. ps. **Ad** Dagn̄ dñs 7 lau. ni.
Ite aia ei⁹ p̄cellit oes aias cuz
 sit plena gra 7 vtute. i. p̄fectū
 suma in affectiua 7 cognitiua.
Ite corp⁹ ei⁹ excellit oia corpa
 qd̄ de scificato corpe beatissi-
 me v̄gims fuit sūp̄tū 7 diuini-
 tati unitū. ḡ in xpo nobilissi-
 mū qd̄ ē in celo 7 nobilissimū
 in terra unita sunt.

**De mirabilib⁹ q̄ fiūt i eucha-
 ristia. Cap. i4.**

Mirabilia sūt in hōc sacro
 sp̄s ē qz ē ibi corp⁹ xpi
 in tata q̄ntitate sicut fuit i cru-
 ce. 7 sic iā ē in celo. nec tñ ex-
 dit terminos illi⁹ forme. **Secū-**
dū qz ibi sūt accidētia sine sbō
Tertiu qz ibi panis ita v̄uti-
 tur in corpe xpi qd̄ n̄ sit mate-
 ria corpis xpi. nec ānihilatur.
4° qz idē corp⁹ n̄ auget ex
 multaz hostiaz sūptōe. **5°**
 qz idē corp⁹ i plurib⁹ locis est
 sub oib⁹ hostijs ofsecratis. **6°**
 qz qñ diuidit hostia n̄ diuidit
 corp⁹. s. sub q̄libet pte tot⁹ est
 xps. **7°** qz qñ tenet hostia in

manib⁹ 7 uidet oculis corp⁹
 xpi nec tāgit nec uidet. s. hoc
 tm modo circa sp̄s sit. **8°** qz
 cū desinūt iste forme. tūc ēt de
 finit eē ibi corp⁹ 7 sanguis xpi
9° qz cū nō sit ibi panis l' ut
 nū. tñ accidētia eūdē effectum
 h̄nt ut pus. s. faciare iebuiare 7
 h̄i. **Nota** qz deo cōuēit esse
 ubiqz simplr 7 p̄p̄e. **Cre**ature
 uenit eē in uno tm loco. **Cor⁹**
 v̄o xpi medio mō se h̄t. **Tū** eiz
 sit creatura n̄ dz egrī creatori
 in h̄ qz sit ubiqz. **Tū** v̄o unitū
 sit deitati debz i hoc excellere
 alia corpa. ut siml 7 semel pos-
 sit eē i plurib⁹ locis sub isto ui-
 delicet sacro. **In** sacro eucha-
 ristie qd̄dā ē s. naz. ut hoc
 qz ibi accidētia sūt in loco ter-
 minato. **Quod**dā ē ibi sup na-
 turā. s. nō sup ite lectū. ut hoc
 qz ibi sunt accidētia sine sbō.
Quoddā ē ibi supra naturā 7 i
 tellectū. ut qz ibi xps i totus 7
 tantus q̄tus fuit in cruce. nec
 tñ excedit terminos illi⁹ parue
 forme. **De** mirabili trāsub-
 stātiatione. nota qz triplex est
 mutatio. **Una** est artificialis.
 ut quādo fit uitrū de cinerib⁹
Alia est naturalis 7 hec duplx.
 s. subālis 7 accidēialis. **Accidē-**
 talis est quādo idem subiu ma-
 net sub diuersis accidētib⁹. sibi

in vicem succedentibus. **S**ubalis est quæ eadē mat̄ia manet sub diuisis formis subalib⁹. sicut p̄z ī trāsmutatioe eloz adiuicē. **3°** est mutatio sup̄naturalis. ut quā nec mat̄ia nec subm̄ manet. sed tū accidētia sine subō. ⁊ talis mutatio ē ī trāsubstātiatioe corporis xp̄i. In tēp̄ mutatioe pōt notari triplex difficultas. **1^a** ex pte termini ad quē. ul' ex pte distātie terminoz adiuicē. **2°** Prio modo creatio ē mirabilior oib⁹ mutatioib⁹. q̄ ē d̄ n̄ ente simpli. **3°** mō d̄secratio corporis xp̄i ē mirabilior oib⁹. q̄ ē ens in actu p̄us existēs. **3°** mō incarnatio xp̄i ē mirabilior quēcūq̄ mutatioe. q̄z ibi ē unio īfinite s̄bē ad īfinitū. **A**dūdus distinguit quadruplicē cōmutatōez subālem. **1^a** P̄ia ē a nō ente ī ens. ⁊ hec d̄r gnatio. **2^a** ē ab ente in nō ens. ut corruptio. **3^a** ē ab ente in ens quod mō nō ē. s̄z iā erit ut p̄ductio. **4^a** est ab ente in ens iam existens. ⁊ est talis cōuersio panis ī corpus xp̄i. hec mutatio nō habet similitudinē ī natura. sed alteratio quasi cōtraria. quia hic mutat̄ substantia una in aliam. manent tamē eadem accidentia. **S**ed in alteratione ecōuerso est. quia ibi

mutantur accidentia. ⁊ manet eadem substātia. sicut patet in corporalibus. quādo fit in corporalibus de albo nigrū ⁊ in sp̄ualibus quādo fit de iusto impius ul' de ignorante sciens. **N**ota q̄ hec p̄positio multipliciter sumitur. quādo q̄z notat causam efficientē. ut cum dicitur christus concept⁹ est de spiritu sancto. quādo q̄z materiam. ut cum dicitur christus natus de uirgine. quādo q̄z idēmp̄tate substātie. ut cū dicitur christus natus de patre. quādo q̄z trāsubstātiationem uel conuersionem. ut cum dicitur corpus christi sit d̄ pane. quādo q̄z ordinem. ut cum dicitur creatura esse de nihilo. **D**e dignitate in suscipientibus corpus christi.

Capitulum 15.
Digne suscipies corp⁹ christi bonum multipliciter cōsequitur. **1°** P̄mū est om̄ christi. **2°** **M**athe. **H**oc facite in meam cōmemorationem. s. dilectionis. liberationis. ⁊ imitationis. **3°** Item uiuificatio interior. quia aliquando per uirtutem huius sacramenti fit de atero conuictus. **U**nde **Gen. 1^a** gnum uite comestum uicā p̄stabat. sic per gratia purgamur

illuminamur. p̄ficiamur. refici-
mur. ⁊ uiuificamur. Et bñ red-
dit uita p̄ cibū p̄ quē ⁊ mors
intrauit. **Ite** coz pi xpi mysti-
co icoz p̄amur. **Un̄** uen̄ Aug.
Nō tu me mutabis i te. s; tu
mutabis i me. **Istud** nō intell̄
de unioe cozpis mystici de no-
uo faciēda s; de augēda. n̄ eiz
unic uisitā. **Ite** spūalis resec-
tio. **ps.** In loco pascue ⁊c. **De**
eiz nō tm̄ illituit sac̄z qd̄ nos
in eē gr̄e gn̄aret. ut bap̄ ul̄ q̄
genitos roboraret. ut cōfirma-
tionem. **Cez** ē qd̄ nutriet. ut
eucharistiā. pp̄ qd̄ hec tria sa-
cram̄ta dāt oib̄ q̄ ad fidē ac-
cedūt. **Ite** deuotiōis augm̄ta-
tio. **ps.** Impinguasti in oleo ca-
put meū. Nutrim̄tu eiz quod
hic dāt uobis q̄: tū ad eē gra-
tuitū in trib̄ attēdit. s; i orōna-
tiōe deuotiōis ad deū. ⁊ dilec-
tiōis ad pximū. ⁊ dulcedinis
itra met ipm̄. **Item** somitis mi-
tigatio. **ps.** Sup̄ aquā refectio
nis ⁊c. qz sicut aq̄ refrigerat.
sic ⁊ istud sac̄m̄ furorē cupie
mitigat. **Item** collo gr̄e. **Exo.**
Descēdente māna. descēdebat
parit ⁊ ros. **Ite** uirtutū robo-
ratio. **ps.** panis coz hois cōfir-
met. **Ite** peccōz remissio. qz p̄
istū cibū semp̄ fit rep̄atio dep-
viti. **Un̄** quādo dī i orōe dñi

ca panem n̄m quo. da nobis
hodie. statim segur. ⁊ di. no. de
bi. n̄ra. **Istud** intell̄ de uēiali-
bus tm̄. qz sicut alim̄tū natura
le p̄dest uinēti ⁊ nō mortuo. sic
alimētū spūale. **Ite** extra dia-
bolum armatio. **ps.** Parasti in
aspectu meo. mē. adū. oēs ⁊c.
Ite spei eleuatio. **Unde** ap̄ls.
Quo cū illo nō oia nobis do-
nauit. **Ite** amoris exalta. **Ber.**
Dilce xp̄iane q̄tū debes dili-
gere xpm̄ qui dedit nobis car-
nem suā in cibū. sanguinē i po-
tum. aiam in p̄ciū. aquā lat̄is
in lanacrū. **Ite** fidei cōmēdatō.
qz in hoc sac̄o fides eleuat su-
per naturā. supra sensū. ⁊ su-
pra intellectū. **Ap̄ls.** Captiua
tes oēs itellectū in oblegū xpi.
Ite angelica uiuatio. **ps.** Pa-
nez. an. mā. hō. **Item** regni ce-
lestis collo. **Jo. 6.** Qui mādu-
cat meā car. ⁊ bibit. m. s̄a. habz
uitā eternā. **Ite** spūalis delec-
tatio. **Sapie.** Panē d̄ celo p̄sti.
eis oē dele. in se h̄ntē ⁊c. **Item**
itellect̄ illūinatio. **i. Reg.** Su-
stauit ionathas de melle. ⁊ illu-
miati sūt oculi eius. **De** ef-
fectu eucharistie dīc **Ber.** Cor-
pus christi est egris medicina.
pegrinātibz uita. debiles cō-
fortat. ualentes delectat. lan-
guozem sanat. sanitatem p̄uat

per hoc fit homo mansuetior. ad correptionem. patietior. ad laborem. ardentior ad amore. sagacior ad cautelam. ad obedientiam promptior. ad gratiarum actiones deuotior. Sicut recte concitantibus multa bona proueniunt. ut dictum est. sic indigne sumentibus corpus christi multa mala occurrunt. Nullum enim opus placet deo nisi placeat ipse prius. Indigna eius communicatio peccatis hominem illaqueat. damnationem preparat. proximum scandalizat. mentem excitat. tentationi subiugat. deum irritat. uitam temporalem breuiat. gratuitis spoliatur. De his per ordinem dicitur in psalms. Fiat inquit mensa eorum coram ipsis in laqueum. ecce primum in retributionem. ecce secundum in scandalum. ecce tertium. Obscurentur oculi eorum ne uideant. ecce quartum. et dorsum eorum semper incurua. ecce quintum. effunde super eos iram tuam. ecce sextum. fiat habitatio eorum deserta. ecce septimum. et in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet. ecce octauum.

De modis sumendi eucharistiam.

Capitulum 16.

Corpus christi quattuor modis sunt. Quidam accipiunt illud spiritualiter tantum. ut qui accipiunt rez sacramenti id est gratiam et non ipsum sacramentum corporis christi. De hoc modo sumentium dicit Augustinus. Crede et manducasti. id est. corpori christi mystico incorporatus es. Qui dam sacramentaliter. tantum ut communicantes in mortali peccato. quia licet deus sit ubique per essentiam. non tamen per gratiam. Quidam spiritualiter et sacramentaliter. ut qui accipiunt rem et sacramentum. id est. communicantes in gratia. Qui dam neutro modo. ut qui nec rem nec sacramentum accipiunt ut heretici qui nihil conficiunt. Primi non manducantes manducant. secundi manducantes non manducant. tertij manducantes manducant. quarti non manducantes non manducant. Circa communionem committitur peccatum tribus modis. Primo cum quis statuto tempore communionem dimittit. Jo. 6. Nisi manducar. si. ho. et. Secundo cum quis suo tempore male accedit. Aplos. Qui autem sunt indigne iudicium sibi manducat et bibit. et cum pro communionem peccatis

nō se custōdit. 7 sūe triplex mā
lum iurrit. **P**riō qz xpx que
suscipit ignominie a se expellit
7 turpi' eicit. qz nō admittit
hospes. **2°** qz tal' quodāmo si
militudine inde gerit. q postqz
cū xpo cenauit. ipm tradidit.
Sic 7 ab salon fies ad iuuuiuz
uocauit 7 p^o ea occidit. **3°** qz
ordinē hōestatis pntu. **V**entū
ro eis reuerētia exhibet 7 pnti
nullā. **C**ū silis. ē ill' q cū ramis
oliaz obuiauerūt xpo. 7 post
modū crucifixerūt. **Q**ualitē
ēc ad cōione accedētū sit disce
re possum' in esu agni pascal'.
Comedebāt eis iudei accictis
remib'. 7 calciatis pedib'. bacu
los hntes in manib' cū lactu
cis agrestib'. 7 panib' azinis fe
stināter. **P**er p^omū significatur
puritas castitatis. **L**uc' **S**it lū
bi nri pincti 7 lucerne 7c. **P**er
2° affectus deuotionis. **L**uc'.
Quā pulchra es i calciamentis.
Per **3°** mēoria dñice passiois.
Bea'. **I**n baclo meo crāssiū ioz
danē istū. **P**er **4°** amaritudo
stritōis. **p**s. **L**ibauit nos pane
lachrymarū. **P**er **1°** pmpnitu
uo hōe uolūtatis 7 opatōis. **p**
uer'. **C**idisti hoiez uelocē i op
bus suis corā regib' stabit. **S**re
qles debeāt eē cōicātes oñdit
in uestib' sacerdotilib'. **R**eg'

tūm et ista. **S**au dēiū disce
ōis. mūdicia castitatis. morte
ficatio carnis. ostātia fortitu
dinis. pseuerātia ligamita
tis. pfectio charitatis. p^omū no
tat in suphumerale. **2°** in alba
3° in cintura. **4°** in fauore si
ue māipulo q portat i brachio
sicut clypeus. **5°** in stola. **6°** in
cafula. **L**ozp' xpi sūit uelatus
accidētū multiplici rōne. **P**ri
mo pp meritū qz ad bonos.
qz fm **B**reg'. **V**ides nō hz me
ritū cui hūana rō pstat. expiū
tū. **2°** pp idignitātē. q' ad ma
los. **E**x' de bethsamitib' q' p'
culli se qn archā dñi illufūt.
3° pp ibecillitatē qz ad oēs.
Nō. n. possent uidere clarita
tem corpis xpi glonificati. **E**x
emplū de **a**Doyle i cuius facie
nō poterāt irēdere filij isrl' qn
resplēduit. **4°** pp uitandū hor
rore crudelitatis q fieret si xpi
carnē uentib' attractaremus.
Tres sūt cause. qz laicis n̄ dat
istud sacm̄ sub duplici spē. **1°**
est qz possent credere q totus
xpus nō eēt sub utraqz spē. **2°**
pp piculū. qz de facili posset ef
fudi sanguis. **3°** ut ueritas re
spōdeat umbra qz i lege nō ha
bebāt ēt offerētes de libamie.
De abstinentia cōione.

Abstinēt qdā a cōione pp
 culpā ppriā ⁊ aliqui sine
 culpa mortali. s; pp sacri reue
 rentiā. sicut q; sentiūt se minus
 mundos mente uel carne. uel
 etiā in deuotos ⁊ isti benefa
 ciūt. dūmō. possint iuste ⁊ sine
 alioꝝ scādalo supsedere. **U**nd
 ubi nō istat necessitas cōiūcū
 est talib; ut dī cōione expectēt
 quousq; paci ⁊ deuoti ac cir
 cūspecti possint accedere. **N**ul
 la tñ necessitas debz cōpellere
 ut aliq; i pccō mortali existēs
 sciēter cōicet. **P**ecm̄ facit i di
 gnū cōione trib; modis. **A**ut i
 bitu. ut qñ q; accedit nō vtri
 tus de pccō pterito ēt cōfessus
Aut i actu. ut qñ quis imutat
 formā sacri. ⁊ irreuerentē ipm
 tractat. **A**ut in pposito. ut qñ
 hz uolutatē peccā di in futuro
Propt̄ reuerentiā sacri fit et
 exclusio a cōione tripl̄. **P**rio
 pp reuerentiaz sacri ext̄ioris.
 sic excludit pollutio ⁊ imūdi
 tia corp̄al̄. **S**ecūdo pp reuerē
 tiā rei cōtēte sub formis. sic ex
 cludit defectū iudiciū rōnis. ut
 in pueris ⁊ amētib; **T**ertio pp
 reuerentiā rei signate. i. unita
 tis corp̄is mysl̄ici. sic excludit
 unculū inf̄dicti uel suspēnsiōis
 uel excōicationis et̄ iuste. **S**ic
 igit̄ pp solā reuerentiā sine oī

culpa excludūtur multi a cōio
 ne. hoc p̄ p; in pueris q; tñ si
 sūt ppe etatē adultā. s. io. ul. iz.
 annoꝝ ⁊ apparēt in eis signa
 reuerētē ⁊ discretiōis pnt̄ su
 mere. alias nō. **I**dē p; i furio
 sis q; excludūt sine culpa q; tñ
 cōicare pnt̄. qñ hnt̄ lucida inf
 uallas. **I**tē cum q; hz ltuosas
 man; ⁊ b; nō sit culpa. tñ pro
 sola reuerētia non d; tractare
 corp; xpi. **T**ria gnā hoīūz ex
 cludebāt in lege ab esu agni. s.
 icircūasi q; significāt accedetel
 irreuerēt̄ ad cōionē. **L**eḡ lib;
R. q; pcussus ē. **O**za q; tenigit
 archā dñi. **I**tē alienigene hi s;
 gnificāt infideles de q; b; **S**e
 neh̄. **F**era pessima deuorauit si
 liū meū. **I**tē imūdi q; significāt
 hntes pccm̄ mortale. **A**n̄. **I**ta.
Adūdamini q; feris uasa dñi.
An̄. **V**lus. **I**ndigne sūmis si sū
 mis irreuerēt̄. **A**el ū catholice
 uel hñs mortale sciēter. **Q**ui
 nō cōicat suo t̄p̄e multa mala
 incurrit. **P**rimo q; talis multi
 pl̄ici utilitate puat̄ de q; supra
 dī de effectu eucharistiē. **S**i. n.
Naab saluata est. quia susce
 pit nūcios dñi multo magis q;
 xpm̄ suscipit. **S**ecundo q; cō
 stitutiōnē ecclēie trāsgreditur.
Statuit eīz ecclēia q; qui n̄ cōi
 cat in palca uiuēs ab ingressu

eclesie arceatur. ⁊ moriens ca
 reat ecclesiastica sepultura. **Ter**
 tio quia maledictionē incurrit.
 p̄ter **U**bi soli r̄s. **S**z bñ solus
 est qui xpm nō habet. **Quar**
 to quia uices dño nō rependit.
Aug⁹. **T**erendum est illi hos-
 pitii denegare. qui solet oēm
 pulsantē admittere. **Quinto**
 quia uires spūales pdit. **Qui**
 libet eim qui ē sine mortali est
 mēbrū corpis mystici. **S**ed bz
 aut debet sustentari alimēto
 corpis xpi ueri. **Alioq**n efficit
 afidū sicut corporeū mēbrum
 ad qd nō trāsmittit corporalis
 cibi nutrimentū.

De officio misse.

Capitulum .iij.

Perogatiuas plurimas
 hz missa. **P**rio qz celebra-
 tur a ieiuniis. **S**ecūdo qz tm̄ in
 ecclia ⁊ sup altare. nisi qñqz
 ppter necessitatē fit in alio lo-
 co honesto. **T**ertio qz oz cele-
 brantē eē sacerdotē. **Q**uarto
 qz oportet eū idui sacris uesti-
 bus. **Q**uinto qz fit i die tm̄ ⁊ n̄
 de nocte. nisi i natiuitate dñi.
Sexto qz celebrat accēso lu-
 mie. et si sol luceret sup terrā.
Septio qz ibi sonāt vba dñica
 angelica ⁊ hūana. **D**iuia qdē
 cū dñi cantat p̄ n̄. ⁊ euan-
 gelia. **A**ngelica vō qñ dñi. **G**lō

ria in excelsis deo r̄. **H**ūana
 aut ut in collectis ⁊ hui⁹. **D**e-
 cauo qz ibi audiunt i diomata
 nobilissima. s. hebraicū. ut sab-
 baoth ⁊ ofāna. grecū. ut kirt.
 latinū in alijs. **N**ono qz missa
 ē tā plēa mysterijs sicut celū
 stellis. ⁊ empireū angel. **D**ecio
 qz sacerdotes i sollēnib⁹ ecclie
 sjs hnt i missa sua plures mi-
 nistros. diaconū subdiaconuz
 ⁊ accolitōs. **U**ndecio qz angel
 ibi existētib⁹ ilufficiētes sunt.
 i p̄ntia tāte maiestatis eē scho-
 lares. **D**uodecīo qz ibi ē do-
 minus celi ⁊ terre. **O**fficiū mis-
 se moralr expōit ita. **H**eroic⁹
 significat ischoatiōez bōi ⁊ du-
 plicat. qz in n̄ra s̄ceptiōe debe-
 mus declinare a malo ⁊ facere
 bonū. **I**nel. qd nouē uicibus
 uariat significat iuocatōez mi-
 ficordie dei q̄ nouē modis idi-
 gemur. **P**rimis trib⁹ mōis qz
 tū ad pccōz remissioez q̄ omi-
 timus corde ore ⁊ ope. **S**ecun-
 dis trib⁹ mōis q̄tū a d grē col-
 lationē. fidei. sp̄i ⁊ charitatis.
Tertio trib⁹ mōis q̄tū a d glo-
 rificatiōez q̄ gaudebim⁹ in deo
 sup nos. itra nos. v nobis ipis.
 ⁊ iux nos de primis. **B**lia in
 excelsis deo significat grāz ac-
 tionē. **C**ollecta deuotā oōnē.
Eplā ⁊ euāgelij noue ⁊ uetis

VI

legis obſeruatōes. **G**raduale ⁊
 al' iure actiē ⁊ orēplatiue pſec
 tiōis. **O**fferēda tribulati ſp̄s
 ſacrificium. **S**ecreta ſignificat
 ſtatuz uie. **P**refatio ſtatū p̄iē
Sāctus exaltatōes āgeloz p̄ſe
 iū. **C**anon trāſitū mēbroz in
 corp' xp̄i myſticū. **P**at n̄r filia
 tiōes ſignificat p' grāz. **A**gnus
 dei liberatiōes p' m̄iāz. ⁊ tripli
 cat ut liberemur a mal' p̄teri
 tis p̄n̄it' ⁊ ſuturis. **L**ōio ſi
 gnificat hōi op̄is or̄uatiōem.
Circa q̄dā alia q' ſt' in miſſa
 nota ſignificatiōes allegoricā.
Intelligim' eiz p' altare crucē:
 p' calicē ſepulchri. p' patenā la
 pidē ſuppoſitū. p' corpale ſyn
 donē in q' corp' dñi fuit iuolu
 tū. **N**ota ēc q' oēs miſſe ſūt
 eq̄ bone q̄ſtū ad op' op̄atum.
Una tñ ē melior alia. q̄. tuz ad
 op' op̄as. **C**ū melius ē audire
 miſſaz hōi ſacerdotis q̄s mali.
Sic ī mēſa corpali eūdē cibuz
 iocūdi' ſumim' a mūdo m̄ſtro
 q̄s ab imūdo. **N**ota q' picl'm
 ē ſi celebrās miſſā ul' man' tre
 mulas. uel caducū morbū hz.
 aut delir'. aut idiota ē. **C**ū ta
 libue ē im̄gēndū q' abſtineāt
 a miſſa. **I**te q̄n aliqs ē celebra
 tur' miſſa bis nō dz ſumer' ab
 lutōes in miſſa p̄iori. quia ad
 miſſaz ſecūdā accederet nō ie

iuus.

De negligētis q' fiūt ī miſſa
 Lap'm 19.

Si p' negligētā euenerit
 q' plecto candē nec ut
 num nec aqua repiat. in calice
 ſtati p̄fundi dz utrūqz. ⁊ ſacer
 dos iterabit or̄ſecratōes ab illo
 loco. **S**i l' inō ⁊ p̄ficiet uſqz in
 finem. ita tñ ut dimittat duas
 crucēs q' fieri ſingl'aric' ſt' ho
 ſiā or̄ſueuerūt. **U**l' meli' pōt di
 ci. q' aliā hoſiā ſumat ⁊ cano
 nem a p̄ncipio ſcipiat. **Q**uō ſi
 de ſimplici uino ⁊ aqua fiat cō
 ſecratio. uinū reputabit p' ſa
 crāmto. ſz aq' nō. **S**i qd' de ſan
 guie ceciderit ſup corpale l' pa
 lā altaris ul' ſup albā ul' caſu
 lā pars illa reſcīdat ⁊ ī loco re
 ligaz ſp̄uet. p' extracto ſacrō
 q̄ſtū poſit ⁊ ſūpto. deide ablu
 at ⁊ ſiat ablutio. **S**i vō ſt' r̄ā
 lapidē l' lignū ceciderit. ligēd'
 radēd' ⁊ ext' gēdus ē loc' ille. ⁊
 puluis ī ſacrō loco reponēd'.
Porro ſi ī ip̄z ſāguinē muſca l'
 arāea ceciderit l' aliqd' tale qd'
 uix ſine uomitu ul' mortis pi
 dulo ſumi pōt. p̄ſūdat. ⁊ lanef
 qz cautiūſ potest ī calice ⁊ ab
 lutōes ſiat ſacerdos. ſz muſca
 ſiue aranea ſup piſcinā cremet
Quod ſi corp' ſiue de corpe

xpi sup palam altaris ceciderit
 ul' sup uestimtu nō incidat. sed
 uino abluat ⁊ a mistro sumat.
 Sz si firm' corp' dñi reiciat
 suscipiat pur' diligēt' pot. et
 sumat a sacerdote l' ab aliquo
 puro discreto ⁊ mūdo. si eger
 nō pot illud resumere.

De pnia.

Cap. 201

Penitētia ē ut ait **Amb'**:
 Prefata mala plāgere et
 plangēda itez n̄ cōmittere. Itē
Greg' Pnia ē añ acta peccā fle
 re. ⁊ itez flēda nō dmittere.
 Pnia diffinit p duplicē actuz:
 unū q ē respectu pteriti. s. pte
 rita plāgere. altez respectu fu
 turi. s. plangēda nō dmittere.
 pm' act' ē in re. secūdu i ppo
 sito. Pnia duplex ē. qdā inoz
 tm. ⁊ bec ē de inre nat'ali. qdā
 exēior q fit ad arbitriū hois.
 Pnia nō ē sacm̄ ppe. secūda
 vō sacm̄ ē. Nō. n. pnia p se su
 scepra dī ppe sacm̄ ecclie. cū
 tal' ē añ baptisimū possit fieri
 Sz pnia iniuncta p ministros ec
 lesie sacramētū est. Notan
 dum quoqz est q lugere p pec
 catis proprijs est actus peni
 tentie que est uirtus iustitie. sz
 lugere pro peccatis alienis si
 ne malis est alterius uirtutis
 s. misericordie. Lugere vō pro

bonis eternis est actus tertie
 beatitudinis. de qua dicitur. De
 ati qui lugent ⁊c. De durati
 one penitentie sciendum q ex
 teriore non oportet esse per
 petuam. sed de interiori distin
 guitur. Est. n. penitētia inior se
 cundum habitum ⁊ bec debet
 esse perpetua. Alia est secundū
 actuz ⁊ hanc non oportet esse
 perpetuam. Semper enim te
 netur quis ad interiorē pe
 nitentiam habitualetm qua uel
 let ⁊ uult de cetero non pecca
 re. Sed ad exteriorē peniten
 tiam non semper tenetur. Itē
 alius est dolor rationalis qui
 est peccati detestatio. alius sen
 sualis qui est passio. ⁊ primus
 dolor semper debet esse in pe
 nitentia. secūdu nō est de ne
 cessitate. Item q̄uis homo nō
 sit certus de peccati remissio
 ne. tamen non oportet pp hoc
 pniā exteriorē esse ppetuā.
 quia non exigit in talibus cer
 titudo scientie. sz sufficit scien
 tia uicte pbabilis. ut est. qñ
 hō fecit pbabil' qd' debebat.
 dolendo. vitendo. satisfaccien
 do. emēdādo. Qñ in oi sacm̄
 noue legis sit aliqua materia
 uisibilis elementi que est signū
 et causa gratie. sic etiam in sa
 cramento penitentie debet ēē

VI

sed tūc materia sensibilis lat-
ge sumit p oī re. siue res illa
sit extior iubā. siue actio hūa-
na. **U**n fm h° in pnia put est
sacm it res 7 vba. vba qdē in
cōfessioe 7 absolutioe sūt. res autē
ē ipa actio hūana. **A**d iteli-
gendū ista plen^o nota q̄ sicut
in medicinis corpali^o qdā vfi
sūt in sola passioe curati. ut ē
sectio vulneris. qdā vō i actioe
ut ē exercitatio corporis. Ita in
sacris qdā vfi sūt i passioe ei^o
q̄ scificat 7 nō i actioe nisi per
accidēs ut baptisim^o. cōfirma^o.
eucharistia. extrema unctio. or-
do. **Q**uedam vō vfi sūt i actu
ei^o q̄ scificat. ut pnia 7 matri-
moniū. In pnis g^o q̄ sine actu
nō opant requit extior mate-
ria q̄ significat 7 cāz 7 r ē sacri.
In alijs vō ipē act^o nō ē p ma-
teria sensibilis. **S**ic ex pdictis
patere pōt q̄ qōdam ē in hoc
sacm cā tm ut act^o penitētis
extior. qōdaz ē res tm ut re-
missio pccōz. qōdam res 7 sa-
cramentū ut cōtritiō interior.

De qualitate penitentie.

Lap. 21.

St pnia qdaz vā. **A**ug^o.
Pnia vā ē penitēda nō cō-
mittere 7 cōmissa deslere. **Q**ue-
dā ē falsa. **I**sidor^o. Irrisor est 7
nō penitēs q̄ adhuc agit qd pe-

niteat. **Q**uedā est coacta. **p**s.

Cōuersas suz in erumna mea

7. **Q**uedam ē sera. **A**ug^o. **S**i

tūc penitēs qm peccare nō po-

tes. pccā dimittit te nō tu illa.

Quedaz iiqua. **M**atth. **J**udas

pnia ducit 7. **Q**uedā despa-

ta. **S**apies. **P**re āgustia spūs ge-

mētēs dicētēs intra se. pniām

agētēs. **Q**uedā scā 7 merito-

ria. **B**et. **O** felix penitētū hūi-

litas. **O** cōfiteitū bona spes q̄s

facile nictō iuincibilem. q̄s cito

etremebūdū. iudicē cūctis i pi-

issimā p̄ez. **D**ebet pnia esse

amara. **M**ic. **P**lāctū unigeniti

fac tibi. **C**ōlūtaria. **A**ug^o. **S**eam

gaudio dz facere imortal fu-

turus q̄cūq̄ saceret hō p dif-

ferēda morte moritur. **P**erfe-

cta. **A**ug^o. **N**ulla pnia sera dū

mō vā accelerata. **p**u. **M**e tar-

des cūcti ad dūm. **P**erfenerās.

Laut. **L**au pedes meos quō i

gnabo illos. **S**ortis. **M**ic. **L**icet i

limie iaceat p̄. licet m̄ ubera

q̄b^o te nutrierat oñdat p calca-

tū p̄ge p̄ez 7. **I**te pnia d̄ ē

refectio spūalis cū x̄po sēp uic-

turo. nō cū lazaro itez mortu-

ro. **P**nia debz ēē p̄mpta 7 nō

diu dilatata. **U**t id. **E**xpecta-

ui ut faceret vvas. 7. **P**rimo

.s. ne istructuosi sim^o. **U**n **I**ta.

Expectaui ut fa. u. fecit at spi.

q̄m d̄
vō d̄
d̄ d̄ d̄

lacy q̄ mortu

Secundo qz ad magna uocamur. **Gen.** Ego ero merces tua magna. Retio ne ab etnis nuptijs excludamur sicut scm̄ ē fatuis vginibz q̄ differēbāt se p̄pare. **4°** ne ab hostibz i-pediamur sicut filij isrl̄ a pha-raone ne egredierēt de egypto. **5°** qz relinq̄re peccatum ēt penis opellimur. **Greg.** Tō tēnend^o ēēt mūdus ēt si rebus p̄spis abūdaret. **It** cū tot ad-uitatibz aiuz pulsat. cū tot ca-lamitatibz igemināt. qd̄ aliud q̄s ut n̄ amet c̄lat. **6°** ne blan-de seducamur sicut auis p̄ si-fulā aucupis. 7 sicut piscis p̄ escam i hamo. 7 sicut ursus p̄ mel. **7°** ne morte pueniamur. **Greg.** Nihil certi morte 7c̄. **8°** ne cōsuetudine teneamur sicut arbor de facili nō euellit cū bñ radicat. **Jere.** Nūquid ethyops pōt mutare pellē suā 7c̄. **Ad** agendā p̄niaz mouent q̄ttuor de qb^z. **Ber.** Nimis durū ē cor qd̄ n̄ emolliūt bñficia nec trēt supplicia. nec alliciūt p̄missa nec castigant flagella. **Impediūta** p̄nie s̄t bec. **Sp̄-**illanimitas aggrēdiēdi. tales s̄t sicut equ^z umbratic^z q̄ trū-co ul̄ ūbra trēt. **Pudoz** 7 siten-di. s̄z sicut sic. **Aug^o.** Uerēcūdia magna p̄s p̄nie. **11°** Hoziroz satif-

faciēdi. s̄z d̄ dic̄ apl̄s. **Hoc** mo-mentaneū 7 leue tribulat cor. **Delectatio** peccādi. qz t̄pale ē qd̄ delectat eternū qd̄ cruciat. **Spes** diu uiuēdi. s̄z d̄s dicit qz securis ad ra.ar. po. ē. **De-**spatio gr̄az obtinēdi. s̄z d̄ dicit **Ezech.** Quacuqz hora igemu-erit pccoz. Timoz recidiuandi. **Aug.** Qn̄ cecidi erexit me. qn̄ steti tenuit me. qn̄ iui duxit me. **Ita** loquitur de deo. **Exēpluz** delinquēdi. s̄z stultus qui uidit aliq̄nē cadentē in foueā si non sit in eo dē loco cautioz. **Con-**fuetudo peccandi. sicut balaaz consuetus monstis non cura-nit qz asina loqueretur. **Con-**fidentia de dei misericordia qz quando penituerit ipsum reci-piet. sed hoc est peccare in spi-ritum sanctum. **Greg.** Miseri-cordiaz dei debemus saltē em-bescere si iustitiā uolumus for-midare.

De effectu penitentie.

Capitulū 22.

Per penitentiam absolui-tur homo a peccato resti-tuitur ecclesie reconciliatur chri-sto. donic spiritualibus dita-tur. de hio diaboli filius dei efficitur. paradysus ei apitur. **Hec** est ac angelos letificat. impium iustificat. amissa bōa.

VI

rendat. uitam eternam donat
penam eternam uitat. **I**tem pe
nitentia est secunda tabula p^a
nafragium. ad qua peccator
potest recurrere dum uiuit i sta
tu uite presentis. quãdociq; i
quotienscuq; diuinam miseri
cordiam uoluerit implorare.

Duplex est naufragium. s. pec
cati originalis i actualis. sed
de primo liberamur per tabu
lam baptismi que uirtutis effi
caciã accepit a tabula crucis
christi. **D**e secundo autem libe
ramur per tabulam peniten
tie quam diuina clemẽtia pro
uidit homini. quia pro pecca
to actuali non potest itez bap
tizari. **N**ota q; a reatu pec
cati liberamur per gratiam. a
sequelis autem peccatorum p
penitentiam. i partes peniten
tie. a miseria nero per gloriã.

Item nota q; qualiter opa mor
tificata uiuificantur. quia licet
uerum sit q; a priuatiõe ad ha
bitum non sit regressus in ui
ta naturali. non tamen est ue
rum in uita morali. **N**az a pri
uatione ad habitum uolunta
rius e regressus. s. a morte cul
pe ad uitam gratie. **U**nde di
cendum est q; sicut peccata ac
tualia transeunt actu i rema
nent reatu. ita bona opera trã

seunt actu. i remanent merito
Secundum autem q; manent
dicuntur mortificari uel uiui
ficari. **B**ona igitur opera qz
diu coniuncta sunt radici me
rendi. s. charitati dicuntur uine
re. quando ab illa separantur
dicuntur mori. i quãdo reuer
tuntur dicuntur uiuificari. qz
redeunt ad statum sue origi
nis. uidelicet gratie i charita
tis. i quia ualent ad maiorem
racificationem charitatis.

De partibus penitentie.

Laplin 23.

Partes penitẽtie integra
les sũt tres. s. **C**õfessio.
Cõfessio i Satisfactio. **Q**uis
eiz cõplemẽtũ peccati possit esse
in actu solum i oris. i cordis
solũ. ul' triũ siml. tñ ad pfecti
onẽ pnie exigũt horũ triũ ag
gregatio. **L**icz adesse simpliciter
sufficiat cõfessio i actu. i cõfes
sio i satisfactio i pposito. **N**õ
eiz i his q; hũt eẽ successiuũ ex
igit q; ptes integrale sine siml
sz exigũt hoc i toto q; hz eẽ p
manẽs. **Q**ũ at sint tres ptes
pnie sic oñdit. **P**nia eiz e qd
dã spõtanẽ iudiciũ i q; cõfessio
e q; qdã citatio ubi seqũt rei añ
iudice spõtanẽ cõfessio. **D**ein
de seqũt p iudice iposite emẽ
de solutio. **S**z i hõ oñt iudiciũ

fori a iudicio poli. qz ibi cofes-
 sus in iure codenat. 7 hic ab-
 soluit. **A**lia e partiu istaz suf-
 ficietia. qz oe pecm comititur
 corde ore ul' ope. iustum est ut
 p. priu curet. s. ut peccator cul-
 pam aio derestet. vbo exprmat
 7 facto puniat. **I**te p pecm of-
 fendit ho deu eccliaz 7 seipm.
 sed p contritioez recociliat do
 p cofessionē ecclie 7 p satisfac-
 tionē sibi. **I**tem iste tres pnie
 pres sut diete qbus itur ad ter-
 ram pmissiois. de qbus dicit
Exo. **I**tem uis triu diez. **I**te
 iste tres ptes significant tres
 mortuos morat' quos dñs su-
 scitauit. qm p contritionē susci-
 tatur puella in domo. p cofes-
 sionē iuuenis in porta. p satis-
 factionē Lazarus in sepulcro.

De contritione.

Laplin 24.

Contritio e dolor uolu-
 tarie p peccatis assup-
 tis cu pposito cofitēdi 7 satis-
 faciendi. hec diffinitio magra
 lis est. 7 ponit ibi dolor p gne
 uoluntarie assup' ponit ad dif-
 ferentiā doloris natural. q no
 est meritoz' p peccatis. ponit
 ibi p matia doloris ad oram
 doloris iudie q est i' bono ali-
 eno. **S**ic ergo diffinit' contritio
 put est act' vtutis. s. put est

pars sacramenti pnie oportet
 q aliqd in copatione ad alias
 ptes addat. 7 ideo ponit cu p-
 posito cofitēdi 7 satisfaciendi.

Nota q cor dr duz. qñ di-
 uine ispiratioi se tāgenti nō ce-
 dit. s. obuiat in affectu pecca-
 ti demorādo. **I**ragi vo dr qñ
 incipit a pposito peccādi re-
 spicere. s. mundū totalr ouer-
 tatur. **C**ouerti vo dr qñ uolū-
 tas pfecte ab effectu peccandi
 resilit. **I**n cōtritōe duplex est
 dolor. **C**in' e uolūtatis q nō ē
 aliud qz pccī displicētia. **A**li'
 est sensual. pm' e de eētia cō-
 tritiois 7 d' h' dolore itelligit'
 illud **H**ier. **L**uctū unigēiti fac-
 tibi. qz hō ex rōe dz magis ul'
 le nūqz peccasse qz unigenituz
 uiuer'. **S**ecūduz vo dolor nō
 requiritur de necessitate cōtri-
 tionis. s. de pfectōe. qz tal' do-
 lor n' ē in nra potestate. **N**o-
 ta etiā q cōtritio pōt tm iten-
 di q nō iolū culpa. s. etiā to-
 ta pena dimittit. hoc pōt fieri
 duplr. **I**nō mō ex pte chari-
 tatis q displicentiā causat pec-
 cati. qz quādoqz cōtingit tan-
 tuz charitate incēdi in actu q
 cōtritio inde sequēs merebit'
 absolutioez ab oi pena ut i ma-
 gdalena. **A**lio mō sic istud ex
 pte dolor' sensual' quē uolūtās

*an rati v pntu
 qñ pntu
 pntu pntu*

VI

in contritione excitat. qz ille voloz
 qdā pena ē q tū pōt incēdi q
 sufficit ad deletiōem culpe ⁊
 pene. **N**ota qz voloz contritio
 nis sensibil' n' sensual' triplex
 est. deficiēs. sufficiens. ⁊ pemi-
 nens. p^m trahit ad infernū. se-
 cūdus ad purgatoriū. tertius
 ad paradisu. ⁊ ē sile de scia q re-
 petit in electis. qz scia defici-
 ens repellit ad dignitatē. suffi-
 ciēs tollerat. firmēs merito
 coronat. **D**ia qdā ē is' attri-
 tione ⁊ contritionē. sicut inf' for-
 male ⁊ formatū qd' ⁊ d' de si-
 de iso:mi ⁊ formata. **U**tz aut
 attritio fiat contritio. **D**istingue
 dū ē. qz contritio d' cū grā tri-
 tione. hec at pōt eē dupl'. **U**no
 mō ē cōi:atiua. qz grā associat
 motui existēti in aia. ⁊ illā ifor-
 mat qsnis nō eliciat. **A**lio mō
 p cāz ita qz mot' a grā eliciat.
 p^mo mō attritio fit contritio. qz
 actus ille simplex manēs i aia
 format adueniēte grā. sicut co-
 lor adueniēte luce. **2**o mō ipossi-
 bile ē qz attritio fiat cōtritio.
Sz si qrit' qēdiu qd' de peccato
 volere debeat. **R** sicut dicit
Hugo d' scō Chic. **D**eus qn' ab
 soluit a uinculo peccā hoīez colli-
 gat cū uinculo detestatiōis p'
 pene. s; detestatio peccā qdaz ē
 in bitu ad quā sēp tenet hō. ēē

post pfectā peccā remissioēz de
 q dicit **Aug**. **S**loquēs de peniten-
 te. **S**ēp doleat ⁊ v' dolore gau-
 deat. ⁊ n' sēp doluisse doleat.
Alia detestatio ē in actu. ad hāc
 hō n' tenet sēp. **S**ciēdū at qz
 beati ⁊ dānati ⁊ hi q sūt in pur-
 gatorio n' hnt contritionē p'prie
 cui' rō ē qz contritōe p'prie supra
 sūt tria. s; grā. voloz. ⁊ effectus
 satisfactoris. **I**n b'is autem
 n' ē voloz. **I**n dānatis vō nō est
 grā. ⁊ hi q sūt i purgatorio nō
 merentur.

De confessioe. Cap. 25.
Confessio ē ut ait **Aug**. p
 quā mor' latēs spe ne-
 nie apic' **C**onfessio scrālis q est
 ps pnie ueniet' describit' per
 miaz q ē peccō. ⁊ p actū q ē spi-
 re. ⁊ p finē q ē spes uēie. **D**u-
 plex ē confessio. qdā ē mēralis q
 deo fit. ⁊ hec ē d' iure nat'ali. q
 dā ē uocal' q fit hōi. ⁊ h' n' ē d'
 iure nat'ali. s; euāgelico. **I**git' i
 icarnatiōe an' xpi sufficiebat cō-
 fessio mēral'. qz de' nōdū erat
 hō. s; postq' fact' ē hō. d; cōfes-
 sio fieri hōi uicario xpi. **I**n hō
 eiz qz m'istris sacroz xps de-
 dit potestātē ligādi atq; solue-
 di ihnuauit cōfessionē eis tāq;
 iudicā' fieri obere. sic g' xps
 instituit cōfessionē tacite. s; apl'
 pmulgauerūt eā exp'sse. **I**n **2**o

fiteamini alterutrum peccata vestra.
Quāvis igitur in contritione remittat peccatum confiteri tunc confessio vocalis est necessaria in re quam habet oportunitas, vel in proposito articulus necessitatis eam excludit, et non contritus religionis. Et ista necessitas confitendi pro contritionem non est in tali casu pro necessitate remedii, cum peccatum iam sit dimissum sed pro obligatione precepti. **C**onfessio eius per satisfactionem necessaria est non solum pro reconciliatio in iudicio dei, sed et in iudicio ecclesie.
Quas circumstantias teneamur confiteri? Nota quod circumstantiarum quedam sunt trabentes in aliud genus peccati, ut coire cum muliere coniugata, et has tenet homo confiteri. **Q**uedam sunt aggravantes in eadem de specie, et harum quedam sunt non aggravantes notabiliter sicut scilicet et habet modum, has non tenet quis confiteri quia sunt quasi venialia peccata. **Q**uedam sunt aggravantes notabiliter, et has habet quosdam tenet homo confiteri.
Non eius sufficit illi qui accepit centum marchas de alieno, dicit ego accipi alienum, cum hoc possit verificari si accepisset unum denarium, habet alios contritus, sed non tunc opinantes non oportet. **C**ircumstantie aggravantes peccatum notantur his tribus. **A**ggravat ordo locus mora causa scilicet tempus. **I**nuncta pu-

illa, modus, genus et status altus. **E**odictio numerus, etas et scilicet vobis sexus. **Q**uāvis peccatum alicuius nota sunt sacerdoti, tamen oportet ea confiteri, quia non sunt ei nota ut iudici. **Q**uāvis possit quis differre confessionem due sunt opinioniones. **Q**uidam eius dicit quod peccator tenet confiteri statim habita oportunitate sufficiens. **A**lij contra dicit quod cum confessio sit inter precepta affirmativa non obligat nisi pro loco et tempore. **E**cclia autem determinat in decretis quod omnis homo confiteatur semel in anno, quia habet tunc quilibet de necessitate confiteri. **I**n casibus autem quibus tenet quis ante hoc tempus confiteri. **U**na est ratio scilicet etiam quia vult coicare vel celebrare. **A**lii ratione periculo ut si est in periculo mortis. **T**ercia est ratio confessionis, ut si dicitur sibi conscientia quod statim teneatur. **Q**uarta est ratio duobus, ut si non potest illo anno habere confessionem, quae non habet, vel si habet confessionem papalem, et non habet copiam confessionis, seu pariter domini pape. **S**i queratur ut confessio scilicet in peccato mortali valeat, dicitur quod confessio est in remedium et in preceptum. **I**n quantum est in remedium non valet in mortali facta tamen absoluitur homo a precepto, sicut fictus baptizatus suscipiens non recipit nisi si sacramentum et non re sacrum.

Utz cōfessio sit iterāda. **N**ota q̄ regularit̄ null̄ tenet cōfessionē bona fide factā iterāf̄ ampli. **S**ūt t̄m̄ q̄rtuor casus ī ḡbus tenet q̄ iterare cōfessionē. quoz̄ duo s̄t pp̄ cōfessoz̄.

Prim⁹ si deficiat cōfessori claus potētie. eo q̄ nō h̄z potēstatem ab illo peccō absoluerē.

Secūdo ē si deficiit sibi claus scie. q̄ nescit discernere. **T**ertius ē si cōfessō dimidiauit cōfessionē. oportet. eiz̄ q̄ uni fiat confessio itegre oīum q̄ h̄ntur in memoria. **S**i vō aliq̄ exciderūt a memoria. nō ideo v̄z reputari cōfessio dimidiata.

4⁹ est si cōtēpsit seu neglexit ⁊ oblitus ē satisfactiōne. nā si sciret ⁊ adimplere uellet nō oporteret cōfessionē iterare. **S**i vō aliq̄ cadat in peccm̄ postq̄ bona fide fecit cōfessionē. questio ē utrū teneat cōfessionē pus factam iterare. ⁊ est opinio q̄ nō in specie sed in genere. licet aliter dicat q̄dam. **N**ota q̄ cōfessio facta per nūciū ul̄ per epistolam. licet sit quoddā bonū ⁊ meritozū. tamen inq̄stūm est pars sacramenti penitentię non potest sic fieri. q̄ determinatam habet materiam. s. actus sermonis quo conscientia hominis manifestari cō-

uenit. **U**nde sine necessitate n̄ licet taliter. **I**n necessitate potest defectus per equipolentē actum suppleri.

De qualitate ⁊ effectu confessionis.

Capitulum 26.

Qualis debeat esse cōfessio notatur his uerbis. **S**it simplex humilis cōfessio pura fidelis. **V**era frequens nuda discreta libens ue recūda. **I**ntegra secreta laezy mabilis accelerata. **F**ortis ⁊ accusās. ⁊ sit parere parata. **A**d multa ualet confessio. **A** morte liberat. quis sicut confessus in foro contētiōso damnatur. sic in spiritali liberatur. **V**ulnera mentis sanat. **H**iero. **C**ulnus non intellectum tardius sanatur. **D**eum homini manifestat. **A**ugustinus. **S**i nollem confiteri non me tibi absconderem. sed te mihi. **P**aradisus aperit. **A**ugustin⁹. **O** breue v̄bum peccati. quod aperit portas paradisi. **E**xemplum in la trone. **P**eccata tegit. **U**nde quedam glosa. **S**i homo detegit. deus tegit. **I**n misericordiā diuinā enollit. **G**losa fr̄ illo. **D**elictū meū cognitū ti. se.

Si hō agnoscat deus ignoscit.
 Aliuz iocūdat. ps. In uoce exul
 tatiōis ⁊ uel. sōi epus. In cel
 sores multiplicat. Sacerdotes
 eis p suis uelissia orāt. Cōsciaz
 mūdāt. Aug. Cōfiteōdo fit hō
 de sedo pulcher. Sed⁹ diaboli
 rūpit. Sic cū aliq secretū al
 teri⁹ deregūt. Deo hoiez uin
 gie. Aug. Quid ppri⁹ anrib⁹
 dei qz uelissia cor. ⁊ uita q̄ ē ex
 fiō. In uia salutis dirigit. pñ.
 Qui abscondit scelera sua n̄ di
 riget. ⁊ dñio rē. Pecm̄ dilet. ps.
 Dixi uelissia adu⁹ me rē.
 Satisfactionē supplet. Glo. s̄
 Nath. Subemur ueliteri pccā
 nra ut erubescētia patiamur
 p pccā. Malū pccauer. ex⁹ u dē
 te putrido qui extrahit ne alij
 cōputrescant.

Qui debeat fieri cōfessio.

Capitū 27.

Generat⁹ teneas qz uel
 sio dz fieri sacerdoti ha
 bēti clauē q̄ s̄ scia discernēdi
 ⁊ potās ligādi atqz soluēdi.
 Sciēdū āt qz sicut baptism⁹ ē
 sacm̄ necessitatis. ita ⁊ pñia.
 Cū sicut baptism⁹ duplicē bz
 mīstrū. unū cui opetit baptiza
 re ex officio. s. sacerdotē. aliuz
 cui omittit dispēsatio baptis
 mi rōe necessitatis. Ita ⁊ mīster
 pñie duplex ē. Cū ē cui uelissio

fit ex officio sicut sacerdos.
Ali⁹ q̄ audiēdo uelissioz nices
 supplet pōt sacerdotis i neces
 sitate ut ē laic⁹. Dicit tñ aliq
 qz cū deest copia sacerdotis n̄
 oz ueliteri laico. sed sufficit soli
 deo. Quāuis oēs sacerdotes
 clauē hēant. n̄ tñ pñe oēs liga
 re ⁊ soluere. sicut ex cōicati su
 spēsi heretici ⁊ dānati. Hoc āt
 n̄ ē pp defectū ordinis. s. qz n̄
 hnt matiaz. s. subditos q̄ ause
 rūt ab eis cū ex cōicāt. Pñe tñ
 tales baptizare. qz hō ē sacm̄
 necessitatis. Pñe et tales eucha
 ristia ueliteri. qz hō subāit ad
 heret ordinis. Dicēdū ē qz n̄
 lus pōt absolueri ueliteri nisi
 ppri⁹ sacerdos. Propri⁹ uo sa
 cerdos uel sex mōis. Pñio mō
 ē pastor ecclie. ut papa eps ⁊
 curat⁹ q̄libet i suis casib⁹. Ex⁹
 p uelissioz supioris ut ni
 cari⁹. Ex⁹ p pūlegiū q̄busdā i
 dultū. Ex⁹ p lūiaz ppri⁹ sacer
 dotis dū tñ licēiet ei uir uel
 cret⁹ ⁊ hōestus ⁊ uel sacerdos.
Ex⁹ pp necessitatē. qz istante
 mortis articlo q̄libz sacerdos
 pōt absolueri. Et pegrini ab
 soluit⁹ ab his apud quos sūt.
Ex⁹ ppter defectū sui sacerdo
 tis. qñ. s. ē i diota ul⁹ pditor cō
 fessioz. s. qñ solet mulieres cō
 fitētes pccari. tūc eis si n̄ iuēt

VI

aliquē q̄ auctoritatē hēat effi-
citur ei sacerdos pprius nō q̄
libet. s; uisere? 7 hōest? 7 no-
tus uel ex ordine uel ex psona.

De sigillo cōfessionis.

Lapl'm 28.

EA que gerūt exteri? i sa-
crantis sē signa rez q̄
interi? 7tingūt. 7 iō cōfessio q̄
qs sacerdoti se subijcāt signuz
ē supioritatis q̄ qs deo subijcā-
tur. **D**eus āt pccm illi? q̄ se p
pniaz subijcāt tegit. **U**n oz de
necessitate sacri q̄ sacer dos ce-
let cōfessionē. **S**ūt 7 alie hui?
cellatiōis utilitates. q̄ p hō
mies magis ad cōfessionē attra-
hūtur 7 simplici? pccā cōfiteēt.
Sacerdos āt nō oz tm cellare
pccm cōfessionē recipit. s; ē
et oīa alia signa p q̄ possit pec-
cator ul? pccm cōprehēdi. **P**ōt
aut penitēs facere ut illud qd
sacerdos pp cōfessionē sibi fac-
taz sciebat ut deus. sciat et ut
hō. **E**t hoc facit dū licētiat eū
ad dicēdū. 7 si dicit nō frāgit
sigillū cōfessionis. **S**i āt q̄rat
utrū id qd scit sacerdos p cō-
fessionē 7 scit alio mō possit re-
uelare. sup hoc diūse sē opio-
nes. **S**; hec ē uerior. qz sine sa-
cerdos sciat illud pccm an cō-
fessionē sibi scāz sine p? n̄ tene-
tur cellare q̄tuz ad id qd scit

ut hō. **N**ota q; iste mod? di-
cendi dico tibi i cōfessionē non
claudit tale dictū sigillo cōfes-
sionis. qz nō seruiatur ibi modus
cōfessionis uel ordo.

De satisfactione.

Lapl'z 29.

Sicut in bellis 7 cōtrouersi-
is restituta amicitia nō
statim restituit debitum illati
dāni. **N**ta post remissionē culpe
in cōfessionē seu cōtritiōe rema-
net debitū penē satisfactorie.
Iugit sacerdos q̄daz ad satisf-
factiōis fundamētū sicut ab-
stinere a pccō 7 restituere abla-
tū. **Q**uedā ad satisfactiōis ex-
peditiōez ut ē uitare cōsōrtia
maloz. **Q**uedā iūgit ad sbāz
satisfactiōis. ut ē ieiunare uigi-
lare dare elyam pegrinari et
h? opa penalia. **Q**uedā iniū-
git ad satisfactiōis pfectiōez 7
securitatē. ut sē opa superero-
gationis. **S**atisfactio debet
respondere culpe in tribus. s; i
numero. **p**s Lauabo p singlas
noctes 7c. **I**n pondere. **Aug**?
Libenter debet facere imorta-
lis futurus quecūqz faceret p
differenda morte moiturus.
In mensura. **S** tanto tempo-
re debet quis ia penitentia eē
q̄to fuit in culpa. **N**ta tria re-
quiruntur in penitentia scdm

conuenientiā n̄ fm necessitatē.

De unguis partibus satisf-
factionis in cōmuni.

Lap. 30.

Satisfactionis quedā sūt
ptes p̄ncipales. s. **Ora-**
tio. **Ieiuniū** s. **Elyna**. Quedā
uero secūdarie que ad has re-
ducūtur. ut uigilie pegrinatio-
nes discipline. **Dicenduz** ergo
q̄ oīa carnem affligētia redu-
cūtur ad ieiuniū. oīa op̄a uero
sp̄ualia ad oīonem. oīa āt opa
mīe ad elemosynā. **Sufficien-**
tia p̄niū p̄ncipalīuz p̄t accipi
respectu termini a quo est mo-
tus satisfactionis. q̄z p̄ ieiuniū
reuocamur a cōcupiscētia car-
nis. p̄ orationē a supbia uite. p̄
elemosynā a cōcupiscētia ocu-
lorū. **Alio** mō sumit ista suffi-
cientia ex pte termini ad quez
fit satisfactio. q̄z p̄ ieiuniū or-
dinatur homo in seipo p̄ ele-
mosynā ad pximū. p̄ oīonē ad
deū. **Tertio** mō sumit hec suf-
ficientia ex pte materie de qua
fit. **Per** elyam eim fit satisfac-
tio de bonis subē exterioris. p̄
ieiuniū de bonis corporis. p̄ ora-
tionē de bonis mentis. **Quar-**
to modo sumit hec sufficiētia
ex pte modoz satisfaciēdi. **Sit**
eim satisfactio tribus modis.
uel p̄ punitionē uel p̄ redēptio-

nem. uel p̄ supplicatiōē. **Pri-**
mū facimus ieiunādo fm ele-
mosynas dan̄. tertū orādo.

Quito sumit hec sufficiētia
ex pte effect̄. **Pr̄** satisfactioez
eīz tria magna ba nobis p̄ue-
niunt. s. ipetrati. ḡf e. remissio
pene. expurgatio reliq̄z cul-
pe. **Ad** p̄niū uidē ualere elya
pp̄ multiplicitatē intercessoz.
Ad secūdu ieiuniū. **Ad** tertū
oratio.

De p̄tibus satisfactionis.

Lap. 31.

Elemosyn̄ dupl̄r p̄t ac-
cipi. aut ntēde subleuā-
di necessitatē pximi. ⁊ sic est
op̄ mīe. aut intēde recōpen-
sandi p̄ debite offense diuine.
⁊ sic est op̄ iudicis. **Un̄** primo
mō pp̄rie p̄tinet ad meritū ui-
te. secūdo mō ad meritū dimis-
sionis pene. q̄z elya sic data p̄
pp̄rie est satisfactoria. **De** ieu-
niū quoq̄z sciendū ē q̄ i carne
duo sūt. unū natura q̄ dz sustē-
tari. ⁊ aliud uitū qd̄ dz doma-
ri. **Ieiuniū** ḡ qd̄ naturaz f̄uat
⁊ uitū domat bonū ē. aliud ue-
ro n̄. **Oīo** dupl̄r h̄z fieri aut
p̄ ipetratiōe bonoz. ⁊ sic ē ps
ut op̄ rēplatiōis. aut p̄ remis-
siōe maloz. ⁊ sic ē pp̄rie pars
satisfactionis.

De iustificatione impij.

Capitulum 32.

Iustificatio ipij ē motus ab iniustitia ad iustitiam: **I**n iustificatōe ipij quatuor requiruntur. scilicet motus liberi arbitrij, contritio, infusio gratie, et remissio culpe. **M**oꝝ p̄ma duo s̄ ex pte suscipiētis. alia v̄o ex pte agētis. **P**redicta quatuor s̄ s̄l̄ t̄p̄e n̄ natura. **P**riouitas at̄ et posterioritas q̄ s̄m ordinē nate ē reduci tur aliq̄ mō ad ordinē cause et causati. **I**n ista uidet̄ hic ordo cālitatis et̄. **C**ausa aut̄ eiz motus liberi arbitrij p̄or alijs tribus est. q̄ requirit̄ cōsensus uolūtat̄is in h̄ mutatiōe. **V**olūtas et libere arbitriū sumūt̄ hic p̄ eodem. **P**reterea motus iste appellatur motus liberi arbitrij. **I**ste v̄o motus q̄ p̄ libere arbitriū cōsentit̄ deo. ut p̄ motori uocat̄ motus fidei. q̄ h̄z aliqd̄ cognitōis et̄ aliqd̄ affectionis. sicut fides. **D**icam̄ 9̄ q̄ motus liberi arbitrij siue motus fidei i deū cālit̄ ē p̄or q̄s motus quo v̄ peccato q̄s auertit̄. q̄ sicut i gn̄atione peccati p̄ior est conuersio q̄s auersio. t̄uz auersio causet̄ auersionem. ita in eius destructione p̄ior est conuersio ad deum per liberum arbitriū q̄s auersio a creatura per contritionem de peccato. **Q**uod

enim primū est in cōpositione. ultimum est in resolutione. **I**sti uero duo motus. scilicet liberi arbitrij et̄ contritiōis sunt p̄iores q̄s gratia infundatur. quia sūt causa preparatoria ut gratia detur. **Q**uānis eim̄ deus sine ulla preparatione posset ipiuz iustificare. tamen requiritur preparatio ex parte nostra. quoniam sicut requiritur preparatio ex parte materie in naturali mutatione ad recipiendam formam. **I**ta in mutatione uoluntaria. et̄ hoc non est ex ipotentia agentis. sed suscipientis. **A**lia ratio est quia in iustificatione peccatoris fit introductio unius forme et̄ expulsio contrarie. ideo requiruntur predicta duo. scilicet motus liberi arbitrij disponēs ad gr̄e susceptiōnē. et̄ contritio. i. discessio a peccato disponens ad culpe expulsionē. **S**ia p̄us infundit̄ q̄s culpa remittat̄. sicut in introductione forme p̄or ē forma q̄ expellit̄ a pte agētis q̄s illa q̄ expellenda ē remoueri possit. **Q**ualit̄ at̄ iustificatio fit. i. iustitiam ul̄ successiue. nota distictōes. p̄ot iustificatō dupl̄ accipi sicut et̄ gn̄atio. **U**no mō ut dicat motum ad iustitiā cū termino eodem. et̄ sic fit successiue quādo

succedit successiva preparatio.
Alio modo potest accipi solū modo
 mutatiōe sine motu. h^o modo fit
 iustificatio in instanti. et hoc tri
 plici rōe. **P**ri^a q^z fit v^tute infi
 nita et simplici q^z immediate o
 perat. **S**^e c^o q^z fit i subō simpli
 ci. s. i mente. **T**^{er} c^o q^z ipa forma
 q^z expellit. s. culpa nō pot ul' p
 p^oior ē q^z q^z introducit. s. grā q^z
 oino simplex est. **A**d illud q^o
 dicit **Aug^o** q^z mai^o ē iustificare
 ipiū q^z creare celū et terrā. di
 cendū mai^o ē q^z tū ad illud q^o
 fit. q^z melius ē. s. nō q^o ad mo
 dū faciēdi. **Q**uāuis eiz i iusti
 ficatiōe ipij sit resistētia forma
 lis. s. d^oni ad v^tariū. nō tū est
 ibi resistētia effectiua q^z aliqd
 resistat agēri s. deo. cui^o v^tuti
 nihil resistere pōt. **I**n iustifica
 tiōe ipij aliqd ē ex pte dei. et
 aliqd ex pte peccōnis. et aliqd
 ex pte ecclie. **E**x pte di duo s^o
 . s. mīa q^z reatū idulget. et iusti
 tia q^z emendā aliquātulā exi
 git ul' hic l' in purgatorio. hec
 significat p binos discipulos
 quos misit d^ons in oēm locum
 q^o erat ipse uētur^o. tūc qdē cor
 poralr. nūc aut p grāz spūalir
Ex pte peccōnis s^o etiaz duo. s.
 amor et dolor. et h^o s^o due mol
 le qb^o peccū vterit. q^z s^o m lege
 nō v^tet diabolo i pignore obli

gari. **E**x pte ecclie s^o s^o duo.
 p^omū ē meritū et p^o p^oie xpi q^o
 est iextinabile. alioz cōz q^z
 fecerūt opa m^ola superogati
 onis. q^z oia sub potāte clauiz
 sūt posita. ut q^z m^ol' ē i uno
 mēbro ecclie cōpense^o in alio.
Un si aliqua nō i mēbrū ecclie
 nō isluit in ipm meritū p^o d^octū
Secūdū ē indulgētia quam dat
 ecclia p papā et epos. tū ut ipa
 indulgētia tū ualeat q^z tū so
 sonat. exigit auctoritatē et cā. s.
 cōis utilitas ex pte v^tatis. exi
 git ēt si des formata et obediē
 tia ex pte recipiētis. hoc est ut
 soluat illud pp q^o datur.

De pnia uenialiu.
 Cap. 33.

PEnitētia ē remediū isti
 tutū ad expiā dū peccū
 cui debet pēa sensibil' q^z cū de
 beat peccō nō solū mortali s^z ēt
 ueniali. p^z q^z pnia ē remediū
 vtra uerūq^z. q^z nō ē simplr de
 uenialib^o s^z de mortalib^o. quia
 pnia itroducta ē ad recōciliā
 dū amicitia l' aiaz quā morta
 le peccū tollit. **S**ic igit nō fit de
 uenialib^o simplr pnia. tū ē p acci
 dēs. et h^o ē trib^o mōis. **P**^o rōe
 dubij. ut q^z credit eē morta
 lia. **S**^e rōe statuti. ut q^z hō q^z
 tenet v^titeri semel i āno nō h^z
 nisi uenialia. **T**^{er} rōe p^oicti ut q^z

VI

uenialis delectatio ad hec p
ducta ē, q̄ nisi hō se autat ab
ea trahit i mortale. **S**z de re
missiōe uenial pccī sciēdū q̄ i
duob⁹ casib⁹ nō remittit. **P**ri
mus ē si talis hēat pccm̄ mor
tale. qm̄ sine mortali nūq̄ di
mittit ueniale. sz eō possit fieri
.s. q̄ mortale dimittat sine ue
niali. **S**ū eīz pccm̄ mortale tol
lat charitatē q̄ uniusa delicta
opit. cōstat q̄ existētī i pecca
to mortali nullū ueniale remit
tit. **S**ecūdo ē qm̄ uolūtas fixa
manet i affectu alicui⁹ pccī de
terminati uenial tū. qm̄ illd̄ tol
li nō pōt. 7 hō multiplici rōne.
Pria ē qm̄ oē pccm̄ remissioē
īdiget q̄ ad dno. .s. q̄ ad cul
pam 7 q̄ ad penā. sz nō pōt eē
Sz remissio sine p̄ma. qz q̄dū
hō culpaz hz debitor ē pene.
Culpa at̄ cōsistit i deordiatōe
uolūtatī. **U**n uolūtas sic ma
nens p̄nat̄ reordīari nō pōt.
Aliouo duo opposita sūt eēt i
eodē. **A**lia rō ē qz manēte cā
nō pōt tolli effect⁹. sz uolūtas
inordīata ad aliqd̄ ē cā uenial
pccī. vñ manēte uolūtare fixa
in illo n̄ remittit ipm̄ pccm̄ ue
niale. **S**ciēdū ē q̄ unū pccm̄
ueniale hñ pōt dimitti sine alio
qz pccm̄ mortale qd̄ maioris ē
adherētie pōt eē remitti sine

ueniali. **A**lia rō ē. qz pccz mo
tale ita deo displicet qz facit
ēt ipm̄ pccōre deo displicere.
Sz ueniale deo displicet cū ior
dinatū sit. tñ nō facit peccātez
deo displicere. qz p̄ illud n̄ pri
uat̄ grā sz obnubilat. iqtū ei⁹
p̄cessus ad extiora impedit. 7
pp̄ unū ueniale n̄ ipedit qn̄ ali
ud remitti possit. **S**z rō ē. qz
uenialia nō hñt cōnexionē ad i
uicē nec a pte aūsiōis. qz n̄ aū
tunt a sūmo bono. nec a parte
cōuersiōis. q̄ iō unū dimitti pōt
sine alio. **N**ō ē at̄ sic de mor
talib⁹ ubi n̄ dimittit unus sine
alio. qz cōnexionē hñt adiuicē
ex pte aūsiōis. **U**olūbet mor
tale autit a deo. sz n̄ hēat cō
nexionē ex pte cōuersiōis. **E**x pte
dictis colligit. qz unū mortale
nō remittit sine alio. 7 qz unū
ueniale pōt. remitti sine alio uēi
ali. **S**z mortale remittit sū ue
niali. sz nō ueniale sine morta
li. cū duplex ē rō. **P**ria est. qz
mortale 7 ueniale se hñt sicut
habitus 7 dispositio. sed abla
to habitu pōt manere disposi
tio 7 ecōuerso. **S**ecūda ratio
est. quia mortale opponit̄ cha
ritati. ueniale autem feruori
eius. sed sublata charitate tol
litur feruor 7 nō ecōuerso.
Prop̄ qd̄ dimittit̄ pccz ueniale.

Capitulum 34.

Ad peccati uenialis remissionem non exigitur nouus habitus. sed sufficit nouus motus. quia peccatum non tollebat virtutis habitus. sed impediebat eius actum.

Nota est quod peccatum ueniale non dimittitur sine contritione. cuius hec est ratio. quia quodammodo uoluntas in aliquo ueniali fixa manet nunquam dimittitur. sed uoluntate ab eo auertere quod quodammodo uolebat et displicere ei quod uoluit. talis autem displicentia dolor contritionis dicitur.

Sciendum quod contritio potest accipi tripliciter. scilicet actu uel habitu. uel medio modo.

Contritio in habitu non sufficit ad peccati uenialis remissionem. quia tunc quodammodo prout virtutis habitus habet non potest habere ueniale peccatum.

Et sic ueniale peccatum non potest esse cum gratia. **C**ontritio quoque in actu non semper requiritur. quia sequitur quod peccatum quodammodo in memoria non habet remitti non potest. pro hoc requiritur contritio medio modo. scilicet ut peccatum displiceat actualiter uel explicite uel implicitate.

Dico autem implicitate. quia talis actus non sufficit. quia displiceret explicitate peccatum ueniale si cognitio ferret ad illud. **N**ota et quod tamen seruens potest esse motus charitatis in deum quod omnia peccata uenialia consumit et sine actuali cogitatione ipsorum. quia quodammodo seruens

in deum fertur displicet ei quod a deo recedat. ita licet explicitate de peccato ueniali non cogitet. tamen in illo motu operetur implicitate displicentia peccati uenialis. uel unius uel omnium. **S**ciendum est quod in contritione de uenialibus non exigitur positum non peccati uenialis. sicut in contritione de mortali exigitur. sed sufficit quod displiceat ei peccatum preteritum. et firmitas que ad peccatum ueniale inclinatur. quodammodo immunit ab eo esse non possit. ita tamen quod uoluntas non maneat fixa in uno ueniali. quia illud sic retentum non dimittitur in contritione equali nec in speciali. et hec est ratio. quia peccata mortalia sunt in potentia nostra ut uideatur non solum singula sed et omnia. **U**enialia uero nisi singula uitari possunt non. tamen omnia. quod ex firmitate contingit nature.

Adulta sunt peccata que tolluntur peccata uenialia que per tria apprehenduntur. **P**rimo sunt omnia illa que gratia deseruit ut omnia sacra ecclesie. **S**ecundo sunt illa quebus impedimenta seruationis et gratie tolluntur. sicut est aqua benedicta que uirtute uim repmit. et episcopus benedictio et alia sacramentalia.

Tertio est exercitium humilitatis ex parte nostra. sicut est confessio peccatorum. oratio diuinalis. elya. ieiunium. et humilitas.

Et horum ratio est. **Q**uia cum uenialia dimittuntur per seruorem charitatis

VI

tis que iplicate uel explicitè cōtinet oīa illa que nata sunt de se feruorem charitatis excitare dicuntur uenialia peccata dimittere. talia uero sunt omnia que predicta sunt. Unde cū fm q̄ritatem feruoris sit q̄ritas remissionis. p̄z q̄ put p̄ enūerata maior ul̄ minor excitatur feruor qui implicite uel explicitè contritionem continet plura uel pauca uenialia dimittantur. non tñ semp oīa.

De extrema unct. one.

Lapl'm . . . 35.

Mediatōr dei ⁊ hominū n̄ solum uocatur **Iesus** in q̄tum habet saluare sed etiā **christus** in q̄tum habet unctiōnis gratiam in alios diffundere quod significatum fuit in rege **Dauid** qui tribus uicibus unctus fuit. Primo in domo patris sui in signum regni futuri. hoc significat unctiōnem in bap̄tismo. Secundo in ebriō super iudā. ⁊ postea multa mala habuit. hoc significat unctiōnem in confirmatione. Tertio iterum in ebriō super omnem isrl̄ post hāc in pace regnauit. hoc significat unctiōnem in extremis. **De substātia huius sacramenti** sunt quinque. Primum est q̄ unctiōnem faciens sit sa-

cerdos. Secundum est intērio debita. Tertium est materia debita. s. oleum infirmorū. Quartum est forma uerborum. hoc s. per istam unctiōnem ⁊c. quā formam dīe debet iungens.

Quintū est locus iungendus. quia sit ad oculos ad aures ad nares ad os ad lumbos. ⁊ ad manus. In hoc sacramento forma uerborum est deprecatiua. quia istud sacramentum uidetur ualere per orationem ecclesie ⁊ per modum suffragij.

Datur enim ad effectum quē homo per propria opera posset consequi si esset sanus. An de nota q̄ in aliquo sacramento uerborum forma non est in sola oratione n̄ in isto. Dixit enim **Jacobus** Inducat presbyteros ⁊ orient super eum. In quibusdam sacramentis in sola enunciatione uerborum est uirtus sicut in bap̄tismo. Sic. n. dominus. Sic baptizantes eos non faciens mentionē de oratione. In aliquo sacramento secundum quosdam consistit forma in oratione ⁊ enunciatione ut in sacramento penitentie. Consueuerunt enim confessores primo orare dicentes absolutionem ⁊ remissionem ⁊ cetera. ⁊ postea dicere. Absolutio te

Quā eis in peccō offendat de^o et ecclesia cōtra primū merito fit oſo. ⁊ b̄ scdm̄ absolutio. **I**stō sacm̄ nō datur nisi adultis q̄ peccā venialia uidet̄ h̄c. ⁊ que institutū ē. nec dat̄ alijs q̄s in firmis in piculo mortis constitutis. **S**anis aut̄ nō dat̄ hoc sacm̄. qz̄ h̄c remediū p̄nie p̄tū. nec dari nisi postulātibz q̄ duotide sursum erigūt. **S**z̄ si sepe infirmat̄ qz̄ ad mortē sepe p̄t̄ inūgi. ⁊ z̄ i una infirmitate nō dz̄ qz̄ bis inūgi. nisi eadē infirmitas ultra anū p̄trahat̄. ita qz̄ i uno āno pp̄ eadē infirmitatē nō bis inūgat̄. **E**ffectus h̄ sacri mlt̄plex ē. **P**rim^o ē sanitas duplex. **U**na ē p̄ncipalis. s. liberatio ab infirmitate sp̄iali q̄ d̄bit̄ p̄ peccōz̄ ueniā q̄ bus aia efficit̄ debil̄ ad exequū dū actū gr̄e ⁊ gl̄ie. **A**lia ē sanitas q̄ est q̄si signū p̄nis sanitatis. s. sanitas corp̄alis. ⁊ hoc est uey qm̄ sanitas corp̄alis expedit̄ sanitati sp̄iali. **A**uc̄ eim̄ istud sacm̄ causat̄ utrūqz̄ i suscipiētibus digne. **I**nterdū eiz̄ utilis ē sanitas corp̄alis. s. ad meritum gl̄orie cumulandum. **V**aleat̄ etiam ad deuotionem excitandam ⁊ ad meliorem transitū. **I**n hoc sacro sicut̄ i ceteris tria sūt. **U**nū est sacm̄

tū. s. exterior unctio. **A**liud est res eim̄. s. effect^o duplicis sanitatis. ut dictum est. **T**ertium est sacramenti ⁊ res. s. quedā unctio spiritalis interior. s. mentis iocunditas ⁊ solatiuz.

De sacramento ordinis.

Laplz 36.

Quinqz̄ sacramēta de q̄ bus dictum est pertinent ad statum persone. **S**ed duo de quibus dicendum est pertinent ad cōmunem statuz̄ ecclesie. quia ordo pertinet ad generationē spiritalē. matrimonium uero ad generationē carnalem. **O**rdinem precedit prima tonsura. quia in omni transitu de statu ad statum cōuenienter interponitur aliqua dispositio media. **U**nde in transitu a statu laicorum ad statuz̄ ministrorum dei cōuenienter prima tonsura interponitur. **F**it etiam in hac tonsura aliquorum capillorum resecatio in modum corone. quia in ministerium illius assumitur cui seruire regnare est. **E**st itaqz̄ duplex signum distinctum i ordinatis. s. exterius tonsura. ⁊ interius caracter. **N**ō esse autē ordinis tonsura non preexigitur. sed ad hūc eē. qz̄ dispositio dignitatis est ipa tonsura ad

ordinē nō necessitatis. **U**ngō
 v̄ scō. **U**ic. ordine sic describit
Ordo ē signaculū quōdā in q̄
 potestas spūal tradit ordiatif
 7 officii. **A**dic nota q̄ sicut i
 natalib⁹ dedit de⁹ supiora cor
 pora i regimē iferior. sic et in
 spūalib⁹ quosdā posuit supio
 res quosdā iferiores. ut illi po
 testatē hēant sup istos. sicut se
 clericū q̄ p̄sūt in spūalib⁹. 7 p̄n
 cipes ac iudices seclares i t̄p̄
 lib⁹. **D**e subā h⁹ sacri s̄ sex.
Pri⁹ est potestas ordinatis.
 q̄ oz ut sit ep̄s. **E**⁹ ē mat̄ia. s.
 unctio i sacerdotib⁹. 7 tact⁹ il
 loz q̄ tangēda s̄ i alijs. **E**⁹ ē
 forma v̄boz. **E**⁹ ē sex⁹ uiril.
 q̄ mulier n̄ recipit caracterez
 ordinis. **S**⁹ est int̄tio recta.
E⁹ ē q̄ ordināduz sit bap̄ti
 zatus. q̄ bap̄tism⁹ ē ianua om
 niū sac̄oz. **Q**uōdā ē hic sac̄z
 em. ne uisibile signū q̄ potās
 tradi ondit. **Q**uōdā ē res tm̄
 s. gr̄a q̄ p̄fert. digne recipiēti
Quōdā ē res 7 sac̄m ut carac
 ter. **S**ep̄tē s̄ ordies. s. **H**osti
 ari. **L**ector. **E**xorcista. **A**ccoli
 tus. **S**ubdiacon⁹. **D**iaconus 7
Presbyt̄ q̄ om̄z ordinū ē p̄fec
 tissiz 7 t̄min⁹ alioz. **A**lij s̄ q̄i
 .7. grad⁹ q̄b⁹ ascēdit ad thro
 nū solutōis. **A**cc⁹ hostiarioz
 est custodire locū p̄uatois sa

cramentoz ab ex̄cōcatis. **A**c
 tus lectoz ē legere p̄phetias.
Acc⁹ exorcistaz ē arcere de
 mōes ne dominēt i corpe n̄dū
 bap̄tizati. s. p̄ iuratioēs. **A**cc⁹
 accolitoz ē designare lum̄ euā
 gelij i lumie corpali. **A**cc⁹ sub
 diaconoz ē accipe oblatōes ab
 offerētib⁹ easq̄z offerre diaco
 no. **L**egere at̄ ep̄las n̄ ē actus
 eoz p̄ncipalis s̄ p̄sequēs. **A**cc⁹
 tus diaconoz ē ordiare hosti
 as in altari. **L**egere at̄ euāge
 liū ul̄ p̄dicare ē actus p̄sequēs.
Acc⁹ p̄sbytoz ē m̄secrare cor
 pul 7 sāguinē xp̄i. 7 ē actus p̄n
 cipalis. aliū ē p̄sequēs. s. liga
 re 7 soluere p̄ quē actuz cor
 pus mysticū p̄pat. ut sit aptū
 7 idoneū ad p̄ceptionē corpis
 xp̄i ueri. **I**n quolibet ordie ca
 racter ip̄rimit. s̄ q̄n fiat nunc
 dicendū ē. **H**ostiaris q̄dē ca
 racter imp̄mit q̄n dat̄ eis cla
 uis 7 v̄ sic. **A**gite tāq̄z rōnez
 deo reddituri de reb⁹ q̄ clau
 bus istis recludūt. **L**ectorib⁹
 caract̄ imp̄mit cū ep̄s porrigit
 eis lib̄rū cū debita forma v̄bo
 rū. **E**xorcistis v̄o cū dat̄ eis
 lib̄rū exorcisinoz cū for⁹ v̄bo
 rū. **A**ccolitis at̄ i v̄bis q̄ dic
 ep̄s cū dat̄ eis cādelabrū. **S**ub
 diacois ip̄rimit q̄n ep̄s cū for
 ma v̄boz dat̄ eis calicē uacūū

om̄z for
 yramē.

et cetera uasa. quoz usus est i
 cōiectiōe eucharistię. **D**iaconis
 7 p̄sbyteris impmit qñ eps
 iponit manū capiti cū ybis ad
 hoc statutis. **P**redictos ordi-
 nes xps exercuit. hostiariacū.
 qñ emētes 7 uēdentes de tēplo
 eiecit. **L**ectoratuz cū in medio
 seniorū libū. **I**saie apies legit
 in eo. **E**xorcistatū qñ demōia
 eos sanauit. **A**ccolitatū qñ di-
 xit ego sū lux mūdi. **S**ubdia-
 conatū qñ lithes se p̄cinxit. et
 pedes lauit discipuloz. **D**ia-
 conatū qñ in cena corp⁹ 7 san-
 guinē suū mīstrauit discipul. 7
 dormientes aplos excitauit.
Presbyteratū qñ se i ara cru-
 cis obtulit. 7 qñ in cena panē 7
 uinū in corpus 7 sanguinē suū
 conuertit.

De qualitate ordinādoz.
 Laptm 37.

Qualitas ordinādoz cōsi-
 stit in duob⁹. s. i faciēdis
 7 euicādis. **F**aciēda sē hec. **S**it
 in morib⁹ pudic⁹. **I**n hitu hōe
 stus. **L**ibo 7 potu tēpar⁹. **E**o-
 petēter q̄uis nō eminet l̄fat⁹.
Ansuet⁹ 7 modestus. **A**osu-
 rā deferat clericaliē. **H**ospital⁹
Doctor in p̄dicatiōe. **R**esiden-
 tiā faciat in ecclesia sua ul' bñfi-
 cio. **C**orrector uicior p̄ v̄gā di-
 scipline. **E**xēplū p̄beat hōe ui-

te nel fame. **T**ucū sufficiat bñ-
 ficiū bñs curāiaz. **B**onus sit
 gubernator familie. **D**e ne-
 cessitate clerics uicāda sē hec.
Oe crimē mortal' pccī. **N**ō li-
 rigiosus. **N**ō cupidus. **N**ō lu-
 sor. **N**ō negrator. **N**ō exer-
 ceat uenatiōes clamoras. **N**ō
 sit incōtinēs nec mulierib⁹ co-
 inhabitet. **N**ō it i cōmestatiōi-
 bus 7 taberis 7 fabulis. **N**ō
 iter sit spectacul' nisi bonestis.
Nō imiscet se negocijs secu-
 lanib⁹. **N**ōz itēdere histrio-
 nib⁹ 7 ioculorib⁹. **T**abernas
 nō dz iterar. nisi i itinere. **H**o-
 ras n̄ dz negligere. **I**ustu iudi-
 ciū nō dz uidere. **S**acra ecclesia
 stica gratis dare. **S**i q̄s epus.
Nō sit extōicāt⁹ l' suspēsus ul'
 irregularis. **N**ō apostata nō
 sit symōiac⁹ i ordie l' bñfi⁹ nō
 sollēnit penitēs. **Q**ñ ordis su-
 sceprōez se q̄s p̄ sessiōez p̄pa-
 ret. **I**n pccō mortali n̄ accedat.
Pumā cōsuzā n̄ negligat. **N**ul-
 lus ordiet nisi examiatio p̄ce-
 dat. **N**ō accipiat sūl' ordies mī-
 nores cuz subdiaconatu. nec ēē
 duo sacri ordies sūl'. s. z grada-
 tim. **N**ec p̄ saltuz accipiat q̄s
 ordinē nec ab alieno epo sed a
 suo. nec extra epi p̄hibitiōē 7
 sine titulo nec furtiue. **D**issas
 in qua ordinat' totalr' audiatur.

Tangat oia que sūt tangēda.

Unusq; in susceptōe sui ordinis nō accedat nisi licētiā ⁊ p̄ntatus. **I**eiu⁹ a ieiuno accipiat ordines. **N**ō recipiatur nec cōferat ordines nisi tēpib⁹ ab ecclia institutis. **A**dultera s̄ que ipediūt pmouēduz et sine culpa. lz nō sine cā. **N**ō eiz dē pmoueri ignor⁹ nec bigamus nec neophit⁹ nec corpe uitiat⁹ nec de illegitimo thoro natus. nec finis nec obligat⁹ ad rōcīnīa. qm̄ repellit ab ordinibus.

Ex predictis p̄z q; dignitas clericalis siue ordines nō t̄ferūtur a quolibet nec cuiuslibet nec in quolibet loco. nec quolibet tēpe nec qualibz hora. lz missē.

De sacio m̄rimōij. La. 38.

Matrimoniu ē iūctio maris ⁊ femie indiuiduā uite ⁊ uetudine retinēs. **A**d m̄rimōniū p̄ sp̄salia inicitat p̄ consensū aior exp̄ssum. p̄ v̄ba de p̄nti ratificat. p̄ carnalē copulā cōsumat ⁊ pficit. **A**d hoc at̄ sciēdū nota q; duplex ē p̄fectio.

Priā ē i ec simplr. **I**n eē cōpletō. sicut p̄z in puero i q̄ est p̄fectio q̄tū ad eē hoīs simplr lz nō ē i eo p̄fectio q̄tū ad eē cōpletū fm̄ q̄ritatē ⁊ opatio nē hoīs. **E**odē mō dicēdū ē de matrimonio in quo duplex est

p̄fectio. **P**riā est que facit m̄rimōniū. s. consensū aior p̄ uerba de p̄nti exp̄ssus. ⁊ ad hāc nō exigūt copula carnal. **S**c̄d̄ ē q̄ m̄rimōniū cōsumat. ⁊ ad hāc exigūt carnal copula. **B**onū m̄rimōnij triplex est. s. fides. ut neut̄ alio thoro madet. **P**rolea ut ad cultū dī nutriat. **S**acr̄z ut nō dissoluatur. **L**icet eim ecclēsia possit propter ipedimenta matrimonij diuortium facere. nunq; tamē p̄t nec debet matrimonium quod legitime celebratū est dissoluere. q̄a quod deus coniūxit homo non potest q̄stancūq; auctoritatis sic separare. soluitur autem matrimonium per mortem. **S**ciendum q; duplex est coniunctio in matrimonio. ⁊ duplex ē mors correspondens illi. **E**st enim coniunctio spiritualis p̄ consensum aior que soluit per mortem spirituale qua homo moritur m̄rdo p̄ religio nis ingressū. **A**lia est coniunctio carnal s p̄ cōmixtionē sexuum que soluit p̄ mortem corpale.

Est autē causa: matrimonij quadruplex. s. efficiens ut consensū aiorum per uerba de p̄senti exp̄ssus. **M**atialis. ut ipse persone legitime. **F**ormalis ut b̄ndict̄ aūuli. subarratio. ⁊ b̄i.

Finialis duplex est una pncipat
 .i. plis pcreatio ⁊ fornicatōis
 euitatio. qz m̄imōiuz nō solū
 in officiū. s; in remediū insitu
 tum fuit. licet fuerit pmo solū
 in officiū. **A**lia est secundaria et
 illa est m̄ipl. x. **A**n vsus s̄ho
 stes cōciliat. ⁊ eo discernit he
 res. **B**is ligat alma uocat ius.
 trāffert auget honore. **Q**ua
 druplex distinguit mirimoniū.
Primū ē carnale int uiz ⁊ mu
 lierē. **S**ecūdū ē morale iter
 deū ⁊ aiām. **T**ertū ē allegori
 cum int xpm ⁊ eccliam. **Q**u
 anagocici. inter deū ⁊ aiām i
 ecclia triūphanti p cōiūctōem
 glorie. **P**ōt qz accedē ad u'
 xozē suā q̄tuor de causis. .i. cā
 plis. cā reddēdi debitū. cā ui
 tande incōtinētie. **A**lia tribus
 modis nō ē pccm. **1** pōt fieri
 causa explēde libidis. ⁊ h° mō
 pccm ē ueniale ul' mortale. fm
 qz libido est uenialis ul' morta
 lis. **F**it aut pccm in cōiugali
 coitu qnq; modis. **U**nde vsus
Quinq; modis peccat uxorē
 maritus abutēs. **L**epore. men
 te. loco. conditōe. modo. **N**o
 ta qz uxor dimissa ppter forni
 cationē recōciliat uiro multis
 modis. **A**n vsus. **U**ltimo me
 chat retinet nec cōciliat. **A**bsēs
 pstituit. ius fraus reuocāt nu

lierem. **T**ria sūt ornāta spō
 se. .i. anulū iu digito. monile i
 pectore. corona in capite. **P**ri
 mo significat opis puritatē. quia i
 manu est opus. **S**ecūdū signi
 ficat affectus sinceritatē. qz in
 pectore ē affectus. **T**ertū dē
 platiōis claritatē. qz in capite
 ē pspicacitas intellectus. **A**dul
 tis de causis beata uirgo fuit
 despōsata uiro. **P**rimo ut de
 signaret eccliaz despōsacā xpo
Secūdo ut **J**oseph testis eēt
 integerrime castitatis ei. **T**er
 tio ut p **J**oseph origo ei' oñde
 retur. qz puros genealogia
 texti. **Q**uarto ne ifamarēf
 si generaret nō hñs marituz.
Quinto ne uelut incōtinens
 dānaretur. quia de tribu erat
 sacerdotali. ⁊ tales cōburebāt
 alie adultere lapidabāt. **S**ex
 to ut uirgo uiri solatio susten
 taret. **S**eptimo ut ptus dia
 bolo tellaret. **O**ctauo ne iu
 dei xpm tāq; illegitimū iuste p
 sequi uiderētur. **N**ono ne le
 gi que cōmēdat m̄imoniū cō
 trariari dñs uideret. **N**otā
 dum qz duodeci sūt ipedimen
 ta matrimōij. **U**nde vsus. **E**r
 roz. cōditio. uotum. cognatio.
 crimen. **C**ult' dispitas. ius or
 do ligamē honestas. **S**i sis af
 finis. si forte coire nequibis.

S ed socianda uetant coniugia iuncta retardant.	
E xplicit liber sextus I ncipiunt capitula libri septimi.	
D e fine mundi. Cap.	i.
D e purgatorio.	2
D e acerbitate purgatoris.	3
D e suffragiis ecclesie.	4
Q uorum suffragia profunt qbus.	5
U trū indulgentie ualeant de sanctis.	6
D e aduentu antixpi.	7
D e uita antixpi.	8
D e modis qbus decipiet anti christus.	9
D e sequētib ⁹ antixpm.	x
D e gog 7 magog.	ii
D e helya 7 enoch.	iz
D e duratione huius persecu tionis.	iz
D e morte antixpi.	i4
D e cōfratōe mūdi.	i5
D e resurrectione gñali.	i6
D e iudicio extremo.	i7
D e iudiciis.	i8
D e iudicandis.	i9
D e inuentione mūdi.	o2
D e penis inferni.	2i
D e diuersitate penar.	22
D e gloria sanctor.	23
D e uotibus in coi.	24
D e uotib ⁹ aie in gñali.	25
D e uotibus anime in speci ali.	26

D e uotib ⁹ corporis i gñali.	27
D e uotib ⁹ corporis i spali.	28
D e aureolis in gñe.	29
D e aureolis in specie.	30
D e enumeratione celestiu gau diorum.	3i
E xpliciunt capitula I ncipit li ber septimus.	
D e fine mundi.	i.
Cap.	

Hinale iudiciū quedā sūt
antecedentia. quedā cō
comitantia. quedā sequentia:
Antecedentia iudiciū tria sūt.
Pena purgatoris. Ecclesie suf
fragia. 7 Persecutio antixpi.
Cōcomitantia duo sūt. s. cōfra
gratio mūdi. 7 resurrectio coi
por. Cōsequentia duo sūt. s. pe
na infernalis 7 gloria celestis:
de quibus p ordine ē dicēdū.
De purgatorio.
Cap. 2.

Purgatorius ignis cor
poralis est p quē tāntz
modo spiritus iustorum qui in
bac uita nō impleuerūt penitē
tiā. neqz satisfactioez odignaz
affligūt. **A**lii q sē in purgato
rio spem hūt euasiois. qz sciūt
se nō eē in inferno. 7 tñ pp pena
rū magnitudinē hoc aliqui nō
aduertūt. **A**dulte rōnes sūt. qz

oportet esse purgatoriu. **P**ri
ma est quia scdm Augustinus
tria sunt genera hominum. Qui
dam sūt ualde mali quibus non
plūt ecclie suffragia. Quidā
ualde boni quibus nō sūt neccia.
Quidā nec ualde mali nec ual
de boni qui hūt uenialia. et his
debet pena purgatorij. **S**e
cūda est quia sicut sūma bonitas
nō patit quod donū remaneat ir
remuneratū. ita sūma iusticia
nō patit quod malū remaneat i
punitū. **T**ertia est quia diuine
hucis tāta ē dignitas quod eā soli
mūdi oculi cernere pnt. **A**n
os quod quilibet ueniat ad mūditiā
baptismalē anq̄ respectui di
uino pntet. **Q**uarta ē quia cul
pa est offensiuā diuine maiest
tatis et dānosa ecclie. et defor
matio in nobis imaginis diu
ine. **S**ed offensa regit punitio
nem. dānum regit satisfactio
nem. et deformatio expurgatio
nem. pp quod necesse ē quod pecca
to rīdeat pena ul' hic ul' alibi.
Quinta ē quod dria drij curā
tur. s; pccm̄ orit ex dilectatōe.
vnde debet p penā deleri. **S**e
cūda ē quia nulli d; negligētia suffra
gari. s; si nō punire ē talis ui
deret in futuro omodū repor
tare de negligētia pnie dilate

Septima ē quia iustū ē ut spūs
q̄ cōrepto sumo subiecit se infi
mo. i. pccō subiecit postea ife
rioribus. i. pēis. **N**ota quod aīe
postq̄ fuerint i igne sufficient
purgate itatim euolūt ad glo
riam. et hoc pz multiplici rōe.

Primo quia post purgationem
nulla remanet ad gloriā dissi
militudo in aīa. **U**nde merito
illi debet iūgi. **S**ecūdo quia ia
nuā celi illis semper est aperta
qui nullum habent obstaculū.

Tertio quia necesse est illos
spiritus in quibus est charitas
sursum eleuans et nihil retar
dans sursum eleuari ad glori
am. **Q**uarto quia cum deus
sit pronior ad miserendum q̄
ad puniendum merito debet
purgatos coniungere glorie.
quos purgandos subiecit pe
ne.

Quinto quia non punit
deus bis in idipsum. **U**nde cū
iste sufficienter satisfecerit in
penis ignium non amplius de
bet puniri in dilatione premi
orum. **S**exto quia post pur
gationem non debet talis esse
in purgatorio neq; i limbo ne
q; in inferno. quia non est de
numero damnatorum. ergo o
portet esse in celo. quia post mor
tem non sunt alia receptacu

la animarum. **S**eptimo quia efficacior est charitas q̄s iniquitas, sed iniquitas statim ducit ad supplicia, ergo charitas statim ducit ad premium. **D**e t̄o quia cessante impedimento corpora graua feruntur deorsum, et leuia sursum, sic et malorum spiritus remoto carnis onere statim feruntur ad locum suppliciorum propter peccati grauitatem. **S**piritus uero bonorum si non sit impedimentum alicuius culpe uel peccate debite statim feruntur ad locum premium.

De acerbitate purgatorij.

Capitulum 3.

In purgatorio duplex est pena. **U**na est damni de carentia diuine uisionis. **A**lia sensus de afflictione ignis, et q̄stum ad utrumq̄ minima pena purgatorij maior est maxima mundi. **I**stud patet de pena damni, quia affectus de q̄o desideratur summum bonum post hanc uitam, ab omnibus sanctis intensior est q̄s aliquis affectus rei temporalis in ista uita maxime cum tempus habendi aduenerit, ideo carentia eius molestius tolleratur. **I**stod etiam patet de pena sensus, quia cum uoloz non sit essenti

aliter ipsa lesio, sed lesiois sensus tanto magis uolet anima q̄sto magis sentit sensitiuum aliquid. **I**deo ab igne in ipa agere maxime affligitur. **R**atio acerbitatis pene purgatorij, hec est, quia cum deus magis querat emendam q̄s penam, plus ponderat in penitentia uirtutem bone uoluntatis q̄s penam afflictionis. **U**nde plus ponderat deus modicam penam uoluntariam in presenti, q̄s multo maiorem non ita uoluntaria in futuro. **S**icut plus ualet modicum auri q̄s multum plumbus. **U**nde oportet quod ibi desiciat in uoluntate, hic suppleatur in acerbitate. **D**e igne q̄ purgat aias dupliciter est loquendum, uel q̄stuz ad id qd̄ mediate animas affligit, et sic est cor porous, uel q̄stuz ad id qd̄ p̄xie affligit et immediate, sic est icor porous. **P**rimo modo dicitur ignis uere, secundo modo similitudinarie, sicut leo uerus, et leo pictus. **U**trūq̄ tangit **B**er go, quando dicit, **I**n eo ardet dum ardoiem uident. **A**lle aut̄ ignis corporous dupliciter potest considerari. **P**rimo ut est instrumentum nature, sic agere pot̄ in coipe et nō in aia. **S**e cūdo pot̄ est istrū diuie iustie

sic agit in aiam iprimendo illi
 spem suā p quā affligit. qz uio.
 lenter illa specie iformat. sicut
 eim aia fm ordinē nature uni
 tur corpi. ut istituat uitam. sic
 merito fm ordinē iustitie unit
 igni a quo suscipit penas. **No**
 ta qz demōes non puniūt aias
 in purgatorio. sz illic eas addu
 cūt nel et assisūt ut cōiter dī.

Ex pmissiōe tñ dei demones i
 hac uita qñqz bonos affligūt.
 sz bec ē ratio. qz in pñti datur
 pugna int demōnē 7 hoiem q
 demō hz in eo potātem exerci
 tij. sz post hāc uitā non est sic.

Tñ 7 aer iste caliginosus ē al
 signat demōibus magis ppē
 exercitiū qz pp suppliciu.

De locis penalibus ubi sūt 7 quot
 require supra lib. 4. in c. de
 descēsu xpi ad iferos. **Scien**
 dū tñ d loco purgatiōis qz du
 plicit assignat aut fm legē cō
 munē. 7 sic ē in uno loco in pte
 iferi circa limbū patrū. Aut sz
 dispēsationē spālem. 7 sic pur
 gātur aie aliqñ in locis diuer
 sis in qbus peccauerunt.

Hoc aut fit pp aliquā suā reuelati
 onē p suffragia eoz qbus ap
 parēt in illis locis. ul et pp ali
 quā edificatiōez uiuētium. **Ille**
 ignis plus ul min⁹ cruciat fm
 q. plus uel minus qsqz causali

secuz tulit. **O**portet eis qz plus
 qz facies dei uident qz ligna fe
 nū stipulā. i. maiora minia me
 diocria 7 uenialia totalr p cre
 mationē cōsumāt. **P**redicta vō
 ignis diuisitas nō ē ex diuisita
 te ignis ar dētis seu agētis. sed
 subiecti patiētis. **S**ic sub eo
 dem sole un⁹ plus estuat alter
 min⁹. ut dic. **N**ecessē ē at
 ut dic Aug⁹ qz tantū dures do
 lor cōtum helerat amor. **S**an
 to eis qsqz torqbit diuini cōto
 affectus uenialibus adhibebat
 fortias.

De suffragijs ecclesie.

Lap. 4.

Sicut ptinet ad diuie iu
 stitie seuēritate pp uenialia pu
 niri eos. **I**ta ptinet ad bonita
 tē diuie mie eisdē p suffragia
 eleuari. **P**rosūt g^o suffragia de
 functis nō ad meritū uite eter
 ne. sed ad solutiōez pene 7 h^o.
 ul ad penas mitigationē ul ce
 lertore liberatiōez. **S**ūt at qz
 tuoz modi suffragioz gñales
 ad quos oēs alij rducūt. s. ora
 tio. ieiunū. elya. 7 sacramentū
 altaris quozū numerus sic ac
 cipitur. qm defuncti a pena ab
 solui possūt duobus modis. s.
 p uiam gratie. 7 p uiam iustit
 ie. p uiam gratie dupliciter. **P**ri
 mo p intercessionē publicam.

2. q. quod uide:

capitis que est in oblatōe sacri
 altaris. Secūdo p̄ incessiones
 q̄si puatā inēbroz. s. p̄ orōnes
 iustoꝝ. Sicut p̄ uia iusticie dupli
 citer. p̄mo p̄ modū redēptōis
 pene. s. elyaz largitionē. 2° per
 modū solutiōis pene. s. in ieiū
 niōꝝ afflictioē. ¶ Si autē q̄rit
 q̄ incipiat ualere defuncto id
 q̄ d̄ p̄ se fieri mādauit. dicendū
 q̄ opus opās. i. meritū aucto
 ris statī p̄sequitur mortuū d̄ bo
 nis q̄ p̄cepit fieri p̄ aīa sua. Sz
 nō op̄ opatū. i. fructus ip̄ius
 op̄is. usq̄ quo fiāt. q̄ p̄mū ua
 let ex merito absoluto. sed p̄m
 ex merito conditionali.

¶ Quorū suffragia piunt.

Cap. s.

Ad hoc q̄ ualeāt suffra
 gia requir̄ aliqd̄ ex par
 te agetis. ⁊ aliqd̄ ex pte moꝝ
 cui recipiētis. Ex pte agetis
 requiritur q̄ sit in charitate ⁊ q̄
 intentione suā dirigat ad illos
 q̄bus uult ut opa sua p̄ficiāt.

¶ Distinguedū ē tñ q̄ suffra
 gia p̄ malū p̄nt fieri dupliciter:
 uel ut p̄ auctore. ⁊ sic nō p̄sunt
 nisi forte p̄ accidens. s. inq̄stuz
 p̄ elyaz mali boīs excitāt bo
 ni paupes ad orandū p̄ defūc
 tis. uel ut per ministruz. ⁊ hoc
 dupliciter. quia uel faciens est
 ut minister publicus. uel ⁊ ec

clesie. Sicut quando sacerdos
 malus celebrat missam ul̄ agit
 exequias mortuorum. ⁊ talia
 semper profunt. quia malitia
 ministrū non necet operi boni
 auctoris. sicut patet in domo
 iusto dante elyam per maluz.

¶ Si uero facit ea ut minister p̄
 uate persone exiētis tamen
 in charitate siue defuncti siue
 alterius etiā talia p̄sunt. quia
 opus illud licet sit mortuū q̄
 ad ministrū. non tamē quo ad
 auctorem. ¶ Si uero malus mini
 ster facit aliqua d̄ mādato ei^o
 qui non est in charitate non p̄
 sunt.

¶ Aliquid etiam exigitur
 ex parte recipientis ad hoc q̄
 suffragia profunt illi. Primū ē
 q̄ ipse sit in charitate. Unde n̄
 ualet his qui sunt in inferno:
 quia sunt a coꝝpe christi mysti
 co separati. Unde nulla sp̄ual'
 influentia peruenit ad eos. si
 cut influentia corpalis non ua
 let mēbris a corpore āputatis.

¶ Secundū est indigentia. Unde
 non ualent beatis. quia nō sūt
 amplius in uia sed in termino.
 nec possunt ad altiora ascēde
 re. sed potius ecōuerso illoꝝ
 suffragia profunt nobis. Cū
 es est in his qui sunt in purga
 torio. s. charitas ⁊ indigentia
 ¶ Unde sicut pōt hō. satisfacere

pro altero uiuete q p se no ua
 let. ita pot et p defuncto. **N**o
 ta q suffragia p sūt defunctis.
 sz magis 7 minus p diuinitate
 meritoꝝ 7 mortuoꝝ. ul' p qli
 tate uiuoꝝ q magis sollicitant
 p aliquibus qz p alijs. **N**lla eim
 suffragia q spaliter fiūt p ali
 gbus plus ualēt ul' qz alijs. sz
 et alijs quodamō coicēt. **S**uffr
 fragia sō q coicēt p defuncto
 fiūt qm̄is p modulo suo oib'
 p sūt. illis tñ āplus q dū eēt
 in uia magis mernerut ut sibi
 pdesent. **Q**uāuis aut ut dic
 tū ē suffragia nō p sūt illis q
 sūt in celo. nec illis q sūt in iser
 no. tñ aliquo mō p sūt. **A**n no
 ta q ualēt illis q sūt in purga
 torio p modū purgatois. ua
 lent saluatis in celu p modum
 coiuuctiois. qz multiplica^o. sal
 uandoꝝ augmētāt gloriā acci
 dentale. **U**alēt 7 dānatis ī iser
 no p modū diminutiois. qz to
 eim plures saluāt p meritū ec
 cleſie tāto pauciores dānabūt
 7 ita minor erit pena p subtra
 ctione mortij illoꝝ. **U**alēt et ī
 pijs faciētibus p modū meri
 ti. **Q**o paruul' defūctis cele
 bratur misse mortuoꝝ. hoc nō
 fit pp illoꝝ indigentia cū stati
 euolēt ad gloriā. sed pp gra

tiarum actionem.

Utrū indulgentie ualeāt de
 fūctis. **Lap.** 6.

P **M**apales indulgentie p sūt
 defūctis in purgatorio.
 qd pz. qz crux aliqui dat p du
 abus ul' trib' uel qtuor ul' de
 cem aiabus. **I**n ecclia eim est
 thesaurus meritoꝝ taz xpi qz
 pfectoꝝ. de quo solus papa q
 hz clauēs hui' thesauri p ne
 cessitate ecclie pot accipe 7 di
 spēlare. **A**lij aut sicut epi n̄ ha
 bent in his potestate gñale. sz
 limitata. 7 nō nisi p sūmi pōti
 ficis dispēlatōez. **D**icendū g^o
 q papa pprie nō absoluit de
 functos a pena. sz quasi p eis
 de cōi thesauro ecclie soluit. si
 cut alr creditor liberat debito
 rem a debito dū eū absoluit. 7
 alr amicus debitoris dū p eo
 debitū soluit. sz uiuetes utroqz
 modo absoluit papa. **F**ili aut
 gbus dat indulgentia nō pos
 sunt eā ulterius dare nec ut
 uis nec defūctis. 7 hoc dupli
 ci rōne. **P**riō q indulgentia nō
 est donū collatiū gratie. sed
 priuatiū pene. priuatio cū ni
 bil sit alijs coicari nō pot. **S**e
 cūdo quia dare indulgentia ē
 auctoritatis 7 iurisdicōis quā
 nō hnt laici ex eo q indulgen

rias ab alijs recipiunt. Unde si
possunt defunctis impedere, in-
dulgentiam p auctoritatem. sz
solum boni opis sui suffragiū
p charitates papa pōt utruqz
De auentu antichristi.

Cap. 7.

Anteqz dñs ueniat ad iu-
diciū regni romani fiet
destructio. Naz sicut dic glo.
sup Apoc. prius erit dissessio
ab utroqz ipio q̄ cōpleta ade-
rit antixps. hic ex pentū semi-
nibus cōcipiet. sed post cōcep-
tum descēdet spūs malignus i
matris uterz cuius virtute 7 ope-
ratione deinceps puer nasce-
tur aletur adolescet. propter
quod 7 filius perditionis uo-
cabitur. Nascetur autem i ba-
bylonia de tribu dan. sicut di-
cit glosa super Apoc. Post hoc
ueniet in hierusalem. 7 circūci-
det se. dicēs iudeis se esse chri-
stum illis promissus. Un̄ plebs
iudea specialiter ei adherebit.
sicut dicit haymo super Apo.
donec Enoc 7 helya predican-
tibus qui ex illis saluandi fue-
rint ad christum reuertantur.
Angelus bonus deputabitur
primo antichristo ad custodi-
am. sed quando ita obstinabi-

tar in peccato q̄ dicit se esse
deum 7 extollet super omnez
id quod dicitur deus aut colit-
ur sicut dicit apostolus. tunc
primo deleret eum angelus ex
toto. nec habebit eum postmo-
dum ad protectionem. sed ad
accusationem.

De uita antichristi.

Capitulum 8.

Antichristus erit luxuri-
osus 7 concupiscibilis se-
minarum. ut habetur Daniel.
ii°. In aperto at̄ per hypocri-
sim simulabit sanctitates ut fa-
cilius decipere possit. Tor suū
per superbiam magnificabit.
Daniel. 8. Et contra principē
principum consurget. i. con-
tra deum. Et ut dicit glosa su-
per Daniel. 8. In tantam ele-
uabitur superbiam. ut leges et
cerimonias mutare conabi-
tur. uel cursum temporum. Quā-
te quoqz presumpciōis erit q̄
non putabit se a deo punien-
dum. propter hoc quia iudi-
cium differet. ps. Auferūt iudi-
cia tua a fa. eius. Er̄ etiam
blasphemus. sicut i Apoc. 12. dñ.
Un̄ Daniel. ii°. Adūsus deum
deoz loq̄tur. Et̄ ad maiore
dei cōtūneliā faciet imagines

suā adorari, et dēs suo caractere signari i manu dexta et frōtibus suis, sicut hēt in Apoc. **C**ōfitebit eiz se uey filiū dei: et filiū hoīs. ita ut in tēplo dei sedeat tāq̄ ipse sit deus, et se faciet adorari. In dei nāq; tēplū qd̄ romani destruxerint reedificabūt. **A**firmabit aū se nō lum fuisse xpm̄. **D**i in glo. ad thesalōdicēses. 2. q. sic i xpo diuinitatis plenitudo hitat. ita et i anti xpo. in anti xpo plenitudo oīs iniquitatis. qz in ipso erit caput omnium malorum. i. diaboli.

De modis qbus decipiet.

Cap. 2.

Erito cōpat̄ anti xps in Gen. cētalli q est spens cornū. qz q̄ttuor cornib⁹ ar̄mabit. s. calida p̄uasiōe. miraculoz opatiōe. donoꝝ largitiōe. et tormentoꝝ exhibitōe. **P**rim⁹ g⁹ mod⁹. subuertēdi hoies erit calida p̄uasiō. **P**redicabit eiz legē nouā prānā et legē xpi p posse destruet. **P**redicatores eiz sui discurrēt per uniuersas p̄tes mūdi. **I**mpediēt quoq; apti anti xpi ne scriptura fm̄ ueritatē exponat a catholicis, doctoribus uel a fide

libus audiat. ipi aūt bonos se simulabūt, et tñ mala sua debūe. **S**ecūdus modus subuertendi erit p falsa miracula. qz per artem magicā faciet illa. **U**nō glofa sup Apoc. 13. **D**ogica nō te faciet statuā log et futura p̄dicere. **F**aciet sicut dicit Apo. 13. ignē de celo descēdere i terram. **G**lo. i. malignū spiritum faciet super suos. descendere. ut loquāt̄ uarijs linguis. **S**piritus eim̄ malignus descendet in eos in cōspectu hominū. sicut spūs sanctus descendit in ap̄tōs xpi. **U**nde iactabūt, se eē iustiores ap̄tīs xpi qui spiritū accepunt in cōclau. **I**te p̄ artem magicā simulabit se mortuū et ferret a demōibus in aera q̄ si ascenderit in celū. et sic putabitur ab hoīb⁹ resurrexisse. **q**pus mortuus p tridnū putabatur. et tūc mirabūtur ppli et adorabūt utq; laudabūt eum. **E**cclia eim̄ nō faciet tūc miracula. **D**e hoc modo decipiēdi dicit ps̄. **I**nsidiat in abscondito quasi leo i spelūca sua. **G**lo. **R**ecte anti xps cōpat̄ur leoni existenti in spelūca. quia in eo uis et uolus operatur. uis eim̄ p leonem. uolus p spelūcā intelligitur. **G**reg. **P**ensemus

que erit humanę menti illa tē-
tatio quādo pi⁹ martyr ⁊ cor-
pus tormētis subijciet. ⁊ tamē
tortor ante eius oculos mira-
cula faciet. Sicut eim antiꝑs
finget se a mortuis resurget.
ita quoq; finget se ad celus as-
cēdere. **Apoc. 13** Et plaga mor-
tis eius curata est. **Glos** Arre-
magica ascendet antiꝑs i ae-
ra ferētibus eum demonibus.
Faciet arbores cito florere ⁊
arescere. mare turbari. nātas
in diūlas figuras mutari. mor-
tuos etiā in cōspectu homi-
num suscitabit. **T**ertio deci-
piet p munera. Ipse nāq; anti-
christus iueniet thesauros ab-
scōditos p quos ad sequēdū
se inclinabit plurimos. **D**ita-
bit eim bonis diuites huius se-
culi. ⁊ tūc eoz fallam securita-
tem ad decipiendū eos oīdet.
Quarto cōpellet p minas. ⁊
tormenta quos alr uincere nō
poterit. **L**anta uero sicut ait
Dñs tūc erit tribulatio ut in
errorem ducantur si fieri pōt
etiā electi. ⁊ hoc innuitur in
Apoc. ubi dicit **P**edes eius si-
miles auricalcho. sicut i camio
ardenti. **P**er pedes ultima xpi
mēbra. **P**er caminū uero uehe-
mens tribulatio designat. **E**x-
hibebit enim cūcta q̄ in prece-

dentibus maktiribus impleta
sūt genera tormentorū. sed in
illis regionib⁹ tūc fideles ma-
xime sunt uexandi ⁊ uehemen-
tius ubi domin⁹ fuit crucifix⁹.

Et dicit haymo super **Apoc.**
Illa tentatio non per partes.
sed simul totū examinabit mū-
dum. **S**oluentur enim demo-
nes qui modo ligati sunt. nec
possunt nocere q̄tum uellent.
Fideles illo tempore non pre-
dicabūt. quia tanq; excomuni-
cati habebūtur tunc boni. nec
uendetur eis nec emet ab eis:
nisi habeant caracterem .i. si-
gnum aliquod ad litteram. ut
adherentes sibi cognoscātur.
⁊ alij interficiant. **A**ut nomen
bestie. .i. confessionem oris. aut
numez nominis eius. .i. multi-
plicationem operū. ut habet
in **Apoc.** Sicut enim antichri-
stus erit crudelior omnib⁹ per-
secutoribus. ita sancti tūc tem-
poris fortiores erūt omnib⁹
retro martiribus.

De sequētib⁹ antiꝑm.

Lap.

io.

Predictis quattuor mo-
dis antiꝑs multos ad
se trahet. **U**nde **Apoc. 12** Lau-
da eius traherat tertiam par-
tem stellaz. ⁊ misit eas in ter-
rā. **T**rahet autē malos p mūta

bonos p tormenta. simplices p
 pdicatione 7 miracula. q enim
 sancti 7 iusti credebatur adhe
 rebut ei p suo arbitrio nolun
 tatis. **N** habebit secū malos et
 maleficos. reges quoq; pnci
 pes. **I**nde Apoc. 13. Audi v ma
 ri bestiam ascendente. **G**lo. i.
 anti xpm habentē capita septē
 .i. pncipes uniuersos 7 cornus
 Decē. i. eos q ipugnāt decalo
 gum. **N**ota igr q anti xpus
 ueniet in benignitate 7 miracu
 loz opatiōe. 7 tūc a iudeis su
 scipiet 7 ei spālir adhibebunt
 ad quoz cōuersionē ueniet he
 lyas 7 enoch. 7 anti xps tūc in
 apertā psecutionem cōsurgit.

De Gog 7 Magog.

Cap. ii.

DE gog 7 magog dicit q
 dam q sūt decez tribus
 intra mōtes caspios clause. nō
 ita tamē qn exire possent si p
 mitterētur. s; nō pmittūt a re
 gina amazonū sub cur^o regno
 7 ditione viuūt. **H**as dicit is
 dei in fine exituras 7 uēturas
 i hierlz 7 cū suo messia ecclias
 destructuras. **A**lij dicūt q; p
 gog 7 magog intellr exercitus
 anti xpi q in fine seculi uēiet ex
 pugnare eccliaz. **P**er gog fm
 glo. illi 7 p quos latēter diabo
 lus psequet fideles designāt.

Per magog illi p quos apte ec
 clesia oppmetur. ut isdem qui
 tpe anti xpi pus occulte 7 post
 modū apte eccliam psequetur
Secūm Aug^o 7 go; refert ad gē
 tes magog ad diabolum. quia
 gog in pterat celtatio. 7 ma
 gog delectio.

De helya 7 Enoch.

Cap. 12.

Inter oculū aduentuz
 anti xpi qst p natiuita
 tent 7 manifesti eius aduentū
 qui est p prediatiōem 7 aptaz
 psecutionē. uenient **H**elyas ec
 Enoch 7 cōuentent sicut dicit
Malachie ultio corda piuz in
 filios. **G**lo. q suscipiet fidem
 quā illi habuerūt. **I**nde 7 cbrī
 itiani 7 iudei pariter tūc i xpi
 religione cōsentiet. **D**e corū
 pdicatiōe 7 scā uersatiōe dr
 Apoc. ii. **D**abo duob^o testib^o
 meis. i. helye 7 enoch. 7 pphe
 tabunt. i. predicabunt. 1246.
 .i. tribus anis sicut ipse xps p
 dicauit amici faccis. **G**lo. pre
 dicātes pniaz 7 9° oñdētes.
 hi sūt due oliue 7 duo cādela
 bra. glo. i. lumē dātes alijs. **I**n
 dem anti xps occidet eos i hic
 rusalē. 7 iacēbit corpa eorū in
 plateis tribus diebus 7 tribus
 noctibus cum dimidio. quia
 null^o au debet corpa eoz sepeli

Handwritten marginal notes:
 ...
 ...
 ...

re ppter metū antixpi. **O**ciso
res aut̄ eoz erūt ualde leti pp
mortē eoz. Post dies tres ⁊ di
mediū resurgēt. ⁊ eoz occiso
res audiet uocem talem. **Hely**
as. ⁊ Enoch ascēdite huc. ⁊ as
cendēt in celū i nube. **Antixps**
regnabit post mortē illoz qn̄
decim diebus.

De duratiōe h^o psecutiōis.

Lap. 13.

Regnabit antixps sicut dic
glo. sup̄ Apoc. trib^o ānis
cum d. m. **U**nde **Dan. ii.** **Ju**
rauit angel^o p̄ uuentē i eternū
q̄ in tpus. s. anis āni. ⁊ tpa. i.
duoz ānoz ⁊ dimidiū tpsis. i.
dimidijs anni. glo. **I** hoc spacio
dicat̄ duratura desolatio anti
xpi. **N**isi aut̄ ut dicit̄ in **Da**
th. breuiati fuerūt dies illi nō
fuisz salua omnis caro. **Q**uia
eim ⁊ superbos ⁊ infirmos di
cit̄ aspicit deus dies quos si
militer malos intulit miseri
corditer breuiādos. **D**icit glo
sa super **Math.** **H**ec tribula
tio q̄sto ceteris grauior tan
to breuitate moderatior.

De morte antixpi.

Lap. 14.

Prestate sua dominus oc
cidet antichristū sicut di
cit glo. super **Apo.** siue per se.

siue per **Mihaeles.** **O**ccidetur
autem in monte oliueti in pa
pilionē ⁊ in solio suo in loco
circa quem dominus ascendit
in celum. **I**nterfecto **antichri**
sto nō statim ueniet dominus
ad iudiciū. sed scōm glofam su
per **Dan.** concedentur. 45. di
es in refrigerium sanctorum
⁊ ad conuersionem ⁊ peniten
tiam subuersorum. **Q**uantum
autem spacium sit inter illos
45. dies ⁊ finem mundi nemo
scit. **A**d iudiciū uero **antichristi**
post mortem illius gaudebunt
ducentes uxores ⁊ dicentes.

Licet princeps noster mortuus
sit. habemus tamen potestātē
pacem ⁊ securitatem. ⁊ cum ta
lia dixerint repentinus eis su
perueniet interitus. **J**udei ue
ro tunc conuertentur ad fidē.

Sancta ecclesia usqz ad finem
pacificata quiescet. quia ex tūc
fraudentia ⁊ seuitia diaboli
penitus ubiqz deficiet.

De conflagratione mundi.
Laplin 15.

Ignis per maximus pte
cedet faciem iudicis qui
virtute diuina non solus ignis
qui est in spera sua. sed omnes
ignes qui in terra ⁊ sup̄ errā
sē conuertēt ad mūdi cōflagratōez

Ignis autē iste habebit officiu
 q̄tenu ignitū. s. ignis ifernalis
 reprobos puniēdo. ⁊ ignis pur
 gator s̄ bonos a uenialib⁹ pur
 gando. ⁊ ignis terrestris nege
 tabilia. ⁊ sensibilia d̄sumēdo. ⁊
 diūm hoīuz corpa icremādo. ⁊
 ignis elemētalis elemta subti
 liando. ⁊ ad inouationē dispo
 nendo. **¶** Per illū igit ignez ita
 facies terre exuret q̄ figura
 mūdi pibit. sicut oliz sc̄m̄ fuit
 p̄ diluuiū. **¶** Et merito p̄mū dei
 iudiciū fuit p̄ aquā d̄ ardorem
 luxurie q̄ tūc uiguit. **¶** Ultimuz
 v̄o p̄ ignē erit d̄ torpore chaz
 tatis q̄ tūc q̄si senescēte mūdo
 refrigescet. **¶** Inius ignis actio
 erit successiua. hēbit eiz initiū
 mediū ⁊ finē. **¶** P̄tio nāq; iudi
 cis aduentū pueniet ⁊ q̄si siml
 fiet p̄ illū purgatio iustorū ⁊
 punitio maloz ⁊ cineratio cor
 poz cū d̄suptioe terre nascen
 tiū sicut dictū ē. **¶** Quo sc̄o sta
 tim erit resurrectio corpoz cū
 aduentū iudicis ad iudiciū. ⁊ tūc
 infāmabil̄ tot⁹ mūdus p̄ cir
 cuitū. **¶** Armato v̄o iudicio to
 ta caliditas ill⁹ ignis exequet
 sniam iudicis. Inuoluet eiz pec
 catores ⁊ trahet in ifernū. **¶** Et
 ita p̄z q̄ ignis ille aduentū iu
 dicis p̄cederit ⁊ comitabit et

sequet. post p̄cta fiet mūda
 inouatio. **¶** Sicut purgationē
 ⁊ inouationē multiplex ē d̄ca.
¶ P̄tio qz purgatio erit q̄litate
 penaliū detractio. s. inouatio
 erit pulchriori forme iducto.
¶ Secūdo quia purgatio est ele
 mentoz ab ipritate quā hnt
 ex coniunctione ad puritatē mu
 tatio. **¶** Inouatio uero est a sta
 tu ueteri in steum nouū cōmu
 tatio. ⁊ hoc el per cessationez
 a motu. **¶** In eis eim propter
 ipermixtionē nulla ipiritas ē
 sed iperfectio motus. **¶** Unde n̄
 erit in eis purgatio per ignē.
 sed a motu cessatio. **¶** Ita autem
 purgabūtur elementa qz preci
 detur ab igne nis cōbustibilis.
 ab aere obfcuritas. ab aq̄ gla
 tialis frigiditas. a terra uero
 grauitas ⁊ opacitas.

¶ De resurrectione generali.
 Cap. 16.

Deus enim sicut potentis
 simus est in conditione
 naturarum. ita est clementissim⁹
 in collatione gratiarum.
 ⁊ iustissimus in retributione
 stipendiorum. **¶** Omnis igit ho
 mo quecunq; manima simul ⁊
 in corpore meruit uel demeru
 it puniet uel p̄miabit. in utro
 qz. **¶** Cū iēisdē ipz oz resurgere

Ad uocem aut tube resurgent
mortui sicut dicit ap[osto]lus. Duplex
autem i[n]ter illa uox. s[ed]m autem quos-
dam uox tube est i[m]periu[m] xpi resur-
gere i[m]peratis. s[ed]m alios uox tu-
be est manifesta xpi app[ar]itio. **Uñ**
Greg[orius] **T**uba sonare nihil ali-
ud est q[uam] m[un]do dei filiu[m] m[on]stra-
re. **R**esurgēt eis oēs nulla i[n]
eis existerē d[omi]na q[ui]ntum ad or-
dinē t[em]p[or]is. s[ed] magna q[ui]ntu[m] ad or-
dinē dignitatis. **N**ā mali resur-
gent deformes et passibiles. In
bonis natura saluabit[ur] et uitia
retrahēt[ur]. **O**ēs uo t[ame]n mali q[ui]
boni resurgēt i[n]tegrī corpe de-
bita statura s[ed]m etatē plenitu-
dinis xpi. **R**esurrectio igit[ur]
tria corrigi[n]t i[n] natura. s[ed] desc[en]-
sicut in pueris. et inutilitatis si-
ue i[n] diminuta n[ati]ua m[em]broz su-
p[er]fluū vnguiū crinū et h[ab]i. erro-
re sicut in m[on]struositate m[em]-
broz. **R**esurgēt quoq[ue] corpa
eadē n[ati]ua q[ui] pus erāt et eodem
n[um]ero ex eodē puluere. i[n] quez
reducta fuerāt. ita q[uod] i[n] q[ui]scūq[ue]
horas ul[tra] sin[us] puluis ille disp[er]-
sus fuerit. ad eādē aiaz redeat
q[uod] ip[s]m pus ut uiueret et cresce-
ret aiauit. **N**ec solū surgent
corpa q[ui]ntu[m] ad m[em]bra p[ri]ncipa-
lia. s[ed] et saluis capill[is] et ceteris
m[em]bris q[ui] faciūt ad decore[m]. **R**e-
surgēt et hoies q[ui]ntu[m] ad eē et q[ui]

tum ad i[n]tegrū esse. et resurget
unūq[ui]sq[ue] corp[us] i[n] optio suo eē.

Et q[uia] duplex est mors. s[ed]m aie p[ro]
culpā. et corp[us] p[ro] penā. duplex
est resurrectio. s[ed]m aie p[ro] grām et
corp[us] p[ro] gloriā. **I**n resurrec-
tione occurrēt q[ui]ntuor cause. s[ed] el-
ficiēs. i[n] t[em]p[or]e deus materialis. s[ed]
pulueres. forma. s[ed]m i[n]iunctio cor-
poris et aie. finalis. s[ed]m ut recipi-
at unusq[ui]sq[ue] p[ro]ut gessit siue bo-
num siue malū. **R**esurgēt tunc
hoies uelocit[er]. i[n]tegral[iter]. social[iter]
eternal[iter]. **E**t erit ista resurrec-
tio iusta q[ui]ntu[m] ad deū. p[er]fecta q[ui]
ntu[m] ad resurgētes. miraculo-
sa q[ui]ntu[m] ad ip[s]az resurreccionē.

De iudicio extremo.

Lap:

17.

Post resurreccionē statim
erit iudiciū. **I**p[s]m uo iudi-
ciū p[re]cedet trina citatio. **P**ri-
mū p[ro]phetas. **Uñ** illō uocant[ur]
et tenuistis. **S**ec[und]a p[ro] ap[osto]los et p[re]dica-
tores. **Luc[as]** **A**dmitte seruos tuos
hora cene. **T**erc[ia] erit p[ro] ultimaz
uocē tube. et hec citatio erit p[ro]
ceptoria s[ed]m **Ricardū**. **T**ri-
plex est iudiciū. p[ri]mum est uni-
forme h[oc] est iudiciū p[re]s[en]tis eccl[esi]e
q[ui] n[on] iudicat nisi de sola q[ui]ntitate
retributōis i[n] g[en]e. s[ed] q[uod] bōs bo-
nis. et mal[us] mala reddat. s[ed] n[on]
rū et q[ui]ntitate[m] retributōis nescit.
Sec[und]o d[icitur] multiforme. s[ed] q[uod] q[ui]lib[et] ex

pitur in morte accipiēdo sniaz
 de oib' bonis ⁊ mal' q' gessit.
 sz nō oia bona ul' mala statim
 recipit. qz recipit i aia tm ⁊ nō
 in corpe. **2°** dī oīforme. s. uli
 mū iudiciū. qm̄ recipit unūq'q'
 qz sz nūqz ⁊ q̄titate siue bōa
 siue mala in corpe ⁊ i aia. **U**
 timū iudiciū ē horribile ex oī
 pte. qz supra est iudex austerus
 subtus patēs ifern'. int' dscia
 remordēs. extra mūd' ardēs.
 a dextis pccā accusātia. a fini
 stris dēmonia terrētia d' illos
 boni āgeli in ifernū ppellētes
 ⁊ oēs scī iudicis sniaz appō
 bantes. ⁊ oēs mali cū bōis pec
 cata damnatoz cognoscentes.
De qualitate iudiciū nota qz
 erit horribile. **Luces** Virtutes
 celoz mouebū. Intollerabile.
Job. Quis mihi tribuat ut in
 inferno ptegas me ⁊c. **Ineuī**
 tabile. ap'us **Dēs** nos. oz ma
 āte. tribu. xpi. **Inopinabile.** qz
 dies dñi sicut fur. ita i no. ue.
Inexorabile. Prou. Qui obre
 rat aures suas. ⁊c. **Erubescibi**
 le. ap'us **Quē** fructū. ha. tūc i
 illis i gbus erup' predicta uero
 erubescētia erit i duob' spmo
 in ueniēdo ad iudiciū. qz mali
 cū hēant corpa ponderosa oz
 eos illuc portari ab angelis. si
 cut **Abacuc** portat' fuit ad la

cum leonū in babilone. **2°** stan
 do corā iudice. qz pccā eoz oī
 bus hoib' erūt māifesta. **U**
 illud. **Reuelabo** pudenda tua
 in facie ⁊c. **Loc^o** iudiciū erit in
 ualle **Josaphat.** ⁊ hoc multipli
 ci rōne. **1°** pmo qz locus iudiciū
 oz. eē cōez. ⁊ ille bur' i ē. cuz q̄si
 mediū nre hīratōis locus. **2°**
 qz debet eē public'. sz loc' pdic
 tus ē famosissim' pp opa nre
 redēptiōis q' ibidē gesta sunt.
3° cōpetit loc' ille rōne nego
 cij. qz tractādū ē ibi op' mie ⁊
 iustitiae. **4°** **Donsantē** oliueti q' ē
 apud illā uallē designat mīaz.
Josaphat q' d' interpretat' iudiciū
 designat iustitiam.

De iudicātibz.

Laplm is.

Non solū fm potatē diui
 nam. sz in formā hūana
 xps iudicabit. qz i iurisdicōe
 ordinaria iudicabit. ut d'. cuz
 rota trinitate. sz in iurisdicōe
 delegata iudicabit ut hō. Cū
 nota q' gngz sūt modi iudicā
 di. **1°** **Prim^o** modus ē pme auc
 toritatis q' iudicabit rota tri
 nital'. **2°** **Secūdus** modus ē sub
 auctoritatis q' iudicabit xps.
 ut hō. **3°** **Tertius** est accessorie
 dignitatis quo iudicabūt apo
 stoli ⁊ uiri pfecti qui cū iudice
 emīnēt' residebūt. tāqz meli^o

VII

scientes leges et consuetudines regni dei. quibus implendis et sciendis opera dederunt. **Quare** est approbationis quo iudicabunt omnes sancti et etiam angeli. **Quintus** modus iudicandi est. culpa iudicandorum manifestare. sic etiam mali iudicabunt. **Iudicando** christus habebit duos actus oppositos. unum passivum et alium activum. **Primus** vero est infirmitatis et alius potestatis. **In** primo autem adventu christus venit ad iudicium passive. **In** secundo veniet ad iudicium active. **In** primo venit in forma infirma. **In** secundo apparebit in forma gloriosa. **Hinc** est quod christum videbunt iusti in iudicio tam in natura divinitatis quam humanitatis. **A** malis autem nullo modo videri poterit in forma divinitatis. et hoc duplici ratione. **Primo** pro defectu dispositionis in ipso vidente. quia natura sine gratia non sufficit ad dei visionem. **Secundo** pro defectu delectationis que est in divinitatis visione. quia videre dominum secundum **Isaia** eterna est que non potest coicari reprobis. **Ex** predictis patet quod christus appebit blandus iustis. et terribilis iniustus sicut dicit **Gregorius**. **Quod** figuratum est in columna nubis in die

et ignis in nocte. **Videbunt** mali humanitatem christi. ut timeant. et non divinitatem ut gaudeant. **Boni** autem utraque christi naturam videbunt. **Stigmata** quoque christus monstrabit. et insigne passionis eius. scilicet crucem clavos etc. **Se** debet autem christus in eminentiori loco cum sanctis. mali vero subter in terra quam dilexerunt. tunc christus iudicium exercebit. tunc quia vere scit merita singulorum in quibus sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei absconditi. tunc quia non est reus super aliquo illorum de quibus iudicabit. **Non** eis fecit peccatum nec inventus est dolus in ore eius. et hec duo precipue decet in dicem.

De iudicandis.

Lapsum 19.

Ordines quattuor in iudicio erunt. **Quidam** eis iudicabuntur et damnabuntur. ut quorum merita damnabilia premixta sunt aliquibus bonis. sicut illorum qui habuerunt fidem sine operibus. **Quidam** iudicabuntur et salvabuntur. ut quorum merita bona premixta sunt aliquibus venialibus malis. **Quidam** non iudicabuntur et damnabuntur. ut quorum mala merita oino impmixta sunt bonis

VII

aliter uideri n̄ possit sicut mō.
 s; ad iocūditatē ut. s. delecta-
 tōi uisionis itēlectual' addat
 delectatō uisōis sensuat. **O**-
 bes celestes 7 sidera pp ipmū-
 xtionē nullā hnt ipuritatē si-
 cut elemēta. s; tūmodo mot' i-
 pfectōez. 7 iō inouabūt. s; non
 purgabūt. **I**nouatio uo in ill'
 duo requit. s. mot' cessatōez. 7
 celeritatē splēdonis aplozem.
 qā stabit sol i oriēte. 7 lūa i oc-
 cidente ubi creati sūt. hui' dicti
 hec ē rō. q; corpa supiora scā
 sūt ad usū hoīs dupl'r. **A**nō mō
 pp necessitatē corpis. s. statū ge-
 neratōis 7 corruptōis. 7 ideo
 cessatē illo cessabit mot'. **A**lio
 mō pp delectatōez i pulchritu-
 dine create 7 pp cognitōez in
 illis. ideo lux illoz n̄ cessabit. s;
 augebit'. **C**irca elemēta nota
 q; tra erit sicut cristall' 7 opal-
 nabit'. **A**er erit clarior nec ha-
 bebūt ipressiōes q̄s mō hz. q; n̄
 erūt nubes neq; ueti neq; plu-
 uie neq; ros neq; nix neq; to-
 nitrua neq; fulgura. **I**gnis ē
 7 aqua fiet puriores 7 mane-
 būt nō soli s̄m subāz. s; s; su-
 as q̄ltates q̄s hēbūt q̄tū ad
 hituz s; n̄ q̄tū ad usū. q; i his
 duob' elemētis cū magis uige-
 ant q̄ltates actiue. s. frigiditas
 in aq. 7 caliditas i igne. magis

sūt gnātōis 7 corruptōis inci-
 piū. 7 tal' effectus illoz nō erit
 apl'. 7 pp hoc dūr intire. **C**iel
 s; aliquos dūr h' duo elemēta
 itire. q; dñs tūc int'cidet i ill'
 teste. **B**asilio sup ps. **A**ox dñi
 int'cidētis flāmā ignis. ita q;
 calidū vsinū 7 frigidū glacia-
 le tendēt iser'. pspiciū at i aq
 7 lux in igne manebūt. q; d. oī
 bus elemētis ignobile tēdet de-
 osū. sicut grossū tēnū 7 opa-
 cū ac tenebrosū 7 h' i. **P**z s; q;
 celū 7 terra trāsibūt q̄tuz ad
 formā. s; nō q̄tū ad subāz. **P**z
 ex p̄dictis terminari trāsmita-
 tōes elemētoz 7 gnātōes aīa
 liū 7 plātaz. q; cāe illoz cessa-
 būt. 7 pp ista dicūt elemēta int'
 ire. nō q̄tū ad subāz. s; q̄tum
 ad actionē 7 passiōez. 7 corpa
 celestia hīta q̄ete 7 lūine clari-
 ori dūr r̄nouari. **C**et' tñ illa q;
 sicut dcm est saluabūt in hoīe
 q; silitudinē hz cū oī gnē crea-
 ture. pp ēt homis inouatōez 7
 glorificatōez p̄nt dici oīa reno-
 uari.

De penis inferni.

Laplin

21.

Sicut p; diuina potētia in
 creādo. diuina sapiā i gu-
 bernādo. diuina clemētia i remu-
 nerādo. sic patebit diuina iusti-
 tia in puniēdo. **D**ignū ē eīz ut

pena p. eterna 12.
pena in tra. hinc

nō remaneat dedec⁹ culpē sūi
 decore iustie. **L**icet autē peccatū sit
 trāsitoriu. tñ erit pēa ppetua
 multiplici rōe. **1^a** qz peccauit ī
 suo etno. iō pūiet ī etno dei.
2^a qz maclia ignis īferual est
 etna. sic 7 peccā maclia. iō 7 pēa.
3^a qz peccz ē dō illū qd ē īfuit. vñ
 7 pēa dz ee īfinita. n̄ qdē acer
 bitate sz duratōe. **4^a** qz hō p
 peccū pimit ī se bonū qd possz
 ee etnū. 7 iō merito scurrit ma
 lū. **5^a** qz mala uolūtas repro
 boz etna ē. uellēt eīm in peccō
 si possent ppetuo delectari. et
 iō ppetuo debēt puniri. **6^a** qz
 in īfinitū errat cū ī iudicio p
 ponit finitū īfinito. sicut ōcupi
 scibilis ī appetēdo. 7 irascibil⁹
 in adherēdo. **7^a** 7 merito pēa
 erit īfinita. **8^a** qz dānatus de
 peccō ppetrato nūqz hēbit ue
 rā pniāz. iō deus nūqz muta
 bit panitōis illi⁹ sūiāz. **9^a** est
 qz peccū a uita ppetua sepat. s.
 a deo. iō mortē ppetuā peccōr
 incurrit. **P**ost rōes iducāt. ex
 empla de eadē maclia. **U**idem⁹
 eīm qd ēptio momentanea dat
 ius possidēdi ppetuū. **I**te vul
 neratio momentanea dat mortē
 ppetuā. **I**te casus īfouēā t̄pāl.
 quīqz ē detēctio ppetua. **I**te cri
 men lese maiestatis t̄pale fuit⁹
 est ppetua. **I**te plaga t̄pālīs est

liuoz ppetuus. **Q**m ī peccō est
 delectatō cū cōtēptu dei merito
 p̄cipital⁹ peccōr in locū īfinitū
 7 despectū. 7 maxiea statu glo
 rie dei elongatū. s. in īferuū. ut
 a despectis reb⁹ puniat. s. a se
 cib⁹ corpoz mūdanoz. qz ī no
 uatiōe mūdi qe qd ē ignobile ī
 mūdo ad locū penāz defluet.
 7 ibi horrozē carceris multipli
 cabit.

De diuersitate penarum.
 Cap. 22.

Quā in dānatis sit diūsi
 tas peccōz erit 7 diūsiat
 penāz. **U**n. cū in peccō sit aūsiō
 a creatore 7 uersio ad bonūz
 cōmutabile. 7 deordiatio uolū
 tatis dō dictam rōis. merito pe
 na uariabit pp ista. **U**n pp aū
 sionē erit carētia uisōis diuīe
 sz pp cōuerlionē erit pena ma
 terialis icendij pp deordiatio
 nem uolūtatis erit pēa uniuersa
 lis. qd consistit ī afflictōe uaria.
 acerba. 7 etna. **I**gnis īfernal⁹
 nō oēs equalr cruciabit. sz ab
 eodē igne alij plus. alij minus
 torq̄būr. s. m qd plus 7 min⁹ pec
 cauerūt. **S**ic ab eodē igne alie
 urif palea 7 alr lignū. **Q**uā
 uis aut ignis ille sit corporeus
 nec possit. agere ī spūz ipz cale
 faciēdo. agit tñ n̄ ipm ut īstrū
 diuīe iustitie ipn ledēdo. 7 ille

sc. tng

dolor est maximus tū pp potentia diuine man' ipm ignē mouentis. tū pp sensibilitatē patientis. tū pp immediatōez diuictiōnis. **I**nfern' ē locus tenebrosus cū sit loc' iusticie. **L**umē at' cū sit delectabile. tū ingerit tristitia p accidēs quōs. s. inq̄tuz oūdit aliqd triste. **C**ū in ifer' nō ē aliqd obscuri lumis quod dānati uidere possint unde doleāt et nō unde letēt. **R**eptobi uidēt usq; ad diē iudicij gliaz btōz in uli nō in p'culari. q̄a uidēt eos in magna glia. s; nō clare in quali. **D**e. h' i uisioe at' nō letāt s; tristātur. tū pp iudiciam aliene felicitatis. tū ppf' carentiā ppe bcitudinis. **P**' iustū 7 ultimū iudiciū hoc eis subtrahet in pena eorum. cuz uidebūt et h' aspectu idignos se reputari. **I**n dānatis erit fletus spūalis. s. dolor iterioz. et nō fletus corpalis q' ē cū resolutione lachrymaz. qz cessante motu celi nulla iā erit gnatio uel corruptio. tū erūt ibi illa q' nō sūt corpāl' inspicieda. s. cōprehēso cerebri 7 forma' faciei 7 huiusmōi. **T**ermis quem domin' in **I**sa' cōminat nequa q̄s materialis est. qz nullū aīal preter hoīem remanebit. **E**rit

autem ibi itermis cōsciēcie 7 o' dens aīam 7 nō corpus. **I**n sūmo loco sola est letitia. **I**n loco infimo sola est tristitia. **I**n medio hoc est in mūdo hec sūt mō p'mixta. **P**ost diē iudicij erit loca tūmodo erūt habitata. s. cēlum. infern' 7 limbus. **Q**uot sūt loca penaz **R**' i libro. 4° de descēsu xpī ad iferos. **D**e to genera penarū in lege scripsit **L**ullius. s. damnuz. uincula. uerba. calionem. ignominia. exiliuz. mortē. seruitutez. **H**ec oīa possunt penis infernalibus ad aptari. **P**rimū patet quia dānati amiserunt deum. 7 oīa bona rā gratie q̄s glorie. non solū in re. sed etiā in spe. **I**sa'. **N**on remanebit testa ut bauriat parum aque de fouea. s. diuie misericordie. aut depoztetur igniculus de incendio. s. charitatis quia sūt **I**ere. **F**inita est estas. cōsumata est messis. **D**e secundo ligatis manibus 7 pedibus **ic.** **D**e. 3° **p**rouer. **S**adalei percutientes impiorum corporibus. **D**e. 4° **A**poc. 18. **Q**uantum gloriificauit se 7 in delirijs fuit tantum date ei tormentū. 7 luctum. **D**e quinto. **I**sa'. **D**ēs facies combuste erūt. imo tam ignoimōiū erit cor' pccōis q'

nia resumens ipm stupebit. qm
tam terribile id uidebit. 7 uel
let hie tale sicut fuit qm 2me
stum erat a vermibus. **De. 6.**
Math. **Spicite eum in tene. ex.**
De. 7. **Sibi mors sep uiuit.**
7 hec sicut dicit Apo. eit mors
secunda. **De. 8.** **Tres** **Prouincia-**
ru pnceps fea est sub tributo.

a danati sunt
tributa.

Nota q. danati sub tributo
penaz sep uiuit. 7 tñ nuqs p
soluēt. **Ex** predictis collige q.
erit ibi calor ignis. stridor. re
nebre. fum. lachryme. infiores
aspect. demonu. clamor ipro
prij. ariditas sitis. fetor sul
phuris. omis pscie. uincula. car
cer. timor. dolor. pudor. inidia
rancor. carētia uisiois diuine.
ablatio spei ois salutis. Ipz et
eē qd ois creata appetit erit
eis pena. qz qrent oes morte 7
n̄ ueniēt. **Sibi** erit sicut ait **Di**
ony. **Spitua** fantasia. demoes.
occupētia. 7 furor irascibilis.

De gloria sanctoru.

Cap.

23.

Unumqzqz tato pfectius
est qpro magis uiugitur
eendi pncipios. h̄o aut. q pfectu
eē expectat duplicē hz finē
ultimū. Unū exercitū q ē bea
tudo creata q nos i p̄tia bea
tificabit formalr. **Aliū** hz finē
ineritū q est beatitudo icrea

ta q nos beatificabit effectine
.i. ipm deū. **Prima.** s. beatitudo
creata est tāqz finis in qo spa
tur. **Secūda** vo. s. icreata tāqz
finis in quo gescit. **Alio** mō
iudicabāt phi de btitudinē. s.
male. **Dicebāt** eiz stoyet btitu
dinez in v̄tute animi cōsistere.
p̄hipaterici aut i cōgnitōe v̄ita
tis. **Epycurij** vo in uoluptate.

Nos aut dicim. duplicem eē
btitudinē sicut dicitur est. **Deus**
eim remūerat suos s. merita.

Apo. **Unusqzqz** p̄p̄ia merce
dem accipiet fm suū laborem.

Et p̄p̄ merita. **Jo.** **isgra** p̄ ḡra
Math. **Ste** 7 uos in ui. me. r̄c.

Et supra merita. **Unde** illud
mensurā bonā. 7 co. r̄c.

De uotibus ii cōi.

Cap.

24.

Dos in p̄ti est id qd ime
diatē aia. deo uiugit. ut
est uisio. dilectiō 7 cōprehensio.
Sūt eim dona qdaz p̄tie sicut
est sapia 7 itellct. qz deo a
nimā uiugant. nō tñ sine bitu
medio. 7 p̄ hoc nō dñr uotef
s. aie p̄mationes. **Votes** eim
nō appellāt dona q̄libet q dā
tur aie in traductōe sui i glo
riam. s. dona p̄cipua p que ad
actū uite gloriose disponit. si
cut 7 in p̄ti nō appellat p̄pe
dos qd cūqz donū datū spōse

in sua traductione. sed donum
 p̄cipuū de quo sustentari de-
 bea. **D**otes sūt duplices. q̄-
 dam eim. sūt a pte aie. q̄b̄ deo
 tanq̄ p̄cipio uite sue sine ha-
 bitu medio diūgitur. 7 p̄ quas
 traducit in amplexus sponsi i
 dissolubiles 7 frutionē. **Q**ue
 dam v̄o dotes sūt ex pte cor-
 poris q̄bus ip̄m corp̄ subijcit
 aie tanq̄ p̄ncipio uite ne p̄ ip̄z
 aia ab actu gl̄ie stardet. **N**o-
 tādū ē q̄ dotes aie sūt d̄ p̄mio
 subāli. dotes at̄ corp̄is de pre-
 mio accidētali. **E**h̄is dotes
 nō h̄z. q̄ sponsus est. vos aut̄
 possessio sponse est q̄ usuz eius
 dem habebit post mortē uiri.
Simil̄ nec angeli d̄nt h̄re do-
 tes. q̄ cum in nuptijs sit sen-
 sus aioz 7 unio naturaz scōz
 nō est in angelis. lz p̄ncipiū ha-
 beant. **U**n̄ angeli non p̄nt vici
 sponse. ut hō. ḡo nec dotes p̄-
 prie habebūt. **S**p̄s̄is carna-
 liter dant tria. s. vos. donatio
 pp̄ nuptias. 7 p̄srenalia. **D**os
 aut̄ ē donatio facta sponse ex
 pte p̄ris. 7 hoc ad usum sponsi
 pp̄ onera m̄mōnij. s̄ ad pos-
 sessionē sponse. **I**n diuinis at̄
 deus p̄i dat sponse dotem ad
 possidendū sp̄sū x̄pm ad glo-
 riam 7 honorē 7 nō ad usum.
 q̄ bonoz n̄oz nō eget. **D**oa-

tio aut̄ pp̄ nuptias est q̄ a sp̄o
 so datur sp̄ose. 7 hoc erit in fu-
 turo gaudiū q̄ hēbit aia i ni-
 sione x̄pi hoīs. **P**arasrenalia ē
 q̄ h̄z sponsa p̄et dotē. sicut
 sūt munera q̄ dāt sibi ab ami-
 cis 7 huī. **I**stud erit in p̄ria p̄
 gaudiū q̄ hēbit aia de locie-
 tate btōz 7 de cōgratulatiōe
 felicitatis eorum.

De dotib̄ aie i ḡnali. **L**a. 25
Dotes aie sūt tres. s. cogni-
 tio dilectio 7 inhesio. s. i-
 ue tentio. que a q̄busdā appel-
 latur cōprehensio. a q̄busdā v̄o
 frutio. **H**az dotiū nūer̄ m̄-
 tipliciter accipit. **P**riō ex pte
 stutū theologicaz. q̄ cogni-
 tio succedit fidei. dilectio cha-
 ritati. cōprehensio at̄ sp̄i. **A**cci-
 pitur alio mō ex pte potētia-
 rum aie. **C**ognitio at̄ pōt ap-
 propriari itelligentie. dilectio
 uoluntati. cōprehensio memo-
 rie. **A**ppropriatur et̄ a q̄bus-
 dam alijs tribus potentijs. s.
 rōnali. cōcupiscibili. 7 irascibi-
 li. **S**ūt et̄ predicte dotes acci-
 pi s̄m tria q̄ trib̄ p̄sonis ap-
 propriat. ita ut cōprehensio re-
 spiciat p̄ris potētiā. **C**ogni-
 tio filij sapiāz. 7 dilectio boni-
 tatē sp̄is sc̄i. **Q**uare istas do-
 tes nota q̄ cognitio rei uise i
 se pōit p̄ntiā. cōprehensio pōit rei

contingentiam. dilectio ponit
amantis ad rem amatam col-
ligantiam.

De votibus anime in speci-
ali.

Capitulum 26.

Prima dos aie e cognitio
qua divina essentia uide-
bitur tota ab omnibus. sed no
totaliter prout est infinita. **U**i-
debitur tamen divina essentia
limpidius ab uno qm ab alio. et
iste defectus erit ex parte ui-
dentis non uisi. quia idem erit
uisum. **B**eatitudo nanqz consi-
stet in perfecta operatione po-
tentie altissime. i. intelligentie.
et circa obiectum altissimum. s.
deum. **E**x parte igitur obiecti
cu sit unu simplicissimum nulla
pot ee diuisitas. sz ex pte pote-
tie. **N**a inqstum una potetia
magis e pfecta lumie glorie qm
altera. tato pfectius opabitur
circa unu et ide subm. sine ob-
iectu. **S**ic ide sol diuersimode
a diuersis aspicit. uel eade lra
a diuersis legentib. **S**m qz ocu-
lus e magis uel min' disposit'
Trib' modis cognoscit ali-
qd qd e. uel sicut e. qd e **S**pi-
ritu mo mo cognoscit deus in uia
et a malis. **S**o mo uidebit i pua
a bonis. **U**n **Io. i.** **S**iles ei eri-

mus. quoniam uidebitus eum
sicuti est. i. suam maiestatem.
claritatem et bonitatem. **T**er-
tio modo nec a bonis uidebi-
tur nec a malis. nec in uia nec
in patria. quia finitum nun-
qm uidebit infinitum. **U**ide-
bitus tamen deum in se. et de-
um in nobis. et us in deo. **C**o-
gnoscere autem deum in sua es-
sentia est uisio meridiana. co-
gnoscere uo creaturas in uo
est uisio matutina. sed cogno-
scere creatura i se. hoc e in p-
prio genere appellat uisio uel
pertina. **U**idebit unusqz co-
gitatides alteri. put uult ipe
cogitans manifestare. **U**n **S.**
Unus cuiusqz nente ab alteri
oculis corpulata no abscedet.
Uidebit itaqz usi dei ut gau-
deant. uidebit gliaz scoz ut
gaudeat. uidebit quoqz penas
reprobz. ut ce uisioe picu-
loz gras agant. **A**d sciendu
quali deus sine medio uideat
nota qz triplex est mediu. s. dif-
ferens. obnubilans et disponens.
Sine medio igit differete uo
bitur deus. quod ei uisio no est
p distantia. sz p pntiaz cuz ipe
sit eentiali ubiqz. uidebit sine
medio obnubiata. qz tollitur
speculu et enyima q ambo sut

in uia. **C**um enim uisus noster in presenti non possit propter debilitatem in tam excellentes lucem figi. necesse est habere mediū. s. speculū creaturę. **Q**uia uo infinita ē distātia inf. speculū 7 rem uisaz. pp hoc obscurare relucet sibi similitudo. unō uideamus i enygmate. i. obscure. **V**idebitur quoq; sine medio similitudinarij. quia deus cōgnooscitur in seipso 7 non per aliam quam abstractaz similitudinē. alias creatura esset terminus. 7 deus non esset uere finis oīum. **N**on autem uidebitur dōs sine medio disponente quod ē gratia 7 gloria. **O**portet enīz ppositionem esse inter uidentem 7 uisum. hec autem dispositio ē ex parte uidentis 7 nō rei uise. **S**ciendum q; multiplex est mediū. **P**rimū est peccati. **I**sa. Peccata uestra diuiserunt inter uos 7 deum uestrū. **I**stud est. mediū impiorum. **S**ecundum est mediū creature. **A**po. Inuisibilia di a creature mundi per ea que facta sunt cognosci possunt hoc est mediū phōz. **T**ertium ē figure. **A**po. Omnia in figura continebant illis. hoc est mediū prophetarum 7 patriar

charum. **Q**uartum est mediū scripture. **P**s. Declaratio sermonum tuorum illi. 7 intel li. de. per hoc est mediū theologorum. **Q**uintum est mediū fidei. **A**po. Esto fidelis usq; ad mor. 7 cetera. hoc est mediū fidelium quo tanq; in enygmate uident deum. **S**ecunda dōs anime est dilectio. sed. inter dilectionem 7 uirtutem differētia est duplex. **U**na est scdm habitum. quia uirtus est proprie id quod transitur de statu gratie ad statum glorie. **D**os autem est id quod supra meritum datur in traductione sponse. **A**lia est differētia penes obiectum. quia licet obiectum utrobq; sit. deus. nō tamen scdm quod deus. sed e rit obiectum uirtutis inq̄tum est sūma bonitas. obiectum autem uocis est inq̄tum est ipa anima uiuibilis in unum spiritum. **N**ota q; fides 7 spes secundum rem euacuabitur i patria. **C**haritas nec scdm rem nec scdm actum euacuabitur. sed solum scdm modum. quia imperfectio eius tollitur. **D**icit autē **Augustin** q; fides succedit spes quā uidebim. **S**pei uero succedit bēitudo ad quā

puenturi sumus. sed charitati
nihil succedit. qz potius auge
bitur. **T**ertia dos aie est co
prehensio q est ratio uisi r ama
ti. ul' tentio ueri r boni r pmi.
r istud uex est put cõprehẽde
re sumit p attingere. r nõ pro
circũplecti diuinã imensitatẽ.

De uotibus corpis in gnali.
Cap. 27.

Unaqueqz ps pfectius se
h3 in suo toto q3 i se. **U**n
nuc sicut aia a corpe corrupti
bili sepata pfecti' h3 eẽ q3 ei
diũcta. sic in futuro recõiũcta
corpis icorruptibili pfecti' ha
bebit eẽ q3 nõ. maxie cũ n im
pediatur. tũc a corpe sicut nõ
qn potius de glificatiõẽ cor
poris hẽbit tũc gaudiũ. **D**o
tes corpis sũ q̃ttuor. quaz nu
merus sic hẽtur. **N**ã ad hoc q
corpus sit pfectẽ subm aie nec i
pediat eam in opib' glorie q̃t
tuor req̃rũtur. quoz duo p̃t
nent ad sensũ. alia duo p̃tinẽt
ad motũ. quo ad sensũ req̃rũt
q3 sit receptibile facili' sp̃erũ
sensibiliũ ad qd disponit cla
ritas. **A**ltẽz ut nõ sit recepti
bile passionũ. ignobiliũ ad qd
disponit ipassibilitas. quo ad
motũ etiã duo req̃rũtur. **U**nũ
est ut p õriã iclinationẽ nõ re
sistat suo motori. ad qd dispo

nit agilitas. **A**liud ut corpa p
q mouet nõ resistat ei. ad qd
disponit subtilitas. **A**lia diũ
talis e. qz in hoie e quadru
plex cõpositio. **P**ria e qualita
tum õriaz. hec cõpositio tunc
erit pfecta. qn q̃itates ita eq̃
bitur. ut nulla sit pugna uni
õtra aliã. r hec faciet ipassibi
litas. **S**ecũda cõpositio e ma
terie cũ forma. hec at cõposi
tio tũc erit pfecta. qn materia
uincet a forma. penes hãc p
fectionẽ sumit subtilitas. **T**er
tia cõpositio e corpis organi
zati cum aia. pfectio ista cõpo
sitiõis e q3 oia organa sine im
pedimẽto sint mobilia ab aia.
penes hãc pfectiõẽ sumit agi
litas. **Q**uarta cõpositio e cor
poris cũ spiritib' lucidis. qd
mouet corp' ab aia. r hinc p
fectiõis sũ pfectũ statũ r̃ndet
claritas. **T**ertio sumit p̃dicta
rum uotũ nũerus sũ pp̃rie
tates que sunt in ellis. **N**ã pe
nes aque trãparentiã. sumit
claritas. penes terre solidita
tem sumit ipassibilitas. pe
nes tenuitatẽ ignis sumit sub
tilitas. penes mobilitatẽ aeris
sumit agilitas. **Q**uarto su
mũtur iste uotes s3 q̃ttuor de
fectus quos habet corpus hu
manũ a quattuor elemẽtis de

quibus cōponitur. **N**abet eim corpus humanū ab igne caliditate et inde nigredine. a terra grossitiem. ab aere passibilitatem. ab aqua frigiditatem. et inde tarditatem. **S**ed isti tollūt p q̄ tuoz. dotes corpis quas xp̄us. assūpsit ante passionē suam. sicut Hugo de scō **V**ic. dicit. **C**laritate in trāfiguratiōe. **A**gilitates q̄ supra mare ābulauit. **S**ubtilitate in natiuitate. quia salua uirginali ītegritate matris natus fuit. **I**mpassibilitatem q̄ in cena corpus suū māducaudū discipul̄ dedit. qd̄ intelligendū est fin actum non fin bitū. qz alit̄ derogaret diuinis miraculis.

De dotibus corpis in spāli.

Lap. 28.

Prima dos corpis ē claritas. **S**z nota qz d̄r aliqd̄ clarum duplr. aut qz puiū et sic dicit̄ uitiū clar. aut qz lucidum. et sic dicit̄ stella clara. **C**orpus aut̄ gloriificatū et erit peruiū et lucidum. unde utroqz mō erūt corpa clara. **D**uo eim sūt que nūc causant obscuritatem in hūano corpore. **U**nū est materie ipuritas. **A**lt̄ez lumis paucitas. **T**unc vō tollet̄ ntra qz. s. illa ipura densitas. et obscuritas q̄ ex modicitate lumi-

nis est. et ideo erūt corpa clarissima. **N**ota qz corpa gloriificata septies erūt tūc clariora q̄ sol sit mō. sic ut dñs ait. qz iusti fulgebunt sicut sol. **I**ta.

Erit lux lune sicut lux solis. et lux solis septēpliciť sic ut lux septē dierū. **S**ciendū quoqz qz corpora sanctorū nō equalz erunt clara. qz melior aīa habebit corpus lucidius. **U**n̄ licz corpus xp̄i supra modū excedat claritatē alioz. tñ in cōparatione sanctorū pōt claritas ei⁹ assimilari claritati solis. s. id. uobis timētib⁹ nomē meū orietur sol iustitie. i. xp̄s. **C**laritas sanctorū pōt respectu xp̄i cōpari claritati stellaz.

Unde Apo⁹. **S**tella a stella differt in claritate. hoc ē qz sc̄i plus. uel minus lucent scdm̄ differentiam meritoz. **C**laritas vō pueroz qui post baptismū moriūt̄ aī qz ueniant ad ānos discretiois cōpari pōt lumini lune. qz sicut luna non habet lumē a se sed a sole. ita isti nō habēt gloriā ex merito pprio. sed ex merito xp̄i. **B**aptismus eim ex passione xp̄i habet efficaciam.

Secūda dos corpis est impassibilitas que resultat ex virtute aie. corpus suū potēt cōtinētis. ita ut a nullo exteris

re agente ualeat imitari. **P**re-
 terea quoniam corpora sanctorum
 sunt composita ex contrariis. il-
 la tamen contrarietas erit ad
 omnimodam equalitatem et con-
 cordiam redacta. **D**ixerunt
 quidam quod impassibilitas sanctorum
 corporum resultabit ex natura
 auctoris corporis. id est. auctore essentie.
Sed hoc non est uerum. quia
 nihil de quo corpore uenit in
 compositione materialium cor-
 porum inferiorum. **D**ifferen-
 tia est inter impassibilitatem cor-
 porum sanctorum et ade in statu
 innocentie et puerorum. quia impas-
 sibilitas sanctorum erit non posse
 pati. **I**mpassibilitas. **A**de fuit
 posse non pati. **I**mpassibilitas
 puerorum erit nihil pati. et hoc
 non est ex potentia resistendi le-
 sioni extrinsece quam non habe-
 bunt. sed ex ordine diuine mi-
 sericordie que non permittit ali-
 quid eis adhiberi per quod possint
 ledi. **E**x quo patet quod si tales
 pueri ponerentur ad ignem per
 resurrectionem lederent ab eo. nisi
 si obstaret diuina misericordia.
Secundum est de corporibus glorifica-
 tis que si essent ponerent in inferno non
 sentiret aliquam lesionem. **S**ub-
 tilitas est tertia dos que auferit
 grossitatem corporis carnis ex mate-
 rialitate eius. et ex compositione ele-

mentaliu qualitati. **N**ota quod
 duplex est subtilitas. **U**na. scilicet ex
 raritate partium sanctorum non proprie
 que sed ex tali subtilitate efficiet
 corpus facile diuisibile que non erit
 in corporibus glorificatis. **A**lia est
 ex perfecta uictoria forme super
 materiam et huius subtilitas est
 unite subiecti. sicut dicitur de celo subtile
 hoc modo erunt corpora sanctorum
 subtilia. **E**t sciendum quod duo
 corpora non glorificata non possunt esse
 simul in eodem loco. sicut nec duo
 glorificata. **A**liqua sequitur quod in
 uno corpore glorificato esse poten-
 tia intrandi partes alterius corporis.
 in alio uero esse impotentia resistendi
 di. **C**orpus uero glorificatum potest
 esse simul cum corpore glorioso. se-
 cundum uerum antiquorum. quod tamen
 nec fides habet nec auctoritas et
 ratio indicat. **H**abent tamen aliquid ap-
 parentie per se. **N**am sicut in cor-
 poribus non gloriosis ipsa grossi-
 ties impedit ne duo corpora pos-
 sint esse in eodem loco. quia unus
 alteri resistit. ita grossities ista
 per glorie subtilitatem tollitur. a uero
 quod corpus non gloriosum non possit
 resistere glorioso. ita quod corpora
 gloriosa penetrabunt alia corpora.
 non ea diuidendo. sed subintrando
 manente distinctioe diuisionum
 utriusque corporis. **Q**uarta dos
 corporis est agilitas que tanta erit

sicut dicit Aug⁹ q^o p^otinus ubi
 uolet spūs ibi erit corp⁹. Uez
 tñ sicut melior aīa corp⁹ habe
 bit lucidius. ita 7 agili⁹. ita tñ
 q^o uoluntas sanctorum erit cō
 iuncta omnino rationi. Unde
 uoluntas eorum nunq³ appe
 ter quod non debet. Sed uolū
 tas aīe melioris uolet irratio
 nabiliter citius moueri cor
 pus suum q³ alterius. 7 spūs
 minoris glorie non uolet cor
 pus suū tam cito moueri sicut
 alterius. Cū patet q^o in omni
 bus uerificabitur dictū Augu
 stini. q^o ubi uolet spiritus pro
 tinus erit corpus. Quare mo
 do corpora sunt tarda 7 tunc
 agilia. hec est ratio. quia nunc
 in corpore duplex est motor. s.
 natura elementi p^oedñans que
 mouet ad mediū locum. 7 uo
 lūtas aīe q^o mouet idifferēt ad
 quēlibet locuz. Nunc aut cor
 pora tarda sunt ex contraria
 inclinatione nature ad uolun
 tatem. quia terra p^oedñans
 naturaliter deorsuz trahit. In
 futuro autē natura erit tota
 lit⁹ subiecta uolūtatī. Cū 7 tūc
 cor⁹ mouebit⁹ ad iperū spūs.

De aureolis in genere.

Capitulum 29.

Aureola est mētis specia
 le gaudium ueniens ex

opere p^ocellenti 7 p^ouilegia
 to. Sciendum autē q^o sicut ex
 gaudio p^oemij essentialis quod
 est aurea redundat in corpo
 re quidam decōr. qui est ī glo
 ria corpis. ita ex aureole gau
 dio resultat aliquid in corpo
 re. ut sic aureola p^oncipaliter
 sit in mente. sed per quandam
 animi redūdantiam fulget eti
 am in carne. Sciendum ta
 men q^o decōr cicatricum qui
 in martyrum corporibus ap
 parebit. non potest uici aureo
 la. quia martyres aliqui cica
 trices non habebunt. ut pote
 qui submersi sunt uel qui fa
 mis media. ul' squalore carce
 ris interempti. 7 isti tamen au
 reolam habebunt. Trib⁹ ge
 neribus hominum debetur au
 reola. quod pater multiplici ra
 tione. Primo ex operibus ex
 cellentibus triū anime poten
 tiarum. Excellentissimū autē
 opus concupiscibilis est obser
 uatio castitatis uirginalis. Ex
 cellentissimum uero opus rati
 onalis est p^odicatio ueritatis.
 Excellentissimum opus irasci
 bilis est p^op^oressio mortis. Cū p^o
 q^o uirgimib⁹ p^odicatozib⁹ 7 mar
 tyribus debet aureola. Et p^o
 ex hostib⁹ quos p^o pugnas ma
 gnificas uincim⁹ q^o sūt mūdus

caro demonia **S** Martyres eis vincunt mundus **V**irgines carnem **P**redicatores diabolum. quem non solum de se sed etiam de cordibus alienis expellunt **T**ertio patet id p[er] victoriam triplicium passionum **S**unt enim passiones innate illate et in cordibus alienis inflite. s[ed] passiones inatas sup[er]at uirginitas illatas martyres. illas autem que sunt in cordibus alienis predcatores **Q**uarto distinguuntur aureole sc[ilicet] q[uod] agimus ea quibus xpo nobilissime conformamur **I**ps[e] fuit doctor ueritatem manifestando. **M**artyr a mundo passionem sustinendo **V**irgo puritatem seruando **Q**uinto sumuntur aureole sc[ilicet] purificationem. **I**n ueteri testam[en]to tria na[m]q[ue] habebant aureolas. s[cilicet] altare i[n]censi. arca federis. et mensa p[ro]positionis **P**rima signat aureolam martyru[m] qui corpa sua super altare passionis imolauerunt **S**ecunda significat aureolam uirginu[m]. quia sicut arca federis fuit intus et extra auro decorata. ita uirginitas mentem et corpus decorat et ornat **T**ertia significat aureolam predicatorum qui sunt mensa p[ro]positionis ministrant

tes panem doctrine **A**ureola diminutiue dicitur. et hoc in comparatione ad auream **U**nde nota q[uod] inter auream et aureolam. et palmarum differentia est **A**urea enim p[ri]mius est substantiale. quod metapho[ra]ice dicitur corona. tum ex parte meriti. quia non respondet generi opis. sed radici charitatis. tum etiam ex parte p[re]mij. quia per hoc efficitur homo particeps diuinitatis. et p[er] consequens regie pot[est]atis. tum etiam ratione perfectionis q[uod] significat figura circularis **A**ureola dicitur p[ri]mius accidentale. non tamen quodlibet p[re]mij accidentale **S**ed illud q[uod] in d[omi]no op[er]e excellente et p[re]uilegiato. s[cilicet] uirginitati. martyrio. et p[re]dicationi **P**alma est p[ri]mius accidentale q[uod] nec radici nec op[er]i debet s[ed] uoluntati **T**ale p[ri]mius habuit sanctus martinus ex eo q[uod] martyriu[m] desiderauit licet op[er]us non fuerit subsecutum **U**nde de ipso cantatur. **Q**uam et si gladius persecutoris. s[cilicet] aiam non abstulit. tamen palmam martyrii non amisit **N**ec autem palma nec aurea. nec aureola debet dici. **D**e aureolis in specie. **Lap[er]n.** 30.

implete decalogū in fide trīni
tatis. Ex ducta eim ternarij a
denarium fiūt triginta. **Au**
reola tertia ē p̄dicatoꝝ. q̄ p̄fe
ctissima victoria d̄ diabolu ob
tinet. q̄n̄ diabolo ipugnāti nō
cedit. s̄z et̄ ip̄m. de regno eius
expellit. 7 nō solū a se s̄z etiam
ab alijs. **Nec** ē dicendū ut q̄
dam uoluerūt q̄ aureola p̄di
catoribus debeat t̄m̄modo ill
q̄bus cōpetit p̄dicare ex offi
cio 7 docere. s̄z q̄buscūq̄ exer
cent licite actū istū. **P**relatis at̄
n̄ debet hec aureola q̄uis ha
beant officiū p̄dicandi nisi ac
tu p̄dicet. q̄ aureola nō debe
tur hitui s̄z actui pugne. s̄m̄ il
lud apti. **Nō** coronabit nisi q̄
le. cer. **P**redicare 7 docere cuz
sit actus misericordie int̄ sp̄ia
les elemosynas cōputat.

**De enumeratiōe celestiu gau
diorum. Cap. 31.**

Ultimo celoz gaudia sub
epilogo enumerem non
q̄dem singula generū. s̄z gene
ra singuloz. **N**ot eim sūt gau
dia p̄ricularia q̄ qlibet habet i
se uel in alijs. q̄ ea solius dei
noticia cōprehēdit. 7 illi quos
sūma sapiētia uoluerit ea sci
re. **A**ntū nāq̄ gaudebit q̄sq̄
de bono alteri q̄tuz de bono
pprio. q̄d tū nō est intelligen

dum de intensiōe gaudij. s̄z de
nūero gaudioꝝ. **N**ot igitur
s̄z gaudia ibi q̄ oēs arithme
trici huius mūdi nō possent ea
nūerare. nec geometrici mēsu
rare. nec grāmatia dialetici et
rhetorici explicare. q̄ nec ocu
lus uidit nec au. audi. 7 cetera.

Gaudebūt sancti supra se d̄
dei uisione. 7 infra se de crea
turarum pulchritudine. intra
se de corpis glōrificatiōe. extra
se de angeloz 7 hoim associā
tione. **D**eus oēs sensus sp̄i
tuales ineffabili delectatiōe re
ficiet. cū ip̄e sit futurus obiect
tum oīuz sensuū sp̄ialiū. **E**rit
nāq̄ deus speculū uisui. cytha
ra auditui. mel gustui. balsamū
olfatui. flos tactui. **I**bi erit cā
dor lucis estiuā. amenitas uer
nalis. abūdātia autūnalis. re
ges hyemalis. **I**bi teste Aug^o
fulget q̄d nō capit locus. **N**o
nat q̄d nō capit rēpus. olet q̄d
nō spargit flams. sapit q̄d nō
minuit edacitas. nō erit q̄d d̄
uellat satietas. **I**te Aug^o. **I**bi
deus uidebit sine fine. sine fa
stidio amabit. sine fatigatione
laudabit. **I**bi uidebit stulticia
sapiētia salomonis. **I**bi eet de
formitas pulchritudo absalo
nis. **I**bi eet tarditas uelocitas
asaclis. **I**bi iudicaret infirmā

Faint, illegible text in the left column, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Second block of faint, illegible text in the left column.

Third block of faint, illegible text in the left column.

Faint, illegible text in the right column, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Second block of faint, illegible text in the right column.

Third block of faint, illegible text in the right column.

